

DELHI UNIVERSITY
LIBRARY

Madras University Sanskrit Series No. 11.

GENERAL EDITOR : DR. C. KUNHAM RAJA

Sarasvatikanthābharana

Bhojadeva

EDITED BY

T. R. CHINTAMANI, M.A., PH. D.

*Senior Lecturer in Sanskrit
University of Madras*

UNIVERSITY OF MADRAS

1987

Mehar Chand Lachhman Das [Price Rs. 8/-]
Sanskrit and Hindi Book-Sellers

मद्रपुरीबिम्बविद्यालयसंस्कृतग्रन्थावलि: ११.

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

भोजदेवप्रणीतम्

संपादकः

ति. रा. चिन्तामणिः

मद्रपुरीबिम्बविद्यालयः

१९३७

सूच्यम् क्र. ९.]

FOREWORD

The *Sarasvatīkaṇṭhābharana* of Bhoja which is now published as No. 11 in this series is one of the most important works in the field of Sanskrit Grammar and can safely be placed next to the *Aṣṭādhyāyī* of Pāṇini. At one time it must have been very popular and must have been held in very high esteem by scholars. The work is profusely quoted by Nārāyaṇa Bhaṭṭa in his *Prakriyāsarvasva*, which is a commentary on Pāṇini's *Aṣṭādhyāyī*. But at some stage the work ceased to be current, perhaps due to the popularity of Bhaṭṭoji Dīkṣita's *Siddhāntakaumudī* (another commentary on Pāṇini's *Aṣṭādhyāyī*) with its many commentaries and commentaries on commentaries, which dominated the field of Sanskrit Grammar in recent years. The work itself was not known till very recently except through citations. Manuscripts of the work were recently discovered, all in Malabar.

The work is very similar to the *Aṣṭādhyāyī* of Pāṇini. It consists of eight *Adhyāyas*, each *Adhyāya* being divided into four *Pādas*, exactly on the model of Pāṇini's work. It is in the form of *sūtras* and there are over 6,000 *sūtras* on the whole. There is a commentary on these *sūtras* by Daṇḍanātha Nārāyaṇa. Two incomplete manuscript copies of this commentary have been discovered, one belonging to the Palace Library in Trivandrum and the other belonging to the Government Oriental Manuscripts Library, Madras.

The *Aṣṭādhyāyī* of Pāṇini has the *sūtra* "Uṇādayo bahulam" (8—3—1). But the Uṇādis themselves do not form part of the *Aṣṭādhyāyī*. Bhoja incorporates the Uṇādis into

his Grammar and they form the first three Pādas in the second Adhyāya. The Uṇādis of Bhoja with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa have already been published in this series as No. 7, Part 6. The Phitsūtras too are incorporated into the Grammar of Bhoja, being sūtras 110 to 196 in the third Pāda of the eighth Adhyāya (Cf. Appendix I, pp. 501-503).

The sūtras of Bhoja with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa were published for the first Adhyāya as No. 117 of the Trivandrum Sanskrit Series in 1935. It is put as Part I of the work ; but later Parts have not yet been issued. The present edition contains only the sūtras, but it is complete. There is an alphabetical index of the sūtras given at the end of the text. Appendix I will give a comparative idea between the Grammar of Bhoja and the Grammar of Pāṇini. Considering the scarcity of manuscript material, a better edition than this cannot be expected.

UNIVERSITY OF MADRAS, }
12th October, 1937. }

C. KUNHAN RAJA,
Reader in Sanskrit.

PREFACE

This edition of the *Sarasvatīkaṇṭhābharṇa* of Bhojadeva is based on the following manuscripts.

1. A copy of the text of the *sūtras* alone, found in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, R. No. 3279 and designated A. The manuscript is complete but is full of errors.

2. An incomplete copy of the text with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa, extending up to the middle of the first pāda of the fourth Adhyāya and deposited in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, R. No. 4179 and designated B.

3. Another incomplete copy of the text and commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa, extending up to the end of the 7th Adhyāya, deposited in the Adyar Library and designated C. This is a transcript from the copy of the work now found in Palace Library, Trivandrum.

In addition to these, a fragment of the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa and a transcript of the *Sarasvatīkaṇṭhābharṇasūtras*, prepared from the original palm leaf manuscript, from which the copy of the text in the Government Oriental Manuscripts Library was prepared, was placed in my hands by my friend Mr. M. Ramakrishnakavi, M. A. This was helpful in checking the readings found in the Madras transcript. With the aid of these manuscripts and with the aid of the *Aṣṭādhyāyī*, the *Vārtikas*, the *Mahābhāṣya* and the *Kāśikāvṛtti*, the present edition of Bhoja's *sūtras* has been prepared.

In spite of these aids, it has to be observed that mainly on account of the corrupt nature of the manuscripts, a text completely free from mistakes could not be presented. But attempts have been made to minimise the errors as far as possible under the circumstances. Some of the readings relegated to the foot-notes happen to give better sense and such of them as could be adopted have been indicated in Appendix II, which includes corrections also.

In issuing the edition I have had the valuable advice of my professor Mahāmahopādhyāya S. Kuppuswami Sastriyar Ayl, Honorary Professor of Sanskrit, Annamalai University, to whom I always look for guidance. Dr. C. Kumhar Raja, M. A., D. Phil. (Oxon) my colleague in office was helpful to me in more ways than one. It was through his influence, that I was able to secure for reference a transcript of the *Sarasvatikanthābharana-vyākhyā* from the Trivandrum Palace Library. Mr. O. P. Rangaswami Aiyangar, M. A., L. T., Assistant Professor of Sanskrit, Presidency College, Madras enthusiastically assisted me in the preparation of Appendix I; and my friend Mr. K. Ramachandra Sarma was helpful in preparing and arranging the Index. I express my grateful thanks to these gentlemen for the very kind manner in which they have helped me. Mr. B. Madhava Rau, of the Ananda Press has been exceedingly kind to me and helpful in expediting this edition.

The *Sarasvatikanthābharana* of Bhojadeva is one of the several recasts of the *Aṣṭādhyāyī* of Pāṇini, known so far. Several grammarians of the post-Pāṇinian period imitated Pāṇini and prepared their own rules of grammar and arranged them in their own manner. Many of these attempts were with the obvious intention of making Pāṇini's grammar easy. The system

of Pāṇini was felt to be terse as it was very brief and it was supplemented in several respects by Kātyāyana, Patañjali and other writers. Pāṇini himself adapted into his system certain texts that were current in his days—as for instance the Uṇādisūtras. Besides, the Gaṇapāṭha had to be composed. To add to all these, Pāṇini had to give place, at least in a cursory manner to the rules of Vedic grammar and accent. These made the work of Pāṇini difficult. Several writers attempted to simplify Sanskrit Grammar and therefore wrote important treatises. Each treatise in course of time came to be regarded as endowed with a certain amount of authority and several treatises in the form of supplements and expositions came to be associated with each text. This process of development went on for a considerable time, and in the end we came to have a number of what are called Systems of Sanskrit Grammar. Many of these systems—about which definite information could be had—have been described in the “Systems of Sanskrit Grammar” by Dr. S. K. Belvalkar. The most important of the systems are:—

1. The system of Pāṇini, represented by the Aṣṭādhyāyī, the Gaṇapāṭha, the Dhātupāṭha, the Līṅgānuśāsana, the Uṇādisūtras and the Phīṣsūtras and the Vārtikas of Kātyāyana, the bhāṣya of Patañjali, the Kāśikāvṛtti of Vāmana and Jayāditya and other works.

2. The system of Candra, represented by the sūtras of Candra including the Uṇādis with the commentary of Ratnamati.

3. The system of Vāmana, represented by the Aṣṭādhyāyī of Vāmana.

✓ 4. The system of Śākaṭāyana, represented by the work of Śākaṭāyana, in four Adhyāyas with the Amoghavṛtti of the same author.

5. The system of the Kātantra, represented by the sūtras of Śarvavarman with the commentary of Durgasimha.

6. The system of Hemacandra, represented by the Śabdānu-
śāsaṇa, the Dhātuvṛtti, the Uṇādivṛtti etc., all by Hemacandra.

7. The system of Jainendra, represented by the sūtras of Jainendra and its commentary.

8. The Mugdhabodha system of grammar, founded by Bopadeva.

9. The Sārasvata system of grammar represented by the sūtras, with the commentary of Anubhūtiśvarūpācārya and Dhātupāṭha of Candraprabha.

10. The system represented by Padmanābha and known as the Saupadina system and

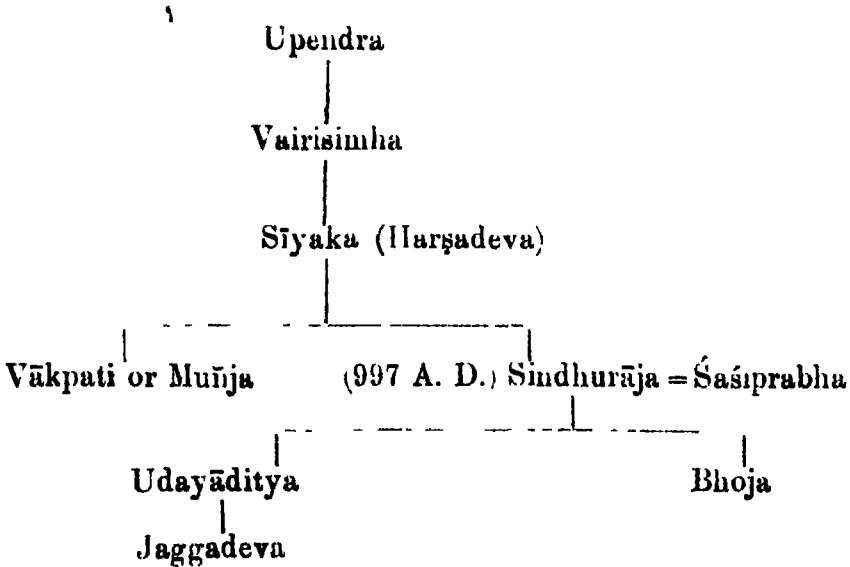
11. The system of Jumaranaudin, known as the Jumara Vyākaraṇa.

We hear of other systems of Grammar, known as the Andra system, that of Kāśakṛtsna and that of Āpiśali.

Of these, we are all familiar with systems 1 and 2. The third is represented by a single manuscript of the work, now in Cambay. Vardhamāna in his Gaṇaratnamahodadhi calls this Viśrānta Vidyādharma Vyākaraṇa.¹ The author Vāmana, was in all probability the joint author of Kāśikāvṛtti. The sūtras of Śākatāyana, we are all familiar with, but his Amoghavṛtti has not yet seen the light of printing. Representative works belonging to other systems have already been published.

To these systems of Sanskrit Grammar, we have now to add the system of Bhoja, which is no less important.¹ The system of Bhoja was inaugurated by Bhoja in his *Sarasvatikanṭhābharana*, followed up in the *Īrdayahārīṇī* by Daṇḍanātha Nārāyaṇa and given a really important status by later grammarians like the author of *Daiva* and *Puruṣakāra*, the author of the *Prakriyāsarvasa*, the author of the *Śabdasāmrajya*, and a host of other writers, including Mādhava, the author of the *Dhātuvṛtti* and Vardhamāna, the author of the *Gaṇaratnamahodadhi*.

Bhoja is generally supposed to have lived in the 11th century A. D. Inscriptions of this king are found up to the year 1062 A. D. How long he lived after, we do not know. He was the king of Dhārā and belonged to the Paramāra rulers of Mālwa. The following is the genealogy of Bhoja as far as could be gathered from the available material.

1. This too has been referred to by Vardhamāna in the *Gaṇaratnamahodadhi* thus—भोजः सरस्वतीकण्ठाभरणकर्ता.

Sindhurāja seems to have died in 997 A. D., shortly after Bhoja came to the throne. The period of Bhoja's rule and activity should have coincided with the first half of the 11th century A.D. This will be borne out by the fact that one of Bhoja's works—the Rājamṛgāṅka, an astronomical treatise was composed in Śaka 964 or 1042 A. D.

The following verses found in one of the manuscripts of the Śyāmalādaṇḍaka may be cited in connection with the date of Bhoja:—

धाराधीशो धराधीशो धारायां धनदोपमः ।
 बभार राज्यं भोजार्यो दानमानस्य पण्डितान् ॥
 स्लेच्छानभ्लान्चयद्वीरा धारकाया धिराजितम् ।
 शङ्करार्यगुरुणा स्वं भोगिणो भतदुधिणः ॥
 लोकाक्षिरससंख्याक (५२०) शाकाब्दे पूर्णिमातिथ्या ।
 भ्रावणं मासि विप्रभ्यः कविभ्यो व्यतरन् मुदा ॥
 ग्रामान्सोमोद्भवातीरे शतं यो गिरिशप्रियः ।
 सरस्वतीकण्ठभूषां सरसालंघति द्रुति ॥
 प्राणयत् कीर्तिकायस्य प्रायच्छन्स्वस्य नित्यताम् ।
 जीयतां तद्यशो नित्यमाचन्द्रार्कं द्युभूषणम् ॥
 महादेवद्विजश्चैव महाकालस्य पूजकः ।
 पुरान्तकस्तस्य पुत्रः पुरारं कृपयामवत् ॥
 श्यामलायाः प्रसादाद्यः श्यामलादण्डकं व्यधात् ।
 वाग्देवी यस्य वक्ष्याभूत् वाचो वाचस्पतेरिव ॥
 तस्मै ग्रामान् शतमदात् शिवावारसवेदिनः ॥
 (1917 युगादिसंविता पुष्पाञ्जलि p. 224)¹

If these verses are authentic, it can be made out that the author of the Śyāmalādaṇḍaka, Parāntaka by name, was a

1. Bhārati, Śrīmukha, p. 527.

contemporary of Bhojadeva of Dhārā. Kālidāsa's authorship of the Śyāmalādaṇḍaka has been questioned by many and this supports the contention that he was not the author and that 'it has been fathered on him by others. The date given in these verses, i.e., Śaka 923 or A. D. 1001 represents the date on which a grant was made to the author of the Śyāmalādaṇḍaka, probably for having composed that exquisite little hymn.

Bhoja seems to have written on all branches of Sanskrit literature. As a royal patron he should have commanded the co-operation of scholars in various branches of Sanskrit studies, with whose help he wrote or caused to be written a number of important works. The following works are associated with the name of Bhoja :—

Literature :—Śālikathā, Śṛṅgāramañjarī, Viśrūṭavidyāvinoda.

Literary Criticism :—Sarasvatīkaṇṭhābharaṇa, Śṛṅgāraprakāśa.

Grammar :—Sarasv. īkaṇṭhābharaṇa. ¹

Nighaṇṭu :—Amarav. ākhyā, Saṃyamīnāmamālikā.

Dharmaśāstra :—Rājamārtāṇḍa, Yuktikalpataru, Vyavahārasamuccaya. Ratnamālā.

Astronomy and Astrology : Rājamṛgāṅka², Vidvajjanayallabha, Bhujabalanibandha. Praśnacintāmaṇi.

Yoga :—Yogasūtravṛtti.

Vaidya :—Rājamṛgāṅka. Cūrucaryū, Āyurvedasaṃsaṃgraha.

1. This is perhaps the same as the Śabdīnuśāsana referred to in the verse, शब्दानामनुशासनं विदधता etc., at the beginning of the Yogasūtravṛtti.

2. This was composed in Śaka 964 or A. D. 1042.

Sciences :—Samarāṅgaṇasūtradhāra, Śālihotronnaya.

Śaiva :—Tattvapraakāśa.

Dhanurveda :—The Kodaṇḍamaṇḍana was caused to be written by Bhoja.

Music :—The name of the work is not known, but the name is conjectured to be “ Gītapraakāśa ” by some.

A word with regard to the Sarasvatikanṭhābharāṇa, the Grammatical work. The plan adopted by Bhoja seems to have been this: He wanted to incorporate into the text of the sūtras all the improvements and modifications to Pāṇini's Grammar suggested by Kātyāyana, Vyāḍi, Patañjali, Vāmana and Jayāditya and other writers. He has succeeded to a remarkable extent in this attempt. The grammar of the Classical Sanskrit was his main theme, though particulars of Vedic grammar are also spoken of. Into the body of the sūtras, he has incorporated the Vārtikas, the Uṇādi-sūtras, the Gaṇapāṭha, the Paribhāṣas, the Phliṭ-sūtras, important additions found in the bhāṣya and the Kāśikā etc. The extent to which these have been incorporated has been indicated in Appendix I.

The first Adhyāya of the Sarasvatikanṭhābharāṇa with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa was recently published in the Trivandrum Sanskrit series. In certain places the text of the Trivandrum edition differs from the present one. Other differences are noticeable in works which cite the sūtras of the Sarasvatikanṭhābharāṇa. These are discussed fully in a paper that I have contributed to the Annals of the Madras University Oriental Research Institute.

संक्षिप्तटीकाभरणम् ॥

महाराजाधिराजभोजप्रणीतम्
प्रणम्यैकात्मतां यातौ प्रकृतिप्रत्ययाविव ।
श्रेयःपदमुपेक्षानौ पदलक्ष्म प्रबक्ष्महे ॥

भ इ उ ण् ॥ ऋ लृ कृ ॥ ए ओ कृ ॥ ऐ औ कृ ॥ ह य व र दृ ॥ ल ण् ॥
अ म ऊ ण न म् ॥ झ म झू ॥ घ ढ ध ण् ॥ ज ब ग ड द श् ॥ ख फ छ ठ
थ च ट त द् ॥ क प य् ॥ श ष स र् ॥ ह लृ ॥

सिद्धिः क्रियादेः लोकात् ॥ १. १. १ ॥
भूवादिः क्रियावचनो^१ चातुः ॥ १. १. २ ॥
बुलुग्पादिश्च ॥ १. १. ३ ॥
सनाद्यन्ताभ्याणिङः ॥ १. १. ४ ॥
अर्थवद्धातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् ॥ १. १. ५ ॥
कृत्तद्धितफ्रूयाप्त्यूङः ॥ १. १. ६ ॥
समासानुकरेणनिपाताश्च ॥ १. १. ७ ॥
तदुभयं विकरणविभक्ती च प्रत्यये प्रकृतिः ॥ १. १. ८ ॥
ततो विधीयमानः सनादिराकपः प्रत्ययः ॥ १. १. ९ ॥
संस्यादिराशानचो विकरणः ॥ १. १. १० ॥
तभ्यादयः प्राक्किपः कृतः ॥ १. १. ११ ॥
प्राङ्ण्वुलः कृत्याः ॥ १. १. १२ ॥
शतृशानचौ सत् ॥ १. १. १३ ॥
ककवत् निष्ठा ॥ १. १. १४ ॥
प्राङ्जितीयाणादयः तद्धिताः ॥ १. १. १५ ॥
तरसमपी चः ॥ १. १. १६ ॥

१. A. वाचिनो
२. A. बुबु-
३. A. कर्मे

४. A. विभक्ति
५. A. स्यादि-
६. A. प्राग्जीवि-

- बहुगणवतुर्हतयश्च संख्याः ॥ १. १. १७ ॥
 अभ्यर्थाधैर्पूर्वपूरणाः समासकामिधौ ॥ १. १. १८ ॥
 तिक् सुपो विभक्तिः ॥ १. १. १९ ॥
 तिङ्गो ग्रीणि ग्रीणि प्रथममभ्यसोस्तमाः ॥ १. १. २० ॥
 सुपां प्रथमाद्वितीयातृतीयाचतुर्थीपञ्चमीषष्ठीसप्तम्बः ॥ १. १. २१ ॥
 ताम्येकवचनद्विवचनबहुवचनाम्येकशः ॥ १. १. २२ ॥
 अनाम्लादेशाः परस्मैपदानि ॥ १. १. २३ ॥
 तद्धननास्त्वात्मनेपदानि ॥ १. १. २४ ॥
 विभक्तयन्तं पदम् ॥ १. १. २५ ॥
 कृद्विधौ सप्तमीस्वमुपपदम् ॥ १. १. २६ ॥
 समासे प्रथमानिर्दिष्टमुपसर्जनम् ॥ १. १. २७ ॥
 अवष्टयेकविभक्ति चापूर्वनिपाते ॥ १. १. २८ ॥
 तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः ॥ १. १. २९ ॥
 तद्वितार्थादौ संख्यापूर्वो द्विगुः ॥ १. १. ३० ॥
 भाष्यातं साव्ययकारकविशेषणं वाक्यम् ॥ १. १. ३१ ॥
 क्रियानिमित्तं कारकम् ॥ १. १. ३२ ॥
 स्वतन्त्रः कर्ता ॥ १. १. ३३ ॥
 तस्य प्रयोजकोऽनुकूलो वा हेतुश्च ॥ १. १. ३४ ॥
 समानधातौ कर्मणा तुल्याकर्मक्रियः कर्मकर्ता ॥ १. १. ३५ ॥
 बुद्धिपदयोः सकर्मकक्रियश्च ॥ १. १. ३६ ॥
 कचित्करणेन ॥ १. १. ३७ ॥
 कर्तुरीप्सिततमं कर्म ॥ १. १. ३८ ॥
 तथायुक्तं चानीप्सितम् ॥ १. १. ३९ ॥
 अकथितं च ॥ १. १. ४० ॥
 क्रियाविशेषणकालभावगन्तव्याध्यदेशाश्च ॥ १. १. ४१ ॥
 गतिज्ञानप्रत्यवसानार्थशब्दक्रियाकर्मकश्रुदशीनामेभि कर्ता स जौ ॥ १. १. ४२ ॥

१ B. इति संख्या

४. A omits कर्म

२ A. देशः

५. A. कर्म -

३. A. कर्मकक्रिया

६. अधिकर्ताणौ

- हृत्कोर्वा ॥ १. १. ४३ ॥
 रुच्यमिवाद्योरात्मने पदे ॥ १. १. ४४ ॥
 ननीरवाद्यदिहाशब्दाय क्रन्दाम् ॥ १. १. ४५ ॥
 वहेरनियन्तुर्कर्तृकस्य ॥ १. १. ४६ ॥
 भक्षेरहिसार्थस्य ॥ १. १. ४७ ॥
 अधिशीकृत्वासामाधारः ॥ १. १. ४८ ॥
 उपान्वध्याङ्गवसः ॥ १. १. ४९ ॥
 उपवसेरभोजनार्थस्य कालः ॥ १. १. ५० ॥
 अभिनिविशो वा ॥ १. १. ५१ ॥
 दिवः करणम् ॥ १. १. ५२ ॥
 क्रुधद्रुहोरुपसृष्टयोः संप्रदानम् ॥ १. १. ५३ ॥
 यजेन्न कर्मणः करणत्वे ॥ १. १. ५४ ॥
 साधकतमं करणम् ॥ १. १. ५५ ॥
 कर्मणा क्रियया वा यमभिप्रैति स संप्रदानम् ॥ १. १. ५६ ॥ *ad*
 रुच्यर्थानां प्रीयमाणः ॥ १. १. ५७ ॥
 श्लाघतुङ्गत्वाशपां ह्रीप्यमानः ॥ १. १. ५८ ॥
 धारेरुत्तमर्णः ॥ १. १. ५९ ॥
 स्पृहेरीप्सितो वा ॥ १. १. ६० ॥
 क्रुधद्रुहेर्प्यास्यार्थानां यं प्रति कोपः ॥ १. १. ६१ ॥
 राधीक्योर्यस्य विप्रश्नः ॥ १. १. ६२ ॥
 प्रत्याङ्गभ्यां श्रुवःपूर्वस्य कर्ता ॥ १. १. ६३ ॥
 अनुप्रतिगृणश्च ॥ १. १. ६४ ॥
 भ्रुवमपाद्येऽपादानम् ॥ १. १. ६५ ॥
 जुगुप्साविरामप्रमादार्थानाम् ॥ १. १. ६६ ॥
 भूमिार्थानां भयहेतुः ॥ १. १. ६७ ॥
 पराजेरसोढः ॥ १. १. ६८ ॥
 वारणार्थानामीप्सितः ॥ १. १. ६९ ॥
 अन्तर्धर्मेनावर्शनमिच्छति ॥ १. १. ७० ॥

१. A. अनियन्तुकस्य.

२. A. करणार्थे.

भाष्यातोपयोगे ॥ १. १. ७१ ॥

अनिकेतुः प्रकृतिः ॥ १. १. ७२ ॥

भुवः प्रभवः ॥ १. १. ७३ ॥

कर्तृकर्मन्तरितक्रियाधारोऽधिकरणम् ॥ १. १. ७४ ॥

संबोधनप्रथमान्तमामन्त्रितम् ॥ १. १. ७५ ॥

तदेकवचनं संबुद्धिः ॥ १. १. ७६ ॥

सनादिद्विरक्तौ पूर्वोऽभ्यासः ॥ १. १. ७७ ॥

द्वयमभ्यस्तम् ॥ १. १. ७८ ॥

अक्षादयश्चाशासः ॥ १. १. ७९ ॥

इग्यणः संप्रसारणम् ॥ १. १. ८० ॥

अवेकृणः ॥ १. १. ८१ ॥

वृद्धिरादैच्य ॥ १. १. ८२ ॥

वृद्धिर्यस्पचामादिस्तद्वृद्धम् ॥ १. १. ८३ ॥

हलो मियः क्लृष्टाः संयोगः ॥ १. १. ८४ ॥

अलोऽन्त्यात्पूर्वं उपधा ॥ १. १. ८५ ॥

अन्त्याजादिष्टिः ॥ १. १. ८६ ॥

टिन्मितिकादिः प्रकृतिप्रत्ययांश आगमः ॥ १. १. ८७ ॥

अदर्शनं लोपः ॥ १. १. ८८ ॥

प्रत्ययस्य क्लृप्क्लृलुपः ॥ १. १. ८९ ॥

अप्प्रात्रिको ह्रस्वः ॥ १. १. ९० ॥

द्विमात्रो दीर्घः ॥ १. १. ९१ ॥

त्रिमात्रः प्लुतः ॥ १. १. ९२ ॥

उच्चैरुदात्तः ॥ १. १. ९३ ॥

नीचैरनुदात्तः ॥ १. १. ९४ ॥

समाहारः स्वरितः ॥ १. १. ९५ ॥

नत्यादित उदात्तमर्धह्रस्वम् ॥ १. १. ९६ ॥

ह्रस्वं लघु ॥ १. १. ९७ ॥

संयोगं गुह ॥ १. १. ९८ ॥

दीर्घं च ॥ १. १. ९९ ॥

मुसनासिकावचनोऽनुनासिकः ॥ १. १. १०० ॥

तुल्यस्नानस्य प्रयत्नः सवर्णः ॥ १. १. १०१ ॥

नाज्जलौ ॥ १. १. १०२ ॥

अं इत्यनुस्वारः ॥ १. १. १०३ ॥

अः इति विसर्जनीयः ॥ १. १. १०४ ॥

ईपूरेद्दिवचनं प्रगृह्यम् ॥ १. १. १०५ ॥

अम् अमी ॥ १. १. १०६ ॥

निपातः केषलाजनाङ् ॥ १. १. १०७ ॥

ओत् ॥ १. १. १०८ ॥

संबुद्धावितौ वा ॥ १. १. १०९ ॥

अञ् ॥ १. १. ११० ॥

ऊं वास्य ॥ १. १. १११ ॥

सर्वत्रिभ्रावुंभोभयौ डतरडनमौ इतरान्यतरावन्त्यौ समसिमौ नेमश्च सर्व-
नामानि ॥ १. १. ११२ ॥

त्यत्तद्यदंतददसिदमेकद्वियुधदसद्भवतुकिमश्च ॥ १. १. ११३ ॥

पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायाम् ॥ १. १. ११४ ॥

स्वमङ्गातिधनाख्यायाम् ॥ १. १. ११५ ॥

अन्तरमपुरिबहिर्योगोपसंव्यानयोः ॥ १. १. ११६ ॥

प्राग्भीश्वराजिपाताः ॥ १. १. ११७ ॥

असत्वे च वाहाह्वैवैवूनंशश्चत्सूपत्कूपत्कुषिजेष्टेष्टण्कषिद्यन्नहहन्तेमाकिर्न-
किर्ममाङ्गननेम्नहयः ॥ १. १. ११८ ॥

बाधत्वावत्वेतुवैवैतुवैभौषडौषड्पट्पट्वाडिद्र्पाट्प्याड् फट्छंभडधात्स्वधात्सा-
हालञ्चनहयः ॥ १. १. ११९ ॥

१. A. उवास्य.

४. A omits कूपत्.

२. A. पुमेभयौ.

५. A. इन्ता.

३. मस्याति

६. A omits न.

अ. १. पा. १. सू. १२०]

भोजविरचितम्

अथोमथोनोभोभगोऽधोहेहोहोऽहोभाहोउताहोहोहीहहैहयेय्ययेऽररेऽररेरेऽन्वे-
ननवः ॥ १. १. १२० ॥

शुकंसुकंनुकंभद्विनुकंनहिकंजुंउजूसूजूकंहंकिंहिंमत्कविचिदिम्वस्विदुतवतु-
नवः ॥ १. १. १२१ ॥

ययकयनकिमुतकिलकिंकिलकिंस्विदुतस्विदाहोस्विदहहनहयैनवैनयान्यादन्यत्र
शवथकिंविधुपशुखलुयदिनामयदुतप्रत्युतयदाजातुयदयः ॥ १. १. १२२ ॥

यथाकथाचययातथापुदधंपरायावसावदिष्टयार्मयार्मनामस्मेतिहसहामासमंसत्रा-
साकंसार्धमीमास्सीमामितयः ॥ १. ३ १२३ ॥

महंशुमंकृतंपर्यासंयेनतेनंचिरेणनेमेचिरायाहायचिरादकस्मात्चिरस्यान्योन्यस्य-
ममैकपदे 'मंप्रेप्राहेतेतौरात्रौवेलायामित्यादयः सुप्रतिरूपाः ॥ १. १ १२४ ॥

अस्तिनास्यस्यस्त्रिविद्यनेमवत्येहिमूहिमन्येशङ्केऽस्तुभवतुपूर्यतेस्यादासाहवर्ततेन-
वर्ततेयातिनयातिपश्यपश्यतादहादङ्गातङ्गादयः तिङ्प्रतिरूपाः ॥ १. १.
१२५ ॥

अष्टप्रतिरूपाश्चादयश्च ॥ १. १. १२६ ॥

प्रपरापसमन्ववनिर्दुर्व्याङ्म्यधिप्रतिपर्युपात्यपिसूदभयः ॥ १. १. १२७ ॥

उपसर्गाः क्रियायोगे ॥ १. १ १२८ ॥

अस्त्रचातौ ॥ १. १. १२९ ॥

अन्तर्गत्वां किविधिषु ॥ १. १. १३० ॥

१. A omits हा

९. B. मिमा

२. A. गङ्ग

१०. A. केन

३. A. रेग.

११. B. ऽप्रेप्राप्ते.

४. A. मुद्रिकं नहिकं ... सुम्.

१२. A. रूपकाः.

B. नुकं नहिकं हुम्.

१३. A. रूपकः.

५. A. हिंमत्.

१४. B. पादयश्च.

६. A omits च.

A. रूपकोदयश्च

७. A. दु.

१५, १६. B. omits these sūtras.

८. A. मया.

भेतव्यम् ॥ १. १. १३१ ॥

कारिकाचिवडाव्यम् ॥ १. १. १३२ ॥

ऊर्गुर्युरी'चाङ्गीकारे ॥ १. १. १३३ ॥

पीपिधूसीताल्याताली वेनाली' च विस्तारे ॥ १. १. १३४ ॥

वाद्वालिसेवालीकेवालीकोवास्यालोष्टस्सकालाभंसकलाभ्वंसकलाशम्रंशकला -
भस्ससोमसमसा च हिसायाम् ॥ १. १. १३५ ॥

गुलुगुधापीडायाम् ॥ १. १. १३६ ॥

अङ्गी विक्री फली फलू विकारे ॥ १. १. १३७ ॥

सज्जः सहाय्ये ॥ १. १. १३८ ॥

वषट् वौषट् औषट् स्वाहा स्वधा संप्रदाने ॥ १. १. १३९ ॥

प्रातुराविषौ प्राकाश्ये ॥ १. १. १४० ॥

अनुकरणं चानितिपरम् ॥ १. १. १४१ ॥

आदरानादरयोः सदसती ॥ १. १. १४२ ॥

भूषणेऽलम् ॥ १. १. १४३ ॥

अन्तरपरिग्रहे ॥ १. १. १४४ ॥

कणेमनसी श्रद्धार्प्रतीघाते ॥ १. १. १४५ ॥

पुरोऽस्तमव्यये ॥ १. १. १४६ ॥

अच्छगत्पर्यवदिभिः ॥ १. १. १४७ ॥

अदोऽनुपदेशे ॥ १. १. १४८ ॥

तिरोऽन्तर्धौ ॥ १. १. १४९ ॥

कृञ्वा वा ॥ १. १. १५० ॥

उपाजेऽन्बाजे सामर्थ्याधाने ॥ १. १. १५१ ॥

साक्षान्मिथ्या चिन्तां भद्रा रोचनामार्त्ताद्वा प्रोजर्या प्राञ्जहा बीजर्वा बीजज-
रहा संसर्या चर्चये ॥ १. १. १५२ ॥

१. A. चिदा...श्र.

२. A omits री.

३. A omits वेताली.

४. B. सक.

५. B. शकलामस.

६. A omits समसमसा.

७. A omits औषट्.

८. A. प्रति.

९. A adds वा.

१०. B omits चिन्ता.

११. A and B मास्माद्वा.

१२. A. प्रजर्वा

१३. A. शर्चये.

अर्थेऽप्रौढशो विकल्पने विद्वत्तने प्रेतपने शीतं लक्षणमुष्णमुष्कमादौ प्राचुरादिः

नमस्तस्मै ॥ १. १. १५३ ॥

अनन्याधान उरसि मनसि मध्येपदे निवचने ॥ १. १. १५४ ॥

नित्यं हस्ते पाणानुपयमने ॥ १. १. १५५ ॥

प्राग्ध्वं बन्धनानुकूल्ये ॥ १. १. १५६ ॥

जीविकोपनिषदावौपम्ये ॥ १. १. १५७ ॥

ते प्राग्धातोः ॥ १. १. १५८ ॥

कर्मप्रवचनीयाः ॥ १. १. १५९ ॥

अनुर्द्धतुलक्षणे ॥ १. १. १६० ॥

सहाय्ये ॥ १. १. १६१ ॥

हीने ॥ १. १. १६२ ॥

उपोऽधिके च ॥ १. १. १६३ ॥

अपपरी वर्जने । १. १. १६४ ॥

आह् मर्यादाभिविध्योः ॥ १. १. १६५ ॥

लक्षणेत्थभूताख्यानभागवीप्सासुप्रतिपर्यन्तः ॥ १. १. १६६ ॥

अभिरभागे ॥ १. १. १६७ ॥

प्रतिः प्रतिनिधिप्रतिदानयोः ॥ १. १. १६८ ॥

अधिपरी अनर्थकौ ॥ १. १. १६९ ॥

सुः पूजायाम् ॥ १. १. १७० ॥

अतिरतिक्रमणे च ॥ १. १. १७१ ॥

अपिः पदार्थसंभावनाम्बवसर्गगर्हासमुच्चयेषु ॥ १. १. १७२ ॥

अधिराश्वरे ॥ १. १. १७३ ॥

कुमावा ॥ १. १. १७४ ॥

निपातोऽव्ययम् ॥ १. १. १७५ ॥

स्वरस्तः सनुतः पुनः प्रातः सायन्नक्तमस्तवस्तोर्दिवादोपाह्यः इवः कंशयोर्मंशवनोऽ

ज्ञोविहायसारोदस्यौर्भुवस्तवः ॥ १. १. १७६ ॥

१. A omits अग्नौ.

३ B omits उप

२. A. प्रकम्पने.

४. A omits आर्द्र.

समवांनिकषान्तरावहिस्तां प्रातमज्ञास्यमिहामुधासृषावृथाभिध्यामिबोमिथु -
मिथुनमनिशंमुहुरमीश्वरंमहृष्टदित्युषैर्नीशैरवश्यं सामिसावयः ॥ १. १.

१७७ ॥

विश्वगन्धगानुषकाजग्राक्सावृधकूपृथग्भिग्भिदग्ज्योत्स्नाकूष्मैरीषज्जोषंस्तु -
र्णीकामनिकामं प्रकाममारादरंवरं परं चिरंतरसः ॥ १. १. १७८ ॥

नमस्त्वयंभूयः प्रायः प्रबाहुं कमार्यहैलं बलं बलवदतीव सुदुष्टुते सपदि साक्षात् -
सनात्सनाशुसहसायुगपदुं पाशुपुरतः पुरस्तात्पुरतः ॥ १. १. १७९ ॥

संश्रुत्कुविदाविः प्रोदुरादयश्च ॥ १. १. १८० ॥

कृन्मेजन्तः ॥ १. १. १८१ ॥

क्त्वातोऽसुम्कसुनः ॥ १. १. १८२ ॥

तद्वितस्तसादिः प्रोन्धणः ॥ १. १. १८३ ॥

अस्तास्यादिः प्राक्प्राशयः ॥ १. १. १८४ ॥

ख्यादिः प्राक्समासान्तेभ्यः ॥ १. १. १८५ ॥

कृत्वोऽर्थः ॥ १. १. १८६ ॥

तसिबतीनानाञ्चासिजाममः ॥ १. १. १८७ ॥

लुब्धसस्वरयोरव्ययीभावः ॥ १. १. १८८ ॥

घटादयः आत्मनेपदिनष्पितः ॥ १. १. १८९ ॥

सर्वे मितः ॥ १. १. १९० ॥

जनीजृप्कुंजज्जोऽमन्तार्ध ॥ १. १. १९१ ॥

देलिबलिस्वलिरणिष्वनिक्षयिप्रययश्च ॥ १. १. १९२ ॥

स्सु आध्याने ॥ १. १. १९३ ॥

ह मये ॥ १. १. १९४ ॥

नृ नये ॥ १. १. १९५ ॥

६. B. परंपरं

२. A. हक.

३. A. हल्कं

४. B. प्रदु-

५. A. प्रागणः

६. A. तासमः

७. A. omits क्नु

८. A. मयाभा.

९. A. omits दकि

१०. B. omits this sūtra.

- आ पाके ॥ १. १. १९६ ॥
 मारणतोषणनिशामनेषु वा ॥ १. १. १९७ ॥
 कम्पने चलिः ॥ १. १. १९८ ॥
 ऊर्जने छदिः ॥ १. १. १९९ ॥
 जिह्वोन्मथने लडिः ॥ १. १. २०० ॥
 हर्षग्लपनयोर्मदिः ॥ १. १. २०१ ॥
 ज्वलङ्गलनमोऽनुपसर्गा वा ॥ १. १. २०२ ॥
 ग्लङ्गावर्नधमश्च ॥ १. १. २०३ ॥
 नकम्पमिचमः ॥ १. १. २०४ ॥
 शम्भ दर्शने ॥ १. १. २०५ ॥
 यम्बपरिवेषणे ॥ १. १. २०६ ॥
 स्खदिरवपरिम्बां च ॥ १. १. २०७ ॥
 फण गतौ ॥ १. १. २०८ ॥
 धातोस्तिस्तिश्च सार्वधातुकम् ॥ १. १. २०९ ॥
 आर्धधातुकं शेषः ॥ १. १. २१० ॥
 संछिटी च ॥ १. १. २११ ॥
 लिङ्गाशिपि ॥ १. १. २१२ ॥

इति धीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः.

श्रीः

अथ द्वितीयः पादः

आदिरितान्त्येन समध्यः ॥ १. २. १ ॥
उतासवर्गः ॥ १. २. २ ॥
तांतत्कालः ॥ १. २. ३ ॥
अविधीयमानोऽण् ससवर्णः ॥ १. २. ४ ॥
दोऽणः ॥ १. २. ५ ॥
अनंशचिह्नमित् ॥ १. २. ६ ॥
अजुपदेशे ॥ १. २. ७ ॥
हलन्त्यम् ॥ १. २. ८ ॥
किमिदोरत्तः ॥ १. २. ९ ॥
अविभक्तिशस्त्रसादौ तु स्त्राः ॥ १. २. १० ॥
धातोरिर् ॥ १. २. ११ ॥
आदिभिर्दुडवः ॥ १. २. १२ ॥
षः प्रत्ययस्य ॥ १. २. १३ ॥
बुद्ध ॥ १. २. १४ ॥
लशकतखिते ॥ १. २. १५ ॥
न चुच्चुचणचरजाहटीटवक्त्रकाम्येषु ॥ १. २. १६ ॥
उभयथोणादिषु ॥ १. २. १७ ॥
स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा ॥ १. २. १८ ॥

१. B. तात्वत्-

२. A. मानो सवर्णः.

३. A. अनश-

४. A. कः

५. B. भक्त-

६. A. स्त्रा

७. A. आदिः

- येन विधिस्तदन्तस्य ॥ १. २. १९ ॥
 सुसर्वार्थविक्रान्देभ्यो जनपदस्य ॥ १. २. २० ॥
 क्रतो वृद्धिमद्विधावयवेभ्यः ॥ १. २. २१ ॥
 प्रकृत्यधिकारे महदादिभिः ॥ १. २. २२ ॥
 पदाधिकारेऽहजादिभिः ॥ १. २. २३ ॥
 प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितस्तदादेरपञ्चम्याः ॥ १. २. २४ ॥
 कृद्रूढणे गतिकारकपूर्वस्यापि ॥ १. २. २५ ॥
 न प्रातिपदिकेन ॥ १. २. २६ ॥
 यस्मिन्विधिस्तदादाबल्लग्रहणे ॥ १. २. २७ ॥
 सप्तम्या निर्दिष्टे पूर्वस्य ॥ १. २. २८ ॥
 पञ्चम्या परस्य ॥ १. २. २९ ॥
 षष्ठ्यान्तस्य ॥ १. २. ३० ॥
 क्तिन् ॥ १. २. ३१ ॥
 अन्त्याभावेऽन्त्यसदेशस्य ॥ १. २. ३२ ॥
 परस्यादेः ॥ १. २. ३३ ॥
 शिदनेकाल् सर्वस्य ॥ १. २. ३४ ॥
 टकितावाद्यन्तौ ॥ १. २. ३५ ॥
 मिदन्तोऽन्त्यात्परः ॥ १. २. ३६ ॥
 ऋकोऽणोरलौ ॥ १. २. ३७ ॥
 निर्दिश्यमानस्यादेशाः ॥ १. २. ३८ ॥
 स्थानेऽन्तरतमः ॥ १. २. ३९ ॥
 एक इग्रस्वादेशः ॥ १. २. ४० ॥
 इको गुणवृद्धी ॥ १. २. ४१ ॥
 मेबो ह्रस्वदीर्घप्लुताः ॥ १. २. ४२ ॥
 स्थानिवदादेशोऽनलुबिधौ ॥ १. २. ४३ ॥
 अचः परस्मिन् पूर्वविधौ ॥ १. २. ४४ ॥

१ A omits this sūtra.

२. A omits this sūtra.

- न पदान्तद्विर्वचनसवर्णानुस्वारजञ्जविधिषु ॥ १. २. ४५ ॥
 स्वरदीर्घयलोपेषु लोपः ॥ १. २. ४६ ॥
 वरकिल्बुकिरवोपधात्वेषु ॥ १. २. ४७ ॥
 पूर्वत्रासिद्धेचासंबोगादिलोपलत्वणत्वेषु ॥ १. २. ४८ ॥
 भाविष्ठादचः पूर्वस्य ॥ १. २. ४९ ॥
 द्विर्वचनेऽचि ॥ १. २. ५० ॥
 णिच्यनित् ॥ १. २. ५१ ॥
 आद्यन्तवदेकस्मिन् ॥ १. २. ५२ ॥
 प्रकृतिवदनुकरणम् ॥ १. २. ५३ ॥
 एकदेशविकृतमनन्यवत् ॥ १. २. ५४ ॥
 भूतपूर्वकत्वाच्चद्वुपचारः ॥ १. २. ५५ ॥
 भाविनि भूतवदुपचारः ॥ १. २. ५६ ॥
 अवयवेऽप्यवयविवदुपचारः ॥ १. २. ५७ ॥
 प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम् ॥ १. २. ५८ ॥
 नलुमता प्रकृतेः ॥ १. २. ५९ ॥
 णियकोः ॥ १. २. ६० ॥
 उत्तरपदत्वे चापदादिविधौ ॥ १. २. ६१ ॥
 यथासंख्यमनुदेशः समानम् ॥ १. २. ६२ ॥
 विवक्षातः कारकाणि ॥ १. २. ६३ ॥
 सूत्रे लिङ्गवचनाद्यप्रामाण्यमविवक्षातः ॥ १. २. ६४ ॥
 उपेक्षातोऽधिकारः ॥ १. २. ६५ ॥
 एकयोगनिर्विष्टानां सैह वा प्रवृत्तिः सैह वा निवृत्तिः ॥ १. २. ६६ ॥
 एकयोगनिर्विष्टानामप्येकदेशोऽनुवर्तते ॥ १. २. ६७ ॥
 चानुकृष्टमुत्तरत्र नानुवर्तते ॥ १. २. ६८ ॥
 कञ्जिदनुवर्तते ॥ १. २. ६९ ॥
 अनन्तरस्यविधिः प्रतिषेधो वा भवेति ॥ १. २. ७० ॥

१, २. A omits these sūtras.

५. B. सैहवा

३. A. चि नित्.

६. A omits भवेति.

४. B. वदुपकरणम्

- विशेषातिदिष्टः प्रकृतं न बाधते ॥ १. २. ७१ ॥
 अर्थवशाद्विभक्तिविपरिणामः ॥ १. २. ७२ ॥
 समर्थः पदविधिः ॥ १. २. ७३ ॥
 अर्थवद्ग्रहणे नानर्थक्यस्य ॥ १. २. ७४ ॥
 न वर्णानिनासनग्रहणेषु ॥ १. २. ७५ ॥
 लक्षणप्रतिपदोक्तयोः प्रतिपदोक्तस्यैव ग्रहणम् ॥ १. २. ७६ ॥
 प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ॥ १. २. ७७ ॥
 प्रकृतिग्रहणे यङ्लुगन्तस्यापि ॥ १. २. ७८ ॥
 नतिबनुबन्धगणैकाचं ग्रहणेषु ॥ १. २. ७९ ॥
 भागमास्तद्रुणीभूतास्तद्रहणेन गृह्यन्ते ॥ १. २. ८० ॥
 तन्मध्यपतितः तद्रहणेन गृह्यते ॥ १. २. ८१ ॥
 सन्निपातलक्षणो विधिरनिमित्तं तद्विधातस्य ॥ १. २. ८२ ॥
 न वर्णाश्रयप्रत्ययात्पुगत्वेदस्त्वानिवर्णविचालपुग्ग्वत्वाबालोपसंबुद्धिलोपा-
 नाम् ॥ १. २. ८३ ॥
 मतुब्बिभक्त्युदात्तत्वं पूर्वनिधातस्य ॥ १. २. ८४ ॥
 असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे ॥ १. २. ८५ ॥
 नाजानन्तर्यं ॥ १. २. ८६ ॥
 गौणमुख्ययोः मुख्ये कार्यसंप्रत्ययः ॥ १. २. ८७ ॥
 प्रसिद्धे सहचरिते च ॥ १. २. ८८ ॥
 कृत्रिमाकृत्रिमयोः कृत्रिमे ॥ २. २. ८९ ॥
 कचिदुभयगतिः ॥ १. २. ९० ॥
 सिद्धे सत्यारम्भो नियमार्थः ॥ १. २. ९१ ॥
 धातोः स्वरूपग्रहणे तत्प्रत्यये कार्यविज्ञानम् ॥ १. २. ९२ ॥
 नग्युक्तस्य तत्सदृशं ॥ १. २. ९३ ॥
 उकार्थानामप्रयोगः ॥ १. २. ९४ ॥
 निमित्तानामेवैमित्तिकस्याप्यभावः ॥ १. २. ९५ ॥

१. A omits this sūtra.

४. A omits this sūtra.

२. A. न्य-

५. A omits पूर्व.

३. A. भागमाव.

६. A. ननु-

सन्नियोगशिष्टानामेकापाद्येऽभ्यन्तरस्याप्यपायः ॥ १. २. ९६ ॥
 नान्वाचीर्यमाननिवृत्तौ प्रधानस्य ॥ १. २. ९७ ॥
 निरनुबन्धकप्रहणे न सानुबन्धकस्य ॥ १. २. ९८ ॥
 एकानुबन्धकप्रहणे न द्वानुबन्धकस्य ॥ १. २. ९९ ॥
 नानुबन्धकृताभ्यसाराख्यानेजन्तत्वानेकाद्वयानि ॥ १. २. १०० ॥
 समासान्तागमसंज्ञाज्ञापकगणनञिनिर्विष्टान्यनित्यानि ॥ १. २. १०१ ॥
 उत्सर्गापवादयोरपवादो विधिर्बलवान् ॥ १. २. १०२ ॥
 अपवादविषये क्वचिदुत्सर्गस्यापि समावेशः ॥ १. २. १०३ ॥
 पुरस्तादपवादा अनन्तरान्विधीन् बाधन्ते ॥ १. २. १०४ ॥
 मध्येऽपवादाः पूर्वान् ॥ १. २. १०५ ॥
 कृद्भासरूपोऽस्त्रियाम् ॥ १. २. १०६ ॥
 यं विधिं प्रत्युपदेशोऽनर्थकः स विधिर्बाध्यते यस्य तु विधेर्निमित्तमेवनासौ बा-
 ध्यते ॥ १. २. १०७ ॥
 येन नाप्राप्ते यो विधिरारम्भ्यते स तस्य बाधकः ॥ १. २. १०८ ॥
 बलवन्नित्यमनित्यात् ॥ १. २. १०९ ॥
 अन्तरङ्गं बहिरङ्गात् ॥ १. २. ११० ॥
 निरवकाशः सावकाशात् ॥ १. २. १११ ॥
 वार्णात् प्राकृतम् ॥ १. २. ११२ ॥
 संप्रसारणं संप्रसारणाभयं च ॥ १. २. ११३ ॥
 उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिः ॥ १. २. ११४ ॥
 लुगन्तरेभ्यः ॥ १. २. ११५ ॥
 सर्वेभ्यो लोपः ॥ ११६ ॥
 लोपादजादेशः ॥ १. २. ११७ ॥
 आदेशादागमः ॥ १. २. ११८ ॥
 भागमात् सर्वादेशः ॥ १. २. ११९ ॥

१. B. चीयान-

४. B. कृद्भास

२. A. निमित्तौ.

A कृत्वास.

३. B. This is written as part of
the commentary.

५. B. रङ्गम्.

६. B. शं

- विप्रतिषेधे परं कार्यम् ॥ १. २. १२० ॥
 सकृदतौ विप्रतिषेधे यद्वाचितं तद्वाचितमेव ॥ १. २. १२१ ॥
 पुनः प्रसङ्गविज्ञानात्सिद्धम् ॥ १. २. १२२ ॥
 कश्चित्पूर्वम् ॥ १. २. १२३ ॥
 नानिष्टार्था शास्त्रप्रवृत्तिः ॥ १. २. १२४ ॥
 प्रकृतिवृत्ते पुनर्वृत्तावधिः निष्ठितस्य ॥ १. २. १२५ ॥
 चावत्संभवस्तावद्विधिः ॥ १. २. १२६ ॥
 पर्जन्यवल्लक्षणप्रवृत्तिः ॥ १. २. १२७ ॥
 अकृतकारि खल्वपि शास्त्रम् ॥ १. २. १२८ ॥
 कार्यकालं संज्ञापरिमाणम् ॥ १. २. १२९ ॥
 यथोद्देशं संज्ञापरिमाणं प्रवर्तते ॥ १. २. १३० ॥
 प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः ॥ १. २. १३१ ॥
 समुदाये वाक्यपरिसमाप्तिः ॥ १. २. १३२ ॥
 व्याख्यानतो विशेषप्रतिपात्तिः ॥ १. २. १३३ ॥
 अभिधानलक्षणाः कृच्छ्रितसमाप्ताः ॥ १. २. १३४ ॥
 प्रत्ययः परः ॥ १. २. १३५ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

१, २. A adds कश्चिद्भवति.

४. A omits this sūtra

३. A. वा य.

५. B omits परि-

अथ तृतीयः पादः

- तिजः क्षमायां सन् ॥ १. ३. १ ॥
 किनः संशयप्रतीकारयोः ॥ १. ३. २ ॥
 गुपो गर्हायाम् ॥ १. ३. ३ ॥
 बधेरे दीर्घश्च ॥ १. ३. ४ ॥
 मानो विचारणायाम् ॥ १. ३. ५ ॥
 शान्दानोर्वा ॥ १. ३. ६ ॥
 तुमर्हादिच्छायाम् ॥ १. ३. ७ ॥
 आशङ्कायां च ॥ १. ३. ८ ॥
 नेच्छासनः ॥ १. ३. ९ ॥
 सुपः कर्मणः काम्यच् ॥ १. ३. १० ॥
 अनव्ययादमः क्यज्वा ॥ १. ३. ११ ॥
 अधिकरणाद्योपमानादाचारे ॥ १. ३. १२ ॥
 कर्तुर्विप् ॥ १. ३. १३ ॥
 गल्भकलीबहोदेभ्यो कित् ॥ १. ३. १४ ॥
 क्यङ् ॥ १. ३. १५ ॥
 क्ययर्थे भृशोत्सुकशीघ्रचपलपण्डिताण्डरकण्डरमेधाशुचिनीलहरितफेनमन्दर्म-
 न्द्रेभ्यः ॥ १. ३. १६ ॥
 संभ्रतृपद्रेद्देहद्वर्चसोजसां लोपश्च ॥ १. ३. १७ ॥
 उदभिदुस्सुभ्यो मनसः ॥ १. ३. १८ ॥
 उज्जलोदितजिह्वाध्यामधूमचर्महर्षगर्वनेर्मसुक्कदुःखमूर्च्छानिद्राकृपाकरुणादिभ्यः
 क्यप् ॥ १. ३. १९ ॥

१. A. शान्दोनीयां.

४. A. द्रोह.

२. A. त्वस

५. B omits नर्म. The commentary

३. A. मद्रभद्रेभ्यः.

too omits नर्म.

तस्यै कामति कष्टकससन्नगहनेभ्यः कलकचिकीर्षायां क्यङ् ॥ १. ३. २० ॥
 तं वर्तयति रोमन्याद्भुचलने ॥ १. ३. २१ ॥
 बाष्पोष्मफेनेभ्य उद्धमने ॥ १. ३. २२ ॥
 सुखदुःखतुप्रकृच्छ्राभालीककरुणकृपणसोढप्रतीयेभ्योऽनुभवे ॥ १. ३. २३ ॥
 शब्दैरकलहाभ्रकण्वमेघाटाट्टाशीकासोटाकोटापांटांमुष्टाटासुविनदुर्विननी -
 हारेभ्यः करणे ॥ १. ३. २४ ॥
 तपसः क्यच् ॥ १. ३. २५ ॥
 नेमसः पूजायाम् ॥ १. ३. २६ ॥
 वरिषसः परिचर्यायाम् ॥ १. ३. २७ ॥
 चित्रङ्क भाक्ष्ये ॥ १. ३. २८ ॥
 कण्डूप्रसुवल्गुमन्तुमहीङ्ङणीङ्ङ्वेङ्ङ्लेलाङ्ङ्वेङ्ङ्लाट्ङ्लेङ्ङ्लोङ्ङ् उरकधिरस्तिरोबुवस् -
 वंचसियसुपसिरज्जिषज्जिभण्ज्भ्यो यक् ॥ १. ३. २९ ॥
 पलावेलाकेलाखेलामेधामगधेरधेषुधकुंषुमसुखदुःखगङ्गागततरणचरणचूर्णो -
 रणतुरणभुरणनन्तसम्पसाररसमरसपरेभ्यश्च ॥ १. ३. ३० ॥
 आतोर्हलादेरेकाचः क्रियासममिहारे यङ् ॥ १. ३. ३१ ॥
 लुग्बहुलम् ॥ १. ३. ३२ ॥
 मठ्यर्तिसूत्रिमृत्रिर्मुक्यशूर्णभ्यः ॥ १. ३. ३३ ॥
 कौटिल्य एव गत्यर्थेभ्यः ॥ १. ३. ३४ ॥
 लुपसदचरजपजमदहदशगृभ्यां भावगर्हायाम् ॥ १. ३. ३५ ॥
 न शुभरुचगृणांतिभ्यः ॥ १. ३. ३६ ॥
 बुरादिभ्यो णिच् ॥ १. ३. ३७ ॥
 सुपो धात्वर्थे बहुलमिष्टवच्च ॥ १. ३. ३८ ॥
 मुण्डमिभ्रशृणलवणलघुपटुप्रभृतीनि करोति ॥ १. ३. ३९ ॥

१. B. मुष्णा

७. A. गहम.

२. B omits करणे.

८. B omits चुरण. The commentary too omits it.

३. A. मनसः

४. A omits ले

९. A. तप्तपसंपसारस.

५. A omits वचसि.

१०. A. मूर्तिसूच्यशर्णे

६. A omits कुमुम

११. B. एणादिभ्यः

स्यूतादीनामाचष्टे च ॥ १. ३. ४० ॥

सत्यार्थवेदानामापुक् च ॥ १. ३. ४१ ॥

भ्वेताभ्यातरगालोडिताङ्गरकाणामध्वतरेतकलोपश्च ॥ १. ३. ४२ ॥

कुतत्त्वचवर्णान् गृह्णाति ॥ १. ३. ४३ ॥

हलिकल्योरश्च ॥ १. ३. ४४ ॥

मताङ्गोजने तन्निवृत्तौ च ॥ १. ३. ४५ ॥

रूपाभिष्याने ॥ १. ३. ४६ ॥

पाशाद्विमोचने संयमने च ॥ १. ३. ४७ ॥

तूस्ताद्विहनने ॥ १. ३. ४८ ॥

लोम्नाऽनुमार्जने ॥ १. ३. ४९ ॥

वस्त्रात्समाच्छादने परिधाने च ॥ १. ३. ५० ॥

तेनानिक्रामति ॥ १. ३. ५१ ॥

सेनाधीणावर्मचूर्णतूलश्लोकवासोवासिभ्याऽभियानां पगानसन्नहनावध्वंसनाद्य -

कोषणोपस्तवनोन्मोचनपरिच्छेदनेषु ॥ १. ३. ५२ ॥

भङ्गात्तन्निरस्यति ङित् ॥ १. ३. ५३ ॥

पुच्छादुद्गसने व्यसने पर्यसने च ॥ १. ३. ५४ ॥

भाण्डात्समाचयने ॥ १. ३. ५५ ॥

बीवरादार्जने परिधाने च ॥ १. ३. ५६ ॥

धातोर्हेतुर्व्यापारे ॥ १. ३. ५७ ॥

आख्यानात् कृतस्तदाचष्ट इति कृल्लुकप्रकृतिप्रत्यागतिः प्रकृतिवच्च कारकम् ॥

१. ३. ५८ ॥

क्रियाम्वाख्यानाच्च ॥ १. ३. ५९ ॥

नाख्यानात् ॥ १. ३. ६० ॥

दृश्यार्थायां च प्रवृत्तौ ॥ १. ३. ६१ ॥

आङ्गलोपश्च कालात्यन्तसंयोगे मर्यादायाम् ॥ १. ३. ६२ ॥

चित्रोकरणे प्रापि ॥ १. ३. ६३ ॥

नक्षत्रयोगे चि' ॥ १. ३. ६४ ॥

गुपूधूपिबिडिपणियनिभ्य आयो वा ॥ १. ३. ६५ ॥

१. B. दचनि

३. A. धि.

२. A. दस्था-

४. B. धूप.

कतेरीयद् ॥ १. ३. ६६ ॥

कमेर्णिद् ॥ १. ३. ६७ ॥

नित्यं शित्याव्यः ॥ १. ३. ६८ ॥

अनेकांशो लिट् आह्-कृभ्यस्तीनां च लिट्यनुप्रयोगः ॥ १. ३. ६९ ॥

इजादेर्गुरुमतोऽनृच्छूर्णोः ॥ १. ३. ७० ॥

वयायात्कासभ्यश्च ॥ १. ३. ७१ ॥

आग्रुषो वा ॥ १. ३. ७२ ॥

भीढीभृद्वां स्तुश्च ॥ १. ३. ७३ ॥

विदेः किव ॥ १. ३. ७४ ॥

लोटः कृञश्च लोट्यनुप्रयोगः ॥ १. ३. ७५ ॥

स्यतासी ललुटो ॥ १. ३. ७६ ॥

लुङि सिच् ॥ १. ३. ७७ ॥

स्पृशिमृशिकृषितृगिहपिम्यो वा ॥ १. ३. ७८ ॥

वधागातिपिबतिस्थाभूभ्यः परस्मैपदे लुक् ॥ १. ३. ७९ ॥

शाच्छासाघ्राधेद्भ्यो वा ॥ १. ३. ८० ॥

तनादिभ्यस्तथासोः ॥ १. ३. ८१ ॥

शल इगुपधाद्दशोऽनिटः क्सः ॥ १. ३. ८२ ॥

निरुषः ॥ १. ३. ८३ ॥

नासन्वाग्नेये ॥ १. ३. ८४ ॥

णिश्चिद्रुक्कमिभ्यः कर्तरि चक् ॥ १. ३. ८५ ॥

चेद्भ्यो वा ॥ १. ३. ८६ ॥

शाससुख्यावचिभ्योऽद् ॥ १. ३. ८७ ॥

कसृभ्यां वा ॥ १. ३. ८८ ॥

लिपिसिचिह्वयतिभ्यः ॥ १. ३. ८९ ॥

आत्मनेपदे वा ॥ १. ३. ९० ॥

लदिद्युतादिपुष्यत्यादिभ्यः परस्मैपदे ॥ १. ३. ९१ ॥

१. A has अनेकादायायास् काभ्यश्च
In the place of sūtras 69, 70 and 71.

१. B. सुपिम्यो
४. A. वासा

२. B विदः

[21]

- रुधादिभ्यः णेः ॥ १. ३. ११८ ॥
 तनादिभ्यः उः ॥ १. ३. ११९ ॥
 स्वादिभ्यः ह्रुः ॥ १. ३. १२० ॥
 भुक्छिवां श्रुक्छि च ॥ १. ३. १२१ ॥
 अक्षो वा ॥ १. ३. १२२ ॥
 तनूकरणे तक्षः ॥ १. ३. १२३ ॥
 स्तम्भुस्तुम्भुस्कम्भुस्कम्भुस्कभ्यः ॥ १. ३. १२४ ॥
 इना वधादिभ्यः ॥ १. ३. १२५ ॥
 हलोर्हो शानच् ॥ १. ३. १२६ ॥
 बहुलम् ॥ १. ३. १२७ ॥
 भावकर्मणोराण्यनः ॥ १. ३. १२८ ॥
 तेष्वस्यानीयरः ॥ १. ३. १२९ ॥
 वास्तव्यः कर्तरि ॥ १. ३. १३० ॥
 प्रवचनीयोपस्थानीयरमणीयादयो वा ॥ १. ३. १३१ ॥
 क्षानीयादयः करणे ॥ १. ३. १३२ ॥
 दानीयादयः संप्रदाने ॥ १. ३. १३३ ॥
 समावर्तनीयादयोऽपादाने ॥ १. ३. १३४ ॥
 स्थानीयादयोऽधिकरणे ॥ १. ३. १३५ ॥
 कलिमर् कर्मकर्तरि ॥ १. ३. १३६ ॥
 मचो यत् ॥ १. ३. १३७ ॥
 मध्यगेयजन्वरक्षाः कर्तरि वा ॥ १. ३. १३८ ॥
 सेवोऽधिकरणे ॥ १. ३. १३९ ॥
 पोरदुपधात् ॥ १. ३. १४० ॥
 शक्तिकिञ्चेति यतिशमिसहिषधिबजिमजिभ्यः ॥ १. ३. १४१ ॥
 गदमदयमिभ्योऽनुपसर्गे ॥ १. ३. १४२ ॥

१. B. रुधादीना भ्रम्

४. B. दानीयः

२. B adds च.

५. B. चकि

३. A. तस्यकृतस्या-

खरेराकि चागुरो ॥ १. ३. १४३ ॥
 भवद्यप्यवर्गार्हविकेवा निरोधेषु ॥ १. ३. १४४ ॥
 वहां करणम् ॥ १. ३. १४५ ॥
 भयः स्वामिवैद्ययोः ॥ १. ३. १४६ ॥
 उपसर्गो काल्याप्रजने ॥ १. ३. १४७ ॥
 कर्तर्यज्यै सङ्गते ॥ १. ३. १४८ ॥
 वदस्सुपि क्यपू च ॥ १. ३. १४९ ॥
 मृषोद्यम् ॥ १. ३. १५० ॥
 भुवः ॥ १. ३. १५१ ॥
 मावे हनस्त च ॥ १. ३. १५२ ॥
 इणस्तुशासुवृज्जुविभ्यः ॥ १. ३. १५३ ॥
 ऋतुपधाञ्चानृवि ऋपि चूनेः ॥ १. ३. १५४ ॥
 खनेरी च ॥ १. ३. १५५ ॥
 भृशोऽसंज्ञायाम् ॥ १. ३. १५६ ॥
 सामि वा ॥ १. ३. १५७ ॥
 कृवृषिमजिशंसिदुहिगुहिभ्यः ॥ १. ३. १५८ ॥
 कृष्टपच्याः कर्मकर्तरि ॥ १. ३. १५९ ॥
 रुच्याभ्यर्थ्यो कर्तरि ॥ १. ३. १६० ॥
 राजसूयसूयो यज्ञदेवतयोः ॥ १. ३. १६१ ॥
 मिद्योष्योऽनेदे ॥ १. ३. १६२ ॥
 तिष्यपुष्यसिध्या नक्षत्रे ॥ १. ३. १६३ ॥
 युग्यं च पत्रे ॥ १. ३. १६४ ॥
 भाज्यं वृते ॥ १. ३. १६५ ॥
 कृष्यं धने ॥ १. ३. १६६ ॥
 जवतेः हली ॥ १. ३. १६७ ॥
 यौनीपूङ्गव्यां कल्कमुजयोः ॥ १. ३. १६८ ॥

१. A. तृचोः

३. A. दने

२. A. राजन्यौ

४. A. पुंभ्यां

पवालैरिपश्यवाह्यासु ग्रहः ॥ १. ३. १६९ ॥

अहलोर्ण्यत् ॥ १. ३. १७० ॥

पाणौ सृजः ॥ १. ३. १७१ ॥

समवपूर्वाच्च ॥ १. ३. १७२ ॥

ओरावश्यके ॥ १. ३. १७३ ॥

आसुयुचपिरपिलपित्रपिचम्यानमिदमिभ्यः ॥ १. ३. १७४ ॥

अमावसोऽधिकरणे णिह्वा ॥ १. ३. १७५ ॥

आङि सुपतिभ्यां कर्तरि च ॥ १. ३. १७६ ॥

प्रणाय्योऽसंमतनिष्कामयोः ॥ १. ३. १७७ ॥

पाय्यधाय्ये मानसामिधेभ्योः ॥ १. ३. १७८ ॥

वाज्यादानाङि ॥ १. ३. १७९ ॥

साध्यायनिकाय्यौ हविर्निवासयोः ॥ १. ३. १८० ॥

क्रतौ कुण्डपाय्यसञ्जाय्यौ ॥ १. ३. १८१ ॥

अग्नावानाद्यपरिचाय्यापचाय्या समूह्याः ॥ १. ३. १८२ ॥

चित्याग्निचित्ये च ॥ १. ३. १८३ ॥

कृत्याः प्रैषातिसर्गप्राप्तकालेषु ॥ १. ३. १८४ ॥

ऊर्ध्वमौहूर्तिकेषु च ॥ १. ३. १८५ ॥

आवश्यकाधमर्ण्यार्हशक्तिषु च ॥ १. ३. १८६ ॥

कर्तरि ण्वुल्तृजचञ्च ॥ १. ३. १८७ ॥

गलेषोपकपादहारकादयः कर्मणि ॥ १. ३. १८८ ॥

अर्हणे तृच् ॥ १. ३. १८९ ॥

पञ्चपतवदशप्रणरणक्षमभृष्टृङ्गुपिस्त्रिपि नृतिदशिमिपिमिधिमिहिदिदिरुहिष-

हादिभ्योऽच् ॥ १. ३. १९० ॥

नदमभ्रगुतृत्सृदिविविसिचिचरिचारि चिलिगादिभ्यश्चि ॥ १. ३. १९१ ॥

क्षिबः शिच् ॥ १. ३. १९२ ॥

१. A. दानाङ्घ्रिः

२. A. अर्हण च.

३. A. वण

४. B. रश्म

५. A adds सजि.

६. A. इस्त.

७. A. चधि.

८. A omits this sūtra.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. १. पा. ३. सू. १९३.]

नमिषाशिमदिनदिसाधिशोमिषाधिभीषिभूषिषाधिहृषिषाधिजल्पिम्यो न्युः ॥

१. ३. १९३॥

रमिरुचिक्रंतिकुपितृदिदहियुष्म्यः संज्ञायाम् ॥ १. ३. १९४ ॥

बुधो गो णव ॥ १. ३. १९५ ॥

समिक्तेन्दुकुपिहृषिभ्यः ॥ १. ३. १९६ ॥

कर्मणि दम्बर्दिनाशिसुदिभ्यः ॥ १. ३. १९७ ॥

ग्रहित्वापराधीमन्त्रिसंमर्दिभ्यो णिनिः ॥ १. ३. १९८ ॥

उपाययोरुधः ॥ १. ३. १९९ ॥

उदिहासिदसिसहिभ्यः ॥ १. ३. २०० ॥

श्रुशाविशिवसिवपिरक्षिभ्यो नौ ॥ १. ३. २०१ ॥

याचिवजिवदिषसिष्याहसंख्यहृभ्यो नमि ॥ १. ३. २०२ ॥

अचोऽचित्तवत्कर्तृकात् ॥ १. ३. २०३ ॥

अमो भुवो भूते ॥ १. ३. २०४ ॥

परिचयोंगुणश्च वा ॥ १. ३ २०५ ॥

विशयीविषयी च देशे ॥ १. ३. २०६ ॥

इगुपधक्षाप्रोक्तुभ्यः कः ॥ १. ३. २०७ ॥

गिरां लब्ध ॥ १. ३. २०८ ॥

भातधोपसर्गे ॥ १. ३. २०९ ॥

प्रसारिणो डः ॥ १ ३. २१० ॥

इयाघ्राघ्रं प्राणिनासिक्तयोः ॥ १. ३. २११ ॥

पात्राधमाधेइहशिभ्यः शः ॥ १. ३. २१२ ॥

धारिपारिवेष्टं जेति साति साहि विन्दिभ्योऽनुपसर्गेभ्यः ॥ १. ३. २१३ ॥

लिपि ॥ १. ३. २१४ ॥

नौ संज्ञायाम् ॥ १. ३. २१५ ॥

गङ्गादिषु विन्देः ॥ १. ३. २१६ ॥

દાર્જ ધાઓ વા ॥ ૧. ૩. ૨૧૭ ॥

ज्जलादिनीभूयो जः ॥ १. ३ २१८ ॥

१. B. कन्दि

૩. A. ધામ્ અઓ વા

२. इ. संप्र-

४. A. कवलादि दुहि

किहिसिलुषाद्यध्वसितनीर्ण्यः ॥ १. ३. २१९ ॥

दुरेणनेफलेषु पचेः कर्मकर्तृभ्यास्य वा ॥ १. ३. २२० ॥

उपसर्गे इयः ॥ १. ३. २२१ ॥

मवे हसाभ्याम् ॥ १. ३. २२२ ॥

समाङ्गे कुषो वा ॥ १. ३. २२३ ॥

ग्रहः ॥ १. ३. २२४ ॥

गेहे कोः ॥ १. ३. २२५ ॥

गेष्यकन् ॥ १. ३. २२६ ॥

ष्युट् चै ॥ १. ३. २२७ ॥

हाहाङ्भ्यां व्रीहिकालयोः ॥ १. ३. २२८ ॥

रञ्जितिलनिभ्यः शिल्पिनि ष्वुन् ॥ १. ३. २२९ ॥

मूलूङ्सुभ्यः साधुकारिणि वुन् ॥ १. ३. २३० ॥

आशिषि च ॥ १. ३. २३१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः.

१. A. व्यधि

२. A. तनिम्यः

३. A. भुवो

४, ५. A omits there two sūtras.

६. A. गायतेः कर्तरि यङ्

७. A omits च.

अथ चतुर्थः पादः

- कर्मण्यण् ॥ १. ४. १ ॥
 ह्वावामश्च ॥ १. ४. २ ॥
 शीलिकामिमस्याचरीशिक्षमिभ्यो णः ॥ १. ४. ३ ॥
 आतोऽनुपसर्गे कः ॥ १. ४. ४ ॥
 सप्तमः क्यः ॥ १. ४. ५ ॥
 आङो दश्च ॥ १. ४. ६ ॥
 प्राञ्चश्च ॥ १. ४. ७ ॥
 सुपि स्थापास्त्राभ्यः ॥ १. ४. ८ ॥
 मूलविभुजोर्वीरहकुमुदमहीध्रोपर्वुधादयः ॥ १. ४. ९ ॥
 नखमुचकाकगुहौ हेतुकर्मणोः ॥ १. ४. १० ॥
 शोकापनुदतुन्दपरिभृजावानन्दकरालसयोः ॥ १. ४. ११ ॥
 ह्रस्वोऽञ्चयोनुद्यमनयोः ॥ १. ४. १२ ॥
 आङस्ताच्छील्ये ॥ १. ४. १३ ॥
 अर्हः ॥ १. ४. १४ ॥
 स्तम्भकर्णयोरमिजपिभ्यां हस्तिसूचकयोः ॥ १. ४. १५ ॥
 अटघटीचतुर्दण्डयष्टिस्तल्लाङ्गलाङ्कुशशक्तितोमरेषु ग्रहः ॥ १. ४. १६ ॥
 सूत्रे च धार्यये ॥ १. ४. १७ ॥
 ग्रहरणादिष्वदण्डादिषु धृजः ॥ १. ४. १८ ॥
 शोमिधातोः संज्ञायाम् ॥ १. ४. १९ ॥
 कियत्तद्वद्भु कम् ॥ १. ४. २० ॥

१. A. शाङि

४. A. धाप्यये.

२. A. सर्गात् कः

५. A. तमि

३. B. समाच्यः

शक्तिः पादार्थादौ करणे ॥ १. ४. २१ ॥

उत्तानादौ कर्तरि ॥ १. ४. २२ ॥

दिग्धसहे च ॥ १. ४. २३ ॥

अधिकरणे ॥ १. ४. २४ ॥

गिरौ ङित् ॥ १. ४. २५ ॥

चरेष्टः ॥ १. ४. २६ ॥

मिक्षासेनादायेषु च ॥ १. ४. २७ ॥

पुरोऽग्रतोऽग्रेषु सतैः ॥ १. ४. २८ ॥

पूर्वे कर्तरि ॥ १. ४. २९ ॥

कृमो हेतुताच्छीलानुल्लोम्येष्वशब्दलोककलहगाथावैरचाटुसूत्रमन्त्रपदेषु ॥
१. ४. ३० ॥

आद्यन्तान्तकारबाह्वर्द्धिवाविभानिशप्रभाभास्त्रिकर्तृनान्दीलिपिलिविबलि-
भक्तिकेन्द्रजङ्घाधनुरकःसंख्यादिवसदिनरजनीदोषाक्षपाक्षणदासु च ॥
१. ४. ३१ ॥

भृतौ कर्मशब्दौ ॥ १. ४. ३२ ॥

साम्बशक्तोरिन् ग्रीहिवत्सयोः ॥ १. ४. ३३ ॥

हरतेः इतिनाथयोः पक्षोः ॥ १. ४. ३४ ॥

फलेमलरजस्तु ग्रहेः ॥ १. ४. ३५ ॥

देववातयोरापेः ॥ १. ४. ३६ ॥

मात्स्योदरकुक्षिषु भृशः कित् ॥ १. ४. ३७ ॥

एजेः स्वर् ॥ १. ४. ३८ ॥

शुनीस्तनमुखाकुलास्यपुष्पेषु घेष्टः ॥ १. ४. ३९ ॥

नासिकानाडीघटीकरीमुष्टिषु च ॥ १. ४. ४० ॥

घ्नः पाणिकरवातेषु च ॥ १. ४. ४१ ॥

उद्यो यजिषहिभ्यां कूले ॥ १. ४. ४२ ॥

बहाम्नयोः लिङ् ॥ १. ४. ४३ ॥

परिमाणार्थमितनयोषु पचः ॥ १. ४. ४४ ॥

बहुविम्बकसिलेषु तुङ् ॥ १. ४. ४५ ॥

वातशर्भयोरजिज्जहातिभ्याम् ॥ १. ४. ४६ ॥

- मसुर्योग्योर्दशः ॥ १. ४. ४७ ॥
 प्रियवशबोर्वदः ॥ १. ४. ४८ ॥
 ललाटे तपः ॥ १. ४. ४९ ॥
 तापेर्द्विषत्परयोः णिलुक् च ॥ १. ४. ५० ॥
 पुरम्बरमगन्वरौ संज्ञायाम् ॥ १. ४. ५१ ॥
 हरंमद्वक्ष ॥ १. ४. ५२ ॥
 वाचंयमो मते ॥ १. ४. ५३ ॥
 सर्वे सहः ॥ १. ४. ५४ ॥
 कुलाम्नकरीरेषु च कषः सर्वे ॥ १. ४. ५५ ॥
 मेघर्तिभयामयेषु कृष्णः स्त्रः ॥ १. ४. ५६ ॥
 क्षेमप्रियमद्रमद्रेष्वण् च ॥ १. ४. ५७ ॥
 भाशिने भुवो भावकरणयोः ॥ १. ४. ५८ ॥
 भृवृजिवृत्तिपिदमिसिद्धिभ्यः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ५९ ॥
 धारेर्धर्च ॥ १. ४. ६० ॥
 सुतमितजनपूर्वद्वयतुरभुजप्लवेषु गयः ॥ १. ४. ६१ ॥
 विहायसो विह च ॥ १. ४. ६२ ॥
 तुराविषु कइ च ॥ १. ४. ६३ ॥
 ङक्ष ॥ १. ४. ६४ ॥
 सर्वसर्वत्रात्यन्तान्तपुरप्रतीपग्रामगुरुतत्त्वादिषु च ॥ १. ४. ६५ ॥
 अग्रदिग्मध्यान्ताश्वदूरपारागारादिषु तदन्तेषु च ॥ १. ४. ६६ ॥
 खगागोरगपतगपजगनगापगाशुगादयः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ६७ ॥
 सुदुरोरीधकरणे ॥ १. ४. ६८ ॥
 भाशिषि हनः ॥ १. ४. ६९ ॥
 भपात्क्लेशतमसोः ॥ १. ४. ७० ॥
 दर्पज्वरदोषदुःखादिषु च ॥ १. ४. ७१ ॥

१. B. करीषेषु

* ५. A adds प्रव

२. A omits सर्वे

६. A. नितो देशे

३. A omits मया

७. A omits this sūtra.

४. A omits मद्र

- वारावाहोऽणस्त्यस्य च टः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ७२ ॥
 चारौ वा ॥ १. ४. ७३ ॥
 समश्च ॥ १. ४. ७४ ॥
 कुमारशीर्षयोः णिनिः ॥ १. ४. ७५ ॥
 टगलक्षणे जायापत्योः ॥ १. ४. ७६ ॥
 लक्षणवनि च ॥ १. ४. ७७ ॥
 अचिसवति च ॥ १. ४. ७८ ॥
 ब्रह्मकृतशत्रुवृत्रादिषु च ॥ १. ४. ७९ ॥
 हस्तमस्रप्रशतम्रीसज्ज्यादयः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ८० ॥
 गोम्रः संप्रदाने च ॥ १. ४. ८१ ॥
 हस्तिबाहुकवाटेषु शर्को ॥ १. ४. ८२ ॥
 नगरे चाहस्तिनि ॥ १. ४. ८३ ॥
 पाणिघाताडवो शिल्पिनि ॥ १. ४. ८४ ॥
 राजघः ॥ १. ४. ८५ ॥
 गायतोऽनुपसर्गात् ॥ १. ४. ८६ ॥
 सुराशीघ्रोः^१ पिबः ॥ १. ४. ८७ ॥
 आढयसुभगस्थूलपलितनम्रान्धप्रियनवन्तेष्वधिष्वभूतनद्वावं भुवः क्षिण्णन्^२ -
 खुकमौ ॥ १. ४. ८८ ॥
 कुजः करणे स्युन् ॥ १. ४. ८९ ॥
 स्पृशोऽनुक्कं किन् ॥ १. ४. ९० ॥
 मञ्जरुपसर्गे च ॥ १. ४. ९१ ॥
 युजेः केवलान् ॥ १. ४. ९२ ॥
 ऋत्विग्भृगुष्णिक्कुञ्जः ॥ १. ४. ९३ ॥
 दिक्स्त्रजौ कर्मणि ॥ १. ४. ९४ ॥
 समानान्यत्यदादिद्रूपमानेषु दशः कसकमौ च ॥ १. ४. ९५ ॥
 भृजो णिवः ॥ १. ४. ९६ ॥

१. B omits च

८. A. शीघ्रोः

२. A omits this sūtra.

५. A. भनो.

३. B. गायो.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. १. पा. ४. सू. १७.]

- मातो विश्वमृगिन्मिष्वनिपः ॥ १. ४. ९७ ॥
 मन्येभ्योऽपि वक्ष्यन्ते ॥ १. ४. ९८ ॥
 किप् च ॥ १. ४. ९९ ॥
 सत्सृष्टिषद्रुद्रुहयुजविदमिदच्छिदजिनीराजिभ्य उपसर्गेऽपि ॥ १. ४. १०० ॥
 भवोऽनन्ते ॥ १. ४. १०१ ॥
 कस्ये वा ॥ १. ४. १०२ ॥
 दुहो दुघः ॥ १. ४. १०३ ॥
 आवक्ष्यकाधमर्ष्ययोरिनि ॥ १. ४. १०४ ॥
 सुव्यजानौ ताच्छील्ये ॥ १. ४. १०५ ॥
 उत्प्रतिभ्यामाकि सनैः ॥ १. ४. १०६ ॥
 साञ्चौ ॥ १. ४. १०७ ॥
 ब्रह्मणि वद् ॥ १. ४. १०८ ॥
 कर्तृर्गुपमाने ॥ १. ४. १०९ ॥
 प्रताभीक्ष्ययोः ॥ १. ४. ११० ॥
 मनः ॥ १. ४. १११ ॥
 केभ्यात्ममाने ॥ १. ४. ११२ ॥
 भूते ॥ १. ४. ११३ ॥
 करणे यजः ॥ १. ४. ११४ ॥
 कर्मणि हनः कुत्सायाम् ॥ १. ४. ११५ ॥
 किमस्यसृणवृत्रेषु ॥ १. ४. ११६ ॥
 कृमः सुपुण्यपापकर्ममन्त्रपदेषु ॥ १. ४. ११७ ॥
 सोमे सुजः ॥ १. ४. ११८ ॥
 खेरज्ञौ ॥ १. ४. ११९ ॥
 कर्मण्यग्न्याख्यायाम् ॥ १. ४. १२० ॥
 मेम्यभान्यतोऽपि आन्योऽपि वक्ष्यते ॥ १. ४. १२१ ॥
 विक्रियः कुत्सायामिनिः ॥ १. ४. १२२ ॥
 वृहोः कनिप् ॥ १. ४. १२३ ॥

१. A. राजादिभ्यश्चोप-

३. A omits this sūtra.

२. A. आत्मने

राशि युषो हेतौ ॥ १. ४. १२४ ॥

सहे च ॥ १. ४. १२५ ॥

तयोः कृजः ॥ १. ४. १२६ ॥

सप्तम्यां जनेर्हेः ॥ १. ४. १२७ ॥

पञ्चम्यामजातौ ॥ १. ४. १२८ ॥

जातावपि दृश्यते ॥ १. ४. १२९ ॥

उपसर्गो च संज्ञायाम् ॥ १. ४. १३० ॥

मसंज्ञायां च ॥ १. ४. १३१ ॥

जनोः कर्मणि ॥ १. ४. १३२ ॥

ब्रह्मज्यवपुर्व्यवार्चवराहपट्टहपरिणाः ॥ १. ४. १३३ ॥

कवतुः ॥ १. ४. १३४ ॥

मावकर्मणोः कः ॥ १. ४. १३५ ॥

कर्तरि चारम्भे क्रियायाः ॥ १. ४. १३६ ॥

नृष्यशीर्ष्यासवसजनकजृम्भजिभ्यः ॥ १. ४. १३७ ॥

गत्यर्थकर्मकपिबतिमजिभ्योऽधिकरणे च ॥ १. ४. १३८ ॥

आहारार्थेभ्योऽकर्तरि ॥ १. ४. १३९ ॥

कृयजिभ्योऽङ्निप् ॥ १. ४. १४० ॥

जीर्यतेरत्तुन् ॥ १. ४. १४१ ॥

भुसेदिवासिभ्यो लिङ्गा ॥ १. ४. १४२ ॥

किटोः कसुः ॥ १. ४. १४३ ॥

ईषिवाननाद्वाननूचानः ॥ १. ४. १४४ ॥

लुङ् ॥ १. ४. १४५ ॥

अविबक्षितविशेषे ॥ १. ४. १४६ ॥

व्यामिधे च ॥ १. ४. १४७ ॥

वसेर्जागरणसन्ततौ रात्रिशेषे ॥ १. ४. १४८ ॥

जनघतने कङ् ॥ १. ४. १४९ ॥

परोक्षे च प्रयोक्तुः दर्शनाहं प्रसिद्धे ॥ १. ४. १५० ॥

१. A. युषधियुतो.

१. A. सदवति-

२. A. वपप्यवाच

४. A. किटा

अभिज्ञावचने लट् ॥ १. ४. १५१ ॥

न द्वावचस्तु ॥ १. ४. १५२ ॥

वा काङ्क्षायाम् ॥ १. ४. १५३ ॥

परोक्षे लिट् ॥ १. ४. १५४ ॥

कृतस्याक्षरणे ॥ १. ४. १५५ ॥

अत्यन्तापह्वे च ॥ १. ४. १५६ ॥

द्वावचतोर्लङ् च ॥ १. ४. १५७ ॥

प्रष्टव्ये चासन्नकाले ॥ १. ४. १५८ ॥

लट् स्त्रे ॥ १. ४. १५९ ॥

अपरोक्षे च ॥ १. ४. १६० ॥

ननौ पृष्टप्रतिवचने ॥ १. ४. १६१ ॥

नेन्वोचो ॥ १. ४. १६२ ॥

पुरि लङ् चास्त्रे ॥ १. ४. १६३ ॥

तदाक्षौ च ॥ १. ४. १६४ ॥

वर्तमानं लट् ॥ १. ४. १६५ ॥

प्रवृत्तोपरने ॥ १. ४. १६६ ॥

प्रवृत्ताविरने ॥ १. ४. १६७ ॥

नित्यप्रवृत्ते ॥ १. ४. १६८ ॥

इच्छार्थेभ्यो लिङ् च ॥ १. ४. १६९ ॥

लट् शत्रुशानचावप्रथमासमानाधिकरणे ॥ १. ४. १७० ॥

संबोधने च ॥ १. ४. १७१ ॥

लक्षणहेत्वोः क्रियायाः ॥ १. ४. १७२ ॥

कर्तुश्च लक्षणे ॥ १. ४. १७३ ॥

द्वयोः पर्यायेण चायोगे ॥ १. ४. १७४ ॥

तत्त्वावधारणाय च ॥ १. ४. १७५ ॥

माकृष्याक्रोशे ॥ १. ४. १७६ ॥

१. A. This and the following three
sūtras are omitted.

२. A. नञोर्दिमाषा.

३. A. omits this sūtra.

४. A. वर्तते.

५. A. वृत्ता-

- अस्तिविद्यतीङ्गुहोतिवेत्तिजानातिभ्यो वा ॥ १. ४. १७७ ॥
 प्रत्यये च तिङ्प्रकृतौ ॥ १. ४. १७८ ॥
 नित्यमन्यत्रोत्तरपदे च ॥ १. ४. १७९ ॥
 वेत्तेः कसुञ्च ॥ १. ४. १८० ॥
 इङ्धारिभ्यां शतृशानच्चो ॥ १. ४. १८१ ॥
 द्विषः शत्रौ ॥ १. ४. १८२ ॥
 सुधो यजमाने ॥ १. ४. १८३ ॥
 अर्हः प्रशंसायाम् ॥ १. ४. १८४ ॥
 पूङ्ग्यजिभ्यां शानच् ॥ १. ४. १८५ ॥
 शक्तिवयस्ताच्छीत्येषु शानच् ॥ १. ४. १८६ ॥
 तच्छीलतद्धर्मतत्साधुकारिभ्या केः ॥ १. ४. १८७ ॥
 तृन् ॥ १. ४. १८८ ॥
 अलङ्कृञ्निराङ्कृञ्भ्यामिष्णुच् ॥ १. ४. १८९ ॥
 उदिपचिपतिमनिभ्यः ॥ १. ४. १९० ॥
 प्रापयोः जनित्रपिभ्याम् ॥ १. ४. १९१ ॥
 कृतिवृधिसहिचरिचिभ्राजिभ्यः ॥ १. ४. १९२ ॥
 भुवः ॥ १. ४. १९३ ॥
 जयतेश्च कृन्नुः ॥ १. ४. १९४ ॥
 ग्लामात्वाक्षिपचिपरिभृजिभ्यः स्नुः ॥ १. ४. १९५ ॥
 असिगृधिधृषिभ्रिपिभ्यः क्नु ॥ १. ४. १९६ ॥
 अष्टाभ्यः शमादिभ्यो घिनुण् ॥ १. ४. १९७ ॥
 युजभुजमजद्विपद्दुहदुहनुषत्यजरंजरजिभ्यः ॥ १. ४. १९८ ॥
 क्रीडिमुषिभ्यामाङि ॥ १. ४. १९९ ॥
 असिपमिभ्यां प्रे च ॥ १. ४. २०० ॥
 मिथिलपिभ्यां च ॥ १. ४. २०१ ॥
 समि ज्वरिपृणचिभ्याम् ॥ १. ४. २०२ ॥
 दौ विचकत्यन्नमुक्पकसलसहनिभ्यः ॥ १. ४. २०३ ॥

१. A. वेम्.

३. A. प्रणक्ति-

२. A omits रञ्

- अये च लघः ॥ १. ४. २०४ ॥
 अमावाहनश्च ॥ १. ४. २०५ ॥
 संख्यनुप्रेषु षट् ॥ १. ४. २०६ ॥
 समस्यपामिष्यमिषु चरः ॥ १. ४. २०७ ॥
 समनुष्यवेषु रुधः ॥ १. ४. २०८ ॥
 विपरिप्रेषु सतैः ॥ १. ४. २०९ ॥
 संख्योः सृजः ॥ १. ४. २१० ॥
 संप्रयोर्वसः ॥ १. ४. २११ ॥
 प्रध्योर्द्ववः ॥ १. ४. २१२ ॥
 परिध्योर्द्वहः ॥ १. ४. २१३ ॥
 परौ देवृष्टृदिभ्याम् ॥ १. ४. २१४ ॥
 क्षिपरदषदवादिदेविभ्यो ण्वुल् च ॥ १. ४. २१५ ॥
 निन्द्हिंसक्लिशार्वादिनाशिष्याभाषासूर्यनेकाजभ्यां वुञ् ॥ १. ४. २१६ ॥
 देविक्रुशोश्चोपसर्गे ॥ १. ४. २१७ ॥
 चलनशब्दार्थादकर्मकाद्युच् ॥ १. ४. २१८ ॥
 भाङितो हलादेः आत्मनेपदिनः ॥ १. ४. २१९ ॥
 जुचङ्गम्यदन्द्रम्यसृगृधिज्वलशुबलपपतपदिभ्यः ॥ १. ४. २२० ॥
 कुघभूषार्थेभ्यश्च ॥ १. ४. २२१ ॥
 न यान्तसूददीपदीक्षिभ्यः ॥ १. ४. २२२ ॥
 लघपतपदस्त्राभूवृषहनकमगमशृभ्य उकञ् ॥ १. ४. २२३ ॥
 जल्पमिक्षकुट्टलुण्टवृङ्कः षाकन् ॥ १. ४. २२४ ॥
 प्रे जुसृभ्यामिनिः ॥ १. ४. २२५ ॥
 जीण्दक्षिणिविभ्रिपरिभूषमाभ्यस्यथिभ्यः ॥ १. ४. २२६ ॥
 दधिपतिप्रहिंसृहिनिद्रातन्द्राशीङ्भञ्जाम्य आलुच् ॥ १. ४. २२७ ॥
 दाधेदृक्षिशदेसदो कः ॥ १. ४. २२८ ॥

१. A. संख्ये

४. A omits सृष्टि

२. A. लादि

५. A. शासरो-

३. A. दक्षिणीपरि

- सुषस्यदः कम्पय ॥ १. ४. २२९ ॥
 भासिमिदिम्यां घुरय ॥ १. ४. २३० ॥
 मेष्टोः कर्मकर्तरि ॥ १. ४. २३१ ॥
 छिदिमिदिम्यां कुरय ॥ १. ४. २३२ ॥
 विवेक ॥ १. ४. २३३ ॥
 इण्जिखनशिभ्यः करप् ॥ १. ४. २३४ ॥
 मेमेस्त च ॥ १. ४. २३५ ॥
 जागककः ॥ १. ४. २३६ ॥
 यञिजपिदंशिबदिम्यो बङ्गः ॥ १. ४. २३७ ॥
 सङ्घिचलिबहिभ्यः किकिनौ ॥ १. ४. २३८ ॥
 पापातिः ॥ १. ४. २३९ ॥
 चक्रिसञ्जिजङ्घिदधिनेमयः ॥ १. ४. २४० ॥
 दीपिकम्प्यजसिर्हिसिकमिस्त्रिनमिम्यो रः ॥ १. ४. २४१ ॥
 सनाशंसमिक्षिभ्य उः ॥ १. ४. २४२ ॥
 वेत्तीच्छस्योर्नुच्छौ च ॥ १. ४. २४३ ॥
 स्वपितृविघृषिभ्यो नञिङ् ॥ १. ४. २४४ ॥
 झुवम्दिम्यामाहः ॥ १. ४. २४५ ॥
 मियः कुकुक्कुक्कुनः ॥ १. ४. २४६ ॥
 कोशमासपिंसकसो घरय ॥ १. ४. २४७ ॥
 वातेर्बेर्दः ॥ १. ४. २४८ ॥
 ज्ञाजमासपृथ्विपुतोर्जिग्रावस्तुवः क्तिप् ॥ १. ४. २४९ ॥
 मन्वेभ्योऽपि ह्रस्वन्ते ॥ १. ४. २५० ॥
 मित्र्द्रुभुज्वायतस्तुकटमूपरिज्जां दीर्घञ् ॥ १. ४. २५१ ॥
 वविप्रच्छयोरसंप्रसारणं च ॥ १. ४. २५२ ॥
 ज्यैः संप्रसारणं च ॥ १. ४. २५३ ॥

१. B omits this sūtra

४. A. विस

२. A. मिन्दि.

५. A. यातेर्दः.

३. A omits this and the following five sūtras.

६. A omits this sūtra.

कुहोतेर्हे च. ॥ १. ४. २५४ ॥

सुतिगमोच्च ॥ १. ४. २५५ ॥

वृणालोद्धृत्य ॥ १. ४. २५६ ॥

मुचः संज्ञायाम् ॥ १. ४. २५७ ॥

शुः शंसिसेपेपु ॥ १. ४. २५८ ॥

धः कर्मणि ह्यन् ॥ १. ४. २५९ ॥

नीदोपशसुयुजस्तुवसिचमिहपतपानहिभ्यः करणं ॥ १. ४. २६० ॥

दंडोरचित् ॥ १. ४. २६१ ॥

सीरसूकरास्येषु पुषः ॥ १. ४. २६२ ॥

अतिनृधूसूनिसहिवहिवरिभ्य इत्रः ॥ १. ४. २६३ ॥

पुनः संज्ञायाम् ॥ १. ४. २६४ ॥

कर्तरि अर्षिदेवतयोः ॥ १. ४. २६५ ॥

धैरिः कः प्राग्वत् ॥ १. ४. २६६ ॥

मतिबुद्धिपूजार्थेभ्यः ॥ १. ४. २६७ ॥

शीर्षस्थितिसूक्तजलकिलिपितृपिटपिकुधिभ्रुधिरुहिमुहिरिहि'स्त्रिहिकुमिभ -

म्यवनासिसुधाप्रभृष्टमदिमुदिप्रभृतिभ्यः ॥ १. ४. २६८ ॥

शालिराक्षामिकमिज्जविदुषितुविदुषिभ्यः ॥ १. ४. २६९ ॥

कुशियसिभ्यामादि ॥ १. ४. २७० ॥

रमेः समि च ॥ १. ४. २७१ ॥

यमे इति च ॥ १. ४. २७२ ॥

अभिध्यासि भुजः ॥ १. ४. २७३ ॥

नमि मूकः ॥ १. ४. २७४ ॥

कषेरनिटो भविष्यति च ॥ १. ४. २७५ ॥

१. A. वाक्सिंघोष डः.

५. A. मीति:

२. A. नीदर

६. A. इति

३. अ. खरि.

6. A omits this sūtra.

Y. A. 44

८. १. कृषि.

३. १. पा. ४. सू. २७६]

भोजविरचितम्

सर्वेभ्यो हेतुसंपत्तौ वा ॥ १. ४. २७६ ॥

किङ्खोटावाशिषि ॥ १. ४. २७७ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

अध्यायश्च समाप्तः

॥ अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

कृवापाजिमित्तविसाभ्यशूभ्य उण् ॥ २. १. १ ॥

दन्नासनिजनिचटिचरिभ्यो णु ॥ २. १. २ ॥

'किमि भ्रुः ॥ २. १. ३ ॥

जराजटावनरसेष्विणः ॥ २. १. ४ ॥

श्रीरक्ष लः ॥ २. १. ५ ॥

कृके वचः कक्ष ॥ २. १. ६ ॥

भृमृवृचरित्सरितनिमिमस्त्रिशोऽवटिचटिचश्चिभ्य उः ॥ २. १. ७ ॥

मणक्ष ॥ २. १. ८ ॥

धाम्ये नित् ॥ २. १. ९ ॥

पटिकट्यसिचसिचपिहनिमनिशूस्वृक्षिहिक्लिदिकम्दिबिचन्धिचन्धिभ्यः ॥

२. १. १० ॥

उन्देरिषादेः ॥ २. १. ११ ॥

बहिरदिपंसां दीर्घश्च ॥ २. १. १२ ॥

अशोर्नु च ॥ २. १. १३ ॥

नमिमनिजनां नाकिधतश्च ॥ २. १. १४ ॥

बलिफलोर्गुक् च ॥ २. १. १५ ॥

अर्जेः ऋज च ॥ २. १. १६ ॥

कृतेः कतयोस्तकौ च ॥ २. १. १७ ॥

१. A. जिति.

२. A. जानि

३. A. किमक्षः

४. A. This sūtra is written after the next.

५. A. कृते वचः The last word कक्ष is written as a separate sūtra.

६. A. This sūtra is written as two sūtras, one ending with शीर् and the other with उः

७. A. पंसि.

संपृम्भां वाकुक् ॥ २. १. ४४ ॥

ममेर्गुः ॥ २. १. ४५ ॥

दमेर्लोपश्च ॥ २. १. ४६ ॥

हेः किन्नुह् च ॥ २. १. ४७ ॥

प्रीकैपानीलिभ्यः कङ्कुच् ॥ २. १. ४८ ॥

अर्त्यविभ्यामटुच् ॥ २. १. ४९ ॥

शालेराटुच् ॥ २. १. ५० ॥

तनिमनिकणिभ्यो डुः ॥ २. १. ५१ ॥

पनेर्दीर्घश्च ॥ २. १. ५२ ॥

मृपल्याः कनुगालुगौ च ॥ २. १. ५३ ॥

गमेः कित् ॥ २. १. ५४ ॥

स्यो णुः ॥ २. १. ५५ ॥

मजिवृरीभ्यो नित् ॥ २. १. ५६ ॥

कृहभ्यामणुः ॥ २. १. ५७ ॥

कमिमनिजर्ग्यसगामापायाहिभ्यस्तुः ॥ २. १. ५८ ॥

चायः किं च ॥ २. १. ५९ ॥

भापो ह्रस्वश्च ॥ २. १. ६० ॥

सिननिगमिममिस्रच्यविधाञ्जृपृञ्कुशिभ्यस्तुन् ॥ २. १. ६१ ॥

वसेर्णिष्ठा ॥ २. १. ६२ ॥

पाज्यर्तिभ्यो डित् ॥ २. १. ६३ ॥

कृञः कतुः ॥ २. १. ६४ ॥

पधिवहोरतुच् ॥ २. १. ६५ ॥

तनेर्बक् च ॥ २. १. ६६ ॥

जीवेशतुः ॥ २. १. ६७ ॥

ममेर्कुक् ॥ २. १. ६८ ॥

शीको धुक् ॥ २. १. ६९ ॥

१. A. किङ्कर

४. A. अनुक् च

२. A. स्तोर्णः

५. A. धुक्

३. A. की

- पुष्पो जुह्व च ॥ २. १. ७० ॥
 दामाभ्यां जुः ॥ २. १. ७१ ॥
 वधेर्गञ्ज ॥ २. १. ७२ ॥
 घट इञ्ज ॥ २. १. ७३ ॥
 सूविषिङ्गभ्यः कित् ॥ २. १. ७४ ॥
 हीर्दे लोपञ्ज ॥ २. १. ७५ ॥
 गमेः सन्वञ्ज ॥ २. १. ७६ ॥
 तनेर्दुः ॥ २. १. ७७ ॥
 अञ्जेरिण्यच् ॥ २. १. ७८ ॥
 सिपिनिदिपदिपनिदाभूभ्यञ्ज नुक् ॥ २. १. ७९ ॥
 कुशोरानुक् ॥ २. १. ८० ॥
 जीवेरदानुक् ॥ २. १. ८१ ॥
 वधेरञ्जनुः ॥ २. १. ८२ ॥
 लनिहृषिपुषिगदिमदिपुषिगदिमण्डिजनिनन्दिभ्यो जेतिस्तुष्ये ॥ २. १. ८३ ॥
 अतिंकिशिभ्यां चिपुक् ॥ २. १. ८४ ॥
 अमिकमिभ्यां बुः ॥ २. १. ८५ ॥
 अञ्जेरमुः ॥ २. १. ८६ ॥
 अनिमनियजिशुन्धिवसिभ्यो धुम् ॥ २. १. ८७ ॥
 मेभि च्वरे ॥ २. १. ८८ ॥
 मुञ्जेः कित् ॥ २. १. ८९ ॥
 सत्तेरयूः ॥ २. १. ९० ॥
 हेतुभाषयोः मृकस्त्युक् ॥ २. १. ९१ ॥
 पीम्यशिभ्यां ठः ॥ २. १. ९२ ॥
 कपूभ्यां कुन् ॥ २. १. ९३ ॥
 कनो लोपञ्ज ॥ २. १. ९४ ॥
 अनेस्त च ॥ २. १. ९५ ॥
 शातेर्हृलञ्ज ॥ २. १. ९६ ॥

१. अ. हे

१. अ. निनि.

२. अ. जेरियच्

- विष्णोः शिर्ग्व च ॥ २. १. ९७ ॥
 ईमनि शीखो शिल् ॥ २. १. ९८ ॥
 कुक्ष्यतिभ्यामरुः ॥ २. १. ९९ ॥
 कर्कैरादः ॥ २. १. १०० ॥
 भौर्कैरादेरुदेती च ॥ २. १. १०१ ॥
 तुल्येवरुः ॥ २. १. १०२ ॥
 कन्दैरत उच्च ॥ २. १. १०३ ॥
 चमेवरुः ॥ २. १. १०४ ॥
 शीर्षीकृशाल्भ्यो लुद्दलुगालुचः ॥ २. १. १०५ ॥
 कमण्डलुगुद्दलुगुलुगुलवः ॥ २. १. १०६ ॥
 परः शुन् ॥ २. १. १०७ ॥
 मस्त्रिषोः पुक् ॥ २. १. १०८ ॥
 तरतेरक्षुः ॥ २. १. १०९ ॥
 कृषिचमितनिधम्यभिसर्जिभ्य ऊः ॥ २. १. ११० ॥
 लण्डयज्योर्दुक्कुक्चौ च ॥ २. १. १११ ॥
 कृषेष्ट च ॥ २. १. ११२ ॥
 दूद्रोः दूम् ॥ २. १. ११३ ॥
 मृजेर्गुणश्च ॥ २. १. ११४ ॥
 वहो ध च ॥ २. १. ११५ ॥
 कसिपद्यतिभ्यो णित् ॥ २. १. ११६ ॥
 मडो लक्ष वा ॥ २. १. ११७ ॥
 नमि लम्बेर्नलोपश्च ॥ २. १. ११८ ॥
 के शीखे रद् वाच्य ॥ २. १. ११९ ॥
 जनेर्दुक् च ॥ २. १. १२० ॥

१. A. शिख

२. A. शुनि

३. A. भौर्कैरादेः कर्कै च

४. A. This is written as part of
the previous sūtra.

५. A. This and the following
two sūtras are omitted.

६. A. दूद्रो

७. A. के शीख् एरद्

- कफ ईलेर्गिलुक् ॥ २. १. १२१ ॥
 कजः कन्धुक् च ॥ २. १. १२२ ॥
 ध्रुवेर्विषिष च ॥ २. १. १२३ ॥
 दुमिचपोर्नुञ्च ॥ २. १. १२४ ॥
 नृतिर्धुधिकुहिम्यः कूः ॥ २. १. १२५ ॥
 ऋतेरं च ॥ २. १. १२६ ॥
 झमेर्हूः ॥ २. १. १२७ ॥
 बोरामून् ॥ २. १. १२८ ॥
 दिवेः ऋन् ॥ २. १. १२९ ॥
 नियो डित् ॥ २. १. १३० ॥
 सव्ये खः ॥ २. १. १३१ ॥
 सुड्यसेः ऋन् ॥ २. १. १३२ ॥
 यातेर्वृद्धिश्च ॥ २. १. १३३ ॥
 नभि नन्देः ॥ २. १. १३४ ॥
 पातेस्तृजिर्ह ॥ २. १. १३५ ॥
 मानेलोपश्च ॥ २. १. १३६ ॥
 भ्राजेश्च ॥ २. १. १३७ ॥
 दुहेरिद् किष् ॥ २. १. १३८ ॥
 आयां मिमः ॥ २. १. १३९ ॥
 नमेः पश्च ॥ २. १. १४० ॥
 नापो ह्रस्वश्च ॥ २. १. १४१ ॥
 हुपूम्यामृत्विजि तृचनिद् च ॥ २. १. १४२ ॥
 नियः धुक् च ॥ २. १. १४३ ॥
 उदिगायश्च चित् ॥ २. १. १४४ ॥
 प्रे स्तुशासिम्याम् ॥ २. १. १४५ ॥
 ह्रस्वोः प्रतौ ॥ २. १. १४६ ॥
 दिव्येर्देवतायामितोऽञ्च ॥ २. १. १४७ ॥

१. A. धिषि

३. A adds after this sūtra कप ईलेर्हू च

२. A. मेरुन्

४. A. नृयोः

- क्षदेर्दुके ॥ २. १. १४८ ॥
 रातेर्दे ॥ २. १. १४९ ॥
 दृगभिभ्यां डोः ॥ २. १. १५० ॥
 ग्लानुभ्यां डोः ॥ २. १. १५१ ॥
 भव इ ॥ २. १. १५२ ॥
 कनिकष्यञ्जयमिषसिध्वनिसनिमणिग्रन्थिचरिभ्यश्च ॥ २. १. १५३ ॥
 उमे द्वर्त्तौ च ॥ २. १. १५४ ॥
 भुजः कित् ॥ २. १. १५५ ॥
 कृष्टृष्टृष्टृकुटिक्लिदिभिदिभ्यश्च ॥ २. १. १५६ ॥
 अंहिकुण्टिकम्पां नलोपश्च ॥ २. १. १५७ ॥
 तरतेः सन्वसुक्चाभ्यासस्य ॥ २. १. १५८ ॥
 इगुपधात्कित् ॥ २. १. १५९ ॥
 दौ गिचैर्नु च ॥ २. १. १६० ॥
 क्रमिनमिनमिस्तम्भामन इच्च ॥ २. १. १६१ ॥
 मनेरुच्च ॥ २. १. १६२ ॥
 हलिकलिकलिकटिवटिभुटिकुटिबलिर्वालबल्ल्यलिभ इत् ॥ २. १. १६३ ॥
 ह्रापशिरुहिवृनिषिविकीर्तिभ्यश्च ॥ २. १. १६४ ॥
 भ्रमेः संप्रसारणं च ॥ २. १. १६५ ॥
 कृष्टृष्टृवसिषपिगजिध्राजिध्वजसदिहनिकमिवमिफलिकशिवाशिवादिषारिसंप -
 तिभ्य इच् ॥ २. १. १६६ ॥
 नहो भश्च ॥ २. १. १६७ ॥
 बलिशालिपलिनलिघसिजम्यणिपणिभ्य इण् ॥ २. १. १६८ ॥
 भज्यतिभ्यां पादे च ॥ २. १. १६९ ॥
 भशो रुट् च ॥ २. १. १७० ॥
 वेतेर्दिस् ॥ २. १. १७१ ॥
 मे हेचः कूपे ॥ २. १. १७२ ॥
 काचः किः ॥ २. १. १७३ ॥

१. A. द्रमे;

३. A. मृगः

२. A. वातो

- वर्धेरकिः ॥ २. १. १७४ ॥
 सनेर्दकिः ॥ २. १. १७५ ॥
 कौतेर्दकिः ॥ २. १. १७६ ॥
 सुर्कव्यवदधिभ्य ईन्विः ॥ २. १. १७७ ॥
 भ्रैधित् ॥ २. १. १७८ ॥
 वेभो डित् ॥ २. १. १७९ ॥
 भिभो डिः ॥ २. १. १८० ॥
 वमेरुवातः ॥ २. १. १८१ ॥
 मुषेः किवुनद् च ॥ २. १. १८२ ॥
 वेतेर्भिः ॥ २. १. १८३ ॥
 वितसिबसिसपिपदिभ्यस्तिप् ॥ २. १. १८४ ॥
 मसेर्गद् च ॥ २. १. १८५ ॥
 यजेस्तिः ॥ २. १. १८६ ॥
 कुंको यपुद् च ॥ २. १. १८७ ॥
 गिरः पुग्नस्वध ॥ २. १. १८८ ॥
 ढङ्गपिरिषिषिषिमुपिशाशुच्यशिभ्यः क्तिन् ॥ २. १. १८९ ॥
 कुषिभोधिन्नुक् च ॥ २. १. १९० ॥
 जमेरतिः ॥ २. १. १९१ ॥
 युषाभ्यां कित् ॥ २. १. १९२ ॥
 वहिबसिबल्यर्निभ्यश्चिन् ॥ २. १. १९३ ॥
 वृभो व्रत च ॥ २. १. १९४ ॥
 वस्यर्तिभ्यामातिः ॥ २. १. १९५ ॥
 ममौ वामाभ्याम् ॥ २. १. १९६ ॥
 वजो वध ॥ २. १. १९७ ॥
 मधिभूभ्यामन्तिः ॥ २. १. १९८ ॥
 शेकेरन्तिः ॥ २. १. १९९ ॥

१. A. कन्व

२. A. व्येधित्

३. A. गध

४. A. कुन्दो यपुक्

५. A. omits this sūtra.

- अजिस्रपसिम्बः किञ्च ॥ २. १. २०० ॥
 सारेरधिर् ॥ २. १. २०१ ॥
 तनेर्धिः ॥ २. १. २०२ ॥
 अतेरिधिः ॥ २. १. २०३ ॥
 उषेरधिः ॥ २. १. २०४ ॥
 विदेः किद्रुं च ॥ २. १. २०५ ॥
 कूर्वगिभ्यां निः ॥ २. १. २०६ ॥
 बहिभ्रुभिषुभ्रुभ्यो नित् ॥ २. १. २०७ ॥
 शारीङो ह्रस्वश्च ॥ २. १. २०८ ॥
 घृष्टघृष्टिप्राडिज्वरित्वरिभ्यः कित् ॥ २. १. २०९ ॥
 पृषेर्ध्विश्च ॥ २. १. २१० ॥
 कत्स्वकृध्रुभ्यश्च्यविवृतिप्रहिरजिफट्यटिभ्यो निः ॥ २. १. २११ ॥
 अवेर्मुद्दे च ॥ २. १. २१२ ॥
 कृषेरावेक्ष च ॥ २. १. २१३ ॥
 आङि शुषेस्सनः ॥ २. १. २१४ ॥
 क्षिपेः कित् ॥ २. १. २१५ ॥
 अतेरसिन्धु ॥ २. १. २१६ ॥
 शकेरनिः ॥ २. १. २१७ ॥
 नीदलिभ्यां मिः ॥ २. १. २१८ ॥
 अतेरु च ॥ २. १. २१९ ॥
 मशे रेदा च ॥ २. १. २२० ॥
 मुचः किम्व ॥ २. १. २२१ ॥
 क्षणेर्ध्विः ॥ २. १. २२२ ॥
 अङ्घ्रिषङ्घिमङ्घ्रिषङ्घिभ्यो रिः ॥ २. १. २२३ ॥
 भूस्वभ्यां कित् ॥ २. १. २२४ ॥

१. A. विः

२. A. किभ्रु च

३. A. ईर्

४. A. कृषः

५. A. अंरीकचू

६. A. दध

७. A. धविः

रासविशक्तिमत्स्मिन् ॥ २. १. २२५ ॥

अवेः किञ्च ॥ २. १. २२६ ॥

कुशिविशिष्टाम् ॥ २. १. २२७ ॥

कुपेर्बुक् च ॥ २. १. २२८ ॥

वज्रयतिष्ठनिभ्यो रिः ॥ २. १. २२९ ॥

अङ्गिजसिसहिभ्य उरिन् ॥ २. १. २३० ॥

पाठ्यञ्चिभ्यामलिच् ॥ २. १. २३१ ॥

धूञ्मृङ्माङ्शलिभ्यो लिलिणौकुलिञ्मलिच् ॥ २. १. २३२ ॥

वृष्ट्यां विन् ॥ २. १. २३३ ॥

जृष्टृजृष्टृजागृकनीघृदिभ्यो ण्विच् ॥ २. १. २३४ ॥

छविस्त्रिकिकिदीविदीदिद्यटविशिष्यः ॥ २. १. २३५ ॥

लुपिगुपिकुपिभ्यस्तिक् ॥ २. १. २३६ ॥

मशोर्निन् ॥ २. १. २३७ ॥

गोपादिष्वनेरमिः ॥ २. १. २३८ ॥

वृष्टसाभ्यो नुट् च ॥ २. १. २३९ ॥

त्रिभ्यो हिक् ॥ २. १. २४० ॥

अवितृप्तृत्तन्त्रितन्त्रिभ्य ईः ॥ २. १. २४१ ॥

वाते प्रमः कित् ॥ २. १. २४२ ॥

यापो ङे च ॥ २. १. २४३ ॥

लक्षेर्मुट् च ॥ २. १. २४४ ॥

तुवः कित् ॥ २. १. २४५ ॥

कृषञ्चिक् ॥ २. १. २४६ ॥

तमेरनञ्च वः ॥ २. १. २४७ ॥

१. A This and the next sūtra
are written as one sūtra.

२. A अरिः

३. A द्विः

४. A. This and the next sūtra
are written as one.

५. A omits छवि

६. A. दित्

७. A. तुवः

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. २. पा. १. सू. २४८

- पारेरजिः ॥ २. १. २४८ ॥
 भिषेः कित् ॥ २. १. २४९ ॥
 पणेरिष्वादेश्य षः ॥ २. १. २५० ॥
 वशोः कित् ॥ २. १. २५१ ॥
 भृज उच्च ॥ २. १. २५२ ॥
 लङ्गेरटिर्नलोपञ्च ॥ २. १. २५३ ॥
 सत्तेरजिः ॥ २. १. २५४ ॥
 ईडेरबिडिङ् ह्रस्वञ्च ॥ २. १. २५५ ॥
 भातेर्बवतुः ॥ २. १. २५६ ॥
 बृहिमहिषुभिभ्योऽतिः शसृचञ्च ॥ २. १. २५७ ॥
 गमर्डित् द्वे च ॥ २. १. २५८ ॥
 संधसृपद्मेहदित्यादयः ॥ २. १. २५९ ॥
 हसृरुहियुभिभ्य इतिः ॥ २. १. २६० ॥
 ताडर्णिलुक् च ॥ २. १. २६१ ॥
 उदके भ्वर्डितिः ॥ २. १. २६२ ॥
 मृड उतिः ॥ २. १. २६३ ॥
 प्रो मुट् च वा ॥ २. १. २६४ ॥
 शकेः ऋतिः ॥ २. १. २६५ ॥
 यजेः कञ्च ॥ २. १. २६६ ॥
 पातेः कृयिः ॥ २. १. २६७ ॥
 पुष्यसिभ्यां मदिक् ॥ २. १. २६८ ॥
 त्यजिननियमिभ्यो डितिः ॥ २. १. २६९ ॥
 एतेस्तदिः ॥ २. १. २७० ॥
 शङ्मसिभ्योऽदिः ॥ २. १. २७१ ॥
 पुरः सुट् च ॥ २. १. २७२ ॥
 हणातेर्ह्रस्वञ्च ॥ २. १. २७३ ॥
 'दि' शुबृषितसिराजिबन्धिपायिसु |प्रतिविभ्यः कनिन् ॥ २. १. २७४ ॥

१. A omits this sūtra.

३. A. डृक्

२. A. बदिः

४. A omits this and the following two sūtras.

सन्धश्रुत्यां तुद् च ॥ २. १. २७५ ॥

तुदाशिभ्यां गुणश्च ॥ २. १. २७६ ॥

भान्नुसन्पूषन्प्रीहन्क्लेदन्सूर्ध्वन्मज्जन्मन्विभन्सन्परिजन्मातरिभन्मघ-
घन्प्रावन्नहन्महन्नयवमिति ॥ २. १. २७७ ॥

कामदिपद्यति[पर्वि]दाकिभ्यो घनिप् ॥ २. १. २७८ ॥

शान्दुशिरुहिशिहृञ्स्ववृम्यः कनिप् ॥ २. १. २७९ ॥

सृजेः कश्च ॥ २. १. २८० ॥

ध्याज्योः संप्रसारणं च ॥ २. १. २८१ ॥

जतेर्घश्च ॥ २. १. २८२ ॥

मनिन् ॥ २. १. २८३ ॥

ब्रह्मोमन्रोमन्लोमन्क्लोमन्हेमन्वेमन्जामन्ललामन्नात्मन्यश्मन्पहमन्पूष्मन्वेध्म-
न्सीमन्ब्रह्ममिति ॥ २. १. २८४ ॥

गमेरिनिः ॥ २. १. २८५ ॥

भाकि च णित् ॥ २. १. २८६ ॥

मुवश्च ॥ २. १. २८७ ॥

मे लश्च ॥ २. १. २८८ ॥

यातेः प्रतौ च ॥ २. १. २८९ ॥

बुधेश्च ॥ २. १. २९० ॥

परमे लः कित् ॥ २. १. २९१ ॥

मंस्थाः ॥ २. १. २९२ ॥

पेतेः यश्च ॥ २. १. २९३ ॥

जतेर्मुक्षिन्क् ॥ २. १. २९४ ॥

हजनिभ्यामिमनिच् ॥ २. १. २९५ ॥

भृवृस्त्वृस्व्य ईमनिच् ॥ २. १. २९६ ॥

१. A. This and the next sūtra are
written as one.

२. A omits ऐमन्

३. A omits वर्धन्

४. A reads this together with
the next sūtra.

५. A. प्रतेश्च

६. A. नह

- आपः किन् ह्रस्वश्च ॥ २. १. २९७ ॥
 केकुपुमिन्दुबजुन्दुमः ॥ २. १. २९८ ॥
 इणो इमिक् ॥ २. १. २९९ ॥
 कौतेर्दिमिः ॥ २. १. ३०० ॥
 अषतेर्मिः ॥ २. १. ३०१ ॥
 गुपूदुर्वीधुर्वीम्यः किप् ॥ २. १. ३०२ ॥
 बाह्वारी ॥ २. १. ३०३ ॥
 चतेरन् ॥ २. १. ३०४ ॥
 दिवेर्दिमिः ॥ २. १. ३०५ ॥
 विदाः किप् ॥ २. १. ३०६ ॥
 विपाशश्च ॥ २. १. ३०७ ॥
 सहेः षष् च ॥ २. १. ३०८ ॥
 सज्जुषाशिषौ ॥ २. १. ३०९ ॥
 अर्चिदधिगुचिहुसृपिछदिछर्दिम्य इतिः ॥ २. १. ३१० ॥
 यृहेर्नलोपश्च ॥ २. १. ३११ ॥
 सुतेर्निदावेश्च अः ॥ २. १. ३१२ ॥
 सद्दो ध च ॥ २. १. ३१३ ॥
 अनेरुसिः ॥ २. १. ३१४ ॥
 अर्तिपूषपिषजिधमिभ्यो मित् ॥ २. १. ३१५ ॥
 इणो णित् ॥ २. १. ३१६ ॥
 चक्षेरसिक् च ॥ २. १. ३१७ ॥
 पातेर्दुसुन् ॥ २. १. ३१८ ॥
 यमिदमिभ्यां ङोत् ॥ २. १. ३१९ ॥
 मेसुन् ॥ २. १. ३२० ॥
 पिबतेरिच ॥ २. १. ३२१ ॥

१. A omits ह्रस्वश्च.

४. A. ङोत्:

२. A omits this and the following four sūtras.

५. A. This and the next sūtra are written together.

३. A. इत्

- बजेः श च ॥ २. १. ३२२ ॥
 उधिरभिजयुर्धूम्यः कित् ॥ २. १. ३२३ ॥
 वस्यहिभ्यां णित् ॥ २. १. ३२४ ॥
 उंवेर्जञ्च ॥ २. १. ३२५ ॥
 बहेः सुट् च ॥ २. १. ३२६ ॥
 स्युरीभ्यां तुट् च ॥ २. १. ३२७ ॥
 हणो तुट् च ॥ २. १. ३२८ ॥
 शक्तिः फट् च ॥ २. १. ३२९ ॥
 छदिरहो तुट् ह्रस्वञ्च ॥ २. १. ३३० ॥
 अमेर्मुक् च ॥ २. १. ३३१ ॥
 अर्तेरुञ्च ॥ २. १. ३३२ ॥
 व्याधौ शुट् च ॥ २. १. ३३३ ॥
 उदके तुट् च ॥ २. १. ३३४ ॥
 पातेस्थुट् च ॥ २. १. ३३५ ॥
 बले जुट् च ॥ २. १. ३३६ ॥
 वातेर्मुक् च ॥ २. १. ३३७ ॥
 नमेञ्चित् ॥ २. १. ३३८ ॥
 इन्वेर्नलोपञ्च ॥ २. १. ३३९ ॥
 आपो ह्रस्वो तुट् च वा ॥ २. १. ३४० ॥
 अवेर्नु धञ्च वा ॥ २. १. ३४१ ॥
 इण्विधिभ्यामसिः ॥ २. १. ३४२ ॥
 पुंरोरेतःपयस्सु दधः कित् ॥ २. १. ३४३ ॥
 रेपक्षेकणसूधस्त्रिहायसोकस्सुमनस्युकरवस्युददंसोऽनेहसक्त्रिरोऽप्सरसः ॥
 २. १. ३४४ ॥

१. A. मृक्षः

२. A. omits this sūtra.

३. A. पञ्च.

४. A. हादिराहोः तुं

५. A. उंक्

६. A. छुक्

७. A. स्थुक्

८. A. शुक्

९. A. नेधौ

१०. A. This is written as two sūtras.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [म. २. पा. १. सू. ३४५]

बहोः कनसिः ॥ २. १. ३४५ ॥

इमेवनसिः ॥ २. १. ३४६ ॥

कंदेरमसिः ॥ २. १. ३४७ ॥

भेनसि बहोः किपू डब्बानसः ॥ २. १. ३४८ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः.

—

१. A. बहे.

२. A. This is written as two sūtras.

अथ द्वितीयः पादः

- जीवेरातृकन् बुद्धिश्च ॥ २. २. १ ॥
 इष्मीकापाशल्यतिमर्षिनिहाकृभ्यः कन् ॥ २. २. २ ॥
 शुशुषुविभूमां दीर्घश्च ॥ २. २. ३ ॥
 कुमुत्सूथिकदाधारार्धवलिकलिभ्यः कः ॥ २. २. ४ ॥
 कृत्स्नविपुषिमुषिभूङ्शुभूभ्यः कित् ॥ २. २. ५ ॥
 निष्कतुङ्गकोदकालर्कशुल्कभ्रफलककिञ्चल्लोलकछेककेकादयः ॥ २. २. ६ ॥
 कृत्स्नवृत्स्तुकुक्षुचरिचटिचणितम्यमिदेविकनिर्मेनिपश्चिमधिमशिक्षारिकुरिबु -
 तिवल्लिमल्लिसल्लयलिभ्यो बुन् ॥ २. २. ७ ॥
 कौ केरुष्टिरष्टिभ्यः ॥ २. २. ८ ॥
 कटेर्तु च वा ॥ २. २. ९ ॥
 डेदिकचितिलिपुलिपिदिशिपिभ्रुभ्यः कित् ॥ २. २. १० ॥
 कीचकार्मकधमकवधकर्जकैरकैडकाश्मेकादयः ॥ २. २. ११ ॥
 कैजिबलिपतिभ्य आकः ॥ २. २. १२ ॥
 शक्तिपटिमनिभ्यो नित् ॥ २. २. १३ ॥
 पिनाकापिण्याकैश्यामाकपुलाकवार्ताकवृन्ताकज्योन्ताकादयः ॥ २. २. १४ ॥
 अलिकलिदलिपुलिबुद्धिस्फटिपिङ्गपिभ्यः किकन् ॥ २. २. १५ ॥
 मुषेर्दीर्घश्च ॥ २. २. १६ ॥
 छमेर्वेज इक् च ॥ २. २. १७ ॥

१. A. विचि	८. A. जनके-
२. A. म्यधि	९. A. त्यकादयः
३. A. कटि	१०. A. कठि
४. A. छिकेभ्यः	११. A. omits पिनाक
५. A. ककटि	१२. A. omits श्यामाक
६. A. उडि	१३. A. omits ज्योन्ताक
७. A. omits पुकि	१४. A. omits पुकि

पिपीलिकैतिककुशिकद्विकमक्षिकादयः ॥ २. २. १८ ॥

क्रव्यलि...[इषिशलि]वृषिकषिष्टिषिष्टिशिष्टिषिलिष्यम्यनिम्यः कीकन् ॥

२. २. १९ ॥

सूत्रीकातिमिडीकबाहीकवल्मीककल्मलीककिक्लिणीकपुण्डरीकचञ्चरीकसमी-
कप्रतीकपूतीकफर्करीकादयः ॥ २. २. २० ॥

समिकसेठकन् ॥ २. २. २१ ॥

कमितिम्योर्बुक् च ॥ २. २. २२ ॥

मक्षिकचोर्बुक् च ॥ २. २. २३ ॥

कुहेः कित् ॥ २. २. २४ ॥

क्रमेः क्रम् च वा ॥ २. २. २५ ॥

धुनुकोल्मुकविषुकचुषुकजम्बुकगवेधुकामधुकमावुकपृथुकादयः ॥ २. २. २६ ॥

सुकणिजलिबलिबन्धिमल्लिभ्य ऊकः ॥ २. २. २७ ॥

शलिमण्डिभ्यां णित् ॥ २. २. २८ ॥

मधूकोन्कोरुबूकुशम्बूकवककादयः ॥ २. २. २९ ॥

कोङ्को रो लब्ध वा ॥ २. २. ३० ॥

रालापार्काभ्यः कित् ॥ २. २. ३१ ॥

कलेरविङ्कः ॥ २. २. ३२ ॥

क्रमेरेलेकः ॥ २. २. ३३ ॥

लूमीशीर्शिशिभ्य आनकः ॥ २. २. ३४ ॥

अनेर्डित् ॥ २. २. ३५ ॥

कनेरीनकः ॥ २. २. ३६ ॥

ऊँतिमिबिलितिपुतिभ्यः क्तिक् ॥ २. २. ३७ ॥

इष्यसिभ्यां ककन् ॥ २. २. ३८ ॥

१. A. शुषि

२. A. शिकचोः

३. A. ऊक्

४. A. बाहुक.

५. A omits चूषुकजम्बुक

६. A omits पृथुक.

७. A adds मधूक.

८. A omits का.

९. A. रुकः

१०. A. omits this and the following two sūtras.

- मिचो द्वे च ॥ २. २. ३९ ॥
 हृदिपिष्टिभ्य ईतकः ॥ २. २. ४० ॥
 कुवेः कित् ॥ २. २. ४१ ॥
 चण्डिमलिभ्यामातकः ॥ २. २. ४२ ॥
 स्नेह्मातकाघ्रातकामिलातकपिष्टातकाद्यः ॥ २. २. ४३ ॥
 शमिमनिभ्यां कः ॥ २. २. ४४ ॥
 मुहेः कर्मूर्च ॥ २. २. ४५ ॥
 इवेः कित् लोपश्च ॥ २. २. ४६ ॥
 महेरुचास्य वा ॥ २. २. ४७ ॥
 इयतेरिचास्य वा ॥ २. २. ४८ ॥
 निय ऊनक् च ॥ २. २. ४९ ॥
 पुवो जुं ह्रस्वश्च ॥ २. २. ५० ॥
 अओतेर्ङित् ॥ २. २. ५१ ॥
 मेयतेरुट् च ॥ २. २. ५२ ॥
 गृभृस्वृभ्यो गः ॥ २. २. ५३ ॥
 मुदिक्कडिछापूर्यः कित् ॥ २. २. ५४ ॥
 गेम्यदिभ्यां गन् ॥ २. २. ५५ ॥
 भृशुभ्यां किनुण् च ॥ २. २. ५६ ॥
 शूपीभ्यां ह्रस्वश्च ॥ २. २. ५७ ॥
 तडेरागश्च ॥ २. २. ५८ ॥
 पतितमितृलूभ्यां ऽह् च ॥ २. २. ५९ ॥
 सृष्टृभ्यो णित् ॥ २. २. ६० ॥
 कुरुषृषिदिपिशिभ्यः कित् ॥ २. २. ६१ ॥
 मनस्तुट् च ॥ २. २. ६२ ॥
 कलिङ्कुलिभ्यामिक्क ॥ २. २. ६३ ॥
 भृष्णो भुर्ल च ॥ २. २. ६४ ॥

१. A. ग्रुष्टं च.

२. A. यमेकृ च

३. A omits this and the following six sūtras.

४. A. शुक्

- माकि तुलेकञ्च ॥ २. २. ६५ ॥
 कमितमिष्टमिभ्यो डित् ॥ २. २. ६६ ॥
 सतैरुच्यं ॥ २. २. ६७ ॥
 जनेर्घः ॥ २. २. ६८ ॥
 दणातेः कित् ॥ २. २. ६९ ॥
 सतैरुच्यं ॥ २. २. ७० ॥
 कुपभ्यद् दीर्घश्च ॥ २. २. ७१ ॥
 सिवेष्टेक च ॥ २. २. ७२ ॥
 कुभश्च ॥ २. २. ७३ ॥
 उच्येकश्च ॥ २. २. ७४ ॥
 कवेरुच्यं ॥ २. २. ७५ ॥
 क्रमेः क च ॥ २. २. ७६ ॥
 मृक इच्यं ॥ २. २. ७७ ॥
 नमेर्डिच्यं ॥ २. २. ७८ ॥
 लषेठचन् कश्च ॥ २. २. ७९ ॥
 गुडेरुच्यं ॥ २. २. ८० ॥
 चिम्योर्डोच्यं ॥ २. २. ८१ ॥
 मेञ्च्यं ॥ २. २. ८२ ॥
 गुग्मवितुंदिमुदिभ्यश्छक् ॥ २. २. ८३ ॥
 पूरूपीकौर्हश्च ॥ २. २. ८४ ॥
 कच्छगुलुच्छपिलिपिच्छादयः ॥ २. २. ८५ ॥
 वियां जक् ॥ २. २. ८६ ॥
 पुषो नुक् ह्रस्वश्च ॥ २. २. ८७ ॥
 कुवांर्भुक् च वा ॥ २. २. ८८ ॥
 कुलेरिजक् ॥ २. २. ८९ ॥

१. A omits वमि

२. A. कच

३. A omits this sūtra.

४. A. मृकश्च

५. A. डौडच

६. A. उड च

७. A omits तुदिमुदि

८. A. छक्

- कृजोऽष्टाच्च ॥ २. २. ९० ॥
 मुर्वेरज्जलोपश्च ॥ २. २. ९१ ॥
 कुटजोदज्जल्लज्जादयः ॥ २. २. ९२ ॥
 ज्जमेर्हः ॥ २. २. ९३ ॥
 लुषेष्टः ॥ २. २. ९४ ॥
 जुकिजनिपणिभ्यो दीर्घश्च ॥ २. २. ९५ ॥
 घण्टाजटासटादयः ॥ २. २. ९६ ॥
 क्कुम्भृष्टृष्टृष्टाकिक्किक्किर्मकर्मविभ्योऽष्टाच्च ॥ २. २. ९७ ॥
 कीकटकपटकर्पटादयः ॥ २. २. ९८ ॥
 किरतेराट्ग्लश्च वा ॥ २. २. ९९ ॥
 शृङ्गाटकपाटललाटविराट्प्रपुनाटादयः ॥ २. २. १०० ॥
 चरेरिटच् मश्च ॥ २. २. १०१ ॥
 छिष्टन् ॥ २. २. १०२ ॥
 कृत्कृपिभ्यः कीटन् ॥ २. २. १०३ ॥
 ज्ञजेररीटः ॥ २. २. १०४ ॥
 वृणोतेकटच् ॥ २. २. १०५ ॥
 नकुटमकुटकुक्कुटादयः ॥ २. २. १०६ ॥
 वङ्घेः कूटन् ॥ २. २. १०७ ॥
 कुरि द्रोः कुरच् ॥ २. २. १०८ ॥
 चपेरेटच् ॥ २. २. १०९ ॥
 प्रो णित् ॥ २. २. ११० ॥
 करोतेरोटच् ॥ २. २. १११ ॥
 बकोटाशोटकौटादयः ॥ २. २. ११२ ॥
 पीङ्कुणिक्किणिभ्यष्टक् ॥ २. २. ११३ ॥
 कृकमिरमिभ्योऽठच् ॥ २. २. ११४ ॥

१. A. बलबाल्पजादयः

२. A omits this sūtra.

३. A omits this and the next sūtra.

४. A. चरेरिट्किरतेराट्ग्लश्च वारच् मश्च.

५. A. वनेरुटन्

६. A. डक्

७. A omits कणि.

वमन्ताङ् ॥ २. २. ११५ ॥

कस्यभृवृत्तुभ्योऽण्डः ॥ २. २. ११६ ॥

अण्डैरण्डविचण्डकाण्डभाण्डवतण्डपोगण्डादयः ॥ २. २. ११७ ॥

लग्नोरोरुङ् ॥ २. २. ११८ ॥

व्याडनीडकोडकहोडादयः ॥ २. २. ११९ ॥

शमिषणिकुणिभ्यो ङः ॥ २. २. १२० ॥

नमि सङ्घेः पञ्चादेः ॥ २. २. १२१ ॥

इनुर्विशद्रुवेणिभ्यो णः ॥ २. २. १२२ ॥

वीणास्थूणाङ्गणक्षूणक्षूणनूणतूणघृणादयः ॥ २. २. १२३ ॥

भक्तितक्किक्किम् किकुपिकुपिभ्योऽणक् ॥ २. २. १२४ ॥

धृषेर्धिष च ॥ २. २. १२५ ॥

कृकणकुङ्कणतृवणोल्लवणोरणधक्कणविचक्षणादयः ॥ २. २. १२६ ॥

कृपिविपिभ्यामाणक् ॥ २. २. १२७ ॥

पाषाणपर्याणकल्याणादयः ॥ २. २. १२८ ॥

गात्राभ्यामेष्णक् ॥ २. २. १२९ ॥

हसिषसीण्जृगृमृवावम्यमित्पूधूर्विभ्यस्तन् ॥ २. २. १३० ॥

तनिम्कम्बुहिभ्यः कित् ॥ २. २. १३१ ॥

ङुङ्छेर्मुट् च ॥ २. २. १३२ ॥

घृसिक्सूदृचितिभ्यः कः ॥ २. २. १३३ ॥

तातव्रातालानसुतपुतपित्तनिमित्तमुस्तपुस्ततृस्तवितस्तादयः ॥ २. २. १३४ ॥

भृहृशिवलियजादिभ्योऽतच् ॥ २. २. १३५ ॥

पृथिरञ्जिसिकिभ्यः कित् ॥ २. २. १३६ ॥

कृषिलिभ्यामातच् ॥ २. २. १३७ ॥

जृविशिषहिषंसिभूजिरेवसाधिभासिगाडिमडिनाम्दिभ्योऽन्तच् ॥ २. २. १३८ ॥

१. A. दाण्ड

४. A. इच्छेमुट् च

२. A. omits तृण

५. A. वित्त

३. A. addo

६. A. वपि

पिवैरवोपभावाः ॥

पराविणो लोपश्च ॥

कलेर्मुट् च ॥

- दिवुषोर्मुकुषुकौ च ॥ २. २. १३९ ॥
 वहिजीविभ्यां चित् ॥ २. २. १४० ॥
 पलिहहिभ्याहभ्य इतन् ॥ २. २. १४१ ॥
 नभ्यापेः ॥ २. २. १४२ ॥
 उचिकुसिपिशिपृषिभ्यः कित् ॥ २. २. १४३ ॥
 ह्व इतन् ॥ २. २. १४४ ॥
 अदि भुवो इतच् ॥ २. २. १४५ ॥
 शक्केरुन्तः ॥ २. २. १४६ ॥
 कपेर्दित् ॥ २. २. १४७ ॥
 कुलिमविभ्यामृतक् ॥ २. २. १४८ ॥
 कम्पेरोतो नलोपञ्च ॥ २. २. १४९ ॥
 भाकि स्फायेर्दित् ॥ २. २. १५० ॥
 नीरमिकुषकाधिभ्यः कथन् ॥ २. २. १५१ ॥
 भवे भृजः ॥ २. २. १५२ ॥
 उचिकुषिकमिगार्तिभ्यस्वन् ॥ २. २. १५३ ॥
 सतेर्णिज् ॥ २. २. १५४ ॥
 पातृतुदिवचिरिचिसिविविषिभ्यस्वक् ॥ २. २. १५५ ॥
 संनिन्युद्रोष्विणर्निशीङ्गापाभ्यः ॥ २. २. १५६ ॥
 गूथयूथप्रोथपृष्ठादयः ॥ २. २. १५७ ॥
 शीङ्गापिशमिगमिबन्दिबन्धिजीविप्राण्युपसृष्टवसिभ्योऽथः ॥ २. २. १५८ ॥
 भृजश्चित् ॥ २. २. १५९ ॥
 विदः कित् ॥ २. २. १६० ॥
 रुवो वा ॥ २. २. १६१ ॥
 जृष्टम्यामृथन् ॥ २. २. १६२ ॥
 शपेर्दन् ॥ २. २. १६३ ॥
 भापो ह्वञ्च ॥ २. २. १६४ ॥
 गुवः कित् ॥ २. २. १६५ ॥
 वृतुसुकृभ्यो नुं च ॥ २. २. १६६ ॥
 ककिमकिभ्यामैन्दन् ॥ २. २. १६७ ॥

मलिपुलिकलिभ्यः किव् ॥ २. २. १६८ ॥

मुचेर्कुन्दकुन्दौ ॥ २. २. १६९ ॥

यमेरुव् ॥ २. २. १७० ॥

ककेरुव् णिच् वा ॥ २. २. १७१ ॥

मर्तिषुदोर्बुक् च ॥ २. २. १७२ ॥

स्कन्धमिभ्यां धः ॥ २. २. १७३ ॥

कुचोऽन्धव् ॥ २. २. १७४ ॥

नौ स्यतेरधक् ॥ २. २. १७५ ॥

मङ्गेर्नलोपश्च ॥ २. २. १७६ ॥

इषेरधक् ॥ २. २. १७७ ॥

धापृषस्यज्यतिसिबिभ्यो नः ॥ २. २. १७८ ॥

उपिषुपिकृषीण्जिमीड्बुधिभ्यः कित् ॥ २. २. १७९ ॥

ब्रधेर च ॥ २. २. १८० ॥

सुचो दीर्घश्च ॥ २. २. १८१ ॥

कृषुपृष्यणिभ्यो नित् ॥ २. २. १८२ ॥

रमेस्त च ॥ २. २. १८३ ॥

राक्षामाज्ञासुन्नशुन्ननिन्नशिन्नकृत्स्नाक्ष्णभृक्ष्णामीक्ष्णतीक्ष्णस्तेनफेनइयेनज्यौक्ता
द्वयः ॥ २. २. १८४ ॥

भ्युरुबृज्यसिरसिठचिठहिभ्यो युञ् ॥ २. २. १८५ ॥

अशे रश च ॥ २. २. १८६ ॥

उम्मेर्नलोपश्च ॥ २. २. १८७ ॥

रक्षेर्युञ् ॥ २. २. १८८ ॥

भुचः कित्वा ॥ २. २. १८९ ॥

कृपृषजिनिधाभ्यः क्युः ॥ २. २. १९० ॥

इनो जघ च ॥ २. २. १९१ ॥

मम्मलगहनशृङ्गाद्वयः ॥ २. २. १९२ ॥

हेजविभ्यामिनश्च ॥ २. २. १९३ ॥

१. A. धुक्

४. A. युक् च

२. A. इषिषुपिषिमीह

५. A. भृक्ष्यो मिन च

३. A. कृपृ

वृजिनाजिनकठिनादयः ॥ २. २. १९४ ॥

द्रुदक्षिभ्यामिनन् ॥ २. २. १९५ ॥

विपिनेरिणतुहिनमहिनादयः ॥ २. २. १९६ ॥

अलेरीनन् ॥ २. २. १९७ ॥

पठर्णित् ॥ २. २. १९८ ॥

अर्थजिकृवृत्तृदारियमिभ्य उन्नन् ॥ २. २. १९९ ॥

लयेः श च ॥ २. २. २०० ॥

पिशिमिधिभ्यां कित् ॥ २. २. २०१ ॥

फलेर्गुक् च ॥ २. २. २०२ ॥

अजंस्तृणे चित् ॥ २. २. २०३ ॥

शकेहनः ॥ २. २. २०४ ॥

वीपतिभ्यां तनन् ॥ २. २. २०५ ॥

पृपूभ्यां कित् ॥ २. २. २०६ ॥

अलितलिशीकृसृपाभ्यः पः ॥ २. २. २०७ ॥

केशकुसुस्तुयुक्तां पञ्च च ॥ २. २. २०८ ॥

बाष्पशान्निबोपशिल्पध्रुपनीपचम्पाशम्पादयः ॥ २. २. २०९ ॥

उषिकुपिकुटिदलिकुलिखजिभ्यः कपन् ॥ २. २. २१० ॥

सर्तेरपञ्चुक् च ॥ २. २. २११ ॥

विटपविष्टपोलपकुनपकुनपचानपशिशापादयः ॥ २. २. २१२ ॥

विशोरिपक् ॥ २. २. २१३ ॥

दलेरीपः दिष्ट् च ॥ २. २. २१४ ॥

आडेकपगुष्ठापधावाः ॥ २. २. २१५ ॥

अशेरुपन् पञ्च ॥ २. २. २१६ ॥

गुदेः फलञ्च ॥ २. २. २१७ ॥

शिफाशफकफादयः ॥ २. २. २१८ ॥

१. A. वृजिनाकठि-

३. A. भनिक्

५. A. अतिविष्टु

४. A. omnia स

५. A. मृक्

६. A. सर्तेरप् कुक्

७. A. आरुप

- नितमिशमिम्बां नः ॥ २. २. २१९ ॥
 अमेर्णिवा ॥ २. २. २२० ॥
 अलशलोत्त उच्च ॥ २. २. २२१ ॥
 निम्बविम्बडिम्बहिडिम्बस्तम्बसाम्बावयः ॥ २. २. २२२ ॥
 कृकदिकडिम्योऽम्बम् ॥ २. २. २२३ ॥
 केदेर्णित् पक्षिणि ॥ २. २. २२४ ॥
 निकुरिकुटिम्यामुम्बक् ॥ २. २. २२५ ॥
 हवलिभ्यां मः ॥ २. २. २२६ ॥
 गिरो भन् ॥ २. २. २२७ ॥
 इणः कित् ॥ २. २. २२८ ॥
 कृशृषलिवलिरासिगर्दिम्योऽम्बम् ॥ २. २. २२९ ॥
 सनेर्दित् ॥ २. २. २३० ॥
 ऋषिवृषिम्बां कित् ॥ २. २. २३१ ॥
 कृषोऽम्बम् ॥ २. २. २३२ ॥
 सेरिमण्ड च ॥ २. २. २३३ ॥
 टिकेष्टस्तुट् च ॥ २. २. २३४ ॥
 ककेरमः ॥ २. २. २३५ ॥
 कुकेः कुक् च ॥ २. २. २३६ ॥
 वमेर्दो कुण्डुक च ॥ २. २. २३७ ॥
 के उम्बक् ॥ २. २. २३८ ॥
 कसेरुष्वातः ॥ २. २. २३९ ॥
 मर्तीरिस्तेसुडुषुक्षियक्षिम्बामाषापदिशुनीम्बो मन् ॥ २. २. २४० ॥
 मसेरा च ॥ २. २. २४१ ॥
 श्यविसिबिशुषिष्ठुभ्यः कित् ॥ २. २. २४२ ॥
 गुलिबिलिर्मिलिसिधीग्धिधूम्बस्वाहिरम्बो मक् ॥ २. २. २४३ ॥
 तिभिषुजिह्वाम् कु च ॥ २. २. २४४ ॥

१. A. कृकदिकडिम्योऽम्ब

४. A. कम

२. A. कर्णुङ्क् ॥

५. A. सुमहाधि-

३. A. महुभ.

६. A. omits मिळि.

अवतेर्हृस्वः ॥ २. २. २४५ ॥

मिथः पुग्वा ॥ २. २. २४६ ॥

ग्रीष्मघर्मकूर्मसूर्मसुखजाल्मादयः ॥ २. २. २४७ ॥

प्रथिवरिकलिकर्षिपृसृभ्योऽमच् ॥ २. २. २४८ ॥

अवेर्धश्च वा ॥ २. २. २४९ ॥

दाणो डिमच् ॥ २. २. २५० ॥

डिमेः कित् ॥ २. २. २५१ ॥

कुथेरुमक् ॥ २. २. २५२ ॥

कसेरुष्वातः ॥ २. २. २५३ ॥

कुश्कुकोर्नु च ॥ २. २. २५४ ॥

गुधेरुमः ॥ २. २. २५५ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठामरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः.

तृतीयः पादः

माच्छासाशलिकलिलसिससविकनिमनिबन्धिन्यो यः ॥ २. ३. १ ॥
 सखेर्धन्य ॥ २. ३. २ ॥
 अनिजापुणिकुनिभ्यः कयप् ॥ २. ३. ३ ॥
 मध्यविन्ध्यशिक्यान्यपञ्जन्यवदान्याभ्रयाहर्म्यधिष्यवस्त्यागस्त्यपुलस्त्यापत्य-
 सत्यकुडयकुल्याहल्यादयः ॥ २. ३. ४ ॥
 तनिमलिलबलिभ्योऽयन् ॥ २. ३. ५ ॥
 ह्रजो दुक् किञ्च ॥ २. ३. ६ ॥
 किसलयगयगवयमुकयकेकयादयः ॥ २. ३. ७ ॥
 कषिकुलिलुलिकलिभ्य आयक् ॥ २. ३. ८ ॥
 भ्रुदक्षिस्पृहिभ्य आर्यः २. ३. ९ ॥
 वद्वि सुजो डित् ॥ २. ३. १० ॥
 कौतेरियः ॥ २. ३. ११ ॥
 कुम्भः कित् ॥ २. ३. १२ ॥
 कुजेर्जालीयर् ॥ २. ३. १३ ॥
 वियस्तुद् य ॥ २. ३. १४ ॥
 मदेः खयन् ॥ २. ३. १५ ॥
 कषिभुजिभ्यामिक् य ॥ २. ३. १६ ॥
 ववेरय्यक् तञ्च ॥ २. ३. १७ ॥
 वृङ्ग एभ्यः ॥ २. ३. १८ ॥
 अर्तेरभ्यत् ॥ २. ३. १९ ॥
 ह्रम ह्रञ्च ॥ २. ३. २० ॥
 स्फायितञ्चिवञ्चिवाकिरि'पिस्तिपिभ्रुदिसृपितृपिक्नुन्दिभितिवृत्वाजिनीपदिम-
 दिमुदिर्वादिदिमन्दिमन्दिचन्दिदाक्षिर्दिहसिघसिघमिघसिशुचिशुमि-
 भ्यो रक् ॥ २. ३. २१ ॥

१. A. कल्पपुणि

२. A. सुधि

१. A. मृषोडीयत्

४. A. रिधि

चकिरम्योरुषोपधायाः ॥ २. ३. २२ ॥

धौ कसेः ॥ २. ३. २३ ॥

शवेर्क च ॥ २. ३. २४ ॥

स्यञ्च ॥ २. ३. २५ ॥

तम्यम्यर्दिजीनां दीर्घञ्च ॥ २. ३. २६ ॥

दुरीणो लोपञ्च ॥ २. ३. २७ ॥

कृतेः कृच्छौ च ॥ २. ३. २८ ॥

बृधिरुधिवपीन्धिवज्यंगिभीन्ध्वो रन् ॥ २. ३. २९ ॥

मन्ध्ररन्ध्रसिलिन्ध्रोद्धुण्डतीवनीमशीमोमगौरेरामद्रसान्द्रगुन्द्रादयः ॥ २. ३. ३० ॥

सुसृधागृधिभ्यः कन् ॥ २. ३. ३१ ॥

शुसिचिर्मिभ्यो दीर्घञ्च ॥ २. ३. ३२ ॥

वाविन्धेः ॥ २. ३. ३३ ॥

ऋच्छेररः ॥ २. ३. ३४ ॥

कगघजसद्वचमभ्यः सधात्वादिति ॥ २. ३. ३५ ॥

मुवेर्गुक् च ॥ २. ३. ३६ ॥

गुरेर्जक् च ॥ २. ३. ३७ ॥

सुन्दिक्दिमन्दिमन्धिमन्धिपञ्जिपिञ्जमिचमिचटिषटिमठिदेविवासिकास्यर्ति -

कुटिकविशिविद्विफद्विबिभ्यो नित् ॥ २. ३. ३८ ॥

जठरपिठरकुररक्करमकरशिखरशेखरोदरडहरकुहरकूर्परकर्परशफरडमरडा-

मरपामरसागरतोमराजगरादयः ॥ २. ३. ३९ ॥

अग्यक्लिमन्दिमदिकडिकासिभ्य मारन् ॥ २. ३. ४० ॥

किञ्जिमृजिभ्यां चित् ॥ २. ३. ४१ ॥

कृमो मुंद् च ॥ २. ३. ४२ ॥

तुषिकुंठिभ्यां किञ्च ॥ २. ३. ४३ ॥

कमेरत डञ्च ॥ २. ३. ४४ ॥

शृङ्गारभृङ्गारकल्हारकाम्तारकेदारकोविदारकर्जुदारकाञ्जनारादयः ॥ २. ३. ४५ ॥

१. A. वच्

४. A. चिन्ध्या

२. A. वल्लवर्गि.

५. A. डक्

३. A. न्ध

६. A. कठि

वसंसेध ॥ २. ३. ६९ ॥

सपूर्वाधित् ॥ २. ३. ७० ॥

इडावत्सरः ॥ २. ३. ७१ ॥

कथितनिकृष्टकिम्बः कित् ॥ २. ३. ७२ ॥

कुसुसुपतिकेडिम्बः क्वरन् ॥ २. ३. ७३ ॥

क्षिस्वरस्तस्वरधीवरपीवरजीवरगङ्गरोपङ्गरसंयङ्गरानिषङ्गरोदुम्बरकूबरत्तरा-
दयः ॥ २. ३. ७४ ॥

कैलेरेवरः ॥ २. ३. ७५ ॥

हेन् ॥ २. ३. ७६ ॥

अस्त्रिगमिनमिशिहनिविष्येशां बुद्धिश्च ॥ २. ३. ७७ ॥

दिवेर्द्यौ च ॥ २. ३. ७८ ॥

उपिबानिसुम्भ्यः कित् ॥ २. ३. ७९ ॥

संवायेर्दित् ॥ २. ३. ८० ॥

हुयामाभुलुपिवसिम्बलन् ॥ २. ३. ८१ ॥

गमेरा च ॥ २. ३. ८२ ॥

अमिषिमिदिशासिम्भ्यः कित् ॥ २. ३. ८३ ॥

पूङो ह्रस्वश्च ॥ २. ३. ८४ ॥

गुबुवीपचिवचिवमिमनिनित्सदिक्षदिसिम्भ्यो निन् ॥ २. ३. ८५ ॥

अमियजिवचिपतिकलिनक्षिम्भ्योऽन्नन् ॥ २. ३. ८६ ॥

बुधश्चित् ॥ २. ३. ८७ ॥

अशिविकेदिभ्य इन्नः ॥ २. ३. ८८ ॥

त्रैदिभ्य उन्नः ॥ २. ३. ८९ ॥

स्याशफ्यमिभ्यो लः ॥ २. ३. ९० ॥

शीङः कृन् ॥ २. ३. ९१ ॥

१. A. वदेध

२. कुटि

३. A omits कृन्.

४. A omits this sūtra.

५. A. This is written as part of

२. ३. ७४.

६. A. विभ्यसा

७. A omits this and the follow-
ing three sūtras.

८. A omits यदि

९. A. कुटि

१०. A omits this sūtra.

- मिल्लच्छमल्लसौविदल्लादयः ॥ २. ३. ९२ ॥
 मल्लिसुदिमण्डिकुण्डिकन्दिम्योऽलम् ॥ २. ३. ९३ ॥
 लल्लेर्वीर्यम् ॥ २. ३. ९४ ॥
 मज्जनोर्गुम् ॥ २. ३. ९५ ॥
 कुकमियमिशमिशकिशवित्पिकुंविशलिकलिपल्लिम्योऽलम् ॥ २. ३. ९६ ॥
 वृषिपटिद्रेविकेविवपिचपिम्यमिव ॥ २. ३. ९७ ॥
 कुगुणश्चिचश्चिचदिविदित्सुसिम्यो लः ॥ २. ३. ९८ ॥
 मुरलोरलमुसलकुशलकोमलकोदलधिरलकेरलकुमलकपिल्ललकल्लेखलच्छ -
 गलभगलाललकल्ललकल्ललनाल्ललनल्लुगलपिप्पलादयः ॥ २. ३. ९९ ॥
 मल्लसुवृषिम्य मालम् ॥ २. ३. १०० ॥
 तमिविदिसुणिकुणिकुलिपलिपश्चिविद्विभ्यः कालम् ॥ २. ३. १०१ ॥
 कम्पेर्नलोपम् ॥ २. ३. १०२ ॥
 मल्लेर्गम् ॥ २. ३. १०३ ॥
 सत्तेर्गुम् ॥ २. ३. १०४ ॥
 लाललाललकीलालकल्लालहिम्लालवेतालजम्बालादयः ॥ २. ३. १०५ ॥
 पतिचपिद्विभ्यामालम् ॥ २. ३. १०६ ॥
 कुटिमहिमिध्वनिभ्यः किलम् ॥ २. ३. १०७ ॥
 मल्लिमण्डिलशण्डिललण्डिलकोकिलकपिलविचकिलादयः ॥ २. ३. १०८ ॥
 इपिवृत्तिचटितपिडशकिशङ्कयुक्तपिठम् उलम् ॥ २. ३. १०९ ॥
 निधुलवञ्जुलवकुलतुमुलपृथुलस्थूलविसंस्थुलादयः ॥ २. ३. ११० ॥
 पिञ्ज उलम् ॥ २. ३. १११ ॥
 कुसुलकुसुलकुसुलताम्बूलबल्लुललाललशार्दुलादयः ॥ २. ३. ११२ ॥
 मल्लेरेलम् ॥ २. ३. ११३ ॥
 कटिपटिम्यामोलः ॥ २. ३. ११४ ॥
 कपोलकल्लोलकल्लोलमल्लोल्लादयः ॥ २. ३. ११५ ॥
 बलेः कलम् ॥ २. ३. ११६ ॥

१. A omits शवि
 २. A omits कुवि
 ३. A omits पठि
 ४. A. चमि

५. A adds कुहि
 ६. A. जङ्गल
 ७. A omits शकि

मिषः खलश्च ॥ २. ३. ११७ ॥

भो तुं हस्वश्च ॥ २. ३. ११८ ॥

शमिकमिभ्यां बलच् ॥ २. ३. ११९ ॥

डुकुटिकशिशालिभ्यः कमलच् ॥ २. ३. १२० ॥

वतोः खलक् ॥ २. ३. १२१ ॥

शीङो बलश्चैलनौ ॥ २. ३. १२२ ॥

तुल्वलेल्वलपल्वलादयः ॥ २. ३. १२३ ॥

श्वसृष्टसिभ्यो वः ॥ २. ३. १२४ ॥

उर्वेर्धश्च ॥ २. ३. १२५ ॥

गन्धेररक् च ॥ २. ३. १२६ ॥

इण्शीङ्स्याशालापदिभ्यो नित् ॥ २. ३. १२७ ॥

इष्वनिघृष्वरिष्वलिष्ववादयः ॥ २. ३. १२८ ॥

अशूष्मपुषिलटिषटिकणिविलिनल्लिशालिषालिभ्यः कन् ॥ २. ३. १२९ ॥

शीङ्गपो हस्वश्च ॥ २. ३. १३० ॥

यसेर्ह च ॥ २. ३. १३१ ॥

लिहेर्जिह्व च ॥ २. ३. १३२ ॥

नमि भुवो ङित् ॥ २. ३. १३३ ॥

कुडिकितपणिपेल्लपल्लिवल्लिमालिभ्योऽवक् ॥ २. ३. १३४ ॥

कैरवमैरवकैरवङ्वादीनवादयः ॥ २. ३. १३५ ॥

शृणोतेरावः ॥ २. ३. १३६ ॥

प्रयेः पिबन् पृथ च ॥ २. ३. १३७ ॥

अमेरीवः ॥ २. ३. १३८ ॥

असेर्हित् ॥ २. ३. १३९ ॥

कुदापाम्यः शः ॥ २. ३. १४० ॥

बृभृवम्बमिकुम्बः शक् ॥ २. ३. १४१ ॥

कलेरशच् ॥ २. ३. १४२ ॥

इषस्तुद् च ॥ २. ३. १४३ ॥

१. A. लख

२. A. बालनौ

३. A. कविपक्षिविलिनलि

४. A. This portion is written as a separate sūtra.

- पलेराशब् ॥ २. ३. १४४ ॥
 कनेरी चातः ॥ २. ३. १४५ ॥
 कणिकुलिबलिबलिभ्यः किराब् ॥ २. ३. १४६ ॥
 तिनिशेतिशबालिशब्दयः ॥ २. ३. १४७ ॥
 अर्तेः पिशन् ॥ २. ३. १४८ ॥
 अकिमस्त्रिभ्यामुशब् ॥ २. ३. १४९ ॥
 युमाभ्यां षः ॥ २. ३. १५० ॥
 स्नुमुभ्यां कित् ॥ २. ३. १५१ ॥
 कलेर्मषक् ॥ २. ३. १५२ ॥
 कुलेभ्य माषक् ॥ २. ३. १५३ ॥
 जलेराषः ॥ २. ३. १५४ ॥
 अविमहोष्टिषच् ॥ २. ३. १५५ ॥
 रुद्वृद्धिश्च ॥ २. ३. १५६ ॥
 तथेर्णिङ् ॥ २. ३. १५७ ॥
 नञि ङ्यथेः ॥ २. ३. १५८ ॥
 कलेर्बुगिष्ठापधायाः ॥ २. ३. १५९ ॥
 कृतृभ्यामीषन् ॥ २. ३. १६० ॥
 क्त्रिष्टृभ्यः कित् ॥ २. ३. १६१ ॥
 उपेर्नक् लोपश्च ॥ २. ३. १६२ ॥
 अमेर्धरट् च ॥ २. ३. १६३ ॥
 ऋष्टृकपिहपिनङ्किलिभ्य उपन् ॥ २. ३. १६४ ॥
 पुरः कित् ॥ २. ३. १६५ ॥
 ऋष्टृकर्मणिपीयिह्म्यङ्गिगण्डिभ्य ऊषन् ॥ २. ३. १६६ ॥
 यूपश्चार्कल्लषकारूपकोरवृषाट्कपशत्पादयः ॥ २. ३. १६७ ॥
 कश्चशिर्षाचमुषिचजिह्विकमिषदिचामान्धाभ्यः सः ॥ २. ३. १६८ ॥
 प्लुषेरलोपधायाः ॥ २. ३. १६९ ॥

१. A. किराप्

२. A omits this sūtra.

३. A omits this and the follow-
 ing three sūtras.

४. A. मस्त्रिभ्यामुशब्दि

- ऋचिरि विहृतिवृद्धिः कृद्विभ्यः कित् ॥ २. ३. १७० ॥
 अमेर्नित् ॥ २. ३. १७१ ॥
 उन्वेर्नलोपश्च ॥ २. ३. १७२ ॥
 पण्यल्यवेरन्धिरभिचमिचट्यतितमियुभ्योऽसच् ॥ २. ३. १७३ ॥
 वेतसतामरससारसादयः ॥ २. ३. १७४ ॥
 पीङ्गो नसक् ॥ २. ३. १७५ ॥
 कृपियुबलिभ्य आसः ॥ २. ३. १७६ ॥
 किलेः कित् ॥ २. ३. १७७ ॥
 कुरः पासः ॥ २. ३. १७८ ॥
 पटिवीभ्यां टिसडिसर्चा ॥ २. ३. १७९ ॥
 तालेरीसच् ॥ २. ३. १८० ॥
 त्रपेरुसच् ॥ २. ३. १८१ ॥
 बलेरम्बुसः ॥ २. ३. १८२ ॥
 लूओ हः ॥ २. ३. १८३ ॥
 हिलेः कित् सि च ॥ २. ३. १८४ ॥
 कलेरहः ॥ २. ३. १८५ ॥
 अनेरोकहः ॥ २. ३. १८६ ॥
 कटेराहः ॥ २. ३. १८७ ॥
 निरिण ऊहक् ॥ २. ३. १८८ ॥
 वेस्यूहः ॥ २. ३. १८९ ॥
 बलेरक्षन् ॥ २. ३. १९० ॥
 लाक्षाद्राक्षामिक्षादयः ॥ २. ३. १९१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयाध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः.

१. A omits रिपि

२. A. अमे

३. A. किरिषि

४. A wrongly adds a number of sūtras
belonging to the next pāda.

५. A. पुनो

६. A. तदेस्यः

अथ चतुर्थः पादः

- उणादयो भूतेऽपि ॥ २. ४. १ ॥
 मधिष्यति गम्यादयः ॥ २. ४. २ ॥
 यावत्पुराणिपातबोर्लट् ॥ २. ४. ३ ॥
 कयाकङ्गोर्वा ॥ २. ४. ४ ॥
 किञ्चुत्ते लिप्सायाम् ॥ २. ४. ५ ॥
 लिप्यमानसिद्धौ च ॥ २. ४. ६ ॥
 लोड्यलक्षणे च ॥ २. ४. ७ ॥
 लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिकं ॥ २. ४. ८ ॥
 माङि लुङ् ॥ २. ४. ९ ॥
 कापरे लङ् च ॥ २. ४. १० ॥
 अनघतने लुट् ॥ २. ४. ११ ॥
 परिवेचने च ॥ २. ४. १२ ॥
 न न्यामिञ् ॥ २. ४. १३ ॥
 लृट् ॥ २. ४. १४ ॥
 शतृशान्तौ वास्य लङ् ॥ २. ४. १५ ॥
 क्रियावां च क्रियार्थायाम् ॥ २. ४. १६ ॥
 ण्वुङ् च ॥ २. ४. १७ ॥
 कर्मणि ञाम् ॥ २. ४. १८ ॥
 भावे तुमुन् ॥ २. ४. १९ ॥
 भाववचनाञ्च ॥ २. ४. २० ॥
 ञम् ॥ २. ४. २१ ॥

१. A omits अपि and reads next
 sūtra along with this.
 २. A omits this sūtra.
 ३. A. This sūtra is read after
 the next.

४. A. चक्रियायाम्

५. A. तुमुन् भावे The two words
 are written as two different
 sūtras.

पदव्यविशिष्यः कर्तरि ॥ २. ४. २२ ॥
 स्पृशेदपताये ॥ २. ४. २३ ॥
 ईज्यां जितुक् च ॥ २. ४. २४ ॥
 सतैः स्त्रिय्याधिबलमस्येषु ॥ २. ४. २५ ॥
 अकर्तरि कारके च संज्ञायाम् ॥ २. ४. २६ ॥
 संख्यातात्परिमाणाख्यायाम् ॥ २. ४. २७ ॥
 हस्त्य ॥ २. ४. २८ ॥
 अपादाने षिद्धा ॥ २. ४. २९ ॥
 शृणोतेर्षाणुवर्षमिष्टतावरणेषु ॥ २. ४. ३० ॥
 युजेः कालहलाङ्गयुग्मेषु कित् ॥ २. ४. ३१ ॥
 उपसर्गे ध्रुवः ॥ २. ४. ३२ ॥
 वौ ध्रुवः ॥ २. ४. ३३ ॥
 वैमियुदुद्रुवः ॥ २. ४. ३४ ॥
 अनुपसर्गाद्वा ॥ २. ४. ३५ ॥
 व्यनुप्रेषु च भुवः ॥ २. ४. ३६ ॥
 उदि च मियः ॥ २. ४. ३७ ॥
 मेषेः ॥ २. ४. ३८ ॥
 परौ मृते ॥ २. ४. ३९ ॥
 प्रे द्रुस्तुभ्याम् ॥ २. ४. ४० ॥
 कुवांऽनुपसर्गाच्च ॥ २. ४. ४१ ॥
 प्रियः ॥ २. ४. ४२ ॥
 उदि वा ॥ २. ४. ४३ ॥
 निरम्योः पूतृभ्याम् ॥ २. ४. ४४ ॥

१. A. कृद्विश्यां

२. A omits कित्.

३. A. वः

४. A. च

५. A. मियि.

६. A. This and the next sūtra
are written together.

७. A. सुवो

८. A. This and the next sūtra
are written together.

- उन्मोर्गः ॥ २. ४. ४५ ॥
 किरौ धाम्ने ॥ २. ४. ४६ ॥
 नौ वृषः ॥ २. ४. ४७ ॥
 बडे समि स्तुवः ॥ २. ४. ४८ ॥
 प्रेस्तोऽप्यत्र ॥ २. ४. ४९ ॥
 प्रथने वावशाब्दे ॥ २. ४. ५० ॥
 छन्दो नास्ति च ॥ २. ४. ५१ ॥
 मवे च ॥ २. ४. ५२ ॥
 नो वा ॥ २. ४. ५३ ॥
 इजो नाबद्धेचे ॥ २. ४. ५४ ॥
 पराबनुपात्यये ॥ २. ४. ५५ ॥
 न्युपयोः शीङः ॥ २. ४. ५६ ॥
 प्रत्यासत्तौ खेरस्तोये ॥ २. ४. ५७ ॥
 शरीरनिवासयोः कङ्गादेः ॥ २. ४. ५८ ॥
 चितौ च ॥ २. ४. ५९ ॥
 सङ्गे वानौसराधर्ये ॥ २. ४. ६० ॥
 उदि युपूमुवः ॥ २. ४. ६१ ॥
 ग्रहश्च ॥ २. ४. ६२ ॥
 न्यवयोराक्रोशे ॥ २. ४. ६३ ॥
 समि मुहौ ॥ २. ४. ६४ ॥
 पतौ वडे ॥ २. ४. ६५ ॥
 मे लिप्सायाम् ॥ २. ४. ६६ ॥
 वा मे वणिजाम् ॥ २. ४. ६७ ॥
 रश्मौ च ॥ २. ४. ६८ ॥
 मवे वर्धप्रतिबन्धे ॥ २. ४. ६९ ॥
 नाकि द्युभ्याम् ॥ २. ४. ७० ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. This part is written as a
separate sūtra.

३. A. उभि

४. A omits sūtras ६२—१३०.

- परौ शुभोऽवधाने ॥ २. ४. ७१ ॥
 वृणोतेराकृच्छादने ॥ २. ४. ७२ ॥
 क्रियाभ्यावृत्तिसमयसमूहेषु च ॥ २. ४. ७३ ॥
 स्वाज्ञाप्राप्त्यधिहिन्युधादिभ्यः कः ॥ २. ४. ७४ ॥
 एरच् ॥ २. ४. ७५ ॥
 नपुंसके मीवृष्यादिभ्यः ॥ २. ४. ७६ ॥
 ऋदोरप् ॥ २. ४. ७७ ॥
 वृद्धवशिनिश्चरणिगमिग्रहः ॥ २. ४. ७८ ॥
 मक्षेषु ग्लहः ॥ २. ४. ७९ ॥
 मवेरुपसर्गे ॥ २. ४. ८० ॥
 नौ ष च ॥ २. ४. ८१ ॥
 व्यधिजपिभ्यामनुपसर्गे ॥ २. ४. ८२ ॥
 त्वनिहसिभ्यां वा ॥ २. ४. ८३ ॥
 यमे समुपनिविषु च ॥ २. ४. ८४ ॥
 नौ गदन्वपठत्त्वनिभ्यः ॥ २. ४. ८५ ॥
 कणोऽनुपसर्गाच्च ॥ २. ४. ८६ ॥
 उपसर्गे च वीणायाः ॥ २. ४. ८७ ॥
 नित्यं पजः परिमाणे ॥ २. ४. ८८ ॥
 मदोऽनुपसर्गात् ॥ २. ४. ८९ ॥
 प्रसमो हर्षे ॥ २. ४. ९० ॥
 समुदां रजः पशुषु ॥ २. ४. ९१ ॥
 प्रजने सत्तेः ॥ २. ४. ९२ ॥
 म्यभ्युपविषु हः संप्रसारणे च ॥ २. ४. ९३ ॥
 माकि मुञ्चे ॥ २. ४. ९४ ॥
 निषाने वृद्धिभ्यः ॥ २. ४. ९५ ॥
 नाम्न्यवक् ॥ २. ४. ९६ ॥
 समि च दूने ॥ २. ४. ९७ ॥
 भावेऽनुपसर्गस्य ॥ २. ४. ९८ ॥
 हनो वा वष च ॥ २. ४. ९९ ॥

- मूर्तिमिरन्तरमेघेषु घनः ॥ २. ४. १०० ॥
 मन्तर्धानोऽन्तर्धनश्च देशो ॥ २. ४. १०१ ॥
 प्रघणः प्रघाणश्चागारिकदेशो ॥ २. ४. १०२ ॥
 मपघनोऽनावयवज्ञात्याधानयोः ॥ २. ४. १०३ ॥
 विघनाघोघनौ करणे ॥ २. ४. १०४ ॥
 मुघनमुघनौ च ॥ २. ४. १०५ ॥
 सान्धे क च ॥ २. ४. १०६ ॥
 उपभ्र भाभवे ॥ २. ४. १०७ ॥
 परौ डित् ॥ २. ४. १०८ ॥
 समुद्रोर्गणप्रशंसयोः ॥ २. ४. १०९ ॥
 नौ निमित्ते ॥ २. ४. ११० ॥
 द्वितः द्विः ॥ २. ४. १११ ॥
 द्वितोऽयुच् ॥ २. ४. ११२ ॥
 यजियतिप्रक्षिरक्षिभ्यो नः ॥ २. ४. ११३ ॥
 विच्छेर्गच् ॥ २. ४. ११४ ॥
 सप्तो मच् ॥ २. ४. ११५ ॥
 भाङि दः किः ॥ २. ४. ११६ ॥
 उपसर्गो घः ॥ २. ४. ११७ ॥
 कर्मण्यधिकरणे ॥ २. ४. ११८ ॥
 ममिषिचाविनुच् ॥ २. ४. ११९ ॥
 क्षिप्वां क्तिन् ॥ २. ४. १२० ॥
 भुक्षुपदिसविषिविस्तमित्त्वर्दिशसिपथिकण्डूयिष्यवकुशितुषियजिमन्यासि-
 शासिभ्यः ॥ २. ४. १२१ ॥
 भाङि क्षुणः ॥ २. ४. १२२ ॥
 समीजः ॥ २. ४. १२३ ॥
 ऊतियूतिश्रुतिसुतिहेतिसिद्धितीर्तवच्च ॥ २. ४. १२४ ॥
 माघे आपागापथिभ्यः ॥ २. ४. १२५ ॥
 मजिबज्वासदीभ्यः कित् ॥ २. ४. १२६ ॥
 पुश्रीभ्यमिषिदिभ्यः संज्ञायाम् ॥ २. ४. १२७ ॥

योजयिरचितम्

2. 8. 1994

योऽस्पृहातोऽप्यदोलाश्च ॥

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

[જ. ર. પા. ડ. સુ. ૧૫૩.]

कुचिपुचिधुचित्तिविचिरंजिशुचिबुदिमुदियुतादिभ्यश्च ॥ २. ४. १५३ ॥

द्विमीकृत्कृत्यौ कृन्निदिच्छिद्विद्वद्दिशानिशियुज्जरेज्वरावरावकां पुर्मवादि-
भ्यो वा ॥ २. ४. १५४ ॥

क्रिवाव्यतीहारेऽनीहीत्यादिभ्यो णञ् ॥ २ ४. १५५ ॥

माक्रोदो मध्यमिः ॥ २. ४. १५६ ॥

वेदुक् ॥ २. ४. १५७ ॥

संज्ञायाम् ॥ २. ४. १५८ ॥

रोगाख्यायां च ॥ २. ४. १५९ ॥

पुंस्यम्बत्रापि ॥ २. ४. १६० ॥

प्रभाष्ययोरिति वा ॥ २. ४. १६१ ॥

पर्यायार्द्धणोत्पत्तिषु ण्वुष् ॥ २. ४ १६२ ॥

नपुंसके भावे कः ॥ २. ४. १६३ ॥

लघुद्वय ॥ २. ४. १६४ ॥

कर्मणि ज्ञेयेन संस्पर्शात्कर्तुः शरीरमुज्जम् ॥ २. ४. १६५ ॥

करणाधिकरणयोश्च ॥ २. ४. १६६ ॥

त्रिपुरसिखोर्दीर्घाय ॥ २. ४. १६७ ॥

कृष्णः कर्तारि ॥ २. ४. १६८ ॥

वशिष्टातिहादिरम्यादिभ्यश्च ॥ २. ४. १६९ ॥

मृज्याच्छायेषुसिन्ध्यादिभ्यः कर्मणि ॥ २. ४. १७० ॥

इकन्दिपतिदृष्योतिस्त्रयत्यादिभ्योऽपादाने ॥ २. ४. १७१ ॥

दायः संप्रदाने च ॥ २. ४. १७२ ॥

पुंसि संज्ञायां घः ॥ २. ४. १७३ ॥

गोबरसंस्कारवहमज्ज्यजकमापन्ननिगमपुर्णमगाकर्षणिकपाश्च ॥ २. ४. १७४ ॥

इको वष ॥ २. ४. १७५ ॥

१. A adds वधि	६. A. पुनर् व
२. A omits नर	७. A. पर्यायेन
३. A. वसि	८. A adds वा
४. A. वषावृष्टिः	९. A. वसावधि-
५. A adds व्याज्यव्याहाराः	१०. A. वड

- अन्वाचम्याबोर्धावसंहाराधारावाप्याश्च ॥ २. ४. १७६ ॥
उदहोऽनुदके ॥ २. ४. १७७ ॥
आलमानायाः ॥ २. ४. १७८ ॥
कानो वच ॥ २. ४. १७९ ॥
उदरेके कवेकाश्च ॥ २. ४. १८० ॥
इक्षितपः स्वरूपे ॥ २. ४. १८१ ॥
अर्थे च ॥ २. ४. १८२ ॥
भावकर्मणोर्दुरीषदुस्तुषु कृच्छ्राकृच्छ्रायैषु स्वसु ॥ २. ४. १८३ ॥
भूकृष्ण्वां कर्तृकर्मणोरुच्यर्थे ॥ २. ४. १८४ ॥
जातो युष् ॥ २. ४. १८५ ॥
शासिषुधिदशिषुषिषुषिष्यश्च ॥ २. ४. १८६ ॥
वर्तमानसामीप्ये वर्तमानाद्वा ॥ २. ४. १८७ ॥
आशंसावां भूतवच ॥ २. ४. १८८ ॥
क्षिप्रवचने लट् ॥ २. ४. १८९ ॥
आशंसावचने लिङ् ॥ २. ४. १९० ॥
संभावनायामनिष्पन्ने निष्पन्नवच ॥ २. ४. १९१ ॥
नानद्यतनवत् क्रियाप्रबन्धसामीप्ययोः ॥ २. ४. १९२ ॥
अधिष्यन्ति मर्बादावचने देशस्य विमाने परस्मिन् ॥ २. ४. १९३ ॥
कालस्य आनहोत्राजाम् ॥ २. ४. १९४ ॥
परस्मिन् वा ॥ २. ४. १९५ ॥
लिङ्निमित्ते लट् क्रियातिपक्षौ ॥ २. ४. १९६ ॥
भूते च ॥ २. ४. १९७ ॥
प्रागुनाज्योर्भूते वा ॥ २. ४. १९८ ॥
गर्हावां कडपि जात्योः ॥ २. ४. १९९ ॥
कयमि डिङ् च वा ॥ २. ४. २०० ॥

१. A. याव

४. A. दुरीषतु

२. A. This is written as part of
the previous sūtra.

५. A. इष्यर्थे

६. A. डिङ्

३. A. वचनम्.

- किं वृत्ते लिङ् लटौ ॥ २. ४. २०१ ॥
 ननवक्त्वाप्यमर्षबोरकिं वृत्तेऽपि ॥ २. ४. २०२ ॥
 किं किलास्त्यर्थेषु ॥ २. ४. २०३ ॥
 यद्यदियदाजातुषु लिङ् ॥ २. ४. २०४ ॥
 यच्चयत्रयोर्गर्हायां च ॥ २. ४. २०५ ॥
 मास्त्रर्थे च ॥ २. ४. २०६ ॥
 शेषे लृङ् यदौ ॥ २. ४. २०७ ॥
 उताप्योर्बाढार्थे लिङ् ॥ २. ४. २०८ ॥
 कामप्रवेदनेऽफञ्चिनि ॥ २. ४. २०९ ॥
 संभाषनेऽलमर्थे तद्धर्थाप्रयोगे ॥ २. ४. २१० ॥
 भयसंभाषनयत्ने धातौ वा ॥ २. ४. २११ ॥
 हेतुफलयोः ॥ २. ४. २१२ ॥
 इच्छार्थेषु कामप्रवेदने लोट् च ॥ २. ४. २१३ ॥
 समानकर्तृकेषु कर्मणो लिङ् ॥ २. ४. २१४ ॥
 विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्टसम्प्रार्थनेषु ॥ २. ४. २१५ ॥
 लोट् ॥ २. ४. २१६ ॥
 प्रेषानुवाप्राप्तकालेषु ॥ २. ४. २१७ ॥
 लिङ् चोर्ध्वमहर्तिके ॥ २. ४. २१८ ॥
 स्त्रे लोट् ॥ २. ४. २१९ ॥
 मधीष्टौ च ॥ २. ४. २२० ॥
 कालसमयवेलासु लिङ् यदि ॥ २. ४. २२१ ॥
 महर्शकयोः ॥ २. ४. २२२ ॥
 धातुसंबन्धे प्रत्ययाः ॥ २. ४. २२३ ॥
 क्रियासममिहारे लोट् तस्य हि सौ हि स्ववत् ॥ २. ४. २२४ ॥

१. A adds उद

५. A. इच्छार्थे

२. A. This is written as part of the previous sūtra.

६. A. This is written as part of the previous sūtra; च is added at the end.

३. A. भयमि सं-

४. A omits वा

७. A adds च

- समुच्चये वा ॥ २. ४. २२५ ॥
 यथाविध्यनुप्रयोगः पूर्वस्मिन् ॥ २. ४. २२६ ॥
 समुच्चये सामान्यवचनस्य ॥ २. ४. २२७ ॥
 अलंस्त्वोः प्रतिषेधयोर्मात्रे क्त्वा वा ॥ २. ४. २२८ ॥
 मेकः ॥ २. ४. २२९ ॥
 पराधरयोगे च ॥ २. ४. २३० ॥
 अभिन्नकर्तृकयोः पूर्वकालात् ॥ २. ४. २३१ ॥
 व्यादाग्निमील्यादेरपूर्वकालेऽपि ॥ २. ४. २३२ ॥
 आभीक्ष्ये णमुल् च ॥ २. ४. २३३ ॥
 नययनाकाङ्क्षे ॥ २. ४. २३४ ॥
 द्वाभे प्रथमपूर्वेषु ॥ २. ४. २३५ ॥
 कर्मण्याक्रोशे कृमः समुच्च ॥ २. ४. २३६ ॥
 स्वाद्वयेषु चादीर्घेषु ॥ २. ४. २३७ ॥
 अन्वयैवकथमित्यसुणमुलप्रयोगार्हात् ॥ २. ४. २३८ ॥
 यथातथयोरस्यप्रतिवचने ॥ २. ४. २३९ ॥
 कर्मणि दशिविशिष्यां साकल्ये ॥ २. ४. २४० ॥
 योवति विन्दजीविभ्याम् ॥ २. ४. २४१ ॥
 चर्मोदरयोः पूरेः ॥ २. ४. २४२ ॥
 वर्षप्रमाण ऊलंपश्चाम्य वा ॥ २. ४. २४३ ॥
 खिलार्थे क्रोपेः ॥ २. ४. २४४ ॥
 गात्रपुरुषयोः ज्ञानेः ॥ २. ४. २४५ ॥
 निमूलसमूलयोः कषः ॥ २. ४. २४६ ॥
 शुष्कचूर्णरुक्षेषु पियः ॥ २. ४. २४७ ॥

१. A omits वा

२. A. This portion is written as a
separate sūtra.

३. A. This and the next sūtra are
written as one.

४. A. अटे

५. A. स्वद्ययेषु

६. A. This and the next sūtra
are written as one.

७. A. उदकोप-

८. A. केरपः

- अकृते कृत्तः ॥ २. ४. २४८ ॥
 जीवे ग्रहः ॥ २. ४. २४९ ॥
 समूहे हनः ॥ २. ४. २५० ॥
 करणे च ॥ २. ४. २५१ ॥
 खेदने पिबः ॥ २. ४. २५२ ॥
 हस्तार्थे वर्तिग्रहिभ्याम् ॥ २. ४. २५३ ॥
 स्वार्थेषु पुषः ॥ २. ४. २५४ ॥
 बन्धेरधिकरणे ॥ २. ४. २५५ ॥
 संज्ञायाम् ॥ २. ४. २५६ ॥
 कर्त्रोर्जीवपुरुषयोर्नेतिग्रहिभ्याम् ॥ ४. २. २५७ ॥
 ऊर्ध्वे शुषि पूरः ॥ २. ४. २५८ ॥
 कर्मणि सोपमाने ॥ ४. २. २५९ ॥
 कणादिषु यथा विध्यनुप्रयोगः ॥ २. ४. २६० ॥
 उपात्तिकरो लघने ॥ २. ४. २६१ ॥
 वंशेस्तृतीयायाम् ॥ २. ४. २६२ ॥
 हिसानेककर्मकात् ॥ २. ४. २६३ ॥
 सप्तभ्यां सोपपीडरुधाकर्षः ॥ २. ४. २६४ ॥
 भासत्तौ ॥ २. ४. २६५ ॥
 प्रमाणे ॥ २. ४. २६६ ॥
 पञ्चम्या त्वरायाम् ॥ २. ४. २६७ ॥
 द्वितीयायाम् ॥ २. ४. २६८ ॥
 अभ्रुवे स्वाङ्गे ॥ २. ४. २६९ ॥
 परिक्रिश्यमाने च ॥ २. ४. २७० ॥
 विशिषतिपविष्कम्भिभ्यो वीप्सार्मीष्वययोः ॥ २. ४. २७१ ॥
 अस्यतितृषिभ्यां क्रियाविच्छेदकाभ्यां कालेषु ॥ २. ४. २७२ ॥

१. A. वर्तिग्रहिभ्याम्

३. A. This and the next sūtra are written together.

२. A. This and the next sūtra are written together.

४. A. This portion is written as a separate sūtra.

अ. २. पा. ४. सू. २७३.]

मोक्षविरचितम्

नाम्नादिशिब्रिहिव्याम् ॥ २. ४. २७३ ॥

अथवेऽनभिप्रेताख्याने कुम्भः कस्या च ॥ २. ४. २७४ ॥

तिर्बन्धपवर्गे ॥ २. ४. २७५ ॥

स्नाततस्त्राधार्ये भुवन् ॥ २. ४. २७६ ॥

तूष्णीमि च ॥ २. ४. २७७ ॥

अथवातुलोम्ये ॥ २. ४. २७८ ॥

शकधूपहारमलमसहार्हेच्छार्थेषु कर्मणस्तुमुर् ॥ २. ४. २७९ ॥

मेलाघटास्त्यर्थसमर्थार्थकालसमयवेलासु च ॥ २. ४. २८० ॥

लः कर्मणि च ॥ २. ४. २८१ ॥

किञ्च कृतः संज्ञायाम् ॥ २. ४. २८२ ॥

आशिषि च ॥ २. ४. २८३ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः.

१. A. ब्रह्मिवां

४. A. तुमुर्

२. A. स्नात-

५. A. त्वय.

३. A. This is written as part of
the previous sūtra.

अथ तृतीयोऽध्यायः

कस्तिप्तस्त्रिस्त्रिपृथक्थमिष्वस्मस्तातांश्चथासाथांश्चमिड्दिमदिक् ॥ ३. १. १. ॥

अत आत इत् ॥ ३. १. २ ॥

क्षोऽन्तः ॥ ३. १. ३ ॥

अदभ्यस्तात् ॥ ३. १. ४ ॥

आत्मनेपदेऽन्तः ॥ ३. १. ५ ॥

शीङो रत् ॥ ३. १. ६ ॥

वेतेर्बो ॥ ३. १. ७ ॥

लिङ्ङिरेष् तस्यैश् ॥ ३. १. ८ ॥

परस्मैपदानां णलतुल्यलथुसणत्वमाः ॥ ३. १. ९ ॥

वेत्तेर्लटो वा ॥ ३. १. १० ॥

शुबः पञ्चानां पञ्चादिनो शुब आहः ॥ ३. १. ११ ॥

आत औणलः ॥ ३. १. १२ ॥

टिवात्मनेपदानां ढेरत् ॥ ३. १. १३ ॥

थासस्से ॥ ३. १. १४ ॥

प्रथमयोर्द्वादीरसः ॥ ३. १. १५ ॥

लोङ् परः ॥ ३. १. १६ ॥

सेर्हिङ् ॥ ३. १. १७ ॥

आशिषि तुष्टोस्तातङ् वा ॥ ३. १. १८ ॥

मेराणिः ॥ ३. १. १९ ॥

आमेतः ॥ ३. १. २० ॥

सवाभ्यां वामी ॥ ३. १. २१ ॥

इडादीनामैप् ॥ ३. १. २२ ॥

वमादीनां टापू ॥ ३. १. २३ ॥

तक्यक्यक्यसां तातंतवमाः ॥ ३. १. २४ ॥

१. A. अमितिष्वदि

४. A. This sūtra is written as two.

२. A omits this sūtra.

५. A. दाभ्यां

३. B omits this sūtra.

कितम् ॥ ३. १. २५ ॥

इतो लोपः परलौपदानाम् ॥ ३. १. २६ ॥

मिषोऽम् ॥ ३. १. २७ ॥

किन्ने वासुद् किम् ॥ ३. १. २८ ॥

किदाशिवि ॥ ३. १. २९ ॥

सीधुडात्मनेपदानाम् ॥ ३. १. ३० ॥

स्य रन् ॥ ३. १. ३१ ॥

इदोऽम् ॥ ३. १. ३२ ॥

सुदस्योः ॥ ३. १. ३३ ॥

सोकोपोऽनन्वयस्यानाशिवि ॥ ३. १. ३४ ॥

अतो य इवः ॥ ३. १. ३५ ॥

क्षेर्जुम् ॥ ३. १. ३६ ॥

सिचः ॥ ३. १. ३७ ॥

लुक्चमुचः ॥ ३. १. ३८ ॥

सिजम्बस्ताभ्यां कठः ॥ ३. १. ३९ ॥

प्रियाज्ञपो वा ॥ ३. १. ४० ॥

आत्मनेपदानि भावकर्मजोः ॥ ३. १. ४१ ॥

कर्मकर्तरि च ॥ ३. १. ४२ ॥

कर्तृर्वात्मनेमाचेष्यः ॥ ३. १. ४३ ॥

मेतिः ॥ ३. १. ४४ ॥

क्रियाव्यतिहारे ॥ ३. १. ४५ ॥

न गतिर्हि साशब्दार्थद्वयसिन्धोऽह्वयसिन्धः ॥ ३. १. ४६ ॥

इतरेतरान्धोन्वपरस्परान्धपदाश्च ॥ ३. १. ४७ ॥

नेर्विशः ॥ ३. १. ४८ ॥

वरिष्यचेभ्यः क्रियः ॥ ३. १. ४९ ॥

विपरान्धां जेः ॥ ३. १. ५० ॥

नालो दः ॥ ३. १. ५१ ॥

१. A. This and the next sūtra are written as one.

२. A. This and the next sūtra are written as one.

B. दीप्तः

- नविकासस्याद्यप्रसारणयोः ॥ ३. १. ५२ ॥
 गमेः कालहरणे ॥ ३. १. ५३ ॥
 तु प्रच्छः ॥ ३. १. ५४ ॥
 मीढोऽनुपरिभ्यां च ॥ ३. १. ५५ ॥
 समोऽङ्गुलने ॥ ३. १. ५६ ॥
 शकेः समो जिह्वासायाम् ॥ ३. १. ५७ ॥
 भवस्करः ॥ ३. १. ५८ ॥
 ह्रजो गतं ताच्छील्ये ॥ ३. १. ५९ ॥
 आशिषि नाथः ॥ ३. १. ६० ॥
 शपः शपथे ॥ ३. १. ६१ ॥
 स्वः प्रतिज्ञानिर्णयप्रकाशनेषु ॥ ३. १. ६२ ॥
 समवप्रविभ्यश्च ॥ ३. १. ६३ ॥
 उदोनूर्ध्वचैष्टायाम् ॥ ३. १. ६४ ॥
 उपोद्भवपूजासन्नतिकरणमित्रकरणेषु ॥ ३. १. ६५ ॥
 पयिकर्तृकात् ॥ ३. १. ६६ ॥
 मन्त्रकरणात् ॥ ३. १. ६७ ॥
 वा लिप्सायाम् ॥ ३. १. ६८ ॥
 अकर्मकात् ॥ ३. १. ६९ ॥
 समोगच्छिष्टपृच्छिस्त्वुभयेत्यर्तिहृदिभ्यः ॥ ३. १. ७० ॥
 उपसर्गादस्यात्पृहिभ्यां वा ॥ ३. १. ७१ ॥
 भाको यमहनः स्वात्कर्मकाच्च ॥ ३. १. ७२ ॥
 उद्विभ्यां तपः ॥ ३. १. ७३ ॥
 तपः कर्मकाच्च ॥ ३. १. ७४ ॥
 निसमुपविभ्यो ह्रः ॥ ३. १. ७५ ॥
 स्पर्धायामाहुः ॥ ३. १. ७६ ॥
 सूचनायक्षेपणसेवासाहसप्रतिषेधप्रकथनोपयोगेषु कृमः ॥ ३. १. ७७ ॥
 अद्येः प्रसहने ॥ ३. १. ७८ ॥

१. A. वृष्ट्याः

२. A. उपादेय

३. A omits वृष्टि

Y. A. This is written as two
different sūtras.

- रत्नेर्जाह्नुर्वा च ॥ ३. १. १३२ ॥
 उपात् ॥ ३. १. १३३ ॥
 नकर्मकाया ॥ ३. १. १३४ ॥
 ननौ चित्तवत् कर्तृकाण्ये ॥ ३. १. १३५ ॥
 बलनादापार्थात् ॥ ३. १. १३६ ॥
 मुद्रुमुद्रुमुद्रुचेननाजनः ॥ ३. १. १३७ ॥
 न पादमायमायसपरिमुहार्तिकचिन्तितेष्टद्वयसः ॥ ३. १. १३८ ॥
 वाक्चयः ॥ ३. १. १३९ ॥
 कुम्भो लुकि ॥ ३. १. १४० ॥
 कुम्भः स्यसतोः ॥ ३. १. १४१ ॥
 लुकि च कृपः ॥ ३. १. १४२ ॥
 शेषात्परकौपदानि ॥ ३. १. १४३ ॥
 वस्तुतः शब्दुपच ॥ ३. १. १४४ ॥
 समानाधिकरणे शुभप्रयुज्यमानेऽपि मन्त्रमः ॥ ३. १. १४५ ॥
 प्रहासे च मन्त्रोपपदान्मन्त्रतेर्देसम एकवच ॥ ३. १. १४६ ॥
 नकाद्युत्तमः ॥ ३. १. १४७ ॥
 शेषे प्रथमः ॥ ३. १. १४८ ॥
 एकद्विषुभ्येकवचनद्विषुभ्येकवचनानि ॥ ३. १. १४९ ॥
 आत्माक्यायामेकस्मिन् बहुवचनमसंख्याप्रयोगे वा ॥ ३. १. १५० ॥
 नकादो द्वयोर्भाविशंभ्ये ॥ ३. १. १५१ ॥
 शुभदः पूजायाम् ॥ ३. १. १५२ ॥
 न्येभ्योऽपि दृश्यते ॥ ३. १. १५३ ॥
 फल्गुनीप्रोष्ठपदविशाखादिभ्यो नक्षत्रे ॥ ३. १. १५४ ॥
 तिष्यपुनर्वसोर्नक्षत्रद्वये बहुवचनस्य द्विवचनं नित्यम् ॥ ३. १. १५५ ॥
 प्रातिपदिकात् सौम्यसमीहृष्टद्वयानिर्लक्ष्येभ्योऽप्यलक्षिभ्योऽप्यलक्षोऽपि -
 उच्यते ॥ ३. १. १५६ ॥

१. A. गौरवात्

२. A. This and the next sūtra are written as one.

३. A. वेत्तुत्तम

४. A adds a separate sūtra कवि-

द्विवचनं च

५. A. शकुन्तोः

- अतो भिन्ना येत् ॥ ३. १. १५७ ॥
 मेवमवसोऽकात् ॥ ३. १. १५८ ॥
 टाकसोरिगयी ॥ ३. १. १५९ ॥
 केकयीयीती ॥ ३. १. १६० ॥
 सर्वनाम्नाः कीक्याती ॥ ३. १. १६१ ॥
 केः कित् ॥ ३. १. १६२ ॥
 असदशी ॥ ३. १. १६३ ॥
 आदामः साम् ॥ ३. १. १६४ ॥
 नाम्ना संक्षोपसर्जनात् ॥ ३. १. १६५ ॥
 तृतीयासमासवाक्ययोः ॥ ३. १. १६६ ॥
 द्वन्द्वे च ॥ ३. १. १६७ ॥
 शीघ्रा ॥ ३. १. १६८ ॥
 प्रथमचरमतर्थावाह्यार्थमेवकतिपयेभ्यः ॥ ३. १. १६९ ॥
 पूर्वादिभ्यो नचभ्यः कात्किन्नौ च ॥ ३. १. १७० ॥
 कौ च तृतीयात् ॥ ३. १. १७१ ॥
 आप जीतः शी ॥ ३. १. १७२ ॥
 नपुंसकात् ॥ ३. १. १७३ ॥
 अस्सद्योः शिः ॥ ३. १. १७४ ॥
 नद्याम्ब जीश्व ॥ ३. १. १७५ ॥
 आसंज्याया लुक् ॥ ३. १. १७६ ॥
 कतोः ॥ ३. १. १७७ ॥
 समोर्नपुंसकात् ॥ ३. १. १७८ ॥
 अतोऽम् ॥ ३. १. १७९ ॥
 इतरादिभ्यः पञ्चभ्यो नेकतरातः ॥ ३. १. १८० ॥
 पुण्यादकङ्गणां कसोऽश् ॥ ३. १. १८१ ॥
 के सुटोऽम् ॥ ३. १. १८२ ॥
 घञो नः ॥ ३. १. १८३ ॥

१. A. भिन्ना

१. A. This and the following two

२. A. तथापि-

sūtras are omitted.

- भ्यसो भ्यम् ॥ ३. १. १८४ ॥
 पञ्चम्या अत् ॥ ३. १. १८५ ॥
 ऊसेञ्च ॥ ३. १. १८६ ॥
 आम आकम् ॥ ३. १. १८७ ॥
 इलापो जुट् ॥ ३. १. १८८ ॥
 स्त्रीयूभ्याम् ॥ ३. १. १८९ ॥
 इयुवुष्णानिभ्यां वा ॥ ३. १. १९० ॥
 नित्यं स्त्रियाः ॥ ३. १. १९१ ॥
 संख्याया अनतः ॥ ३. १. १९२ ॥
 ज्ञेस्त्रयञ्च ॥ ३. १. १९३ ॥
 सुपो लुगैकार्थ्ये ॥ ३. १. १९४ ॥
 अनुपसर्जनाव्ययात् ॥ ३. १. १९५ ॥
 नेव्ययीभावाद्तोऽपञ्चम्यास्त्यम् ॥ ३. १. १९६ ॥
 तृतीयासप्तम्योर्वा ॥ ३. १. १९७ ॥
 नित्यमुभ्यर्थनदीसंख्यावयवात् सप्तम्याः ॥ ३. १. १९८ ॥
 कर्मणि द्वितीया ॥ ३. १. १९९ ॥
 समथानिकपाहाभिगन्तरान्तरेण्येननेनयुक्तात् ॥ ३. १. २०० ॥
 द्वित्वेऽभ्यादिभिः ॥ ३. १. २०१ ॥
 सर्वाभिपर्युमयेभ्यस्तसा ॥ ३. १. २०२ ॥
 ऐनपा ॥ ३. १. २०३ ॥
 कर्मप्रवचनीर्धैः ॥ ३. १. २०४ ॥
 सप्तम्याधिक्यस्वाम्यर्धोः ॥ ३. १. २०५ ॥
 पञ्चम्यपाङ्भ्याम् ॥ ३. १. २०६ ॥
 परिणा वर्जने ॥ ३. १. २०७ ॥
 प्रतिनिधिप्रतिदानयोः ॥ ३. १. २०८ ॥
 कालाध्वभ्यां कारकमध्ये च सप्तमी च ॥ ३. १. २०९ ॥

१. B. Here is a lacuna.

४. A. उएनपा.

२. B. Here is a lacuna

५. A. म्यावाह्म्याम्

३. A. मृध्वर्य

६. A omits च

- द्वितीयाख्यन्तसंयोगे ॥ ३. १. २१० ॥
 अपवर्गे तृतीया ॥ ३. १. २११ ॥
 कर्तृकरणयोश्च ॥ ३. १. २१२ ॥
 प्रकृतिप्रायगोत्रनामजातिआनुपुमात्मादिभ्यो गम्यमानक्रियायाः ॥ ३. १. २१३ ॥
 न्यक्षकात्स्न्यादिभ्यः क्रियाविशेषणे ॥ ३. १. २१४ ॥
 सुकदुःखादिभ्यो वा ॥ ३. १. २१५ ॥
 समविषमादिभ्योऽधिकरणे ॥ ३. १. २१६ ॥
 द्वित्रोणपञ्चादिभ्यः कर्मणे वीप्सायाम् ॥ ३. १. २१७ ॥
 संज्ञाश्च ॥ ३. १. २१८ ॥
 अशिष्टव्यवहारं संयच्छतेः संप्रदाने ॥ ३. १. २१९ ॥
 सहार्थयोगे ॥ ३. १. २२० ॥
 अर्थार्थपूर्वापरकलहनिपुणमिश्रशृङ्गानार्थे ॥ ३. १. २२१ ॥
 इत्थंभूतलक्षणात् ॥ ३. १. २२२ ॥
 अङ्गाद्विकृतास्तद्विकारेणाङ्गिवचने ॥ ३. १. २२३ ॥
 हेतौ ॥ ३. १. २२४ ॥
 ऋणे पञ्चमी ॥ ३. १. २२५ ॥
 गुणे वा ॥ ३. १. २२६ ॥
 न स्त्रियामनुपलब्धादिभ्यः ॥ ३. १. २२७ ॥
 षष्ठी हेतोः प्रयोगे ॥ ३. १. २२८ ॥
 पर्यायाणां चाद्वितीयाः सर्वनामभ्यः ॥ ३. १. २२९ ॥
 चतुर्थी संप्रदाने ॥ ३. १. २३० ॥
 परिक्रियः ऋणे वा ॥ ३. १. २३१ ॥
 कृष्यर्थकर्तरि विकारे ॥ ३. १. २३२ ॥
 उत्पातेन शाप्यमाने ॥ ३. १. २३३ ॥
 तादृश्ये ॥ ३. १. २३४ ॥
 तुमर्थाच्च भाषवचनात् ॥ ३. १. २३५ ॥
 तुमुनोऽप्रयुज्यमानस्य कर्मणि ॥ ३. १. २३६ ॥

१. A. नार्थः

३. A. omits च

२. A. न स्त्रियामनुपलब्धादिभ्यः

- गत्यर्थानां चेष्टायामनामिताभ्वनि वा ॥ ३. १. २३७ ॥
 मम्बतेः प्रतिकुम्भ कुरसायामुपमानेभ्यः ॥ ३. १. २३८ ॥
 ननावन्नकाकशुकसृगालेभ्यः ॥ ३. १. २३९ ॥
 नमःस्वस्तिस्वाहास्वधालंघनदूषणार्थाप्यर्थैः ॥ ३. १. २४० ॥
 अयादाने पञ्चमी ॥ ३. १. २४१ ॥
 ल्यब्लोपे कर्माधिकरणयोः ॥ ३. १. २४२ ॥
 प्रस्मात्स्थानयोश्च ॥ ३. १. २४३ ॥
 प्रभृत्यन्बारादितरदिकृच्छ्रदाङ्गचूत्तरपदाआहिबोगं ॥ ३. १. २४४ ॥
 क्रते द्वितीया च ॥ ३. १. २४५ ॥
 विना तृतीया च ॥ ३. १. २४६ ॥
 पृथङ्ज्ञानाभ्याम् ॥ ३. १. २४७ ॥
 स्तोकाल्पकृच्छ्रकतिपयेभ्योऽस्तत्त्वार्थेभ्यः करणे ॥ ३. १. २४८ ॥
 कालाभ्वपरिच्छेदमूलात्पञ्चमी ॥ ३. १. २४९ ॥
 तेन योगोऽकालात्सप्तमी ॥ ३. १. २५० ॥
 अभ्वनः प्रथमा च ॥ ३. १. २५१ ॥
 षष्ठ्यतसर्थैः ॥ ३. १. २५२ ॥
 दूरान्तिकार्थबहिर्भिः पञ्चमी च ॥ ३. १. २५३ ॥
 दूरान्तिकार्थेभ्योऽस्तत्त्ववचनेभ्यो द्वितीयातृतीयासप्तम्यश्च ॥ ३. १. २५४ ॥
 अधिकरणे सप्तमी ॥ ३. १. २५५ ॥
 कस्येन्विषयस्य कर्मणि ॥ ३. १. २५६ ॥
 निमित्तात्कर्मसंबोगे ॥ ३. १. २५७ ॥
 अप्रत्यादिभ्वसाधुना ॥ ३. १. २५८ ॥
 साधुना च ॥ ३. १. २५९ ॥
 निपुणेन चार्चयाम् ॥ ३. १. २६० ॥
 क्रिबार्हेभ्यः कारकत्वे ॥ ३. १. २६१ ॥
 क्रियानर्हेभ्यश्चाकारकत्वे ॥ ३. १. २६२ ॥
 तद्विपर्यासे च ॥ ३. १. २६३ ॥

१. A. This and the next ūtia २. A. साधुना च.

, are written as one.

- बह्य च भावेन भावलक्षणम् ॥ ३. १. २१४ ॥
 षष्ठी चानादरे ॥ ३. १. २१५ ॥
 स्वामीभ्यराधिपतिदावावसासिप्रतिभूप्रसूतैश्च ॥ ३. १. २१६ ॥
 भाषुककुशलाभ्यामासेवायाम् ॥ ३. १. २१७ ॥
 यतो निर्धारणे ॥ ३. १. २१८ ॥
 पञ्चमी विभक्तात् ॥ ३. १. २१९ ॥
 सप्तमी चाधिकेन भूयसः ॥ ३. १. २२० ॥
 तृतीयाल्पीयसः ॥ ३. १. २२१ ॥
 प्रसितोत्सुकाम्यां अधिकरणे वा ॥ ३. १. २२२ ॥
 नक्षत्राच्च लुपि ॥ ३. १. २२३ ॥
 मर्यमात्रे प्रथमा ॥ ३. १. २२४ ॥
 संबोधने च ॥ ३. १. २२५ ॥
 षष्ठी शेषे ॥ ३. १. २२६ ॥
 स्मृत्यर्थव्येषां कर्मणि ॥ ३. १. २२७ ॥
 कृञः प्रतियङ्गे ॥ ३. १. २२८ ॥
 रुजार्थानां भावकर्तृकाणाम् ॥ ३. १. २२९ ॥
 न ज्वरिसन्ताप्योः ॥ ३. १. २३० ॥
 आशिपि नाथः ॥ ३. १. २३१ ॥
 आसिनाटकायिपिषां हिंसायाम् ॥ ३. १. २३२ ॥
 हनः प्रनिभ्याम् ॥ ३. १. २३३ ॥
 व्यपहृणोः विनिमये ॥ ३. १. २३४ ॥
 छूते च ॥ ३. १. २३५ ॥
 दिवस्तदर्थस्य ॥ ३. १. २३६ ॥
 बोपसर्गात् ॥ ३. १. २३७ ॥
 द्वौऽदिवदर्थस्य करणे ॥ ३. १. २३८ ॥
 कृत्योऽर्थप्रयोगे काळेभ्योऽधिकरणे ॥ ३. १. २३९ ॥

१. A. प्रति प्रतियङ्गे

३. A. This and the next sūtra

२. A. विनामहिंसायाम्.

are written as one.

४. A. शो-

प्रतिपद्वचसाः पूर्वो विधिः ॥ ३. १. २९० ॥

कर्तुर्कर्मणोः कृति ॥ ३. १. २९१ ॥

उभयहेतावच्छेदकाकारे कर्तरि वा ॥ ३. १. २९२ ॥

द्विवः शतरि ॥ ३. १. २९३ ॥

नलादेशात्पुनस्तान्ताव्ययिकत्वात्पर्येषु ॥ ३. १. २९४ ॥

अकर्मैककर्मि ॥ ३. १. २९५ ॥

अमत्यार्थाद्यधिकरणे निष्ठासाम् ॥ ३. १. २९६ ॥

भावे वा ॥ ३. १. २९७ ॥

अके भविष्यति ॥ ३. १. २९८ ॥

इत्याद्यमर्षे च ॥ ३. १. २९९ ॥

कृत्येषु कर्तरि वा ॥ ३. १. ३०० ॥

नोभयप्राप्तौ ॥ ३. १. ३०१ ॥

तुल्यार्थैरतुलोपमाभ्यां तृतीया च ॥ ३. १. ३०२ ॥

हितसुराभ्यां चतुर्थी च ॥ ३. १. ३०३ ॥

आशिष्यापुष्यमद्रार्थकुशलार्थे च ॥ ३. १. ३०४ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

अगमः

१. A omits this sūtra.

३. A. अस्या.

२. A. This and the next sūtra
are written as one.

अथ द्वितीयः पादः

- सुप्सुपा सहकार्यभावे समासः ॥ ३. २. १ ॥
 विस्पष्टादीनि गुणविशेषणनायाम् ॥ ३. २. २ ॥
 काष्ठादीनि क्रियाविशेषणनायाम् ॥ ३. २. ३ ॥
 सर्वचर्माद्यश्चोदशैकादशमाशश्चोर्ध्वमुद्धनोर्ध्वदहोर्ध्वन्मरुतपूर्वादयः तद्धिते ॥
 ३. २. ४ ॥
 काकनालादय इवार्थे ॥ ३. २. ५ ॥
 इवेन विभक्त्यलोपश्च ॥ ३. २. ६ ॥
 भूतपूर्वादयः ॥ ३. २. ७ ॥
 अव्ययीभावः ॥ ३. २. ८ ॥
 अव्ययं विभक्त्यर्थे ॥ ३. २. ९ ॥
 समीपसमृद्धयोश्च ॥ ३. २. १० ॥
 असमृद्धयर्थाभावान्पयासंप्रतिषु ॥ ३. २. ११ ॥
 क्यातिपञ्चादर्थयोः ॥ ३. २. १२ ॥
 योग्यतार्थाप्तापदार्थानतिवृत्तिसादृश्यसदृशे ॥ ३. २. १३ ॥
 योगपद्यानुपूर्व्यसंपत्तिमाकन्यान्तवचनेषु ॥ ३. २. १४ ॥
 यथा न सादृश्ये ॥ ३. २. १५ ॥
 यावद्वियत्वे ॥ ३. २. १६ ॥
 प्रतिना मात्रार्थे ॥ ३. २. १७ ॥
 संख्याक्षशलाकाः परिणा द्यूनेऽन्यथावृत्तौ ॥ ३. २. १८ ॥
 पर्येषाद्बहिरञ्चवः पञ्चम्या वा ॥ ३. २. १९ ॥
 लक्षणेनाभिप्रती भाभिमुत्पे ॥ ३. २. २० ॥
 अनुः सामीप्यावाप्तयोः ॥ ३. २. २१ ॥

१. A. This is written as three
 different sūtras.

२. A. तथा:

३. A. अष्टोन्द्

४. A. पर्येषाद्

५. A. omits वा.

तिष्ठद्गुर्वह्नायतीगवानि कालविशेषे न चान्यसमासः ॥ ३. २. २२ ॥
 केनलूयमानपूतपूषमाना यवेन न च व्यतिरेकविभक्तिः ॥ ३. २. २३ ॥
 कलेसंहृतसंह्रियमाणा बुसेन च ॥ ३. २. २४ ॥
 सुविनिदुरपरायती पापपुण्यानि समया ॥ ३. २. २५ ॥
 समं भूमिपदातिभ्यामन्यपदार्थे ॥ ३. २. २६ ॥
 प्रोहरथमृगदक्षिणाभिः ॥ ३. २. २७ ॥
 संप्रत्यसंप्रत्यप्रदक्षिणानि वर्तमानोवर्तमानवामेषु ॥ ३. २. २८ ॥
 पारे मध्येऽग्रंऽन्तः पष्ठया वा ॥ ३. २. २९ ॥
 संख्या वंश्येन ॥ ३. २. ३० ॥
 नदीभिस्समाहारे ॥ ३. २. ३१ ॥
 अन्यपदार्थैः संज्ञायाम् ॥ ३. २. ३२ ॥
 तत्पुरुषः ॥ ३. २. ३३ ॥
 द्वितीयाभितातीनपतिनगतास्तगमिगामिबुभुश्वादिभिः ॥ ३. २. ३४ ॥
 प्रातापन्नाभ्यां प्रातापन्नौ च द्वितीयया पुंवच्च ॥ ३. २. ३५ ॥
 स्वयं सामी क्तेन ॥ ३. २. ३६ ॥
 खेटा क्षेपे ॥ ३. २. ३७ ॥
 कालाः ॥ ३. २. ३८ ॥
 अस्यन्नसंयोगे ॥ ३. २. ३९ ॥
 तृतीया तन्कृतार्थेन गुणवचनेन ॥ ३. २. ४० ॥
 अर्थादिसदशसमतुल्याधिकंश्च ॥ ३. २. ४१ ॥
 अर्थं चतसृभिः ॥ ३. २. ४२ ॥
 एकं न विशत्यादिभिः ॥ ३. २. ४३ ॥
 कर्तृकरणे कृता बहुलम् ॥ ३. २. ४४ ॥
 कृत्यैरधिकार्थवचने ॥ ३. २. ४५ ॥

१. A भवद्वायति.

२. A. छुह

३. A. This and the next sūtra are
written together.

४. A omits अवर्तमान

५. A adds तो च

६. A. This and the next sūtra are
written together.

७. A. अहं

८. A. This and the next sūtra are
written together.

- भस्यान्नपानपात्रैर्मिथीकरणव्यञ्जनयुग्यपूरणानि ॥ ३. २. ४६ ॥
चतुर्थी यता ॥ ३. २. ४७ ॥
सुकाहिताभ्याम् ॥ ३. २. ४८ ॥
तादर्थ्ये प्रकृत्या ॥ ३. २. ४९ ॥
बलिरक्षितघाससुराधिधात्रिमिश्र ॥ ३. २. ५० ॥
नित्यमर्थेनेदमर्थे ॥ ३. २. ५१ ॥
पञ्चमीभीतभीतिभीमयमीरुमीलुकजुगुप्सुभिः ॥ ३. २. ५२ ॥
अपंतापांढनिर्गतमुक्तपतिनवस्तैरर्भवा सा ॥ ३. २. ५३ ॥
स्तोकाल्पान्तिकाभ्याशदूरार्थकृच्छ्राणि केन ॥ ३. २. ५४ ॥
शतसहस्रौ परेण ॥ ३. २. ५५ ॥
सप्तमीसिद्धशुष्कपकबन्धादिभिः ॥ ३. २. ५६ ॥
शौण्डिधूर्तकितवर्षाहसंवीतपटुपण्डितकुशलतिपुणवपलान्तरधिभिः प्रवक्ता-
द्यप्रयोगे ॥ ३. २. ५७ ॥
ध्वाक्काकवायसवकादिभिः क्षेपे ॥ ३. २. ५८ ॥
सिंहव्याघ्रवाचवयुधिष्ठिरादिभिः पूजायाम् ॥ ३. २. ५९ ॥
यतावश्यके ॥ ३. २. ६० ॥
संज्ञायाम् ॥ ३. २. ६१ ॥
ऋणमधमोत्तमाभ्याम् ॥ ३. २. ६२ ॥
केनाहोगत्रायययाः ॥ ३. २. ६३ ॥
तत्र ॥ ३. २. ६४ ॥
सगतिकारकेणापि क्षेपे ॥ ३. २. ६५ ॥
पात्रमवधारणे समितबहुलाभ्यां न चान्यममासः ॥ ३. २. ६६ ॥
गेहेगोष्ठौ शूरस्वेंडिनार्दिविजितिन्याडपटुपण्डितप्रगल्भैः ॥ ३. २. ६७ ॥
उदुम्बरः कृमिमशकाभ्यामुपमायाम् ॥ ३. २. ६८ ॥
अवटूकूपौ कच्छपमण्डूकाभ्याम् ॥ ३. २. ६९ ॥
नगरं काकादिभिः ॥ ३. २. ७० ॥
गेहमेहिपिण्डीशूरी निरीहताभ्याम् ॥ ३. २. ७१ ॥

१. A. सर्वे.

Y. A. This is written as two
sūtras.

२. A. स्तोकान्तिकदूरार्थ-

३. A. व्याघ्र.

५. A. स्वेष्टी.

पितरि शूरमातरि पुरुषौक्षियायाम् ॥ ३. २. ७२ ॥

गर्भः सुहितवृत्तसैरनाचित्ये ॥ ३. २. ७३ ॥

कर्णधिरिदिरिबुरुचुराभ्याम् ॥ ३. २. ७४ ॥

विशेषणं विशेष्येण समानाधिकरणेन ॥ ३. २. ७५ ॥

सर्वैकजरन्पुराणनवकेवलपूर्वापरप्रथमचरमजघन्यसमानमध्यमाधराक्ष ॥
३. २. ७६ ॥

पूर्वकालोऽपरकालेन ॥ ३. २. ७७ ॥

दिक्संख्यं संज्ञायाम् ॥ ३. २. ७८ ॥

तद्वितार्थोत्तरपदसमाहारे च ॥ ३. २. ७९ ॥

न मत्त्वर्थे ॥ ३. २. ८० ॥

उपमानानि सामान्यवचनैः ॥ ३. २. ८१ ॥

उपमेयानि व्याघ्रसिंहार्धमपुण्डरीकपद्मपल्लवकिंसलपेन्दुचन्द्रादिभिः सामान्या-
प्रयोगे ॥ ३. २. ८२ ॥

कुन्तितानि स्वार्थवचनैः खसूचीखेटदुर्दुरुटचेलध्रुवहनकजान्मापशदकाण्ड-
रूपृष्टधृष्टधूर्तकितवादिभिः ॥ ३. २. ८३ ॥

पापाणकहतदग्धादीनि कुन्तिनैः ॥ ३. २. ८४ ॥

सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्टपुमांसपूज्यमानैः ॥ ३. २. ८५ ॥

वृन्दारकनागकुञ्जरव्याघ्रसिंहशार्ङ्गलवृषभर्षभपुङ्गवादिभिः पूज्यमाणम् ॥ ३. २. ८६ ॥

पांटायुवनिस्तोककतिपयगृष्टिधेनुप्रशावेहृष्टक्यभीप्रचकृन्धोर्वायापकधूर्तः
जानिः ॥ ३. २. ८७ ॥

प्रशसावचनैः मताल्लिकामचर्चिकाप्रकाण्डाङ्गनलजकपादमिश्रपादहस्तभिष्टि-
त्यलपान्यादिभिः ॥ ३. २. ८८ ॥

चनुष्पादो गर्भिण्यां ॥ ३. २. ८९ ॥

कृत्यनुन्याक्यान्यजात्या ॥ ३. २. ९० ॥

जानिर्जात्या ॥ ३. २. ९१ ॥

१. A. वृष्ट

४. A. adds युवावलतिपकितवर्जिन-
मग्निः

२. A. काण्डपृष्टपृष्ट-

३. A. वचनेभ्यः. The further portion
is treated as a separate sutra.

वर्णो वर्णेन ॥ ३. २. ९२ ॥

कुमारथमणाप्रमज्जिताबन्धकीकुलटागर्मिणीतापसीदाम्यध्यापकामिरूपक -
पण्डितकुशलनिपुणचपलपटुमृदुभिः ॥ ३. २. ९३ ॥

केन नञ्विशिष्टेनानञ् ॥ ३. २. ९४ ॥

कृतापकृतमुक्ताभुक्तपीनविपीनतप्रत्यागनयानानुयातकयाक्रयिकापुटापुटिका -
फलाफलिकामानोन्मानिकाः ॥ ३. २. ९५ ॥

कनरकतमौ जानिपरिग्रहे ॥ ३. २. ९६ ॥

किं क्षेपे ॥ ३. २. ९७ ॥

किंशुर्काकिंशुलुककिंपुरुषकिन्नरकिञ्जल्ककिन्नामादयः संज्ञायाम् ॥ ३. २. ९८ ॥

श्रोण्यूकपूगकुन्दमराशिनिचयरांशिशिशिष्टनिर्धनन्द्रदेवमुण्डथमणभूतवद्वान्या -
ध्यापकब्राह्मणक्षत्रियपटुपण्डितकुशलचपलनिपुणाद्व्यर्थे कृतमनमिनो -
कभूतसमाज्ञाताख्यातसमाधिनाधिनावधारितावकपिनकलितनिराकृतो -
पकृतापकृतोदाहृतोदीर्घानांदिनदृष्टिभूतादिभिः ॥ ३. २. ९९ ॥

शाकपार्थिवजानान्वलि कृतपसौश्रुतघृतसौख्योदनपाणिन्याणिमाण्डव्यबलाका -
कांकिविर्दंभिर्काणिडन्यपरशुरामादयः प्रियादिलोपे ॥ ३. २. १०० ॥

अधिकान्ता संख्यासंख्ययाधिकलोपश्च ॥ ३. २. १०१ ॥

मागांशादिभिः पूरणान्ता लुक् च वा ॥ ३. २. १०२ ॥

मयूरच्छात्रौ व्यंसकेनोपमायां न चान्यसमासः ॥ ३. २. १०३ ॥

कम्बोजयवनौ मुण्डेन ॥ ३. २. १०४ ॥

एहीडायवाभ्यामन्यपदार्थे नपुंसकत्वे च ॥ ३. २. १०५ ॥

अपेहि च वाणिजस्वागतद्वितीयविषयप्रथमादिभिः क्रियायाम् ॥ ३. २. १०६ ॥

प्रेहि स्वागतवाणिजाभ्याम् ॥ ३. २. १०७ ॥

प्रोह कटुकर्दमाभ्यां द्वितीया ॥ ३. २. १०८ ॥

कृन्धिभिन्धुसमाविचक्षपलवणचूडादिभिः ॥ ३. २. १०९ ॥

१. A. कृताकृत.

२. A adds च.

३. A. किंशुल.

४. A omits राशि

५. A. कण्ड

६. A. भ्राता.

७. A. This portion is written as a separate sūtra

८. A. नोपवा-

९. A. चानेन.

१०. A. This portion is written as a separate sūtra.

११. A. वृन्धिभिन्धुद-

आहर चेलवसने वमितामि ॥ ३. २. ११० ॥

माख्यातमाख्यातेन सातत्ये ॥ ३. २. १११ ॥

उद्धरोत्सृजावसृजाभ्याम् ॥ ३. २. ११२ ॥

पञ्चपतवर्षान्युदस्तैर्नः ॥ ३. २. ११३ ॥

उन्मृजावसृजने ॥ ३. २. ११४ ॥

इह द्वितीयेहपञ्चम्येहिरयाहिराहोपुरुषिकाहपूर्विकाहप्रथमिकामहमहमिकावि-
चप्रचनिश्चप्रेचादयः ॥ ३. २. ११५ ॥

हि कर्मणा बहुलमाभीक्ष्ण्ये कर्तरि ॥ ३. २. ११६ ॥

ज्ञात्वाकालकरीत्वास्त्रिरकभुक्त्वासुहिनप्रान्ध्यपापीयउत्पत्ययाकलानिपत्यरोहि-
र्णानिषद्यामादयः ॥ ३. २. ११७ ॥

आचोवचोचनीचाचपराचोच्चावचाकिंचनाकुतोभयानि ॥ ३. २. ११८ ॥

पूर्वापराधरोत्तराण्येकदेशिनैकाधिकरणेन ॥ ३. २. ११९ ॥

सायाहमध्याह्नमध्यन्दिनमध्यरात्रादयः ॥ ३. २. १२० ॥

अर्धं समविभागे वा ॥ ३. २. १२१ ॥

अर्धज्वरतीयार्धवैशसार्धोक्तादयः ॥ ३. २. १२२ ॥

द्वितीयतृतीयचतुर्थतुरीयतुलाप्रादयश्च ॥ ३. २. १२३ ॥

कालाः परिणामिना ॥ ३. २. १२४ ॥

नञ् ॥ ३. २. १२५ ॥

शोभिहिनाहमर्षालमर्थतद्धितैरसामर्थ्ये ॥ ३. २. १२६ ॥

असूर्यपश्यापुनर्गोयाश्राद्धमोज्यलवणमोज्यादयश्च ॥ ३. २. १२७ ॥

ईषद्भुजेन ॥ ३. २. १२८ ॥

बह्वी ॥ ३. २. १२९ ॥

कुंघोगा ॥ ३. २. १३० ॥

याजकपूजकपरिवारकपरिवेषकजापकाभ्यापकोन्मादकोम्मादकोद्वर्तकहोतृ-
मेर्षादयः ॥ ३. २. १३१ ॥

रक्षपत्नी गणकेन ॥ ३. २. १३२ ॥

१. A. पपान्युदस्तैर्नः

३. A. अयोवचो

२. A. This portion is written as
part of the next sūtra.

४. A. कुघोगाकृति.

५. A. मर्षादिमिष

- गुणोत्तरेण तरलोपश्च ॥ ३. २. १३३ ॥
 सर्वपञ्चात्मभूतीनि ॥ ३. २. १३४ ॥
 तस्मैगुणैः ॥ ३. २. १३५ ॥
 मे निर्धारणे ॥ ३. २. १३६ ॥
 प्रतिपदविधाना ॥ ३. २. १३७ ॥
 पूरणगुणसुहितार्थसद्व्ययतव्यसमानाधिकरणेन ॥ ३. २. १३८ ॥
 मस्याद्यधिकरणत्वेन ॥ ३. २. १३९ ॥
 कर्तृकर्महेतुनाकर्मणि ॥ ३. २. १४० ॥
 कर्तर्येकेन ॥ ३. २. १४१ ॥
 कर्तृतृजकाभ्याम् ॥ ३. २. १४२ ॥
 नित्यं क्रीडाजीविकयोः ॥ ३. २. १४३ ॥
 गनयः ॥ ३. २. १४४ ॥
 कुः पापेष्वर्थयोः ॥ ३. २. १४५ ॥
 दुः निम्बाकुच्छार्थयोः ॥ ३. २. १४६ ॥
 स्वर्ता पूजायाम् ॥ ३. २. १४७ ॥
 अनिशयानिक्रमणयोश्च ॥ ३. २. १४८ ॥
 माङ्गीष्वर्थाभिव्याप्त्ये ॥ ३. २. १४९ ॥
 प्राद्वयो गताद्यर्थे प्रथमया ॥ ३. २. १५० ॥
 मस्याद्यः क्रान्ताद्यर्थे द्वितीयया ॥ ३. २. १५१ ॥
 मवाद्यः कुष्ठाद्यर्थे तृतीयया ॥ ३. २. १५२ ॥
 पर्याद्यो ग्लानाद्यर्थे चतुर्थ्या ॥ ३. २. १५३ ॥
 निराद्यः क्रान्ताद्यर्थे पञ्चम्या ॥ ३. २. १५४ ॥
 भग्याद्यस्तिङोदानवता गतिमता च ॥ ३. २. १५५ ॥
 न कर्मप्रवचनीयाः ॥ ३. २. १५६ ॥
 उपपदमतिङ् ॥ ३. २. १५७ ॥
 नाव्ययेनानमा ॥ ३. २. १५८ ॥

१. A. गुणास्तरेण-

३. A. This and the next sūtra

२. A. सर्वपञ्चा-

are written together.

अ. ३. पा. २. सू. १५९]

भोजविरचितम्

अमा च प्राक् लमुषः ॥ ३. २. १५९ ॥

तृतीयादीनि क्त्वा च वा ॥ ३. २. १६० ॥

अव्ययं प्रवृद्धादिभिः ॥ ३. २. १६१ ॥

-इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयाध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

अथ तृतीयः पादः

- शेषो बहुव्रीहिः ॥ ३. ३. १ ॥
 अदूराधिकासन्नाः संख्यया संख्येय ॥ ३. ३. २ ॥
 बहुव्रीहिः सुजर्ये ॥ ३. ३. ३ ॥
 वार्थे च ॥ ३. ३. ४ ॥
 अव्ययम् ॥ ३. ३. ५ ॥
 अन्यपदार्थे ॥ ३. ३. ६ ॥
 अस्तिक्षीरादयः ॥ ३. ३. ७ ॥
 उपमानमुपमेयसरूपोत्तरपदलोपश्च ॥ ३. ३. ८ ॥
 सप्तमीपूर्वसमानाधिकरणम् ॥ ३. ३. ९ ॥
 समुदायविकारपट्टी समस्तम् ॥ ३. ३. १० ॥
 प्रादिभ्यो धातुजं वाचोत्तरपदलोपः ॥ ३. ३. ११ ॥
 नञोऽस्त्यर्थम् ॥ ३. ३. १२ ॥
 अनेकं मनुष्योऽर्थे ॥ ३. ३. १३ ॥
 कर्तृकर्मप्रवचनमप्रथमायाः ॥ ३. ३. १४ ॥
 दिङ्नामान्यन्तराले ॥ ३. ३. १५ ॥
 तत्र गृहीत्वा तेन प्रहृत्येति सरूपेऽधि क्रियाव्यनिहाये ॥ ३. ३. १६ ॥
 सह तृतीयया तुल्यार्थयोगे ॥ ३. ३. १७ ॥
 कञित् विद्यमानार्थे ॥ ३. ३. १८ ॥
 चार्थे युगपदधिकरणवचनतायां द्वन्द्वः ॥ ३. ३. १९ ॥
 द्विसर्पिर्मधूनि पयोमधुसर्पिर्भिरन्तरैरयोगे ॥ ३. ३. २० ॥
 इध्मावागृचो बर्हिर्मनःसामंभिः ॥ ३. ३. २१ ॥

१. A. संख्या सुजर्ये.

२. A adds च

३. A. युधिकि This portion is written as a separate sūtra.

४. A. सह तृतीयां

५. A adds च

६. A. त्रयः

७. A. धुनी

८. A. सामिभिः

भादिरवसानेन ॥ ३. ३. २२ ॥

शुक्लैः कृष्णेन ॥ ३. ३. २३ ॥

अस्त्रा मेधया ॥ ३. ३. २४ ॥

मेधादीक्षाश्रुनाध्ययनानि च तपसा ॥ ३. ३. २५ ॥

याज्याप्रव्रज्यालूखलान्यनुवाक्योपसदमुसलैः ॥ ३. ३. २६ ॥

हरिब्रह्मशिवस्कन्दपरिमज्ज्याद्या वासवप्रजापतिर्वश्रवणविशाखकौशिकानिभिः॥

३. ३. २७ ॥

अधिकरणैतावत्त्वे ॥ ३. ३. २८ ॥

समीपे वा ॥ ३. ३. २९ ॥

संख्याविंशत्यादिभिः संख्यायां समाहारे ॥ ३. ३. ३० ॥

अनुवादे चरणाः स्थेणोर्लुङि ॥ ३. ३. ३१ ॥

अनपुंसकान्यध्वर्युक्रतवः ॥ ३. ३. ३२ ॥

अध्ययनतः सन्निकृष्टानि ॥ ३. ३. ३३ ॥

अप्राणिजातयः ॥ ३. ३. ३४ ॥

अदीदंशनगराणि भिन्नलिङ्गानि ॥ ३. ३. ३५ ॥

नित्यैवैराः ॥ ३. ३. ३६ ॥

कारिवः ॥ ३. ३. ३७ ॥

गवाभ्रगवाविकगवैडकाजाविकाजैडकानि ॥ ३. ३. ३८ ॥

कुञ्जवामनकुञ्जकिरातपुत्रपौत्रभ्रवचण्डालस्त्रीकुमारदासीदासदासीमाणवङ्को-

ष्ट्रस्त्रोष्ट्रशशभागवतीभागवनानि ॥ ३. ३. ३९ ॥

शाटीप्रच्छवकुटीकुटमूत्रशकृन्मूत्रपुरीषयकृन्मेदोमांसशोणितदर्भशरदर्भपूतीका-

र्जुनपुरुषतृणोलपानि ॥ ३. ३. ४० ॥

प्राणितूर्याङ्गानि ॥ ३. ३. ४१ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. शुक्लकृष्णेन

३. A. This portion is written as a
separate sūtra.

४. A. लुङि.

५. A. This and the next sūtra
are written together.

६. A. This portion is written as
a separate sūtra.

७. A. वङ्कोष्ट्रशशभागवतानि

सेनाङ्गानि बहुव्ये ॥ ३. ३. ४२ ॥

क्षुद्रजन्तवः ॥ ३. ३. ४३ ॥

फलानि ॥ ३. ३. ४४ ॥

वा वृक्षमृगतृणधान्यशकुनिविशेषाः ॥ ३. ३. ४५ ॥

व्यञ्जनानि ॥ ३. ३. ४६ ॥

'विरोधीन्यद्रव्याणि ॥ ३. ३. ४७ ॥

शेषमुभयोः ॥ ३. ३. ४८ ॥

प्रायेण पूर्वपदार्थप्रधानोऽव्ययीभावः ॥ ३. ३. ४९ ॥

उत्तरपदार्थप्रधानस्तत्पुरुषः ॥ ३. ३. ५० ॥

अन्यपदार्थप्रधानो बहुव्रीहिः ॥ ३. ३. ५१ ॥

उभयपदार्थप्रधानो द्वन्द्वः ॥ ३. ३. ५२ ॥

कर्मधारये प्रधानोपसर्जनानां परं परं विप्रतिषेधे ॥ ३. ३. ५३ ॥

मेत्वर्थीयार्थकर्मधारयात् बहुव्रीहिः ॥ ३. ३. ५४ ॥

कदाचित्कर्मधारयः सर्वधर्ताद्यर्थः ॥ ३. ३. ५५ ॥

पूर्वपदातिशय आतिशयिकात् बहुव्रीहिः सूक्ष्मतरवस्त्राद्यर्थः ॥ ३. ३. ५६ ॥

उत्तरपदातिशय अतिशयिको बहुव्रीहिः बह्नाड्यनराद्यर्थः ॥ ३. ३. ५७ ॥

उपसर्जनं पूर्वम् ॥ ३. ३. ५८ ॥

राजदन्तलिसवासितसिक्तसंसृष्टमृष्टलुञ्जितनग्नमुपितावक्लिन्नपकार्पितोत्तगाढा-

धमर्णोत्तमर्णपरदशतपरःसहस्रादिषु परम् ॥ ३. ३. ५९ ॥

बिम्बोष्ठबिम्बाधरपुरुषोत्तमादिषु वा ॥ ३. ३. ६० ॥

इदु द्वन्द्वे ॥ ३. ३. ६१ ॥

न स्वानिश्चित्रायाः ॥ ३. ३. ६२ ॥

पतिर्भार्यायाः ॥ ३. ३. ६३ ॥

जाबाया जं वं च वा ॥ ३. ३. ६४ ॥

पशुश्च पुत्रात् ॥ ३. ३. ६५ ॥

१. A. विरेचिन्य-

३. A. अन्यत्रः

२. B. This and the following
three sūtras are written as
part of the commentary.

४. A. सूक्ष्मतराद्यर्थः

५. A. omits मृष्ट-

ईमश्रु केशात् ॥ ३. ३. ६६ ॥

जानुबिन्दु शिरसः ॥ ३. ३. ६७ ॥

सर्पिर्मधुदीर्घलघुगुणवृध्यादिषु वा ॥ ३. ३. ६८ ॥

अजाद्यदन्तम् ॥ ३. ३. ६९ ॥

न शूद्रार्यावन्यदमकविष्वक्सेनार्जुनादिषु ॥ ३. ३. ७० ॥

धर्मार्थकामार्थशब्दार्थाद्यन्ताग्नीन्द्रचन्द्रार्कादिषु वा ॥ ३. ३. ७१ ॥

अल्पाक्षरम् ॥ ३. ३. ७२ ॥

नोलूखलमुसलतण्डुलकिण्वचित्ररथवाहिकस्नातकराजन्नाश्रुवदारगत्रोशीर-
बीजादिषु ॥ ३. ३. ७३ ॥

सभीरणान्यादित्यच्भ्रपाणिनीयरौढीयादिषु वा ॥ ३. ३. ७४ ॥

लव्वक्षरम् ॥ ३. ३. ७५ ॥

न श्रद्धातपसादिषु ॥ ३. ३. ७६ ॥

शकुन्मृत्रकुशकांशादिषु वा ॥ ३. ३. ७७ ॥

अभ्यर्हितम् ॥ ३. ३. ७८ ॥

नै नरनारायणादिषु ॥ ३. ३. ७९ ॥

तपःश्रुतादिषु वा ॥ ३. ३. ८० ॥

मासर्तुनक्षत्राण्यानुपूर्व्येण ॥ ३. ३. ८१ ॥

न पुष्यपुनर्वसादिषु ॥ ३. ३. ८२ ॥

वसन्तग्रीष्मादिषु वा ॥ ३. ३. ८३ ॥

ज्यायान् भ्रातृणाम् ॥ ३. ३. ८४ ॥

न पाण्डुधृतराष्ट्रादिषु ॥ ३. ३. ८५ ॥

भीमसेनार्जुनादिषु वा ॥ ३. ३. ८६ ॥

वर्णानां च ॥ ३. ३. ८७ ॥

बहुपूत्कमश्च ॥ ३. ३. ८८ ॥

संख्यानामन्वीयः ॥ ३. ३. ८९ ॥

१. A omits this sūtra

२. A. विद

३. B. गान्धर्वल

४. A. रौड्यादिषु.

५. A. कादिः

६. A omits न

७. A कश्यपः

सरस्वतीकण्ठाभरणम् । अ. ३. पा. ३ सू. ९०.

बहुव्रीहौ च ॥ ३. ३. ९० ॥

सर्वनाम च सर्वतः ॥ ३. ३. ९१ ॥

विशेषणम् ॥ ३. ३. ९२ ॥

प्रियो वा ॥ ३. ३. ९३ ॥

सप्तमी ॥ ३. ३. ९४ ॥

गङ्गादिभ्यो वा ॥ ३. ३. ९५ ॥

नेन्डादिभ्यः ॥ ३. ३. ९६ ॥

प्रह्वणेभ्यश्च ॥ ३. ३. ९७ ॥

कान्तं वा ॥ ३. ३. ९८ ॥

नित्यं शप् ॥ ३. ३. ९९ ॥

आहिताग्निर्जानपुत्रजानदन्तजानदमश्रुपतिघृतपीततलपीतमद्यपीतविपोढभार्या -

गतार्थत्रिच्छिन्नशीर्षादिषु वा ॥ ३. ३. १०० ॥

जानिकालमुखादिभ्यश्च ॥ ३. ३. १०१ ॥

कडारगडुलकाभस्त्रजकुण्टकहोडखलतिगौरपिङ्गलवृद्धामश्रु कवटरतनवःकर्मधा-

रये ॥ ३. ३. १०२ ॥

सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ ॥ ३. ३. १०३ ॥

स्वरभिन्नानां यम्योत्तरस्वरविधिः ॥ ३. ३. १०४ ॥

विरूपाणामप्येकार्थानाम् ॥ ३. ३. १०५ ॥

पौत्रादिजीवद्वन्द्व्यादिना तान्निमित्त एव चेद्विशेषः ॥ ३. ३. १०६ ॥

स्त्रीपुंश्च ॥ ३. ३. १०७ ॥

पुमान् स्त्रिया ॥ ३. ३. १०८ ॥

ग्राभ्यपशुसंघेष्वनरूपाणानेकशफेषु स्त्री ॥ ३. ३. १०९ ॥

नपुंसकमनपुंसकेनैकवच्चास्य वा ॥ ३. ३. ११० ॥

पितृश्वशुरौ मातृश्वभूम्याम् ॥ ३. ३. १११ ॥

भ्रातृपुत्रौ स्वसृदुहितृभ्याम् ॥ ३. ३. ११२ ॥

स्येदादीनि सर्वैर्नित्यम् ॥ ३. ३. ११३ ॥

१. B omits जातपुत्र

४. A. दीना

२. A. गतार्थच्छिन्न

५. A. सर्वैस्त्यदादीनि

३. A. कवरे तनवः

तेषामद्वन्द्वतत्पुरुषविशेषणानां पुंनपुंसकतो लिङ्गानि ॥ ३. ३. ११४ ॥
 तेषां मिथो यत्परम् ॥ ३. ३. ११५ ॥
 कचित्पूर्वं च ॥ ३. ३. ११६ ॥
 पुरुषाणां च ॥ ३. ३. ११७ ॥
 अव्ययीभावो नपुंसकम् ॥ ३. ३. ११८ ॥
 द्वन्द्वः समाहार एकवच ॥ ३. ३. ११९ ॥
 द्विगुश्च ॥ ३. ३. १२० ॥
 अदन्तः स्त्री ॥ ३. ३. १२१ ॥
 पात्रपथयुगभुवनाद्यन्तो नपुंसकम् ॥ ३. ३. १२२ ॥
 षष्ठ्याः कन्धोशीनिरपु तत्पुरुषः संज्ञायाम् ॥ ३. ३. १२३ ॥
 उपक्षोपकमं तदादिन्वे ॥ ३. ३. १२४ ॥
 ईश्वरार्थादिराजः सभा ॥ ३. ३. १२५ ॥
 यक्षराक्षसपिशाचादिभ्यश्च ॥ ३. ३. १२६ ॥
 अशाला ॥ ३. ३. १२७ ॥
 सेना सुरा शाला निशा वा ॥ ३. ३. १२८ ॥
 छाया ॥ ३. ३. १२९ ॥
 नित्यं बाहुल्ये ॥ ३. ३. १३० ॥
 पथोऽन्ययात् ॥ ३. ३. १३१ ॥
 रात्राहवाकाः पुंसि ॥ ३. ३. १३२ ॥
 अहांऽसुंदिनपुण्याभ्याम् ॥ ३. ३. १३३ ॥
 नपुंसके चार्धार्धापदसुवर्णशतमानकार्पापणवारवाणगन्धमादनान्धकारापरा-
 ह्णापूर्वापवासनिर्वायविमानप्रघ्नीवप्रवालवाजपेयराजसूयप्रतिसरादिषु ॥
 ३. ३. १३४ ॥
 परबलिङ्गं द्वन्द्वतत्पुरुषयोः ॥ ३. ३. १३५ ॥
 एकविंशत्यादीनां च ॥ ३. ३. १३६ ॥

१. A. परः

५. A. omits च.

२. A. अदन्तस्त्रीवाचन्तः

६. A. अशालायाः

३. A. adds अनो नलोपश्च before this
as a separate sūtra.

७. A. सदि.

८. A. सरादयः

४. A. This is written as three
different sūtras.

न प्राप्तापन्नगण्यलंपूर्वाणाम् ॥ ३. ३. १३७ ॥

पूर्ववदभ्युदयौ ॥ ३. ३. १३८ ॥

ह्रस्वो नपुंसके प्रातिपदिकस्य ॥ ३. ३. १३९ ॥

गोरुपसर्जनस्यान्यस्य ॥ ३. ३. १४० ॥

टीषादीनाम् ॥ ३. ३. १४१ ॥

लुक्छितलुक्प्रयोगोणीसूच्योः ॥ ३. ३. १४२ ॥

लुपि प्रकृतिबलिक्रवचने ॥ ३. ३. १४३ ॥

विशेषणानां व्याजानेः ॥ ३. ३. १४४ ॥

न मनुष्ये ॥ ३. ३. १४५ ॥

समास उत्तरपदस्य ॥ ३. ३. १४६ ॥

हरीतक्यादिषु व्यक्तिः ॥ ३. ३. १४७ ॥

खलतिकादिषु वचनम् ॥ ३. ३. १४८ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

अथ चतुर्थः पादः

—: ० :—

स्त्रियाम् ॥ ३. ४. १ ॥

अतष्टाप् ॥ ३. ४. २ ॥

अजैडरुकोकिलाश्वचटकमूषिकेभ्यः ॥ ३. ४. ३ ॥

बालहोडपाकवत्समन्दविलातेभ्यश्च ॥ ३. ४. ४ ॥

पूर्वापहानापरापहनसंप्रहानेभ्यो नस्य च णः ॥ ३. ४. ५ ॥

संभस्त्राजिनशणपिण्डेभ्यः फलात् ॥ ३. ४. ६ ॥

त्रेश्च ॥ ३. ४. ७ ॥

सत्प्राक्काण्डप्रान्तशतैकेभ्यः पुष्पात् ॥ ३. ४. ८ ॥

मृलान्नञः ॥ ३. ४. ९ ॥

शूद्राचामहन्पूर्वाजानिः ॥ ३. ४. १० ॥

कन्यकनिष्ठज्येष्ठमध्यममृगधेभ्यः ॥ ३. ४. ११ ॥

कुङ्क्ष् देविविड्भ्याम् ॥ ३. ४. १२ ॥

उष्णिहो वा ॥ ३. ४. १३ ॥

कन्नि पादः ॥ ३. ४. १४ ॥

कनो ङीप् ॥ ३. ४. १५ ॥

अध्यातोरुगितः ॥ ३. ४. १६ ॥

अञ्चः । ३. ४. १७ ॥

अहशो वनो र च ॥ ३. ४. १८ ॥

बहुव्रीहेर्वा ॥ ३. ४. १९ ॥

पादः ॥ ३. ४. २० ॥

अनः ॥ ३. ४. २१ ॥

नित्यं संज्ञायाम् ॥ ३. ४. २२ ॥

ऊधसो नञ्च ॥ ३. ४. २३ ॥

दाज्ञः संख्यादेः ॥ ३. ४. २४ ॥

१. A. नाञः

समानैकवीरपिण्डान्तात्पुत्रेभ्यः ॥ ३. ४. ४९ ॥

श्येतैतहरितरोहिताद्वातश्च नः ॥ ३. ४. ५० ॥

होऽसितपालिताम्बाम् ॥ ३. ४. ५१ ॥

षितो डिष् ॥ ३. ४. ५२ ॥

गौरशबलकल्माषसारङ्गपिशङ्गहरिणपाण्डरामरसुन्दरविकलनिष्कलपुष्कले -
भ्यः ॥ ३. ४. ५३ ॥

बृहन्महत्सरश्चौरतापसदासचेटविटमिथुकबन्धकपुत्रगावत्रेभ्यः ॥ ३. ४. ५४ ॥

मत्स्यमनुष्वमुकबह्वयगर्धयर्ष्यद्रुणौकणक्रोष्टुतक्ष्मभान्डुर्भ्यः ॥ ३. ४. ५५ ॥

मौरिकिमौलिकिमौलिङ्गयौद्राहमान्यालम्ब्यालम्ब्यालक्षिसौधर्मायस्थूणारहगौ -
तर्मापक्षिकेभ्यः ॥ ३. ४. ५६ ॥

दोटनाटनटपाटसृपाटमूलाटपेटपटपटलपुटकुटफाण्टसेभ्यः ॥ ३. ४. ५७ ॥

घातककेतकतर्कारशर्कारषदरकुवललवलामलकमालतवेतसातसाढकेभ्यः ॥
३. ४. ५८ ॥

कदरकदलगुलूचबाकुचनाचमाचकुम्भकुसुम्भयूथमेयकरीरसलुकवलकेभ्यः ॥
३. ४. ५९ ॥

पिप्पलहरीतकोशातकशमतमसुंषवशूङ्गभृङ्गविम्बवर्बरशकुण्डपिण्डमण्ड -
लेभ्यः ॥ ३. ४. ६० ॥

यूपसृपशूर्पसूर्ममहमठपिठरोर्दगुर्दंष्ट्रियिवस्त्रारकाकणेभ्यः ॥ ३. ४. ६१ ॥

द्रोणहृसासन्दालिन्दकन्दलदेहलशङ्कुलशचसूचमञ्जराजवैजयन्तेभ्यः ॥ ३. ४.
६२ ॥

काकादनीवादनतेजनरजनदोहनशातनपातनसेर्जनकार्दनपाटनपेषणास्तरणा -
स्नानाधिकरणप्रत्यवरोहणाग्रहायणेभ्यः ॥ ३. ४. ६३ ॥

एषणात्करणे ॥ ३. ४. ६४ ॥

१. A. गवयर्ष्य-

२. A. नहृदुभ्यः

३. A. मौलिङ्गयौद्राहनालङ्घ्यापनलम्ब्या-

४. A. मापकेभ्यः

O. मापक्षिकेभ्यः

५. A. मूलाटपोट-

६. A. दुष्यन्-

७. A. पण्डववर-

८. A. omits मण्डलेभ्यः

९. A. omits this sūtra.

१०. A. शवादन.

११. A. सचन

१२. A. पूरणा-

सुमङ्गलात् संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ६५ ॥

पीनाच्च ॥ ३. ४. ६६ ॥

रेवद्रोहिणाभ्यां नक्षत्रे ॥ ३. ४. ६७ ॥

कटाङ्छोर्ण्याम् ॥ ३. ४. ६८ ॥

कूष्माण्डाद्याश्च ॥ ३. ४. ६९ ॥

भाजगोणनागस्थलकुण्डकालकुशकामुककबरेभ्यः पक्षावपनस्थूलाकुत्रिमामत्र -

कृष्णायसीरिरंसुकेशवेशेषु ॥ ३. ४. ७० ॥

जानपदावृत्तौ ॥ ३. ४. ७१ ॥

नीलात्प्राण्योषधयोः ॥ ३. ४. ७२ ॥

वा संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ७३ ॥

शोणचण्डारालकमलकृपणविकटविशालविशङ्कटभरुजध्वजकल्याणोदारपुरा -

णाहन्भ्यः ॥ ३. ४. ७४ ॥

चान्द्रभागादनद्याम् ॥ ३. ४. ७५ ॥

परक्तिनः ॥ ३. ४. ७६ ॥

पङ्कतेश्च ॥ ३. ४. ७७ ॥

शक्तेः शस्त्रे ॥ ३. ४. ७८ ॥

भोर्गुणादखरुसंयोगोपधात् ॥ ३. ४. ७९ ॥

पुंनास्रः पुंयोगादपालकान्तात् ॥ ३. ४. ८० ॥

पूतकतुष्टृपाकप्यग्निकुसितकुसीदनामै च ॥ ३. ४. ८१ ॥

मनोरौ च वा ॥ ३. ४. ८२ ॥

सूर्या देवतायाम् ॥ ३. ४. ८३ ॥

इन्द्रवरुणभवशर्वरुद्रमृडाचार्याणामानुक् च ॥ ३. ४. ८४ ॥

मातुलोपाध्यायाभ्यां वा ॥ ३. ४. ८५ ॥

आर्यक्षत्रियाभ्यां चापुंयोगे ॥ ३. ४. ८६ ॥

हिमारण्याभ्यां महस्वे ॥ ३. ४. ८७ ॥

यवाहोषे ॥ ३. ४. ८८ ॥

१. B. सुमङ्गलाच्च

२. A. भोभ्याम्.

३. A. पा-

४. A. वसन्तः

५. A. भागा नद्याम्.

C. चन्द्रभागा-

६. A. This portion is written as a separate sūtra.

यवनाल्लिप्याम् ॥ ३. ४. ८९ ॥

क्रीतात्करणादेः ॥ ३. ४. ९० ॥

क्तादल्पोक्तौ ॥ ३. ४. ९१ ॥

स्वाङ्गादेरकृतमितजातप्रतिपन्नाद्बुद्धीहेः ॥ ३. ४. ९२ ॥

पाणिगृहीत्यूढा ॥ ३. ४. ९३ ॥

अनाच्छादनजात्यादेर्वा ॥ ३. ४. ९४ ॥

संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ९५ ॥

स्वाङ्गादुपसर्जनादसंयोगोपधादबह्वचः ॥ ३. ४. ९६ ॥

नासिकांदरोष्ठजङ्घादन्तकर्णशृङ्गाङ्गाग्रकण्ठात् ॥ ३. ४. ९७ ॥

पुच्छात् ॥ ३. ४. ९८ ॥

कबरमणिविषशरादेः ॥ ३. ४. ९९ ॥

उपमानादेश्च ॥ ३. ४. १०० ॥

पद्मात् ॥ ३. ४. १०१ ॥

न कोडखुरगुदशकवालभालगलभगोखघोणादिभ्यः ॥ ३. ४. १०२ ॥

संहनञ्चविद्यमानादेः ॥ ३. ४. १०३ ॥

नखमुखात्संज्ञायाम् ॥ ३. ४. १०४ ॥

सख्यशिन्धौ ॥ ३. ४. १०५ ॥

अस्त्रीविषयादयोपधाज्जातेः ॥ ३. ४. १०६ ॥

पाककर्णपुष्पफलमूलवालान्ताच्च ॥ ३. ४. १०७ ॥

इतो मनुष्यजानेः ॥ ३. ४. १०८ ॥

इषः ॥ ३. ४. १०९ ॥

ऊङुतः ॥ ३. ४. ११० ॥

बाह्वन्तात्कटुकमण्डलुभ्यः संज्ञायाम् ॥ ३. ४. १११ ॥

पङ्क्तौः ॥ ३. ४. ११२ ॥

श्वशुरस्योदन्तलोपश्च ॥ ३. ४. ११३ ॥

ऊरोरुपमानसंहितसहितसहस्रकवामलक्षणादेः ॥ ३. ४. ११४ ॥

अरज्ज्वादेरप्राणिनां वा ॥ ३. ४. ११५ ॥

१. A. गृहीतीरूढा.

३. A. सिंहसिंहितसहस्रकवामल-

२. A. सनञ्च

अतो जीन् ॥ ३. ४. ११६ ॥

शङ्ककवहतुकपटुगुलुगुतोतमब्रह्मभ्योऽणः ॥ ३. ४. ११७ ॥

कमण्डल्वानिधिब्रह्मकृताशोकाकैकसीभ्यो ढकः ॥ ३. ४. ११८ ॥

मुञ्चवात्साभ्यां फकः ॥ ३. ४. ११९ ॥

शिबिकपिभ्यां व्यङ्कः ॥ ३. ४. १२० ॥

अहमरथाद्यङ्कः ॥ ३. ४. १२१ ॥

आङ्पर्याङ्भ्योभीहेरिनः ॥ ३. ४. १२२ ॥

वतण्डारालवण्डालेभ्यः ॥ ३. ४. १२३ ॥

भोगवद्गौरिमतोः संज्ञायाम् ॥ ३. ४. १२४ ॥

नृनरयोः वृद्धिश्च ॥ ३. ४. १२५ ॥

यङ्भ्याप् ॥ ३. ४. १२६ ॥

यञश्चषावेडात् ॥ ३. ४. १२७ ॥

यूनस्तिः ॥ ३. ४. १२८ ॥

वङ्ग्युरुपान्तानार्पणानिञोरन्त्यस्य व्यङ्कः ॥ ३. ४. १२९ ॥

कुलाख्यानाम् ॥ ३. ४. १३० ॥

कौडिलाडिव्याख्यापक्षित्यापिशलिसौधानकिमोरिकिमौलिकिशाल्मलिका-

पिष्टलिदैवद्व्यादीनाम् ॥ ३. ४. १३१ ॥

चांपयनचैकयनचैटयतवैल्ययनसैकयनानां च ॥ ३. ४. १३२ ॥

भोजस्य क्षत्रियायाम् ॥ ३. ४. १३३ ॥

सूतस्य युवस्याम् ॥ ३. ४. १३४ ॥

वैवयक्षिशौचिवृक्षिसास्यमुग्रिकण्ठेविद्धीनां वा ॥ ३. ४. १३५ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयाध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

१. A. शृङ्ग-

(1. सङ्कट-

२. A. निति ब्रह्म

३. A. मुञ्चवसाभ्या

B. मुण्ड-

४. A. शवि.

५. मिमे-

६. A. वहात्.

७. A. This and the next sūtra are written together.

८. B breaks off from here to the end of the work.

॥ अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

प्राग्जितादण् ॥ ४. १. १ ॥

दित्यदित्यादित्यर्थमेभ्यो षः ॥ ४. १. २ ॥

पत्युत्तरपदार्थ ॥ ४. १. ३ ॥

अभ्वशतधनगणराष्ट्रकूलगृहपशुधान्यधर्मधन्वन्सभाप्राणसेनाक्षेत्रादिपूर्वावण् ॥
४. १. ४ ॥

अः स्नासः ॥ ४. १. ५ ॥

लोसोऽपत्येषु ॥ ४. १. ६ ॥

पृथिव्या अः ॥ ४. १. ७ ॥

अर्जु ॥ ४. १. ८ ॥

उत्सोर्दंपानविकरविनदतरुणतलुनधेनुपीलुकुणसवर्णवृषदंशेभ्यः ॥ ४. १. ९ ॥

भरतकुरुसत्वतेन्द्रावसानजनपदपञ्चालांशीनरेभ्यः ॥ ४. १. १० ॥

त्रिष्टुबनुष्टुपकुषुणिक्पङ्क्तिजगतीबृहतीभ्यः ॥ ४. १. ११ ॥

बृहन्महद्रथन्तरमध्यन्दिनभल्लकीयमहानदमहानसमहाप्राणेभ्यः ॥ ४. १. १२ ॥

बष्कयादसमासे ॥ ४. १. १३ ॥

उक्स्थानादेशे ॥ ४. १. १४ ॥

ग्रीष्मादच्छन्दसि ॥ ४. १. १५ ॥

देवाद्यञ् च ॥ ४. १. १६ ॥

बहिषष्टीकंक् च ॥ ४. १. १७ ॥

द्विगोरनपत्येऽर्जावैर्लुगद्विः ॥ ४. १. १८ ॥

१. C. यमाण्यः

७. A. उदकपानवकरण-

२. A omits this sūtra.

८. A. पृष्टदंशेभ्यः

३. A. कृद्वय

९. A. षिकृ

४. C. क्षत्राधि-

१०. A. This portion is written as a separate sūtra.

५. C omits this sūtra.

६. C omits this sūtra.

प्राग्बतेरग्निकलिभ्यां ङक् ॥ ४. १. १९ ॥

स्त्रीपुंसाभ्यां नञ्ङञौ ॥ ४. १. २० ॥

भावे वा ॥ ४. १. २१ ॥

गोरखि यत् ॥ ४. १. २२ ॥

तस्यापत्यम् ॥ ४. १. २३ ॥

आद्यात् ॥ ४. १. २४ ॥

पौत्रादेरस्त्रियां गुंर्वायत्ते ॥ ४. १. २५ ॥

अत इञ् ॥ ४. १. २६ ॥

प्रागणो विदादिभ्यः शेषे ॥ ४. १. २७ ॥

उदङ्गादिभ्यश्च ॥ ४. १. २८ ॥

बाहूपबाहूपबिन्द्वजधेनुचटाकुशिवाकुभ्यो गोत्रादिभ्यः ॥ ४. १. २९ ॥

वृकलाकृकलाचूडाबलाकाजङ्गालगलाभगलालहकाध्रुवकाध्रुवकामुषिकासुमि
त्रादुर्मित्राभ्यः ॥ ४. १. ३० ॥

युधिष्ठिरार्जुनरामसङ्कर्षणकृष्णगदप्रद्युम्नसाम्बसत्यकशूरासुराजीगर्नेभ्यः ॥ ४.
१. ३१ ॥

सुधावन्पुष्पकरसदनुरहदनङ्गलसंसाष्टक्षेमवृद्धिमाषशराविशृङ्खलातोदितर -
नादिभ्यः ॥ ४. १. ३२ ॥

प्रकारनगराभ्यां मर्द्दिनः ॥ ४. १. ३३ ॥

इन्द्राग्निदेवेभ्यः शर्मणः ॥ ४. १. ३४ ॥

उदङ्गः संज्ञायाम् ॥ ४. १. ३५ ॥

कुसुभ्यां नाञ्जः ॥ ४. १. ३६ ॥

शिरोलोमभ्याम् ॥ ४. १. ३७ ॥

संभूयाभ्यामितौजःशलङ्कृणां लोपश्च ॥ ४. १. ३८ ॥

व्याससुधातृवटनिषादचण्डालविर्म्वानामकङ् च ॥ ४. १. ३९ ॥

१. A. This portion is written as a
separate sūtra.

२. A. प्रागणोऽञ्

३. A. उदङ्गादि-

४. A. लभकाध्रुवका-

५. A. सतावाङ्-

६. A. प्रकारनगराभ्यां मर्दिनः

७. A. संभूयाभ्यामितौजःशलङ्कृणां ।

८. A. विर्म्वानादीनामकङ्

पुनर्भूषणदुहितृनान्निषादेभ्योऽनन्तरेभ्यः ॥ ४. १. ४० ॥

परस्त्रियाः परशुभ्यः ॥ ४. १. ४१ ॥

विदोर्वकश्यपकुशिकभरद्वाजोपमन्युकिलातविदर्भविश्वानरष्टिवेणेभ्यः पौत्रादौ ॥

४. १. ४२ ॥

ऋतभागहर्षभप्रियकापस्तम्बकुचवारशरद्वच्छुनकधेनुभ्यः ॥ ४. १. ४३ ॥

गोपवनशिग्रुभिन्बुमाजनाश्वावतानदयामाकशम्बकश्यापर्णेभ्यः ॥ ४. १. ४४ ॥

हरितकिन्दासवह्मस्कार्कलूषधयोगविष्णुवृद्धप्रतिबोधरथीनररथन्तरगविष्टिर-

गविष्टिलनिषादशम्बरमठरसुदारुपृषाकुभ्यश्च ॥ ४. १. ४५ ॥

गर्गवत्सार्जुनाग्रपातैस्तृतिप्राचीनयोगपुलस्तिरभशंशशङ्खाग्निवेशेभ्यो यञ् ॥

४. १. ४६ ॥

धूमावटचमसनमसधनञ्जयतृक्षविश्वावसुर्जरमाणकुरुकतानडुङ्गयः ॥ ४. १. ४७ ॥

मनुमनायीसूनुसुकर्षकथकाक्षतरुक्षतलुक्षतण्डवतण्डकविकतेभ्यः ॥ ४. १. ४८ ॥

शकलकण्वगोकक्षागस्त्यकुण्डिनीयज्ञवक्त्रर्षणैवक्रामर्षजानविरोहितवृषगणरद्व -

गणर्षिण्डिलमुद्गलंभ्यः ॥ ४. १. ४९ ॥

मुसलोदृकजतुर्कर्मन्त्रिताश्मरथशर्कराक्षपूतिमाषरपूरारगतापिक्कलताकृष्णगो-

लन्देभ्यः ॥ ४. १. ५० ॥

मिषैषितनिक्षाभडितमण्डितविकितेन्द्रदेवद्विपिप्लवङ्गकलूवृहदग्निजमदग्निप -

राशरेभ्यः ॥ ४. १. ५१ ॥

दलभकुलटकुटीगुचणकसुलुकोजकर्कटालापिन्मवर्णसुवर्णसुलाभिद्विद्वृद्धादि -

भ्यः ॥ ४. १. ५२ ॥

त्राजावसमासे ॥ ४. १. ५३ ॥

मधोर्वाक्षणे ॥ ४. १. ५४ ॥

१. A. स्थापरशु च

८. A. कर्षकाक्षतरु

२. A. दर्भेभ्यः

९. A. कर्तेभ्यः

३. A. सदृकुपृषाकुभ्यः

१०. A and C. वर्णवक्त्र

४. C. वत्सव्याज

११. A. भय

५. C. संस्कृति

१२. A. तण्डिल

६. A. सदसङ्ख्यानिवेशेभ्यः

१३. A. मिषकर्म-

७. A. नरमाण

१४. A. तृदा-

ब्रह्मोः कौशिके ॥ ४. १. ५५ ॥

कवेराकिरंसे ॥ ४. १. ५६ ॥

बोधार्त् ॥ ४. १. ५७ ॥

वतण्डात् ॥ ४. १. ५८ ॥

स्त्रियां लुक् ॥ ४. १. ५९ ॥

अभ्यासमशङ्कुकुटपुटरोहिणखर्जूरपिण्डूरमडिलमण्डिलमडितमण्डितेभ्यः फञ् ॥
४. १. ६० ॥

प्रहृतरामोदक्षान्तकुलकाशकालगोबाह्वार्कस्वनध्वनपादचक्रेभ्यः ॥ ४. १. ६१ ॥

ग्रीवाधविष्टापवित्रापविन्दागोमिन्वाग्मिन्द्यामधूमधूस्रवस्तविभानरविदेभ्यः ॥
४. १. ६२ ॥

जडकडार्हग्रीष्मवीक्षविशम्पविशालगिरिचपलनमदासकानडुह्येभ्यः ॥ ४. १. ६३ ॥

धन्यधर्मांर्जुनबैलबोत्सातवकितवशूद्रखदिरसुमनोदुर्मनोभ्यः ॥ ४. १. ६४ ॥

जातात्पुंसि ॥ ४. १. ६५ ॥

शपमरद्वाजाभ्यामात्रेये ॥ ४. १. ६६ ॥

मात्रेयान्नारद्वाजे ॥ ४. १. ६७ ॥

भर्गात् त्रैगतै ॥ ४. १. ६८ ॥

कुञ्जब्रह्मशङ्खमखगणलोमशटशाकशुण्डाशुभस्कन्दस्कम्भविशांभ्यः फ्यञ् ॥
४. १. ६९ ॥

स्त्रीबहुषु फक् ॥ ४. १. ७० ॥

नडचरबकमुञ्जेतिकेतिशोपक तमकसप्तलवाजप्यतिकाग्निशर्मभ्यः ॥ ४. १. ७१ ॥

वृषगणप्राणनरसायकदासकमित्रपिङ्गरपिङ्गलकिङ्करकिङ्कलकातरकातलेभ्यः ॥
४. १. ७२ ॥

द्वीपाजकाश्यकाश्यपकाव्यामुष्यामित्रचित्रलिङ्गकुमारलोहदुर्गेभ्यः ॥ ४. १. ७३ ॥

स्तम्बाग्रशिशापृष्णशकटसुमतिमिमतर्च्छजगन्धरयुगन्धरहंसकपञ्चालेभ्यः ॥
४. १. ७४ ॥

१. C. रसः

२. A. This and the next sūtra
are written as one sūtra.

३. A. दुहेभ्यः

४. A omits दुर्मनो

५. A. विपाद्भ्यः पक्

६. A. प्राण.

७. A. कातमेभ्यः

८. A omits लोह.

९. A. सु. तममित-

दण्डिन्हस्तिन्चमसिन्सुकृत्यस्त्रिकब्राह्मणाभ्यचटकबद्राभ्यकारपकामुकेभ्यः ॥

४. १. ७५ ॥

ब्रह्मदत्तोदुम्बरशणशोणाश्रबालिशमण्डपेभ्यश्च ॥ ४. १. ७६ ॥

कृष्णरणाभ्यां ब्राह्मणवसिष्ठयोः ॥ ४. १. ७७ ॥

शलङ्कुक्रोष्ठोलौपश्च ॥ ४. १. ७८ ॥

हरितादिभ्योऽर्ज्जु ॥ ४. १. ७९ ॥

यमिभ्याम् ॥ ४. १. ८० ॥

शरद्वच्छुनकदर्भेभ्यो भार्गववात्स्याप्रायणेषु ॥ ४. १. ८१ ॥

जीवन्तपर्वताभ्यां वा ॥ ४. १. ८२ ॥

द्रोणात् ॥ ४. १. ८३ ॥

शिवप्रोष्ठप्रोष्ठिकचण्डजम्भकुठारानभिम्भानकङ्कथोरलविरलपिण्णसुपिण्णेभ्यो -

ऽण् ॥ ४. १. ८४ ॥

पिटकपिटकामृश्राकवर्ननाक्षविरूपाक्षखदूरकरेखलेखसुखलेखनखञ्जनकैञ्जलञ्जे -

रमञ्जमिकेभ्यः ॥ ४. १. ८५ ॥

पर्णकर्णकोहडकहोडककुभोर्णनाभनभागहेहयकुत्सवृष्णिकक्षीरद्वज्जलद्वदेभ्यः ॥

४. १. ८६ ॥

यस्कलह्यद्रुहायःस्थूणतृणकर्णभलन्दनकुरुपाण्डुवनण्डर्ष्टिणेणतृणतक्षभ्यः ॥

४. १. ८७ ॥

गोपिकागोपालिकाकपिलिकाजगिलिकाबाधिरिकारोहिनिकार्यश्वेतोत्तिपाव -

र्यिकापृथेलासपत्नीभ्यः ॥ ४. १. ८८ ॥

भूमिभूरिमुनिसन्धिजरत्कारुकारुहस्तिपादकपिञ्जलकुण्डोऽस्यब्रह्मगुप्तकर्जूर -

कर्णमयूरकर्णेभ्यः ॥ ४. १. ८९ ॥

नेश्च विश्ववसां विश्वोपश्च वा ॥ ४. १. ९० ॥

द्वयचो नद्याः ॥ ४. १. ९१ ॥

विपाशगङ्गाभ्याम् ॥ ४. १. ९२ ॥

१. C. अः

२. A adds णः and reads the rest
as a separate sūtra.

३. A. This and the next sūtra
are read as one.

४. A. भ्लानभूभूथोरलपरिचपिण्णसुपिण्णेभ्यो-

ऽण्

५. A. मञ्जीरमञ्जकेभ्यः

६. A. णश्च

७. A. चाद्वयचो

त्रिवेण्यास्त्रिविर्णं च ॥ ४. १. ९३ ॥

मानुष्याश्चावृद्धनाम्नः ॥ ४. १. ९४ ॥

कुञ्जकोकिलाभ्याम् ॥ ४. १. ९५ ॥

ऋषिकुरुवृण्यन्धकेभ्यः ॥ ४. १. ९६ ॥

मानुस्तसंख्यासंभद्रपूर्वायाः ॥ ४. १. ९७ ॥

केन्यायाः कनीन च ॥ ४. १. ९८ ॥

शुक्लङ्गलविकर्णेभ्यो भारद्वाजात्रेयवात्स्येषु ॥ ४. १. ९९ ॥

शाल्वापीलाभ्यां वा ॥ ४. १. १०० ॥

मण्डकात् ढक् च ॥ ४. १. १०१ ॥

क्यावृडः ॥ ४. १. १०२ ॥

द्वयच्च ॥ ४. १. १०३ ॥

इतो निम्नः ॥ ४. १. १०४ ॥

शुभ्रविष्टपुरग्रहकृतशरद्वतशलाभ्यलाणीवप्रवाहणभरतभरमकर्पूरंतरान्यतरा-

जिराश्वतुदंगोदन्तेभ्यः ॥ ४. १. १०५ ॥

कुशाम्बविप्रविशशालूकदेवतरालीढसुदत्तसुदक्षवायुदत्ताकशापशकलखटूर -

शुकशुक्रोम्रजीवेभ्यः ॥ ४. १. १०६ ॥

कद्रुपाण्डुसृकण्डुयमष्टमकष्टुकपूर्लेपाम्रशलाकाम्रशकुनिशकन्ध्यानिधिपरिधि -

विभ्रयनिध्यनुदृष्टयजवस्तिभ्यः ॥ ४. १. १०७ ॥

गङ्गागोधाविधवाशलाकाकुमारिकाकिशोरिकाकुबेरिकाकाम्बिकाशोकाककसा-

ककलासाखडोन्मत्तागन्धपिङ्गलाधर्मिणीरुक्मिणीराहिणीभ्यः ॥ ४. १. १०८ ॥

श्वन्नस्मन्सुनामन्सुदामञ्जरतिन्बलीवर्दिजिह्वाशान्दिक्सुवक्षोविमातृसुन्मुद्रा-

दिभ्यः ॥ ४. १. १०९ ॥

लक्षणस्यामयोर्वसिष्ठे ॥ ४. १. ११० ॥

बडवाया वृषे ॥ ४. १. १११ ॥

१. A. णश्च

३. A. संचापलाभ्या

२. A omits this word, and reads

४. A. शतद्वार

the further portion together

५. A. तुन्द

with next sūtra as one.

६. A. लक्षण.

विकर्णकुषीतकात् काश्यपे ॥ ४. १. ११२ ॥

मुषो वृक् च ॥ ४. १. ११३ ॥

कल्याणीसुभगादुर्भगाबन्धकीजरतबिलीवर्षीज्येष्ठाकनिष्ठामध्यमापरस्वयनुस -

ष्टयनुदृष्टीनामिनः च ॥ ४. १. ११४ ॥

कुंलटाया वा ॥ ४. १. ११५ ॥

चटकवैरक् ॥ ४. १. ११६ ॥

लुक् स्त्रियाम् ॥ ४. १. ११७ ॥

जौण्डापाण्डादारक् ॥ ४. १. ११८ ॥

गोधाया ढक् च ॥ ४. १. ११९ ॥

भेनियतपुंस्काङ्गहीनाभ्यो वा ॥ ४. १. १२० ॥

भ्रातुर्व्यत् ॥ ४. १. १२१ ॥

व्यन् सप्तने ॥ ४. १. १२२ ॥

छश्च ॥ ४. १. १२३ ॥

स्वसुः ॥ ४. १. १२४ ॥

पितृमात्रादेश्छण् ॥ ४. १. १२५ ॥

ढेग्लोपश्च ॥ ४. १. १२६ ॥

क्षत्राज्जातौ घः ॥ ४. १. १२७ ॥

राज्ञो यत् ॥ ४. १. १२८ ॥

श्वशुरात् ॥ ४. १. १२९ ॥

कुलाट्टकञ् चै ॥ ४. १. १३० ॥

खः सपूर्वाच्च ॥ ४. १. १३१ ॥

दुष्कुलाद्दग्वा ॥ ४. १. १३२ ॥

महाकुलार्द्धस्त्रयौ ॥ ४. १. १३३ ॥

चतुष्पान्नयो ढञ् ॥ ४. १. १३४ ॥

गृष्टिष्टिहलिवलिविभिकुद्रयजवस्तिमित्रशुभ्यः ॥ ४. १. १३५ ॥

१. A. This portion is written as a separate sūtra.

२. A. छक्

३. A. This and the next sūtra are written as one.

४. A. जौण्डापाण्डा-

५. A. This and the next sūtra are written as one.

६. A. ङ्ग्लो-

७. A. omits च

८. A. दस्यो

रेवतीकुक्कुटाक्षवृकबन्धिम्यष्टकं ॥ ४. १. १३६ ॥

अश्वमणिद्वारेभ्यः पाल्याः ॥ ४. १. १३७ ॥

वैतवृककर्णदण्डेभ्यो ग्राहात् ॥ ४. १. १३८ ॥

पौत्रादेः स्त्रियाः कुत्सिते णञ्च ॥ ४. १. १३९ ॥

भगवित्तिताणंविन्दवाकशापेयेभ्यः सौवीरेषु ठञ्च ॥ ४. १. १४० ॥

यामुन्दायनिसौयामायनिवाच्यायणिभ्यश्छञ्च ॥ ४. १. १४१ ॥

फाण्टाहतेर्णफिञौ ॥ ४. १. १४२ ॥

मिमतात् ॥ ४. १. १४३ ॥

कुरुशकन्धुशङ्कुर्तृमर्तृपितृमद्वाक्क्षन्कापिञ्जलादिधानकीन्द्रजालिदामोष्णीषि
भ्यो ण्यः ॥ ४. १. १४४ ॥

कविमतिपीलाशलाकैरकेज्यंहिकेशिनीभ्यः ॥ ४. १. १४५ ॥

शुभ्राभ्रदभ्रमुरपुरकिशोरगर्गराजमारमद्रूपचपथटकेनवेनमूढकुडहृदिशशाली-
नेभ्यः ॥ ४. १. १४६ ॥

कर्णरथपतिसत्यंवडभीवृहतीभ्यः कारात् ॥ ४. १. १४७ ॥

वान्ताद्राभ्यां वृक्षात् ॥ ४. १. १४८ ॥

इयावात् पुत्ररथाभ्याम् ॥ ४. १. १४९ ॥

शूर्पाङ्ग नायात् ॥ ४. १. १५० ॥

विराजकादिञः ॥ ४. १. १५१ ॥

सम्राजः क्षत्रिये ॥ ४. १. १५२ ॥

वामरथवर्च्छकलादियञ्चत् स्वरवर्जम् ॥ ४. १. १५३ ॥

१. A. छन्

२. A. This and the next sūtra are omitted.

३. A. वृक्कर्णदण्डेवाशाकापायेभ्यः

४. A. तक्षन्.. ण्यः is written as a separate sūtra.

५. A. This sūtra is written as two with the following differences in reading:—शुभ्राभ्र-
मुरपुरीकशोरगगराजमारक् ॥
गुपचफक्केनवेनमूढकुट etc.

६. A adds at the beginning

वो[वेना]च्छन्दस्योदन्ये-

७. A. गायात्

८. A omits शकल.. सैन्धव (४. १. १५५.)

सेनान्तकारुलक्षणेभ्य इण् च ॥ ४. १. १५४ ॥

तिककितवसैन्धवशुभामित्रदेवरथनीडयङ्गयमुन्दोरसारथ्यलङ्घनेभ्यः फिञ् ॥

४. १. १५५ ॥

बालभीतप्राभ्यक्ष्यवरंण्योतथ्योदन्योरश्चन्द्रमस्तुषामन्सुषामन्वजवद्भ्यः ॥

४. १. १५६ ॥

तैतिलजाजलक्षैजयतसैकयतचौपयतचैटयतौरसकौरव्यगीकक्षशाठ्यभौरिकि-

भौलिकेभ्यः ॥ ४. १. १५७ ॥

गङ्गासंज्ञोखाशिखावर्णकारसखकाशल्यकालोमकावसुकुरुभ्यः ॥ ४. १. १५८ ॥

दशुकोसलकर्मारहागवृषेभ्यो घुट् च ॥ ४. १. १५९ ॥

द्वयचोऽणः ॥ ४. १. १६० ॥

त्यदादिभ्यो वा ॥ ४. १. १६१ ॥

वृद्धादगोत्रात् ॥ ४. १. १६२ ॥

वाकिनगारेधकार्कट्यकाकलङ्कचर्मिचर्मिभ्यः कुट् च ॥ ४. १. १६३ ॥

पुत्रात्तादा ॥ ४. १. १६४ ॥

अवृद्धात् फिन् बहुलम् ॥ ४. १. १६५ ॥

मनोरण् ॥ ४. १. १६६ ॥

नेष्ठाणः कुत्सायाम् ॥ ४. १. १६७ ॥

जातौ यत् पुक् च ॥ ४. १. १६८ ॥

अञ् ॥ ४. १. १६९ ॥

तुल्यनामभ्यः क्षत्रियजनपदेभ्यो राजनि च ॥ ४. १. १७० ॥

साल्वेयगान्धारिभ्यां च ॥ ४. १. १७१ ॥

वृद्धात् कोसलाजादाश्च ङ्यङ् ॥ ४. १. १७२ ॥

द्वयभ्यगधकलिङ्गशूरमसेभ्योऽण् ॥ ४. १. १७३ ॥

कुरुनादिभ्यो ण्यः ॥ ४. १. १७४ ॥

पाण्डोर्घण् ॥ ४. १. १७५ ॥

१. A. ब्राह्मकाश्वत्काशल्यका

४. A. कुक्

२. A. युक् च

५. C omits this sūtra.

३. A. गारेटकार्कट्यकालङ्क

६. A and C. वृद्धत्

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ४. पा. १. सू. १७६.

उदुम्बरतिलैललमद्रकारयुगन्धरमुलिकशरदण्डप्रत्यग्रथकलकूटादमकेभ्य इञ् ॥

४. १. १७६ ॥

केम्बोजमुरलकेरलचोलशकलसादिभ्यो लुक् ॥ ४. १. १७७ ॥

स्त्रियां कुरुकुन्धवन्तिभ्यः ॥ ४. १. १७८ ॥

अजणोरप्राच्यभर्गकरुषकेकयकश्मीरकौरव्यौरससात्वसुखलेभ्यः ॥ ४. १. १७९ ॥

अजादीनामस्त्रियां बहुषु ॥ ४. १. १८० ॥

यजघोरपुनर्भूषंशुपुत्रदुहितृननान्दभ्यः ॥ ४. १. १८१ ॥

एकद्वयोः षष्ठीतत्पुरुषे वा ॥ ४. १. १८२ ॥

कौण्डिन्यस्य कुण्डिनच्च ॥ ४. १. १८३ ॥

यस्कलभ्यद्रुहायस्थूणतृणकर्णभलन्दनमित्रयुस्वरपमडिलभण्डिलमडितभण्डि-
तेभ्यः ॥ ४. १. १८४ ॥

सदामक्तकम्बलभारकर्णाटपिण्डीजङ्घकसक्थरक्षोमुखजङ्घारयोत्काशकहम-
न्यकविषपुटेभ्यः ॥ ४. १. १८५ ॥

वर्षुकोपरिमेखलकडरकृषवटाकपुष्करसत्कुन्दित्रिविधंयजवास्तिभ्यः ॥ ४. १. १८६ ॥

क्रोष्टुः पादमानाभ्याम् ॥ ४. १. १८७ ॥

शीर्षाच्च मायात् ॥ ४. १. १८८ ॥

अत्रिभृगुकुत्सवसिष्ठाङ्गिरोगोतमेभ्यः ॥ ४. १. १८९ ॥

अंगस्थः ॥ ४. १. १९० ॥

बह्वचः प्राच्यादिभ्यः ॥ ४. १. १९१ ॥

उपकलमकम्रष्टककपिष्ठलकृष्णाजिनकृष्णसुन्दरपिङ्गलकृष्णपिङ्गलकलशीकण्ड -
दामकण्डजटिलकबधिरकेभ्यो वा ॥ ४. १. १९२ ॥

अन्तुगडुकनिदाघापजग्धाडारकचडारकप्रतिलोमानुलोमप्रतानानुपदानमिहित-
स्तरिजङ्घेभ्यः ॥ ४. १. १९३ ॥

१. A. उदुम्बरखदिरल-

२. A adds सात्वांशेभ्यः

३. A. नां स्त्रियां

४. A. परस्त्रीपुत्र. This portion is
written as a separate sūtra.

५. C. नाच्च

६. A. बचसकथ

७. A. विभ्रियज

८. A. क्रोष्टोःपाट-

९. A. अग्रस्तयः

१०. C omits this sūtra but a por-
tion of the sūtra is referred
to in the commentary.

कशकृत्कसुधायुगकर्णकपर्णकशीतकलेस्त्राभुशलाथलपिष्टसुपिष्टमसूरकर्णकटे -

रणपतञ्जलिभ्यः ॥ ४. १. १९४ ॥

तिककितवोऽञ्जककुभवङ्गरभण्डीरथप्रहितनरकाग्निवेशदांसेरकबकनकैश्चगुद-

परिणखलङ्कशान्तमुखोरसलङ्कटेभ्यो द्वन्द्वे ॥ ४. १. १९५ ॥

षट्भ्यश्चोपकादिभ्यः^१ ॥ ४. १. १९६ ॥

न गोपवनादिभ्योऽष्टभ्यः ॥ ४. १. १९७ ॥

प्राग्जितीयेऽचि^२ ॥ ४. १. १९८ ॥

गोत्रालुक् ॥ ४. १. १९९ ॥

फक्फिञोर्वा ॥ ४. १. २०० ॥

अब्राह्मणात् ॥ ४. १. २०१ ॥

पैलसालङ्किसात्यकिसात्यङ्काम्यौदज्यौदमञ्ज्यौदमेष्ट्यौदशुद्धिदैवस्थानपैङ्गलादा -

यनिराणिराहक्षितिभौलिङ्गयांद्वाहमान्याञ्जिहानिभ्यः ॥ ४. १. २०२ ॥

जनपदनाम्नः क्षत्रियादणः ॥ ४. १. २०३ ॥

मगधकलिङ्गशूरमसकुटुवृष्णयन्धकेभ्यश्च ॥ ४. १. २०४ ॥

प्रेष्ठ्यादिञः ॥ ४. १. २०५ ॥

न तौल्यलिङ्गारणिधारणिरावणिदैलीपिदैवनिदैवमनिदैवयक्षिप्रादोहनिचार्फन्द -

क्यासुगिर्पांस्करसाद्यानुराहनीभ्यः ॥ ४. १. २०६ ॥

आनुतिनैमिदयासिबन्धकिंचङ्किपृथाहिसिंपरकिपैसीनिवैकर्णिकार्करिकारेणु -

पालिभ्यः ॥ ४. १. २०७ ॥

भरतगोत्राच्च ॥ ४. १. २०८ ॥

१. A. नशेरक

२. A. नखगद

३. A. adds as a separate sūtra

वाग्याष्ट्येष्टकादिभ्याम्

४. A. adds गर्गभार्गविका

५. A. adds गोर्गे भार्गविका

६. A. This sūtra is read along
with the previous.

७. A. omits वारणि

८. A. फट्

९. A. भरतो

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

[अ. ४. पा. १. सू. २१०.]

मिर्दार्यन्तेभ्योऽणिभ्योः ॥ ४. १. २१० ॥

द्वयेकयोः बहुषु लोपिनो बहुषु लुकि लुक् ॥ ४. १. २११ ॥

बहुषु द्वयेकयोरलुक् ॥ ४. १. २१२ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

—

अथ द्वितीयः पादः

- तेन रक्तं रागात् ॥ ४. २. १ ॥
लाक्षारोचनाभ्यां ठक् ॥ ४. २. २ ॥
शकलकर्दमाभ्यां वा ॥ ४. २. ३ ॥
नीलपीताभ्यां मन्कनौ ॥ ४. २. ४ ॥
पीतकालुक् ॥ ४. २. ५ ॥
हरिद्रामहारजनाभ्यामञ् ॥ ४. २. ६ ॥
चन्द्रवृत्तेर्नक्षत्रायुक्तः कालः ॥ ४. २. ७ ॥
लुप्तद्विशेषे^१ ॥ ४. २. ८ ॥
संज्ञायां श्रवणाश्वत्याभ्याम् ॥ ४. २. ९ ॥
द्वेन्द्राच्छः ॥ ४. २. १० ॥
दृष्टं साम डिद्धा ॥ ४. २. ११ ॥
वामदेवात् ऋद्भ्यौ ॥ ४. २. १२ ॥
गोत्रादङ्गवत् ॥ ४. २. १३ ॥
परिवृत्तो रथः ॥ ४. २. १४ ॥
पाण्डुकम्बलादिनिः ॥ ४. २. १५ ॥
द्वैपर्वयात्राभ्यां चर्मभ्यामञ् ॥ ४. २. १६ ॥
कुमारात् प्राथम्ये ॥ ४. २. १७ ॥
तत्रोद्धृतं पात्रेभ्यः ॥ ४. २. १८ ॥
स्थण्डिलात् शेते व्रती ॥ ४. २. १९ ॥
संस्कृतं भक्ष्यम् ॥ ४. २. २० ॥
शूलोस्त्राभ्यां यत् ॥ ४. २. २१ ॥

१. A adds संज्ञाया and omits this word in the next sūtra.

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. This is read along with the previous sūtra.

वभ्रष्टक् ॥ ४. २. २२ ॥

उदंभितो वा ॥ ४. २. २३ ॥

क्षीराबुञ्ज् ॥ ४. २. २४ ॥

सास्मिन् पौर्णमासी संज्ञायाम् ॥ ४. २. २५ ॥

अभ्युत्थाप्रहायणीभ्यां ठक् ॥ ४. २. २६ ॥

फाल्गुनीश्रवणकार्तिकीचैत्रीभ्यो वा ॥ ४. २. २७ ॥

सास्य देवता ॥ ४. २. २८ ॥

कस्येच्च ॥ ४. २. २९ ॥

शुकादन् ॥ ४. २. ३० ॥

पैङ्गोक्षीपुत्रादिभ्यश्छः ॥ ४. २. ३१ ॥

शतरुद्रात् घञ्च ॥ ४. २. ३२ ॥

अपोनपादपात्रपातोस्तु चानः ॥ ४. २. ३३ ॥

महन्द्राद्धा ॥ ४. २. ३४ ॥

सोमात् ङण् ॥ ४. २. ३५ ॥

वाय्वृतुपित्रुपसो यत् ॥ ४. २. ३६ ॥

द्यावापृथिवीशुनासीरमरुत्वदग्नीषोमवास्तां ण्यतिगृहमेधाच्छ्र ॥ ४. २. ३७ ॥

कालेभ्यो भववत् ॥ ४. २. ३८ ॥

महाराजप्राष्ठपदाभ्यां ठक् ॥ ४. २. ३९ ॥

आदेश्छन्दसः प्रगाये ॥ ४. २. ४० ॥

योद्धप्रयोजनेभ्यः संग्रामे ॥ ४. २. ४१ ॥

प्रहरणादस्यां क्रीडायां णः ॥ ४. २. ४२ ॥

भावघ्नो अः ॥ ४. २. ४३ ॥

तद्धीते तद्वेद ॥ ४. २. ४४ ॥

क्रेतुभ्यष्टक् ॥ ४. २. ४५ ॥

वृत्तिसंग्रहायुर्वेदगुणगणानुपद्विपदज्योतिषगणितानुमूर्लक्ष्यलक्षणैः ॥

४. २. ४६ ॥

१. A. भवणा

२. A. This sūtra is read along with the previous.

३. A. वैज्ञिकिणी-

४. A. This is read along with the previous sūtra.

५. A. This is read along with the previous sūtra.

वसन्तवर्षाशरद्धेमन्तशिशिरप्रथमचरमानुगुणकल्पाथर्वणेतिहासपुराणेभ्यः ॥

४. २. ४७ ॥

आख्यानाख्यायिकाभ्यः ॥ ४. २. ४८ ॥

लक्षणकल्पसूत्रान्तादकल्पादेः ॥ ४. २. ४९ ॥

विद्यान्तादनङ्गक्षत्रधर्मत्रिपूर्वात् ॥ ४. २. ५० ॥

पदोत्तरपदात् ठन् ॥ ४. २. ५१ ॥

शतषष्ठ्यादेः पथः छन् ॥ ४. २. ५२ ॥

अनुब्राह्मणादिनिः ॥ ४. २. ५३ ॥

क्रमपदशिक्षामीमांसासामभ्यो वुन् ॥ ४. २. ५४ ॥

सर्वसादेर्लुक् ॥ ४. २. ५५ ॥

प्रोक्तात् ॥ ४. २. ५६ ॥

संख्याकनः सूत्रवचनात् ॥ ४. २. ५७ ॥

तस्य समूहः ॥ ४. २. ५८ ॥

भिक्षाक्षेत्रकर्तापगर्भिणीदक्षिणाङ्गारसहस्राथर्वण्युवातिपदातिपद्धतिभ्योऽण् ॥

४. २. ५९ ॥

खण्डिकाहन्द्दलबन्धयुगवस्त्रं वडवाभिश्चुकशुकोल्कभ्वानुदात्तादेरञ् ॥ ४. २. ६० ॥

क्षुद्रकमालधात् सेनायाम् ॥ ४. २. ६१ ॥

गोत्रोक्षोष्टोरधराजराजन्यराजपुत्रवत्समनुष्याजवृद्धेभ्यो वुञ् ॥ ४. २. ६२ ॥

केदाराद्यञ्च ॥ ४. २. ६३ ॥

कवचिनश्च ठञ् ॥ ४. २. ६४ ॥

हस्त्यचित्तेभ्यष्टक् ॥ ४. २. ६५ ॥

धेनोरनञः ॥ ४. २. ६६ ॥

गणिकाम्राह्मणमाणवबाडवंभ्यो यञ् ॥ ४. २. ६७ ॥

केशाह्वा ॥ ४. २. ६८ ॥

अभ्वाच्छः ॥ ४. २. ६९ ॥

पेशुपुरुषाभ्यां णट्ठौ ॥ ४. २. ७० ॥

अहः ऋः क्रतौ ॥ ४. २. ७१ ॥

पृष्ठाद्यः ॥ ४. २. ७२ ॥

१. A. कार्येभ्यः

२. A. ठक्

३. A. वधवा

४. A. क्षलकमलवास्तेनायाम्.

५. C. This is written as part of the commentary.

पाशतृणधूमाङ्गारगलवातपिटकपिटाकशकटहलनडवनेभ्यश्च ॥ ४. २. ७३ ॥

वातादूलश्च ॥ ४. २. ७४ ॥

गोत्रश्च ॥ ४. २. ७५ ॥

रथात् कण्यश्च ॥ ४. २. ७६ ॥

खलादिनिश्च ॥ ४. २. ७७ ॥

ऊककुन्दुमाभ्याम् ॥ ४. २. ७८ ॥

ग्रामजनबन्धुसहायेभ्यस्तत् ॥ ४. २. ७९ ॥

पितृमातृभ्यां भ्रातरि व्यडुलच्चा ॥ ४. २. ८० ॥

पितरि डामहच् ॥ ४. २. ८१ ॥

मातरि पिश्च ॥ ४. २. ८२ ॥

अवेर्दुग्धे साढदूसमरीसचः ॥ ४. २. ८३ ॥

तिलाभिष्फलात्पिञ्जपेज्जा ॥ ४. २. ८४ ॥

विषयो देशः ॥ ४. २. ८५ ॥

राजन्यशैलूषदेवयानवसानिवैतिलैवसनोदुम्बराभ्यगीपुत्रवैकर्णार्जुनायनजा -

लन्धरायणशालङ्कायनेभ्यो बुञ्ज ॥ ४. २. ८६ ॥

वैल्वचनबाभ्रव्यानुतात्मकामेयसांप्रीयदाभ्यूर्णनाभमालवत्रैर्गर्तवैराटिभ्यश्च ॥

४. २. ८७ ॥

भौरिकिमौलिकिचौपयनचैटयननैकयनकाण्यवागिजकेभ्यो विधल् ॥ ४. २. ८८ ॥

पेषुकारिसौवीरशयाभ्रशयाण्डशयण्डशोण्डनुण्डदेवदासमित्रेभ्यो भक्तल् ॥

४. २. ८९ ॥

द्वयाक्षत्र्याक्षसारस्यदासमित्रचान्द्रस्त्रखाण्डादेरायनात् ॥ ४. २. ९० ॥

वैश्वादिभ्यो देवधेनवमानवेभ्यः ॥ ४. २. ९१ ॥

निवासे तज्जास्त्रि ॥ ४. २. ९२ ॥

अदूरभवे ॥ ४. २. ९३ ॥

तेन निर्बृत्ते ॥ ४. २. ९४ ॥

तविहास्ति च ॥ ४. २. ९५ ॥

१. A. पोत-

२. A. दूलच्

३. A adds न बहुवचनविषयात् as a separate sūtra.

४. A. पीलवमान-

५. A omits वाणि...शयाभ्र in the next sūtra.

अोरञ् ॥ ४. २. ९६ ॥

मतो बह्व्यकृतेः ॥ ४. २. ९७ ॥

बह्वचः कूपेषु ॥ ४. २. ९८ ॥

उदक् च विपाशः ॥ ४. २. ९९ ॥

सङ्कलपुष्कलत्वासमूलासपलाशमल्लपालकपालबहुलेभ्यः ॥ ४. २. १०० ॥

उद्यातोडुपोत्पिषोत्पुटोत्पलपूलाससिकतापूतिकेभ्यः ॥ ४. २. १०१ ॥

कुम्भनिधानसुदत्तसुदक्षसुनेत्रसुभूमसुभृतराजभृतगोभृतेभ्यः ॥ ४. २. १०२ ॥

गभीरगम्भीरेतराभिषिक्तशाताहतनिर्यतनिवेशेभ्यः ॥ ४. २. १०३ ॥

शरीरसद्योजवरुणकाखणहेमन्वेमन्लोमन्सुमन्त्रलेभ्यश्च ॥ ४. २. १०४ ॥

स्त्रीषु सौवीरसाल्वप्राक्षु ॥ ४. २. १०५ ॥

सुवास्तुवर्णुतण्डुभण्डुखण्डुशिखण्डिशैवल्लिशेफालिकपूर्तिभ्योऽण् ॥ ४. २. १०६ ॥

गर्तगाहमिसकथदक्षविकर्णकृष्णकर्णशशकर्णकर्कशकर्कन्धुमतीभ्यः ॥ ४. २. १०७ ॥

रोण्याः सपूर्वायाश्च ॥ ४. २. १०८ ॥

कोपधाश्च ॥ ४. २. १०९ ॥

अरिहणद्रुहणकिरणसांपरायणौघ्रायणभोस्त्रायणमैत्रायणत्रैगर्तायनवैमनायनसौ-

मतायनखाण्डायनशाण्डिल्यायनोद्दण्डखण्डवीरणोद्धानेभ्यो वुञ् ॥

४. २. ११० ॥

खदिरबधिरभगलोलन्दविपथरैवतविपशकाशकृत्स्नशिपाशिरीषाविल्वजम्बू-

जाम्बवत्सुयङ्गसुशर्मनरायस्पोषेभ्यश्च ॥ ४. २. १११ ॥

कुशाभ्वारिष्टारिष्मविशालरोमशरोमकसुवर्चलशबलसूकरप्रतरपुंरटसुदृशेभ्य -

श्छण् ॥ ४. २. ११२ ॥

सुखधूमाजिनाभिजनविनतावनतविदुःख्यासकुटमौग्ल्यायोःपाराशरेभ्यश्च ॥

४. २. ११३ ॥

ऋक्ष्यन्यग्रोधशरनिलीननिधाननिबन्धकर्मपरिगूढोपगूढाश्मोत्तराश्माशनिभ्यः

कः ॥ ४. २. ११४ ॥

खण्डदण्डस्थूलबाहुवेणुवीरणखदिरपरिवृत्तपरिवंशवेदमांशुशार्करारदुभ्यश्च ॥

४. २. ११५ ॥

१. A. निहत

२. A reads- this along with the previous sūtra.

३. A omits भास्त्रायणमैत्रायण.

४. A. पुरगसदृशे-

५. A. विधान

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ४. पा. २. सू. ११६.

कुमुदबीजबलजशिरीषाभ्यथन्यग्रोधयवासविकङ्कतेर्कटशकटकङ्कटदशग्राम -

गर्तशर्करापट्टिवापकूपेभ्यश्च ॥ ४. २. ११६ ॥

काशपाशपलाशाभ्यथपीयूषवासविसतृणवैनडकर्मकूर्परवैरवन्लकण्टक -

गुहाभ्य इलः ॥ ४. २. ११७ ॥

तृणनडजनपर्णवर्णार्णवरेणबलबुसेभ्यः सः ॥ ४. २. ११८ ॥

मेक्षाफलकाबन्धुकाध्रुवकाध्रुवकायुवकाक्षिपकाकूपकडुंकषुकैरकटकङ्कटशकट -

महन्यग्रोधेभ्य इतिः ॥ ४. २. ११९ ॥

अश्मग्न्येषूषमीननदगर्मगङ्गगुडनगखण्डशिखाकोटपामनवृन्दकन्दैभ्यो रः ॥

४. २. १२० ॥

सख्यग्निदत्तर्षत्तवायुदत्तगोमिलभल्लभल्लपालरोहतमालकदरकरवीराशोकेभ्यो

दक् ॥ ४. २. १२१ ॥

चक्रचक्रवाककुशीरकसरकसुरससरससरमसमलसप्तलङ्गलेभ्यश्च ॥ ४. २.

१२२ ॥

सङ्काशकश्मीरकम्पिलशूरसेनयूपकुम्भसीसरसरकसमलासनासाश्मरोमलो -

मभ्यो ण्यः ॥ ४. २. १२३ ॥

कुटतीर्थपुलिनमलिनागस्तिविरत्नविकरसुपथिन्सुपीन्धिदाशिनलनासिकाङ्गसर्क -

र्णकेभ्यश्च ॥ ४. २. १२४ ॥

बलबुलमूलोलकूलोरलसुललकुलवनेभ्यो यः ॥ ४. २. १२५ ॥

पक्षतुषवित्रकुण्डाण्डकम्बलिकांशुककुम्भसीरकसरकसरससमलेभ्यः स्फक् ॥

४. २. १२६ ॥

यमलबिलहस्ताहस्तिम्बिङ्गकसकर्णकरोमलोमोतिश्वभ्यः ॥ ४. २. १२७ ॥

पथः पन्थ च ॥ ४. २. १२८ ॥

१. A. उत्कट

८. A omits दत्त.

२. A. बन्धन

९. A. कुसरकुसुर

३. C omits ध्रुवका

१०. A. स्वप्यः

४. A omits ध्रुवका

११. A. सुपनिन्सबन्ध

५. A. युतबुकोत्कट-

१२. A. सकर्णेभ्यश्च.

६. A. अस्मसुष-

१३. A. दुल्ल

७. A omits कन्द

१४. A. लोमाकिम्बश्च

कर्णवसिष्ठार्कलूयानडुस्रजित्वजिवन्तकुलिशकुम्भ्याण्डीवतानकस्फिर्कृपञ्च -

जनैभ्यः फिञ् ॥ ४. २. १२९ ॥

सुतङ्गममुनिचित्तविप्राचित्तमहंचित्तमहापुत्रभ्वेतगडिकजीवाजिरार्जुनबीजवा -

पिशुचिशुकविप्रेभ्य इञ् ॥ ४. २. १३० ॥

प्रगदिमगदिकलिवखाडिवगडिवचूडारमार्जारकोविदारैभ्यो ड्यः ॥ ४. २. १३१ ॥

वराहपलाशशिरीषनिबद्धपिनद्धस्थूलखदिरशर्कराबाहुविदग्धविभग्ननिमेग्ने -

भ्यः कक् ॥ ४. २. १३२ ॥

कुमुदकुमुदकुण्डलमुनिस्थलाश्वत्थशाल्मलिदशप्रागमगोमठरथकारशर्करामधु -

कर्णशिरीषेभ्यः घृक् ॥ ४. २. १३३ ॥

उत्करशफराश्मखदिरपलाशापिप्पलपिप्पलीमूलत्रैवर्णारण्यपर्णसुपर्णाणकशूर्प -

णायश्यवनायेभ्यश्छः ॥ ४. २. १३४ ॥

काशाश्वत्थनिशानविशालशालोत्कोशखलंजिनतिकितवातपपिचुशर्करावैरा -

कणनैचाकचेभ्यः ॥ ४. २. १३५ ॥

धुद्राक्षान्तनितान्तवृक्षेन्द्रवृक्षावरोहिनभस्त्राजन्त्याजिनेन्द्रानिचर्मगतार्कैभ्यश्च ॥

४. २. १३६ ॥

नैडप्लक्षविल्वयेणुवेत्रवेतसतृणकाष्ठेशुकपोतानां कुक् च ॥ ४. २. १३७ ॥

क्रौञ्चाया ह्रस्वश्च ॥ ४. २. १३८ ॥

तक्ष्णो नलोपश्च ॥ ४. २. १३९ ॥

कुमुदनडमहिपवंतसेभ्यां इमतुप् ॥ ४. २. १४० ॥

नडशाडाभ्यां डलच् ॥ ४. २. १४१ ॥

शिखाया वलच् ॥ ४. २. १४२ ॥

जनपदे लुवविदिशादिभ्यः ॥ ४. २. १४३ ॥

वरणशिरीषशाल्मलिकटुकवदरीगोदपुष्करजालपदानाघपर्णातिक्षशिलाशुण्डी -

शयाण्डीशृङ्गिभ्यः ॥ ४. २. १४४ ॥

वल्गुवलमीमधुराचम्पापम्पोजयिनीगयोरसाकाञ्चीस्कङ्गुगोमतीजम्बूभ्यः ॥

४. २. १४५ ॥

१. A. This portion is written as a separate sūtra.

२. A omits महंचित्त.

३. A. विभमेभ्यः

४. A. निशान

५. A. खेला

६. A omits this sūtra.

७. A omits this sūtra.

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

[अ. ४. पा. २. सू. १४४.]

शर्करावा वा ॥ ४. २. १४४ ॥

नद्यां मतुषसुवास्त्वादिमीमरथमगीरयेभ्यः ॥ ४. २. १४५ ॥

मधुर्कर्मधूविसन्धानुवेण्वधुशमीकरीरकिशराशर्याणहिमरोमभ्यः ॥ ४. २. १४६ ॥

ऋह्यरिष्टशरमरुसक्षशिलास्तडावटावादांलीष्टकासुतिशक्तिशलाकासन्दीभ्यश्च ॥

४. २. १४७ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

अथ तृतीयः पादः

—:०:—

शेषे ॥ ४. ३. १ ॥

राष्ट्रादः ॥ ४. ३. २ ॥

पारावरात् खः ॥ ४. ३. ३ ॥

व्यस्तविपर्यस्ताच्च ॥ ४. ३. ४ ॥

ग्रामाद्यस्वञौ ॥ ४. ३. ५ ॥

कर्त्र्युभिकुभिकुण्डिनपुष्करपुष्कलमोदनमाहिभ्रमतीवर्मतीनगरेभ्यो ढक्ञू ॥
४. ३. ६ ॥

कुठ्याया यलोपश्च ॥ ४. ३. ७ ॥

कुलकुक्षिप्रीवाभ्यः श्वास्यलङ्कारेषु ॥ ४. ३. ८ ॥

नदीमहीसेतिक्रीभावस्तीवाराणसीकौशाम्बीकाशफरीखादिर्पाठामायासा-
ल्वादौर्वापूर्वनगरीपूर्वनगरेभ्यो ढक् ॥ ४. ३. ९ ॥

बडवाया वृषे ॥ ४. ३. १० ॥

दक्षिणा पश्चात्पुरसस्यक् ॥ ४. ३. ११ ॥

बह्वर्दिपर्दिकापिशीभ्यः षक् ॥ ४. ३. १२ ॥

रङ्गोः प्राणिनि वा ॥ ४. ३. १३ ॥

द्युप्रागपागुक्प्रतीचो यत् ॥ ४. ३. १४ ॥

कन्यायाष्ठक् ॥ ४. ३. १५ ॥

वर्णौ वुक् ॥ ४. ३. १६ ॥

क्वामेहत्रतसिभ्यस्त्यप् ॥ ४. ३. १७ ॥

नेर्ध्रुवे ॥ ४. ३. १८ ॥

निस्रो गते ॥ ४. ३. १९ ॥

देवमोक्षः श्वसो वा ॥ ४. ३. २० ॥

कूरादेत्यः ॥ ४. ३. २१ ॥

उत्तरादाहञ् ॥ ४. ३. २२ ॥

भारण्याण्यः ॥ ४. ३. २३ ॥

१. A. म्यश्च

तीरान्तादञ् ॥ ४. ३. २४ ॥

कृष्यान्तादञ् ॥ ४. ३. २५ ॥

दिक्पूर्वपदादसंज्ञायाम् ॥ ४. ३. २६ ॥

मद्रेभ्योऽञ् ॥ ४. ३. २७ ॥

उदीच्यग्रामाद्वह्न्योऽन्तोदात्तात् ॥ ४. ३. २८ ॥

बाहीकरांमकपटश्चरगोमनीगोष्ठीनैकतीभ्योऽण् ॥ ४. ३. २९ ॥

प्रस्थोत्तरपदकोपधेभ्यश्च ॥ ४. ३. ३० ॥

पेलदीपपरिषत्परिखादपानशूरसेनसकुलोमभ्यः ॥ ४. ३. ३१ ॥

कमलाङ्गिदाकीकराभ्याम् ॥ ४. ३. ३२ ॥

बहुजालकलेभ्यश्च कीटात् ॥ ४. ३. ३३ ॥

शकलादिभ्यां गोत्रान् ॥ ४. ३. ३४ ॥

इञश्च ॥ ४. ३. ३५ ॥

न द्वयच्चः प्राच्यात् ॥ ४. ३. ३६ ॥

वृद्धाच्छः ॥ ४. ३. ३७ ॥

पङ्काद्यच्च प्राग्देशान् ॥ ४. ३. ३८ ॥

नृनाम्नो वा ॥ ४. ३. ३९ ॥

गोत्रान्तात्तद्वदजिह्वाकात्यहरिनकात्यात् ॥ ४. ३. ४० ॥

त्यदादिभ्यः ॥ ४. ३. ४१ ॥

भवतो दश्च ॥ ४. ३. ४२ ॥

ठञ् च ॥ ४. ३. ४३ ॥

भोर्देशान् ॥ ४. ३. ४४ ॥

प्राच्याच्छे ॥ ४. ३. ४५ ॥

काशिचेंदिसांयानिभौरङ्गिदासग्रामसौधावतानमोदनमोदमानगोवासनदेवदत्ता-

ञ्मिठश्च ॥ ४. ३. ४६ ॥

संवाहाव्युतशकुलादारिन्दमकरुणकुनामन्हिरण्यामित्रहस्तिकर्षुभ्यश्च ॥

४. ३. ४७ ॥

१. A. फल.

३. A. This and the next sūtra

२. A. This portion is written as

are written as one.

a separate sūtra.

४. A. भङ्ग.

सुधासिन्धुदासेभ्यो मित्रात् ॥ ४. ३. ४८ ॥

युवोपदेवेभ्यो राजात् ॥ ४. ३. ४९ ॥

ऊर्ध्वादिभ्यः कालात् ॥ ४. ३. ५० ॥

बाहीकग्रामेभ्यः ॥ ४. ३. ५१ ॥

वोशीनरेषु ॥ ४. ३. ५२ ॥

प्रस्रवहपुरान्तयोपधन्वार्थेभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. ५३ ॥

ईद्रोपधेभ्यः प्राचाम् ॥ ४. ३. ५४ ॥

जैनपदेभ्यः ॥ ४. ३. ५५ ॥

तद्विधेभ्यश्च ॥ ४. ३. ५६ ॥

अवृद्धेभ्योऽपि बहुवचनविषयेभ्यः ॥ ४. ३. ५७ ॥

कच्छाग्निकवर्तान्तेभ्यः ॥ ४. ३. ५८ ॥

धूमपण्डशशादनार्जुनावराजगृहगर्तसत्रासाहंसाकेतसांस्तियाचयान्तराक्षिपे-
भ्यः ॥ ४. ३. ५९ ॥

तीर्थघोषशष्पमित्रवर्चारुणकुक्षिबर्बोजयिनीपल्लीभक्षालीक्षिणापथेभ्यः ॥
४. ३. ६० ॥

द्वयाहावश्याहावाजिकूलमद्रकूलाराक्षीधार्तराक्षीपद्वारेमाठरविदेहानर्तपाठेयपा-
थ्येभ्यः ॥ ४. ३. ६१ ॥

माहकमाद्रकमाघघोषराजाट्टमानदाण्डायनेभ्यः खाल्याः ॥ ४. ३. ६२ ॥

कूलात् सौवीरेषु ॥ ४. ३. ६३ ॥

समुद्राग्नौमनुष्ययोः ॥ ४. ३. ६४ ॥

नगरात् कुत्सतप्राचीण्ययोः ॥ ४. ३. ६५ ॥

अरण्यात् पथिन्यायाध्यायहस्तिनरविहारेषु ॥ ४. ३. ६६ ॥

वा गोमये ॥ ४. ३. ६७ ॥

कुरुयुगन्धराभ्याम् ॥ ४. ३. ६८ ॥

वृजिमद्राभ्यां कन् ॥ ४. ३. ६९ ॥

कोपघादण् ॥ ४. ३. ७० ॥

१. A omits this word, and reads
the next sūtra along with
this.

२. C. This and the next sūtra are
omitted.

३. A. हाक्षे-

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

[अ. ४. पा. ३. सू. ७१.]

कञ्चकुरसिन्धुसिन्धुन्तगन्धारिकुलूककम्बोजकश्मीरमधुमद्वर्णकुट्टीपानूपा -
नुपण्डबिजावकाजवाहसाल्वेभ्यश्च ॥ ४. ३. ७१ ॥

मनुष्यतत्स्थयांर्बुञ्ज ॥ ४. ३. ७२ ॥

साल्वाङ्गायशाग्वंश्च ॥ ४. ३. ७३ ॥

न पशती ॥ ४. ३. ७४ ॥

गर्तन्तिच्छः ॥ ४. ३. ७१ ॥

कटाक्षः प्राच्यात् ॥ ४. ३. ८६ ॥

करवोपधकन्थापलदागरमामहृदान्ताच्छं ॥ ४. ३. ७७ ॥

पर्वतात् ॥ ४. ३. ७८ ॥

अनंरं वा ॥ ४ ३. ५९ ॥

कृष्णपर्णात् भारद्वाजात् ॥ ४. ३. ८० ॥

गर्हान्तस्थसमविपमान्तमोत्तरान्तरान्तरान्याङ्गवङ्गमगन्धेभ्यः ॥ ४. ३. ८१ ॥

कामप्रस्यदन्ताप्रावरूपन्दताभिः शर्मिदैवशर्मिवाराट्कवाल्मीक्याध्यभिः शैशिर्या -
सूर्यानुशम्यार्हिभिः ॥ ४. ३. ८२ ॥

क्षमवृत्तिर्खाडायनिकाउरणिगाउराणिमौजिबोजिव्याडिशाडिशाङ्गिसांत्रिसौमि -
ज्यामत्रिभ्यः ॥ ४. २. ८२ ॥

इषोरप्रानीकाभ्याम् ॥ ४ ३. ८४ ॥

एकादशपलाशिकाभ्याम् ॥ ४. ३. ८५ ॥

समानाश्च ग्रामात् ॥ ४. २. ८६ ॥

अवमोत्तमाभ्यां च शाखात् ॥ ४. ३. ८७ ॥

पूर्वपराभ्यां पश्चात् ॥ ४. ३ ८८ ॥

एकमुखगार्ध्वेश्वरस्तसः ॥ ४. ३. ८९ ॥

स्वपरजनदेवराज्ञां कुरु च ॥ ४. ३. ९० ॥

पृथिवीमध्यस्य मध्यमश्च ॥ ४ ३. ९१ ॥

निवासस्य चरणेऽणु च ॥ ४. ३. ९२ ॥

वेणुकवेत्रकप्रत्यकमध्यमकांतरपदकादिभ्यश्छण् ॥ ४. ३ ९३ ॥

युष्मदस्मदांवास्वज् युष्माकास्माकौ च ॥ ४. ३. ९४ ॥

१. A. काव्यानि

३. Comments च.

२. A. ग्रामनी-

अण् च ॥ ४. ३. ९५ ॥

तवकममकावेकत्वे ॥ ४. ३. ९६ ॥

द्वीपादनुसमुद्रं ज्यः ॥ ४. ३. ९७ ॥

अर्धाद्यत् ॥ ४. ३. ९८ ॥

परापराधमोत्तमादेश्च ॥ ४. ३. ९९ ॥

दिगादेश्च ॥ ४. ३. १०० ॥

ग्रामजनपदैकदेशादश्च ॥ ४. ३. १०१ ॥

संपूर्वात् ॥ ४. ३. १०२ ॥

कालेभ्यः ॥ ४. ३. १०३ ॥

कदम्बपुष्पादिभ्यश्च तद्धृत्तिभ्यः ॥ ४. ३. १०४ ॥

शरदः श्राद्धे ॥ ४. ३. १०५ ॥

रोगातपयोर्वा ॥ ४. ३. १०६ ॥

निशाप्रदोषाभ्याम् ॥ ४. ३. १०७ ॥

भ्वसस्तुद् च ॥ ४. ३. १०८ ॥

सायंचिरंप्राह्मेप्रगेव्ययेभ्यष्टयुः ॥ ४. ३. १०९ ॥

पूर्वाद्वापराद्वाभ्यां वा ॥ ४. ३. ११० ॥

पुरो नः ॥ ४. ३. १११ ॥

परुत्परारिचिरेभ्यस्तः ॥ ४. ३. ११२ ॥

ऋतुनक्षत्रेभ्योऽण् ॥ ४. ३. ११३ ॥

सन्ध्यासन्धिवेलात्रयोदशीचतुर्दशीपञ्चदशीर्षार्णमास्यमावास्याप्रतिपद्भ्यश्च ॥

४. ३. ११४ ॥

संवत्सरात् फलपर्वणोः ॥ ४. ३. ११५ ॥

हेमन्ताद्वा तलोपश्च ॥ ४. ३. ११६ ॥

वर्षाप्रवृद्ध्यां ठगेण्यां ॥ ४. ३. ११७ ॥

मभ्यादः सांप्रतिके ॥ ४. ३. ११८ ॥

आदेश्च मः ॥ ४. ३. ११९ ॥

१. A. पदां च भव्.

२. A. This and the next sūtra
are written as one.

३. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A. न्यौ

- अधोऽवसोलोपश्च ॥ ४. ३. १२० ॥
 अग्रान्तपञ्चाङ्गय इमञ्च ॥ ४. ३. १२१ ॥
 तत्र जार्तः ॥ ४. ३. १२२ ॥
 प्रावृषष्टप् ॥ ४. ३. १२३ ॥
 संज्ञायां शरदो वुञ् ॥ ४. ३. १२४ ॥
 पूर्वाहापराहार्द्रामूलप्रदोषावस्करेभ्यः कन् ॥ ४. ३. १२५ ॥
 पैथः पन्थ च ॥ ४. ३. १२६ ॥
 सिन्धवकराभ्यां वा ॥ ४. ३. १२७ ॥
 अमावास्यार्थादश्च ॥ ४. ३. १२८ ॥
 स्थानान्तगोशालखरशालाल्लुक् ॥ ४. ३. १२९ ॥
 अनूराधास्वानीतिप्यपुनर्वसुहस्तविशाखाबहुलाभ्यः ॥ ४. ३. १३० ॥
 वत्सशालाभिजिद्भ्युद्धागशिरश्चित्रारेवतीरांहिणीभ्यो वा ॥ ४. ३. १३१ ॥
 नित्यं मित्रयां चित्रादिभ्यः ॥ ४. ३. १३२ ॥
 शतमिषजोऽण् च डिद्धा ॥ ४. ३. १३३ ॥
 ध्विष्टाषाढाभ्यां छण् च ॥ ४. ३. १३४ ॥
 फल्गुन्याष्ट च ॥ ४. ३. १३५ ॥
 अश्विन्यादिभ्यो बहुलम् ॥ ४. ३. १३६ ॥
 कृतलब्धक्रीनकुशलप्रायभवसंभूताः ॥ ४. ३. १३७ ॥
 कालात् साधुपुष्प्यन्पच्यमानेषु ॥ ४. ३. १३८ ॥
 उप्ते च ॥ ४. ३. १३९ ॥
 आश्वयुज्या वुञ् ॥ ४. ३. १४० ॥
 ग्रीष्मवसन्ताभ्यां वा ॥ ४. ३. १४१ ॥
 देयमृणम् ॥ ४. ३. १४२ ॥
 कलाप्यभ्ययवजुसेभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. १४३ ॥
 ग्रीष्मावरसमाभ्यां वुञ् ॥ ४. ३. १४४ ॥
 संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठञ्च ॥ ४. ३. १४५ ॥

१. A. अयोर्वसो

२. A adds as a separate sūtra.

विद्वान्निः

३. A. पुनये पयः पयञ्

४. A omits this and the following three sūtras.

५. A. प्रयणीभ्यां

व्याहरति मृगः ॥ ४. ३. १४६ ॥

तदस्य सोढम् ॥ ४. ३. १४७ ॥

तत्र भवः ॥ ४. ३. १४८ ॥

दिग्वर्गपूगगणोक्तामुखजघनवंशानुवंशदेशकालाकाशपक्षसाक्षिभ्यो यत् ॥

४. ३. १४९ ॥

आद्यन्तान्तररहःपथ्यलीकयूथन्यायमित्रमेघमेवाधार्याङ्गथश्च ॥ ४. ३. १५० ॥

उदकात् संज्ञायाम् ॥ ४. ३. १५१ ॥

देहांशात् ॥ ४. ३. १५२ ॥

दतिकुक्षिकलशिवस्यस्यहिभ्यो ढञ् ॥ ४. ३. १५३ ॥

ग्रीवातोऽण् च ॥ ४. ३. १५४ ॥

गम्भीरपञ्चजेनाभ्यां ज्यः ॥ ४. ३. १५५ ॥

चतुर्मासाद्यञ्जे ॥ ४. ३. १५६ ॥

संज्ञायामण् लुक् च ॥ ४. ३. १५७ ॥

परैर्मुखौष्ठह्नूलूखलेभ्योऽव्ययीभावे ॥ ४. ३. १५८ ॥

उपात्स्थूलाकलापाभ्याम् ॥ ४. ३. १५९ ॥

अनोः पथिपदयूपवंशसीतातिलयवभङ्गामापेभ्यः ॥ ४. ३. १६० ॥

पर्युपानुभ्यः सीरात् ॥ ४. ३. १६१ ॥

अन्तः पूर्वपदादृञ् ॥ ४. ३. १६२ ॥

पर्यनुभ्यां ग्रामात् ॥ ४. ३. १६३ ॥

समानात् ॥ ४. ३. १६४ ॥

तदादेः ॥ ४. ३. १६५ ॥

लोकान्तात् ॥ ४. ३. १६६ ॥

अध्यान्माधिदेवाधिभूतेहलोकपरलोकोर्ध्वन्दर्मादिभ्यश्च ॥ ४. ३. १६७ ॥

जिह्वामूलाङ्गुलेष्टः ॥ ४. ३. १६८ ॥

बर्गीन्नात् ॥ ४. ३. १६९ ॥

१. A. This portion is written as a
separate sūtra.

४. A omits this sūtra.

२. A. देहाङ्गात्

५. A adds ऊर्ध्वमुहूर्ताकस्मादमुष्मिणि -
पत्यात्मशेषकदाचिदमुत्रपरत्रादि -
भ्यश्च ॥

३. A. अनबहिरदन्तस्वाभ्यां

- अंशब्दे यत्सौ च ॥ ४. ३. १७० ॥
 मध्यान्मण्मीयौ च ॥ ४. ३. १७१ ॥
 दिनमध्यां चास्य ॥ ४. ३. १७२ ॥
 ललाटाङ्गुष्णे कन् ॥ ४. ३. १७३ ॥
 कर्णात् ॥ ४. ३. १७४ ॥
 प्रायेणोपादेष्टुक् ॥ ४. ३. १७५ ॥
 जानुनीविभ्यां च ॥ ४. ३. १७६ ॥
 क्षामाजिनान्तेभ्यो लुक् ॥ ४. ३. १७७ ॥
 मन्त्रेऽग्निष्टोमादिभ्यः ॥ ४. २. १७८ ॥
 तस्य व्याख्यान इति कल्पे ॥ ४. ३. १७९ ॥
 मध्व्याख्यानयोर्व्याख्येयनाम्नः ॥ ४. ३. १८० ॥
 बह्वचोऽन्तोदात्तादृन् ॥ ४. ३. १८१ ॥
 यज्ञेभ्यः ॥ ४. ३. १८२ ॥
 आध्यायेष्वेवैः ॥ ४. ३. १८३ ॥
 पौरोडाशपुरोडाशान् घन् ॥ ४. ३. १८४ ॥
 छन्दसो यदणौ ॥ ४. ३. १८५ ॥
 द्वयङ्ग्राह्यप्रथमाध्वरपुरश्चरणानामाख्यातनामाख्यातेभ्यष्टुक् ॥ ४. ३. १८६ ॥
 ऋगयनपद्व्याख्यानोत्पानोत्पादपुनरुक्तनिरुक्तः प्रायनिगमव्याकरणशिक्षापनिष-
 दपिभ्योऽण् ॥ ४. ३. १८७ ॥
 यज्ञचर्चाक्रमेतरश्चणनिमित्तमुहूर्तसंघन्सरेभ्यश्च ॥ ४. ३. १८८ ॥
 क्षत्राकृत्रिवास्तुभ्यश्च विद्यायाः ॥ ४. ३. १८९ ॥
 छन्दसो मानभाषाविचितिविजितिभ्यः ॥ ४. ३. १९० ॥
 तत आगतः ॥ ४. ३. १९१ ॥
 आयस्थानेभ्यष्टुक् ॥ ४. ३. १९२ ॥
 शुण्डिकाकुकणश्चण्डिलोदपानोलपतीर्थभूमितृणपर्णेभ्योऽण् ॥ ४. ३. १९३ ॥
 विद्यायोनिबंधेभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. १९४ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. दिनह्मर्थं
३. A adds तत्र भवे च

- कृतवृत् ॥ ४. ३. १९५ ॥
 पित्र्यं वा ॥ ४. ३. १९६ ॥
 नृहेतुभ्यो रूप्यः ॥ ४. ३. १९७ ॥
 मयद् च ॥ ४. ३. १९८ ॥
 गोत्रादङ्गवत् ॥ ४. ३. १९९ ॥
 प्रभवति ॥ ४. ३. २०० ॥
 बालवायादृज्यो विदूरं चास्य ॥ ४. ३. २०१ ॥
 तद्गच्छति पथिदूनयोः ॥ ४. ३. २०२ ॥
 अभिनिष्कामनि द्वारम् ॥ ४. ३. २०३ ॥
 अधिकृत्य कृते ग्रन्थे ॥ ४. ३. २०४ ॥
 शिशुकन्दयमसभेन्द्रजननप्रद्युम्नागमनसीतान्वेषणादिभ्यश्छः ॥ ४. ३. २०५ ॥
 लुबाख्यायिकासु बहुलम् ॥ ४. ३. २०६ ॥
 सोऽस्य निवासः ॥ ४. ३. २०७ ॥
 अभिजनश्च ॥ ४. ३. २०८ ॥
 गिरिभ्यः शास्त्रजीविषु छः ॥ ४. ३. २०९ ॥
 सलानुराच्छण् ॥ ४. ३. २१० ॥
 शाण्डिकशङ्खसटशकसर्वकेशसर्वसेनरहबोधकुचवारेभ्यो ज्यः ॥ ४. ३. २११ ॥
 सिन्धुगान्धारिकश्मीरमधुमत्किष्किन्धोरसासाल्ववर्णुगण्डिकन्दरत्कम्बोजेभ्यो-
 ऽण् ॥ ४. ३. २१२ ॥
 तक्षशिलाछगलग्रामणीवत्सोद्धरणकाण्डधारकैर्मैदुरकिन्नरवर्षरावसानकंससं -
 कुचितेभ्योऽञ् ॥ ४. ३. २१३ ॥
 सिंहाक्रोष्टृभ्यां कर्णकात् ॥ ४. ३. २१४ ॥
 तूदीवर्मनीभ्यां ढञ् ॥ ४. ३. २१५ ॥
 भक्तिः ॥ ४. ३. २१६ ॥
 महाराजादृक् ॥ ४. ३. २१७ ॥

१. A. षञ्

२. A. सहे - This sūtra is read
along with the previous.

३. A. This and the following two
sūtras are written as one.

४. A. ग्रन्थ-

५. A. म्योऽह्

६. A. ङ्क्

- अधिसावदेशकालात् ॥ ४. ३. २१८ ॥
 वासुदेवार्जुनाभ्यां वुन् ॥ ४. ३. २१९ ॥
 गोत्राद्बहुलं वृष् ॥ ४. ३. २२० ॥
 क्षत्रियात् ॥ ४. ३. २२१ ॥
 जनपदवत्सर्वं तत्सकृपाद्बहुत्वे ॥ ४. ३. २२२ ॥
 तेन प्रोक्तम् ॥ ४. ३. २२३ ॥
 वेदं वेत्यधीते ॥ ४. ३. २२४ ॥
 तिस्रिरिवरतन्तुखण्डिकोस्त्राच्छण् ॥ ४. ३. २२५ ॥
 काश्यपकौशिकाभ्यां ऋषिभ्यां कल्पं च णिनिः ॥ ४. ३. २२६ ॥
 शौनकासाङ्गससापेयशाण्डेयवाजसनेयखाण्डायनकषायतलस्तम्भस्कन्धदेवदर्श-
 रज्जुकण्ठकठशाठेभ्यः ॥ ४. ३. २२७ ॥
 हगिद्रुतुम्बुरुलपालम्बिपलिङ्गकमलश्यामायनर्चभिताण्ड्याणिभ्यः ॥ ४. ३. २२८ ॥
 कठचरकालुक् ॥ ४. ३. २२९ ॥
 कलापिनोऽण् ॥ ४. ३. २३० ॥
 छगलिनो द्विजुक् ॥ ४. ३. २३१ ॥
 कर्मन्दकृशाश्वाभ्यां मिथुनटनूत्रमिनिः ॥ ४. ३. २३२ ॥
 पाराशर्यशिलालिभ्यां णिनिः ॥ ४. ३. २३३ ॥
 पुराणर्वैः ब्राह्मणम् ॥ ४. ३. २३४ ॥
 कल्पे ॥ ४. ३. २३५ ॥
 अथर्वणोऽण् वेदे ॥ ४. ३. २३६ ॥
 लुक् च वा ॥ ४. ३. २३७ ॥

१. A. This and the next sūtra are omitted.

२. A. प्रोक्तात्

३. A adds before this the following three sūtras:—

छणिथित्सुशौनकादिभ्यः ॥

मधुरादिभ्योऽण् ॥

प्राकल्पात्तेभ्यः ॥

४. A omits ऋषिभ्यां

५. A. व्याहरणत्ताण्ड्या-

६. A adds another sūtra:—

शाकल्यमुदपि पल्पदेभ्योऽण्

७. A. This portion is written as a separate sūtra.

८. A. This sūtra is written as part of the previous sūtra.

९. A omits वा

वसिष्ठादिभ्योऽनुवाकादिषु ॥ ४. ३. २३८ ॥
 तेनैकदिक् ॥ ४. ३. २३९ ॥
 तसिञ्च ॥ ४. ३. २४० ॥
 उरसो बन्ध ॥ ४. ३. २४१ ॥
 उपधाते ॥ ४. ३. २४२ ॥
 कृते ग्रन्थे ॥ ४. ३. २४३ ॥
 संज्ञायां मैक्षिकासरघागमुत्पुत्तिकादिभ्यः ॥ ४. ३. २४४ ॥
 क्षुद्राभ्रमरपटरपात्रपादञ् ॥ ४. ३. २४५ ॥
 पुरुषाड् ॥ ४. ३. २४६ ॥
 कुलालकुम्भकारकर्मारवकडनिषादचण्डालश्वपाकानडुद्रास्त्रणपरिषद्देवराजकुरु-
 सेनासैरन्ध्रीबन्धुभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. २४७ ॥
 तस्येदम् ॥ ४. ३. २४८ ॥
 रथाद्वाढरि यत् ॥ ४. ३. २४९ ॥
 सपूर्वाञ्च ॥ ४. ३. २५० ॥
 अङ्गे च ॥ ४. ३. २५१ ॥
 पत्रादेरञ् ॥ ४. ३. २५२ ॥
 पत्राद्वाह्ये ॥ ४. ३. २५३ ॥
 अर्ध्वर्युपरिषद्भ्यां च ॥ ४. ३. २५४ ॥
 हलसीराट् ॥ ४. ३. २५५ ॥
 इन्द्राद्वैरे वुञ् देवासुरादिभ्यः ॥ ४. ३. २५६ ॥
 विवाहे ॥ ४. ३. २५७ ॥
 नटाऽभ्यो नृत्ते ॥ ४. ३. २५८ ॥
 छन्दोगौषधिकयाज्ञिकबह्वच्येभ्यो धर्माभ्यासहोपु ॥ ४. ३. २५९ ॥

१. A. This is written as part of the previous sūtra.

२. C omits ग्रन्थे

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A. This portion is written as a separate sūtra.

५. A repeats here the previous sūtra as a separate one.

६. A. तस्य स्वं

७. A. This and the following four sūtras are omitted.

भाथर्वणिकादणि कलोपश्च ॥ ४. ३. २६० ॥

अरणाद्भुर्ज् ॥ ४. ३. २६१ ॥

गोत्राद्वण्डमाणवान्तेवासिषु ॥ ४. ३. २६२ ॥

रैवतिकश्वापिसिक्षैमवृद्धिगौरग्रीव्यौदमेच्यौदवागिर्वजवापिभ्यश्छः ॥ ४. ३. २६३ ॥

कौपिञ्जलहास्तिपदाभ्यामण् ॥ ४. ३. २६४ ॥

सैङ्गाङ्गघोषलक्षणेऽव्यभिचः ॥ ४. ३. २६५ ॥

शाकलाद्वा ॥ ४. ३. २६६ ॥

वहेस्तुरिद् च ॥ ४. ३. २६७ ॥

शरणेऽग्नीधोरञ् धञ्च ॥ ४. ३. २६८ ॥

समिध आधाने पेण्यण् ॥ ४. ३. २६९ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणं

चतुर्थस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

--

अथ चतुर्थः पादः

तस्य विकारः ॥ ४. ४. १ ॥

अवयवश्च प्राण्योपधिवृक्षेभ्यः ॥ ४. ४. २ ॥

बिल्वव्रीहिमुद्गमसूरगोधूमेभ्युक्कार्पासीपाटलिकुटीरकर्कन्धूभ्यां ऽण् ॥ ४. ४. ३ ॥

पलाशखदिरविकङ्कतशिंशपास्यन्दनकरीरयवासर्पांलाशशिरीषेभ्यो ऽञ्च ॥ ४. ४. ४ ॥

कोपधादण् ॥ ४. ४. ५ ॥

उवर्णान्तानुदात्तादिप्राणिभ्यो ऽञ् ॥ ४. ४. ६ ॥

रजतसीसकंसलोहांदुम्बरवीधदारुपानदारुविभीतकराहितकत्रिकण्टककण्ट-
कारिभ्यश्च ॥ ४. ४. ७ ॥

तालादण् धनुषि ॥ ४. ४. ८ ॥

इन्द्रादालिसाँदसायुधेभ्यः ॥ ४. ४. ९ ॥

बर्हिणचपचमरपीयूषगवेषुकदयामाकेभ्यः ॥ ४. ४. १० ॥

हेमार्थात् परिमाणे ॥ ४. ४. ११ ॥

अपुञ्जतुनोः पुक् च ॥ ४. ४. १२ ॥

मण्डितबोर्माषायामभक्षाच्छादनयोः ॥ ४. ४. १३ ॥

नित्यमेकाचः ॥ ४. ४. १४ ॥

गोः पुरीषे ॥ ४. ४. १५ ॥

छे ॥ ४. ४. १६ ॥

शरद्वर्मदणकुटीसोमवल्बजभ्यः ॥ ४. ४. १७ ॥

१. A. पूलाव-

६ A adds another sūtra नक्षत्रेः

२. A. उवर्णान्तावनु-

७. A. This sūtra is found after

३. A. श्याट्यायुधेभ्यः

४. ४. १७.

४. C omits this sūtra.

८. A omits this sūtra.

५. A. मण्डितयोः

मीहेः पुरोडाशे ॥ ४. ४. १८ ॥

तिलयवाभ्यामसंज्ञायाम् ॥ ४. ४. १९ ॥

पिष्टात् ॥ ४. ४. २० ॥

संज्ञायां कञ् ॥ ४. ४. २१ ॥

कीतवत्परिमाणात् ॥ ४. ४. २२ ॥

शम्याष्टञ् ॥ ४. ४. २३ ॥

उष्ट्राष्टञ् ॥ ४. ४. २४ ॥

उमीर्णाभ्यां वा ॥ ४. ४. २५ ॥

एणीकोशाङ्गञ् ॥ ४. ४. २६ ॥

पुरुषाद्वधे च ॥ ४. ४. २७ ॥

होगोदेहात्खञ् ह्रियङ्कुञ्चास्य संज्ञायाम् ॥ ४. ४. २८ ॥

अपो यञ्वा ॥ ४. ४. २९ ॥

पयसां यत् ॥ ४. ४. ३० ॥

द्रोश्च ॥ ४. ४. ३१ ॥

माने वयः ॥ ४. ४. ३२ ॥

फले लुक् ॥ ४. ४. ३३ ॥

प्लक्षन्यग्रोधाश्वन्येङ्गुर्विवेणुवृहतीशिग्रुकर्न्धुभ्यां ऽण् ॥ ४. ४. ३४ ॥

जम्बवा वा ॥ ४. ४. ३५ ॥

लुप् च ॥ ४. ४. ३६ ॥

हरीतकीपथ्याम्लिकाचिञ्चाद्राक्षामृद्धीकापिप्पलीकणाकोशानकीश्वेतपात्र्या-

दिभ्यः ॥ ४. ४. ३७ ॥

फलपाकशोषिभ्यश्च गोधूमादिभ्यः ॥ ४. ४. ३८ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A omits संज्ञायां and reads the other word along with sūtra ४. ४. १९.

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A adds वा

५. A. पिप्पलीकर्णाजैनवाकिनखरजनीका-
डीदधिदोग्धिशकुडीकण्ठकारिका-
गरीकाशोकाकोशातकीश्वेतपात्र्या -
दिभ्यः ॥

६. A. This portion is written as a separate sūtra.

पुष्पमूलेषुमालतीशेफालिकामल्लिकानवमालिकांशुमतीवृहतीविदारीहरिद्रा-

भ्यः ॥ ४. ४. ३९ ॥

न वरणपाटलैरण्डालवादिभ्यः ॥ ४. ४. ४० ॥

करवीराशोकचम्पककदम्बादिभ्यो लुक् ॥ ४. ४. ४१ ॥

शिरीषद्वीबेरादिभ्यो वा ॥ ४. ४. ४२ ॥

कंसीयपरशव्ययोर्यञौ लुक् च ॥ ४. ४. ४३ ॥

नद्विरद्रुमबगोमयफलेभ्यः ॥ ४. ४. ४४ ॥

प्राग्वहतेष्टक् ॥ ४. ४. ४५ ॥

तेन जितं करणात् ॥ ४. ४. ४६ ॥

जयति दीव्यति खनति ॥ ४. ४. ४७ ॥

संस्कृतम् ॥ ४. ४. ४८ ॥

कुलुत्थकापघादण् ॥ ४. ४. ४९ ॥

तरति ॥ ४. ४. ५० ॥

गोपुच्छादृञ् ॥ ४. ४. ५१ ॥

द्वयञ् नौभ्यां ठन् ॥ ४. ४. ५२ ॥

चरति ॥ ४. ४. ५३ ॥

आकर्षात् एल्लं ॥ ४. ४. ५४ ॥

पर्पाश्वाश्चत्थरथजालव्यालव्यासपादेभ्यः एन् ॥ ४. ४. ५५ ॥

श्वगणादृञ् च ॥ ४. ४. ५६ ॥

वेतनवाहार्धवाहपादप्रेषणसुखशय्याम्बिग्वेशशक्तिभ्यो जीवति ॥ ४. ४. ५७ ॥

उपादेशवैशहस्तस्थानेभ्यः ॥ ४. ४. ५८ ॥

व्यस्ताश्च धनुर्दण्डात् ॥ ४. ४. ५९ ॥

क्रयविक्रयादृन् ॥ ४. ४. ६० ॥

वस्नात् ॥ ४. ४. ६१ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A adds च

३. A. करणिराशोक-

४. A. This is written as part of the previous sūtra.

५. A. This is written as part of the previous sūtra.

६. A. दृक्

७. A omits पादेभ्यः ... प्रेषण in ४. ४. ५७.

भायुधाकृच्छ्र ॥ ४. ४. ६२ ॥

मातात् लङ् ॥ ४. ४. ६३ ॥

उत्सङ्गोदुपोदुपोत्पुटपिटकपिटाकेभ्यो ह्रति ॥ ४. ४. ६४ ॥

मस्त्राभरटभरणशीर्षमारांसमारेभ्यः छन् ॥ ४. ४. ६५ ॥

विवधवीवधाद्वा ॥ ४. ४. ६६ ॥

अण् कुटिलिकायाः ॥ ४. ४. ६७ ॥

अक्षधृतगतानुगतगतागतातोपयातपादस्वेदनकण्टकमर्दनेभ्यो निर्वृत्ते ॥

४. ४. ६८ ॥

जङ्गायाः प्रहृतप्रहाराभ्याम् ॥ ४. ४. ६९ ॥

भावादिमर् ॥ ४. ४. ७० ॥

कत्रेः ॥ ४. ४. ७१ ॥

अपमित्यात् कक् ॥ ४. ४. ७२ ॥

याचितात् कन् ॥ ४. ४. ७३ ॥

संसृष्टम् ॥ ४. ४. ७४ ॥

चूर्णादिनिः ॥ ४. ४. ७५ ॥

लवणालुक् ॥ ४. ४. ७६ ॥

मुद्रादण् ॥ ४. ४. ७७ ॥

उपसिक्तं व्यञ्जनेभ्यः ॥ ४. ४. ७८ ॥

आञ्जस्सहोऽम्भस्ता वर्तते ॥ ४. ४. ७९ ॥

तं प्रत्यनुभ्यामीपलामकुलेभ्यः ॥ ४. ४. ८० ॥

परमुञ्जपाश्वर्थाभ्याम् ॥ ४. ४. ८१ ॥

उञ्छति ॥ ४. ४. ८२ ॥

रक्षति ॥ ४. ४. ८३ ॥

शद्वद्वुरं करोति ॥ ४. ४. ८४ ॥

पक्षिमन्स्यमृगाख्याद्वन्ति ॥ ४. ४. ८५ ॥

परिपन्थं तिष्ठति च ॥ ४. ४. ८६ ॥

माथान्तपद्व्यनुपदाकन्दान् धावति ॥ ४. ४. ८७ ॥

१. A. विविधवीविधाद्वा

४. A. पन्थि

२. A. adds च

५. A. adds परिपन्थं चेके

३. A. वेः

पदान्तप्रतिकण्ठार्थललामं गृह्णाति ॥ ४. ४. ८८ ॥
 गर्ह्यम् ॥ ४. ४. ८९ ॥
 वृद्धेर्वृधुष् ॥ ४. ४. ९० ॥
 दशैकादशकुसीदाभ्यां छन् ॥ ४. ४. ९१ ॥
 धर्माधर्मं चरति ॥ ४. ४. ९२ ॥
 प्रतिपद्यमेति ठञ्च ॥ ४. ४. ९३ ॥
 समवायान् समवैति ॥ ४. ४. ९४ ॥
 परिषदो ण्यः ॥ ४. ४. ९५ ॥
 सेनाया वा ॥ ४. ४. ९६ ॥
 लालाटिककौकुटिकौ ॥ ४. ४. ९७ ॥
 परदारादीन् गच्छति ॥ ४. ४. ९८ ॥
 सुस्नातादीन् पृच्छति ॥ ४. ४. ९९ ॥
 प्रभूतादीनाह ॥ ४. ४. १०० ॥
 मांशब्द इत्यादिभ्यः ॥ ४. ४. १०१ ॥
 तस्य धर्म्यम् ॥ ४. ४. १०२ ॥
 क्रतोऽञ् ॥ ४. ४. १०३ ॥
 विशसित्विभाजयित्रोरिणिलोपौ च ॥ ४. ४. १०४ ॥
 महिषीप्रजावतीयजमाननरानुच्चारकपुरांहितहोतृमणिपालीभ्योऽण् ॥ ४. ४. १०५ ॥
 यनुप्रंभ्यो लेपिकायाः ॥ ४. ४. १०६ ॥
 अवर्कत्रयः ॥ ४. ४. १०७ ॥
 तदस्य पण्यम् ॥ ४. ४. १०८ ॥
 लवणादृञ् ॥ ४. ४. १०९ ॥
 किसरतगरोशीरहरिद्रागुग्गुलुखगलनलदर्पणेभ्यः छन् ॥ ४. ४. ११० ॥
 शालालुनो वा ॥ ४. ४. १११ ॥
 शिल्पमृदङ्गादिभ्यो वादनादिवृत्तिभ्यः ॥ ४. ४. ११२ ॥

१. A. समवायार्थात्

५. A. क्रयः

२. A. This is written as part of
the previous sūtra.

६. A. छक्

७. A. This is written as part of
the previous sūtra.

३. A. धर्म्यः

४. A. वृत्तिमान्

- मङ्गुलसर्गैराभ्यामण् च ॥ ४. ४. ११३ ॥
 प्रहरणम् ॥ ४. ४. ११४ ॥
 परश्वधादृञ् च ॥ ४. ४. ११५ ॥
 शक्तियष्टिभ्यां टीकक् ॥ ४. ४. ११६ ॥
 अस्ति नास्ति द्विष्टमिति मतिः ॥ ४. ४. ११७ ॥
 शीलमपूपादिभ्यो भक्षणादिवृत्तिभ्यः ॥ ४. ४. ११८ ॥
 छत्रसत्यानृतविशिखाभ्यो गुरुपसदनादिवृत्तिभ्योऽणः ॥ ४. ४. ११९ ॥
 अङ्गस्थः ॥ ४. ४. १२० ॥
 शिक्षाभिक्षाभक्षाचुरातपःकर्मकृष्युपस्थानप्ररोहविश्वधादिभ्यः ॥ ४. ४. १२१ ॥
 कर्माध्ययने वृत्तम् ॥ ४. ४. १२२ ॥
 बह्वचूर्वपवात् ठञ् ॥ ४. ४. १२३ ॥
 हितं भक्ष्यं तदस्मै ॥ ४. ४. १२४ ॥
 दीयते नियुक्तम् ॥ ४. ४. १२५ ॥
 धाणमांसमांसोदनोदनेभ्यष्टिकन् ॥ ४. ४. १२६ ॥
 भेक्तादण् च ॥ ४. ४. १२७ ॥
 तत्र नियुक्तः ॥ ४. ४. १२८ ॥
 अगारान्नादृन् ॥ ४. ४. १२९ ॥
 अवेशकालादधीते ॥ ४. ४. १३० ॥
 कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेभ्यो व्यवहरति ॥ ४. ४. १३१ ॥
 निकटश्मशानवृक्षमूलेषु वसति ॥ ४. ४. १३२ ॥
 आवसथात् छल् ॥ ४. ४. १३३ ॥
 समानतीर्णार्थः ॥ ४. ४. १३४ ॥
 प्राग्विताद्यत् ॥ ४. ४. १३५ ॥
 तद्वद्वति युगप्रासङ्गाम्याम् ॥ ४. ४. १३६ ॥

१. A omits च

२. A adds before this as a separate sūtra. अण् चैके.

३. A. 'This portion is written as a separate sūtra.

४. A. साम्यः

५. A. षञ्

६. A adds before this as a separate sūtra युञ्ज्याणैके.

७. A adds वा

८. A. अगारादृन्

- धुरो ढक् च ॥ ४. ४. १३७ ॥
 अर्धोत्तरदक्षिणादेः स्वः ॥ ४. ४. १३८ ॥
 एकादेर्लुक् च ॥ ४. ४. १३९ ॥
 शकटादण् ॥ ४. ४. १४० ॥
 हलसीराट्ठक् ॥ ४. ४. १४१ ॥
 संज्ञायां जन्याः ॥ ४. ४. १४२ ॥
 विध्यत्यकरणेन ॥ ४. ४. १४३ ॥
 धेनगणं लब्ध्वा ॥ ४. ४. १४४ ॥
 मन्त्राण्यः ॥ ४. ४. १४५ ॥
 वशांतः ॥ ४. ४. १४६ ॥
 एवमस्मिन् दृश्यः ॥ ४. ४. १४७ ॥
 मूलमस्या दृढम् ॥ ४. ४. १४८ ॥
 संज्ञायां धेनुष्या ॥ ४. ४. १४९ ॥
 गृहपतिना संयुक्ते ज्यः ॥ ४. ४. १५० ॥
 मूलेनानाम्ये ॥ ४. ४. १५१ ॥
 वयसा च तुल्ये ॥ ४. ४. १५२ ॥
 नौतुलाविषैस्तार्यसंमितवध्येषु ॥ ४. ४. १५३ ॥
 सितया समिते ॥ ४. ४. १५४ ॥
 धर्मेण प्राप्यम् ॥ ४. ४. १५५ ॥
 ऐय्यर्थन्यायाच्चापेते ॥ ४. ४. १५६ ॥
 छन्दसां निर्मिते ॥ ४. ४. १५७ ॥
 उरसोऽण् च ॥ ४. ४. १५८ ॥
 हृदयस्य प्रियः ॥ ४. ४. १५९ ॥
 बन्धने चर्धौ ॥ ४. ४. १६० ॥

१. A. ढक्

२. A. This is read along with the previous sūtra.

३. A. लब्ध्वा.

४. A. This is read as part of the previous sūtra.

५. A. adds as a separate sūtra.

सपूर्वायाश्च

६. A. This is read as part of the previous sūtra,

७. A. छन्दसी

मतात्करणे ॥ ४. ४. १६१ ॥

जनाज्जल्पे ॥ ४. ४. १६२ ॥

हलात्कर्णे ॥ ४. ४. १६३ ॥

तदन्ताच्च ॥ ४. ४. १६४ ॥

तत्र साधुः ॥ ४. ४. १६५ ॥

सभाया यः ॥ ४. ४. १६६ ॥

प्रतिपञ्चमहाजनविश्वेभ्यो जनात् खञ् ॥ ४. ४. १६७ ॥

समिदंसमपरेभ्यो युगात् ॥ ४. ४. १६८ ॥

परस्यामुप्यपरेभ्यः कुलात् ॥ ४. ४. १६९ ॥

भक्ताणः ॥ ४. ४. १७० ॥

पर्यदो ण्यश्च ॥ ४. ४. १७१ ॥

कथायाष्टक् ॥ ४. ४. १७२ ॥

विविधपूर्वायाश्च ॥ ४. ४. १७३ ॥

जनजनाभ्यां वादात् ॥ ४. ४. १७४ ॥

वृत्तिसंम्रद्धगणगुणायुर्वेद्वितण्डाभ्यश्च ॥ ४. ४. १७५ ॥

शुद्धापूपसक्तुमांसीदनकुल्मापवेणुभ्यष्टञ् ॥ ४. ४. १७६ ॥

समो वाहिघानकग्रामेभ्यः ॥ ४. ४. १७७ ॥

प्रैन्युपेभ्यो वासात् ॥ ४. ४. १७८ ॥

पथ्यतिथिवसतिस्वपतिभ्यो ढञ् ॥ ४. ४. १७९ ॥

समानादरे शेषिते यत् ॥ ४. ४. १८० ॥

प्राक्कीताच्छः ॥ ४. ४. १८१ ॥

उगोहविर्बहिरष्टकामंधान्मुगस्त्वदाक्षरासुरस्तरदरविषाध्वकूपेभ्यो यत् ॥

४. ४. १८२ ॥

नाभेर्नञ्चादेहांशात् ॥ ४. ४. १८३ ॥

ऊघसो नञ् ॥ ४. ४. १८४ ॥

शुनः संप्रसारणं दीर्घञ् वा ॥ ४. ४. १८५ ॥

१. A. सर्वविशेष्यो

२. A. सः

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A. This is written as part of the previous sūtra.

५. A. शेषितेरि ॥

कम्बलात्संज्ञायाम् ॥ ४. ४. १८६ ॥

हविर्भ्यो वा ॥ ४. ४. १८७ ॥

यूपदीपाश्वपत्रस्थूणार्गळामुसलकटककर्णवेष्टकापूपसूपौदनपृथुकाभ्युषापोष -

तण्डुलकिष्वाक्षविकारेभ्यश्च ॥ ४. ४. १८८ ॥

तस्मै हितम् ॥ ४. ४. १८९ ॥

न राजाचार्यवृषन्त्राह्मणेभ्यः ॥ ४. ४. १९० ॥

शरीरावयवाद्यत् ॥ ४. ४. १९१ ॥

खल्यवमाषतिलवृषग्रहण्येभ्यः ॥ ४. ४. १९२ ॥

भजाविभ्यां इयन् ॥ ४. ४. १९३ ॥

भोगान्तात्मनः स्त्रः ॥ ४. ४. १९४ ॥

पञ्चविंशभ्यां जनात्कर्मधारये ॥ ४. ४. १९५ ॥

सर्वात् ॥ ४. ४. १९६ ॥

महतश्च ढञ् ॥ ४. ४. १९७ ॥

सर्वाणो वा ॥ ४. ४. १९८ ॥

गुरुपाङ्क्तु ॥ ४. ४. १९९ ॥

माणवचरकाभ्यां सञ् ॥ ४. ४. २०० ॥

तदर्थं विकृतं प्रकृता ॥ ४. ४. २०१ ॥

ऋषभोपानङ्ग्यां इयः ॥ ४. ४. २०२ ॥

चर्मण्यञ् ॥ ४. ४. २०३ ॥

छदिबलिभ्यां ढञ् ॥ ४. ४. २०४ ॥

उपधेः स्वार्ये ॥ ४. ४. २०५ ॥

तदस्यात्र स्यादिति ॥ ४. ४. २०६ ॥

परिज्ञाया ढञ् ॥ ४. ४. २०७ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

—

॥ अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

—: ० :—

- प्राग्वतेष्टम् ॥ ५. १. १ ॥
 संख्यादेश्चालुकः ॥ ५. १. २ ॥
 आर्हादगोपुच्छसंख्यापरिमाणादृक् ॥ ५. १. ३ ॥
 निष्कपर्णपादमाषषाहद्रोणषष्टिभ्यश्चासमासे ॥ ५. १. ४ ॥
 कंसार्धाभ्यां टिठन् ॥ ५. १. ५ ॥
 कार्षापणात् प्रतिश्चास्य वा ॥ ५. १. ६ ॥
 शूर्पादम् ॥ ५. १. ७ ॥
 सहस्रवसनविंशतिकशतमानेभ्योऽण् ॥ ५. १. ८ ॥
 शतात्केबलात् ठन्यतावसिन् ॥ ५. १. ९ ॥
 संख्याया अतिशतः कन् ॥ ५. १. १० ॥
 कतेश्च ॥ ५. १. ११ ॥
 वनोरिञ् च वा ॥ ५. १. १२ ॥
 विंशतित्रिंशज्ज्ञथाम् ॥ ५. १. १३ ॥
 असंज्ञायां कुन् ॥ ५. १. १४ ॥
 द्विगोर्लुगद्विः ॥ ५. १. १५ ॥
 कार्षापणसहस्रसुवर्णशतमानाद्वा ॥ ५. १. १६ ॥
 द्वित्रिवङ्गादेः निष्कविस्तात् ॥ ५. १. १७ ॥
 विंशतिकान् कः ॥ ५. १. १८ ॥
 केबलाभ्या च खारीकाकणीभ्यामीकन् ॥ ५. १. १९ ॥
 पणपादमाषेभ्यो यत् ॥ ५. १. २० ॥
 शताद्वा ॥ ५. १. २१ ॥
 शोणात् ॥ ५. १. २२ ॥

१. A. पाणिपाद

३. A omits this sūtra.

२. A omits this and the following four sūtras.

४. A. विस्ताभ्याम्

५. A adds शिष्यभ्या

- द्विज्यादेरन् च ॥ ५. १. २३ ॥
 तेन क्रीतं मूल्यात् ॥ ५. १. २४ ॥
 तस्य वापः ॥ ५. १. २५ ॥
 पात्रात् छन् ॥ ५. १. २६ ॥
 घातपित्तस्तेष्मसन्निपातेभ्यः शमनकोपनयोः ॥ ५. १. २७ ॥
 तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ ॥ ५. १. २८ ॥
 ब्रूयचोऽसंख्यापरिमाणश्चगणवसूणोर्माभङ्गावर्षाश्मनो यत् ॥ ५. १. २९ ॥
 ब्रह्मवर्चसात् ॥ ५. १. ३० ॥
 पुत्राच्छ च ॥ ५. १. ३१ ॥
 पृथिवीसर्वभूमिभ्यामन्नपौ ॥ ५. १. ३२ ॥
 ईश्वरः ॥ ५. १. ३३ ॥
 तत्र विदितः ॥ ५. १. ३४ ॥
 लोकसर्वलोकाभ्यां ठञ् ॥ ५. १. ३५ ॥
 तदत्रास्मै वृद्धथायलामशुल्कोपेदं दीयते ॥ ५. १. ३६ ॥
 पूरणार्धाट्टन् ॥ ५. १. ३७ ॥
 भागाद्यञ्च ॥ ५. १. ३८ ॥
 तदस्य परिमाणम् ॥ ५. १. ३९ ॥
 जीवितस्य च ॥ ५. १. ४० ॥
 संख्यायाः सङ्ख्यसूत्राध्ययनेषु ॥ ५. १. ४१ ॥
 संज्ञायां च ॥ ५. १. ४२ ॥
 पङ्क्तिः ॥ ५. १. ४३ ॥

१. A. This portion is written as
a separate sūtra.

२. A. संयोगात् पातौ. The latter
word is written as a separate
sūtra.

३. A. गङ्गा

४. A. This and the following
two sūtras are written as one.

५. A. शुल्के पादं

६. A. र्यादठन्

७. C adds as a separate sūtra पङ्क्तिः

८. A. This and the next sūtra
are written together.

विंशतिविंशच्चत्वारिंशत्पञ्चाशत्षष्टिसप्तत्यशीतिनवतिशतम् ॥ ५. १. ४४ ॥

सहस्रायुतनियुतप्रयुतार्बुदम्यर्बुदाद्यश्च ॥ ५. १. ४५ ॥

पञ्चदशतौ वर्गौ वा ॥ ५. १. ४६ ॥

स्तोमे डट् ॥ ५. १. ४७ ॥

त्रिंशच्चत्वारिंशद्भ्यां ब्राह्मणाभ्यामां डण् ॥ ५. १. ४८ ॥

भृतिवस्नांशाः ॥ ५. १. ४९ ॥

तत्पचति द्रोणादण् च ॥ ५. १. ५० ॥

नमवस्यवहरति च ॥ ५. १. ५१ ॥

पात्राचितादादकेभ्यः खो वा ॥ ५. १. ५२ ॥

द्विगोः घञ्च ॥ ५. १. ५३ ॥

कुलिजाल्लुक् च वा ॥ ५. १. ५४ ॥

हरतिवहत्यावहतिवंशकुटजबलबजमूलकट्टास्थूणाश्लक्षणाक्षामेभ्यो भारान् ॥

५. १. ५५ ॥

भारेभ्यश्च वंशादिभ्यः ॥ ५. १. ५६ ॥

द्रव्यवस्नाभ्यां कण्ठनौ ॥ ५. १. ५७ ॥

अहन्ति ॥ ५. १. ५८ ॥

छेदभेदद्रोहदोहनर्नकर्णसंप्रयोगविप्रयोगविप्रकर्णप्रेषणसंप्रक्षेभ्यो नित्यम् ॥

५. १. ५९ ॥

विरागाद्विरङ्गश्च ॥ ५. १. ६० ॥

शीर्षिछेदाद्यश्च ॥ ५. १. ६१ ॥

यजाद्वस्तत्कर्म च ॥ ५. १. ६२ ॥

पात्राद्यश्च ॥ ५. १. ६३ ॥

दण्डमुसलमधवधमधुपर्कधर्मेशांश्चकेभकशायुगेभ्यः ॥ ५. १. ६४ ॥

दक्षिणकडङ्करखालीबिलेभ्यद्व्यङ्ग्य च ॥ ५. १. ६५ ॥

आर्तिर्विज्यं चर्तिर्वजः खञ् ॥ ५. १. ६६ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. हृतिखल्नांशः ॥

३. A. omits this sūtra,

४. A. आर्तभोजनादिभ्यः

५. A. शीर्षा-

६. A. यज्ञा-

७. A. दक्षिणारखाली-

८. A. आर्तिं चर्त्तवः

अघृष्टाकार्ययोः शालीनकौपीने ॥ ५. १. ६७ ॥
 पारायणतुरायणचान्द्रायणेभ्यो वर्तयति ॥ ५. १. ६८ ॥
 संशयादापन्नः ॥ ५. १. ६९ ॥
 योजनाद्रुच्छति ॥ ५. १. ७० ॥
 क्रोशयोजनादेः शतात् ततोऽभिगमनाहं च ॥ ५. १. ७१ ॥
 पथः छन् ॥ ५. १. ७२ ॥
 णः पन्थश्च नित्यम् ॥ ५. १. ७३ ॥
 अजशङ्कूत्तरवारिजाङ्गलकान्तारादेस्तेनाहते च ॥ ५. १. ७४ ॥
 खलादेः ॥ ५. १. ७५ ॥
 मधुकमरिचयोरण् ॥ ५. १. ७६ ॥
 कालात् ॥ ५. १. ७७ ॥
 तेन निर्वृत्तम् ॥ ५. १. ७८ ॥
 तैस्मै भृतोऽधीष्टः ॥ ५. १. ७९ ॥
 तं भृतो भाषी ॥ ५. १. ८० ॥
 मास्ताद्वयसि यत्त्वजौ ॥ ५. १. ८१ ॥
 द्विगोर्यण् ॥ ५. १. ८२ ॥
 षण्मासाण्यश्च वा ॥ ५. १. ८३ ॥
 अवयसि ठञ्च ॥ ५. १. ८४ ॥
 समायाः खः ॥ ५. १. ८५ ॥
 द्विगोर्वा ॥ ५. १. ८६ ॥
 राज्यहःसंवत्सराश्च ॥ ५. १. ८७ ॥
 वर्षालुक् च ॥ ५. १. ८८ ॥
 तेन पठ्यन्ते षष्टिरात्रात् कन् रौत्रलोपश्च संज्ञायाम् ॥ ५. १. ८९ ॥
 परिजय्यलभ्यकार्यसुकराणि ॥ ५. १. ९० ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A adds खौ

३. A. This is read along with the previous sūtra.

४. A. This is read along with the previous sūtra.

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

तदस्य ब्रह्मचर्यम् ॥ ५. १. ९१ ॥

तस्य महानाम्बादित्यवर्तगोदानादिभ्यः ॥ ५. १. ९२ ॥

तच्चरतीति चैतेभ्यो व्रतवृत्तिभ्यः ॥ ५. १. ९३ ॥

देवव्रततिलव्रतावान्तरदीक्षादिभ्यो ङिनिः ॥ ५. १. ९४ ॥

कुंश्वाद्याचत्वारिंशतो वर्षाणाम् ॥ ५. १. ९५ ॥

चातुर्मास्येभ्यो यलोपश्च ॥ ५. १. ९६ ॥

तस्य दक्षिणा यज्ञेभ्यः ॥ ५. १. ९७ ॥

तत्र दीयते ॥ ५. १. ९८ ॥

कालात्कार्यं च भववत् ॥ ५. १. ९९ ॥

भ्युष्टनित्यनिष्क्रमणप्रवेशनतीर्थसङ्ग्रामसङ्घाताग्निपदपीलुमूलादिभ्योऽण् ॥

५. १. १०० ॥

येथाकथाचाणः ॥ ५. १. १०१ ॥

तेन हस्ताद्यत् ॥ ५. १. १०२ ॥

शोमते ॥ ५. १. १०३ ॥

कर्मवेशाभ्यां यत् ॥ ५. १. १०४ ॥

तस्मै प्रभवति समस्तापनाहप्रामयोगवेशपेषघातपरायमोदनेभ्यः ॥ ५. १. १०५ ॥

निरः पेषघोषाभ्याम् ॥ ५. १. १०६ ॥

नित्युपेभ्यः सर्गात् ॥ ५. १. १०७ ॥

प्रोपाभ्यां वासात् ॥ ५. १. १०८ ॥

सकुमांसौदनमांसौदनेभ्यश्च ॥ ५. १. १०९ ॥

योगाद्यच्च ॥ ५. १. ११० ॥

कर्मण उक्ञ् ॥ ५. १. १११ ॥

सोऽस्य प्राप्तः समयात् ॥ ५. १. ११२ ॥

ऋतूपर्वस्वप्राशिन्नादिभ्योऽण् ॥ ५. १. ११३ ॥

कालाद्यत् ॥ ५. १. ११४ ॥

१. A adds as a separate sūtra

सोऽस्य ब्रह्मचर्यं

२. A omits महः

३. A. व्रतयोगा-

४. A. कार्यात् कार्यं

५. A. यथाचाणः

६. A. This portion is written as a separate sūtra.

७. A. यश्च.

८. A. वस्त्र.

प्रकृष्टष्टम् ॥ ५. १. ११५ ॥

प्रबोजनम् ॥ ५. १. ११६ ॥

एकागाराचौरे ॥ ५. १. ११७ ॥

अकालात् ठंश्च ॥ ५. १. ११८ ॥

चूडाभ्रद्वादिभ्योऽण् ॥ ५. १. ११९ ॥

विशाखापादाभ्यां मन्थदण्डयोः ॥ ५. १. १२० ॥

उदुपाभ्यां स्थापेरनान्ताच्छः ॥ ५. १. १२१ ॥

अनोर्वचिप्रवचिवासिविशिभ्यः ॥ ५. १. १२२ ॥

रुहेः प्राङ्भ्यां च ॥ ५. १. १२३ ॥

समाङ्गे विशिरभिभ्याम् ॥ ५. १. १२४ ॥

विशिपूरिपदिरुहिसभापिभ्यः सपूर्वपदेभ्यः ॥ ५. १. १२५ ॥

स्वर्गधनायुर्यशःकामेभ्यो यत् ॥ ५. १. १२६ ॥

पुण्याहस्वस्तिशान्तिभ्यो वाचनालुक् ॥ ५. १. १२७ ॥

तेन तुल्यं क्रियाचेद्वातः ॥ ५. १. १२८ ॥

तत्र तस्येवं ॥ ५. १. १२९ ॥

तदर्हम् ॥ ५. १. १३० ॥

तस्य भावस्त्वतला ॥ ५. १. १३१ ॥

नञादेस्तत्पुरुषात् ॥ ५. १. १३२ ॥

चतुरसङ्गतलवणबडधुधकनरसलसेभ्यो वा ॥ ५. १. १३३ ॥

पृथुमृदुपटुपाण्डुखण्डवण्डसादुसाधुबहुमहदणुतनूरुगुरुलघुभ्य ईमनिच् ॥

५. १. १३४ ॥

होडवत्सपाकाकिञ्चनर्जुचार्वाशुयक्रवृद्धकालतृप्रक्षिप्रशुद्रह्रस्वप्रियेभ्यश्च ॥ ५.

१. १३५ ॥

वर्णदृढपरिवृद्धशशृशाम्लचुक्रलयणमधुरशीतोष्णजडेभ्यः व्यञ्ज ॥ ५. १. १३६ ॥

बालतरुणमन्दमूकमूलकालमूर्खपण्डितस्थिरबहुलबधिरदीर्घेभ्यश्च ॥ ५. १. १३७ ॥

बेर्यातिलातशारदेभ्यः ॥ ५. १. १३८ ॥

समञ्च मतिमनोभ्याम् ॥ ५. १. १३९ ॥

१. A. छकि

१. A. इनि च

२. A. तस्यैव

गुणवचनेभ्योऽसमासकृतद्विताम्यवसर्वनामसंख्याख्येभ्यः कर्मणि च ॥ ५.

१. १४० ॥

ब्राह्मणमाणवबाहुवधूर्तचोरचपलकुशलनिपुणसुहितपिशुनबालिशालंसेभ्यः ॥

५. १. १४१ ॥

गडुलदीनदायादविदग्धोचितसमप्रशीलनत्परेदम्परयथातथयथापुरधुनः पुनर -

भीक्ष्णतरतमप्रकामवथाकामेभ्यश्च ॥ ५. १. १४२ ॥

एकद्वित्रिस्वान्येभ्यो भावात् ॥ ५. १. १४३ ॥

तत्त्वसमविषमपरममध्येभ्यः स्थात् ॥ ५. १. १४४ ॥

निर्दुभ्यां कुलात् ॥ ५. १. १४५ ॥

दुष्काराजभ्यः पुरुषात् ॥ ५. १. १४६ ॥

व्याजुपेभ्योरावयात् ॥ ५. १. १४७ ॥

गणाधिभ्यां पत्युः ॥ ५. १. १४८ ॥

वेः शायशस्तिभ्याम् ॥ ५. १. १४९ ॥

स्वधित्वर्जनमहद्युवभ्यो राज्ञः ॥ ५. १. १५० ॥

सम्राजः ॥ ५. १. १५१ ॥

अर्हतो नुं च ॥ ५. १. १५२ ॥

समां वैदिविशिभ्यां णिनः ॥ ५. १. १५३ ॥

बहोश्च भाषः ॥ ५. १. १५४ ॥

शीर्षनिविभ्यां हनः ॥ ५. १. १५५ ॥

नमः क्षेत्रज्ञेश्वरविदूरपिशुननृशंसयथातथयथापुरेभ्यः ॥ ५. १. १५६ ॥

सैधर्मानुकूलपरिमण्डलविश्वरूपन्विगुदासीनेश्वरप्रतिभूसाक्षिमानुपास्तिक -

नास्तिकेतिहयुगपत्पूर्वापरगोत्तराधरादिभ्यश्च ॥ ५. १. १५७ ॥

चातुर्वर्ण्यचानुराग्र्यचानुर्वैद्यत्रैलोक्यत्रैसन्ध्यत्रैकान्यत्रैशब्दत्रैस्वर्यषाङ्गुण्य -

सैन्यसाक्षिध्यसामीप्यौपम्यसौख्यसार्वधैद्यादीनां स्वार्थे ॥ ५. १. १५८ ॥

पत्यन्तपुरुहितवार्षिकग्रामिकचर्मिकधर्मिकसिलिकसूचिकसूचककण्डिकदण्डि -

काजनिकाञ्जलिकप्रचिकण्डककराजम्सरत्कसारधिभ्यो बक् ॥ ५. १. १५९ ॥

सखिदूतवणिग्भ्यो वः ॥ ५. १. १६० ॥

१. A. संख्याभ्यः

४. A. विदि

२. A. लसङ्गः

५. A and C. नृशंस

३. A. व्याजु

६. A. धर्मानु

म. ५. पा. १. सू. १६१.]

भोजविरचितम्

स्तेनाद्यल्लोपश्च ॥ ५. १. १६१ ॥

दूतादिभ्यः ष्यञ्च ॥ ५. १. १६२ ॥

कपिष्ठातिभ्यां ढक् ॥ ५. १. १६३ ॥

प्राणिजातिवयोऽर्थोद्भाशुभेतुप्रतिहर्तृकर्तृहोतृप्रशास्त्र्युर्वधूसुष्टुदुष्टुरथगणक -
पत्तिगणकेभ्योऽञ् ॥ ५. १. १६४ ॥

हायनान्तयुवस्यविरभ्रात्यजमानमिथुनपिशुननिपुणकुशलचपलकुलीनानृशंसे -
भ्योऽण् ॥ ५. १. १६५ ॥

सहःभ्रवणकुतुककुतूहलवृषलकण्डुककमण्डलुकितवपोतुक्षेत्रज्ञपरिमाजकस -
ब्रह्मचारिभ्यश्च ॥ ५. १. १६६ ॥

सुदुभ्यां ह्रदः ॥ ५. १. १६७ ॥

भ्रातुश्च ॥ ५. १. १६८ ॥

कोश्च स्त्रियाः ॥ ५. १. १६९ ॥

पुरुषहृदयाभ्यामसर्मासे ॥ ५. १. १७० ॥

भ्रोत्रियाद्यल्लोपश्च ॥ ५. १. १७१ ॥

इको लघुपूर्वादकवेः ॥ ५. १. १७२ ॥

योपधाद्गुरुपोत्तमादसुप्रख्याद्गुञ् ॥ ५. १. १७३ ॥

सहायात् ष्यञ्च ॥ ५. १. १७४ ॥

द्वन्द्वमनोहप्रियरूपकल्याणाढ्यमेधाविद्यात्रछान्दसभ्रोत्रियचोरधूर्तविश्वदेवयुव -
वृद्धामुष्यकुलावश्यं बहुलेभ्यः ॥ ५. १. १७५ ॥

कुलामुष्यसरोभ्यः पुत्रात् ॥ ५. १. १७६ ॥

ग्रामात्कुमारवण्डाभ्यां च ॥ ५. १. १७७ ॥

गोत्रचरणात् श्रेष्ठाघात्याकारप्राप्त्यवगमेषु ॥ ५. १. १७८ ॥

मैत्रावरुणाग्नीध्राच्छावाकनेष्टृपोतृब्राह्मणाच्छंसिभ्यश्छः ॥ ५. १. १७९ ॥

ब्रह्मणस्त्वः ॥ ५. १. १८० ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमाध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

१. A. रसेभ्यः

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

अथ द्वितीयः पादः

- धान्येभ्यो भवने क्षेत्रे खञ् ॥ ५. २. १ ॥
 व्रीहिशालिभ्यां ढक् ॥ ५. २. २ ॥
 यवयवकषष्टिकेभ्यो यत् ॥ ५. २. ३ ॥
 तिलमाषोमाभङ्गाणुभ्यो घा ॥ ५. २. ४ ॥
 मध्वादेकाहगमे खञ् ॥ ५. २. ५ ॥
 गोष्ठाङ्गूतपूर्वे ॥ ५. २. ६ ॥
 सप्तपदात्तेनावप्यं सख्ये ॥ ५. २. ७ ॥
 सर्वचर्मणः कृतः खञ् ॥ ५. २. ८ ॥
 यथामुखसंमुखाभ्यां तद्दृश्यतेऽस्मिन् ॥ ५. २. ९ ॥
 सर्वादिपथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं व्याप्नोति ॥ ५. २. १० ॥
 आ प्रपदं प्राप्नोति ॥ ५. २. ११ ॥
 अनुपदं बद्धा ॥ ५. २. १२ ॥
 मयानयं नेयः ॥ ५. २. १३ ॥
 सर्वाङ्गमस्ति ॥ ५. २. १४ ॥
 परोवरपरम्परपुत्रपौत्रमनुभवति ॥ ५. २. १५ ॥
 अत्यन्तानुकामं गामी ॥ ५. २. १६ ॥
 पारावारं व्यस्तविपर्यस्तं च ॥ ५. २. १७ ॥
 अनुग्वलम् ॥ ५. २. १८ ॥
 मध्वानं यञ्च ॥ ५. २. १९ ॥
 अभ्यमित्राच्छ च ॥ ५. २. २० ॥
 समां समां समायां समायां विजायते पूर्वपदालुग्यलोपौ च ॥ ५. २. २१ ॥

१. A. बद्धा

२. A. वरं

३. A. अनुपलं

४. A. This portion is written as
a separate sūtra.

अद्यम्भो भवति च ॥ ५. २. २२ ॥

आगोः कर्मकारिणि ॥ ५. २. २३ ॥

अषडक्षाशितङ्गलङ्कमलिम्पुरुषाभ्युत्तरपदादिभ्यः ॥ ५. २. २४ ॥

आदिष्यञ्चो वा ॥ ५. २. २५ ॥

तस्य पाकः पीलुकर्कन्धुशमीकरीरकुचलवदराभ्वत्थञ्चदिरेभ्यः कुणप् ॥ ५.

२. २६ ॥

कर्णाक्षिनखमुखकेशपादगुल्फभ्रूशृङ्गदन्तोष्ठपुष्पेभ्यो मूले जाहच् ॥ ५. २. २७ ॥

पक्षात्तिः ॥ ५. २. २८ ॥

तेन वित्तश्चुपूचणपौ ॥ ५. २. २९ ॥

विनञ्भ्यां नानाञौ न सह ॥ ५. २. ३० ॥

वेर्विस्तृते शालच्छङ्कटचौ ॥ ५. २. ३१ ॥

कटञ्च ॥ ५. २. ३२ ॥

समः सङ्कीर्णै ॥ ५. २. ३३ ॥

प्रात्प्रकाशे ॥ ५. २. ३४ ॥

उदोऽधिके ॥ ५. २. ३५ ॥

नेः समीपे ॥ ५. २. ३६ ॥

अवात् कुटारञ्चायनने ॥ ५. २. ३७ ॥

नासानतां टीटच्नाटच्प्रटचः ॥ ५. २. ३८ ॥

तद्वदिति च ॥ ५. २. ३९ ॥

नेर्बिडच्बिरीसच्चा नीगन्धे ॥ ५. २. ४० ॥

इनच्पिटच्काश्चिकचिकश्चाम्य स्वपुटे ॥ ५. २. ४१ ॥

क्लिभालुश्चिल्पिल्पुचुलश्चाम्य चक्षुषी ॥ ५. २. ४२ ॥

पर्वतासन्नारुढभुयोरुपाश्चिभ्यां त्यक्न् ॥ ५. २. ४३ ॥

अलावूतिलोमामङ्गाभ्यां रजसि कटच् ॥ ५. २. ४४ ॥

अवेः सङ्गाते ॥ ५. २. ४५ ॥

विस्तारे पटच् ॥ ५. २. ४६ ॥

१. A. चाहच

३. A. अलपूति

२. A. This sūtra is written as
part of the previous one.

पशुनामभ्यः स्वाने गोष्ठ्यच् ॥ ५. २. ४७ ॥

द्वित्वे गोयुगच् ॥ ५. २. ४८ ॥

षट्त्वे षङ्गवच् ॥ ५. २. ४९ ॥

निलोदिभ्यः स्नेहे तैलच् ॥ ५. २. ५० ॥

इक्षुमूलकादिभ्यः 'क्षेत्रे शाकटशाकिनौ ॥ ५. २. ५१ ॥

तत्र घटते कर्मणोऽठच् ॥ ५. २. ५२ ॥

तदस्य संजातं तारकपुष्पमञ्जरीमुकुलकुण्डलकुसुमकोरकाङ्कुरहस्तकस्तबक -
पल्लवकिसलयभ्य इतच् ॥ ५. २. ५३ ॥

कण्टकपुलकरोमाञ्जहर्षोत्कर्षगर्वोत्कण्ठाकल्लोलतरङ्गाङ्गारकशृङ्गारान्धकारेभ्यः ॥
५. २. ५४ ॥

कन्दलशैवलकुवलयकुतूहलकलङ्ककज्जलकर्दमसीमन्ताम्ररागवेगजीयेभ्यः ॥
५. २. ५५ ॥

क्षुचृद्भुमुक्षापिपासानिद्रातन्द्राज्वरगरव्याधिव्रणसुखदुःखेभ्यः ॥ ५. २. ५६ ॥
मूत्रपुरीषद्रोहदोहशास्त्रपण्डामुकुरमुद्रागर्धफलनिलकचन्द्रकादिभ्यश्च ॥
५. २. ५७ ॥

गर्भादिप्राणिनि ॥ ५. २. ५८ ॥

मानान्मात्रद् ॥ ५. २. ५९ ॥

लुक् चास्य वा ॥ ५. २. ६० ॥

न संशये ॥ ५. २. ६१ ॥

ऊर्ध्वं दधट् द्वयसट् च ॥ ५. २. ६२ ॥

हस्तिपुरुषाभ्यामण् च ॥ ५. २. ६३ ॥

द्विगोर्लुक् ॥ ५. २. ६४ ॥

शन्शच्छतिभ्यो ङिनिर्वा ॥ ५. २. ६५ ॥

यत्तदेतेभ्यो वतुप् ॥ ५. २. ६६ ॥

किमिदंभ्यां वो घः ॥ ५. २. ६७ ॥

१. A. This word is written as
part of the previous sūtra.

३. A. गन्ध

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A. This is written as part
of the previous sūtra.

वतोः स्वार्थे मात्रद्वयसदौ ॥ ५. २. ६८ ॥

किमः संख्याप्रश्ने इति च ॥ ५. २. ६९ ॥

मंशे संख्यायास्तबप् ॥ ५. २. ७० ॥

द्वित्रिभ्यामयङ्गा ॥ ५. २. ७१ ॥

उभाञ्जित्यम् ॥ ५. २. ७२ ॥

निमानानिमेययार्मयद् ॥ ५. २. ७३ ॥

तदस्मिन्नधिकं समानजातीयमिति शतिशद्शान्तायाः शतसहस्रे व्यस्तसमस्ते
इः ॥ ५. २. ७४ ॥

तस्य पूरणे इट् ॥ ५. २. ७५ ॥

विंशत्यादिभ्यस्तमङ्गा ॥ ५. २. ७६ ॥

नित्यं शतादिमासार्धमाससंवत्सरेभ्यः ॥ ५. २. ७७ ॥

षष्ठ्यादेरसंख्यादेः ॥ ५. २. ७८ ॥

नामद्वयद्वयकतिपयेभ्यस्वट् ॥ ५. २. ७९ ॥

चतुरं यच्छौ च लोपश्चाद्वे द्वितीयः ॥ ५. २. ८० ॥

त्रेस्तु च ॥ ५. २. ८१ ॥

बहुपूगगणसंघेभ्यस्तिथट् ॥ ५. २. ८२ ॥

वतोरित्थट् ॥ ५. २. ८३ ॥

भागेष्टमादञ्चौ वा ॥ ५. २. ८४ ॥

षष्ठात् ॥ ५. २. ८५ ॥

माने कञ्च ॥ ५. २. ८६ ॥

तेन ग्रन्थं गृह्णातीति पूरणाल्लुक् चास्य वा ॥ ५. २. ८७ ॥

ग्रहणे वा ॥ ५. २. ८८ ॥

एकादाकिनिष्वासहाये ॥ ५. २. ८९ ॥

तत्र कुशल इत्याकर्णान् ॥ ५. २. ९० ॥

त्सरुपिशाचपिचण्डनिचयाश्माशनिशकुनिजपनपट्टादहादपादेभ्यः कन् ॥
५. २. ९१ ॥

पथः पन्थ च ॥ ५. २. ९२ ॥

१. A. वातोः

३. A adds वा

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. C omits ५. २. ७७ to ५. २. ९४.

- धनहिरण्याभ्यां कामे ॥ ५. २. ९३ ॥
 स्वाङ्गेभ्यः सक्ते ॥ ५. २. ९४ ॥
 उदराट्टगाधूने ॥ ५. २. ९५ ॥
 सस्येन पारिजातः ॥ ५. २. ९६ ॥
 अंशमर्वश्यं हारी ॥ ५. २. ९७ ॥
 तन्त्रादचिरोद्धृते ॥ ५. २. ९८ ॥
 ब्राह्मणात्संज्ञायाम् ॥ ५. २. ९९ ॥
 उष्णात् ॥ ५. २. १०० ॥
 शीताच्च कारिणि ॥ ५. २. १०१ ॥
 अधेरारूढे ॥ ५. २. १०२ ॥
 अनोः कमिनरि ॥ ५. २. १०३ ॥
 अभेर्दीर्घश्च वा ॥ ५. २. १०४ ॥
 पार्श्वेनान्विच्छति ॥ ५. २. १०५ ॥
 अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां ठक् ॥ ५. २. १०६ ॥
 सोऽस्य ग्रामणीः ॥ ५. २. १०७ ॥
 शृङ्खलाद्वन्धनं करमे ॥ ५. २. १०८ ॥
 उरक् उन्मनाः ॥ ५. २. १०९ ॥
 कालहेतुफलेभ्यो रोगे ॥ ५. २. ११० ॥
 प्रायोऽन्नमस्मिन् संज्ञायाम् ॥ ५. २. १११ ॥
 कुल्माषादञ्च ॥ ५. २. ११२ ॥
 चेटकादिनिः ॥ ५. २. ११३ ॥
 साक्षाद्दूरि संज्ञायाम् ॥ ५. २. ११४ ॥
 भास्वमनेनाद्य भुक्तं ठञ्च ॥ ५. २. ११५ ॥
 पूर्वादिनिः ॥ ५. २. ११६ ॥
 सेपूर्वात् ॥ ५. २. ११७ ॥

१. C omits अवश्यं

२. A. ब्राह्मणमत्स्यात्

३. A. भास्य

४. A. चटकादिनिः

५. A. साक्षाद्दृष्ट्या ॥

६. A. सपूर्वगणिभ्यत् ॥

इष्टपूर्तंभुतगृहीतोद्गृहीतार्चितपठितानुपठितव्याकुलितनिराकृतोपाकृतोपकृ -
तावधारितावकल्पितावकीर्णैः ॥ ५. २. ११८ ॥

आयुक्तासेवितास्नातपरिगणितानुगणितगणितनिकथितनिषादितोपसादित -
परिगदितपरिकलितपरिरक्षितसंकलितसंरक्षितेभ्यः ॥ ५. २. ११९ ॥

अनुपचन्वेष्टा ॥ ५. २. १२० ॥

क्षेत्रियञ्च परक्षेत्रे चिकित्स्यः ॥ ५. २. १२१ ॥

ओत्रिर्यश्छन्दोऽधीते ॥ ५. २. १२२ ॥

इन्द्रियमिन्द्रलिङ्गमिन्द्रदृष्टमिन्द्रेष्टमिन्द्रजुष्टमिन्द्रदत्तमिति वा ॥ ५. २. १२३ ॥

तदस्यास्यसिधिति मनुष्य ॥ ५. २. १२४ ॥

रसरूपवर्णगन्धस्पर्शशब्दस्नेहेभ्यो गुणेभ्यः ॥ ५. २. १२५ ॥

तद्विशेषेभ्यो लुक् ॥ ५. २. १२६ ॥

प्राण्यक्तादातो लज्वा ॥ ५. २. १२७ ॥

जैटाघटाभ्यां क्षेपे ॥ ५. २. १२८ ॥

क्षुद्रजन्तूपतापेभ्यश्च ॥ ५. २. १२९ ॥

सिध्मगडुमणिकर्णपर्णपांसुमांसनाभिपशुप्रक्षालकथिहनुदकबीजस्नेहेभ्यः ॥
५. २. १३० ॥

शीतस्थामकृष्णपिक्वपेशपस्मपृथुसूदुमञ्जुपत्रपुष्कनिष्पावचटुकणिकण्डूभ्यः ॥
५. २. १३१ ॥

पार्णिधमन्योर्दीर्घश्च ॥ ५. २. १३२ ॥

वातवन्तबलगलललाटानाम् च ॥ ५. २. १३३ ॥

वत्सासंभ्यां स्निग्धबलिनोः ॥ ५. २. १३४ ॥

फेनार्त्तं ॥ ५. २. १३५ ॥

१. C. पूर्व.

८. A. This portion is written as
a separate sūtra.

२. A. गुणित

३. A. संकथित

९. A. चः

४. A. क्षतिय-

१०. A. This sūtra is read along
with the previous.

५. A omits इन्द्रसुष्टं

६. A. युक्

७. A. This sūtra is read along
with the previous.

- पिच्छोरःपर्णोदकधुवकाधूवकाप्रज्ञाभ्यश्चेलच् ॥ ५. २. १३६ ॥
 जेटाघटाकालभ्यः झेपे ॥ ५. २. १३७ ॥
 तुन्दोदरपिचण्डकलापङ्ककाकयवत्रीहिप्रहगुहाभ्यः ॥ ५. २. १३८ ॥
 स्वाङ्गेभ्यो वृद्धौ ॥ ५. २. १३९ ॥
 लोमरोमपपुषन्नुङ्कुङ्कुरहरिकपिकर्णेभ्यः शः ॥ ५. २. १४० ॥
 पामवामहेमशामश्लेष्मोष्मद्वृद्धमिवलिभ्यो नः ॥ ५. २. १४१ ॥
 शाक्नीपलालीकद्रूणां ह्रस्वश्च ॥ ५. २. १४२ ॥
 विश्वचोऽकृतसन्धेरुत्तरपदलोपश्च ॥ ५. २. १४३ ॥
 भङ्गात् कल्याणे ॥ ५. २. १४४ ॥
 लङ्भ्या अच् ॥ ५. २. १४५ ॥
 प्रज्ञाश्रद्धार्चावृत्तिभ्यो णः ॥ ५. २. १४६ ॥
 तपःसहस्राभ्यामण् ॥ ५. २. १४७ ॥
 ज्योत्स्नातमिस्राकुण्डलकुतुपविसर्पविपादिकाभ्यः ॥ ५. २. १४८ ॥
 सिकताशर्कराभ्याम् ॥ ५. २. १४९ ॥
 देशे लुबिलचौ च ॥ ५. २. १५० ॥
 वन्तादुज्जतादुरच् ॥ ५. २. १५१ ॥
 उषसुषिमुष्कमधुबन्धुनखमुखपांसुपाण्डुभ्यो रः ॥ ५. २. १५२ ॥
 खनगसिन्धुकुजेभ्यः संज्ञायाम् ॥ ५. २. १५३ ॥
 कच्छवा ह्रस्वश्च ॥ ५. २. १५४ ॥
 घुद्रुभ्यां मः ॥ ५. २. १५५ ॥
 केशमणिहिरण्यराजीकुमारेष्टकाबिम्बेभ्यो वः ॥ ५. २. १५६ ॥
 अर्णसो लोपश्च ॥ ५. २. १५७ ॥
 गाण्ड्यजगाभ्यां संज्ञायाम् ॥ ५. २. १५८ ॥
 मेघारथाभ्यामिरः ॥ ५. २. १५९ ॥

१. A. प्रज्ञापिण्डेभ्यः

२. A. This is read along with
the previous sūtra.

३. A. This is read along with
the previous sūtra.

४. A. रोमलोमवधुमुङ्कुङ्कुरि-

५. A. परिसर्प-

६. A. उज्जत उरच्

७. A. विम्बादिभ्यो

- काण्डाण्डाभ्यामीरच् ॥ ५. २. १६० ॥
 कृष्यासुतिरजःपरिपन्नातृपुत्रोत्सङ्गेभ्यो वलच् ॥ ५. २. १६१ ॥
 दन्तशिखाभ्यां संज्ञायाम् ॥ ५. २. १६२ ॥
 ज्योत्स्नातमिन्नोर्जस्विन्पूर्जस्वलमलीमसाः ॥ ५. २. १६३ ॥
 नौसभाकुमारिकाकरणयवखदाभ्यष्टन् ॥ ५. २. १६४ ॥
 ग्रीहिशालिशिर्वमायाभ्य इतिश्च ॥ ५. २. १६५ ॥
 भतः ॥ ५. २. १६६ ॥
 धनादुत्तमर्णे ॥ ५. २. १६७ ॥
 न द्रव्यादिभ्यः ॥ ५. २. १६८ ॥
 कृद्भ्यश्चाकार्यगृहदात्रपोत्रमोगतरविजयसंयमादिभ्यः ॥ ५. २. १६९ ॥
 जातेरतण्डुलादेः ॥ ५. २. १७० ॥
 लंजादिविषये चाबीजपर्णपिण्डतुन्दोदरादिभ्यः ॥ ५. २. २७१ ॥
 एकाचः ॥ ५. २. १७२ ॥
 सप्तम्याम् ॥ ५. २. १७३ ॥
 एकगोपूर्वाद्नेकद्रव्यात् ठञ् ॥ ५. २. १७४ ॥
 निष्कादेः शतसहस्रात् ॥ ५. २. १७५ ॥
 नवयष्टादिभ्यः ॥ ५. २. १७६ ॥
 पूर्णमासोऽण् ॥ ५. २. १७७ ॥
 ब्रह्मोपतापगर्ह्यात् प्रोणिष्ठादस्वाक्कादिनिः ॥ ५. २. १७८ ॥
 वातातिसारपिशाचानां कुक् च ॥ ५. २. १७९ ॥
 वयसि पूरणात् ॥ ५. २. १८० ॥
 सुखदुःखतृप्रकृच्चैश्वर्यकक्षकृपणसोढप्रतीपप्रणवहुलोलीकेभ्यः ॥ ५. २. १८१ ॥
 मालायाः क्षेपे ॥ ५. २. १८२ ॥
 बलात् बाह्वरुपूर्वात् ॥ ५. २. १८३ ॥
 सर्वादेर्धनबीजकेशात् ॥ ५. २. १८४ ॥

१. A. This and the next sūtra are written together.

२. A. कृद्भ्यश्च is written as a separate sūtra.

३. A. लवादि.

४. A. भ्याम् and the next sūtra is written along with this.

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

६. A. एणतुकेभ्यः

अर्थाद्याध्यायाम् ॥ ५. २. १८५ ॥

तदस्ताच्च ॥ ५. २. १८६ ॥

धर्मशीलवर्णान्तात् ॥ ५. २. १८७ ॥

हस्तकरदन्तेभ्यो जातौ ॥ ५. २. १८८ ॥

वर्णात् ब्रह्मचारिणि ॥ ५. २. १८९ ॥

पुष्करपद्मोत्पलतमालकुमुदकैरवनलिनहिरण्यकर्णमकरीपशिरीषकपितृथतटतर-
ङ्गकुलोलशालूकेभ्यो देशे ॥ ५. २. १९० ॥

कमलसरोरुहसरोजाम्भोजराजीवारविन्दपङ्कजाब्जपुटकनालीकसृणालबिसता -
मरसयवासमन्मान्तेभ्यो नास्ति ॥ ५. २. १९१ ॥

शिखाशाखाकेकामालामेखलाबलाकापताकाष्टकाचूडाबडवाघृणावीणाजराग-
दासंज्ञासूनामनीषादंष्ट्राभ्यो वा ॥ ५. २. १९२ ॥

बलकुलोत्साहोदासायासायामप्रयामव्यायामोपयामारोहावरोहपरिणाहेभ्यः ॥
५. २. १९३ ॥

उद्यमस्तवकालपलनिचुलमुकुलमानप्रतकर्मचर्मवर्मधर्मधन्वभ्यश्च ॥ ५. २. १९४ ॥

कैपादाहतप्रशंसयोर्यप् ॥ ५. २. १९५ ॥

हिमादिभ्यः ॥ ५. २. १९६ ॥

अस्त्रायामेधास्त्रजो विनिः ॥ ५. २. १९७ ॥

आमयात् दीर्घश्च ॥ ५. २. १९८ ॥

वृन्दादारकन् ॥ ५. २. १९९ ॥

शृङ्गात् ॥ ५. २. २०० ॥

फलबर्हमलाञ्छेनच् ॥ ५. २. २०१ ॥

पर्वमरुद्भयां तप् ॥ ५. २. २०२ ॥

स्वामिन्नीशे ॥ ५. २. २०३ ॥

गोमिन् पूज्ये ॥ ५. २. २०४ ॥

वाचो मिनिः ॥ ५. २. २०५ ॥

भालजाटचौ कुत्सायाम् ॥ ५. २. २०६ ॥

भर्शसुरश्चतुरतुन्दपलिताभ्रजटाघटाम्ललवणादिभ्योऽच् ॥ ५. २. २०७ ॥

स्वाङ्गात् हीनात् ॥ ५. २. २०८ ॥

१. A. बहु.

२. A. कदानत.

३. A. एवमादिभ्यः

४. A. अशसुरश्च

वर्णात् ॥ ५. २. २०९ ॥

तुम्बिलिवटर्मः ॥ ५. २. २१० ॥

कंशंभ्याम् ॥ ५. २. २११ ॥

तितुवयस्ताः ॥ ५. २. २१२ ॥

युत् ॥ ५. २. २१३ ॥

ऊर्णाहंशुभंभ्यः ॥ ५. २. २१४ ॥

सूकसान्नोदछः ॥ ५. २. २१५ ॥

अध्यायानुवाकयोर्लुग्वा ॥ ५. २. २१६ ॥

विमुक्तदेवासुररक्षोऽसुरास्यद्वयपरिसारकोपसत्सत्त्वदिडोर्वशीदशार्णवशाहं -
भ्योऽण् ॥ ५. २. २१७ ॥

वसुमन्तुपत्नीर्वन्तुबर्हवन्तुवृत्रहन्तृवयःपतत्रिसुपर्णसोमापूषन्हविर्धानास्त्रा -
विष्णुभ्यश्च ॥ ५. २. २१८ ॥

गोषदिषेत्वाकृष्णोऽस्यादेवीरापदेवस्यत्वादेवीधेयेतदेवेभ्यो वुन् ॥ ५. १. २१९ ॥

प्रतूर्तमातरिभ्वन्सहस्रशीर्षावाचस्पतकृशानुरक्षोहणस्वाहाप्राणेभ्यश्च ॥ ५. २.
२२० ॥

निद्रातन्द्राश्रद्धादयाद्वयेभ्यो बालुच् ॥ ५. २. २२१ ॥

शीतोष्णातृप्रेभ्यस्तन्न सहते ॥ ५. २. २२२ ॥

दिमात् सहते चेलुः ॥ ५. २. २२३ ॥

बलवाताभ्यां चूलः ॥ ५. २. २२४ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

१. A omits this sūtra.

२. A. कंशंभ्या भः

३. A. तितुवयस्तयुत् and omits the
next sūtra.

४. A. भवन्तु

५. A. देवी धियं मोततदे-

६. A. This portion is written as a
separate sūtra.

७. A. बालुकं च

८. A. शीतोष्णातृप्रेभ्योभूमनिन्दाप्रशंसानित्य -
योगेभ्यस्तन्न सहते ॥

भूमनिन्दाप्रशंसानित्ययोगादित्या -
शयः ॥

संश्लेषतो बहुलनोर्येक्ये द्विः ॥

नार्ये शौक्षिकं चस्तन्न सहते ॥

अथ तृतीयः पादः

—:०:—

- षष्ठ्या व्याश्रये तस् ॥ ५. ३. १ ॥
 रोगात्प्रतीकारे ॥ ५. ३. २ ॥
 अतिग्रहाव्यथनक्षेपेष्वकर्तरि तृतीयायाः ॥ ५. ३. ३ ॥
 हीयमानपापयुक्तात् ॥ ५. ३. ४ ॥
 प्रतिना पञ्चम्याः ॥ ५. ३. ५ ॥
 अपादाने चाहागुहोः ॥ ५. ३. ६ ॥
 सर्वोभयार्थे पर्यभिभ्याम् ॥ ५. ३. ७ ॥
 तृतीयासप्तमीभ्यां चादिमध्यान्ताग्रपक्षपार्श्वपृष्ठमुखसर्वविभ्वोभयान्यपूर्वयत्तदे-
 केदंप्रमाणादिभ्यः ॥ ५. ३. ८ ॥
 अद्यादिसर्वनामकिभ्यः पञ्चम्याः ॥ ५. ३. ९ ॥
 बहोश्च संख्यायाः ॥ ५. ३. १० ॥
 सप्तम्यास्त्रल् ॥ ५. ३. ११ ॥
 इदमो ङः ॥ ५. ३. १२ ॥
 किमोऽत् ॥ ५. ३. १३ ॥
 भवदीर्घायुरायुष्मद्देवानांप्रियैस्तेऽन्याभ्यश्च ॥ ५. ३. १४ ॥
 तेष्विदम् इश् ॥ ५. ३. १५ ॥
 ऐनदोऽश् ॥ ५. ३. १६ ॥
 किमः कुः ॥ ५. ३. १७ ॥
 काति ॥ ५. ३. १८ ॥
 एकान्यकिञ्चस्तभ्यः सप्तम्याः काले वा ॥ ५. ३. १९ ॥
 सर्वात्स चास्य वा ॥ ५. ३. २० ॥
 तदो दानीम् ॥ ५. ३. २१ ॥
 इदम् इश् च ॥ ५. ३. २२ ॥

१. A. पृथु

२. A omits this sūtra.

३. A. This portion is written as
part of the next sūtra.

- अधुना च ॥ ५. ३. २३ ॥
 कियत्तदेतदन्येभ्योऽनद्यतेनेर्हिल्लं ॥ ५. ३. २४ ॥
 एतच्चेदमः ॥ ५. ३. २५ ॥
 द्यंश्चाहन्यश्च ॥ ५. ३. २६ ॥
 समानस्यै चः सश्च ॥ ५. ३. २७ ॥
 पूर्वान्यान्धतरेतरापराधरोत्तरेभ्य एद्युस् ॥ ५. ३. २८ ॥
 उभयाद्युश्च ॥ ५. ३. २९ ॥
 पूर्वतरपरतराभ्यां एद्यविः परश्च ॥ ५. ३. ३० ॥
 आरिः संवत्सरे ॥ ५. ३. ३१ ॥
 पूर्वादुच्च ॥ ५. ३. ३२ ॥
 परात् ॥ ५. ३. ३३ ॥
 इदमः समसिर्सणिश्च ॥ ५. ३. ३४ ॥
 तृतीयायाः प्रकारे यमिच्च ॥ ५. ३. ३५ ॥
 किमः ॥ ५. ३. ३६ ॥
 सर्वोभयान्येतरापरायत्तदादिभ्यल्लाल् ॥ ५. ३. ३७ ॥
 क्रियाप्रकारे धा संख्यायाः ॥ ५. ३. ३८ ॥
 अधिकरणविचाले च ॥ ५. ३. ३९ ॥
 षोढा वा ॥ ५. ३. ४० ॥
 एकाद्वयमुञ् ॥ ५. ३. ४१ ॥
 एधाच्च ॥ ५. ३. ४२ ॥
 तद्वति धंण् ५. ३. ४३ ॥
 प्रकारवति जातीयः ॥ ५. ३. ४४ ॥
 स्थूलेषुमणिमधुधान्यतिलकालपुण्ड्रैरण्डचण्डवञ्चद्वह्महञ्जयः कन् ॥ ५. ३. ४५ ॥

१. A. हीत्वा. This is written as a separate sūtra.

५. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. This is read along with the previous sūtra.

६. A adds as a separate sūtra
 द्वित्रिम्यां धमुच्

३. A. स्तद्यः

७. A. धम्.

४. A. मिणश्च

कुमार्याः पुत्रश्वशुराभ्याम् ॥ ५. ३. ४६ ॥

पन्नभूलाद्यस्ताम् ॥ ५. ३. ४७ ॥

अवदातात् सुरायाम् ॥ ५. ३. ४८ ॥

सुराया अहौ ॥ ५. ३. ४९ ॥

गोमूत्रादाच्छादने ॥ ५. ३. ५० ॥

जीर्णाच्छालिषु ॥ ५. ३. ५०. ३. ५१ ॥

यवाद्वीहिषु ॥ ५. ३. ५२ ॥

कृष्णात्तिलेषु ॥ ५. ३. ५३ ॥

अणोर्माषेषु ॥ ५. ३. ५४ ॥

मापात्परिमाणे ॥ ५. ३. ५५ ॥

दिकूच्छब्दादिदेशकालार्थात् सप्तमीपञ्चमीप्रथमाभ्योऽस्तातिः ॥ ५. ३. ५६ ॥

अञ्चो लुक् ॥ ५. ३. ५७ ॥

पूर्वाधरयोः पुरधौ च ॥ ५. ३. ५८ ॥

आभ्यामसिञ्च ॥ ५. ३. ५९ ॥

अवरस्याच च ॥ ५. ३. ६० ॥

वास्ताति ॥ ५. ३. ६१ ॥

अपरस्यातिः पश्चा च ॥ ५. ३. ६२ ॥

दिकूर्पूर्वपदस्य च ॥ ५. ३. ६३ ॥

अधे लुक् ॥ ५. ३. ६४ ॥

ऊर्ध्वस्य रिल्रिष्टातिलावुपश्च ॥ ५. ३. ६५ ॥

परावराभ्यामतलुज्वा ॥ ५. ३. ६६ ॥

अधरादातिः ॥ ५. ३. ६७ ॥

दक्षिणोत्तराभ्याम् ॥ ५. ३. ६८ ॥

तसिञ्च ॥ ५. ३. ६९ ॥

ओच्चापञ्चम्याः ॥ ५. ३. ७० ॥

१. A. दाताः सुराः

२. A. सुरा अहौ

३. A. पूर्वापरयोः

४. A. This is read along with the previous sūtra.

५. A. रिरिष्टातिलावुपश्च

६. A. ओच्चा.

आहि च दूरे ॥ ५. ३. ७१ ॥

एनबदूरे वा ॥ ५. ३. ७२ ॥

याप्ये पाशप् ॥ ५. ३. ७३ ॥

भूतपूर्वे चरट् ॥ ५. ३. ७४ ॥

षष्ठ्या रूप्य च ॥ ५. ३. ७५ ॥

द्विबहुसजातीयाविदूरप्रकर्षे गुणक्रियावचनेभ्यः तरत्तमपौ ॥ ५. ३. ७६ ॥

ईयसुभिष्टाभ्याम् ॥ ५. ३. ७७ ॥

किमेत्तिङ्ङ्यभ्यः आभ्यामामद्रव्ये ॥ ५. ३. ७८ ॥

विभज्योपपदे तरप् ॥ ५. ३. ७९ ॥

अभिन्नस्यापि भेदे ॥ ५. ६. ८० ॥

स्वार्थे चाभिन्नोपपन्नादिभ्यः ॥ ५. ३. ८१ ॥

तत्त्वगुणवचनेभ्यस्तरबर्थ ईयसुन्वा ॥ ५. ३. ८२ ॥

तमबर्थ इष्टन् ॥ ५. ३. ८३ ॥

तयोर्विन्मतोर्लुक् ॥ ५. ३. ८४ ॥

प्रशस्यस्य श्रः ॥ ५. ३. ८५ ॥

बृद्धस्य च ज्यः ॥ ५. ३. ८६ ॥

अन्तिकबाढयोर्नेदसाधौ ॥ ५. ३. ८७ ॥

युवाल्पयोः कन्वा ॥ ५. ३. ८८ ॥

प्रशंसायां रूपप् ॥ ५. ३. ८९ ॥

तिङ्क्ष ॥ ५. ३. ९० ॥

ईषदसमाप्तौ कल्पभ्देक्ष्यदंशीयरः ॥ ५. ३. ९१ ॥

वा सुपो बहुच् पुरस्तात् ॥ ५. ३. ९२ ॥

प्राग्दभः कः ॥ ५. ३. ९३ ॥

तिङामकच् प्राक् टः ॥ ५. ३. ९४ ॥

१. A. This portion is written as
a separate sūtra.

२. C omits this sūtra.

३. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A omits भेदे

५. A omits this and the follow-
ing three sūtras.

- सर्वनास्त्रामसौभादिसुपां च ॥ ५. ३. ९५ ॥
 अद्ययानां कश्च दः ॥ ५. ३. ९६ ॥
 तूष्णीमः काम् ॥ ५. ३. ९७ ॥
 शीलं यो मलोपश्च ॥ ५. ३. ९८ ॥
 अङ्गाते ॥ ५. ३. ९९ ॥
 कुंत्सिते ॥ ५. ३. १०० ॥
 संज्ञायां कन् ॥ ५. ३. १०१ ॥
 अवक्षेपणं च ॥ ५. ३. १०२ ॥
 अनुकम्पायाम् ॥ ५. ३. १०३ ॥
 नीतां च तद्युक्तायाम् ॥ ५. ३. १०४ ॥
 बह्वचो मनुष्यनास्त्रपृञ् घनिलचो वा ॥ ५. ३. १०५ ॥
 उपादेरड्जुचौ च ॥ ५. ३. १०६ ॥
 जानिनास्त्रः कन् ॥ ५. ३. १०७ ॥
 अजिनान्तादुत्तरपदस्य चाकृतसन्धेलोपः ॥ ५. ३. १०८ ॥
 ठाजादावेकाच्चपूर्वपदानाम् ॥ ५. ३. १०९ ॥
 षडङ्गलिङ्गत्तदेवदत्तादीनामूर्ध्वं द्वितीयादचः ॥ ५. ३. ११० ॥
 एज्जद्वितीयत्वे तदादेः ॥ ५. ३. १११ ॥
 शेषैलसुपरिविशालयरुणार्थमादीनां तृतीयात् ॥ ५. ३. ११२ ॥
 प्रजापतिदत्तादीनां चतुर्थात् ॥ ५. ३. ११३ ॥
 पूर्वपदस्य च ॥ ५. ३. ११४ ॥
 हलादावुत्तरपदस्य च वा ॥ ५. ३. ११५ ॥
 अप्रत्यये च ॥ ५. ३. ११६ ॥
 उगन्तादुत्तरपदलोपं घनिलचोरादिलोपः ॥ ५. ३. ११७ ॥

१. A. काम् is written as part of
the next sūtra.

४. A. This is written as part of
the previous sūtra.

२. A. This is written as a part of
the previous sūtra.

५. A. लोपद्यन्ति

३. A. This portion is written as
a separate sūtra.

- अल्पे ॥ ५. ३. ११८ ॥
 हस्ते ॥ ५. ३. ११९ ॥
 संज्ञायां कन् ॥ ५. ३. १२० ॥
 कुटीशमीशुण्डाभ्यो रः ॥ ५. ३. १२१ ॥
 कुंत्वा डुपच् ॥ ५. ३. १२२ ॥
 कासूगोणीभ्यां ष्टरच् ॥ ५. ३. १२३ ॥
 वत्सोक्षर्षमाद्वेभ्यः स्वार्थतनुत्वे ॥ ५. ३. १२४ ॥
 कियत्तदेकान्येभ्यो द्वयारेकस्य निर्धारणे डतरच् ॥ ५. ३. १२५ ॥
 वा बहूनां जातौ डतमच् ॥ ५. ३. १२६ ॥
 किमो डतरच् ॥ ५. ३. १२७ ॥
 इवे संज्ञायाम् ॥ ५. ३. १२८ ॥
 प्रतिकृतौ च ॥ ५. ३. १२९ ॥
 लुम्मनुष्ये ॥ ५. ३. १३० ॥
 जीविकार्थे चापण्येऽर्चावित्रध्वजेषु ॥ ५. ३. १३१ ॥
 देवहंसवारिजलाजराजशतशङ्कुभ्यः पथात् ॥ ५. ३. १३२ ॥
 सिद्धगत्युष्ट्रप्रीवावामरंजुमत्स्येन्द्रादिभ्यश्च ॥ ५. ३. १३३ ॥
 न हस्तदण्डपुष्पादिभ्यः ॥ ५. ३. १३४ ॥
 वेस्तेर्दच् ॥ ५. ३. १३५ ॥
 शिलाया ढश्च ॥ ५. ३. १३६ ॥
 शाखामुखमेघजघनचरणस्कन्धोरःशिरशृङ्गाग्रशङ्खगणभ्यां यः ॥ ५. ३. १३७ ॥
 द्रोर्भेद्वे ॥ ५. ३. १३८ ॥
 कुशाग्रार्धजरतिघुणाक्षरादिभ्यश्छः ॥ ५. ३. १३९ ॥
 समासाच्च तद्विषयाश्चकल्पिकं ॥ ५. ३. १४० ॥
 शार्कराकपालिकाकपाटिकासिकतानकुलनाराचशतपत्नपुण्डरीकेभ्येऽण्
 ॥ ५. ३. १४१ ॥

१. A. This is read along with
the previous sūtra.

२. A omits this sūtra.

३. A. पण्ये वित्र

४. A omits राज

५. A. रञ्

६. C omits this sūtra.

७. A. पाठिकाकपालिका

गोलोमपुच्छभ्याम् ॥ ५. ३. १४२ ॥

अस्सपत्न्याः ५. ३. १४३ ॥

अकुलिमरुजाबभ्रुवल्गुमण्डरमण्डलमुनिहरिकपिखलोददिवद्रुक्तरदशकुलीकु -
लिशगोणीभ्यष्टक् ॥ ५. ३. १४४ ॥

एकशालायां षष्ठ ॥ ५. ३. १४५ ॥

कर्कलोहिताभ्यामीकैक् ॥ ५. ३. १४६ ॥

पूगादग्रामणीपूर्वाञ्ज्यः ॥ ५. ३. १४७ ॥

वातादस्त्रियाम् ॥ ५. ३. १४८ ॥

बाहीकेष्वग्राह्यणराज्यादायुधजीविसंघाञ्ज्यद् ॥ ५. ३. १४९ ॥

वृकाद्वेण्यम् ॥ ५. ३. १५० ॥

दामन्यौलंपिवैजवाप्यौदङ्ग्यौडविकाकन्दक्याविर्दन्तिशाकुन्तकिसार्वसेनिबन्द् -
विमौञ्ज्यायनिस्वावित्रीपुत्रेभ्यश्छः ॥ ५. ३. १५१ ॥

कौण्डोपरथदाण्डिक्रौष्टुकिजालमानिग्राह्यगुप्तजानकिभ्यस्त्रिगर्तेषु ॥ ५. ३. १५२ ॥

पशुरक्षोऽसुरपिशाचबाहीकंवयोवतुमरुत्सत्त्वद्दशार्हाशनिकार्षापणत्रिगर्तभेर्तो -
शनरेभ्योऽस्त्रियामम् ॥ ५. ३. १५३ ॥

यौधेयशौक्रेयशौभ्रेयज्यावनेयधार्तेयघार्तेयेभ्योऽञ् ॥ ५. ३. १५४ ॥

व्यादीनां बहुषु लुक् ॥ ५. ३. १५५ ॥

अभिजिह्विदभृच्छालावच्छिखावच्छमीवदूर्णावच्छुम्भयोऽपत्याणो यञ् ॥

५. ३. १५६ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमाध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

१. A. डन्

२. A. कन्

३. A. लविबीज

४. A. कुवयोवस

५. A. भक्तो

६. A. वार्ते

२. A. विविधः

the previous entry.

१. A. This is written as part of the previous sutra.
२. A. *प्रीतिवद्वक्तव्यमावा*.
३. A. *प्रीतिवद्वक्तव्यमावा*.

॥ ६६. ४. ५ ॥ धृष्टकेतुवृष

॥ ६८. १५ ॥ अष्टावक्र

॥ ०६ अ. ५ ॥ पुनःपुनःपुनः

॥ ४३. ४. ५ ॥ **सुप्रसन्न**

॥ ७४ अ ॥ ॥ ॥

॥ ७६ ॥

॥ ३६ अ. ४ ॥ इति श्रीमद्भगवत्पुस्तके

॥ ५३ अ. १० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

॥ ६३ ४. ५ ॥ ऐक्याद्यामाक

॥ ४. ४. ४ ॥ : ॥ ४. ४. ४ ॥

॥ ११. ४. ५ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

|| ॐ . ४ . ५ || ५ ५५५५५५

॥ ४. ४. ४ ॥ देवतापराध

॥ २ . ४ . ५ ॥

॥ ७ . ४ . ५ ॥ ह्रीं श्रीं : नमः ।

|| ३.४.५ || ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

॥ ५. ४. ५ ॥

॥ ४ . ४ . ५ ॥ : ॥

॥ ६. ४. ३ ॥

॥ ५. ४. ५ ॥ ॥ ५. ४. ५ ॥

॥ ४. ४. ५ ॥ १६ ॥

ਅਧਿਆਪਕ : ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

तनोः सूत्रे ॥ ५. ४. २३ ॥

बृहत्या आच्छादने ॥ ५. ४. २४ ॥

कुमारक्रीडनकेभ्यः ॥ ५. ४. २५ ॥

बहुभिन्नोपपन्नसुकरादेस्तरपः ॥ ५. ४. २६ ॥

ईयसश्च ॥ ५. ४. २७ ॥

लोहिताम्भौ ॥ ५. ४. २८ ॥

रक्ते ॥ ५. ४. २९ ॥

अनित्यवर्णे च ॥ ५. ४. ३० ॥

कालात् ॥ ५. ४. ३१ ॥

कादनात्यन्तिके ॥ ५. ४. ३२ ॥

न सामिनेमार्धयोगे ॥ ५. ४. ३३ ॥

जात्यन्ताच्छः बन्धुनि ॥ ५. ४. ३४ ॥

स्थानान्तात् पूर्वपदार्थतुल्ये ॥ ५. ४. ३५ ॥

विनयसमयाकस्मात्कथंचिदत्ययविशेषव्यवहारोपचारानुगादिभ्यष्टक् ॥

५. ४. ३६ ॥

संमो गत्युहाचारोत्कर्षप्रदानेभ्यः ॥ ५. ४. ३७ ॥

उपायाद्वस्त्र ॥ ५. ४. ३८ ॥

वाचः सन्देशे ॥ ५. ४. ३९ ॥

तद्युक्तात् कर्मणोऽण् ॥ ५. ४. ४० ॥

ओषधेरजतौ ॥ ५. ४. ४१ ॥

णजिनुण्भ्यां नित्यम् ॥ ५. ४. ४२ ॥

प्रह्वणिगुशिकूप्रत्यक्षदेवताविद्यामनश्चक्षुःश्रोत्रशत्रुयांश्चोन्नेभ्यां वा ॥

५. ४. ४३ ॥

षोडश्विदज्जुह्विकीर्षद्वसुमरुत्सत्त्वदर्शार्हानिबन्धुवयःकुड्भ्यः ॥ ५. ४. ४४ ॥

रक्षःपिशाचासुराग्रहायणाग्रयणसाधारणविकृतव्याकृतसन्तपनठिनामिच्छ-

न्वोनामादिभ्यः ॥ ५. ४. ४५ ॥

१. A. This portion is written as a separate sūtra.

२. A. This and the following three sūtras are omitted.

३. A. निषेधे

४. १ ऋजि

५. A omits शत्रु

६. A. षोडश्विदज्जु

कृष्णामृगे ॥ ५. ४. ४६ ॥

विसारिणो मत्स्ये ॥ ५. ४. ४७ ॥

सृष्टस्तिकन् ॥ ५. ४. ४८ ॥

सज्जौ प्रशंसायाम् ॥ ५. ४. ४९ ॥

मनोऽहंभ्यां कारः ५. ४. ५० ॥

वर्गाव्ययेभ्यः स्वरूपे ॥ ५. ४. ५१ ॥

रोदिकः ॥ ५. ४. ५२ ॥

नामरूपाभ्यां धेयः ॥ ५. ४. ५३ ॥

भागाद्यच्च ॥ ५. ४. ५४ ॥

सूरमर्तक्षेमयविष्टेभ्यः ॥ ५. ४. ५५ ॥

नैवात् ॥ ५. ४. ५६ ॥

तनसनपृथानू च ॥ ५. ४. ५७ ॥

प्रात्पुराणे नञ्च ॥ ५. ४. ५८ ॥

देवात् तल्ले ॥ ५. ४. ५९ ॥

देवतान्तात्तदर्थे यत् ॥ ५. ४. ६० ॥

पादार्घ्याभ्यां च ॥ ५. ४. ६१ ॥

अतिथेर्भ्यः ॥ ५. ४. ६२ ॥

विशो जातौ ॥ ५. ४. ६३ ॥

अभूततद्भावे कृष्णस्त्रियोगे विकारात् द्विवः ॥ ५. ४. ६४ ॥

अकर्मनञ्चक्षुश्चेनोरहोरजसां लोपञ्च ॥ ५. ४. ६५ ॥

अभिविधौ संपदा च सातिर्वा ॥ ५. ४. ६६ ॥

तदधीने ॥ ५. ४. ६७ ॥

देवे जा च ॥ ५. ४. ६८ ॥

१. A. कृष्णमृगे. This sūtra is read as part of the previous one.

२. A. This sūtra is read as part of the previous one.

३. A. आर-

४. A omits this sūtra.

५. A omits नञ्च

६. A omits तल्ले

७. A. This portion is written as a separate sūtra.

८. A. This sūtra is read as part of the previous one.

देवमनुष्यमर्त्यपुरुषपुरुषद्वयो द्वितीयासप्तम्यन्तेभ्यो बहुलम् ॥ ५. ४. ६९ ॥
 अव्यक्तानुकरणादनेकाचोऽनितौ डाच् ॥ ५. ४. ७० ॥
 कञो द्वितीयतृतीयशम्बबीजात्कषौ ॥ ५. ४. ७१ ॥
 संख्यादेर्गुणात् ॥ ५. ४. ७२ ॥
 समयाद्यापनायाम् ॥ ५. ४. ७३ ॥
 सपत्रनिष्पन्नाभ्यामतिव्यथने ॥ ५. ४. ७४ ॥
 निष्कुलाभिष्कोषणे ॥ ५. ४. ७५ ॥
 प्रियसुखाभ्यामानुकूल्ये ॥ ५. ४. ७६ ॥
 दुःखात्प्रातिकूल्ये ॥ ५. ४. ७७ ॥
 शूलात्पाके ॥ ५. ४. ७८ ॥
 सत्यादशपथे ॥ ५. ४. ७९ ॥
 मद्रभद्राभ्यां वपने ॥ ५. ४. ८० ॥
 समासान्तः ॥ ५. ४. ८१ ॥
 न किमः क्षेपे ॥ ५. ४. ८२ ॥
 पूजास्वतिभ्यां प्राग्बहुमीहेः ॥ ५. ४. ८३ ॥
 नमस्तत्पुरुषे ॥ ५. ४. ८४ ॥
 पथो वा ॥ ५. ४. ८५ ॥
 पुरूपथिभ्योऽच् ॥ ५. ४. ८६ ॥
 धुरोऽनक्षस्य ॥ ५. ४. ८७ ॥
 कंचः ॥ ५. ४. ८८ ॥
 नञूषद्भ्यां माणवचरणयोः ॥ ५. ४. ८९ ॥
 प्रत्यन्वन्नेभ्यः सामलांमभ्याम् ॥ ५. ४. ९० ॥
 अक्ष्णोऽचक्षुषः ॥ ५. ४. ९१ ॥
 स्त्रीपुंसधेन्वनदुहर्ग्येजुषर्कसामवाङ्मनसाक्षिभ्रुवदारगवोर्वष्टीवपदष्टीवाहोरात्र-
 रात्रिन्दिवनक्तंदिवाहर्दिवसरजसपुरुषायुषद्वयायुषर्द्धायुषजातोक्षमहोक्ष-
 बृहोक्षोपशुनगोष्ठ्याः ॥ ५. ४. ९२ ॥

१. A omits पुरु

३. A omits ऋग्यजुष

२. A. This sūtra is read along

४. A omits व्यायुष

with the previous one.

- ब्रह्महस्तिराजपल्लवेभ्यो वर्चसः ॥ ५. ४. ९३ ॥
 अवसमन्तेभ्यः तमसः ॥ ५. ४. ९४ ॥
 भ्वसो वसीयसः ॥ ५. ४. ९५ ॥
 निसञ्च श्रेयसः ॥ ५. ४. ९६ ॥
 अन्ववतसेभ्यो रहसः ॥ ५. ४. ९७ ॥
 प्रतेरुसस्सप्तमीस्थात् ॥ ५. ४. ९८ ॥
 अनुगवमायामे ॥ ५. ४. ९९ ॥
 द्विस्ता वा त्रिस्ता वा वेदिः ॥ ५. ४. १०० ॥
 उपसर्गाद्ध्वनः ॥ ५. ४. १०१ ॥
 पाण्डूदकुणेभ्यो भूमेः ॥ ५. ४. १०२ ॥
 संख्यानदीगोदावरीभ्यां च ॥ ५. ४. १०३ ॥
 अन्ययाश्चाकुलेस्तत्पुरुषे ॥ ५. ४. १०४ ॥
 सर्वैकदेशसंख्यातपुण्यवर्षादीर्घेभ्यश्च रात्रेः ॥ ५. ४. १०५ ॥
 सख्यहोभ्यां टच् ॥ ५. ४. १०६ ॥
 राक्षोऽस्त्रियाम् ॥ ५. ४. १०७ ॥
 गोरतद्वितलुकि ॥ ५. ४. १०८ ॥
 उरसोऽग्रे ॥ ५. ४. १०९ ॥
 मनोदमायस्सरसां जातिसंज्ञयाः ॥ ५. ४. ११० ॥
 ग्रामकौटाभ्यां तश्णः ॥ ५. ४. १११ ॥
 अनेः शुनः ॥ ५. ४. ११२ ॥
 उपमानाद्प्राणिनि ॥ ५. ४. ११३ ॥
 पूर्वोत्तरमृगेभ्यश्च सक्थनः ॥ ५. ४. ११४ ॥
 नावो द्विगोः ॥ ५. ४. ११५ ॥
 अर्धाश्वा ॥ ५. ४. ११६ ॥
 स्वार्थावा ॥ ५. ४. ११७ ॥
 द्वित्रिभ्यामञ्जलः ॥ ५. ४. ११८ ॥
 कुमहद्भ्यां ब्रह्मणः ॥ ५. ४. ११९ ॥
 जनपदेभ्यो नित्यम् ॥ ५. ४. १२० ॥

इन्द्राक्षद्वयहन्तास्समाहारे ॥ ५. ४. १२१ ॥

शरद्विपाडनस्मनसुपानास्मिन्वदननकुत्पथियुदिकृद्व्यस्तबतुभ्योऽव्ययीमावे ॥

५. ४. १२२ ॥

प्रतिपरस्समनुभ्योऽक्षः ॥ ५. ४. १२३ ॥

जराया जरश्च ॥ ५. ४. १२४ ॥

वनः ॥ ५. ४. १२५ ॥

नपुंसकाद्या ॥ ५. ४. १२६ ॥

गिरिनदीपौर्णमास्याप्रहायणीभ्यः ॥ ५. ४. १२७ ॥

क्षेयः ॥ ५. ४. १२८ ॥

निसः शतो डच् ॥ ५. ४. १२९ ॥

अबहोः संख्येयबहुव्रीहेः ॥ ५. ४. १३० ॥

सकथ्यक्षः स्वाङ्गात्वच् ॥ ५. ४. १३१ ॥

मङ्गलेर्दाणि ॥ ५. ४. १३२ ॥

द्वित्रिभ्यां मूर्ध्नेः ॥ ५. ४. १३३ ॥

अण्पूरण्यास्तत्प्राधान्ये ॥ ५. ४. १३४ ॥

प्रमाण्याः ॥ ५. ४. १३५ ॥

अन्तर्बहिर्भ्यां लोभः ॥ ५. ४. १३६ ॥

नक्षत्राभेतुः ॥ ५. ४. १३७ ॥

नञ्सुव्युपनिभ्यश्चतुरांश्च ॥ ५. ४. १३८ ॥

नामेः ॥ ५. ४. १३९ ॥

मुप्रातसुभंसुविशारिकुक्षचतुरश्रैणीपदाअपदप्राष्ठपदभद्रपदाः ॥

५. ४. १४० ॥

नञ्दुःसुभ्यस्सकथ्नो वा ॥ ५. ४. १४१ ॥

हलिशक्त्योश्च ॥ ५. ४. १४२ ॥

नित्यमसिच् प्रजायाः ॥ ५. ४. १४३ ॥

मन्दाल्पाभ्यां च मेधायाः ५. ४. १४४ ॥

नास्मि नासिकायानसोऽस्थूलात् ॥ ५. ४. १४५ ॥

१. A. नद्धस्मनयस्वत्

३. A. कयसनिस्सर्ग

२. A omits this sūtra.

४. A. अमुदिवशर्हि

- उपसर्गाच्च ॥ ५. ४. १४६ ॥
 वेः खुजग्राः ॥ ५. ४. १४७ ॥
 कूरवुराभ्यां नत् वा ॥ ५. ४. १४८ ॥
 धर्मादनिच् केवलात् ॥ ५. ४. १४९ ॥
 सुहरितवृणसोमेभ्यो जम्भात् ॥ ५. ४. १५० ॥
 दक्षिणेर्मा लुब्धयोगे ॥ ५. ४. १५१ ॥
 इचक्रियाव्यतीहारे ॥ ५. ४. १५२ ॥
 क्रियायां द्वे दण्डमुसलाभ्याम् ॥ ५. ४. १५३ ॥
 उभोभयाभ्यामञ्जलिपाणिहस्तदन्तकर्णेभ्यः ॥ ५. ४. १५४ ॥
 बाहोर्लुक् ॥ ५. ४. १५५ ॥
 संहतपुच्छयेकपद्याव्यपद्यादयः ॥ ५. ४. १५६ ॥
 प्रोक्षपदिनिष्कुच्यैवकीर्णी च ॥ ५. ४. १५७ ॥
 मासास्मृतिप्रत्ययादेष्टुच् ॥ ५. ४. १५८ ॥
 प्रसंभ्यां जानुनोर्द्धुः ॥ ५. ४. १५९ ॥
 ऊर्ध्वाद्वा ॥ ५. ४. १६० ॥
 धैनुषो नञ् ॥ ५. ४. १६१ ॥
 घासंङायाम् ॥ ५. ४. १६२ ॥
 उपमानात् ॥ ५. ४. १६३ ॥
 पादस्य पादद्वयस्यद्वाजडासीमहेलागणिकाकुसूलजालकटालगण्डोलकेभ्यः ॥
 ५. ४. १६४ ॥
 कुम्भजालशतसूत्रस्थूणामुनिशिक्षार्दगोधाकलशीदासीभ्यः ॥ ५. ४. १६५ ॥
 विष्णुकुण्डकुणिगुणद्रोणीसहकृत्स्करसूत्रीशुचिविनिर्जनरष्टाभ्यश्च ॥ ५. ४. १६६ ॥
 संख्यादेः ॥ ५. ४. १६७ ॥
 वयसि दन्तस्य दत् ॥ ५. ४. १६८ ॥
 धो ङन् ॥ ५. ४. १६९ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A omits this sūtra.

३. A adds क्रियायाम्

४. A. कपद्यादयः

५. A. व्यकीर्णी

६. A. मासास्मृति

७. C omits this and the following ten sūtras.

८. A. This is read along with the previous sūtra.

स्त्रियां संज्ञायाम् ॥ ५. ४. १७० ॥

अप्रान्तशुद्धशुद्धवृषवराहमूषिकइयावशिकारारोकेभ्यो वा ॥ ५. ४. १७१ ॥

ककुत्ककुदस्यावस्थायाम् ॥ ५. ४. १७२ ॥

त्रिककुत्पर्वते ॥ ५. ४. १७३ ॥

उद्विभ्यां काकुत्काकुदस्य ॥ ५. ४. १७४ ॥

पूर्णाद्वा ॥ ५. ४. १७५ ॥

सुहृदुर्द्वौ मित्रामित्रयोः ॥ ५. ४. १७६ ॥

उरस्सर्पिर्दधिर्मपोपानच्छालिभ्यः कप् ॥ ५. ४. १७७ ॥

पुमनङ्गुष्ठापयोल्स्मीभ्य एकत्वे ॥ ५. ४. १७८ ॥

नञोऽर्थात् ॥ ५. ४. १७९ ॥

इनः स्त्रियाम् ॥ ५. ४. १८० ॥

ऊयूङ्कृतः ॥ ५. ४. १८१ ॥

शेषाद्वा ॥ ५. ४. १८२ ॥

न सुभ्वादिभ्यः ॥ ५. ४. १८३ ॥

संज्ञायाम् ॥ ५. ४. १८४ ॥

ईयसः ॥ ५. ४. १८५ ॥

ऊया ईङ् ॥ ५. ४. १८६ ॥

स्तुतौ भ्रातुः ॥ ५. ४. १८७ ॥

नाडीतन्त्रयोस्स्वाङ् ॥ ५. ४. १८८ ॥

निष्प्रवाणिः ॥ ५. ४. १८९ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

—

अथ षष्ठोऽध्यायः

- सन्त्यङोराद्य एकाजिह्वः ॥ ६. १. १ ॥
 इत्यु चङि ॥ ६. १. २ ॥
 लिट्यनामि ॥ ६. १. ३ ॥
 अजादेर्द्वितीयः ॥ ६. १. ४ ॥
 नन्द्यास्संयोगादयः ॥ ६. १. ५ ॥
 अयिरः पुनः ॥ ६. १. ६ ॥
 इष्यनेर्यिः सन् वा ॥ ६. १. ७ ॥
 सुवृधातूनां यथेष्टम् ॥ ६. १. ८ ॥
 अजादीनां द्वितीयात् ॥ ६. १. ९ ॥
 कण्ठादीनां तृतीयः ॥ ६. १. १० ॥
 दाश्वान् साहान् मीढ्वांश्च ॥ ६. १. ११ ॥
 क्लिप्तेः के ॥ ६. १. १२ ॥
 क्लृप्तेरचि दीर्घश्च ॥ ६. १. १३ ॥
 चरिचलिपतिवदीनामभ्यासस्य ॥ ६. १. १४ ॥
 हन्तेर्ह्रस्वः घः ॥ ६. १. १५ ॥
 पाटेर्णिग्दीर्घः ऊक् च ॥ ६. १. १६ ॥
 प्यङ्गः प्रधानस्य प्रसारणं पुत्रपत्याः कर्षलयोस्तत्पुरुषे ॥ ६. १. १७ ॥
 बन्धुनि बहुव्रीहौ ॥ ६. १. १८ ॥
 मातृभ्रातृकमातृषु वा ॥ ६. १. १९ ॥
 वचिस्त्रिपियजादीनां लिट्यपिति ॥ ६. १. २० ॥

१. A. नभ्या

२. C omits पुनः

३. A. तृतीयात्

४. A. दाहान्

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

६. C omits this sūtra and commentary.

७. A adds वाक्

८. A. रच घः

९, १०. A. These portions are written as separate sūtras.

- ग्रहिष्यन्तोः ॥ ६. १. २१ ॥
 शिङितोः ॥ ६. १. २२ ॥
 ज्यामध्वस्रजाम् ॥ ६. १. २३ ॥
 पृच्छेरनङि ॥ ६. १. २४ ॥
 वेशोऽर्णस्यपिति ॥ ६. १. २५ ॥
 व्यंबोऽञ्णित्यनसि ॥ ६. १. २६ ॥
 किति चैतेषाम् ॥ ६. १. २७ ॥
 लिट्यद्विनामभ्यासस्य ॥ ६. १. २८ ॥
 ग्रहिष्वपिप्रच्छां सनि ॥ ६. १. २९ ॥
 स्वापेध्वङि ॥ ६. १. ३० ॥
 स्वपित्यमिव्येजां यङि ॥ ६. १. ३१ ॥
 चायः की ॥ ६. १. ३२ ॥
 प्रस्त्याप्रसंस्त्योर्निष्ठायाम् ॥ ६. १. ३३ ॥
 स्पर्शद्रवमूर्त्योः इयः ॥ ६. १. ३४ ॥
 प्रतेः ॥ ६. १. ३५ ॥
 वाभ्यवाभ्याम् ॥ ६. १. ३६ ॥
 स्फायः स्फी ॥ ६. १. ३७ ॥
 भ्रातेः शूनं क्षीरहविषोः ॥ ६. १. ३८ ॥
 अपेक्षैकत्र हेतौ ॥ ६. १. ३९ ॥
 प्यायः पीरैनुपसर्गस्य ॥ ६. १. ४० ॥
 माहोऽन्ध्रधसोः ॥ ६. १. ४१ ॥
 लिट्यङोः ॥ ६. १. ४२ ॥
 वाभ्येः ॥ ६. १. ४३ ॥

१. A. ग्रहि न्यर्धेः

२. A. सिन्

३. A. वशोसि

४. A. This is read along with
the previous sūtra.

५. A. This is read along with
the previous sūtra.

६. A. This portion is read as a
separate sūtra.

७. A. नानुपसर्गस्य and this is
written as a separate sūtra.

८. A. नृषसोः

९. A. याभ्येः

णौ संभ्रजोः ॥ ६. १. ४४ ॥

हः द्वित्वे ॥ ६. १. ४५ ॥

न तस्मिन् ॥ ६. १. ४६ ॥

लिटि वयो यः ॥ ६. १. ४७ ॥

वञः ॥ ६. १. ४८ ॥

अपिति वा ॥ ६. १. ४९ ॥

ल्यपि ज्यः ॥ ६. १. ५० ॥

व्यः ॥ ६. १. ५१ ॥

परेर्वा ॥ ६. १. ५२ ॥

धातोरुपदेश एचोऽशिदेशोरात् ॥ ६. १. ५३ ॥

अलिटि व्यः ॥ ६. १. ५४ ॥

स्फुरस्फुलोर्घञि ॥ ६. १. ५५ ॥

दीङ् एङ्हेतौ ॥ ६. १. ५६ ॥

ल्यपि च ॥ ६. १. ५७ ॥

मिथ्योरल्लचि ॥ ६. १. ५८ ॥

लियो वा ॥ ६. १. ५९ ॥

सनि दीङ् ॥ ६. १. ६० ॥

अपगुरो णमुलि ॥ ६. १. ६१ ॥

चिस्फुरोर्णो ॥ ६. १. ६२ ॥

प्रजनं वियः ॥ ६. १. ६३ ॥

मियो हंतुंभये ॥ ६. १. ६४ ॥

स्मः स्मये नित्यम् ॥ ६. १. ६५ ॥

लियः पूजाप्रलम्भनाभिभवेषु ॥ ६. १. ६६ ॥

क्रीङ्जीनाम् ॥ ६. १. ६७ ॥

सिध्यतेरपारलौकिके ॥ ६. १. ६८ ॥

१. A. द्वित्वे is written as part of
the next sūtra.

२. A. प्य and is written as part
of the next sūtra.

३. A. मिथ्योरलि च

४. A. हेतोर्भये

५. A. स्मयनेः

अष्टिवुध्वक्केरादेः यः सः ॥ ६. १. ६९ ॥

सृष्टिसृजिसृष्टृन्सृष्ट्यालेकवर्जमज्जन्त्यपरसादिस्मिन्निदिस्विदिस्त्रिस्वपयः षो -
पदेशाः ॥ ६. १. ५० ॥

ॐ नः ॥ ६. १. ७१ ॥

नृतिनन्दिनर्दिनार्किनाटिनाधृनाधृवर्जे नादयो णापदेसाः ॥ ६. १. ७२ ॥

व्यांबलि लंपः ॥ ६. १. ७३ ॥

वेरेनचः ॥ ६. १. ७४ ॥

हलस्तिप्तिपः ॥ ६. १. ७५ ॥

सं: ॥ ६. १. ७६ ॥

ढ्यापां दीर्घात् ॥ ६. १. ७७ ॥

पङ्कह्मात्संशुद्धं नत. ॥ ६. १. ७८ ॥

द्वयस्य विनिर्णयः कृति तुक् ॥ ६. १ ७०. ॥

संहितायां छे ॥ ६ १. ८० ॥

आहमाङ्गोः ॥ ६. १. ८१ ॥

दीर्घस्य ॥ ६. १. ८२ ॥

पदान्तम्य वा ॥ ६ १. ८३ ॥

इको यणचि ॥ ६. १. ८४ ॥

एत्रोऽयत्रायत्रः ॥ ६. १. ८१ ॥

यि प्रत्ययेऽवाचं ॥ ६. १. ८६ ॥

धातांस्तन्निमित्तस्यैव ॥ ६. १. ८७ ॥

गणपतिकुर्ध्वमाने ॥ ६. १. ८८ ॥

शक्ये क्षिज्योग्य ॥ ६. १. ८०. ॥

क्रिया क्रियार्थ ॥ ६. १. ९० ॥

एकः पूर्वपर्यायः ॥ ६. १. ९१ ॥

अन्तादिवश्च ॥ ८. १. ९२ ॥

१. १. टयोः

४. १. एवं दीर्घं

૨. ૧. વેશ્વ નઃ

9. A. This portion is written as
a separate sūtra.

३. A. This is read along with the previous sūtra.

नाभ्यासोपसर्जनसंयुजिनपुंसकद्वयत्वोभयाभ्रयवर्णविधिषु ॥ ६. १. ९३ ॥
पत्न्युक्तोरसिद्धः ॥ ६. १. ९४ ॥
न संप्रसारणक्रीटसु ॥ ६. १. ९५ ॥
आतृणः ॥ ६. १. ९६ ॥
वृद्धिरेवाद्यटः ॥ ६. १. ९७ ॥
एचि ॥ ६. १. ९८ ॥
इणो धोः ॥ ६. १. ९९ ॥
ऊठि ॥ ६. १. १०० ॥
अक्षादृष्टिन्याः ॥ ६. १. १०१ ॥
स्वादीरोरिणोः ॥ ६. १. १०२ ॥
प्रादुढोढ्येष्वेभ्येषु ॥ ६. १. १०३ ॥
अते तृतीयासमासे ॥ ६. १. १०४ ॥
प्रदशार्णवसनकम्बलवत्सनराहणे ॥ ६. १. १०५ ॥
उपसर्गादति धातौ ॥ ६. १. १०६ ॥
वा सुव्युति च ॥ ६. १. १०७ ॥
एकि पररूपम् ॥ ६. १. १०८ ॥
अनियोग एवे ॥ ६. १. १०९ ॥
ओष्ठोत्वोः समासे वा ॥ ६. १. ११० ॥
शककुलपतादिभ्योन्ध्वटाञ्जल्यादिषु ॥ ६. १. १११ ॥
सीमन्तः केशेषु ॥ ६. १. ११२ ॥
ओमाङ्गोः ॥ ६. १. ११३ ॥
उत्थपदादौ ॥ ६. १. ११४ ॥
अतो गुणे ॥ ६. १. ११५ ॥
अभ्यक्तानुकरणस्यानेकाचोऽन इतौ ॥ ६. १. ११६ ॥
न द्वित्वे ॥ ६. १. ११७ ॥
तौ वा ॥ ६. १. ११८ ॥
नित्यं डाचि पूर्वस्य ॥ ६. १. ११९ ॥
ओतोशसोराम् ॥ ६. १. १२० ॥

१. A. सारणे कि

२. A. कवलवतरा

३. A. This is read along with the previous sūtra.

- अकाः सवर्णे दीर्घः ॥ ६. १. १२१ ॥
 ऋतृत् ऋ वा ॥ ६. १. १२२ ॥
 लृत् लृः ॥ ६. १. १२३ ॥
 शसि पूर्वसवर्णः ॥ ६. १. १२४ ॥
 ततः शसो नःपुंसि ॥ ६. १. १२५ ॥
 भञ्जसि ॥ ६. १. १२६ ॥
 इदुङ्गधामांति ॥ ६. १. १२७ ॥
 भणोऽमि पूर्वः ॥ ६. १. १२८ ॥
 संप्रसारणात् ॥ ६. १. १२९ ॥
 एङोऽतिपदाद् ॥ ६. १. १३० ॥
 कसिङ्सोः ॥ ६. १. १३१ ॥
 ऋतउत् ॥ ६. १. १३२ ॥
 क्यत्यात्पास्य ॥ ६. १. १३३ ॥
 हशिश्नातो रोः ॥ ६. १. १३४ ॥
 गारो वा ॥ ६. १. १३५ ॥
 अचयवङ् ॥ ६. १. १३६ ॥
 नित्यमिन्द्रे ॥ ६. १. १३७ ॥
 अक्षे संज्ञायाम् ॥ ६. १. १३८ ॥
 प्रगल्भः प्रकुल्या ॥ ६. १. १३९ ॥
 लुतोऽनितौ^१ ॥ ६. १. १४० ॥
 ईर्ण्य वा ॥ ६. १. १४१ ॥
 ओण्य च कश्चित् ॥ ६. १. १४२ ॥
 अलुतादीनामिकांऽसवर्णे ह्रस्वश्चासमासे ॥ ६. १. १४३ ॥
 ऋदृत्यकः ॥ ६. १. १४४ ॥
 तवस्तोर्लोपोऽर्ध्वं पादपूरणं चेत् ॥ ६. १. १४५ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A. This is read along with the previous sūtra.

३. A. डितौ

४. A. ईति

५. A. आन च

६. A. This portion is read as a separate sūtra.

७. A. चेमिपाद

- पतदश्चानकचोऽनञ्समासं हलि ॥ ६. १. १४६ ॥
 पदान्ने दिव उत् ॥ ६. १. १४७ ॥
 संपरिभ्यां कृमः सुट् ॥ ६. १. १४८ ॥
 उपाङ्गुषणममवायप्रतियत्नविकृतवाक्याभ्याहारेषु ॥ ६. १. १४९ ॥
 किरंती लवने ॥ ६. १. १५० ॥
 हिंसायां प्रनेश्च ॥ ६. १. १५१ ॥
 अपाङ्गुषणममवायप्रतियत्नविकृतवाक्याभ्याहारेषु ॥ ६. १. १५२ ॥
 अपरस्तराः क्रियासातत्ये ॥ ६. १. १५३ ॥
 पारस्करो देशे ॥ ६. १. १५४ ॥
 कारस्करो वृक्षे ॥ ६. १. १५५ ॥
 वनस्पतिश्च ॥ ६. १. १५६ ॥
 रथस्या नद्याम् ॥ ६. १. १५७ ॥
 किङ्कुः प्रमाणे ॥ ६. १. १५८ ॥
 किङ्किन्धा गुहायाम् ॥ ६. १. १५९ ॥
 गोष्पदं सेविनासेवितप्रमाणेषु ॥ ६. १. १६० ॥
 आस्पदं प्रतिष्ठायाम् ॥ ६. १. १६१ ॥
 आश्चर्यमद्भुते ॥ ६. १. १६२ ॥
 अवंस्कारो वर्चस्केः ॥ ६. १. १६३ ॥
 अपस्कारो रथाङ्गे ॥ ६. १. १६४ ॥
 मस्करमस्करिणौ वेणुपरिवाजकयाः ॥ ६. १. १६५ ॥
 प्रस्कर्णहरिश्चन्द्रावृषी ॥ ६. १. १६६ ॥
 कास्तीराजस्तुन्दे नगरे ॥ ६. १. १६७ ॥
 कुस्तुम्बुहरोऽग्नौ ॥ ६. १. १६८ ॥
 शकुलीकृतान्नम् ॥ ६. १. १६९ ॥
 वी विष्किरो वा ॥ ६. १. १७० ॥
 प्रतिष्कशः प्रष्टसहायदूतेषु ॥ ६. १. १७१ ॥
 तस्करवृहस्पती चारदेवतयोः ॥ ६. १. १७२ ॥

१. A. This and the following २. A. वर्चस्के

four sūtras are omitted.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ६. पा. १. सू. १७३.]

प्रात् तुम्पतेर्गवि ॥ ६. १. १७३ ॥

प्रायश्चित्तिचित्तयोः ॥ ६. १. १७४ ॥

परश्शतपरस्सहस्रादयश्च ॥ ६. १. १७५ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

षष्ठाध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

अथ द्वितीयः पादः

- अलुगुस्तरपदे ॥ ६. २. १ ॥
 पञ्चम्याः स्तोकान्तिकदूरार्थकुच्छेभ्यः ॥ ६. २. २ ॥
 ब्राह्मणाच्छंसी ॥ ६. २. ३ ॥
 सिंती च एकाचोऽमः ॥ ६. २. ४ ॥
 ओजस्सहोमस्तमोऽञ्जसंभ्यस्तृतीयायाः ॥ ६. २. ५ ॥
 मनसः संज्ञायाम् ॥ ६. २. ६ ॥
 आज्ञायिनी ॥ ६. २. ७ ॥
 पुञ्जनुभ्यामनुजान्धयोः ॥ ६. २. ८ ॥
 आत्मनः पूरणे ॥ ६. २. ९ ॥
 पराञ्च वैयाकरणाख्यायां चतुर्थ्याः ॥ ६. २. १० ॥
 सप्तम्यास्तत्पुरुषे कृति बहुलम् ॥ ६. २. ११ ॥
 हलवन्तात्संज्ञायाम् ॥ ६. २. १२ ॥
 प्राचां कारे हलादौ ॥ ६. २. १३ ॥
 मध्यमान्ताभ्यां गुरो ॥ ६. २. १४ ॥
 अमूर्धमस्तकात्स्वाङ्गादकामे ॥ ६. २. १५ ॥
 अपो यद्योनिमतिषु ॥ ६. २. १६ ॥
 द्युप्रावृद्ध्यां शरत्कालेभ्यो जे ॥ ६. २. १७ ॥
 वर्षक्षरशरवराप्सरःप्रभृतिभ्यो वा ॥ ६. २. १८ ॥
 बन्धे घञि ॥ ६. २. १९ ॥

१. A. खरी च. This is read as part
 of the previous sūtra.

२. A. सहोमञ्ज्योभ्यः

३. A. यिनि च

४. A. पराञ्च is read along with the
 previous sūtra.

५. A. adds as a separate sūtra

द्विभ्याम्

६. A. अबो यद्योमात्रिषु

- घर्तनकालेषु कालनाम्नः ॥ ६. २. २० ॥
 शयवासवासिष्वकालात् ॥ ६. २. २१ ॥
 नेबन्धिसिद्धशस्त्रेषु ॥ ६. २. २२ ॥
 वष्टया आक्रोशे ॥ ६. २. २३ ॥
 पुत्रे वा ॥ ६. २. २४ ॥
 वाग्दिकूपश्यद्भयो युक्तिदण्डहरेषु ॥ ६. २. २५ ॥
 भवसः फगुभ्योः ॥ ६. २. २६ ॥
 देवानां प्रियः ॥ ६. २. २७ ॥
 शुनदशेफपुच्छलाकूलेषु संज्ञायाम् ॥ ६. २. २८ ॥
 दिवोदासदिवस्पतिवाचस्पतिवास्तोष्पतयः ॥ ६. २. २९ ॥
 ऋतो विद्यायोनिसंबन्धिनस्तस्मिन् ॥ ६. २. ३० ॥
 स्वसृपस्यांवा ॥ ६. २. ३१ ॥
 मानकृतो द्वन्द्वे ॥ ६. २. ३२ ॥
 पुत्रे ॥ ६. २. ३३ ॥
 मातुः पितर्यरङ् च ॥ ६. २. ३४ ॥
 देवतानामवायूनां वेदे सहश्रुतानाम् ॥ ६. २. ३५ ॥
 अग्नेः सोमवरुणयारीत् ॥ ६. २. ३६ ॥
 इद्वद्धिमत्यविष्णौ ॥ ६. २. ३७ ॥
 दिवो द्यावा ॥ ६. २. ३८ ॥
 दिवेस्पृथिव्यां वा ॥ ६. २. ३९ ॥
 उषासोषसः ॥ ६. २. ४० ॥
 गुणस्यनूङ् पुंवेत् स्त्रियामेकाधिकरणे ॥ ६. २. ४१ ॥
 ऋत्तश्चरद्दृघकल्पद्वेष्ट्यरूपपाशैश्छस्थान्क्यङ्गानिषु ॥ ६. २. ४२ ॥

१. A. घतननापेषु

२. A. नेबन्धि

३. A. वादिक्

४. A. पिष्टरङ्गच्

५. A. This is read along with
the previous sūtra.

६. A. This portion is read as a
separate sūtra.

७. A. वस्तश्च

८. A. शस्यन्

यच्च तद्धिते ॥ ६. २. ४३ ॥

हे भग्यायी ॥ ६. २. ४४ ॥

न प्रधानपूरण्याम् ॥ ६. २. ४५ ॥

भक्तौ च कर्मसाधनायाम् ॥ ६. २. ४६ ॥

प्रियामनोहाकल्याणीसुभगादुर्भगास्वाक्षान्ताकान्तावामावामनासमासचिवाच -

पलाबालातनयादुहितृषु ॥ ६. २. ४७ ॥

वुतद्धितकोपधासंज्ञापूरण्यः ॥ ६. २. ४८ ॥

तद्धितोऽज्वृद्धिहेतुररक्तविकारे ॥ ६. २. ४९ ॥

स्वाङ्गादीदमानिनि ॥ ६. २. ५० ॥

जातिरयच्च तद्धितं च ॥ ६. २. ५१ ॥

पुंवत्कर्मधारयजातीयदेशीयेषु ॥ ६. २. ५२ ॥

त्वतलोर्गुणः ॥ ६. २. ५३ ॥

सर्वनामानि वृत्तिमात्रे ॥ ६. २. ५४ ॥

कुक्कुट्यादयोऽण्डादिषु वा ॥ ६. २. ५५ ॥

घरुकल्पचेलदृष्टवगात्रमतहनेषु ह्यो ह्रस्वः ॥ ६. २. ५६ ॥

वैकाचः ॥ ६. २. ५७ ॥

उगितः पुंवच्च ॥ ६. २. ५८ ॥

ऊङः ॥ ६. २. ५९ ॥

आन्महतः सामानाधिकरणजानीययोरुच्यर्थे ॥ ६. २. ६० ॥

घासकरविशिष्टेषु पुंवच्च ॥ ६. २. ६१ ॥

न पुंवन्निषेधे ॥ ६. २. ६२ ॥

इच्छन्तं च दीर्घश्च ॥ ६. २. ६३ ॥

दशस्यैकस्य ॥ ६. २. ६४ ॥

१. A. This is read along with
the previous sūtra.

२. A adds च

३. A. न पुतद्धित

४. A. This portion is read as a
separate sūtra.

५. A adds as a separate sūtra

गुणवचना इत्येव

६. A. त्वतो छुलोः

७. A. नाजे

८. A. दशस्ये

अष्टनः संज्ञायाम् ॥ ६. २. ६५ ॥

कपाले हविषि ॥ ६. २. ६६ ॥

गंवि युक्ते ॥ ६. २. ६७ ॥

द्वेभ्य संज्ञायाम् प्रौक्छतादबहुव्रीह्यशीत्योः ॥ ६. २. ६८ ॥

चत्वारिंशदादौ वा ॥ ६. २. ६९ ॥

त्रेस्त्रयस्तद्वत् ॥ ६. २. ७० ॥

हृदयस्य हृद्यदण्लेखलासेषु ॥ ६. २. ७१ ॥

प्यञ् शोकरोगशूलशल्यादिषु वा ॥ ६. २. ७२ ॥

हस्तिनोऽपत्याणि ॥ ६. २. ७३ ॥

पत्कापिहिमहनिष्ठन्तुं ॥ ६. २. ७४ ॥

संख्याद्विभुनि ॥ ६. २. ७५ ॥

ऋचश्शसि ॥ ६. २. ७६ ॥

वा घोषनिष्कमिश्रशब्देषु ॥ ६. २. ७७ ॥

नञ्जासिकास्तस्त्रुद्रयोः ॥ ६. २. ७८ ॥

येत्यवर्णे ॥ ६. २. ७९ ॥

शिरसः शीर्षेन् ॥ ६. २. ८० ॥

शीर्षेऽन्वि तद्धिते ॥ ६. २. ८१ ॥

उदकस्यादः संज्ञायाम् ॥ ६. २. ८२ ॥

उत्तरपदस्य च ॥ ६. २. ८३ ॥

पेषं वासवाहनेषु ॥ ६. २. ८४ ॥

पैकहलादौ भाण्डे वा ॥ ६. २. ८५ ॥

मन्थौदनसकुचिन्दुर्मज्जारहारवीवधगाहेषु ॥ ६. २. ८६ ॥

इको ह्रस्वः ॥ ६. २. ८७ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. This portion is read as a separate sūtra.

३. भ्यञो गङ्गो

४. A adds as a separate sūtra

पादः पादस्याजातिकोपहतेषु

५. A adds as a separate sūtra

यन्यतदर्थदीये

६. A omits this and the following three sūtras.

७. A. एकाशयन

८. A. वज्राह्वार

न संप्रसारणाव्यवकीयुत्स्थानिनाममुकुंसादीनाम् ॥ ६. २. ८८ ॥

ऊषापोः संज्ञायां बहुलम् ॥ ६. २. ८९ ॥

त्वे च ॥ ६. २. ९० ॥

इष्टकेषीकामालागां चित्तूलभारिषु ॥ ६. २. ९१ ॥

स्त्रित्यनव्ययस्य ॥ ६. २. ९२ ॥

ह्रस्वारुद्धिषतां मुम् ॥ ६. २. ९३ ॥

सत्यागतास्तूनां कारे ॥ ६. २. ९४ ॥

लोकस्य पृणे ॥ ६. २. ९५ ॥

इत्येनभ्याशस्य ॥ ६. २. ९६ ॥

म्राष्ट्राग्न्योरिन्धे ॥ ६. २. ९७ ॥

अगिलस्य गिले ॥ ६. २. ९८ ॥

भद्रोष्णयोः करणे ॥ ६. २. ९९ ॥

मध्यस्य दिने ॥ ६. २. १०० ॥

इयेनतिलयोः पांते जे ॥ ६. २. १०१ ॥

रात्रेः कृत्यस्त्रिति वा ॥ ६. २. १०२ ॥

धेनोर्भव्यायाम् ॥ ६. २. १०३ ॥

सूतोप्रराजभोजमेनकुलशैलादिभ्यो दुहितुः पुत्रद् ॥ ६. २. १०४ ॥

मांसस्य पचिघञ्ल्युटोर्लोपः ॥ ६. २. १०५ ॥

समस्ततहितयोः ॥ ६. २. १०६ ॥

तुमश्च काममनसोर्नित्यम् ॥ ६. २. १०७ ॥

कृत्येऽवश्यमः ॥ ६. २. १०८ ॥

नमो नः ॥ ६. २. १०९ ॥

तिङ्पवक्षेपे ॥ ६. २. ११० ॥

तस्मान्मुडाच्चि ॥ ६. २. १११ ॥

नभ्राण्णपान्नवद्वेदनासत्यनमुचिनकुलनखनपुंसकनक्षत्रनक्रनाकनग्ननागनभागना -

राचनाचिकननापितनमंरुननान्दनाम्नरीयकादिषु प्रकृत्या ॥ ६. २. ११२ ॥

१. A. ग्राष्ट and this portion is

read as a separate sūtra.

३. A. कृत्यसीति वा

४. A. सूत्रे

२. A. पात्रेतेष्वेषिषु

- एकादशान्नौ संख्यायाम् ॥ ६. २. ११३ ॥
 नगोऽप्राणिनि वा ॥ ६. २. ११४ ॥
 सहस्य सो बहुवीहौ वा ॥ ६. २. ११५ ॥
 संज्ञायाम् ॥ ६. २. ११६ ॥
 अनुपाख्याधिकबोः ॥ ६. २. ११७ ॥
 अव्यायीमावे चाकाले ॥ ६. २. ११८ ॥
 ग्रन्थान्ते च ॥ ६. २. ११९ ॥
 नाशिष्यगोवत्सहले ॥ ६. २. १२० ॥
 समानस्य पक्षज्योतिर्जनपदरात्रिनाभिबन्धुगन्धपिण्डपत्यादिषु ॥ ६. २. १२१ ॥
 चरणे ब्रह्मचारिणि ॥ ६. २. १२२ ॥
 तीर्थे ये ॥ ६. २. १२३ ॥
 उदरे वा ॥ ६. २. १२४ ॥
 नामगोत्ररूपस्थानवर्णवयोवचनधर्मजातीबेषु च ॥ ६. २. १२५ ॥
 दृग्दशदशेषु ॥ ६. २. १२६ ॥
 वतौ चेदङ्किमोरीहकी ॥ ६. २. १२७ ॥
 आ सर्वनाम्नः ॥ ६. २. १२८ ॥
 विष्णवेवयोश्च देवैर्द्रव्यञ्चतौ वा ॥ ६. २. १२९ ॥
 समः समिः ॥ ६. २. १३० ॥
 सहस्य सभिः ॥ ६. २. १३१ ॥
 तिरसस्तिर्यति ॥ ६. २. १३२ ॥
 ह्यन्तरनवर्णान्तोपसर्गोभ्योऽप ईत् ॥ ६. २. १३३ ॥
 ऊदनोर्देशे ॥ ६. २. १३४ ॥
 मात्समो देवयजने ॥ ६. २. १३५ ॥
 छकारकयोरन्यस्य दुक् ॥ ६. २. १३६ ॥

१. A. This is read along with the
 previous sūtra.

४. A. देरदिरश्चि वा

५. A. ह्यन्तरो

२. A. दिदिश

३. A. This portion is read as a
 separate sūtra.

अषष्ठीतृतीयाख्यशीराशाख्याखितोत्सुकोऽतिरागेषु ॥ ६. २. १३७ ॥
 अर्थे वा ॥ ६. २. १३८ ॥
 कोः कत् तत्पुरुषेऽचि ॥ ६. २. १३९ ॥
 त्रिरथवदेषु ॥ ६. २. १४० ॥
 तृणे जातौ ॥ ६. २. १४१ ॥
 कापथ्यक्षयोः ॥ ६. २. १४२ ॥
 ईषदर्थे ॥ ६. २. १४३ ॥
 पुरुषे वा ॥ ६. २. १४४ ॥
 कवं चोष्णे ॥ ६. २. १४५ ॥
 दिक्छलद्वात्तीरस्य तारः ॥ ६. २. १४६ ॥
 पृषद उदरोद्धानयोर्लोपः ॥ ६. २. १४७ ॥
 अवाप्योत्तंसनद्धादिष्वादेर्वा ॥ ६. २. १४८ ॥
 जीवनस्य मृते वादेः ॥ ६. २. १४९ ॥
 वारेर्वो वाइके लभ्योत्तरपदादेः ॥ ६. २. १५० ॥
 भाङो ध्यष्टुः ॥ ६. २. १५१ ॥
 शेते महिषः ॥ ६. २. १५२ ॥
 पिशाचश्मशाने पिशिताशशवशयनयोः ॥ ६. २. १५३ ॥
 वाग्वादस्येऽभि बाङ्गलः ॥ ६. २. १५४ ॥
 भ्रुवन्तोऽस्यां सीदन्ति वृसी ॥ ६. २. १५५ ॥
 ऊर्ध्वं खमस्योदूखलमुलूखलं वा ॥ ६. २. १५६ ॥
 दिव्योक्त एषां दिवाकसः ॥ ६. २. १५७ ॥
 कपित्थदधित्थमार्हत्याभ्यत्यादयश्च ॥ ६. २. १५८ ॥
 संख्याविसायादेरहस्याहन् ऊँ वा ॥ ६. २. १५९ ॥
 सायंलोहनरयोः ॥ ६. २. १६० ॥
 सप्तम्यां वासा च ॥ ६. २. १६१ ॥

१. A. वृषत

३. Counts this and the following eleven sūtras.

२. A adds two separate sūtras.

दुर्योदाद्यनाशदहभ्येष्टुष ॥

वषादेशभुमक्षां रैति मयूरः ॥

विश्वस्य वसुराटोदीर्घः ॥ ६. २. १६२ ॥

नरे संज्ञायाम् ॥ ६. २. १६३ ॥

क्रयौ मित्रे ॥ ६. २. १६४ ॥

कोटरमिथकसिधकपुरगशारिकाणां घने ॥ ६. २. १६५ ॥

अञ्जनमञ्जनकिशुककिलुकसाल्वलोहितकुक्कुटसङ्गननलपिक्कलानां गिरौ ॥
६. २. १६६ ॥

मतौ बह्वचोनजिरत्नदिरत्नपुरस्यविरस्यलिनमल्यकारण्डवचक्रवत्काशीनां शाबंश-
शुचिकुशधूमाहिकविहनुमन्यादीनां च ॥ ६. २. १६७ ॥

बलव्यनुत्साहप्रातृपितृणाम् ॥ ६. २. १६८ ॥

चित्तेः कपि ॥ ६. २. १६९ ॥

ढलोपे पूर्वस्याणः ॥ ६. २. १७० ॥

सहिबहोरोदवर्णस्य ॥ ६. २. १७१ ॥

कर्णेचिह्नस्याविष्टाष्टपञ्चभिन्नलिङ्गकिञ्चिद्रन्तुवस्वस्तिकस्य ॥ ६. २. १७२ ॥

नेहिवृत्तिवृषिष्यधिरुचिसहितनिषु कौ ॥ ६. २. १७३ ॥

उपसर्गस्य घञि बहुलम् ॥ ६. २. १७४ ॥

इकः काशे ॥ ६. २. १७५ ॥

दस्ति ॥ ६. २. १७६ ॥

अपीलुदाषाद्विर्वहे ॥ ६. २. १७७ ॥

अन्वेषामपि दृश्यते ॥ ६. २. १७८ ॥

चौ ॥ ६. २. १७९ ॥

संप्रसारणस्य ॥ ६. २. १८० ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि अष्टाकरणे

षष्ठ्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

अथ तृतीयः पादः

प्रकृतेः ॥ ६. ३. १ ॥

हलादेरन्त्यस्य ॥ ६. ३. २ ॥

नाभ्यतिसुचतन्नोः ॥ ६. ३. ३ ॥

न उपधायाः ॥ ६. ३. ४ ॥

शिसुघशीसंबुध्योः ॥ ६. ३. ५ ॥

सहतोर्नुमि ॥ ६. ३. ६ ॥

अप्तुस्वप्तुनप्तुनेष्टुक्षृष्टुहोतृपोतृप्रशास्तुप्रस्तोत्रुभेष्टुग्रातृप्रतिहर्तृप्रतिप्रस्तातृणाम् ॥

६. ३. ७ ॥

अत्वसन्तस्याधातोः सौ ॥ ६. ३. ८ ॥

इवृहन्पूर्वार्यम्णां सौ च ॥ ६. ३. ९ ॥

अज्झनोः सति झालि ॥ ६. ३. १० ॥

इङो गमः ॥ ६. ३. ११ ॥

तनोर्वा ॥ ६. ३. १२ ॥

क्रमः क्तिव ॥ ६. ३. १३ ॥

अहङ्मस्तिङ्गपिनिक्कि च ॥ ६. ३. १४ ॥

अमि च ङङ्गोः शूठौ ॥ ६. ३. १५ ॥

क्लिम्बविमविज्वरित्वरामुपधायाश्च ॥ ६. ३. १६ ॥

राह्योपः ॥ ६. ३. १७ ॥

प्राग्युषोर्युगुगसिखं समानाभ्रयं ॥ ६. ३. १८ ॥

झनाच्च ॥ ६. ३. १९ ॥

हलोऽनिदितः किङ्स्त्युपधायाः ॥ ६. ३. २० ॥

१. A. औ च

३. A. समानाभ्रयी

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A. This portion is written as
a separate sūtra.

शित्त्वपिति ॥ ६. ३. २१ ॥

अभ्यर्थप्रत्ययवर्गीन्धीनां लिटि ॥ ६. ३. २२ ॥

वृम्भेस्ति सनि च ॥ ६. ३. २३ ॥

वंशिषक्षिष्वक्षां शपि ॥ ६. ३. २४ ॥

रेखेष्णु ॥ ६. ३. २५ ॥

घिलुण् ॥ ६. ३. २६ ॥

ल्युडसुबविष्ट च ॥ ६. ३. २७ ॥

णौ मृगरमणे ॥ ६. ३. २८ ॥

घभि भावकरणयोः ॥ ६. ३. २९ ॥

स्यदो जवे ॥ ६. ३. ३० ॥

अवोदैधोक्षाप्रअथहिमअथाः ॥ ६. ३. ३१ ॥

लङ्गिकम्योरुपतापशरीरधिकारयोः ॥ ६. ३. ३२ ॥

वनतितनोत्वाद्यनिटां ल्यपि अमः ॥ ६. ३. ३३ ॥

मो वा ॥ ६. ३. ३४ ॥

शालि तिरूपगिति ॥ ६. ३. ३५ ॥

भिरुति ॥ ६. ३. ३६ ॥

जनसनखनामात् ॥ ६. ३. ३७ ॥

सनि ॥ ६. ३. ३८ ॥

ये वा ॥ ६. ३. ३९ ॥

तनोतेर्यकि ॥ ६. ३. ४० ॥

सनः किचि लोपश्च ॥ ६. ३. ४१ ॥

गमेर्लिङ्ग्यात्मनेपदे ॥ ६. ३. ४२ ॥

सिचि च ॥ ६. ३. ४३ ॥

हमो नित्यम् ॥ ६. ३. ४४ ॥

यमः सूचने ॥ ६. ३. ४५ ॥

१. A. This sūtra is read along
with the previous one.

३. A. डोद्यम
४. A. वा

२. C omits this and the follow-
ing three sūtras and the
commentary thereon.

- बोद्धाहे ॥ ६. ३. ४६ ॥
 गमयमतनर्मनादीनां कौ ॥ ६. ३. ४७ ॥
 गमेक च ॥ ६. ३. ४८ ॥
 नाञ्चेः पूजायाम् ॥ ६. ३. ४९ ॥
 किञ्चि दीर्घञ्च ॥ ६. ३. ५० ॥
 क्त्वि स्कन्दस्यन्दोः ॥ ६. ३. ५१ ॥
 सेटि ॥ ६. ३. ५२ ॥
 यंफान्तवाञ्जिलुञ्जीनां वा ॥ ६. ३. ५३ ॥
 जान्तनशामनिटि ॥ ६. ३. ५४ ॥
 भञ्जेञ्जिणि ॥ ६. ३. ५५ ॥
 कावाशास इदुपधायाः ॥ ६. ३. ५६ ॥
 शासः किकृति ॥ ६. ३. ५७ ॥
 तिङ्कि हल्यपिति ॥ ६. ३. ५८ ॥
 शाहौ ॥ ६. ३. ५९ ॥
 हनो जः ॥ ६. ३. ६० ॥
 भार्धधातुके ॥ ६. ३. ६१ ॥
 भक्तिरिति भस्त्रजोर्मर्ज वा ॥ ६. ३. ६२ ॥
 लोपोऽतः ॥ ६. ३. ६३ ॥
 येकि ॥ ६. ३. ६४ ॥
 येस्य हलः ॥ ६. ३. ६५ ॥
 केस्य वा ॥ ६. ३. ६६ ॥
 णेरनिटि ॥ ६. ३. ६७ ॥
 निष्ठायां सेटि ॥ ६. ३. ६८ ॥

१. A omits नम

२. A. This sūtra is read along
with the previous.

३. A adds as a separate sūtra
अमः

४. A. भर्ज्वा and adds the next
sūtra.

५. A omits this sūtra.

६. A omits यस्य

७. A. This sūtra is read along
with the previous one.

अथमाप्ताल्वाय्येतुषु ॥ ६. ३. ६९ ॥

ल्यपि लघुपूर्वात् ॥ ६. ३. ७० ॥

आपो वा ॥ ६. ३. ७१ ॥

क्षोः क्षी ॥ ६. ३. ७२ ॥

उपदेशोऽज्जनमहंशस्यसिन्धुसीयुद्धासीनां भाषकर्मकर्तृषु विण्वदिङ्गा ॥

६. ३. ७३ ॥

वीङो लिटि युक् ॥ ६. ३. ७४ ॥

लोपोऽचि विकृति चातः ॥ ६. ३. ७५ ॥

ईद्यति ॥ ६. ३. ७६ ॥

मात्वासागापिवहाम्नाभां हलि ॥ ६. ३. ७७ ॥

लिङ्गेषत् ॥ ६. ३. ७८ ॥

मा संयोगादेरस्यः ॥ ६. ३. ७९ ॥

न ल्यपि ॥ ६. ३. ८० ॥

मेङ् इङ्गा ॥ ६. ३. ८१ ॥

लुङ् लङ् लृङ् स्वडमाङ् योगे ॥ ६. ३. ८२ ॥

अचिद्भुधातुभ्रुवां य्वोरियुवी ॥ ६. ३. ८३ ॥

अभ्यासस्यासवर्णे ॥ ६. ३. ८४ ॥

स्त्रिधाः ॥ ६. ३. ८५ ॥

वांशसोः ॥ ६. ३. ८६ ॥

इणो यण् ॥ ६. ३. ८७ ॥

परसंयोगादेरनेकाच्चः ॥ ६. ३. ८८ ॥

भोक्ष गतिकारकादेः सुप्यसुधियः ॥ ६. ३. ८९ ॥

वैर्षादकृपुनः कारेभ्यो भुवः ॥ ६. ३. ९० ॥

हुङ्नुवोरलिटि ॥ ६. ३. ९१ ॥

भुषोभुङ्नुङ्गलिङोः ॥ ६. ३. ९२ ॥

१. A. आपो वाक्षी and omits the next sūtra.

२. A. महहम्भ्यः

३. C omits this sūtra and the commentary thereon.

४. A omits गा

५. A. वर्षादे पुनः and the rest is regarded as a separate sūtra.

- ऊग्रोहोऽचः ॥ ६. ३. ९३ ॥
 दुषो णौ ॥ ६. ३. ९४ ॥
 वा चित्ते ॥ ६. ३. ९५ ॥
 गमजनजनर्घसां लो लोपोऽपिति ॥ ६. ३. ९६ ॥
 किति च हनः ॥ ६. ३. ९७ ॥
 हुसल्भ्योऽनिटो ह्येर्धेः ॥ ६. ३. ९८ ॥
 भतो लुक् ॥ ६. ३. ९९ ॥
 उतोऽसंबोगपूर्वावधातोः ॥ ६. ३. १०० ॥
 वा चास्य म्बोलोपः ॥ ६. ३. १०१ ॥
 नित्यं करोतेर्ये च ॥ ६. ३. १०२ ॥
 भत उत्तत्रापिति ॥ ६. ३. १०३ ॥
 भमसोलोपः ॥ ६. ३. १०४ ॥
 आभ्यस्तयोरातः ॥ ६. ३. १०५ ॥
 ई हलि तिङ्धादाचः ॥ ६. ३. १०६ ॥
 इद्विप्रः ॥ ६. ३. १०७ ॥
 मियो वा ॥ ६. ३. १०८ ॥
 हाकः ॥ ६. ३. १०९ ॥
 हौ वा ॥ ६. ३. ११० ॥
 लोपो यि ॥ ६. ३. १११ ॥
 वरिप्रः किति ॥ ६. ३. ११२ ॥
 मध्ययुवौ ॥ ६. ३. ११३ ॥
 लङि वा ॥ ६. ३. ११४ ॥
 असिदाधां हावे वद्विप्र ॥ ६. ३. ११५ ॥
 लिट्यनेदेशादेरेकहल्मभ्येऽनः ॥ ६. ३. ११६ ॥
 थलि च सेटि ॥ ६. ३. ११७ ॥
 तुफलमञ्जपः ॥ ६. ३. ११८ ॥
 राधो द्विसायाम् ॥ ६. ३. ११९ ॥

वाजृम्रमुन्नसाम् ॥ ६. ३. १२० ॥

फणस्यमस्वनराजन्नाजन्नाशम्लाशाम् ॥ ६. ३. १२१ ॥

दमन्तेयग्रथाम् ॥ ६. ३. १२२ ॥

मनिपचिमथां नास्ति ॥ ६. ३. १२३ ॥

नशोऽङ्गि ॥ ६. ३. १२४ ॥

नशसददवादिगुणानाम् ॥ ६. ३. १२५ ॥

अर्वणस्त्रसावनञः ॥ ६. ३. १२६ ॥

मघोनः सौ च वा ॥ ६. ३. १२७ ॥

यचि स्वादावशि सुटि ॥ ६. ३. १२८ ॥

पादः पत् ॥ ६. ३. १२९ ॥

मतौ च वसोः संप्रसारणम् ॥ ६. ३. १३० ॥

अशुवमघोनामतद्धिते ॥ ६. ३. १३१ ॥

अहोपोऽनः ॥ ६. ३. १३२ ॥

षपूर्वहन्धूतराह्वामणि ॥ ६. ३. १३३ ॥

किह्योर्वा ॥ ६. ३. १३४ ॥

नसंयोगाद्वमः ॥ ६. ३. १३५ ॥

अञ्जेरनः ॥ ६. ३. १३६ ॥

उद ईत् ॥ ६. ३. १३७ ॥

आतोऽनापः ॥ ६. ३. १३८ ॥

विशतेर्दितिते ॥ ६. ३. १३९ ॥

टेरन्यत्रापि ॥ ६. ३. १४० ॥

नस्तद्धिते ॥ ६. ३. १४१ ॥

कलापिकुथुमितैतिलिजाजलिलाङ्गलिशिखण्डिसम्रस्रचारिपीठसर्पिसूकरसम -

सुपर्बणां च ॥ ६. ३. १४२ ॥

अहमनो विकारे ॥ ६. ३. १४३ ॥

चर्मणः कोशे ॥ ६. ३. १४४ ॥

शुनोऽवयवसंकोचयोः ॥ ६. ३. १४५ ॥

अव्ययस्य आनाराक्यभेतोऽसिनि ॥ ६. ३. १४६ ॥

१. A omits भाष

२. A. अथ

३. A. This portion is read as a separate sūtra.

- अहःको ॥ ६. ३. १४७ ॥
 अनव्ययसंख्यैकदेशसर्वैर्यद्ये ॥ ६. ३. १४८ ॥
 समाहारे ॥ ६. ३. १४९ ॥
 एकाच्च ॥ ६. ३. १५० ॥
 भक्तिकस्य तमेतादेः ॥ ६. ३. १५१ ॥
 कादेर्बहुलम् ॥ ६. ३. १५२ ॥
 मोरोदस्वयंभुवः ॥ ६. ३. १५३ ॥
 मकद्रुपाण्डाढौ लोपः ॥ ६. ३. १५४ ॥
 यस्यायुसि ॥ ६. ३. १५५ ॥
 ऊयाः ॥ ६. ३. १५६ ॥
 मत्स्यस्य यः ॥ ६. ३. १५७ ॥
 हलस्तद्धितस्य ॥ ६. ३. १५८ ॥
 सूर्यागस्त्ययोच्छे च ॥ ६. ३. १५९ ॥
 तिप्यपुप्ययोर्नक्षत्रेऽणि ॥ ६. ३. १६० ॥
 आपत्यस्य तद्धितेऽनाति ॥ ६. ३. १६१ ॥
 क्यच्चोः ॥ ६. ३. १६२ ॥
 बिल्वकीयादीनामियस्य ॥ ६. ३. १६३ ॥
 टेरिमेष्टेयस्तु ॥ ६. ३. १६४ ॥
 स्थूलदूरयुवक्षिप्रक्षुद्राणां यणादेर्योर्गुणश्च ॥ ६. ३. १६५ ॥
 बहोरेर्भू चास्य ॥ ६. ३. १६६ ॥
 इष्टे युक् च ॥ ६. ३. १६७ ॥
 ज्यादादीयसः ॥ ६. ३. १६८ ॥
 प्रियविरस्फिरोरुगुरुबहुलतृप्रदीर्घह्रस्वबृहद्वन्द्वारकाणां प्रत्यस्फवर्गवैह्रस्वद्राघ -
 ह्रस्वर्षवृन्दाः ॥ ६. ३. १६९ ॥
 र ऋतःपृथुसूदुकुशभृशदृढपरिवृढानाम् ॥ ६. ३. १७० ॥
 नैकाचः ॥ ६. ३. १७१ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A omits च

३. C. This and the following thirteen sūtras with the commentary thereon is omitted.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ६. पा. ३. सू. १७२.

अके राजम्बमनुष्ययूनाम् ॥ ६. ३. १७२ ॥

आत्माध्वनोः खे ॥ ६. ३. १७३ ॥

अभावकर्मणोरनो ये ॥ ६. ३. १७४ ॥

अणि ॥ ६. ३. १७५ ॥

मोक्षमण एवापत्ये ॥ ६. ३. १७६ ॥

हितनाम्नो वा ॥ ६. ३. १७७ ॥

ब्रह्मणो जातौ ॥ ६. ३. १७८ ॥

उक्त्वाः ॥ ६. ३. १७९ ॥

संयोगादिनः ॥ ६. ३. १८० ॥

गाथिधिदधिकेशिगणिपणिनाम् ॥ ६. ३. १८१ ॥

अनपत्ये ॥ ६. ३. १८२ ॥

दाण्डिनायनहार्त्तनायेनजैह्माशिनेयवाशिनायनिघ्नौणहस्यधैवत्यसारवैस्वक-

हिरण्मयानि ॥ ६. ३. १८३ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

षष्ठ्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

—

१. A. This sūtra is read along
with the previous.

२. A adds आयर्वजिक

अथ चतुर्थः पादः

- शुबोरेनाकावसः ॥ ६. ४. १ ॥
आयनेयीनीयियः फढखछघां तद्धितादीनाम् ॥ ६. ४. २ ॥
ठस्येकः ॥ ६. ४. ३ ॥
इससुग्दोर्भ्यः कः ॥ ६. ४. ४ ॥
तोऽनकस्माच्छ्वतः ॥ ६. ४. ५ ॥
भाविनि गत्युपपदसमासे क्त्वो ल्यप् ॥ ६. ४. ६ ॥
ऋत इद्वातोः ॥ ६. ४. ७ ॥
उपधायाश्च ॥ ६. ४. ८ ॥
उदोष्ठपूर्वस्य ॥ ६. ४. ९ ॥
इदितो तुम् धातोः ॥ ६. ४. १० ॥
मुचलुपलिपविदसिचकृतस्त्रिषिष्टपटफगुफोभशुभां शे ॥ ६. ४. ११ ॥
नदो झलि ॥ ६. ४. १२ ॥
मस्त्रोऽन्त्यात्पूर्वः ॥ ६. ४. १३ ॥
रघिजमोरधि ॥ ६. ४. १४ ॥
रधेरिटि लिट्येव ॥ ६. ४. १५ ॥
रमेरशब्दितोः ॥ ६. ४. १६ ॥
लमेश्च ॥ ६. ४. १७ ॥
भाको यि ॥ ६. ४. १८ ॥
उपात्मशंसायाम् ॥ ६. ४. १९ ॥
उपसर्गात्किञ्चनोः ॥ ६. ४. २० ॥
न सुसुभ्यां कैवलाभ्याम् ॥ ६. ४. २१ ॥
विष्णुमुळोरनुपसर्गस्य वा ॥ ६. ४. २२ ॥
सुव्यचातोरुगितः पुंसि ॥ ६. ४. २३ ॥
जशोः ॥ ६. ४. २४ ॥

- पुजेरसमासे ॥ ६. ४. २५ ॥
 छावचमः ॥ ६. ४. २६ ॥
 बह्वर्जिबह्वर्जि ॥ ६. ४. २७ ॥
 नेपुंसकस्येकोऽचि सुपि ॥ ६. ४. २८ ॥
 गुणद्यादौ पुंषद्वा ॥ ६. ४. २९ ॥
 भस्विदधिसकथ्यवृक्षां तदस्तामां चानङ् ॥ ६. ४. ३० ॥
 नाभ्यस्ताच्छतुः ॥ ६. ४. ३१ ॥
 शौ वा ॥ ६. ४. ३२ ॥
 भाच्छीङपोः ॥ ६. ४. ३३ ॥
 शक्यनोर्नित्यम् ॥ ६. ४. ३४ ॥
 सावनङ्गुहः ॥ ६. ४. ३५ ॥
 दिव औत् ॥ ६. ४. ३६ ॥
 पथिमच्युभुक्षामात् ॥ ६. ४. ३७ ॥
 शि सुट्येः ॥ ६. ४. ३८ ॥
 थोऽन्यः ॥ ६. ४. ३९ ॥
 ह्नोऽचि लोपः ॥ ६. ४. ४० ॥
 पुंसोऽस्तुङ् ॥ ६. ४. ४१ ॥
 भोत औत् ॥ ६. ४. ४२ ॥
 सक्युरितो शावैत् ॥ ६. ४. ४३ ॥
 ऋदुशनस्पुरुदंसोऽनेहसां चानङ् सौ ॥ ६. ४. ४४ ॥
 न संबुद्धौ ॥ ६. ४. ४५ ॥
 भञ्ज वीशनसः ॥ ६. ४. ४६ ॥
 कुशस्तुनस्तृष् ॥ ६. ४. ४७ ॥
 ठाटाजादौ वा स्त्रियाम् ॥ ६. ४. ४८ ॥
 भामनङ्गुहो वा ॥ ६. ४. ४९ ॥
 चतुरङ्ग ॥ ६. ४. ५० ॥
 शि सुटि ॥ ६. ४. ५१ ॥

१. A. This sūtra is read along with the previous.

२. This and the following thirteen sūtras with the commentary thereon are missing in C.

- अस्त्रुद्धौ ॥ ६. ४. ५२ ॥
 अह्नो वा सुप्यात् ॥ ६. ४. ५३ ॥
 रायो हलि ॥ ६. ४. ५४ ॥
 युष्मदस्मदोरनादेशे ॥ ६. ४. ५५ ॥
 औशसम्सु ॥ ६. ४. ५६ ॥
 योऽचि ॥ ६. ४. ५७ ॥
 शोषे' लोपः ॥ ६. ४. ५८ ॥
 मान्तस्य युषावौ द्विवचने ॥ ६. ४. ५९ ॥
 यूयवयौ असि ॥ ६. ४. ६० ॥
 त्वाहौ सौ ॥ ६. ४. ६१ ॥
 तुभ्यमहौ ऊयि ॥ ६. ४. ६२ ॥
 तवममौ ऊसि ॥ ६. ४. ६३ ॥
 त्वमावकस्मिन् ॥ ६. ४. ६४ ॥
 प्रत्ययोत्तरपदयोश्च ॥ ६. ४. ६५ ॥
 त्रिचतुरोः स्त्रियां तिसृचतस्र् ॥ ६. ४. ६६ ॥
 तिसृका संज्ञायाम् ॥ ६. ४. ६७ ॥
 ऋतोरोऽचि ॥ ६. ४. ६८ ॥
 जराया जदस् वा ॥ ६. ४. ६९ ॥
 एदादीनां तंसादिषु चाद्वेः ॥ ६. ४. ७० ॥
 किमः कः ॥ ६. ४. ७१ ॥
 तस्य सः सौ ॥ ६. ४. ७२ ॥
 अदसो दः ॥ ६. ४. ७३ ॥
 औ सुलोपश्च ॥ ६. ४. ७४ ॥
 अकचि वानौत्वे सातुश्च ॥ ६. ४. ७५ ॥
 इदमः स्त्रीपुंसबोरियमयमौ ॥ ६. ४. ७६ ॥
 दो मः ॥ ६. ४. ७७ ॥

१. A. This sūtra is read along with the previous one.

२. A. This portion is written as a separate sūtra.

३. C. This sūtra and the commentary thereon is missing.

४. A. एदादिषु.

इत्यनकोऽशू ॥ ६. ४. ७८ ॥

टौ सोरनः ॥ ६. ४. ७९ ॥

एतस्य चान्वादेशे द्वितीयायां चैनः ॥ ६. ४. ८० ॥

तृतीयादावशः ॥ ६. ४. ८१ ॥

पादनिशामासहृदययूषदोषां पंभिश्मासहृदयन्दोषन् शसादौ वा ॥ ६. ४. ८२ ॥

मार्धधानुके ॥ ६. ४. ८३ ॥

मस्तेर्भूः ॥ ६. ४. ८४ ॥

ब्रुवो वचिः ॥ ६. ४. ८५ ॥

चक्षिङुः स्यान्नवर्जने ॥ ६. ४. ८६ ॥

वा लिटि ॥ ६. ४. ८७ ॥

नोससनेषु ॥ ६. ४. ८८ ॥

अजेर्व्यघर्षपृष्यप्सु ॥ ६. ४. ८९ ॥

तृद्वोर्वा ॥ ६. ४. ९० ॥

ल्यसिकित्थदो जग्धिः ॥ ६. ४. ९१ ॥

लुङ्सनश्चअप्सुघर्ष ॥ ६. ४. ९२ ॥

लिटि वा ॥ ६. ४. ९३ ॥

वेजो वयिः ॥ ६. ४. ९४ ॥

इनो वध लिङि ॥ ६. ४. ९५ ॥

लुङि च ॥ ६. ४. ९६ ॥

भात्मनेपदे वा ॥ ६. ४. ९७ ॥

इणिकार्गा ॥ ६. ४. ९८ ॥

णौ गमिरबोधे ॥ ६. ४. ९९ ॥

सनि ॥ ६. ४. १०० ॥

इङश्च ॥ ६. ४. १०१ ॥

गाङ् लिटि ॥ ६. ४. १०२ ॥

लुङ्लङोर्वा ॥ ६. ४. १०३ ॥

१. A. This portion is regarded
as a separate sūtra.

२. A. वमप्सु

३. A. This is read along with the
previous sūtra.

४. A. वस्तु

५. A. This and the next sūtra
are written together.

अ. ६. पा. ४. सू. १०४]

भोजविरचितम्

णौ संश्रयोः ॥ ६. ४. १०४ ॥

बलादेरिदं ॥ ६. ४. १०५ ॥

महोरस्यालिटि दीर्घः ॥ ६. ४. १०६ ॥

वृज्जणो वा ॥ ६. ४. १०७ ॥

न लिङि ॥ ६. ४. १०८ ॥

सिचि परस्मैपदे ॥ ६. ४. १०९ ॥

इह सनो वा ॥ ६. ४. ११० ॥

लिङ्सिचोरात्मनेपदेषु ॥ ६. ४. १११ ॥

कृतः संयोगादेरसुटः ॥ ६. ४. ११२ ॥

स्वरतिसूतिसूयतिधूयुद्विज्जयः ॥ ६. ४. ११३ ॥

रंधनशर्तुपदपद्महमुहस्तुहसिदिभ्यः ॥ ६. ४. ११४ ॥

निरः कृषः ॥ ६. ४. ११५ ॥

निष्ठायाः ॥ ६. ४. ११६ ॥

पृक्लिङिभ्यां क्त्वच्च ॥ ६. ४. ११७ ॥

धुधिवसिम्यामिद् ॥ ६. ४. ११८ ॥

अञ्जतेः पूजायाम् ॥ ६. ४. ११९ ॥

लुभो विमोहने ॥ ६. ४. १२० ॥

लुषः क्त्वः ॥ ६. ४. १२१ ॥

मञ्जेरसंप्रसारणं च ॥ ६. ४. १२२ ॥

उदितो वा ॥ ६. ४. १२३ ॥

तावेस्सहलुभेषुठषरिषिभ्यः ॥ ६. ४. १२४ ॥

इषन्तर्धमस्त्रदम्भुस्त्रुभिर्युर्मरहपिसनितनिपनिद्वरिद्राभ्यः सनः ॥

६. ४. १२५ ॥

सादेरसिचः कर्तव्यननुतद्धृदतुदः ॥ ६. ४. १२६ ॥

अनिङ्गमेरिद् ॥ ६. ४. १२७ ॥

नात्मनेपदेषु ॥ ६. ४. १२८ ॥

वृतिवृधिविभ्रुधिस्यन्दिभ्योऽभ्यत्र ॥ ६. ४. १२९ ॥

१. A. रणम

२. A. तुपद्म

३. A. इण्डिवावाः

Y. A. This is written as a separate sūtra,

- तासन्न कृपः ॥ ६. ४. १३० ॥
 जोरात्मनेपदे ॥ ६. ४. १३१ ॥
 क्रमः ॥ ६. ४. १३२ ॥
 तद्विषयासुः ॥ ६. ४. १३३ ॥
 तत्रैवशुणादेः कृतः ॥ ६. ४. १३४ ॥
 केरप्रहस्निहकुचपठवदभरणदीधीदिभ्यः ॥ ६. ४. १३५ ॥
 भव एकाचोऽनुहस्निवधीडीकशीक्युक्स्तुनुक्षुष्णुवृक्षुभ्यः ॥ ६. ४. १३६ ॥
 दाके लृङितः ॥ ६. ४. १३७ ॥
 विदेरलुङः ॥ ६. ४. १३८ ॥
 त्रिपिपुषिसिधिवुधिसिधिमदयना ॥ ६. ४. १३९ ॥
 हन्घस्वसप्रकृष्टः ॥ ६. ४. १४० ॥
 परिमुसिविवाचः ॥ ६. ४. १४१ ॥
 भ्रस्मस्मुरुस्संरंभं विसृत्त्यययुनिभाजः ॥ ६. ४. १४२ ॥
 अस्मिन्नसिधिवहंतुस्कंपनुमिक्षुशाहः ॥ ६. ४. १४३ ॥
 साराबंरभ्रयुकुशुभ्याजः ॥ ६. ४. १४४ ॥
 आस्त्रालिलुष्पुसितिसुतवशात्पः ॥ ६. ४. १४५ ॥
 यरलाङ्गः ॥ ६. ४. १४६ ॥
 यरनगाम्मः ॥ ६. ४. १४७ ॥
 लिबिसुविसृष्टवन्दकुरेः शः ॥ ६. ४. १४८ ॥
 वितुदुत्विद्विशिशुङुपेः यः ॥ ६. ४. १४९ ॥
 दिनमिषदककुलिरिलोईः ॥ ६. ४. १५० ॥
 भ्रभृगूर्णभ्यः कितः ॥ ६. ४. १५१ ॥
 ग्रहिगुहिम्बां च सनः ॥ ६. ४. १५२ ॥
 स्वार्थे ॥ ६. ४. १५३ ॥
 भिन्नीडीविद्भ्यो निष्ठायाम् ॥ ६. ४. १५४ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

४. A. पुपरि

५. A. हुनु

२. A. This is read along with the previous sūtra.

६. A. This sūtra is read along with the previous one.

३. A. नुङितः

अ. ६. पा. ४. सू. १५५]

भोजविरचितम्

यतोऽपतेर्वा ॥ ६. ४. १५५ ॥

मादितः ॥ ६. ४. १५६ ॥

भावादिकर्मणोर्वा ॥ ६. ४. १५७ ॥

शक्तेः कर्मणि ॥ ६. ४. १५८ ॥

अपिबभ्याभ्वसिविभ्वसिभ्यः ॥ ६. ४. १५९ ॥

भ्रुवधस्वान्तध्वान्तलभ्रमिलष्टविरिभ्रफाण्टबाढानिमन्थमनस्तमस्सक्ताविस्पष्ट .

स्वरानायासभृशेषु ॥ ६. ४. १६० ॥

धृषिशसिभ्यां प्रागल्भ्ये ॥ ६. ४. १६१ ॥

दृढः स्थूलबलिनोः ॥ ६. ४. १६२ ॥

प्रभौ परिवृद्धः ॥ ६. ४. १६३ ॥

कृच्छ्रगहनयोः कषः ॥ ६. ४. १६४ ॥

घुषेरविशब्दने ॥ ६. ४. १६५ ॥

अर्धेः सन्निविभ्यः ॥ ६. ४. १६६ ॥

अमेरविदूरे ॥ ६. ४. १६७ ॥

नेर्वृत्तं ग्रन्थे ॥ ६. ४. १६८ ॥

आ दान्तशान्तपूर्णदस्तस्पष्टच्छन्नताः ॥ ६. ४. १६९ ॥

रुषामत्वरसङ्गुपास्निभ्यः ॥ ६. ४. १७० ॥

हृषेलोमकेशकर्तृकान् ॥ ६. ४. १७१ ॥

विस्मिनप्रतिहतयोश्च ॥ ६. ४. १७२ ॥

केरपाद्यायश्चिच्च ॥ ६. ४. १७३ ॥

क्तिनि नित्यम् ॥ ६. ४. १७४ ॥

सृभृष्टुद्रुष्टुभ्यां लिट् ॥ ६. ४. १७५ ॥

ह्रजोऽसुट् ॥ ६. ४. १७६ ॥

अतस्तासिनित्यानिट्बलः ॥ ६. ४. १७७ ॥

अथो वा ॥ ६. ४. १७८ ॥

पाठेऽन्धनः ॥ ६. ४. १७९ ॥

सृजिदृशिभ्याम् ॥ ६. ४. १८० ॥

अबुज्ज्येअदिभ्य इट् ॥ ६. ४. १८१ ॥

१. A. हृषमन्थे

२. C omits केः

कसोरेकाज्जसिन्धुः ॥ ६. ४. १८२ ॥
 गमहनदशविश्विद्वयो वा ॥ ६. ४. १८३ ॥
 ऋहनिन्धुः स्यस्य ॥ ६. ४. १८४ ॥
 मजेस्तिन्धुः ॥ ६. ४. १८५ ॥
 स्तुसुधून्धुः परस्त्रीपदेषु ॥ ६. ४. १८६ ॥
 बभिरमिनमानां सुक् च ॥ ६. ४. १८७ ॥
 ऋक्षिपूङ्ग्वशकुट्टधृमच्छिन्धुः ॥ ६. ४. १८८ ॥
 रुदिस्वपिन्धुः निजसिन्धुः ॥ ६. ४. १८९ ॥
 जनीशीङ्गिन्धुः स्तेध्वयोः ॥ ६. ४. १९० ॥
 आने मुगतः ॥ ६. ४. १९१ ॥
 ईदस्यासः ॥ ६. ४. १९२ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे
 षष्ठ्याध्यायस्य चतुर्थः पादः
 समाप्तः

--

॥ अथ सप्तमोऽध्यायः ॥

—: ० :—

धृजेर्बुद्धिः ॥ ७. १. १ ॥

कतोऽधि वा ॥ ७. १. २ ॥

मज्जायुग्मिन्मीनाम् लिखि परस्मैपदेषु ॥ ७. १. ३ ॥

ह्रलोऽचः ॥ ७. १. ४ ॥

नेटि ॥ ७. १. ५ ॥

वोर्णोः ॥ ७. १. ६ ॥

हलादेरह्यन्तक्षणश्चसेवितोऽत उपधायाः ॥ ७. १. ७ ॥

वेज्रवर्लाभित्यम् ॥ ७. १. ८ ॥

क्विति ॥ ७. १. ९ ॥

अचः ॥ ७. १. १० ॥

क्विति च तद्धितेऽध्यामादेः ॥ ७. १. ११ ॥

केकयमित्रयुगलवानां वादेरियञ्च ॥ ७. १. १२ ॥

देविकाशिर्शपादीर्घसत्रधेयसां तत्प्राप्तावात् ॥ ७. १. १३ ॥

वहीनरस्यैत् ॥ ७. १. १४ ॥

य्वः पदान्तात्प्रागेव ॥ ७. १. १५ ॥

द्वारस्वरस्यसित्वादुद्धृदुर्ग्यलकशार्धन्स्फुक्कनस्यस्याभ्यासस्यप्रामाण्यम् ॥ ७. १. १६ ॥

१. A reads this as the second sūtra.

२. A. This portion is written as a separate sūtra.

३. A. This and the next sūtra are written as one.

४. A omits अतः

५. A. यदत्रञ्च.

६. A. अजः and the next sūtra is written as part of this sūtra.

७. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

८. A adds दित्यवचः

९. A. This portion is read as a separate sūtra.

१०. A omits मृदु

११. A. यश्चिन् कृतस्व-

प्राचां नगरान्तस्य ॥ ७. १. ४२ ॥
 देवतानां हन्त्रे सूक्ष्मविधोः ॥ ७. १. ४३ ॥
 नेन्द्रस्य परस्य ॥ ७. १. ४४ ॥
 अर्धात्परिमाणस्य पूर्वस्य तु वा ॥ ७. १. ४५ ॥
 नातः ॥ ७. १. ४६ ॥
 प्राज्ञाहनस्यटे ॥ ७. १. ४७ ॥
 हस्य च ॥ ७. १. ४८ ॥
 नमः शुचिम्बरक्षेत्रकुशलनिपुणानाम् ॥ ७. १. ४९ ॥
 यथातथयथापुरयोः पर्यायेण ॥ ७. १. ५० ॥
 हनस्तोऽविष्णलोः ॥ ७. १. ५१ ॥
 भातो युक् चिण्कृतोः ॥ ७. १. ५२ ॥
 नमस्तेटोवृद्धिस्त्रयमिकम्याचमः ॥ ७. १. ५३ ॥
 उद्यमोपरमौ ॥ ७. १. ५४ ॥
 जनिवश्योः ॥ ७. १. ५५ ॥
 विभ्रमेर्वा ॥ ७. १. ५६ ॥
 णेल्युत्तमे ॥ ७. १. ५७ ॥
 ऋहींलीरीकनूयीस्माय्यातां पुङ्गौ ॥ ७. १. ५८ ॥
 शाच्छासाहाय्यावेपां युक् ॥ ७. १. ५९ ॥
 वो विधूने लुक् ॥ ७. १. ६० ॥
 धूष्मीमोर्नुक् ॥ ७. १. ६१ ॥
 लियेस्तेहद्रवीकरणे वा ॥ ७. १. ६२ ॥
 लो लुक् ॥ ७. १. ६३ ॥

१. A. This portion is read as a
separate sūtra.

२. A adds as separate sūtras:—
दीर्घास्त्रस्य ॥

जङ्गलचेतुवल्गान्तस्य वा ॥

३. A. This portion is read as a
separate sūtra.

४. A. बुद्धिरक्तं

५. A. This is read along with
the previous sūtra.

६. A. ऋहींलीरीकनूयी.

७. A. यियजेह.

- पातेः^१ ॥ ७. १. ६४ ॥
 भियो हेतुमवे युक् ॥ ७. १. ६५ ॥
 स्फायो वः ॥ ७. १. ६६ ॥
 शदेरगतौ तः ॥ ७. १. ६७ ॥
 रुहेः पो वा ॥ ९. १. ६८ ॥
 मितां ह्रस्वः ॥ ७. १. ६९ ॥
 क्षिणमुलोर्दीर्घश्च ॥ ७. १. ७० ॥
 छादेर्वेऽद्वयाद्युपसर्गस्य ॥ ७. १. ७१ ॥
 इस्सन्त्रकिषु ॥ ७. १. ७२ ॥
 चक्षुपधावाः ॥ ७. १. ७३ ॥
 णेश्च ॥ ७. १. ७४ ॥
 नाग्लोपि शास्वृदिताम् ॥ ७. १. ७५ ॥
 भ्राजभासभाषदीपजीवमीलपीडां वा ॥ ७. १. ७६ ॥
 कणवणमणभ्रणलपङ्केषां च ॥ ७. १. ७७ ॥
 उर्जात् ॥ ७. १. ७८ ॥
 घ इत् ॥ ७. १. ७९ ॥
 स्वेः ॥ ७. १. ८० ॥
 पिबः पीप्यः साम्यासह्य ॥ ७. १. ८१ ॥
 वेङ्को दिगि लिटि ॥ ७. १. ८२ ॥
 हादेः इत् किञ्चिद्विभोः ॥ ७. १. ८३ ॥
 प्रत्ययस्वात्कात्पूर्वस्यात् इदाप्यसुपः ॥ ७. १. ८४ ॥
 मामकनरकयोश्च ॥ ७. १. ८५ ॥
 अधातुर्त्यक्त्यपूयकाम्यामाप्येस्वानस्य वा ॥ ७. १. ८६ ॥
 भस्मैषाजाहाद्वास्वानाम् ॥ ७. १. ८७ ॥

१. A. This is read as part of the previous sūtra.

६. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. भादेः

७. A. This is read as a separate

३. A. कणप्रणय-

sūtra.

४. A. लसहेषां

८. A. त्यक्तन्यका

५. A. उद्गम्

९. A. माप्या

अभाषितपुंस्कादा च ॥ ७. १. ८८ ॥

वर्तकाशकुनौ ॥ ७. १. ८९ ॥

सूतकापुत्रकान्द्वन्द्वारकाः ॥ ७. १. ९० ॥

ने यत्तस्यकानाम् ॥ ७. १. ९१ ॥

माशिषि ॥ ७. १. ९२ ॥

उत्तरपदलोपे ॥ ७. १. ९३ ॥

क्षिपकाध्वकाधुवकालहकाचरकाचटकेष्टकैडकैरकाकरकाबकालकादृष्टकापि-

व्यकाकन्यकामेनकादीनाम् ॥ ७. १. ९४ ॥

तारका ज्योतिषि ॥ ७. १. ९५ ॥

घर्णका तान्तवे ॥ ७. १. ९६ ॥

अष्टका पितृदेवस्ये ॥ ७. १. ९७ ॥

चजोः कुचिण्यतोः ॥ ७. १. ९८ ॥

न्यश्चिमस्त्रिभ्रस्त्रीनामौ ॥ ७. १. ९९ ॥

तैश्चिवश्चयो रकि ॥ ७. १. १०० ॥

उपावाभ्यां सूजोऽचि ॥ ७. १. १०१ ॥

व्यतिसञ्ज्यनुसञ्ज्योश्च ॥ ७. १. १०२ ॥

पचेर्दूरादिभ्यो णे ॥ ७. १. १०३ ॥

कपोतोष्कभ्रमांसेभ्योऽणि ॥ ७. १. १०४ ॥

डेचः के गुणश्च ॥ ७. १. १०५ ॥

शुचिरुच्योर्ध्वि ॥ ७. १. १०६ ॥

मिहर्हस्याचि संज्ञायाम् ॥ ७. १. १०७ ॥

वहेः संप्रसारणं चानुपगस्य ॥ ७. १. १०८ ॥

वहेर्ध्ववाभ्यां घञि ॥ ७. १. १०९ ॥

१. A. सूत्रका

२. A. न यत्यका

३. A. omits धुवका

४. A. तश्चिवश्चिश्चकीनां

५. C. This and the next sūtra are written as part of the commentary.

६. A. अचः

७. A. रचि

८. A. adds as a separate sūtra

उन्नेर्ध्वोपभायाः ॥

९. A. वहेः प्रसारणं

- मर्हः ॥ ७. १. ११० ॥
 हन्तेर्भिजति ॥ ७. १. १११ ॥
 उपधाळोपे च ॥ ७. १. ११२ ॥
 द्वित्वहेतौ ॥ ७. १. ११३ ॥
 हेरचङि ॥ ७. १. ११४ ॥
 संह्रिदोर्जेः ॥ ७. १. ११५ ॥
 चेर्वा ॥ ७. १. ११६ ॥
 न काद्यजिमज्यादेः निष्ठायां सेटः ॥ ७. १. ११७ ॥
 भुजान्युञ्जौ बाह्वपतापयोः ॥ ७. १. ११८ ॥
 वज्रैर्गती ॥ ७. १. ११९ ॥
 प्रवाजानूयाजोपांशुयाजपक्षीसंवाजर्तुयाजा वज्राङ्गे ॥ ७. १. १२० ॥
 ण्य आवश्यके ॥ ७. १. १२१ ॥
 प्रवचयजत्यजाम् ॥ ७. १. १२२ ॥
 वचोऽशब्दसंज्ञायाम् ॥ ७. १. १२३ ॥
 निप्राम्यां भुजः शक्ये ॥ ७. १. १२४ ॥
 भोज्यमन्त्रे ॥ ७. १. १२५ ॥
 दहेर्विन्यग्भ्यां किवचोर्ध्वः ॥ ७. १. १२६ ॥
 भोतो लोपः इयनि ॥ ७. १. १२७ ॥
 कस्तस्याचि ॥ ७. १. १२८ ॥
 लुग्वापुर्देविहलिहगुहिय आत्मनेपदे हन्त्ये ॥ ७. १. १२९ ॥
 शमामष्टानां द्वये दीर्घः ॥ ७. १. १३० ॥
 छिबुक्लुम्बाचमां शिञ्जिकरणे ॥ ७. १. १३१ ॥
 क्लमः परलोपवेषु ॥ ७. १. १३२ ॥
 ह्युगमियमां छः ॥ ७. १. १३३ ॥

१. A. This is read as part of the previous sūtra.

३. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

२. A. This is read as part of the previous sūtra.

४. A. दीर्घः इत्ये

५. A. शिञ्जिकरणे

अ. ७. पा. १. सू. १३४.]

भोजविरचितम्

प्राप्ताभ्यासाज्ञादाण्डव्यतिशयसदां पिबजिग्रधमतिष्ठमनषण्डपदयच्छ्वौशीव-

सीदाः ॥ ७. १. १३४ ॥

सर्तेर्धावो वेगितायां गतौ ॥ ७. १. १३५ ॥

ज्ञाजनोज्ञा ॥ ७. १. १३६ ॥

ध्वादीनां ह्रस्वः ॥ ७. १. १३७ ॥

मिदरेत् ॥ ७. १. १३८ ॥

सृजिदशोर्ज्ञत्वं गुणवृद्धिप्रसङ्गे ॥ ७. १. १३९ ॥

स्पृशसृशकृशतृपदपसृपां वा ॥ ७. १. १४० ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

—

अथ द्वितीयः पादः

सार्वधातुकार्धधातुकयोर्गुणः ॥ ७. २. १ ॥
 जुस्पुकोः ॥ ७. २. २ ॥
 जागुरकस्काने किति ॥ ७. २. ३ ॥
 अचिण्णलिङ्गिति ॥ ७. २. ४ ॥
 लघोरुपधायाः ॥ ७. २. ५ ॥
 नाभ्यस्तस्याचि सार्वधातुके ॥ ७. २. ६ ॥
 अपिति ॥ ७. २. ७ ॥
 मनाम्लित्वाजागुः ॥ ७. २. ८ ॥
 किकृति ॥ ७. २. ९ ॥
 यङ्यङ्कुस्यलोपे वृद्धिश्चातिङ् ॥ ७. २. १० ॥
 कुटादीनामङ्गिति ॥ ७. २. ११ ॥
 विज इटि ॥ ७. २. १२ ॥
 ऊर्णोर्वा ॥ ७. २. १३ ॥
 निष्ठायामेशीरूपस्विदिमिदिस्विदिधृषः ॥ ७. २. १४ ॥
 मृषेरक्षमायाम् ॥ ७. २. १५ ॥
 उदुपचस्य शम्भतो भावादिकर्मणोर्वा ॥ ७. २. १६ ॥
 मृडसृषगुधकुषक्लिशवद्वसंतुचां क्त्वि ॥ ७. २. १७ ॥
 कान्तृषसृषकृशां वा ॥ ७. २. १८ ॥
 रलोर्हलादेरितुदुपचस्य सति च ॥ ७. २. १९ ॥
 रुद्विद्वमुचमहाम् ॥ ७. २. २० ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A adds as a separate sūtra यपोक्ति ॥

३. A. This is read along with the previous sūtra.

४. A. कृति.

५. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

६. A. रुधोरक्ष.

७. A. सयाकान्तमुचमहाम्.

सम्बन्धिनिदि ॥ ७. २. २१ ॥

लिङ्गसिंघोरपञ्चाशः ॥ ७. २. २२ ॥

उच्च ॥ ७. २. २३ ॥

सिचि दाधास्वामिच ॥ ७. २. २४ ॥

गाङ् ईस्ये च ॥ ७. २. २५ ॥

भूषुधोरनभ्यस्तबोस्तकि पिति ॥ ७. २. २६ ॥

इत्यनुंनोक्त औत् ॥ ७. २. २७ ॥

घोर्णोः ॥ ७. २. २८ ॥

नैकालि ॥ ७. २. २९ ॥

ऐणह इम् ॥ ७. २. ३० ॥

हुधोरनादेरीद् ॥ ७. २. ३१ ॥

वङ्गो बहुलम् ॥ ७. २. ३२ ॥

अम्बस्तिसिज्भ्यामपृक्तस्य ॥ ७. २. ३३ ॥

कविसिम्बस्यनिजासिम्बोऽद् च ॥ ७. २. ३४ ॥

जदः ॥ ७. २. ३५ ॥

मेत आद्यमि ॥ ७. २. ३६ ॥

सुपि च ॥ ७. २. ३७ ॥

बहुवचने शल्येत् ॥ ७. २. ३८ ॥

मोसि च ॥ ७. २. ३९ ॥

टि च दीर्घाः ॥ ७. २. ४० ॥

संघुर्द्धौ च ॥ ७. २. ४१ ॥

अम्बार्थामहलेकानां ह्रस्वः ॥ ७. २. ४२ ॥

इत्याक्येदृतोऽनियुधः ॥ ७. २. ४३ ॥

स्त्रियाः ॥ ७. २. ४४ ॥

१. A. This is written as part of
the previous sūtra.

२. A. This portion is regarded as
a separate sūtra.

३. A. पिति is regarded as part of
the next sūtra.

४. A. ह्रस्वस्थो-

५. A. इद्

६. A. This is regarded as part of
the previous sūtra.

- मातुर्मौनवपुत्रे स्थाप्ये ॥ ७. २. ४५ ॥
 इदुनोर्गुणः ॥ ७. २. ४६ ॥
 जसि च ॥ ७. २. ४७ ॥
 डित्यसल्युः ॥ ७. २. ४८ ॥
 पत्युस्ममास एव ॥ ७. २. ४९ ॥
 म्निषां वा ॥ ७. २. ५० ॥
 स्त्रीयुभ्यां चाद् ॥ ७. २. ५१ ॥
 इयुवुस्थानाभ्यामस्त्रियां वा ॥ ७. २. ५२ ॥
 याडापः ॥ ७. २. ५३ ॥
 सर्वनाम्नः स्याडश्च ॥ ७. २. ५४ ॥
 द्विनीयावृत्तायाभ्यां वा ॥ ७. २. ५५ ॥
 डंगामाडादिभ्यः ॥ ७. २. ५६ ॥
 नित्यः ॥ ७. २. ५७ ॥
 सखिपतिभ्यामौन ॥ ७. २. ५८ ॥
 इदुद्वयामडाश्चङः ॥ ७. २. ५९ ॥
 टोऽस्त्रियां ना ॥ ७. २. ६० ॥
 क्तो टिमुटोर्गुणः ॥ ७. २. ६१ ॥
 संयोगात्रिलिङि ॥ ७. २. ६२ ॥
 ऋहच्छणाम् ॥ ७. २. ६३ ॥
 शृदृष्ठां ह्रस्वश्च ॥ ७. २. ६४ ॥
 ऋहशोऽङि ॥ ७. २. ६५ ॥
 श्वयनरत् ॥ ७. २. ६६ ॥
 असुपनयन्त्रां धुकुषेनुमः ॥ ७. २. ६७ ॥
 के तङिः ऽणो ह्रस्वः ॥ ७. २. ६८ ॥
 त कपि ॥ ७. २. ६९ ॥

१. A तृतीया वा

२. A स्त्रियां वा

३. A This is regarded as part of
 the previous sūtra.

४. A चात् पनुमः 'but' reads in
 stead as a separate sūtra
 स्वाजः रन् पुयुमः

- आपो वा ॥ ७. २. ७० ॥
 शीङ्ग एत्सार्वधातुके ॥ ७. २. ७१ ॥
 अयङ्गि किति ॥ ७. २. ७२ ॥
 उपसर्गाद्दृहो ह्रस्वश्च ॥ ७. २. ७३ ॥
 लिङ्गीणः ॥ ७. २. ७४ ॥
 दीर्घोऽकृत्सार्वधातुके ॥ ७. २. ७५ ॥
 च्वौ च ॥ ७. २. ७६ ॥
 रीदृतः ॥ ७. २. ७७ ॥
 रिङ्गो ॥ ७. २. ७८ ॥
 यगाशीर्लिङ्गोऽयं ॥ ७. २. ७९ ॥
 असुद्धसंयोगाद्यस्योर्गुणः ॥ ७. २. ८० ॥
 यङि च ॥ ७. २. ८१ ॥
 हुनो घ्री हिंसायाम् ॥ ७. २. ८२ ॥
 ईं प्राध्मोः ॥ ७. २. ८३ ॥
 अस्य च्वावनव्ययस्य ॥ ७. २. ८४ ॥
 क्यचि च ॥ ७. २. ८५ ॥
 न ध्रुभ्यशनस्य ॥ ७. २. ८६ ॥
 धनस्य तृष्णायाम् ॥ ७. २. ८७ ॥
 उदकस्योदन् पिपासायाम् ॥ ७. २. ८८ ॥
 वृषाभ्वयोर्मैथुनेच्छायां सुक् ॥ ७. २. ८९ ॥
 ह्रीरादिभ्यो लालासायामसुक् च ॥ ७. २. ९० ॥
 दोसोमास्थामित् तिकिति ॥ ७. २. ९१ ॥
 चेच्छाशोर्वा ॥ ७. २. ९२ ॥
 संशितो व्रते ॥ ७. २. ९३ ॥

१. A omits this and the following three sūtras.

२. A. This is read as part of the previous sūtra.

३. A. This is read as part of the previous sūtra.

४. C omits this sūtra with the commentary thereon.

५. A. This is written as part of the previous sūtra.

- दधातेहिः ॥ ७. २. ९४ ॥
 जहातेः क्तिव ॥ ७. २. ९५ ॥
 दो वत् ॥ ७. २. ९६ ॥
 उपसर्गादचस्तः ॥ ७. २. ९७ ॥
 सुविन्यवानुभ्यः क्ते वा ॥ ७. २. ९८ ॥
 प्रादादिकर्मणि ॥ ७. २. ९९ ॥
 मरुतश्च ॥ ७. २. १०० ॥
 अपो भि ॥ ७. २. १०१ ॥
 सः स्यार्धधातुके ॥ ७. २. १०२ ॥
 ताससोर्ह एति ॥ ७. २. १०३ ॥
 रसोलोपः ॥ ७. २. १०४ ॥
 क्यङ्कि वा ॥ ७. २. १०५ ॥
 ओजोऽप्सरसोः ॥ ७. २. १०६ ॥
 यीवर्णयोर्दीधीवेव्योः ॥ ७. २. १०७ ॥
 योऽचि ॥ ७. २. १०८ ॥
 भीमोऽभलभशकपतपपदधामचे इस्सिस्सिनि ॥ ७. २. १०९ ॥
 राधां हिंसायाम् ॥ ७. २. ११० ॥
 ऋधापोगीत् ॥ ७. २. १११ ॥
 ईपेरनग्नस्य ॥ ७. २. ११२ ॥
 दम्भ इच्छ ॥ ७. २. ११३ ॥
 मुचेः कर्मकर्तयौक्ता ॥ ७. २. ११४ ॥
 इसादिष्वप्रयोगोऽभ्यासस्य ॥ ७. २. ११५ ॥
 हलोऽनादेः ॥ ७. २. ११६ ॥
 खंथि स्वरः ॥ ७. २. ११७ ॥

१. A. जहातेश्च

२. A. क्तिवो

३. A. सुपित्यनु-

४. C omits this and the next
sūtra.

५. A. This is written as part of
the previous sūtra.

६. A. मचस्तिनीः

७. A. रुधो

८. A. शपे.

९. A. This is read as part of the
previous sūtra.

- स्यां चयः ॥ ७. २. ११८ ॥
 स्यां जर्शः ॥ ७. २. ११९ ॥
 कुहोश्चुः ॥ ७. २. १२० ॥
 नै कवतेर्यङि ॥ ७. २. १२१ ॥
 उरत् ॥ ७. २. १२२ ॥
 ह्रस्वः ॥ ७. २. १२३ ॥
 द्युतिस्त्राप्योः संप्रसारणमभ्यासनिमित्तानन्तर्ये ॥ ७. २. १२४ ॥
 व्यथो लिटि ॥ ७. २. १२५ ॥
 दीर्घोऽपितीणः ॥ ७. २. १२६ ॥
 अत आदेः ॥ ७. २. १२७ ॥
 तस्मान्नुडनेकहलः ॥ ७. २. १२८ ॥
 क्रमदश्रोत्योश्च ॥ ७. २. १२९ ॥
 भ्रुवोऽत् ॥ ७. २. १३० ॥
 निजिविजिविपां गुणः ऋतौ ॥ ७. २. १३१ ॥
 ऋपृभृहाङ्माङामित् ॥ ७. २. १३२ ॥
 सन्यतः ॥ ७. २. १३३ ॥
 ओः पुयण्ज्यपरे ॥ ७. २. १३४ ॥
 श्रुत्तुंद्रुमुच्युनां वा ॥ ७. २. १३५ ॥
 गुणो यङ्लुकोः ॥ ७. २. १३६ ॥
 दीर्घोऽनागमस्य ॥ ७. २. १३७ ॥
 नीर्ग्वञ्चुस्त्रन्सुध्वन्सुभ्रन्सुकसपतपदस्कन्दाम् ॥ ७. २. १३८ ॥
 नुगतो अमन्तस्य ॥ ७. २. १३९ ॥
 अपजभदहदशमञ्जपसाम् ॥ ७. २. १४० ॥

१. A. जमः

२. A. नङ्.

३. A. This is read as part of the previous sūtra.

४. A. This is read as part of the previous sūtra.

५. A omits this sūtra.

६. A. कट्वृत्-

७. A. श्रुत्तुंद्रुमुच्युनां

८. A. नीवञ्चु

९. A adds as a separate sūtra
अमन्तस्यातो नुक्

- चरफलोः ॥ ७. २. १४१ ॥
उत्परस्यातः ॥ ७. २. १४२ ॥
ति च ॥ ७. २. १४३ ॥
रीगृत्वतः ॥ ७. २. १४४ ॥
कैमिकौ च लुकि ॥ ७. २. १४५ ॥
सन्वल्लघुनि णौ चङ्ग्यनग्लोपे ॥ ७. २. १४६ ॥
णेञ्च ॥ ७. २. १४७ ॥
दीर्घो लघोः ॥ ७. २. १४८ ॥
स्मृद्वत्वरप्रथमद्वस्तृस्पशामत् ॥ ७. २. १४९ ॥
वेष्टिचेष्टयोर्वा ॥ ७. २. १५० ॥
ई च गणः ॥ ७. २. १५१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे
सप्तमाध्यायस्य द्वितीयः पादः
समाप्तः

—

१. A. This is read as part of the
previous sūtra.
२. A. This is read as part of the
previous sūtra.

३. A. This is read as part of the
previous sūtra.
४. A omits लुकि
५. A. स्मृद्व-

अथ तृतीयः पादः

- पदस्य वीप्सायां द्वे ॥ ७. ३. १ ॥
 सगतेश्चाभीक्ष्ण्ये ॥ ७. ३. २ ॥
 क्त्वाणमुलोः ॥ ७. ३. ३ ॥
 क्रियासमभिहारे लोटः ॥ ७. ३. ४ ॥
 भानुपूर्व्ये ॥ ७. ३. ५ ॥
 अनेकावधारणे ॥ ७. ३. ६ ॥
 डाच्यव्यक्तानुकरणे ॥ ७. ३. ७ ॥
 डतरङ्गतमयोः समानां स्त्रीभावप्रश्ने ॥ ७. ३. ८ ॥
 पूर्वप्रथमयोरर्थातिशये वा ॥ ७. ३. ९ ॥
 वर्जने परेरसमासे ॥ ७. ३. १० ॥
 अघोऽध्युपरीणां सामीप्ये ॥ ७. ३. ११ ॥
 वाक्यादेरामन्त्रितस्यासूयोसम्मतिकोपकुत्सनमर्त्सनेषु ॥ ७. ३. १२ ॥
 एकस्य सुष्ठुक् ॥ ७. ३. १३ ॥
 आत्राधे पुंवश्च ॥ ७. ३. १४ ॥
 प्रकारे गुणवचनस्य वा ॥ ७. ३. १५ ॥
 अकृच्छ्रे प्रियसुखयोः ॥ ७. ३. १६ ॥
 अन्यस्य क्रियायाः सातत्ये ॥ ७. ३. १७ ॥
 एकवचनेतरस्य व्यतीहारे ॥ ७. ३. १८ ॥
 परान्ययोः सुक् च ॥ ७. ३. १९ ॥
 एषामपुंस्यां सुपो वा ॥ ७. ३. २० ॥
 यथास्ते यथायथम् ॥ ७. ३. २१ ॥
 द्वन्द्वं रहस्यमर्यादावचनव्युत्क्रमणयज्ञपात्रप्रयोगेषु ॥ ७. ३. २२ ॥

१. A. अङो-

३. A. This portion is regarded as

२. A. यासञ्चकि-

a separate sūtra.

- अस्यस्तसहचरिते लोकविज्ञाते ॥ ७. ३. २३ ॥
 द्वन्द्वः कलहयुग्मसमासादिषु ॥ ७. ३. २४ ॥
 वाक्यस्यापि संस्रमे यावद्बोधम् ॥ ७. ३. २५ ॥
 पदादपदादौ समानवाक्ये ॥ ७. ३. २६ ॥
 युष्मदस्योर्लुङ्गिभक्तपन्तयोर्वस्वसौ वा ॥ ७. ३. २७ ॥
 द्विवचनस्य वां नावौ ॥ ७. ३. २८ ॥
 तेमयावेकवचनस्य ॥ ७. ३. २९ ॥
 त्वामौ द्वितीयायाः ॥ ७. ३. ३० ॥
 वस्त्रसादयां नित्यमन्वादेशे ॥ ७. ३. ३१ ॥
 सपूर्वात्प्रथमान्ताद्वा ॥ ७. ३. ३२ ॥
 न च बाह्यैव योगे ॥ ७. ३. ३३ ॥
 दृश्यर्थैरनालोके ॥ ७. ३. ३४ ॥
 आमन्त्रितं पूर्वमसद्वत् ॥ ७. ३. ३५ ॥
 न समानाधिकरणे सामान्यवचनम् ॥ ७. ३. ३६ ॥
 अस्या ॥ ७. ३. ३७ ॥
 पूर्वव्रासिद्धम् ॥ ७. ३. ३८ ॥
 नैलोपः सुपि ॥ ७. ३. ३९ ॥
 न नि मुः ॥ ७. ३. ४० ॥
 सिज्जलोप एकादेशे ॥ ७. ३. ४१ ॥
 षेठनोर्निष्ठादेशः ॥ ७. ३. ४२ ॥
 मृतविकाग्दृष्टे तुकि ॥ ७. ३. ४३ ॥
 घुट्टिश्चुत्वम् ॥ ७. ३. ४४ ॥
 द्वित्वे परसवर्णः ॥ ७. ३. ४५ ॥
 अमास्तदुपधाच्चमतोर्वः ॥ ७. ३. ४६ ॥

१. A. द्वन्द्वः is written as part of the previous sūtra.

२. A. समानवाक्ये is written as part of the next sūtra.

३. A. दोर्बुग्वि

४. A. अलोपः

५. A. ननुः This and the next sūtra are read as one with the previous.

६. A. This and the following two sūtras are read as one.

अथः ॥ ७. ३. ४७ ॥

संज्ञायाम् ॥ ७. ३. ४८ ॥

अष्टीवच्चर्कावत्कक्षीवद्द्रुमण्वच्चर्मण्यतः ॥ ७. ३. ४९ ॥

उदन्वानुदधौ च ॥ ७. ३. ५० ॥

राजन्वान् सौराज्ये ॥ ७. ३. ५१ ॥

न यवोर्मिदल्मिभूमितिमिहमिकुञ्चाद्राक्षाभाक्षावासोद्वरिद्रुकाकुञ्जयोतिष्म -

द्रोमद्भ्यः ॥ ७. ३. ५२ ॥

कान्तिशिखिहरिचार्विंशुमधुंषन्धिवन्दुबिन्दुद्रवस्वंगुश्रुहनुसानुभान्वादिभ्यश्च ॥

୭. ଶ୍ରେ. ୫୩ ॥

कृपो रां लोऽकृपणकृपाणकर्पटकृपीटकर्परकर्पूङ्कपादीनाम् ॥ ७. ३. ५४ ॥

उपसर्गस्यायना ॥ ७. ३. ५५ ॥

ॐ यद्भि ॥ ७. ३. ५६ ॥

अचि वा ॥ ७. ३. ५७ ॥

परं घाङ्गियोगेषु ॥ ७ ३. ५८ ॥

कणिरिकानिष्परिकाङ्गरिकरोमपुरुषयतरुणसारिरारम्भरकरिकममुकुपानुर-

रंस्त्रारिक्षादीनाम् ॥ ७. ३. ५९. ॥

इरातर्पणकरभशरभंवास्वाररघुगरादीनामर्थभेदं ॥ ७. ३. ६० ॥

असंयुक्तानादंडः" ॥ ७. ३. ६१ ॥

जपादीनां पो वः ॥ ७. ३. ६२ ॥

प्रातिपदिकस्यानङ्गो नो लोपः ॥ ७. ३. ६३ ॥

कथं ॥ ७. ३. ६४ ॥

न संवृद्धौ ॥ ७. ३. ६५ ॥

2. A. This is read along with the previous sūtra.

9. A adds as a separate sūtra.

लोडः कश्चित् H

२. A. दलि भूमि

८. A. This and the next sūtra
are written together.

३. A. ज्योतिष्ठद्विष्टम्भः

४. A. बन्धुबन्दिन्द्र.

8. A adds as a separate sūtra

५. A. कुरिरोम

नपुंसके वा ॥

६. A. धरभकार-

- छुपि बलि तद्वत् ॥ ७. ३. ६६ ॥
 संयोगस्य ॥ ७. ३. ६७ ॥
 रात्सः ॥ ७. ३. ६८ ॥
 धि सङ्घि ॥ ७. ३. ६९ ॥
 इट ईटि ॥ ७. ३. ७० ॥
 झलो झलि ॥ ७. ३. ७१ ॥
 ह्रस्वाश्चातोः ॥ ७. ३. ७२ ॥
 स्कोस्संयोगाद्योरन्ते च ॥ ७. ३. ७३ ॥
 षोः कुः ॥ ७. ३. ७४ ॥
 हो ङः ॥ ७. ३. ७५ ॥
 दादेर्धातोर्धः ॥ ७. ३. ७६ ॥
 वाद्रुहमुहण्युहणिहाम् ॥ ७. ३. ७७ ॥
 नहाहोर्धतौ ॥ ७. ३. ७८ ॥
 ब्रध्नभ्रस्जसृजमृजयजराजभ्राजपरिवाजकुशां षः ॥ ७. ३. ७९ ॥
 झष एकाचः रुध्वोर्बशो भष् ॥ ७. ३. ८० ॥
 धाजस्तथोञ्च ॥ ७. ३. ८१ ॥
 झषस्तथोर्धोऽधः ॥ ७. ३. ८२ ॥
 षढोः कस्सि ॥ ७. ३. ८३ ॥
 रदाभ्यां निष्ठातो दध्न नः ॥ ७. ३. ८४ ॥
 यण् संयोगादेरातः ॥ ७. ३. ८५ ॥
 ऋल्वादिभ्यः क्तिनञ्च ॥ ७. ३. ८६ ॥
 पूजो नाशो ॥ ७. ३. ८७ ॥
 दुग्धोरु च ॥ ७. ३. ८८ ॥
 सेर्घांसे कर्मकर्तरि ॥ ७. ३. ८९ ॥
 ङोदितः ॥ ७. ३. ९० ॥
 सुयस्यादिभ्यो नवम्भः ॥ ७. ३. ९१ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. बोगोपधागाद्योरन्ते च

३. A. दधामः

४. A. This and the next sūtra
are written together.

- होः क्षी च ॥ ७. ३. ९२ ॥
 वा भावाक्रोशदैभ्येषु ॥ ७. ३. ९३ ॥
 ह्योऽस्पृशौ ॥ ७. ३. ९४ ॥
 मञ्जोऽनपादाने ॥ ७. ३. ९५ ॥
 दिवोऽविजिगीषायाम् ॥ ७. ३. ९६ ॥
 मवातेनिर्वाणः ॥ ७. ३. ९७ ॥
 ऋणमाधमर्ण्ये ॥ ७. ३. ९८ ॥
 'हीघ्रात्रोन्दनुर्द्विनस्तिभ्यो वा ॥ ७. ३. ९९ ॥
 प्रस्थो मः ॥ ७. ३. १०० ॥
 क्षायो नित्यम् ॥ ७. ३. १०१ ॥
 शुषः कः ॥ ७. ३. १०२ ॥
 पषो वः ॥ ७. ३. १०३ ॥
 फलेरनुपसर्गल्लः ॥ ७. ३. १०४ ॥
 समुद्रपां च ॥ ७. ३. १०५ ॥
 क्षीबकृशपरिकृशोल्लाघाः ॥ ७. ३. १०६ ॥
 नपृमृच्छिर्मदिस्थाध्यादेवत्राभ्यः ॥ ७. ३. १०७ ॥
 वित्तो धनप्रतीतयोः ॥ ७. ३. १०८ ॥
 भित्तं शकलम् ॥ ७. ३. १०९ ॥
 झलां जशोऽन्ते ॥ ७. ३. ११० ॥
 किन्दशोः कुः ॥ ७. ३. १११ ॥
 नशोर्वा ॥ ७. ३. ११२ ॥
 मो नौ म्वोश्च ॥ ७. ३. ११३ ॥
 ससज्जुषोरुः ॥ ७. ३. ११४ ॥
 मेहः ॥ ७. ३. ११५ ॥
 लुक्चरेफे रः ॥ ७. ३. ११६ ॥
 प्रचेतसो राजनि वा ॥ ७. ३. ११७ ॥
 मेहर्गिरादीनां पस्यादिषु ॥ ७. ३. ११८ ॥

१. A. हीघ्रात्रा

२. A. विनिस्तिभ्यो

३. A. मोनौ धागेभ्योश्च

४. A. This and the next sūtra
are written together.

५. A. अहर्घ्या-

उषर्षुधः ॥ ७. ३. ११९ ॥
 कन्सुर्वन्स्वनकुहां वः ॥ ७. ३. १२० ॥
 वसोः सः ॥ ७. ३. १२१ ॥
 'तिपि ॥ ७. २. १२२ ॥
 सिपि वा ॥ ७. ३. १२३ ॥
 दोहः ॥ ७. ३. १२४ ॥
 धातोर्धारनचीको दीर्घः ॥ ७. ३. १२५ ॥
 नाभ्यासकुरञ्छुराम् ॥ ७. ३. १२६ ॥
 यि तद्धिते ॥ ७. ३. १२७ ॥
 मदसोऽत्वे दादुदो मः ॥ ७. ३. १२८ ॥
 मद्रौ वा ॥ ७. ३. १२९ ॥
 एत ईत् बहुवचने ॥ ७. ३. १३० ॥
 वाक्यटेः प्लुतः ॥ ७. ३. १३१ ॥
 दूराद्धते ॥ ७. ३. १३२ ॥
 हेहेप्रयोगे हेहयोः ॥ ७. ३. १३३ ॥
 गुरोरेकैकस्यानृतो वा ॥ ७. ३. १३४ ॥
 मस्त्रीशूद्रप्रत्यभिवादे नामगोत्रयोः ॥ ७. ३. १३५ ॥
 भो राजन्यविशां वा ॥ ७. ३. १३६ ॥
 पृष्टप्रतिवचने हेः ॥ ७. ३. १३७ ॥
 निगृह्यानुपयोगे ॥ ७. ३. १३८ ॥
 मर्त्सनेऽङ्गयुक्तं तिङ्गाकाङ्क्षम् ॥ ७. ३. १३९ ॥
 द्विस्त्रिचकं पर्यायेण ॥ ७. ३. १४० ॥
 संमस्यसुबाकोपकुत्सनेषु पूर्वम् ॥ ७. ३. १४१ ॥
 विचारे ॥ ७. ३. १४२ ॥
 प्रतिश्रुतौ ॥ ७. ३. १४३ ॥
 अभिपूजिते ॥ ७. ३. १४४ ॥
 विदित्युपमार्थे प्रयुज्यमाने ॥ ७. ३. १४५ ॥

१. A. ध्वजन

२. A. This and the next sūtra
are written together.

अ. ७. पा. ३. सू. १४६]

भोजविरचितम्

सिवाशीः प्रैवेषु तिङ्गकाङ्गम् ॥ ७. ३. १४६ ॥

जनन्यस्यापि प्रदनाभ्यानयोः ॥ ७. ३. १४७ ॥

मुतावै च इदुतौ ॥ ७. ३. १४८ ॥

एवोऽप्रगृह्यस्य प्रदनास्ताभिपूजितं विचारप्रत्यभिवादेष्वादितुत्परः पदान्ते ॥

७. ३. १४९ ॥

तयोर्ध्वावधि संहितायाम् ॥ ७. ३. १५० ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमाध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

—

अथ चतुर्थः पादः

—:०:—

समः सुदि संः ॥ ७. ४. १ ॥
 पुमोऽस्याञ्जि लट्यम्परे ॥ ७. ४. २ ॥
 नष्टुभ्यप्रशानः ॥ ७. ४. ३ ॥
 कानः कानि ॥ ७. ४. ४ ॥
 नृनः पेटो वा ॥ ७. ४. ५ ॥
 अत्रानुनासिकः पूर्वस्य ॥ ७. ४. ६ ॥
 अन्यत्रास्मात्परोऽनुस्वारः ॥ ७. ४. ७ ॥
 हलि मः ॥ ७. ४. ८ ॥
 नञ्चापदान्तस्य झलि ॥ ७. ४. ९ ॥
 राजिसमो मः कौ ॥ ७. ४. १० ॥
 हेमनयबलपरतो वा ॥ ७. ४. ११ ॥
 कृणोः कुक्कुटौ शरि ॥ ७. ४. १२ ॥
 सेडस्सोऽश्च्युतो धुद् ॥ ७. ४. १३ ॥
 नञ्च ॥ ७. ४. १४ ॥
 शि तुक् ॥ ७. ४. १५ ॥
 मय उञ्जो षोऽञ्चि ॥ ७. ४. १६ ॥
 ऊमो ह्रस्वाद्धे ॥ ७. ४. १७ ॥
 ढो ढे लोपोऽपदादौ ॥ ७. ४. १८ ॥
 रो रि ॥ ७. ४. १९ ॥
 विरामे विसर्जनीयः ॥ ७. ४. २० ॥
 जरि ॥ ७. ४. २१ ॥

१. A adds as a separate sūtra वा
लोपमेके ॥

३. A omits स
४. A. लोपदादौ

२. A. This and the next sūtra
are written together.

- शर्परे ॥ ७. ४. २२ ॥
 ख्यामि ॥ ७. ४. २३ ॥
 रोः सुपि ॥ ७. ४. २४ ॥
 अवर्णभोमगोअघोऽपूर्वस्य लोपो हशि ॥ ७. ४. २५ ॥
 उमि ॥ ७. ४. २६ ॥
 मचीषत्स्पृष्टतरो यश्च ॥ ७. ४. २७ ॥
 आदीषत्स्पृष्टश्च ७. ४. २८ ॥
 व्योश्च ते ॥ ७. ४. २९ ॥
 छविस्सः ॥ ७. ४. ३० ॥
 वा शरि ॥ ७. ४. ३१ ॥
 शर्परे लोपः ॥ ७. ४. ३२ ॥
 कुप्त्रोक् पौ क्षरि ॥ ७. ४. ३३ ॥
 पाशप्कल्यप्केष्वनव्ययस्य सः ॥ ७. ४. ३४ ॥
 रोः काम्यचि ॥ ७. ४. ३५ ॥
 तेष्विणः षः ॥ ७. ४. ३६ ॥
 निर्दुराविश्चतुष्प्रादुर्बहिषाम् ॥ ७. ४. ३७ ॥
 सुचो वा ॥ ७. ४. ३८ ॥
 इसुसोर्व्यपेक्षायाम् ॥ ७. ४. ३९ ॥
 नाक्रियैकाधिकरणे ॥ ७. ४. ४० ॥
 नित्यं समासेऽनुत्तरपदस्य ॥ ७. ४. ४१ ॥
 अतःकृकमिकंसकुम्भपात्रकुशाकर्णीष्वनव्ययस्य ॥ ७. ४. ४२ ॥
 अघःशिरसोः पदे ॥ ७. ४. ४३ ॥
 नमस्पुसोर्गस्योः ॥ ७. ४. ४४ ॥
 तिरसो वा ॥ ७. ४. ४५ ॥

१. A. This and the next sūtra are written together.

२. A. This and the next sūtra are written together.

३. A. This and the next sūtra are written together.

४. A. पौ च and the rest is regarded as a separate sūtra.

५. A. This and the following three sūtras are omitted.

कस्ककौतस्कुतशुनस्कर्णसद्यस्कालसाद्यस्कमास्कराहस्करायस्करायस्कान्ता -

यस्कुण्डतमस्काण्डमेतस्पिण्डभ्रातुष्युत्रादयः ॥ ७. ४. ४६ ॥

सर्पिष्कुण्डिकाधनुष्कपालबहिष्पूलयजुष्पात्रेषूत्तरपदस्यस्यापि ॥ ७. ४. ४७ ॥

इण्डुभ्यामपदान्तस्यादेशप्रत्ययस्य सप्तः ॥ ७. ४. ४८ ॥

तुं धिसर्जनीयशर्षवायेऽपि ॥ ७. ४. ४९ ॥

शासिषसिघसीनां च ॥ ७. ४. ५० ॥

स्तौतिणीनामेवास्विद्विस्वदिसहीनां षण्यभ्यासात् ॥ ७. ४. ५१ ॥

उपसर्गात्सुनोतिसुवतिस्यतिस्तौतिस्तौमतीनाम् ॥ ७. ४. ५२ ॥

स्वासेनिसेधसिचसञ्जस्वजां च ॥ ७. ४. ५३ ॥

संदेरप्रतेः ॥ ७. ४. ५४ ॥

स्तम्भेः ॥ ७. ४. ५५ ॥

मवादौर्जित्यालम्बनाविदूर्येषु ॥ ७. ४. ५६ ॥

वेद्य सनो भोजने ॥ ७. ४. ५७ ॥

परिनिविभ्यः सेवासिबुसहस्रुटाम् ॥ ७. ४. ५८ ॥

स्तुस्वजिसिवादीनां वाङ्मयवाये ॥ ७. ४. ५९ ॥

नित्यं सुनोत्यादीनामासेवात् ॥ ७. ४. ६० ॥

स्वादीनामभ्यासेनाभ्यासस्य च ॥ ७. ४. ६१ ॥

परिनिविभ्यः सयसितयोः ॥ ७. ४. ६२ ॥

निरभ्यनुभ्यश्च स्यन्दतेरप्राणिषु वा ॥ ७. ४. ६३ ॥

वेः स्कन्देरनिष्ठायाम् ॥ ७. ४. ६४ ॥

परिस्कन्दः प्राञ्च्येषु ॥ ७. ४. ६५ ॥

स्फुरस्फुलोर्निनिविभ्यः ॥ ७. ४. ६६ ॥

वेः स्कम्नोतेर्नित्यम् ॥ ७. ४. ६७ ॥

सर्मासेऽङ्गुलिभीकभ्यां सङ्गत्स्वानयोः ॥ ७. ४. ६८ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. This portion is regarded as
a separate sūtra.

३. A adds as a separate sūtra
परेद्य

४. A. This portion is regarded as
a separate sūtra.

५. C. This sūtra and the commen-
tary thereon is missing.

- जज्ञेः स्तुतः ॥ ७. ४. ६९ ॥
 दीर्घात्सोमस्य ॥ ७. ४. ७० ॥
 ज्योतिरायुर्भ्यो च स्तोमस्य ॥ ७. ४. ७१ ॥
 मातृपितृभ्यां स्वसुः ॥ ७. ४. ७२ ॥
 मातुःपितृभ्यां वा ७. ४. ७३ ॥
 भमिनिष्ठानो वर्णे ॥ ७. ४. ७४ ॥
 प्रादुरुपसर्गेभ्योऽस्तैर्यरूपरस्य ॥ ७. ४. ७५ ॥
 सुविनिर्दुभ्यः समसृत्योः ॥ ७. ४. ७६ ॥
 स्वपेरपः ॥ ७. ४. ७७ ॥
 नद्याः क्षस्य कौशले ॥ ७. ४. ७८ ॥
 नेः क्षातस्य च ॥ ७. ४. ७९ ॥
 प्रतेः सूत्रे ॥ ७. ४. ८० ॥
 प्रष्टोऽप्रगामिनि ॥ ७. ४. ८१ ॥
 वृक्षासनयोर्विष्टरः ॥ ७. ४. ८२ ॥
 छन्दोनाम्नि विष्टारः ॥ ७. ४. ८३ ॥
 गविशुधिभ्यां स्त्रिरस्य ॥ ७. ४. ८४ ॥
 कपेः स्वलस्य गोत्रे ॥ ७. ४. ८५ ॥
 विकुशमिपरिभ्यः ॥ ७. ४. ८६ ॥
 अम्बाम्बगोभूमिसव्यापद्वित्रिकुशोकुशङ्कङ्कुमक्षिपुत्रिबर्हिरभिपरमेदिविभ्यः-
 स्वस्य ॥ ७. ४. ८७ ॥
 मेपदुःसुविनिभ्यः स्त्रोः ॥ ७. ४. ८८ ॥
 सव्येष्टुपरमेष्टिनौ सूतप्रश्नोः ॥ ७. ४. ८९ ॥
 एत्यकोः संज्ञायाम् ॥ ७. ४. ९० ॥
 मेक्षत्रादितो वा ॥ ७. ४. ९१ ॥
 त्वतस्तस्यस्येव्यदीर्घात् ॥ ७. ४. ९२ ॥

१. A. नोपवर्णे ॥

५. A. This and the next sūtra
are omitted.

२. A. This sūtra is read as part
of the previous sūtra.

६. C. This is written as part of
the commentary.

३. A. चाजो नाम्नि.

४. A. त्रिकुशोकुश परमेष्टिनौ ॥

- तरसमपोरतिङः ॥ ७. ४. ९३ ॥
 निसस्तिनपतावनासेवायाम् ॥ ७. ४. ९४ ॥
 सुदुनिर्भ्यः सामसेधसन्धेः ॥ ७. ४. ९५ ॥
 नाँयेधि कागौरिपकथप्रनिष्णिकादुन्दुभिषेवणतुराषाडादयः ॥ ७. ४. ९६ ॥
 न सात्पदाद्योः ॥ ७. ४. ९७ ॥
 सिचां चङि ॥ ७. ४. ९८ ॥
 सेधतेर्गतौ ॥ ७. ४. ९९ ॥
 निप्रतिभ्यां स्तब्धस्य ॥ ७. ४. १०० ॥
 सङ्घेरोद्धतः ॥ ७. ४. १०१ ॥
 उपसर्गात् स्तम्भुसिबुसहां चङि ॥ ७. ४. १०२ ॥
 सुनोतोः स्यसनाः ॥ ७. ४. १०३ ॥ ते-
 सदिश्वज्ज्योः परस्य लिटि ॥ ७. ४. १०४ ॥
 धातोरिणः पीध्वंत्तुङ्लिट्ठां धां ङः ॥ ७. ४. १०५ ॥
 इटा वा ॥ ७. ४. १०६ ॥
 ष्टृभ्यां व्यवहितव्यापि समानपदं नो णः ॥ ७. ४. १०७ ॥
 पूर्वपदस्थेभ्यः संज्ञायामनृगयनादीनाम् ॥ ७. ४. १०८ ॥
 नसः ॥ ७. ४. १०९ ॥
 अश्रप्रामाभ्यां नियः ॥ ७. ४. ११० ॥
 पुरगामिभ्रकासिङ्गकाशारिकाकोटराभ्यो वनस्य ॥ ७. ४. १११ ॥
 प्रतिनन्तरग्रंशेषुप्राप्त्रकार्ष्यस्त्रिदिरपीयूक्षाभ्यांऽसंज्ञायामपि ॥ ७. ४. ११२ ॥
 अनिरिकानिमिरचीरिकार्कर्मरेभ्यां द्विज्यज्भ्य आषधिबुक्षेभ्यो वा ॥ ७. ४. ११३ ॥
 अहस्यादन्तात् ॥ ७. ४. ११४ ॥
 त्रिचतुर्भ्यां वयसि हायनस्य ॥ ७. ४. ११५ ॥
 आहिताद्वाहनस्य ॥ ७. ४. ११६ ॥
 पानस्य देशे ॥ ७. ४. ११७ ॥

१. A adds च.

२. A. This and the following three sūtras are omitted.

३. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

४. A omits from ङ्काशारिका... वासाभ्यनूप in ७-४-१५०, and reads them after प्रत्यपिभ्या in ८. १. २३.

वा भावकरणयोः ॥ ७. ४. ११८ ॥

गिरिचक्रादिभ्यो नदीनिनम्बादीनाम् ॥ ७. ४. ११९ ॥

उत्तरपदान्तस्यायुवाहः ॥ ७. ४. १२० ॥

तुंसुपोरपकात् ॥ ७. ४. १२१ ॥

नित्यमेकाच्युत्तरपदे ॥ ७. ४. १२२ ॥

कुमति च ॥ ७. ४. १२३ ॥

उपसर्गाद्गुरो णोपदेशस्य ॥ ७. ४. १२४ ॥

हिनुमीनानाम् ॥ ७. ४. १२५ ॥

नेर्गदनदपतपददाधामाङ्गस्यतिहन्तिन्यानिवातिन्नानिःसनिवपनिवहतिशाम्यति-

चिचिनोतिदेगिधु च ॥ ७. ४. १२६ ॥

वान्यत्र कखादावषान्त उपदेशे ॥ ७. ४. १२७ ॥

परंरनिनेः ॥ ७. ४. १२८ ॥

अन्ते च ॥ ७. ४. १२९ ॥

द्वयोर्द्विरुक्तस्य ॥ ७. ४. १३० ॥

हन्तेः ॥ ७. ४. १३१ ॥

बमोर्वा ॥ ७. ४. १३२ ॥

अन्तरोऽथनस्य चादेशे ॥ ७. ४. १३३ ॥

अचो निष्ठायाः ॥ ७. ४. १३४ ॥

निर्विण्णः ॥ ७. ४. १३५ ॥

अनमानेन्यन्बनीयरामख्याजः ॥ ७. ४. १३६ ॥

णेर्वा ॥ ७. ४. १३७ ॥

हलादेरिजुपघान् ॥ ७. ४. १३८ ॥

नुमिजादेर्हलः ॥ ७. ४. १३९ ॥

वा निसनिक्षनिन्दाम् ॥ ७. ४. १४० ॥

न भाभूपृञ्कमिगमिप्यायीवेषां णेश्च ॥ ७. ४. १४१ ॥

पात् पदे ॥ ७. ४. १४२ ॥

नशो ञ्कः ॥ ७. ४. १४३ ॥

पदान्तस्य ॥ ७. ४. १४४ ॥

चुटुतुलशर्ष्यवायं ॥ ७. ४. १४५ ॥

अतद्धितपरानाका पदंन ॥ ७. ४. १४६ ॥

हन्तेर्वेण ॥ ७. ४. १४७ ॥

श्रुभ्नातिरुमोस्याचार्यभोगीनाचार्यानीसर्वनामनृनमनानाम् ॥ ७. ४. १४८ ॥

नृतेर्यङि ॥ ७. ४. १४९ ॥

नृसनर्तेननटनङ्गर्जनदीनगरनिवेशनिवासाग्न्यनूपनन्दिनन्दनहृननदनादीनाम् ॥
७. ४. १५० ॥

स्तोत्रुष्टुभ्यां नौ ॥ ७. ४. १५१ ॥

न पदान्ताद्दोरनास्रन्नतिनगरीणाम् ॥ ७. ४. १५२ ॥

तोः षि ॥ ७. ४. १५३ ॥

शात् ॥ ७. ४. १५४ ॥

पदान्तम्य यंगोष्मिञ् वा ॥ ७. ४. १५५ ॥

प्रत्यये ॥ ७. ४. १५६ ॥

अचो रहाभ्यां द्वे ॥ ७. ४. १५७ ॥

एकाहलघ्वमानयोरदीर्घात् ॥ ७. ४. १५८ ॥

यणो मबः ॥ ७. ४. १५९ ॥

शरः खयः ॥ ७. ४. १६० ॥

नपुंसस्यङि ॥ ७. ४. १६१ ॥

पुत्रादिनोराक्रोशे ॥ ७. ४. १६२ ॥

शचोऽचिरात् ॥ ७. ४. १६३ ॥

झलां जश् झशि ॥ ७. ४. १६४ ॥

चर्खरि ॥ ७. ४. १६५ ॥

घा विरामे ॥ ७. ४. १६६ ॥

अणोऽप्रगृह्यमानुनासिकः ॥ ७. ४. १६७ ॥

अनुस्वारङ्गस्य ययि यम् ॥ ७. ४. १६८ ॥

पदान्ताभ्यासबोर्वा ॥ ७. ४. १६९ ॥

तोर्लि ॥ ७. ४. १७० ॥

उठः सः स्वात्ताम्भोलोपः ॥ ७. ४. १७१ ॥

रांगे स्कन्दे ॥ ७. ४. १७२ ॥

१. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

२. C. This and the following ten sūtras along with the commentary is missing.

न. ७. पा. ४. सू. १७३.]

भाषाविरचितम्

हलो वमां यमि वा ॥ ७. ४. १७३ ॥

क्षरां क्षरि सवर्णे च ॥ ७. ४. १७४ ॥

अशो हो क्षष् ॥ ७. ४. १७५ ॥

चयश्शश्छोऽमि ॥ ७. ४. १७६ ॥

शरि द्वितीयः ॥ ७. ४. १७७ ॥

उत्तरस्य प्राक्षुयथापूर्वमुपदेशदर्शनादिष्टसिद्धिः ॥ ७. ४. १७८ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

—

१. A. सरो.

२. C. This is written as part of
the commentary.

॥ अथाष्टमोऽध्यायः ॥

बहुलं छन्दसि ॥ ८. १. १ ॥

शे प्रगृह्यम् ॥ ८. १. २ ॥

ईदृतां सम्यर्थे ॥ ८. १. ३ ॥

उपसर्गाः ॥ ८. १. ४ ॥

परंऽपि ॥ ८. १. ५ ॥

व्यवहिताश्च ॥ ८. १. ६ ॥

पुनश्च नसौ गती ॥ ८. १. ७ ॥

सार्वधातुकार्धधातुके वा ॥ ८. १. ८ ॥

क्यच् परंछायां ॥ ८. १. ९ ॥

सिद्धेति ॥ ८. १. १० ॥

नाम्लितो मजे ॥ ८. १. ११ ॥

अभ्युत्सादयांप्रजनाश्रिकायां रमयामकः ॥ ८. १. १२ ॥

पाषयां क्रियाविदामकः ॥ ८. १. १३ ॥

घसंहरणशब्दभादूच्छ्रगमिजनिभ्यः सिजावेर्लुक् ॥ ८. १. १४ ॥

गुपेर्लुङि चङ्गा ॥ ८. १. १५ ॥

नोनयतिष्वनयत्येलयत्यर्दयतिभ्यः ॥ ८. १. १६ ॥

कृतृदृढिभ्योऽक् ॥ ८. १. १७ ॥

लिङ्वाशिषि ॥ ८. १. १८ ॥

स्वांगागमिवचिवदिशकिरुहिभ्यः ॥ ८. १. १९ ॥

दशेरक् ॥ ८. १. २० ॥

शपो लुक्छलू ॥ ८. १. २१ ॥

दलभ्राशानचोरायज्वा ॥ ८. १. २२ ॥

१. The original reads नसोगति

२. The original reads क्यचपे

३. The original reads घसंवरनश-

४. The original reads गवेर्लुङि

५. The original reads स्वगागाभ-
पचिविदि

प्रत्यपिभ्यां ग्रहेः क्यप् ॥ ८. १. २३ ॥

निष्टक्येदेव ह्यप्रणीयोक्तीयोक्तिभ्यमर्यस्तर्थाच्चर्यस्य सान्यदेव यज्यापृच्छपप्रति-

षाव्यब्रह्मवाद्यभाव्यस्तौबोपत्रायपृष्ठानि ॥ ८. १. २४ ॥

कर्मणि सुरायां पिष्ट्वा ॥ ८. १. २५ ॥

वसनरक्षिरथमिह ॥ ८. १. २६ ॥

सहोश्चिः ॥ ८. १. २७ ॥

वहश्च ॥ ८. १. २८ ॥

कव्यव्यरीषपुरीषेषु ज्युट् ॥ ८. १. २९ ॥

हव्यनन्तः पादम् ॥ ८. १. ३० ॥

जनसनसनक्रमगोमो विट् । ८. १. ३१ ॥

मैत्रे श्वेतवहोक्षशस्पुरोडाशवयजिभ्यो ण्विन् ॥ ८. १. ३२ ॥

सुपि वलि डस् ॥ ८. १. ३३ ॥

उपयजो विच् ॥ ८. १. ३४ ॥

भूते हनः किप् ॥ ८. १. ३५ ॥

लिटः कानज्वा ॥ ८. १. ३६ ॥

कसुश्च ॥ ८. १. ३७ ॥

णेरिणुच् ॥ ८. १. ३८ ॥

दंशेस्नुः ॥ ८. १. ३९ ॥

क्ययशाभ्यामुः ॥ ८. १. ४० ॥

आहगमहनजनजनसदिभ्यः ॥ ८. १. ४१ ॥

किति नौ लिङ्गा ॥ ८. १. ४२ ॥

उद्यमनिपाननयोःभ्यो ग्रहे घञ् ॥ ८. १. ४३ ॥

सुजुबोरच् ॥ ८. १. ४४ ॥

गत्यर्थेभ्यः कलि युच् ॥ ८. १. ४५ ॥

घातुसंबन्धे लुङ्गलङ्गलिटो वा ॥ ८. १. ४६ ॥

लिङ्गर्थे लेट् ॥ ८. १. ४७ ॥

१. See foot-note ४ on page 249.

२. The original omits ग्रहेः

३. The original reads नष्टम्

४. The original reads स्ताभ्योपार्य

५. The original reads क्रमगोविद

६. The original reads this as part of the previous sūtra.

उपसंवादाशङ्कयोश्च ॥ ८. १. ४८ ॥

कृत्यार्थे तवैकेकेन्यत्वनः ॥ ८. १. ४९ ॥

अवचक्षे ॥ ८. १. ५० ॥

तुमर्थे च ॥ ८. १. ५१ ॥

संसेनसेअसेन्क्सेकसेनअध्यैअध्यैन्कध्यैकध्यैन्शध्यैशध्यैन्तवेङ्गनवेनः ॥

८. १. ५२ ॥

देशे विख्ये ॥ ८. १. ५३ ॥

प्रयैरोहिष्यैअव्ययिष्यै ॥ ८. १. ५४ ॥

शकिणमुल्कमुलौ ॥ ८. १. ५६ ॥

ईश्वरे तोसुन्कसुनौ ॥ ८. १. ५७ ॥

भावलक्षणे स्थेण कृत्र वेदिचरिहृतमिजनिभ्यस्तोऽसुन् ॥ ८. १. ५८ ॥

सुपितृदाः कसुन् ॥ ८. १. ५९ ॥

लेटोलाटां ॥ ८. १. ६० ॥

आत पे ॥ ८. १. ६१ ॥

वैतोऽन्यत्र ॥ ८. १. ६२ ॥

ईतो लोपः परसैपदेषु ॥ ८. १. ६३ ॥

स उत्तमस्य ॥ ८. १. ६४ ॥

अमो मश् ॥ ८. १. ६५ ॥

लोपस्त आन्मतेपदेषु ॥ ८. १. ६६ ॥

स्य तुद् ॥ ८. १. ६७ ॥

लोदो ध्वमो ध्वात् ॥ ८. १. ६८ ॥

यजधैनम् ॥ ८. १. ६९ ॥

१. The original reads कृत्यर्थे कोन्के
न्यत्वनः

२. The original reads अवचक्षत

३. The original reads वैतुमर्थे च

४. The original reads सेसौअसे
असेत्कसेकसे-

५. The original reads देशे विख्यो
प्रदो

६. This portion is regarded as a
separate sūtra in the origi-
nal.

७. The original reads उतो लोपः

८. The original reads सत्तमस्य

- तस्यतात्तमनमनयनाः ॥ ८. १. ७० ॥
 पेरङ्किवा ॥ ८. १. ७१ ॥
 मस इक् ॥ ८. १. ७२ ॥
 सुपां सुलुगापूर्वसवर्णाच्छेयाडास्यायाजलः ॥ ८. १. ७३ ॥
 इयाडियाजीकाराड्याजयारश्च ॥ ८. १. ७४ ॥
 भिस पेस् ॥ ८. १. ७५ ॥
 श्रीग्रामणीभ्यामामो रुद् [नुद्] ॥ ८. १. ७६ ॥
 गोः पदान्ते ॥ ८. १. ७७ ॥
 अज्जसेरसुक् ॥ ८. १. ७८ ॥
 नेतरात्तः ॥ ८. १. ७९ ॥
 होः कर्मणि तृतीया वा ॥ ८. १. ८० ॥
 दिवः पण्यर्थस्य द्वितीया ब्राह्मणे ॥ ८. १. ८१ ॥
 बृहिप्रेष्ययोरप्रस्थिते हविषि षष्ठी देवतासंप्रदाने ॥ ८. १. ८२ ॥
 यजेः करणे ॥ ८. १. ८३ ॥
 तोसुन्कसुनोः ॥ ८. १. ८४ ॥
 कर्तृकर्मणोः ॥ ८. १. ८५ ॥
 षष्ठीचतुर्थ्यावन्योन्यार्थे वा ॥ ८. १. ८६ ॥
 पूर्ववल्लिङ्गं हेमन्तशिशिराहोरात्रयोः ॥ ८. १. ८७ ॥
 पुनर्वस्वोरेकवचनं वा ॥ ८. १. ८८ ॥
 विशाखयोश्च ॥ ८. १. ८९ ॥
 अनो बहुव्रीहेरुपधालोपिनो ङीप् ॥ ८. १. ९० ॥
 केवलादिभ्यश्च ॥ ८. १. ९१ ॥
 रात्रेरजसादिषु ॥ ८. १. ९२ ॥
 अन्तर्वत्पतिवतोर्नुन्वा ॥ ८. १. ९३ ॥
 मुद्रवस्य नुम्लिञ्च ॥ ८. १. ९४ ॥
 ब्रह्माहतिपद्मस्यश्चस्यङ्कतिशकटिशक्तिशस्त्रिशारितारिकपिमुनियष्ट्यादिभ्यो
 ङीप् ॥ ८. १. ९५ ॥
 चण्डादिभ्यश्च ॥ ८. १. ९६ ॥
 संप्रविभ्यो भुवः ॥ ८. १. ९७ ॥

१. The original reads रात्रेरजसादिषु

दीर्घजिह्वी ॥ ८. १. ९८ ॥

बाह् ॥ ८. १. ९९ ॥

न सव्यशिक्षयोः ॥ ८. १. १०० ॥

कमुकमण्डलुगुल्युलुमधुजतुपतयालुभ्य ऊक् ॥ ८. १. १०१ ॥

वाक्मतिपितृमतां प्राग्जितात् ण्यम् ॥ ८. १. १०२ ॥

बर्हिष ईकञ् ॥ ८. १. १०३ ॥

पिच्छो ङिः ॥ ८. १. १०४ ॥

आविषस्त्यप् ॥ ८. १. १०५ ॥

वर्षावसन्ताभ्यां ठञ् ॥ ८. १. १०६ ॥

प्रहृद्यञोऽग्लोपञ्च ॥ ८. १. १०७ ॥

विकारावयवे चयो मबह् ॥ ८. १. १०८ ॥

नोत्वद्बुद्धिबद्धात् ॥ ८. १. १०९ ॥

तत्र साधौ ॥ ८. १. ११० ॥

समाया ढः ॥ ८. १. १११ ॥

प्राक्परिमाणाद्यह् ॥ ८. १. ११२ ॥

भवेपाथोवदीभ्यां ण्यञ् ॥ ८. १. ११३ ॥

स्रोतसो ण्यण्यौ वा ॥ ८. १. ११४ ॥

सगर्भसयूयसनुताद्यन् ॥ ८. १. ११५ ॥

तुमाद्यन् ॥ ८. १. ११६ ॥

अभाद्यद्बुद्धौ वा ॥ ८. १. ११७ ॥

समुद्राभ्रादः ॥ ८. १. ११८ ॥

तद्वानासामुपधानो मेन्त्र इतीष्टकासु लुक् च मतोः ॥ ८. १. ११९ ॥

अभिमानञ् ॥ ८. १. १२० ॥

वयस्यासु मूर्धन्वतो मतुप् ॥ ८. १. १२१ ॥

मेत्वर्थे मासतन्वोः ॥ ८. १. १२२ ॥

१. The original reads विकारास्व-
पयो द्वयो मयद्

२. The original reads तुदन्तात्

३. The original reads समुद्राभ्रञ्

४. A. This portion is regarded as
a separate sūtra in the
original.

५. The original reads मयर्थे

- लुगकारेकाररेफाच्च ॥ ८. १. १२३ ॥
 मधोर्ध्वं च ॥ ८. १. १२४ ॥
 विभाषायां च ॥ ८. १. १२५ ॥
 भोजसोऽहनि यत्सौ ॥ ८. १. १२६ ॥
 वेदोयशभादेर्भागाद्यल्ल ॥ ८. १. १२७ ॥
 ख च ॥ ८. १. १२८ ॥
 पूर्वैः कृतमिनिबौ च ॥ ८. १. १२९ ॥
 अङ्गिस्संस्कृतम् ॥ ८. १. १३० ॥
 सहस्रेण संमितौ घः ॥ ८. १. १३१ ॥
 मतौ च ॥ ८. १. १३२ ॥
 यूपदर्भादीनर्हति यः ॥ ८. १. १३३ ॥
 सोमम् ॥ ८. १. १३४ ॥
 मये च ॥ ८. १. १३५ ॥
 मघोः ॥ ८. १. १३६ ॥
 बसोः समूहे च ॥ ८. १. १३७ ॥
 छन्दसोऽक्षराणाम् ॥ ८. १. १३८ ॥
 नक्षत्रादः ॥ ८. १. १३९ ॥
 शिवशमरिष्टानां करमावयोस्तातिद्ध ॥ ८. १. १४० ॥
 तदस्य परिमाणम् ॥ ८. १. १४१ ॥
 सप्तनोऽङ्गं वर्गे ॥ ८. १. १४२ ॥
 घत्सरास्तात्तेन निर्वृत्तादिच्छः ॥ ८. १. १४३ ॥
 संपरिपूर्वात्स च ॥ ८. १. १४४ ॥
 तदस्य प्राप्तसूत्वियः ॥ ८. १. १४५ ॥
 उपसर्गाद्यात्वर्थे वति ॥ ८. १. १४६ ॥
 शुष्मदक्षज्ज्वां सादस्ये वतुपू ॥ ८. १. १४७ ॥

१. The original reads मघोनबृहदौ च

२. This and the next sūtra are written together in the original thus:—वशोवशआदोगाद्यल्लखा पूर्वैः and omits the पूर्वैः in the next sūtra.

नः संख्याया असंख्यादेः ॥ ८. १. १४८ ॥

पूरणे यद्वा परिपन्थिपरिपणौ पर्यवस्थातरि ॥ ८. १. १४९ ॥

ईवनिपौ च मत्वर्ये ॥ ८. १. १५० ॥

अष्टामेकलारुजादिभ्यो विनिः ॥ ८. १. १५१ ॥

द्वयोभयद्वयवर्मणां दीर्घश्च ॥ ८. १. १५२ ॥

सप्तम्वर्ये किमोद्धाहः कुञ्च ॥ ८. १. १५३ ॥

इदंतद्गणं दार्ढिलौ काले ॥ ८. १. १५४ ॥

किमो हेतुप्रकारवचनयोः स्या ॥ ८. १. १५५ ॥

पञ्चपञ्चा पञ्चावर्ये ॥ ८. १. १५६ ॥

तुरिष्ठजीवसुनोः ॥ ८. १. १५७ ॥

अमुचामो वा ॥ ८. १. १५८ ॥

इवार्ये प्रज्ञपूर्वविभ्येभ्यस्याह् ॥ ८. १. १५९ ॥

स्वार्ये मित्राज्ञेयः ॥ ८. १. १६० ॥

कुलालवटनिषादचण्डालमित्रामित्रेभ्योऽण् ॥ ८. १. १६१ ॥

अयवसमरुद्रयामञ् ॥ ८. १. १६२ ॥

वस्ववस्वचस्पूर्वकचिनिष्केवलोकथजनौकेभ्यो यद्वा ॥ ८. १. १६३ ॥

समादावतिः ॥ ८. १. १६४ ॥

वृत्तिकालप्रशसायाम् ॥ ८. १. १६५ ॥

ञ्जेष्ठाचातिल् ॥ ८. १. १६६ ॥

सर्वदेवाभ्यां च ॥ ८. १. १६७ ॥

असो नपुंसकाङ्गल्वा ॥ ८. १. १६८ ॥

अवशित्यमिभ्यो न स्नासिकायाः ॥ ८. १. १६९ ॥

नेतुरच् ॥ ८. १. १७० ॥

१. The original reads ईवनिज्ञायश्च

३. The original reads नेतरच्

२. The sūtra is read along with
the previous in the original.

अ. ८. पा. १. सू. १७१]

भोजविरचितम्

बहोरसि ॥ ८. १. १७१ ॥

प्रजायाः ॥ ८. १. १७२ ॥

वन्तस्य वत् ॥ ८. १. १७३ ॥

नर्तः कप् ॥ ८. १. १७४ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे.

महामाध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

अथ द्वितीयः पादः

द्विर्वा ॥ ८. २. १ ॥

तुजादीनां दीर्घोऽभ्यासस्य ॥ ८. २. २ ॥

ह्रस्वप्रसारणम् ॥ ८. २. ३ ॥

रये मतौ ॥ ८. २. ४ ॥

ऋचित्रेत्तरपदादिलोपश्च ॥ ८. २. ५ ॥

चायः की ॥ ८. २. ६ ॥

अपस्पृधेथामानृचुरानृहुश्चिच्युपेतित्याजश्रताःश्रितमाशीराशीर्नाः ॥ ८. २. ७ ॥

खिदेरादेचो वा ॥ ८. २. ८ ॥

शिरसः शीर्षे ॥ ८. २. ९ ॥

दन्तनासिकासृग्यकृच्छ्रकृदुदकासनपृननासानूनां दन्तससन्त्यकन्शन्नुदनासनव-
त्त्ववश्शसादौ ॥ ८. २. १० ॥

शेर्लोपः ॥ ८. २. ११ ॥

विश्वजनादीनां छे तुक् ॥ ८. २. १२ ॥

गोरव्यूतां ॥ ८. २. १३ ॥

हृदर्या आपः ॥ ८. २. १४ ॥

भर्य प्रवर्ये ॥ ८. २. १५ ॥

अचः पररूपमेकान्नादिषु ॥ ८. २. १६ ॥

दीर्घादौशसोः ॥ ८. २. १७ ॥

पूर्वसवर्णो वा ॥ ८. २. १८ ॥

एङः प्रकृत्यान्तःपादमव्यपरे ॥ ८. २. १९ ॥

अघादघघादघचक्रमुरव्रतायमवन्त्ववस्युषु च ॥ ८. २. २० ॥

उरो यजुषि ॥ ८. २. २१ ॥

आपो जुषाणो वृष्णो वरिष्ठे ॥ ८. २. २२ ॥

१. The original read अपस्पृधे सामा-

वृजुरेवृश्चिच्यु

२. The original reads माशार्शितः

- अम्बे अम्बाले अम्बिके पूर्वे ॥ ८. २. २३ ॥
 अङ्ग इत्यादौ च ॥ ८. २. २४ ॥
 अनुदात्ते च कुधापरे ॥ ८. २. २५ ॥
 अवपासि [अवपथासि] च ॥ ८. २. २६ ॥
 ईषा अक्षायः ॥ ८. २. २७ ॥
 आङोऽनुनासिकाश्च ॥ ८. २. २८ ॥
 स्यदस्सुलोपो हलि वा ॥ ८. २. २९ ॥
 ह्रस्वाच्चन्द्रस्य सुमन्त्रे ॥ ८. २. ३० ॥
 पितरमातारा द्वन्द्वे ॥ ८. २. ३१ ॥
 ऊथापो ह्रस्वो वा ॥ ८. २. ३२ ॥
 भक्षस्य कारेभ्यः ॥ ८. २. ३३ ॥
 नीचायादुगुञ्जादौ ॥ ८. २. ३४ ॥
 समानस्यामूर्ध्वप्रभृत्युदकेषु सः ॥ ८. २. ३५ ॥
 सहे क्त्वास्साढं साद्वात्स्साढा ॥ ८. २. ३६ ॥
 अष्टनो दीर्घः ॥ ८. २. ३७ ॥
 मन्त्रे सोमाश्वेन्द्रियविश्वदेव्यस्य मता ॥ ८. २. ३८ ॥
 ओषधेर्विभक्तावप्रथमायाम् ॥ ८. २. ३९ ॥
 संहितायाम् ॥ ८. २. ४० ॥
 ऋचितनुघमश्नुतकुट्टारुप्याणाम् ॥ ८. २. ४१ ॥
 इकस्सुभि ॥ ८. २. ४२ ॥
 ह्यचे [चो] तस्तिङः ॥ ८. २. ४३ ॥
 निपातस्य च ॥ ८. २. ४४ ॥
 तिसृचतस्रोर्नामि वा ॥ ८. २. ४५ ॥
 पसूर्वनोपधायादिश सुटि ॥ ८. २. ४६ ॥
 विश्वनोरनुनासिकः स्यात् ॥ ८. २. ४७ ॥
 जनिता मन्त्रे ॥ ८. २. ४८ ॥
 शमिता यज्ञे ॥ ८. २. ४९ ॥
 णेरयि ण्युचि ॥ ८. २. ५० ॥
 पुप्पुबोर्ल्यपि दीर्घः ॥ ८. २. ५१ ॥
 नाडामाङ्गयोगेऽपि ॥ ८. २. ५२ ॥

- आह च ॥ ८. २. ५३ ॥
 इरयारेत्रितस्वादीनामचीशुवौ वा ॥ ८. २. ५४ ॥
 भूसुधियोर्यणू ॥ ८. २. ५५ ॥
 नि[तनि]पत्योलोप उपधायाः ॥ ८. २. ५६ ॥
 घस्मिभसोर्हलि च ॥ ८. २. ५७ ॥
 श्रुशृणुपृकृवृभ्यो हेसिः ॥ ८. २. ५८ ॥
 अङि अ[अङितश्च] ॥ ८. २. ५९ ॥
 उतो लुग्वा ॥ ८. २. ६० ॥
 अमिपचियजिबपीनामत एतत् ॥ ८. २. ६१ ॥
 वाहो वग्रयचि ॥ ८. २. ६२ ॥
 तुरिष्टेयसोलोपः ॥ ८. २. ६३ ॥
 मन्त्रेष्वाङ्यादेरात्मनः ॥ ८. २. ६४ ॥
 र ऋत ऋजोर्षा ॥ ८. २. ६५ ॥
 ऋन्त्यावास्त्यवास्तमाध्वीहिरण्यमयानि ॥ ८. २. ६६ ॥
 ल्यपः क्त्वा वा ॥ ८. २. ६७ ॥
 कत्वो यक् ॥ ८. २. ६८ ॥
 इष्टीनां पीर्त्वीनमिति च ॥ ८. २. ६९ ॥
 छान्त्यादयः ॥ ८. २. ७० ॥
 अस्थ्यादीनामनङ् ॥ ८. २. ७१ ॥
 ई च द्विवचने ॥ ८. २. ७२ ॥
 हंस्ववस्वतपसां नुंसौ ॥ ८. २. ७३ ॥
 ऋत इस्तातोः ॥ ८. २. ७४ ॥
 न प्रथमाद्विर्वचने ॥ ८. २. ७५ ॥
 धुप्पदस्सदोरात् ॥ ८. २. ७६ ॥
 पृह[दुहे]रेर्निष्ठायाम् ॥ ८. २. ७७ ॥
 अहृताश्च ॥ ८. २. ७८ ॥
 सोमे हरितः ॥ ८. २. ७९ ॥

१. The original reads ऋत्यावा

२. The original reads हंस्वरचवस्व

प्रसितस्कभितस्तभितोत्तमितचत्तवितस्ताविशस्तृशंसृशास्तृतत्तृषत्तृषत्तृ-

द्वलितिक्षरितिक्षिमितिषमित्यभ्यमीतीति च ॥ ८. २. ८० ॥

बभूथाततन्थजगृह्यववर्थाः ॥ ८. २. ८१ ॥

सर्निससनिषांसंनेपावकादीनाम् ॥ ८. २. ८२ ॥

दाधो लोपो लेटि वा ॥ ८. २. ८३ ॥

मीनातेः शिति ह्रस्वः ॥ ८. २. ८४ ॥

तुकस्तुशम्यमिभ्य ईदृ ॥ ८. २. ८५ ॥

सार्वधातुकस्य ॥ ८. २. ८६ ॥

अस्त्विसिजभ्याम् ॥ ८. २. ८७ ॥

अभ्यस्तस्यापिति गुणो वा ॥ ८. २. ८८ ॥

ह्रस्वश्चोपधायाः ॥ ८. २. ८९ ॥

संघुर्द्धा दृदम्बार्थानाम् ॥ ८. २. ९० ॥

तलो डौ च ॥ ८. २. ९१ ॥

संघुर्ध्यादिषु गुणादयः प्रालिङः नित्यमुरुन् ॥ ८. २. ९२ ॥

न क्यचि दीर्घावपुत्रादीनाम् ॥ ८. २. ९३ ॥

दुरस्युद्रविणस्युर्वृषण्यति ॥ ८. २. ९४ ॥

अश्वाघस्यात् ॥ ८. २. ९५ ॥

देवसुमनोर्युजुषि कारके ॥ ८. २. ९६ ॥

कव्यध्वरपृतनस्य च्विलोपः ॥ ८. २. ९७ ॥

हाकोर्हि वा ॥ ८. २. ९८ ॥

सुधितवसुधितनमधितधिष्वधिपीयाः ॥ ८. २. ९९ ॥

स्ववनववस्मासुपसान्तां हि ॥ ८. २. १०० ॥

न कृपेद्वचुर्यडि ॥ ८. २. १०१ ॥

दाधर्तिदधर्निबोभूतनानिक्तेलप्यापनीफणत् ॥ ८. २. १०२ ॥

संसनिष्यदन्करीकन्कनिकदर्भाभृर्द्रास्वध्वतोद्विद्युतस्तरित्रतः सरीसृपतः परी-

वृजन्मसृज्यागनीगन्तीति च ॥ ८. २. १०३ ॥

ससूवश्रावभ्यासस्यत् ॥ ८. २. १०४ ॥

प्रसमुपोदः पादपूरणे द्वे ॥ ८. २. १०५ ॥

- सिद्धः संयोगात्मकोपो रीकवे ॥ ८. २. १०६ ॥
 ऋभ्यां मतोर्बः ॥ ८. २. १०७ ॥
 मनो जुह ॥ ८. २. १०८ ॥
 नादस्य ॥ ८. २. १०९ ॥
 भूरिदानस्सुह ॥ ८. २. ११० ॥
 ह्यप्रहोर्हस्य भः ॥ ८. २. १११ ॥
 वसन्तनिषत्तानुत्तप्रप्रतूर्तस्मर्तगूर्तानि ॥ ८. २. ११२ ॥
 अवयाभ्येत वा ॥ ८. २. ११३ ॥
 पुरोधा उक्थशास्त्र ॥ ८. २. ११४ ॥
 अस्मसुधसवसां रो वा ॥ ८. २. ११५ ॥
 भुवश्च मेहाव्याहनेः ॥ ८. २. ११६ ॥
 नमश्चर्दशिखनमनुष्ववृषण्वत्सु वृषणश्चायस्मयसक्कदादयः ॥ ८. २. ११७ ॥
 अधउपरिभ्यां सिद्धासीतः प्लुतः ॥ ८. २. ११८ ॥
 भोमभ्यादाने ॥ ८. २. ११९ ॥
 ये यज्ञकर्मणि ॥ ८. २. १२० ॥
 याज्यान्तः ॥ ८. २. १२१ ॥
 पचः प्रश्नान्तादिवत् ॥ ८. २. १२२ ॥
 प्रणवष्टेः ॥ ८. २. १२३ ॥
 येयजामहेभूहिप्रेष्यभौषडावाहानामादेः ॥ ८. २. १२४ ॥
 ओभावयाश्रवबेत्यग्नीत्प्रेषणे पेरस्य च ॥ ८. २. १२५ ॥
 मतुवसुवनांसस्संबुद्धौ ॥ ८. २. १२६ ॥
 ऋक्षनच्छवि वा ॥ ८. २. १२७ ॥
 दीर्घादणि समानपदे ॥ ८. २. १२८ ॥
 स्वतवान् वायौ ॥ ८. २. १२९ ॥

१. The original reads हः

२. This portion is written as a separate sūtra in the original.

३. The original omits ये

४. This portion is written as a separate sūtra in the original.

५. This portion is written as a separate sūtra in the original.

अ. ८. पा. २. सू. १६०]

भोजविरचितम्

रस्सोप्रक्षिरकपरयोः ॥ ८. २. १३० ॥

कः करत्करतिक्कधिकृतेश्वनिदितेः ॥ ८. २. १३१ ॥

पञ्चम्याः परावश्यर्थे ॥ ८. २. १३२ ॥

पातौ वा ॥ ८. २. १३३ ॥

षष्ठ्याः पतिपुत्रपृष्ठपारपदपयस्पोषेषु ॥ ८. २. १३४ ॥

इडाया वा ॥ ८. २. १३५ ॥

सहेः साढस्सण्यः ॥ ८. २. १३६ ॥

तादियुष्मत्तततध्रुष्वन्तःपादम् ॥ ८. २. १३७ ॥

यञ्जुषि वा ॥ ८. २. १३८ ॥

पूर्वपदात् ॥ ८. २. १३९ ॥

स्तुतस्तोमादीनाम् ॥ ८. २. १४० ॥

सुषः ॥ ८. २. १४१ ॥

सनोरेनः ॥ ८. २. १४२ ॥

ऋतर्तिपृतनाभ्यः सहः ॥ ८. २. १४३ ॥

न रपरसुपिस्तृजिस्पृशिस्पृहां स्वनस्तसोमसवनमुखानां द्विरक्तौ ॥ ८. २. १४४ ॥

किं सानुसवनयोश्च ॥ ८. २. १४५ ॥

निव्यभिभ्योऽङ्गयवाये वा ॥ ८. २. १४६ ॥

उदस्कन्द्रेलोपः ॥ ८. २. १४७ ॥

ऋतोऽवग्रहाणो णः ॥ ८. २. १४८ ॥

धातुस्पोरुभ्यो हनः ॥ ८. २. १४९ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

(सप्तमाध्यायस्य) द्वितीयः पादः

समाप्तः

१. This is written along with the previous sūtra in the original.

२. This portion is written separate sūtra in the original.

अथ तृतीयः पादः

सरस्सनि शिष्टो बलीनानविकरणस्य ॥ ८. ३. १ ॥

विभक्तिभिन्नस्योर्णवः ॥ ८. ३. २ ॥

कृतश्च ॥ ८. ३. ३ ॥

स्वरविधौ व्यञ्जनमविद्यमानवत् ॥ ८. ३. ४ ॥

अनुदात्तं पदमेकवर्जम् ॥ ८. ३. ५ ॥

अविस्ताया अतोत्रे नाशोऽन्वादेशे ॥ ८. ३. ६ ॥

आगमश्च ॥ ८. ३. ७ ॥

दिशस्वासान्डीष ॥ ८. ३. ८ ॥

ओर्गुणात् ॥ ८. ३. ९ ॥

यत्रोदात्तलोपस्स उदात्तः ॥ ८. ३. १० ॥

ह्रियासामः ॥ ८. ३. ११ ॥

असंख्याव्ययादेरुधसो डीप् ॥ ८. ३. १२ ॥

प्रत्ययस्यादिः ॥ ८. ३. १३ ॥

धातोरञ्चः ॥ ८. ३. १४ ॥

कर्पात्त्वतोर्ध्वः ॥ ८. ३. १५ ॥

उच्छम्लेच्छज्जलपभक्षमग्न्यलेहदेहरेवलेखरभागयुगानां च ॥ ८. ३. १६ ॥

वेदवेगवेष्टवन्धानां करणे ॥ ८. ३. १७ ॥

साम्बतापयोर्भाषगर्हायाम् ॥ ८. ३. १८ ॥

वधव्यधजपाः ॥ ८. ३. १९ ॥

गरवरो वृष्णे श्वस्रयोः ॥ ८. ३. २० ॥

स्तुयुदुवः कासुपसुहाच्छन्दसि ॥ ८. ३. २१ ॥

वर्तनि स्तोत्रे ॥ ८. ३. २२ ॥

१. This and the next sūtra are written together in the original.

- उत्तरोत्तरशश्वत्तमाः ॥ ८. ३. २३ ॥
तोदेयकौ च ॥ ८. ३. २४ ॥
वार्यदशैकादशिकाः ॥ ८. ३. २५ ॥
स्त्रियां क्यपः ॥ ८. ३. २६ ॥
मन्त्रे वृषे च मनविद्भूविरादिभ्यः क्तिनः ॥ ८. ३. २७ ॥
उत्थादीनामङ्गसे ॥ ८. ३. २८ ॥
चित्तः ॥ ८. ३. २९ ॥
तद्धितस्य ॥ ८. ३. ३० ॥
कितः ॥ ८. ३. ३१ ॥
भवतष्टभः ॥ ८. ३. ३२ ॥
मातृद्वयस्यसामान्यम् ॥ ८. ३. ३३ ॥
तयस अयोनुभात् ॥ ८. ३. ३४ ॥
त्रयसदातितिसृभ्यो जसः ॥ ८. ३. ३५ ॥
समासे वा ॥ ८. ३. ३६ ॥
चतुरः शसि ॥ ८. ३. ३७ ॥
सुप्येकाचोनाद्वादयः[चोदात्तादयः ?] ॥ ८. ३. ३८ ॥
अन्तोदात्तादुत्तरपदादनित्यसमासे वा ॥ ८. ३. ३९ ॥
अञ्जेदच्छन्दस्याशिस्फुट् ॥ ८. ३. ४० ॥
पदभोमासहभिशाण्पुठरैद्युभ्यः ॥ ८. ३. ४१ ॥
ऊढ उपधायाः ॥ ८. ३. ४२ ॥
मातोऽष्टनः ॥ ८. ३. ४३ ॥
तसादिश्चेदमः ॥ ८. ३. ४४ ॥
शतुरौ मेक्यजादि[?] ॥ ८. ३. ४५ ॥
वृहन्महत्यां च ॥ ८. ३. ४६ ॥
उदात्तयणो ह्रस्वपूर्वात् ॥ ८. ६. ४७ ॥
नोद्धात्वोः ॥ ८. ३. ४८ ॥

१. The original reads चित्तवतः

३. The original reads सुप्येका-

२. This and the next sūtra are written together in the original.

४. The original reads ब्रह्मन् भगव्यां

ह्रस्वेनुभ्यो मतुप् ॥ ८. ३. ४९ ॥
 नाववर्णात् [१] ॥ ८. ३. ५० ॥
 नांविधौ ह्रस्वाद्वा ॥ ८. ३. ५१ ॥
 ड्यादछन्दसि बहुलम् ॥ ८. ३. ५२ ॥
 तितिष्णुः [१] संख्याया हलादि ॥ ८. ३. ५३ ॥
 झल्युपोत्तमम् ॥ ८. ३. ५४ ॥
 वा भाषायाम् ॥ ८. ३. ५५ ॥
 नगोश्वराडङ्कुङ्कुञ्जयः ॥ ८. ३. ५६ ॥
 दिवो झल् ॥ ८. ३. ५७ ॥
 नुर्वा ॥ ८. ३. ५८ ॥
 तित्स्वरितम् ८. ३. ५९ ॥
 तास्वात्मनेपदेषुपदेशभ्यांलसार्वधातुकम् [१] ॥ ८. ३. ६० ॥
 विदिग्धि विदिहस्विभ्यः ॥ ८. ३. ६१ ॥
 न शतृशानन्शानच्चः ॥ ८. ३. ६२ ॥
 सिच आदिरुदात्तो वा ॥ ८. ३. ६३ ॥
 विद्वनिटः ॥ ८. ३. ६४ ॥
 स्वपश्वसर्हिसामच्यनिटि ॥ ८. ३. ६५ ॥
 अभ्यस्तदीधीवेवीडामादिः ॥ ८. ३. ६६ ॥
 अनुदात्ते च ॥ ८. ३. ६७ ॥
 भीष्मीभृष्टमदंजनदरिद्राजगरां पिति ॥ ८. ३. ६८ ॥
 पूर्वं लिति ॥ ८. ३. ६९ ॥
 किंसर्वनामबहुनामघोषादीनां तसि ॥ ८. ३. ७० ॥
 रघौ वा [१] ॥ ८. ३. ७१ ॥
 णमुल्यादिः ॥ ८. ३. ७२ ॥
 उपदेशेऽचःकर्तृयकि ॥ ८. ३. ७३ ॥
 जनसनस्ननतनां च ॥ ८. ३. ७४ ॥

१. The original reads तमतुप्

३. The original reads अध्यादीनां

२. The original reads मदञ्जनदरि-

द्राजगतां

थलि सेटीडन्तश्च वा ॥ ८. ३. ७५ ॥

भित्त्यादिर्निस्त्रिमलुमति ॥ ८. ३. ७६ ॥

भामन्त्रितस्य ॥ ८. ३. ७७ ॥

पथिमथोः सुटि ॥ ८. ३. ७८ ॥

सर्वस्यानकः सुपि ॥ ८. ३. ७९ ॥

भन्तश्च तवै युगपत् ॥ ८. ३. ८० ॥

क्षयो निवासे ॥ ८. ३. ८१ ॥

जयः करणे ॥ ८. ३. ८२ ॥

वृषजन्ज्वरग्रहहयगयनयतयांशवद्वेदसूदानाम् ॥ ८. ३. ८३ ॥

गुहाराधाराकाराधातिमन्त्रकामयामकल्पपादवहमहाराजिकदाण्डाजिनिका-

ण्डीरपात्रियादीनां संज्ञायामुपमानम् ॥ ८. ३. ८४ ॥

शमरणौ भावकर्मणोः ॥ ८. ३. ८५ ॥

कस्य द्व्यचो ना [?] ॥ ८. ३. ८६ ॥

शुष्कधृष्टौ ॥ ८. ३. ८७ ॥

आशितः कर्ता ॥ ८. ३. ८८ ॥

रिक्ते वा ॥ ८. ३. ८९ ॥

जुष्टार्पितौ छन्दसि ॥ ८. ३. ९० ॥

नित्यं मन्त्रे ॥ ८. ३. ९१ ॥

युष्मदसदोः कसि ॥ ८. ३. ९२ ॥

ऊयि च ॥ ८. ३. ९३ ॥

द्व्यचोः [?] यतो नावः ॥ ८. ३. ९४ ॥

ईद्वन्द्वशंसदुहकुण्डपां ण्यतः ॥ ८. ३. ९५ ॥

वेण्विन्धानयोर्वा ॥ ८. ३. ९६ ॥

त्यागरागहासकुहश्चठक्रथाताम् ॥ ८. ३. ९७ ॥

उपोत्तमं रितः ॥ ८. ३. ९८ ॥

चको वा ॥ ८. ३. ९९ ॥

भोत्समानोदराद्यति ॥ ८. ३. १०० ॥

सोदराद्यत् ॥ ८. ३. १०१ ॥

अपूतक्रतोर्द्व्यामैत् ॥ ८. ३. १०२ ॥

अस्थ्यादीनामध् ॥ ८. ३. १०३ ॥

- लुकादिष्वडादौ ॥ ८. ३. १०४ ॥
 मता वा ॥ ८. ३. १०५ ॥
 स्त्री संज्ञायाम् ॥ ८. ३. १०६ ॥
 मन्यईवत्यवत्योः ॥ ८. ३. १०७ ॥
 चावतवृद्धिते ॥ ८. ३. १०८ ॥
 प्रातिपदिकस्य ॥ ८. ३. १०९ ॥
 पाटलापालङ्काम्बासागरार्थानाम् ॥ ८. ३. ११० ॥
 गेहार्थानामस्त्रियाम् ॥ ८. ३. १११ ॥
 गुदस्य च ॥ ८. ३. ११२ ॥
 न्यपूर्वस्त्रीविषयस्य ॥ ८. ३. ११३ ॥
 क्कान्तस्याहमादेः ॥ ८. ३. ११४ ॥
 द्विष्टवत् सेरतिशयान्तानाम् ॥ ८. ३. ११५ ॥
 दक्षिणस्य साधौ ॥ ८. ३. ११६ ॥
 स्वाङ्गाख्यायामादिर्वा ॥ ८. ३. ११७ ॥
 छन्दसि ॥ ८. ३. ११८ ॥
 कृष्णस्याम्बुगाख्या चेत् ॥ ८. ३. ११९ ॥
 वा नामधेयरूप ॥ ८. ३. १२० ॥
 शुक्रगौरग्योरादिः ॥ ८. ३. १२१ ॥
 अकुष्ठोदकबकवशानां छन्दसि ॥ ८. ३. १२२ ॥
 पृष्ठस्य च ॥ ८. ३. १२३ ॥
 वा भाषायाम् ॥ ८. ३. १२४ ॥
 अर्जुनस्य तृणाख्या चेत् ॥ ८. ३. १२५ ॥
 अर्यस्य स्वाम्याख्या चेत् ॥ ८. ३. १२६ ॥
 आशाया अदिगाख्या चेत् ॥ ८. ३. १२७ ॥

१. The original reads पादलाका-
लप्तां वा

२. This and the next sūtra are
written together in the
original.

३. This portion is written as a
separate sūtra in the ori-
ginal.

४. The original reads ग्लोरादिः

- नक्षत्राणामविषयाणाम् ॥ ८. ३. १२८ ॥
 न कुपूर्वाः कृत्तिकाख्या चेत् ॥ ८. ३. १२९ ॥
 घृतादीनाम् ॥ ८. ३. १३० ॥
 ज्येष्ठकनिष्ठबोर्वयसि ॥ ८. ३. १३१ ॥
 बिल्वतिथ्ययोः स्वरितो वा ॥ ८. ३. १३२ ॥
 अथादिः प्राक्छकटेः ॥ ८. ३. १३३ ॥
 ह्रस्वान्तस्य स्त्रीविषयस्य ॥ ८. ३. १३४ ॥
 नविषयस्यानिसन्तस्य ॥ ८. ३. १३५ ॥
 तृणधान्यानाञ्च द्वयम् ॥ ८. ३. १३६ ॥
 स्वाङ्गशिष्टामदन्तानाम् ॥ ८. ३. १३७ ॥
 प्राणिनां कुपूर्वः ॥ ८. ३. १३८ ॥
 कर्तुवणः कृत्रिमाख्या चेत् ॥ ८. ३. १३९ ॥
 उन्वन्नन्तानाम् ॥ ८. ३. १४० ॥
 वर्णानां तणतिनितान्तानाम् ॥ ८. ३. १४१ ॥
 ह्रस्वान्तस्य ॥ ८. ३. १४२ ॥
 ह्रस्वमनुत्ताच्छील्ये ॥ ८. ३. १४३ ॥
 अक्षस्यादेवनस्य ॥ ८. ३. १४४ ॥
 अर्धस्यासमद्योतने ॥ ८. ३. १४५ ॥
 प्रीतिद्रव्यानाम् ॥ ८. १. १४६ ॥
 ग्रामादीनां च ॥ ८. ३. १४७ ॥
 लुब्धन्तस्योपमेयनामधेयस्य ॥ ८. ३. १४८ ॥
 नैवृक्षपर्वतविशेषव्याघ्रसिंहमहिषाणाम् ॥ ८. ३. १४९ ॥
 राजविशेषस्य यमन्वा चेत् ॥ ८. ३. १५० ॥

१. The original reads तृणनिति-
 कर्तानां
 २. The original omits ह
 ३. The original reads this sūtra
 thus:—

अर्धस्य ॥
 यमनामधेयस्य ॥

४. This and the next two sūtras
 are omitted in the original.
 ५. The original reads नक्षत्रपर्वत
 ६. The original reads विषयाख्या

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ८. पा. ३. सू. १५१.]

लघावन्ते द्वयोश्च बह्वो गुरुः ॥ ८. ३. १५१ ॥
 स्त्रीविषयवर्णाक्षुपूर्वाणाम् ॥ ८. ३. १५२ ॥
 शकुनीनां च लघुपूर्वम् ॥ ८. ३. १५३ ॥
 नर्तुप्राणाख्यायाम् ॥ ८. ३. १५४ ॥
 धान्यानां च वृक्षक्षान्तानाम् ॥ ८. ३. १५५ ॥
 जनपदशब्दानामपर्वतानाम् ॥ ८. ३. १५६ ॥
 हयादीनां असंयुक्तलान्तानामन्तः पूर्वं वा ॥ ८. ३. १५७ ॥
 हगन्तानां च द्वयम् ॥ ८. ३. १५८ ॥
 अथ द्वितीयं प्रागीषात् ॥ ८. ३. १५९ ॥
 द्वैचां प्राङ्मकारात् ॥ ८. ३. १६० ॥
 स्वाङ्गानामकुर्वादीनाम् ॥ ८. ३. १६१ ॥
 मौदीनाम् ॥ ८. ३. १६२ ॥
 शादीनां शाकानाम् ॥ ८. ३. १६३ ॥
 पातानां गुर्वादीनाम् ॥ ८. ३. १६४ ॥
 युतान्यण्यन्तानाम् ॥ ८. ३. १६५ ॥
 मकरवहट्पारेवतवितस्तेस्वार्जिद्राक्षाकलोमकाष्टपेष्टकाशीनामादिर्वा ॥
 ८. ३. १६६ ॥
 छन्दसि च ॥ ८. ३. १६७ ॥
 कर्दमादीनाम् ॥ ८. ३. १६८ ॥
 सुगन्धिते जनस्यते वा ॥ ८. ३. १६९ ॥

१. The original reads वर्णामक्ष-
पूर्वाणां
२. This portion is written as a
separate sūtra in the ori-
ginal.
३. The original reads वृक्षवृक्ष-
स्तानां and as a separate sūtra.
४. This portion is written as a
separate sūtra in the ori-
ginal.

५. The original reads त्यषां and
as part of the previous sūtra.
६. The original reads अकुपादीनां
७. This and the next three sūtras
are written together in the
original.
८. The original reads वहट्वारेच-
स्तेषाजि...क्षाकलोमकाष्टपेष्ट-
काशीनां

नपः फलान्त्तानम् ॥ ८. ३. १७० ॥

वान्तस्यान्त्यात् पूर्वम् ॥ ८. ३. १७१ ॥

थान्तस्य च नालघुनी ॥ ८. ३. १७२ ॥

शिशुमारोदुम्बरबलीवर्द्धाष्टरपुष्करवसां च ॥ ८. ३. १७३ ॥

साङ्काश्यकाम्पील्यनासिक्यादावाघाटानां वा ॥ ८. ३. १७४ ॥

ईषान्तस्य ह्यादेः ॥ ८. ३. १७५ ॥

उशीरदाशेरकपालालशेवालक्ष्यामाकशारीरशरावहृद्बहिरण्यारण्यापस्यादेव -
राणाम् ॥ ८. ३. १७६ ॥

महिष्याषाढ्योर्जायोष्टकाख्या चेत् ॥ ८. ३. १७७ ॥

शकटिशकटयोरक्षरमक्षरं पर्यायेण ॥ ८. ३. १७८ ॥

गोष्ठजब्राह्मणनामधेयस्य ॥ ८. ३. १७९ ॥

पारावतस्योपोत्तमवर्जम् ॥ ८. ३. १८० ॥

धूम्रजानुमुखकेशकालवालस्थालीपाकानामधूजलस्थानाम् ॥ ८. ३. १८१ ॥

कपिकेशहरिकेशयोश्छन्दसि ॥ ८. ३. १८२ ॥

न्यद्रुखरौ स्वरितौ ॥ ८. ३. १८३ ॥

न्यर्धुवल्बलकशयोरादिः ॥ ८. ३. १८४ ॥

तिल्यशिक्यमर्त्यकाभर्म्यधान्यकन्याराजन्यमनुष्याणामन्तः ॥ ८. ३. १८५ ॥

बिल्वभस्त्र्यवीर्याणि छन्दसि ॥ ८. ३. १८६ ॥

त्वत्त्वंसमसिमेनेमेत्यनुष्ठानि ॥ ८. ३. १८७ ॥

सिमस्याथर्वणेऽन्त उदात्तः ॥ ८. ३. १८८ ॥

निपाता आद्युदात्ताः ॥ ८. ३. १८९ ॥

उपसर्गाभ्याभिवर्जम् ॥ ८. ३. १९० ॥

एवादीनामन्तः ॥ ८. ३. १९१ ॥

वावादीनामुभावुदात्तौ ॥ ८. ३. १९२ ॥

आद्योऽनुदात्ताः ॥ ८. ३. १९३ ॥

यथेति पादान्ते ॥ ८. ३. १९४ ॥

प्रकारादि द्विर्लक्षौ परस्य ॥ ८. ३. १९५ ॥

१. The original reads भाल

३. The original reads त्वसम-

२. The original reads मत्स्ववीर्याणि

४. The original reads दोषे

शेषं सर्वमनुदासम् ॥ ८. ३. १९६ ॥

वक्रसादयः ॥ ८. ३. १९७ ॥

तद्वदामन्त्रितम् ॥ ८. ३. १९८ ॥

तिष्ठो गोत्रब्रुवप्रवचनप्रकथनप्रहसनप्रायन्यायप्रवक्ष्यक्षणाविचक्षणस्वाध्यायभूयि-
ष्ठानि ॥ ८. ३. १९९ ॥

कुत्सनाभीस्थययोर्नाम वा ॥ ८. ३. २०० ॥

तिकृकृतिष्ठः ॥ ८. ३. २०१ ॥

न लुट् ॥ ८. ३. २०२ ॥

निपातैर्यदिहन्तकुविभेदेष्वण्कश्चिद्यत्रयुक्तम् ॥ ८. ३. २०३ ॥

नह प्रत्यारम्भे ॥ ८. ३. २०४ ॥

सत्यं प्रश्ने ॥ ८. ३. २०५ ॥

भङ्गात् प्रातिलोम्ये ॥ ८. ३. २०६ ॥

हि च ॥ ८. ३. २०७ ॥

छन्दस्यनेकमपि साकाङ्क्षम् ॥ ८. ३. २०८ ॥

पुरा च परीप्सायां वा ॥ ८. ३. २०९ ॥

अहो च ॥ ८. ३. २१० ॥

पूजायां नित्यम् ॥ ८. ३. २११ ॥

तुपस्थपक्ष्यताहैः पूजायाम् ॥ ८. ३. २१२ ॥

यावद्यथाभ्याम् ॥ ८. ३. २१३ ॥

उपसर्गव्यपेतम् ॥ ८. ३. २१४ ॥

शेषे वा ॥ ८. ३. २१५ ॥

नन्वलुब्धेषणायाम् ॥ ८. ३. २१६ ॥

जात्वपूर्वम् ॥ ८. ३. २१७ ॥

आहो उताहो चानन्तरं वा ॥ ८. ३. २१८ ॥

किञ्चुत्तं च चिदुत्तरम् ॥ ८. ३. २१९ ॥

क्रियाप्रश्नेऽनुपसर्गमप्रतिषिद्धम् ॥ ८. ३. २२० ॥

छोपे वा ॥ ८. ३. २२१ ॥

१. The original omits पूजायां

३. The original reads सान्तरं and

२. The original reads च

that as a separate sūtra.

बद्धमत्याद्यवायेऽपि ॥ ८. ३. २२२ ॥

कामचारे वा ॥ ८. ३. २२३ ॥

पृथिमन्धे प्रहासे लट् ॥ ८. ३. २२४ ॥

गत्यर्थलोटाल्ङ् न चेत् कारकं सर्वान्यत् ॥ ८. ३. २२५ ॥

लोऽयत् ॥ ८. ३. २२६ ॥

सोपसर्गमनुत्तमं वा ॥ ८. ३. २२७ ॥

हन्त च ॥ ८. ३. २२८ ॥

माम एकान्तरमामन्त्रितमनन्तिके ॥ ८. ३. २२९ ॥

यद्धितुपरं छन्दसि ॥ ८. ३. २३० ॥

चनचिदिवगोत्रादितद्धिताम्रेडितेऽनुपसर्गात् ॥ ८. ३. २३१ ॥

चवाहाहैवेषु च ॥ ८. ३. २३२ ॥

चवाभ्या प्रथमा ॥ ८. ३. २३३ ॥

हेति क्षियायाम् ॥ ८. ३. २३४ ॥

अहेति विनियोगे च ॥ ८. ३. २३५ ॥

चादलोप एवेत्यवधारणे ॥ ८. ३. २३६ ॥

चादिलोपो वा ॥ ८. ३. २३७ ॥

वैपवाभ्यां छन्दसि ॥ ८. ३. २३८ ॥

एकान्याभ्यां तुल्यार्थाभ्याम् ॥ ८. ३. २३९ ॥

पूजनेभ्यः ॥ ८. ३. २४० ॥

काष्ठदारूणामातापुत्रवेशानाङ्गातायुतान्नुतभृशघोरपरमस्वतिभ्यः ॥ ८. ३. २४१ ॥

पूजितमनुदात्तसमासे ॥ ८. ३. २४२ ॥

सोपसर्गमपि तिङ् ॥ ८. ३. २४३ ॥

क्रियायाः कुत्सने सुप्यगोत्रादौ ॥ ८. ३. २४४ ॥

बह्वर्थे वा ॥ ८. ३. २४५ ॥

गतिर्गतौ ॥ ८. ३. २४६ ॥

१. The original reads this as two

sūtras:—

एवमभ्ये ॥

प्रधासे इद ॥

२. The original reads this portion

as a separate sūtra.

तिङ्गुदात्तवति ॥ ८. ३. २४७ ॥
 प्रत्ययान्ते च ॥ ८. ३. २४८ ॥
 सुबामन्त्रिते पराङ्गवत्तन्निमित्तम् ॥ ८. ३. २४९ ॥
 समानाधिकरणे च ॥ ८. ३. २५० ॥
 परमपि छन्दसि ॥ ८. ३. २५१ ॥
 नाव्ययमनव्ययीभावः ॥ ८. ३. २५२ ॥
 एकश्रुति दूरात्संबुद्धौ ॥ ८. ३. २५३ ॥
 यङ्गकर्मण्यङ्गपेन्यङ्गसामसु ॥ ८. ३. २५४ ॥
 उच्चैस्तरां बौषट्का ॥ ८. ३. २५५ ॥
 छन्दसि वा ॥ ८. ३. २५६ ॥
 स्वरितात्संहितायामनुदात्तानाम् ॥ ८. ३. २५७ ॥
 उदात्तस्वरितपरस्य सन्नतरः ॥ ८. ३. २५८ ॥
 न सुब्रह्मण्यायाम् ॥ ८. ३. २५९ ॥
 देवब्रह्मणोः स्वरितस्त्वनुदात्तः ॥ ८. ३. २६० ॥
 शेष उदात्तः ॥ ८. ३. २६१ ॥
 असावमुच्येत्यन्तः स्यान्तस्यावोत्तमश्च[?] ॥ ८. ३. २६२ ॥
 वा नास्ति ॥ ८. ३. २६३ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

अष्टमस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

अथ चतुर्थः पादः

—(०)—

- समासस्यान्तः ॥ ८. ४. १ ॥
बहुमीदृही प्रकृत्या पूर्वपदम् ॥ ८. ४. २ ॥
द्वितीयातृतीयातुल्यार्थोपमानकृत्या नञ् ॥ ८. ४. ३ ॥
कुप्रादयस्तत्पुरुषे ॥ ८. ४. ४ ॥
शीलिकामिभस्याचरिभ्यो णो वणोनेते ॥ ८. ४. ५ ॥
गाघलवणयोः प्रमाणे ॥ ८. ४. ६ ॥
द्विगौ ॥ ८. ४. ७ ॥
दाथो दायादेः ॥ ८. ४. ८ ॥
प्रतिबन्धिचिरकृच्छूबोः ॥ ८. ४. ९ ॥
पदेपदेऽपदेशे ॥ ८. ४. १० ॥
निपाते वातत्राणे ॥ ८. ४. ११ ॥
शारदेऽनार्तवे ॥ ८. ४. १२ ॥
अध्वर्युकषाययोजातौ ॥ ८. ४. १३ ॥
सदृशप्रतिरूपयोः सादृश्ये ॥ ८. ४. १४ ॥
गन्तव्यपण्यं वाणिजे ॥ ८. ४. १५ ॥
मात्रोपहोपक्रमच्छाये नपुंसके ॥ ८. ४. १६ ॥
सुखप्रियोर्हिते ॥ ८. ४. १७ ॥
प्रीतौ च ॥ ८. ४. १८ ॥
खं स्वामिनि ॥ ८. ४. १९ ॥
अभूवाक्चिदिधिषु ॥ ८. ४. २० ॥
पत्यावैश्वर्ये ॥ ८. ४. २१ ॥
वा भुवनम् ॥ ८. ४. २२ ॥
भाशङ्काबाधनेदीयस्तु संभावने ॥ ८. ४. २३ ॥

१. The original reads गय-

२. The original reads बहुवचनम्

पूर्वे भूतपूर्वे ॥ ८. ४. २४ ॥

सविधसनीडसमर्बादसघेशसदेशेषु सामीप्ये ॥ ८. ४. २५ ॥

विस्पष्टविचित्राविकल्पकसंपन्नपटुपाण्डितकुशलचपलनिपुणा गुणवचनेषु ॥
८. ४. २६ ॥

इगन्तकालकपालभगालशरावेषु द्विगौ ॥ ८. ४. २७ ॥

बहु वा ॥ ८. ४. २८ ॥

दिष्टिवितस्त्योश्च ॥ ८. ४. २९ ॥

श्रज्यावमकन्पापवस्तु भावे कर्मधारये ॥ ८. ४. ३० ॥

कुमारः ॥ ८. ४. ३१ ॥

आदिः प्रत्येनसि ॥ ८. ४. ३२ ॥

पूगेषु वा ॥ ८. ४. ३३ ॥

महान्मीक्षपराङ्मुष्टीष्वासजाबालभारभारतहैलिहिलरौरवप्रवृद्धेषु ॥
८. ४. ३४ ॥

ध्रुल्लकश्च वैश्वदेवे ॥ ८. ४. ३५ ॥

कतरकतमौ वा ॥ ८. ४. ३६ ॥

भार्यो ब्राह्मणकुमारयोः ॥ ८. ४. ३७ ॥

राजा च ॥ ८. ४. ३८ ॥

षष्ठी प्रत्येनसि ॥ ८. ४. ३९ ॥

ग्रामश्च शिल्पिनि ॥ ८. ४. ४० ॥

राजा च प्रशंसायाम् ॥ ८. ४. ४१ ॥

१. This portion is written as a separate sūtra in the original.

२. The original reads कल्काकीपाल

३. This portion is written as a separate sūtra in the original.

४. This and the next sūtra are written together in the original.

५. The original reads this as two sūtras:—

श्रज्यकम्बा ॥

प्रवदवमेषु भावे कर्मधारये ॥

६. The original reads भारकलि-
हेलिभिल

७. This and the next sūtra are written together in the original thus:—षष्ठीप्रशंसोसिद्धा-
मश्च

के नित्यार्थे ॥ ८. ४. ४२ ॥

अनिष्टा ॥ ८. ४. ४३ ॥

द्वितीयानुपसर्गे ॥ ८. ४. ४४ ॥

तृतीया कर्मणि ॥ ८. ४. ४५ ॥

गनिरनन्तरः ॥ ८. ४. ४६ ॥

तादौ च नितिकृत्यतौ ॥ ८. ४. ४७ ॥

तवैचान्तो युगपत् ॥ ८. ४. ४८ ॥

अनिगन्तोऽञ्चतौ वप्रत्यये ॥ ८. ४. ४९ ॥

न्यधी च ॥ ८. ४. ५० ॥

ईषद्वा ॥ ८. ४. ५१ ॥

हिरण्यपरिमाणं धने ॥ ८. ४. ५२ ॥

प्रथमोऽचिरोपसंपत्ता ॥ ८. ४. ५३ ॥

उष्ट्रस्सादिवाम्योः ॥ ८. ४. ५४ ॥

गौः सादसादिसारथिषु ॥ ८. ४. ५५ ॥

कुरुवृजी गार्हपत्यं देवसूतिद्विजुतिषु ॥ ८. ४. ५६ ॥

नितो वसुश्च ॥ ८. ४. ५७ ॥

रिक्तगुर्वसुनजरस्यश्लिष्टदृष्टरूपापारेवडवातैतिलकद्रूदासीभारादीनां च ॥

८. ४. ५८ ॥

पण्यकम्बलः संज्ञायाम् ॥ ८. ४. ५९ ॥

चतुर्थी प्रकृतौ ॥ ८. ४. ६० ॥

अर्थे ॥ ८. ४. ६१ ॥

के च ॥ ८. ४. ६२ ॥

परिग्रथुणापावर्ज्यमानाहोरात्रावयवेषु ॥ ८. ४. ६३ ॥

राजन्यबहुवचनद्वन्द्वेऽन्धकवृष्णिषु ॥ ८. ४. ६४ ॥

संख्या ॥ ८. ४. ६५ ॥

१. This is written as part of the previous sūtra in the original.

२. This and the next sūtra are written together in the original.

कार्तिकौजपसावर्णिमाण्डूकेबकुलवार्चलेयशैतिकाक्षपाञ्चालेयावन्त्याश्मकावि-

मसकामविद्याण्डवितण्डशाकलशुनकशणकबाभ्रवयाभ्यानुवाक्यावरस -

जरझरासृत्युस्त्रीकुमारेषुकपिपैलक्ष्यापर्णेवे ॥ ८. ४. ६६ ॥

कुन्तिचिन्तिमुराष्ट्रे ॥ ८. ४. ६७ ॥

बाम्रवशालङ्कायनदानच्युतयोः ॥ ८. ४. ६८ ॥

बाचार्योपसर्जनान्तेवासिनां चामोदः ॥ ८. ४. ६९ ॥

पैप्पलादेर्वा ॥ ८. ४. ७० ॥

सप्तमीसिद्धशुष्कपकबन्धेष्वकाकालात् ॥ ८. ४. ७१ ॥

आद्युदात्तम् ॥ ८. ४. ७२ ॥

धर्म्ये अहरणे ॥ ८. ४. ७३ ॥

हरियुक्ते च ॥ ८. ४. ७४ ॥

बाध्यक्षे ॥ ८. ४. ७५ ॥

पापं शिल्पिनि ॥ ८. ४. ७६ ॥

गोत्रान्तेवासिमाणवब्राह्मणेषु क्षेपे ॥ ८. ४. ७७ ॥

अङ्गानि मैरेये ॥ ८. ४. ७८ ॥

भक्ताख्यास्तदर्थेषु ॥ ८. ४. ७९ ॥

गोबिडालसैन्धवैपूषमानेषु ८. ४. ८० ॥

अके जीविकायाः ॥ ८. ४. ८१ ॥

प्राचां क्रीडायाम् ॥ ८. ४. ८२ ॥

अणि नियुक्ते ॥ ८. ४. ८३ ॥

शिल्पिन्यां जीविकयाः ॥ ८. ४. ८४ ॥

संज्ञायां च ॥ ८. ४. ८५ ॥

गोतन्त्रित्वं पाले ॥ ८. ४. ८६ ॥

णिनि ॥ ८. ४. ८७ ॥

शब्दार्थप्रकृतावेवोपमानम् ॥ ८. ४. ८८ ॥

१. The original reads काञ्कोपज-
सावर्णि

२. The original reads वाले and
as part of the next sūtra.

२. The original reads this and the
next two sūtras thus :—

आद्युदात्त धर्म्ये ॥

अहरणे हरियुक्तं च ॥

पुष्करोद्गीयोविप्रहारिषु चागतः ॥ ८. ४. ८९ ॥
 मस्थे वा ॥ ८. ४. ९० ॥
 क्षीरमगिनिग्रामाहोत्तमर्तुगोष्ठु ॥ ८. ४. ९१ ॥
 मश्वगर्गव्युष्टास्त्रिपात्रे ॥ ८. ४. ९२ ॥
 गणैकशीतिपादपाताः ॥ ८. ४. ९३ ॥
 पात्रे समितादीनां च ॥ ८. ४. ९४ ॥
 दीर्घकाशनुषम्राष्टवटं जे ॥ ८. ४. ९५ ॥
 मन्त्यात्पूर्वं बह्वचः ॥ ८. ४. ९६ ॥
 मनिवासि ग्रामे ॥ ८. ४. ९७ ॥
 घोषकटपल्लवद्वदबदराभ्वस्थशाल्मलिशिलिपिक्कलमुनितुणकूटकुन्दरश्म्येस्सु ॥
 ८. ४. ९८ ॥
 छात्रिपेलिभाण्ड्याकण्डिड्याण्ड्यापिशालिगोड्याघाटः शालायाम् ॥
 ८. ४. ९९ ॥
 अबुद्धमकर्ककर्मधूमयीमकराशमीकरीरकन्दुककुवल्बदरं प्रस्थे ॥ ८. ४. १०० ॥
 मालाशालाशोणाद्राक्षाभाक्षाक्षांमाकाञ्छ्येककामाश्च ॥ ८. ४. १०१ ॥
 ममहन्नवन्नगरेऽनुदीचाम् ॥ ८. ४. १०२ ॥
 ईय्य ज्यज्वावर्णमर्मे ॥ ८. ४. १०३ ॥
 न भूताधिकसञ्जीवमद्राश्मकञ्जलाः ॥ ८. ४. १०४ ॥
 दिवोदासवाच्यदवादीनां छन्दसि ॥ ८. ४. १०५ ॥
 गुणकात्स्न्ये सर्वस्य ॥ ८. ४. १०६ ॥
 संज्ञायां गिरिनिकाययोः ॥ ८. ४. १०७ ॥
 कुमार्यां वयसि ॥ ८. ४. १०८ ॥
 उदके मिश्रे ॥ ८. ४. १०९ ॥
 द्विगौ क्रतौ ॥ ८. ४. ११० ॥

१. The original reads युक्त आरो-
हणीयोविधि-

२. The original reads छात्र्यै लिङ्
and as a separate sūtra.

३. The original reads क्षामाज्यक

४. This and the next sūtra are
written together in the
original.

५. This and the next sūtra are
written together in the ori-
ginal.

- षष्ठी समे ॥ ८. ४. १११ ॥
 पुने प्राचाम् ॥ ८. ४. ११२ ॥
 गोडारिष्टतत्पूर्वाणि ॥ ८. ४. ११३ ॥
 न हास्तिनफलकमार्द्व्याः ॥ ८. ४. ११४ ॥
 कुसूलकूपकुम्भशालं बिले ॥ ८. ४. ११५ ॥
 दिक्छब्दा ग्रामजनपदाख्यानचापाचानराटेषु ॥ ८. ४. ११६ ॥
 आचार्योपसर्जनान्तेवासिनि ॥ ८. ४. ११७ ॥
 उत्तरपदवृद्धौ सर्वं च ॥ ८. ४. ११८ ॥
 बहुव्रीहौ विश्वं संज्ञायाम् ॥ ८. ४. ११९ ॥
 इषूदराद्वेषु क्षेपे ॥ ८. ४. १२० ॥
 नदीबन्धुनि ॥ ८. ४. १२१ ॥
 निष्प्रोपसर्गपूर्वा वा ॥ ८. ४. १२२ ॥
 मरुवृद्धसूत्रशयादीनां छन्दसि ॥ ८. ४. १२३ ॥
 उत्तरपदादिः ॥ ८. ४. १२४ ॥
 कर्णो वर्णलक्षणात् ॥ ८. ४. १२५ ॥
 संज्ञौपम्योः ॥ ८. ४. १२६ ॥
 कण्ठपृष्ठग्रीवाजङ्घाश्च ॥ ८. ४. १२७ ॥
 शृङ्गमवस्थायां च ॥ ८. ४. १२८ ॥
 नमोऽजरमरमित्रमृताः ॥ ८. ४. १२९ ॥
 सोर्मनसी अलोमोपसी ॥ ८. ४. १३० ॥
 क्रतुदशीकप्रतीकप्रतूर्तिहव्यभगाश्च ॥ ८. ४. १३१ ॥
 आद्युदात्तं द्व्यछन्दसि ॥ ८. ४. १३२ ॥
 वीरवीर्यौ च ॥ ८. ४. १३३ ॥
 कूलतीरतूलमूलशालाक्षसामान्याव्ययीभावे ॥ ८. ४. १३४ ॥
 कंसमन्थशूर्पपाय्यकाण्डानि द्विगौ ॥ ८. ४. १३५ ॥

१. The original reads ड्रीबन्धुनि
 and as one with the next
 sūtra.

२. This and the next two sūtras
 are written together.

३. This portion is written as a
 separate sūtra in the ori-
 ginal.

४. The original reads द्युदात्तस्य
 छन्दसि

तत्पुरुषे शालम् ॥ ८. ४. १३६ ॥

कन्थं च ॥ ८. ४. १३७ ॥

चिह्णचिह्णमङ्गरमङ्गरवैतुलवैतालिककर्णकुक्कुटपट्टकानामादिः ॥

८. ४. १३८ ॥

चेलचीरखेडकखडुककर्ण्डं गर्हायाम् ॥ ८. ४. १३९ ॥

चीरमुपमानम् ॥ ८. ४. १४० ॥

पललसूपशाकानि मिश्रे ॥ ८. ४. १४१ ॥

कूलसूदस्यकर्षास्संज्ञायाम् ॥ ८. ४. १४२ ॥

अकर्मधारये राज्यम् ॥ ८. ४. १४३ ॥

वर्ग्यादयश्च ॥ ८. ४. १४४ ॥

पुत्रः पुंभ्यः ॥ ८. ४. १४५ ॥

नाचार्यराजत्विक्संयुक्तज्ञात्याख्येभ्यः ॥ ८. ४. १४६ ॥

चूर्णचौलचमसिचक्रनकरिपकुन्दमदलपद्राभानूस्तशोकशय्यप्राणिपृथ्या ॥

८. ४. १४७ ॥

काण्डचीरपललसूपशाककुलानि ॥ ८. ४. १४८ ॥

कुण्डं वनम् ॥ ८. ४. १४९ ॥

प्रकृत्या भगालम् ॥ ८. ४. १५० ॥

शीतेर्नित्याबह्वज्बहुव्रीहावभसन् ॥ ८. ४. १५१ ॥

वनस्पतिवृहस्पतिशचीपतिननूनपान्नराशंसशुनदशेषशण्डामर्कनृष्णावरुत्री-

बम्बाविश्ववयामर्मृत्युनामुभे युगपत् ॥ ८. ४. १५२ ॥

देवताद्वन्द्वे च ॥ ८. ४. १५३ ॥

पृथिवीरुद्रपूषमन्थिष्वेवानुदात्तादिषु ॥ ८. ४. १५४ ॥

पथ्युपपदकारकेभ्यः ॥ ८. ४. १५५ ॥

उत्कृत्योवाश्रमः ॥ ८. ४. १५६ ॥

१. The original reads चिह्णगण

२. Space is left out in the original for writing ण्डं गर्हायाम्

३. The original reads अकर्मधारयो

४. The original reads this as two

sūtras:—

पुत्रः पुंभ्यः नाचार्यः ॥

जत्विक् etc ॥

५. The original reads द्राक्षासूत

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ८. पा. ४. सू. १५७.]

- याथवज्जाजविप्रकाणाम् ॥ ८. ४. १५७ ॥
 कः सूपमानाम्बाम् ॥ ८. ४. १५८ ॥
 संज्ञायामनाचितपर्यावितास्नापितपरिगृहीतनिवृत्तप्रतिपन्नप्रमिष्टोपमिष्टोप-
 द्रुतोपस्नापितानाम् ॥ ८. ४. १५९ ॥
 गोर्देसंहितायाः ॥ ८. ४. १६० ॥
 कारकाहसश्रुतयोरेवाशिषि ॥ ८. ४. १६१ ॥
 प्रवृजस्य बानवृषलयोः प्रयुक्तस्य सक्तिषु ॥ ८. ४. १६२ ॥
 अवहितस्य भोगाकर्षणोः ॥ ८. ४. १६३ ॥
 कट्टाकट्टकविशस्तपुनरुत्स्यूतपुनर्निष्कृतानां च ॥ ८. ४. १६४ ॥
 इत्थंभूतेन कृते ॥ ८. ४. १६५ ॥
 मनो भावकर्मणोः ॥ ८. ४. १६६ ॥
 मनुकिन्ड्यास्थानशयनासनस्थानयाजकादिक्रीताः ॥ ८. ४. १६७ ॥
 सप्तम्याः पुण्यम् ॥ ८. ४. १६८ ॥
 ऊनार्थकलहास्तृतीयाः ॥ ८. ४. १६९ ॥
 मिश्रमनुषसर्गमसन्धौ ॥ ८. ४. १७० ॥
 नवःस्वार्थनिषेधेशोभ्यर्हयां च ॥ ८. ४. १७१ ॥
 कुत्सोकेष्णुश्च ॥ ८. ४. १७२ ॥
 चावसाधुयौधिकानङ्गमेजयपदान्वाकस्मात् ॥ ८. ४. १७३ ॥
 गृहपतिगृहपतिकाः ॥ ८. ४. १७४ ॥
 वर्तमानवर्धमानत्वरमाणभियमाणाः संज्ञायाम् ॥ ८. ४. १७५ ॥
 बहन् ॥ ८. ४. १७६ ॥
 राजानोऽच्छन्दसि ॥ ८. ४. १७७ ॥
 विकारसदृशं व्यस्तं च ॥ ८. ४. १७८ ॥

१. The original reads याथवज्जाज-
 तकाणामजन्तः and omits कः
 in the next sūtra.
२. This is read along with the
 previous sūtra.
३. The original reads किता

४. The original reads अर्थोऽनार्थ-
५. The original reads कुत्सोतेष्णु च
६. The original reads this as two
 sūtra thus:—
 चावसारयोर्विकान ॥
 गमेजयपद etc ॥

- वृक्षवृक्षीण्युचिनि वा ॥ ८. ४. १७९ ॥
 बह्व्रीहविदमेतत्तन्त्रयः प्रथमपूरणे क्रियागणने ॥ ८. ४. १८० ॥
 संख्यायास्तनः ॥ ८. ४. १८१ ॥
 छन्दसि वा ॥ ८. ४. १८२ ॥
 संज्ञायामजिनम् ॥ ८. ४. १८३ ॥
 मित्रोऽनृषौ ॥ ८. ४. १८४ ॥
 व्यवायिनोऽन्तरम् ॥ ८. ४. १८५ ॥
 मुक्तं त्वाङ्गम् ॥ ८. ४. १८६ ॥
 निष्ठोपमानाद्वा ॥ ८. ४. १८७ ॥
 नाव्ययदिकूछन्दगोमहत्स्थूलमुष्टिपृथुवत्सेभ्यः ॥ ८. ४. १८८ ॥
 जातिकालसुखादिभ्योऽनाच्छादनात् कोऽकृतमितप्रतिपन्नाः ॥ ८. ४. १८९ ॥
 वाजाते ॥ ८. ४. १९० ॥
 द्वित्रिभ्यां पाद्वत् ॥ ८. ४. १९१ ॥
 मूर्धानः ॥ ८. ४. १९२ ॥
 सक्थमक्रान्तात् ॥ ८. ४. १९३ ॥
 छन्दस्यादिश्च ॥ ८. ४. १९४ ॥
 त्रिचक्रत्रिबन्धुत्रिवृतादीनाम् ॥ ८. ४. १९५ ॥
 नञ्सुभ्याम् ॥ ८. ४. १९६ ॥
 केपि ॥ ८. ४. १९७ ॥
 ह्रस्वान्तेऽन्त्यात्पूर्वम् ॥ ८. ४. १९८ ॥
 कण्वेकाचिबहोर्नस्मानाधिकरणे ॥ ८. ४. १९९ ॥
 न गुणाक्षरच्छन्दोमानसूकाध्यायादयसोऽवयवाः ॥ ८. ४. २०० ॥

१. The original reads शृङ्गननक-

४. The original reads पाजातः

२. This portion is read as a separate sūtra in the original.

५. This and the next sūtra are written together in the original.

३. This portion along with the next sūtra is read as one sūtra in the original.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ८. पा. ४. सू. २०१.

उपसर्गात् स्वाङ्गं भुवमपशुं ॥ ८. ४. २०१ ॥

वनं समासे ॥ ८. ४. २०२ ॥

अन्तराच्च ॥ ८. ४. २०३ ॥

अनिविभ्यामन्तः ॥ ८. ४. २०४ ॥

परिरमितो भाविमण्डले ॥ ८. ४. २०५ ॥

प्रादस्वाङ्गं संज्ञायाम् ॥ ८. ४. २०६ ॥

उदकोपलोलपेमशकमक्षिकालकाकालिकतरिकतर्गपवेपथवानिरः ॥

८. ४. २०७ ॥

उदुपाभ्यां वाजिनम् ॥ ८. ४. २०८ ॥

परेर्हस्तापादकेशकर्षाः ॥ ८. ४. २०९ ॥

दुस्तरिपादबन्ध ॥ ८. ४. २१० ॥

अमेमुंक्षम् ॥ ८. ४. २११ ॥

अपाच्च ॥ ८. ४. २१२ ॥

स्किंगपूतवीणाओध्वकुक्षिसीरनामनामानि च ॥ ८. ४. २१३ ॥

अधेरुपरिष्वम् ॥ ८. ४. २१४ ॥

अनोरप्रधानकनीयसी ॥ ८. ४. २१५ ॥

पुरुषश्चान्वादिष्टः ॥ ८. ४. २१६ ॥

अतेरकुंत्पदे ॥ ८. ४. २१७ ॥

नेरनिधाने ॥ ८. ४. २१८ ॥

प्रतेरंशुअनराजन्नुष्टुकेटकाजिरार्द्राश्रवणाः ॥ ८. ४. २१९ ॥

कसिकार्धपुराणि तत्पुरुषे ॥ ८. ४. २२० ॥

१. This and the next two sūtras are written in the original thus:—

उपसर्गात् स्वाङ्गम् ॥

पशुं वने समासेऽन्तरं च ॥

२. Space is left out in the original for writing पमश

३. This and the next sūtra are written in the original thus मे अपाच्च ॥

४. The original reads स्थिगयुतवीणाञ्छोर्ध्वकुक्षिसिविर-

५. The original reads अतेद्वापे

अ. ८. पा. ४. सू. २२१.]

भोजविरचितम्

उपाध्यजिनाम्बगौरलेटलोडजिह्वाकृष्णाकन्यागुडकल्पपादीनि ॥ ८. ४. २२१ ॥

सोरविक्षेपणे ॥ ८. ४. २२२ ॥

उत्पुच्छे वा ॥ ८. ४. २२३ ॥

नलोपः पूर्वत्रासिद्धिः ॥ ८. ४. २२४ ॥

प्लुत उदात्तः ॥ ८. ४. २२५ ॥

प्रभ्रान्तामिपूजविदास्तेनुदात्तः ॥ ८. ४. २२६ ॥

असूयासंमतिकोपकुत्सनेषु ॥ ८. ४. २२७ ॥

याशीः क्षिप्रैवत्याख्यानेषु स्वरितः ॥ ८. ४. २२८ ॥

उदात्तादनुदात्तः ॥ ८. ४. २२९ ॥

उदात्तस्वरितवरुचचार्यणः ॥ ८. ४. २३० ॥

एकादे मपादादौ पादाके वाक्ये ॥ ८. ४. २३१ ॥

स्वरितस्यैकश्रुतौ सिद्धिः ॥ ८. ४. २३२ ॥

इति श्रीमहाराजाधिराजपरमेश्वरभोजदेवविरचिते

सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

अष्टमाध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

१. This and the next sūtra are read in the original thus:—

उपाध्यजिनाम्बगौ ॥

टलटलोडजिह्वाकृष्णाकन्यागुडकल्प-

पादिनि सोरविक्षेपणे ॥

२. This portion is written as a separate sūtra.

३. The original reads

कुत्सनादीयाभीः ॥

क्षिप्रैवत्याख्यानेषु स्वरितः ॥

INDEX OF SŪTRAS

Sūtra	Page	Sūtra	Page	Sūtra	Page
अकचि वानौत्वे	218	अगारान्ताडन्	155	अच एकाचः	221
अकथितञ्च	2	अगिलस्य गिले	204	अचः	224
अकद्रपाण्ड्वोः	214	अग्रावानाय्यपरि	24	अचः कर्मकर्तरि	21
अकर्तरि कारके	74	अग्नेः सोमवरुण	201	अचः पररूपं	261
अकर्मकाच्च	88	अग्नेः स्तुतः	248	अचः परस्मिन्पूर्वविधौ	12
अकर्मकात्	87	अग्याङ्गिमदिमदि	66	अचिण्णलिङ्गिति	231
अकर्मकात्	88	अग्रग्रामाम्यां	249	अचित्तवति च	30
अकर्मकाद्वा	90	अग्रात्	257	अचित्ताददेशकालात्	147
अकर्मधारये	284	अग्रादिमध्यान्त	29	अचि वा	240
अकर्मरुकाञि	96	अग्रान्तपश्चाद्भ्यः	143	अचिश्नुधातु	211
अकः मवर्णे	197	अग्रान्तशुद्ध	191	अचीषत्स्पृष्ट	246
अकालात् टश्च	164	अघादवद्य	261	अचोऽचित्तवत्कर्तृकात्	25
अकृच्छे	238	अडस्थः	155	अचो निष्ठायाः	250
अकृतकारि	16	अडिश्च	263	अचो यत्	22
अकृते कृञः	83	अङ्किमस्त्रिम्यां	71	अचो रहाभ्यां	251
अके जीविकायाः	281	अङ्किवङ्किमङ्कयङ्कि	47	अचो वा	222
अके भविष्यति	96	अङ्ग इत्यादौ	262	अचो ह्रस्वदीर्घभृताः	12
अके राजन्य	215	अङ्गात्	275	अञ्च वौशनसः	217
अकिञ्चति	210	अङ्गात् कल्याणे	173	अञ्चशित्यभिम्यः	259
अङ्गी विङ्गी	7	अङ्गात्तन्निरस्यति	19	अञ्छगत्यर्थवदिभिः	7
अधद्यत	153	अङ्गाद्विकृतात्तद्विकारेण	93	अञ्छिसखिवह	221
अधस्यादेवनस्य	272	अङ्गानि	281	अञ्चप्रतिरूपाः	6
अक्षादूहिन्याः	196	अङ्गिजसिसहिन्यः	48	अच्ययुवौ	212
अश्रेषु ग्लहः	76	अङ्गितङ्गिकङ्कि	59	अच्यवङ्	197
अक्षे मंशायाम्	197	अङ्गुलिभरुजा	183	अजशङ्कत्तरवारि	162
अक्षो वा	22	अङ्गुलेर्दावणि	189	अजायणिश्वीनां	224
अक्ष्णः	215	अङ्गुष्ठोदक	271	अजादीनां द्वितीयात्	192
अक्ष्णोऽचक्षुषः	187	अङ्गे च	148	अजादेर्द्वितीयः	192
अगस्त्यः	127	अच इः	45	अजाद्यदन्तम्	108

INDEX OF SŪTRAS

अजाविभ्यां श्यन्	158	अणोऽमि पूर्वः	197	अक्षानुनासिकः	245
अजिनान्तादुत्तर	181	अणोर्निपुणे	184	अलिभृगुकुत्सवसिष्ठ	127
अजिष्ठरीभ्यो नित्	41	अणोर्माषेषु	179	अत्वसस्तस्य	208
अजिसञ्जयसिभ्यः	47	अणौ चित्तवत्	90	अथ द्वितीयं	273
अजुपदेशे	11	अण् कुटिलिकायाः	153	अथर्वणोऽण् वेदे	147
अजेर्व्यधञ्	219	अण् च	142	अधिशीङ्	3
अजेस्तृणे चित्	62	अण्डैरण्डविचण्डकाण्ड	59	अध्यर्घार्ध	2
अजेः समि	78	अण्माविको ह्रस्वः	4	अनाम्लादेशाः	2
अजैडककोकिल	112	अत आत इत्	85	अनुप्रतिगृणश्च	3
अज्झनोः सनि	208	अत आदेः	236	अन्तर्धौ	3
अज्ञाते	181	अत आद्यञि	232	अभिनिविशो वा	3
अज्यतिभ्यां पादे च	45	अत इञ्	119	अथादिः	272
अञ्	5	अत उत्तत्र	212	अथोमथोनोभोभगोऽथोदेहो	6
अञ्	118	अतद्वित	250	अदन्तः स्त्री	110
अञ्	126	अतष्टाप्	112	अदभ्यस्तात्	85
अजणोरप्राच्यभर्ग	127	अतः	174	अदर्शन लोपः	4
अजादीनामन्त्रियां	127	अतः कृकमि	246	अदसः फग्बुजोः	201
अञ्चच्	57	अतिग्रहाव्यथन	177	अदसोऽत्वे	243
अञ्चतेः पूजायम्	220	अतिरतिक्रमणे च	8	अदमो दः	218
अञ्चः	112	अतिथेर्ग्र्यः	186	अदः	232
अञ्चरनः	213	अतिशयातिक्रमणयोश्च	103	अदादिभ्यो लुक्	21
अञ्चरुपमर्गं च	30	अतेरकृत्पदे	287	अदि भुवो हुतच्	60
अञ्चः	216	अतेरिधिः	47	अदूरभवे	133
अञ्चः	268	अतेर्धश्च	50	अदूराधिकासन्नाः	105
अञ्चोऽनपादाने	242	अतेः शुनः	188	अदेङ्गुणः	4
अञ्चो लुक्	179	अतो गुणे	196	अदेरुपसर्गे	76
अञ्जनभञ्जन	207	अतो ङीन्	117	अदेर्नु धश्च वा	52
अञ्चेरिष्णुच्	42	अतो भिस ऐस्	91	अदेर्मुद् च	47
अञ्जेस्तिचः	223	अतोऽम्	91	अदेशकालादधीते	155
अटाट्या वा	78	अतो य इयः	86	अदेः किञ्च	48
अट्यर्तिसूत्रि	18	अतो लुक्	212	अदोऽनञे	31
अडो लश्च वा	43	अत्यस्तसह	239	अदोऽनुपदेशे	7
अणश्च	39	अत्यस्तसंयोगे	98	अद्भिः	258
अणि	215	अत्यन्तानुकामं गामी	167	अद्रौ वा	243
अणि नियुक्ते	281	अत्यन्तापह्वे च	33	अद्यश्चो भवति च	168
अणोऽप्रगृह्यस्य	251	अत्यादयः क्रान्ताद्यर्थे	103	अद्यादिसर्वनामकिंभ्यः	177

INDEX OF SŪTRAS

अधउपरिभ्यां	265	अनत्याधान उरसि	8	अनुदात्ते च कुधापरे	262
अधमोत्तमभ्यां च	141	अनद्यतने लङ्	32	अनुपदं बद्धा	167
अधरातिः	179	अनद्यतने लुङ्	73	अनुपद्यन्वेष्टा	172
अधःशिरसोः	246	अनन्तरस्य विधिः	13	अनुपराभ्यां कृञः	89
अघातुत्यक्त्यप्	227	अनन्तावसथेतिह	104	अनुपसर्गाद्वा	74
अघातोद्गितः	112	अनन्त्यस्यापि	244	अनुपमर्गाद्वा	88
अधिकरणविचाले च	178	अनपत्ये	215	अनुपमर्जनादनः	113
अधिकरणाच्चोपमानादाचारे	17	अनपुंसकान्यध्वर्युक्तवः	106	अनुपसर्जनाव्ययात्	92
अधिकरणे	28	अनमाने	250	अनुपाख्याधिकयोः	205
अधिकरणे सप्तमी	94	अनरे वा	141	अनुप्रतिगृणश्च	3
अधिकरणैतावत्त्वे	106	अनवकृत्यमर्पयोः	81	अनुब्राह्मणादिनिः	132
अधिकान्ता	101	अनव्यय	214	अनुहेतुलक्षणे	8
अधिकृत्य कृते ग्रन्थे	146	अनव्ययादमः क्यञ्च	17	अनुवादे चरणाः	106
अधिपरी अनर्थकौ	8	अनसि वहेः क्तिप्	53	अनुसभ्यामकर्मकात्	88
अधिपयौ वा	78	अनंशचिह्नमिह	11	अनुस्वारस्य	251
अधिरीश्वरे	8	अनः	112	अनुः सामीप्यायामयोः	97
अधिशीङ्स्थासामाधारः	3	अनः	189	अनूगाधाम्बानी	143
अधीष्टौ च	81	अनाच्छादनजात्यादेर्वा	116	अनेक मनुषोऽथं	105
अधुना च	178	अनाम्लादेशः	2	अनेकाचो लिट् आङ्	20
अधृष्टाकार्ययोः	162	अनाम्लित्यजागुः	231	अनेकावधारणे	238
अधेरारूढे	171	अनिकाभ्यां तरच्	67	अनेरोकहः	72
अधेरुपरि	287	अनिगन्तः	280	अनोर्दित्	55
अधेर्देवभूतयोः	225	अनिङ्गमेरिद्	220	अनो नुद्	265
अधेः प्रसहने	87	अनित्यवर्णे च	185	अनोनोर्ज्ञः	89
अधोऽध्युपरीणां	238	अनियतपुस्क	124	अनो बहुव्रीहेः	256
अधोऽवसोलोपश्च	143	अनियोग	196	अनो भावकर्मणोः	285
अध्ययनतः	106	अनिरिका	249	अनोरप्रधान	287
अध्यर्धाधपूर्वपूरणाः	2	अनिवासि ग्रामे	282	अनोर्वचिप्रवचिवासि	164
अध्यात्माधिदेवाधिभूत	144	अनिविभ्यामन्तः	287	अनोश्यामस्सरसा	188
अध्यायन्यायोधावसंहार	80	अनिष्ठा	280	अनोः कमितरि	171
अध्यायानुवाकयोर्दुग्वा	176	अनुकम्पायाम्	181	अनोः कर्मणि	32
अध्रुवे स्वाङ्गे	83	अनुकरणं चार्नातिपरम्	7	अनोः पथिपदयूप	144
अध्वनः प्रथमा च	94	अनुगवमायामे	188	अनोः शति	225
अध्वर्युक्षाययोः	278	अनुग्वलम्	167	अन्तरङ्गं बहिरङ्गात्	15
अध्वर्युपरिषङ्गां च	148	अनुदात्तं पदमेकवर्जम्	267	अन्तरपरिग्रहे	7
अध्वानं यच्च	167	अनुदात्ते च	269	अन्तरमपुरि	5

INDEX OF SŪTRAS

अन्तरश्च	287	अपदुस्तुवनिषु	40	अप्रत्यादिष्वसाधुना	94
अन्तरोऽयनस्य	250	अपदुःसुवनिम्यः	248	अप्राणिजातयः	106
अन्तर्णत्वांकिविधिषु	6	अपपरी वर्जने	8	अप्लुतादीनाम्	197
अन्तर्धानोऽन्तर्धणश्च	77	अपमित्यात् कक्	153	अबहोः	189
अन्तर्धौ येनादर्शनमिच्छति	3	अपरस्पराः	198	अब्राह्मणात्	128
अन्तर्बहिर्म्या लोमः	189	अपरस्यातिः	179	अभावकर्मणोः	215
अन्तर्वत्पातिवतोः	256	अपरोक्षे च	33	अभावाहनश्च	35
अस्तश्च	270	अपवदः	89	अभाषित	228
अन्तः पूर्वपदाङ्कम्	144	अपवर्गे तृतीया	93	अभिजनश्च	164
अस्तादिवच्च	195	अपवादविषये	15	अभिजिद्विदभृत्	183
अन्तिकबाढयोः	180	अपस्करो रथाङ्गे	198	अभिज्ञावचने लृट्	33
अस्तिकस्य	214	अपस्पृधे	261	अभिधानलक्षणाः	16
अस्ते च	250	अपह्वे ज्ञः	88	अभिनिविशो वा	3
अस्तोदात्तात्	268	अपाच्च	287	अभिनिष्क्रामति	146
अस्य ईवत्यवयोः	271	अपाच्चतुष्पात्	198	अभिनिष्ठानो वर्णे	248
अन्त्याजादिष्टिः	4	अपात्क्लेशतमसोः	29	अभिन्नकर्तृकयोः	82
अन्त्यात् पूर्व	282	अपादाने चाहागुहोः	177	अभिन्नस्यापि	180
अस्याभावे	12	अपादाने पञ्चमी	94	अभिपूर्जते	243
अम्भरम्भ	66	अपादाने षिद्धा	74	अभिप्रत्यतिम्यः क्षिपः	89
अज्ञाणः	156	अपिति	231	अभिरभागे	8
अन्यत्नान्यतोऽपि	31	अपिति वा	194	अभिधाविनुष्	77
अन्यत्नास्मात्	245	अपिः पदार्थसम्भावना	8	अभिधिषौ संपदा च	186
अन्यथैवैक्यमित्थं	82	अपीलुदार्वादेः	207	अभिव्याडि भृजः	37
अन्यपदार्थप्रधानः	107	अपूतकृतोः	270	अभूततद्भावे	186
अन्यपदार्थे	105	अपे च लयः	35	अभूवाक्	278
अन्यपदार्थैः	98	अपेतापोढ	99	अभेरविदूरे	222
अन्यस्य क्रियायाः	238	अपेहि च	101	अभेर्दीर्घश्च वा	171
अन्येभ्योऽपि दृश्यते	90	अपोनपादपानपातोः	131	अभेर्मुखम्	287
अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते	31	अपो मि	235	अभौ भुवो भूते	25
अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते	36	अपो यच्चा	151	अभौ यामाम्याम्	46
अन्येषामपि	207	अपो यद्योनिमतिषु	200	अन्यमिलाच्छ च	167
अन्वच्यानुलोम्ये	84	अप्तुस्वप्नपृ	208	अन्यर्हितम्	108
अन्ववतसेभ्यो रहसः	188	अप्पूरण्यास्तत्प्राधान्ये	189	अन्यस्त	269
अन्वाद्यस्तिङोदात्तवता	103	अप्रतिबन्धोत्साह	88	अन्यस्तस्य	264
अपगुरो णमुलि	194	अप्रत्ययाश्च	78	अन्यासस्य	211
अर्षधनोद्धन	77	अप्रत्यये च	181	अन्युत्सादयां	253

INDEX OF SŪTRAS

अभ्रेरसुः	42	अरण्यात्	140	अर्धाच्च	188
अम्बस्तिसिज्भ्यां	232	अरिहणद्रुहण	134	अर्धात्परिमाणस्य	226
अमत्यर्थाद्यधिकरणे	96	अरुमनश्चक्षुः	186	अर्धाद्यत्	142
अमद्राणां दिशः	225	अर्चिर्वाचिश्च	51	अर्धं लृक्	179
अमहन्नवन्नगरे	282	अर्जुनस्य	271	अर्यस्य	271
अमा च प्राक् खमुजः	104	अजंः ऋज च	39	अर्यः स्वामिवेश्ययोः	23
अमात्तदुपधात्	239	अर्णसो लोपश्च	173	अर्शमुरश्चतुरतुन्द	175
अमावसोऽधिकरणे	24	अर्तिकशिभ्यां	42	अर्हणे वृच्	24
अमावस्यार्थादश्च	143	अर्तिपृवपियाजि	51	अर्हति	161
अमिकमिभ्यां बुः	42	अर्तिबुदोर्बुक् च	61	अर्हतो नुं च	165
अर्माचामि	68	अर्तिद्रुधूम्रानि	37	अर्हशक्तयोः	81
अमिपचि	263	अर्तीरिस्तुमुहु	63	अर्हः	27
अमियाजिर्वाधपति	68	अर्तरनिच्	47	अर्हः	229
अमुचामो	259	अर्तरम्यत्	65	अलङ्कृन्निराकृभ्यां	34
अमू अमी	5	अर्तरच्च	52	अलश्लोकेन उच्च	63
अमूर्धमस्तकात्	200	अर्तरु च	47	अलम्बन्वोः	82
अमेरतिः	46	अर्तेर्भुक्षिनक्	50	अलाबूतिलोमाभङ्गाभ्यः	168
अमेरीवः	70	अर्तेः पिशन्	71	अलिकलिदालिपुलिबृश्चि	54
अमेर्गुः	41	अर्त्याकृवृवृ	62	अलिटि व्यः	194
अमेर्णिद्वा	63	अर्त्यविभ्यामुटच्	41	अलितलिशीङ्स्पाभ्यः	62
अमेर्नित्	72	अर्थमाने प्रथमा	95	अलिपुलिकलिभ्यः	61
अमेर्भुक् च	52	अर्थवदधातुरप्रत्ययः	1	अलिशालिपलितलिषसि	45
अमेर्वरट् च	71	अर्थवद्ग्रहणे नानर्थकस्य	14	अलुगुत्तरपदे	200
अमो मश्	255	अर्थवशाद्विभक्तिविपरिणामः	14	अलेरम्बुसः	72
अम्रसूधसवसां	265	अर्थादिसदृशसम	95	अलोऽस्त्यात्पूर्वं उपधा	4
अम्बाम्बगोभूमि	248	अर्थाद्याच्चायाम्	175	अल्पाच्चरम्	108
अम्बार्थामडलेकानां	232	अर्थार्थिपूर्वापर	93	अल्पे	182
अम्ये अम्बाले	262	अर्थे	280	अलोपो नः	213
अयङ्ङिथ विङ्ङिति	234	अर्थेऽप्रौवशे	8	अवक्तव्यः	154
अयवस	259	अर्थे च	80	अवक्षेपणे च	181
अयसंभावनवचने	81	अर्थे वा	206	अवचक्षे	255
अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां	171	अर्देः सन्निविभ्यः	222	अवट्कूपौ	99
अयानयं नेयः	167	अर्धजरतीयार्धवैशस	102	अवतेर्मिः	51
अयामास्तास्व	211	अर्धस्य	272	अवतेर्ह्रस्वश्च	64
अयिरः पुनः	192	अर्धं चतसृभिः	98	अवदातात्	179
अरज्ज्वादेरप्राणिनः	116	अर्धं समविभागे वा	102	अवद्यपण्यवर्गागर्ह	23

INDEX OF SŪTRAS

अवपासि	262	अवेः सङ्घाते	168	अश्वादेकाहगमे	167
अवयवश्च	150	अवोदैधो	209	अश्वाश्मशङ्कुटपुट	121
अवयवाहतोः	225	अव्यक्तानुकरणस्य	196	अश्विन्यादिभ्यः	143
अवयवेऽप्यवयविवत्	13	अव्यक्तानुकरणात्	187	अश्विमानण्	257
अवयसि ठश्च	162	अव्ययम्	105	अषडक्षाशितङ्ग्वलङ्क	168
अवयाश्वेत वा	265	अव्ययं प्रवृद्धादिभिः	104	अपष्टीतृतीया	206
अवरस्याव च	179	अव्ययं विभक्त्यर्थे	97	अपष्ट्येकविभक्ति च	2
अवर्णभोगो	246	अव्ययस्य च	213	अष्टका पितृदेवत्ये	228
अवर्णल्लासा	213	अव्ययाच्चाङ्गुलेः	188	अष्टनः संशायाम्	203
अवसमन्तेभ्यः	188	अव्ययानां कश्च दः	181	अष्टनो दीर्घः	262
अवस्करः	87	अव्ययीभावः	97	अष्टनो वा	218
अवस्करो वर्चः	198	अव्ययीभावे	205	अष्टाम्य औश्	91
अवहितस्य	285	अव्ययीभावो नपुंसकम्	110	अष्टाम्यः शमादिभ्यः	34
अवातो निर्वाणः	242	अव्ययेऽनभिप्रेताख्याने	84	अष्टामेखला	259
अवात् कुटारच्चावनते	168	अशब्दे यत्त्वौ च	145	अष्टिबुष्णक्रेरादेः	195
अवादयः कुष्ठाद्यर्थे	103	अशाला	110	अष्टीवच्चक्रीवत्	240
अवादौर्जित्य	247	अशिकचोर्नु च	55	असत्त्वे च वाहाहैवैवं	5
अवाद्गिरः	88	अशिवहिकटिभ्य इत्रः	68	असमृद्ध्यर्थाभावात्यय	97
अवाप्योत्तंस	206	अशिष्टव्यवहारे	93	असंख्या	267
अवितस्ततान्द्रि	48	अशुक्लप्रापलटिखरि	70	असंज्ञायां च	32
अवित्तायाः	267	अशे रश् च	47	असंज्ञायां ब्रुवन्	159
अविधीयमानोऽण्	11	अशे रश् च	61	असंबुद्धौ	218
अविभक्तिशस्तसादौ	11	अशे रुद् च	45	असंयुक्तानादेः	240
अविभूयामन्तिः	46	अशेरूपचू पश्च	62	असावमुष्य	277
अविमङ्गोष्पिचू	71	अशेर्नित्	48	असिदाधां हावे	212
अविवक्षितविशेषे	32	अशेर्नु च	39	असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे	14
अवृद्धमक	282	अशोतेर्दित्	56	असुदसंयोगात्	234
अवृद्धात् फिन्	126	अश्विनो विकारे	213	असुन्	51
अवृद्धेभ्योऽपि	140	अश्वग्नूपयूप	135	असुपतवचां	233
अवे च	75	अश्वमरथाद्यशः	117	अस्याप्रयोर्दशः	29
अवे भृजः	60	अश्वगर्ग	282	अस्यासंमति	288
अवेर्दुग्धे सोढ	133	अश्वत्याग्रहायणीभ्यां	131	अस्यैपम्य	102
अवेर्धश्च वा	64	अश्वमणिद्वारेभ्यः	125	असेरुन्	67
अवे वर्षप्रतिबन्धे	75	अश्वशतधनगणराष्ट्र	118	असो नपुंसकाद्भज्वा	259
अवे ह्रस्वाभ्याम्	26	अश्वाधस्यात्	264	अस्तात्यादिः	9
अवेः	74	अश्वाच्छः	132	अस्तिक्षीरादयः	105

INDEX OF SŪTRAS

अस्ति नास्ति दिष्टमिति	155	अः इति वितर्जनीयः	5	आचार्योप	281
अस्तिनास्त्यस्यस्मिन्विद्यते	6	अः स्यान्नः (आ)	118	आचार्योप	283
अस्तिविद्यतीद्भुतोतिवेति	34	आकर्षात् षट्	152	आचोवचोचनीच	102
अस्तेश्च	219	आक्रोशे नञ्यनिः	79	आच्चापञ्चम्याः	179
अस्त्रीविषयादयोपधात्	116	आख्यातमाख्यातेन सातत्ये	102	आच्छीङ्योः	217
अस्त्रीशूद्र	243	आख्यात साव्ययकारक	2	आजसि	198
अस्त्विसज्जम्यां	264	आख्यातोपयोगे	4	आज्जसेः	256
अस्थिदधि	217	आख्यानाख्यायिकाम्यः	132	आशायिनी	200
अस्थ्यादीनामब्	720	आख्यानात्	19	आज्यं घृते	23
अस्थ्यादीनामनङ्	263	आगमश्च	267	आद् च	263
अस्मदो द्वयोश्चाविशेषणे	90	आगमात् सर्वादेशः	15	आङ्गुगुञ्चोपधायाः	62
अस्मद्युत्तमः	90	आगमास्तद्गुणीभूताः	14	आढ्यसुभगस्थूलपलित	30
अस्मायामेधात्मजो विनिः	175	आगोः कर्मकारिणि	168	आण्य च कचित्	197
अस्मिन्निति च	184	आङ्गनाच्छील्ये	27	आन ऐ	255
अस्य च्वावन	234	आङ्गि च णित्	50	आन औ णलः	85
अस्यतितृप्तिभ्यां	83	आङ्गितो हलादेः	35	आतश्चोपसर्गं	25
अस्याङ्गत्यहेत्योः	252	आङ्गिदः किः	77	आतश्चोपसर्गं	78
अस्तपल्याः	183	आङ्गि प्लुपतिभ्यां कर्तरि च	24	आतोऽनापः	213
अहञ्जमस्तिङ्	208	आङ्गि युद्धे	76	आतोऽनुपसर्गं कः	27
अहन्	285	आङ्गि ऋण्डभ्याम्	75	आतो युक् चिष्कृतोः	226
अहर्गिरादीनां	242	आङ्गि शुपेः सनः	47	आतो युच्	80
अहशो वनो र च	112	आङ्गि स्फायोर्ङित्	60	आतो विच्	31
अहंशुभंकृतपर्याप्तयेनतेन	6	आङ्गि रुजः	77	आतोऽष्टनः	268
अहः प्रशंसायाम्	34	आङ्गीपदार्थाभिव्याप्योः	103	आत्मनः पूरणे	200
अहेति विनि	276	आङ्गो ज्योतिरुद्गमने	88	आत्मनेपदानि भावकर्मणोः	86
अहो च	275	आङ्गो दश्च	27	आत्मनेपदेऽनतः	85
अहोऽसुदिनपुण्याभ्याम्	110	आङ्गो दः	86	आत्मनेपदे वा	20
अहः	242	आङ्गो ध्यष्टः	206	आत्मनेपदे वा	219
अहः खः क्रतौ	132	आङ्गोऽनुनासिकाश्च	262	आत्माध्वनोः खे	215
अहः खे	214	आङ्गोऽम्भूषतोः	193	आत्मोदरकुक्षिषु भृजः	28
अहस्यादस्तात्	249	आङ्गो यमहनः	87	आनेयान्नाद्वाने	121
अहृत्ताश्च	263	आङ्गो यि	216	आत्समो देव	205
अ इत्यनुस्वारः	5	आङ्पर्याङ्भ्यामीहेरिनिः	117	आथर्वणिकादणि कलोपश्च	149
अंशमवश्यं हारी	171	आङ् मर्यादाभिविध्योः	8	आदरानादरयोः सदसती	7
अंशे सङ्ख्यायास्तयद्	170	आङ्माङ्गोः	195	आदामः साम्	91
अङ्गिकुण्ठकम्पां नलोपश्च	45	आङ्गलोपश्च कालात्यन्त	19	आदि त्रिडङ्गवः	11

INDEX OF SŪTRAS

आदितः	222	आभीक्ष्ये णमुल् च	82	आशिषि	228
आदिरवसानेन	106	आभ्यामसिश्च	179	आशिषि च	26
आदिरितान्येन समध्यः	11	आम आकम्	92	आशिषि च	84
आदिश्वञ्चो वा	168	आम एका	276	आशिषि तुष्टोस्तातङ् वा	85
आदिष्टादचः पूर्वस्य	13	आमनङ्गुहो वा	217	आशिषि नाथः	87
आदिः प्रत्येनसि	279	आमन्तितस्य	270	आशिषि नाथः	95
आदीषत्पृष्ठश्च	246	आमन्तितं पूर्वं	239	आशिषि हनः	29
आहगम	254	आमयात् दीर्घश्च	175	आशिष्यायुष्य	96
आदेश्च मः	142	आमः कृञः प्राग्वत्	88	आश्वर्यमद्भुते	198
आदेश्छन्दसः प्रगाथे	131	आमेतः	85	आश्वर्ये च	81
आदेशादागमः	15	आयनेयीनीयियः	216	आश्वयुज्या बुक्	143
आद्गुणः	196	आयस्थानेभ्यश्चक्	145	आसत्तौ	83
आद्यन्तवदेकस्मिन्	13	आयुक्तकुशलाभ्यां	95	आ सर्वनाम्नः	205
आद्यन्तानन्तकार	28	आयुक्तासेविताम्नात	172	आसुयुवपिरपिलपित्रपि	24
आद्यन्तान्तररहःपथ्यलीक	144	आयुधाच्छ च	153	आस्पदं प्रतिष्ठायाम्	198
आद्यात्	119	आरण्याण्यः	138	आस्वल्लुच्छुक्षिति	221
आद्युदात्तम्	281	आरिः सवत्सरे	178	आहर चेलवमने	102
आद्युदात्तं	283	आर्त्विज्य चर्त्विजः खक्	161	आहारायंभ्योऽकर्नरि	32
आध्यायेष्वेवंपैः	145	आर्धधातुके शेषः	10	आहि च दूरे	180
आनङ्गो द्वन्द्वे	201	आर्धधातुके	210	आहिताग्निजानपुत्र	109
आनुतिर्नैमिष्यासिवन्धकि	128	आर्धधातुके	219	आहितात्	249
आनुपूर्व्यं	238	आर्यश्रवियाभ्यां	115	आहो उताहो	275
आने मुगतः	223	आर्यो ब्राह्मण	279	इकस्मुञि	262
आन्महतः	202	आहोदगोपुच्छमङ्ग्या	159	इकः काशे	207
आप ओतः शी	91	आलत्राटचौ कुत्सायाम्	175	इको गुणवृद्धी	12
आपः किन् ह्रस्वश्च	51	आवश्याकाधमर्ण्य	24	इको यणचि	195
आपत्यस्य	214	आवश्याकाधमर्ण्ययाणिनि	31	इको लघुपूर्वादकवेः	166
आपो जुपाणो	261	आवमयात् छल्	155	इको ह्रस्वः	203
आपो वा	211	आधिपत्यप्	257	इकृदितपः स्वरूपे	80
आपो वा	234	आशङ्कावाधनेदीयस्तु	278	इक्षुमूलकादिभ्यः क्षेत्रे	169
आपो ह्रस्वश्च	41	आशङ्कायां च	17	इगन्तकाल	289
आपो ह्रस्वश्च	44	आशंसायां भूतवच्च	80	इगन्तानां	273
आपो ह्रस्वश्च	60	आशंसावचने लिङ्	80	इगुपधक्षापीकृभ्यः कः	25
आपो ह्रस्वो नुद् च वा	52	आशयाः	271	इगुपधात् किन्	45
आप्रपदं प्राप्नोति	167	आशितः	270	इग्यणः सम्प्रसारणम्	4
आवाधे पुंवच्च	238	आशितो भुवो भावकरणयोः	29	इङश्च	74

INDEX OF SŪTRAS

इच्छ	219	इतरादिभ्यः	91	इरयोरेकित	263
इच्छो गमः	208	इतो निञः	123	इरमदश्च	29
इच्छारिभ्यां शतृशानचौ	34	इतो मनुष्यजातेः	116	इरि ज्ञन्तम्भुञ्चुम्भुञ्चु	21
इच्छक्रियाव्यतीहारे	190	इतो लोपः	255	इवन्तर्धश्च	220
इच्छामृगये च	78	इतो लोपः परस्मैपदानाम्	86	इवायै	259
इच्छार्थेभ्यो लिङ् च	33	इत्थंभूतलक्षणात्	93	इवेन विभक्त्यलोपश्च	97
इच्छार्थेषु कामप्रवेदने	81	इत्थं भूतेन	285	इवे मंशायाम्	182
इच्यनचि	202	इत्येनभ्याशस्य	204	इपिभिदिविदिमृदिव्यधि	40
इजादेर्गुरुमतः	20	इदम इश् च	177	इपिरुन्निरुधितिमिमिदि	67
इजश्च	129	इदमः समसिमाणिश्च	178	इपुगामियमां	229
इजः	116	इदमः स्त्रीपुंसयोः	218	इपूदराक्षेपु	283
इजः	225	इदमो हः	177	इपेरुधक्	61
इट् ईटि	241	इदंतज्यां	259	इपंः किद् लोपश्च	56
इटोऽन्	86	इदितो नुम् धातोः	216	इपोऽर्निच्छायाम्	78
इटो वा	249	इदुनोरुणः	233	इपोरग्रानीकाभ्याम्	141
इद् मगो वा	220	इदुभ्यामेङ्	233	इष्टकेपीका	204
इडादीनामैप्	85	इदुभ्यामौति	197	इष्टपूर्तश्रुतगृहीनोद्गृहीन	172
इटायाः	266	इदु इन्द्वे	197	इष्ट्रीना	263
इटावत्सरः	68	इहरिङः	212	इष्टे युक् च	214
इणम्भुद् च	80	इद्वद्विमति	201	इयंतयिः मन् वा	192
इणः किन्	63	इध्मावाचो वर्हिर्मनः	195	इयमिभ्या ककन्	55
इणकांगो	219	इनच्पिङ्च्चाश्चिक्काचि	195	इयानिपुःपरिबलिष्वादयः	70
इणो णित्	51	इनः त्रियाम्	191	इसमुदेभ्यः	216
इणो ढमिक्	51	इनुर्विशद्वेणभ्यो णः	59	इसादिध्वप्र	235
इणो धोः	196	इनोऽचि लोपः	217	इसमोव्यपेक्षा	246
इणो नावभ्रेपे	75	इन्द्रवरुणभवशर्वरुद्र	115	इस्मन्नन्किपु	227
इणो नुद् च	52	इन्द्रामिदेवेभ्यः शर्मणः	119	इद्वितीयेह	102
इणो यण्	211	इन्द्रादालिसादिमायुधेभ्यः	150	इहपराभ्या	225
इण्कुभ्यां	247	इन्द्रियमिन्द्रलिङ्गमिन्द्र	172	ईमाभ्योः	234
इण्जिस्नशिभ्यः	36	इन्धेर्नलोपश्च	52	ई च गणः	237
इण्पूभ्या कित्	67	इन्याधमण्ये च	96	ई च द्विवचने	263
इण्भीकापाशत्यनिमर्चि-	54	इन्हन्पूपा	208	ईडवन्द	270
इण्विधभ्यामसिः	52	इयाडियाजि	256	ईडेरविडिङ् ह्रस्वश्च	49
इण्शीङ्भ्याशालापदिभ्यः	70	इयुबुस्थानाभ्यां	233	ईण्य वा	197
इण्स्तुशालुबृश्	23	इयुबुस्थानिभ्यां वा	92	ईदस्यासः	223
इतरेतरान्योभ्य	86	इरातर्परक	240	ईदूतौ	253

INDEX OF SŪTRAS

ईवूदेवद्विवचनं प्रगृह्यम्	5	उत्तरपदलोपे	227	उदराङ्गाधूने	171
ईद्यति	211	उत्तरपदलोपे	227	उदरे वा	205
ईद्रोपधेभ्यः प्राचाम्	140	उत्तरपदस्य च	203	उदश्चरः सकर्मकात्	88
ईयसश्च	185	उत्तरपदबृद्धौ	283	उदभितो वा	131
ईयसः	191	उत्तरपदातिशय आति	107	उदस्कन्देः	266
ईयसुभिष्ठाभ्याम्	180	उत्तरपदादिः	283	उदस्थानादेशे	117
ईयिवाननाश्वाननूचानः	32	उत्तरपदान्तस्य	250	उदः सः	251
ईवनिपौ	259	उत्तरपदार्थप्रधानस्तत्पुरुषः	107	उदात्तयणः	268
ईश्वरः	160	उत्तरपदार्थप्रधानस्तत्पुरुषः	107	उदात्तस्वरित	277
ईश्वरार्थादराशः सभा	110	उत्तरस्य	252	उदात्तस्वरित	288
ईश्वरे	255	उत्तरादाह्व	138	उदात्तादनुदात्तः	288
ईषदयं	206	उत्तरोत्तर	268	उदिगायश्च चित्	44
ईषदसमासौ कल्पप्	180	उत्तानादौ कर्तरि	28	उदि च नियः	74
ईषद्रुणेन	102	उत्तरस्यातः	237	उदितो वा	220
ईषद्वा	280	उत्पातेन शाप्यमाने	23	उदिपचिपतिमतिभ्यः	34
ईषा	262	उत्पुच्छे वा	288	उदि युपूद्रवः	75
ईषान्तस्य	274	उत्पत्तिभ्यामाङि सतं	31	उदिरुचितिलिपुलिपिटि	54
ईहलि तिङि	212	उत्पादीनां	268	उदि वा	74
उक्तार्थानामप्रयोगः	14	उत्सङ्गोडुपोडुपोत्पुटपिटक	153	उदिहासिदसिसहिभ्यः	25
उगन्तादुत्तरपद	181	उत्सर्गापवादयोः	15	उदीच्यग्रामाद्बृहचः	139
उगितः पुंवच्च	202	उत्सोदपानविकरविनद	118	उदुपधम्य	231
उगोहविर्वहिरष्टकामेधा	157	उद इत्	213	उदुपाभ्यां	287
उचः के गुणश्च	228	उदकस्योदन्	234	उदुपाभ्यां स्थापेरनाम्नात्	164
उचिकुर्सापिशिष्टृपिभ्यः	60	उदकस्योदः	203	उदुम्बरनिलग्वलमद्रकार	127
उचैश्चक्र	57	उदकात्सत्रायाम्	144	उदुम्बरः कृमिमशकाभ्यां	99
उचैश्चदातः	4	उदके नुद् च	52	उदोऽधिके	168
उचैश्चारां	277	उदके मिश्रे	282	उदोऽनूर्ध्वचष्टायाम्	87
उभि	246	उदके श्वेडितिः	49	उदो रज्रवहिभ्यां कृले	28
उच्छति	153	उदकोपलोलप	287	उदोऽष्ट्यपूर्वस्य	216
उच्छम्लेच्छ	267	उदक् च विपाशः	134	उद्रोहोऽचः	212
उणादयो भूतेऽपि	73	उदक्कादिभ्यश्च	119	उद्रोत्सृजनावमृजाम्ब्याम्	102
उताप्योर्बादायं लिङ्	81	उदङ्गोऽनुदके	80	उद्यमनिपात	254
उतासर्वाः	11	उदङ्गः संज्ञायाम्	119	उद्यमस्तबकालपलनिचुल	175
उतोऽसंयोग	212	उदन्वानुदधौ	240	उद्यमोपरमौ	226
उतो लुग्वा	263	उदमिदुस्तुभ्यो मनसः	17	उद्यातोडुपोत्पियोत्पुटोत्पल	134
उत्क उन्मनाः	171			उद्विभ्यां काकुत्	191

INDEX OF SŪTRAS

उद्धिम्यां तपः	87	उपसर्गात्सुनोति	247	उपोऽधिके च	8
उनर्वन्न	272	उपसर्गादचः	235	उत्ते च	143
उन्देरिच्चादेः	39	उपसर्गादनाद्यन्ताद्युनेः	89	उभययोणादिषु	11
उन्देर्नलोपश्च	61	उपसर्गादध्वनः	188	उभयपदार्थप्रधानो द्वन्द्वः	107
उन्देर्नलोपश्च	72	उपसर्गादस्त्युद्धिम्यां वा	87	उभयहेतावस्त्यकाकारे	96
उन्म्योर्ग्रः	75	उपसर्गादूहो ह्रस्वश्च	234	उभयादयुश्च	178
उन्मृजावमृजने	102	उपसर्गाद्वृति	196	उभान्नित्यम्	170
उपकलमकभ्रष्टककपिष्ठल	127	उपसर्गाश्चाभिवर्जम्	274	उभे द्वौ च	45
उपपन्न आश्रये	77	उपसर्गाः	253	उभोभयाम्यामञ्जलि	190
उपज्ञाते	148	उपसर्गाः क्रियायोगे	6	उभोर्णाम्यां वा	151
उपशोपक्रमं तदादित्वे	110	उपसर्गे च वीणायाः	76	उरत्	236
उपदेशे	269	उपसर्गे च संज्ञायाम्	32	उरसोऽग्रये	188
उपदेशोऽञ्जन	211	उपसर्गे धः	77	उरसोऽण् च	156
उपधायाश्च	216	उपसर्गे युवः	74	उरसो यच्च	148
उपधालोपे च	229	उपसर्गे भ्यः	26	उरस्मर्पिर्दाधि	191
उपधेः स्वायें	158	उपसर्जनं पूर्वम्	107	उरो यजुर्गपि	261
उपपदमतिङ्	103	उपसर्गाकाल्याप्रजने	23	उर्कत्	227
उपपदविभक्तेः	15	उपसवादः	255	उर्दधश्च	70
उपपराभ्याम्	88	उपसिक्तं व्यञ्जनेभ्यः	153	उवर्णान्तानुदात्तादि	150
उपमानमुपमेय	105	उपाजेऽन्वाजे सामर्थ्याधाने	7	उशीर	274
उपमानात्	190	उपात्	90	उश्च	232
उपमानादप्राणिनि	188	उपात्किरो लवने	83	उषधुधः	243
उपमानादेश्च	116	उपात्प्रशंसायाम्	216	उपसुपिमुष्कमधुबन्धुनस्त्र	173
उपमानानि सामान्यवचनेः	100	उपात्स्थूलाकलापाभ्याम्	144	उपासोपसः	201
उपमेयानि व्याघ्रसिंहर्षभ	100	उपादेरङ्जुचौ च	181	उपिर्कुपिकमिगार्तिम्यस्थन्	60
उपयजः	254	उपादेवपूजासङ्गतिकरणमित्र	87	उपिर्कुपिकुटिदलिकुलि	62
उपवसेरभोजनार्थस्य कालः	3	उपादेशवेशहस्तस्थानेभ्यः	152	उपिर्खनिसुमूभ्यः कित्	68
उपसर्गव्यपेतम्	275	उपाद्द्वयज	288	उपिर्गञ्जिशभूभ्यः कित्	52
उपसर्गस्य	240	उपाद्भूषण	198	उपिर्गुपिर्कृषीण्जमीङ्बुधि	61
उपसर्गस्य षभि	207	उपाद्यमः स्त्रीकारे	88	उपेर्धिः	47
उपसर्गाच्च	190	उपान्वध्याङ्बसः	3	उपेर्जश्च	52
उपसर्गात्	249	उपायाङ्गस्वश्च	185	उपेर्नक् लोपश्च	71
उपसर्गात्	250	उपावयोश्च	25	उष्ट्रः सादि	280
उपसर्गात्	258	उपावाम्यां	228	उष्ट्राद्बुक्	151
उपसर्गात्	287	उपेक्षातोऽधिकारः	13	उष्णात्	171
उपसर्गात्स्नात्	216	उपोत्तमं रितः	270	उष्णिहो वा	112

INDEX OF SŪTRAS

उत्सपदादौ	196	ऋचिरिषिकृतिवृश्चि	72	ऋहशोऽङि	233
ऊककुम्बुमाम्याम्	133	ऋच्छेरः	66	ऋदोरप्	76
ऊङः	202	ऋच्यलि	55	ऋदृत्यकः	197
ऊङुतः	116	ऋजनोर्गुक् च	69	ऋधापोरीत्	235
ऊठि	196	ऋजिशृष्टुभ्यः कित्	71	ऋनो ङीप्	112
ऊढ उपधायाः	268	ऋणमधमोत्तमाम्याम्	99	ऋप्रकृपिहपिनहिकलिभ्यः	71
ऊतियूतिजूतिसतिहेति	77	ऋणमाधमण्ये	242	ऋपृभृहाङ्माङां	236
ऊदनोदंशे	205	ऋणे पञ्चमी	93	ऋभ्यां मतोर्वः	265
ऊधसो नश्च	112	ऋत उत्	197	ऋमदभोत्योश्च	236
ऊधसो नश्च	157	ऋनतृपमृप	231	ऋत्वादिभ्यः	241
ऊनार्थकलह	285	ऋतभागहर्यश्च	120	ऋवृञ्च्येजदिभ्यः	222
ऊरोरुपमानसंहितसहित	116	ऋतर्ति	266	ऋभ्यन्यग्रोधशर	134
ऊर्जने छदिः	10	ऋतप्रव्	146	ऋभ्यरिष्टशरमरुत्क्षशिला	137
ऊर्णाहंशुभेभ्यः	176	ऋतस्नासि	222	ऋपभोपानद्भ्या ज्यः	158
ऊर्णोर्नुलोपश्च	40	ऋनः सयोगादेः	220	ऋपिबुङ्गृण्यन्धकेभ्यः	123
ऊर्णोर्वा	251	ऋनावुण्णशीनाभ्याम्	184	ऋपितानिबुधूकिभ्यः कित्	68
ऊर्ध्वमौहूर्तिकेपु च	24	ऋतुनश्चत्रेभ्योऽण्	142	ऋपिर्वापिभ्यां कित्	63
ऊर्ध्वस्य रिन्द्रिष्टा	179	ऋतूपवस्तृप्राशिन्नादिभ्यः	163	ऋपां मित्रे	207
ऊर्ध्वे खमस्य	206	ऋतृमुक्कृधृ	47	ऋसृभ्यां वा	20
ऊर्ध्वे दध्नुद् द्वयसद् च	169	ऋते तृतीया	196	ऋस्मिपृङ्ज्वश्	223
ऊर्ध्वादिभ्यः कालात्	140	ऋते द्वितीया च	94	ऋहनिभ्यः भ्यस्य	223
ऊर्ध्वाद्वा	190	ऋतरं च	44	ऋहलोर्ण्यत्	24
ऊर्ध्वे शृपि पूरः	83	ऋतेरीयद्	20	ऋहील्लारी	226
ऊर्युर्युरी चाङ्गोकारे	7	ऋनो ङिमुटोः	233	ऋत इत्	263
ऊँ वास्य	5	ऋनोऽचि वा	224	ऋत इडातोः	216
ऋकृमृवृचपिभ्य आलच्	69	ऋतोऽञ्	154	लृद	73
ऋकृद्वृष्टुभ्यो वृद्धिश्च	78	ऋतोरोऽचि	218	लृतल्लः	197
ऋकौऽणार्लौ	12	ऋतोऽवग्रहाज्ञो णः	266	लृदिद्युतादिपुष्यत्यादिभ्यः	20
ऋक्षनच्छवि वा	265	ऋतो विद्या	201	एक इग्ग्रसादेशे	12
ऋक्षेरो ङश्च	40	ऋतो वृद्धिमद्विधावयवेभ्यः	12	एकगोपूर्वादनेकद्रव्यात्	174
ऋगयनपदव्याख्यानोत्पात	145	ऋत्युत् ऋ वा	197	एकदेशविकृतमनन्यवत्	13
ऋचश्चासि	203	ऋत्विग्दधृगुणिक्कुञ्चः	30	एकद्वयोः षष्ठीतत्पुरुषे वा	127
ऋचः	187	ऋत्या वा	263	एकद्वित्रिस्वान्येभ्यः	165
ऋचितनु	262	ऋदुपधाञ्चानृचि	23	एकद्विबहुष्वेकवचन	90
ऋचित्रेः	261	ऋदुशनस्पृक्	217	एकमुखपार्श्वेभ्यस्तसः	141
ऋचि पादः	112	ऋहृच्छृणाम्	233	एकयोगनिर्दिष्टानामपि	13

INDEX OF SŪTRAS

एकयोगनिर्दिष्टानां सह	13	एतदश्च	198	ओरोदस्वयंमुवः	214
एकवच्चेतर	238	एतदोऽश्च	177	ओर्गुणात्	267
एकविंशत्यादीनां च	110	एतश्चेदमः	178	ओर्गुणादस्वरसंयोगोपधात्	115
एकशालायां छच्च	183	एतस्य चान्वादेशे	219	ओर्देशात्	139
एकभुति	277	एतेस्तदिः	49	ओश्च गतिकारक	211
एकस्य सकृच्च	184	एत्यक्तोः संशयाम्	248	ओश्चावय	265
एकस्य सुन्नुक्	238	एधाच्च	178	ओपधेरजातौ	185
एकह्लादौ	203	एधिवहोरतुच्	41	ओपधेः	262
एकं न विंशत्यादिभिः	98	एनपा	92	ओष्ठोत्वोः	196
एकः पूर्वपरयोः	195	एनबदूरे वा	180	ओसि च	232
एकागाराच्चौरे	164	एरक्तिनः	115	ओः पुयण्ज्यपरे	236
एकाचः	174	एरङ्गिद्वा	256	ओर्वेरादेरुदेतौ च	43
एकाच्च	214	एरच्	76	ओशनम् सु	218
एकादन्नादौ	205	एरसंयोगादेः	211	औ सुत्योपश्च	218
एकादाकिनिच्चासहाये	170	एलावेलाकेलाखेलामेधा	18	क उम्भक्	63
एकादे अपादादौ	288	एवार्शना	274	कार्कमकिभ्यामन्दन्	60
एकादेर्लुक् च	156	एपणात्करणे	114	ककुत् ककुदस्य	191
एकाद्वयमुञ्च	178	एयामपुंस्या	238	ककुप् निष्ठुबनुष्टुभः	51
एकाद्वृक्षपलाशिकाभ्याम्	141	एहिमन्ये	276	ककेरुदन् णिच्च वा	61
एकानुबन्धकग्रहणे	15	एर्हाडायवाभ्यामन्यपदार्थे	101	ककेरुभः	63
एकान्यकिंयत्तदुभ्यः	177	ऐपमोक्षः श्वसो वा	138	कच्छकुसुमसिन्धुसिन्ध्वन्त	141
एकान्याभ्यां	276	ऐपुकारिसौवीरशयाभ्र	133	कच्छगुलुच्छ	57
एकाहलवसानयोः	251	आंजसोऽहनि	257	कच्छामिवक्त्ववर्तान्तेभ्यः	140
एकाद्यच् प्राग्देशात्	139	ओजस्सहोऽम्भसा वर्तते	153	कच्छवा ह्रस्वश्च	173
एङि पररूपम्	196	ओजस्सहोऽम्भः	200	कटच्च	168
एङोऽतिपदादौ	197	ओजोऽप्सरसोः	235	कटाच्छ्रोण्याम्	115
एङः प्रकृत्या	262	ओत औत्	217	कटादेः प्राच्यात्	141
एङ्गह्रस्वात्	195	ओतोऽंशसोराम्	196	कटिपटिभ्यामोलः	69
एचः प्रभ्रान्तादिवत्	265	ओतो लोपः श्यनि	229	कटेराहः	72
एचि	196	ओत्	5	कटेर्नु च वा	54
एचोऽप्रण्यस्य	244	ओत्समानोदराद्यति	270	कठचरकाल्लुक्	147
एचोऽयवायावः	195	ओदितः	241	कठिचकिभ्यामोरः	67
एजेः खश्च	28	ओमभ्यादाने	265	कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेभ्यः	155
एज्वितीयत्वे तदादेः	181	ओमाङ्गोः	196	कडारगङ्गुलकाणल्लज्ज	109
एणीकोशाद्दृक्	151	ओरञ्च	134	कणवणभण	226
एत ईत् बहुवचने	243	ओराबभ्यके	24	कणादिषु	83

INDEX OF SŪTRAS

कणिकुलिवलिबलिभ्यः	71	कफ ईलेर्णिङ्	44	कर्तरि ण्वुल्तृजचश्च	24
कणेमनसी भ्रष्टाप्रतीघाते	7	कबरमणिविषशरादेः	116	कर्तरि शप्	21
कण्टकपुलकरोमाश्च	169	कमण्डलुगुहलुगुलुगुलवः	43	कर्तर्यकैन्	103
कण्ठपृष्ठ	283	कमण्डल्वानिधिब्रह्मकृत	117	कर्तर्यजयं सङ्गते	23
कण्ठञ् सुवल्लुमस्तुमहीङ्	18	कमलसरोरुहसरोजाम्भोज	175	कर्तर्यात्मनेभाषेभ्यः	86
कण्ठादीना तृतीयः	192	कमलाद्भिदाकीकराभ्याम्	139	कर्तुर्युपमाने	31
कण्वेकाचि	286	कमितमिशमिभ्यो ङित्	57	कर्तुरीप्सिततमं कर्म	2
कतरकतमौ	279	कमितिभ्योर्दुक् च	55	कर्तुर्विप्	17
कतरकतमौ जातिपरिप्रभे	101	कमिर्मानजन्यसि	41	कर्तुश्च लक्षणे	33
कतेश्च	159	कमेरत उच्च	66	कर्तृकरणयोश्च	93
कतेः	91	कमेर्णिङ्	20	कर्तृकरणे कृता बहुलम्	98
कथमि लिङ् च वा	80	कम्पने चलिः	10	कर्तृकर्मणोः	256
कयायाष्ठक्	157	कम्पेरोतो नलोपश्च	60	कर्तृकर्मणोः कृति	96
कदरकदलगुल्चवाकुच	114	कम्पेर्नलोपश्च	69	कर्तृकर्मप्रवचनमप्रथमायाः	105
कदम्बपुष्पादिभ्यश्च	142	कम्बलात् संज्ञायाम्	158	कर्तृकर्मन्तरित	4
कदाचित्कर्मधारयः	107	कम्बोजमुरलकेरलचोल	127	कर्तृतृजकाभ्याम्	103
कदेर्णित् पक्षिणि	63	कम्बोजयवनौ मुण्डेन	101	कर्तृस्थामूर्तकर्मकाच्च	87
कट्टकमण्डलु	257	कयाकह्यावा	73	कर्त्तव्योर्विपुष्ययोर्नाशि	83
कट्टपाण्डुमृकण्डु	123	करणाधिकरणयोश्च	79	कर्त्तुर्भुम्भिकुम्भिकुण्डिन	138
कनेरी चातः	71	करणे च	83	कदमादीनां	273
कनेरीनकः	55	करणे यजः	31	कर्मकर्तरि च	21
कन्थं च	284	करवीराशोकचम्पक	152	कर्मकर्तरि च	86
कन्थायाष्ठक्	138	करवोपधकन्यापलदनगर	141	कर्मण उक्त्वा	163
कन्दलशैवलकुवलय	169	करोतेरांत्	58	कर्मणा क्रियया	3
कन्देरत उच्च	43	कर्कलोहिताभ्यामीकक्	183	कर्मणि	254
कन्यकानिष्ठज्येष्ठमध्य	112	कर्करावः	43	कर्मणि च येन	79
कन्यायाः कनीन च	123	कर्णरथपातिसत्यवडभी	125	कर्मणि चाण्	73
कपाले हविषि	203	कर्णवांसष्ठ	136	कर्मणि चोपमाने	83
कपि	286	कर्णष्टिरिटरिचुचुराभ्याम्	100	कर्मणि दम्प्यर्दिनाशि	25
कपिकेश	274	कर्णाक्षनखमुखकेशपाद	168	कर्मणि इशिविशिभ्यां	82
कपिज्ञातिभ्यां ढक्	166	कर्णात्	145	कर्मणि द्वितीया	92
कपित्थदाधत्थ	206	कर्णाच्चह्रस्व	207	कर्मणि हनः कुत्सायाम्	31
कपिरिका	240	कर्णां वर्णः	283	कर्मण्यग्रथाख्यायाम्	31
कपेः स्थलस्य	248	कर्तृकर्महेतुना कर्मणि	103	कर्मण्यण्	27
कपोतोलूक	228	कर्तरि चर्पिदेवतयोः	37	कर्मण्यधिकरणे	77
कपोलकलोलकलोल	69	कर्तरि चारम्भे क्रियायाः	32	कर्मण्याक्रोशे कृमः लघुम्	82

INDEX OF SŪTRAS

कर्मधारये	107	कस्येष	131	कालाध्वभ्यां कारकमध्ये	92
कर्मन्दकृशाश्वभ्यां	147	कशंभ्याम्	176	कालाः	98
कर्मप्रवचनीयाः	8	कसमग्न्य	283	कालाः परिणामिना	102
कर्मप्रवचनीयैः	92	कसार्धाभ्यां टिठच्	159	कालेभ्यः	142
कर्मवेशाभ्यां यत्	163	कंसीयपरशव्ययोर्यञौ	152	कालेभ्यो भववत्	131
कर्माध्ययने वृत्तम्	155	कः करत्	266	कागपागपलाशाश्वत्थ	135
कर्पात्वतोर्ध्वः	267	काकतालादय इवार्थे	97	काशाश्वत्थानिशातविशाल	136
कलापिकुथुमि	213	काकादनगवादनेजन	114	काशिचेदिमांयाति	139
कलापिनोऽण्	147	काण्डच्चीर	284	काश्यपकोशिकाभ्यां	147
कलाप्यश्वत्थ	143	काण्डाण्डाभ्यामीरच्	174	काष्टदारूणां	276
कलिस्फुलिभ्यामिङ्गक्	56	काण्डादश्वे	113	काष्ठादीनि क्रियाविशेषण	97
कलरविङ्कः	55	कादेर्वहुलम्	214	कासृगोणीभ्या	182
कलेरशच्	70	कानः कानि	245	कास्तीगजस्तुन्दे	198
कलेरहः	72	कान्तिशिम्बि	240	किञ्जिर्मृजिभ्यां चित्	66
कलेरवरः	68	कापर्यश्वयोः	206	किनः	268
कलेमपक्	71	कामचारे	276	कितः मशयप्रतीकारयोः	17
कलेर्बुगिञ्चोपधायाः	71	कामप्रवदनेऽकच्चित्	81	किति च तद्धिते	224
कल्पे	147	कामप्रम्यदन्नाग्रावस्त्रन्दन	141	किति च हनः	212
कल्याणीमुभगादुर्भगा	124	कायः किः	45	किति चैतेपाम्	193
कर्वाचिनश्च ठञ्	132	कागकाहन्	285	किति नौ	254
कव चाणो	206	कागवः	105	किदागिणि	86
कविर्मतिपीडा	125	कागम्करो वृक्षे	195	किमः	178
कवेरचच्	57	कारिकाच्चिडाचश्च	7	किमः कः	218
कवेराङ्गिरमे	121	कार्तर्काजप	281	किमः कुः	177
कव्यध्वर	264	कार्यकाल मजापरिभाषम्	16	किमः सङ्ख्याप्रश्ने	170
कव्यव्यरीप	254	कार्यापणमहमसुवर्ण	159	किमिदोरतः	11
कगकृत्स्नमुधायुगकर्ण	125	कार्यापणात् प्रतिश्चास्य वा	159	किमिदभ्यां वो घः	169
कशेरत इञ्च	67	कालमगयवेलासु लिङ्बदि	81	किमि श्रुः	39
कश्यपिपचिमुचियजि	71	कालस्य चानहोरात्राणाम्	80	किमेत्तिङ्ब्येभ्यः	180
कपिकुलिलुलिकलिभ्यः	65	कालहेतुफलेभ्यो रंगे	171	किमो डतरच्	182
कपेरानिदो भविष्यति च	37	कालात्	162	किमोऽत्	177
कपेडित्	60	कालात्	185	किमो हेतु	259
कसिपद्यार्तिभ्यो णित्	43	कालात् कार्यं च भववत्	163	किरतेरट्गलश्च वा	58
कमेरुच्चातः	63	कालात्साधु	143	किरतौ लवने	198
कमेरुच्चातः	64	कालाद्यत्	163	किरो धान्ये	75
कस्ककौत	247	कालाध्वपरिच्छेदमूलात्	94	किलेः कित्	73

INDEX OF SŪTRAS

किष्किन्वा गुहायाम्	198	कुत्सितानि स्वार्थवचनैः	100	कुलाङ्कज् च	124
किष्कुः प्रमाणे	198	कुत्सिते	181	कुलाभ्रकरीरेषु	29
किसरतगरोशीरहरिद्रा	514	कुयेरुमक्	64	कुलामुष्यसरोम्यः पुत्रात्	166
किसलयगयगवय	65	कुदकुकोर्तुं च	64	कुलालकुम्भकारकर्मार	148
किंकिलास्त्यथंषु	81	कुदापाम्यः शः	70	कुलालवष्ट	259
किं क्षेपे	101	कुम्भित्ति	281	कुलिजाङ्गु च वा	161
कियत्तदेकान्येभ्यः	182	कुपेर्दुक् च	48	कुलिमयिभ्यामृतक्	60
कियत्तदेतदन्येभ्यः	178	कुप्यं धने	23	कुलुत्थकोपधादण्	152
कियत्तद्बहुषु कृजः	27	कुप्रादयः	278	कुलेरिजक्	57
किंवृत्तं च	275	कुप्वोः कः पौ खरि	246	कुलेश्च माषक्	71
किंवृत्ते लिङ्गौ	81	कुञ्जवामनकुञ्जकिरात	106	कुल्माषादज्	171
किंवृत्ते लिप्सायाम्	73	कुमति च	250	कुवश्चर् दीर्घश्च	57
किंशुककिंशुलुकिंशुपुरुष	101	कुमहद्भयां ब्रह्मणः	188	कुवोऽन्धच्	61
किं सर्वनाम	269	कुमारक्रीडनकेभ्यः	185	कुवोर्नुक् च वा	57
किं सानुसवनयोश्च	266	कुमारशीर्षयोः णिनिः	30	कुशाग्राध्वजरति	182
कीकटकपटर्पटादयः	58	कुमारभ्रमण	101	कुशाम्बविग्रविशालाङ्क	123
कीचकार्मकधमक	54	कुमारः	279	कुशिविशिभ्याम्	48
कुक्रमियमिशमिशकि	69	कुमारात् प्राथम्ये	130	कुपेः कित्	56
कुकेः कुक् च	63	कुमागदन्दायां च	113	कुसुभ्यां नाम्नः	119
कुक्कुट्यादयः	202	कुमार्या	282	कुम्भकुम्भलदुकलताम्बूल	69
कुगुध्वञ्चिचञ्चिर्वाहि	69	कुमार्याः पुत्रश्चशुगभ्याम्	179	कुम्भकृप	283
कुङ्को यपुद् च	46	कुमुदकुमुदकुण्डल	136	कुम्भकृपः	198
कुचिर्जोश्चिन्नुक् च	46	कुमुदनडमहिषवेनमेभ्यः	136	कुहेः कित्	55
कुञ्जब्रध्नाङ्गभस्मगणलेम	121	कुमुदवीजबन्धज	135	कुहोश्चुः	236
कुटजोत्तजबन्धजादयः	58	कुम्भजालशत	190	कुः पापेपदर्थयोः	103
कुटतीर्थपुलिनमलिनागस्ति	135	कुम्भनिधानसुदत्तमुदक्ष	134	कुलतीर	283
कुटादीनां	231	कुरः पासः	72	कुलगूढ	284
कुटिर्माहिमिथ्यनिभ्यः	69	कुरुनादिभ्यो ण्यः	126	कुलात् सौवीरेषु	140
कुटीशमीशुण्डाभ्यः	183	कुरुयुगन्धराभ्याम्	140	कुष्माण्डयादयश्च	115
कुट्यतिभ्यामरुः	43	कुरुवृजी	280	कृकणकुङ्कणतृवणोत्वण	59
कुटिकित्तिपर्णपेल्लपल्लि	70	कुरुवृषिमृदिपिशिभ्यः कित्	56	कृकणपर्णात् भारद्वाजात्	141
कुब्धाया यलोपश्च	138	कुरुशकन्धुशङ्कुकर्तृभर्तृ	125	कृकदिकडिभ्योऽम्बच्	63
कुण्डं वने	284	कुरोः कतपञ्चालयोः	225	कृके वचः कश्च	39
कुतुस्त्यिकृदाधारार्चि	54	कुलकुक्षिग्रीवाभ्यः	138	कृग्रोरुश्च	40
कुत्ना हुपच्	182	कुलटाया वा	124	कृच्छ्रगाहनयोः	222
कुत्सनामीक्ष्ययोः	275	कुलाख्यानाम्	117	कृजः करणे ख्युन्	30

INDEX OF SŪTRAS

कृञश्च	57	कृत्यैरधिकार्यवचने	98	कृत्सेरचि दीर्घश्च	192
कृञश्चक् च	67	कृत्योकेण्यच्	285	कृद्भ्यामेणुः	41
कृञः कटुः	41	कृत्तिमाकृत्तिमयोः कृत्तिमे	14	कृष्टधनसहदृष्ट्युभ्याः	66
कृञः कन्धुक् च	44	कृत्वोऽर्धप्रयोगे कालेभ्यः	95	कृष्टृष्टृकुटिच्छिदिमिदि	45
कृञः कर्तरि	79	कृत्वोऽर्धः	9	कृष्टृभ्यामीषन्	71
कृञः कित्	65	कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि	12	कृष्टृवजिनिधाभ्यः क्युः	61
कृञः प्रतियत्ने	95	कृद्ग्रथश्चाकार्यग्रहदानपोव	174	कृष्टृष्टृचतिकाडभ्यः ध्वरच्	68
कृञः श च	78	कृद्योगा	102	कृष्टृवलिवहिरासिगर्दिभ्यः	63
कृञः सुपुण्यपापकर्म	31	कृद्वासरूपोऽन्नियाम्	15	कृष्टृवसिबपिराजिघ्राजि	45
कृञा वा	7	कृन्धिभिन्धयुत्तम	101	कृष्टृशोडीमङ्गिकुटिपटि	67
कृञा वा	8	कृन्मेजन्तः	9	कृत्स्न्यर्थकर्तरि विकारे	93
कृओऽञ्च	58	कृपियुवलिभ्य आसः	72	कैकयमित	224
कृओ द्वितीय	187	कृपिविप्रिभ्यामामणक्	59	कै तद्धितेऽणः	233
कृओ मुद् च	66	कृपो रो लः	240	कैदाराद्यश्च	132
कृओऽम्भच्	63	कृबिमदिवासिमसिचति	67	कैलिमर् कर्मकर्तरि	22
कृओऽसुटः	222	कृवापाजिमिस्वदि	39	कैवलमामकभागाधेय	113
कृओ हेतुताच्छील्यानु	28	कृविलिभ्यामानच्	59	कैवलादिभ्यश्च	256
कृतत्वचवर्णान्	19	कृष्टृत्युनिभ्यो नित्	61	कैवलाभ्यां च	159
कृतलब्धक्रीत	143	कृष्टृपिमजिशंसि	23	कैशमणिहिरण्य	173
कृतश्च	267	कृगाश्चारिष्टारिभ्यविशाल	134	कैशाद्वा	132
कृतस्यास्मरणे	33	कृशेरानुक्	42	कै शीङो रद् चात्य	43
कृतापकृतभुक्ताभुक्त	101	कृपिचर्मितनि	43	कैरवभैरव	70
कृतिभिदलितिपुतिभ्यः	55	कृपिरजोः कर्मकर्तरि	21	कैशीशमिरमिभ्यः कुः	40
कृतृकृपिभ्यः कीटन्	58	कृपेरादेश्च च	47	कोटरमिथ	207
कृतृहर्हि	253	कृपेष्ट च	43	कोपधाच्च	134
कृते	148	कृष्टपच्याः कर्मकर्तरि	23	कोपधादण्	140
कृतेः कतयोस्तकौ च	39	कृष्णरणभ्यां	122	कोपधादण्	150
कृतेः कृच्छौ च	66	कृष्णस्य	271	कोश्च भ्रियाः	166
कृत्तद्धितष्कड्याप्स्यूङः	1	कृष्णात्तिलेपु	179	कोः कत् तत्पुरुषे	206
कृत्तद्धितौ सप्तमीस्थमुपपदम्	2	कृष्णान्मृगे	186	कौटिल्य एव गत्यर्थेभ्यः	18
कृत्तिकार्ध	287	कृष्यासुतिरजःपरिपङ्कान्	174	कौडिलाडि	117
कृत्यतुल्याख्याम्यजात्या	100	कृत्सुकुसुस्त्युरूपां पन्नू च	62	कौण्डिन्यस्य कुण्डिनश्च	127
कृत्यायै	255	कृत्सृष्टृप्रशक्तिक्किक्कि	58	कौण्डोपरथदाण्डकि	183
कृत्याः प्रैषातिसर्ग	24	कृत्सृष्टृभृत्योऽण्डः	59	कौतेरियः	65
कृत्येऽवभ्यमः	204	कृत्सृष्टृभृत्युकुक्षुचरिचटि	54	कौतेर्दिभिः	46
कृत्येषु कर्तरि वा	96	कृत्सृष्टृविपुपिमुषिमह	54	कौतेर्दिभिः	51

INDEX OF SŪTRAS

कौषिञ्जल	149	न्ये	240	क्रञ्चकोकिलाभ्याम्	123
कौरव्यादसुरिमाण्डूकेभ्यः	113	कतुइशी	283	क्रुधद्रुहेर्ष्यासूयार्यानां	3
कौ रुषष्टिरणिटभ्यः	54	क्रतुभ्यश्चक्	131	क्रुधद्रुहोरुपसृष्टयोः	3
किङ्कति	209	क्रतौ कुण्डपात्य	24	क्रुधभूषार्येभ्यश्च	35
किङ्कति	231	क्रपेः संप्रसारणं च	78	क्रुधियुधिधुधितृषित्विषि	79
क्तवत् निष्ठा	1	क्रमपदशिक्षामीमांसा	132	क्रुशस्तुनस्तृच्	217
क्तवतुः	32	क्रमः	221	क्रुशियसिभ्यामाङि	37
क्तस्य द्व्यचो ना	270	क्रमः क्त्वि	208	क्रौङ्के रो लक्ष वा	55
क्तस्येन्विषयस्य कर्मणि	94	क्रमितमिनमिस्तम्भामतः	45	क्रौशयोजनादेः शतात्	162
क्तःसूपमान	285	क्रमेरेलकः	55	क्रौष्टुः पादमानाभ्याम्	127
क्तादनात्यन्तिके	185	क्रमेः क च	57	क्रौञ्चाया ह्रस्वश्च	136
क्तादत्योक्तौ	116	क्रमेः क्रम् च वा	55	क्रमः परस्मै	229
क्तान्तं वा	109	क्रयविक्रयादठन्	152	क्लिदेः के	192
क्वचि दीर्घश्च	210	क्रव्ये वा	31	क्लिञ्जाल्लश्चिन्पितृपुचुल	168
क्वचूकृतः संज्ञायाम्	84	क्रिया क्रियार्थे	195	क्वचित्करणेन	2
क्विनि नित्यम्	222	क्रियानर्हेभ्यश्चाकारकत्वे	94	क्वचित्पूर्वम्	16
क्ते च	280	क्रियानिमित्तं कारकम्	2	क्वचित्पूर्वं च	110
क्तेन नवविशिष्टेनानव्	101	क्रियान्वाख्यानाच्च	19	क्वचिदनुवर्तते	13
क्तेनाहोरात्रावयवाः	99	क्रियाप्रकारे धा	178	क्वचिदुभयगतिः	14
क्ते नित्यार्थे	280	क्रियाप्रश्ने	275	क्वचिद्विद्यमानार्थे	105
क्तेरग्रहस्त्रिह	221	क्रियाम्यावृत्तिसमयसमूहेषु	76	क्वणोऽनुपसर्गाच्च	76
क्तेरपाञ्चायस्तिः	222	क्रियाया च क्रियार्थायाम्	73	क्वसुश्च	254
क्तेः	153	क्रियायां द्वे	190	क्वसोरेकाज	223
क्त्वाणमुलोः	238	क्रियायाः	276	क्वाति	177
क्त्वातोऽसुन्कसुनः	9	क्रियाविशेषणकाल	1	क्वामेहलतसिभ्यस्त्यप्	138
क्त्वि स्कन्दस्यन्दोः	210	क्रियाव्यतिहारे	86	क्वावाशास	210
क्त्वो यक्	263	क्रियाव्यतीहारे	79	क्विष्टोः कुः	242
क्वोऽसितपलिताभ्याम्	114	क्रियाहर्भ्यः कारकत्वे	94	क्विप् च	31
क्वयह्	17	क्रियासमभिहारे	238	क्विन्नक्षभणश्रुतेषु	31
क्वयङि वा	235	क्रियासमभिहारे लोट्	81	क्वणेर्यदिः	47
क्वयचि च	234	क्वीङ्जीनाम्	194	क्वत्राक्कनिवास्तुभ्यश्च	145
क्वयच् परे	253	क्वीडिमुपिभ्यामाङि	34	क्वत्राजातौ घः	124
क्वय्योः	214	क्वीडोऽनुपरिभ्यां च	87	क्वत्रियात्	147
क्वयजिमात्रशश्यः	67	क्वीतवत्परिमाणात्	151	क्वदेर्युक्ते	45
क्वययशाभ्यां	254	क्वीतात्करणादेः	116	क्वयो निवासे	270
क्वय्य वा	210	क्वद् देविबिहभ्याम्	112	क्वयो नित्यम्	242

INDEX OF SŪTRAS

क्षिपकाप्रवका	228	खनगसिन्धुकुक्षेभ्यः	173	गतिज्ञानप्रत्यवसानार्थ	2
क्षिपरदवदवादिविभ्यः	35	खनिकष्यञ्जयसिबसिध्वनि	45	गतिरनन्तरः	280
क्षिपिनदिपदिपति	42	खनेरी च	23	गतिर्गतौ	276
क्षिपेः कित्	47	खनो घञ्	80	गत्यर्थलोटाद्ध	276
क्षिप्रवचने लट्	80	खनो लोपश्च	42	गत्यर्थकर्मकपिबति	32
क्षियाशीः प्रैषेपु	244	ख्यां चयः	236	गत्यर्थानां	94
क्षोबकृशपरि	242	खयि खरः	235	गत्यर्थेभ्यः	254
क्षीरभर्गानि	282	खरखुराभ्यां नग् वा	190	गदमदयमिभ्योऽनुपनगं	22
क्षाराद्धव्	131	खरि	245	गन्तव्यपण्यं	278
क्षीरादिभ्यः	234	खर्जित्वाङ्कपिबल्लिमयि	67	गन्धेररक् च	70
क्षुत्तृङ्बुभुक्षापिपासा	169	खर्परे लोपः	246	गभीरगम्भीरेतराभिपिक्त	134
क्षुद्रकमालवात् सेनायाम्	132	खर्युवणः	272	गमजनखन	212
क्षुद्र जन्तवः	107	खर्लातकादिपु वचनम्	111	गमयमतन	210
क्षुद्र जन्तूपतापेभ्यश्च	172	खलययमापतिलवृषप्रक्ष	158	गमहनदृश	223
क्षुद्राक्षान्तान्तान्तवृक्षेन्द्र	136	खर्लादानश्च	133	गमेरा च	68
क्षुद्राभ्रमगपटरपालपादव्	148	खलेरीनच्	62	गमेरिनिः	50
क्षुधिवसिभ्या	220	खले मंहृतसंहियमाणा	98	गमेरु च	210
क्षुब्धस्वान्तध्वान्त	222	खश्चात्ममाने	31	गमेर्ङित् द्वे च	49
क्षुभ्नाति	251	खः सपूर्वाच्च	124	गमेर्लिङि	209
क्षुल्लकश्च	279	खान्तस्य	271	गमेस्त च	36
क्षेलियच् परक्षेत्ते	172	खार्यावा	158	गमेः कालहरणे	87
क्षेमप्रियमद्रभद्रेध्वण् च	29	ख्विती च एकाचोऽमः	200	गमेः कित्	41
क्षेः क्षी	211	खित्यनव्ययस्य	204	गमेः सन्वच्च	42
क्षेः क्षी च	242	ख्वदेरादेचो वा	261	गम्भीरपञ्चजनाभ्यां ज्यः	144
क्षौमवृत्तिखाडायनि	141	ख्यत्यात्परस्य	197	गम्यदिभ्या गन्	56
क्वस्याचि	229	ख्याजि	246	गरदरौ	267
क्वगागोरगपतगपन्नग	29	ख्यातिपश्चादर्थेभ्योः	97	गर्गवत्साजव्याघ्रपात्	120
ख च	258	गङ्गादिभ्यो वा	109	गर्तगाहाभिसक्थदक्ष	134
खजिबलिपतिभ्य आकः	54	गङ्गागोधाविधवा	123	गर्तान्ताच्छः	141
खञ्जेररीटः	58	गङ्गासंज्ञोखाशिखा	126	गर्भः सुहितवृत्त	100
खद्वा क्षेपे	98	गङ्गुलीनदायादविदग्ध	165	गर्भादप्राणान	169
खद्वारूढ	285	गणाधिभ्या पत्युः	165	गर्हान्तस्थसमविषम	141
खण्डपण्डस्थूलबाहुषेणु	134	गर्णकाब्राह्मणमाणव	132	गर्हाया ङङिपि जात्वोः	80
खण्डिकाहन्हलबन्धयुग	132	गणैकशीति	282	गर्ह्यम्	154
खण्ड्यज्योर्ङुजुकौ च	43	गतयश्च	7	गलेचोपकपादहारकादयः	24
खदिरर्वाधरभगलोलन्द	134	गतयः	103	गल्भक्लीबहोडेभ्यो ङित्	17

INDEX OF SŪTRAS

गवादिषु विन्दे:	25	गुडलघु	225	गोपवनशिमुबिन्दु	120
गवाभ्रगवाविकगवैडक	106	गुरेर्नक् च	66	गोपादिष्वनेरसि:	48
गवि युक्ते	203	गुरे: फलश्च	62	गोपिकागोपालिका	122
गवियुधिभ्यां	248	गुरोरेकैकस्य	243	कोपुच्छाङ्क्	152
गव्यूतिरूर्ध्व	195	गुरोर्हल:	78	गोबिडाल	281
गस्यथकन्	26	गुलिविलिभिलिसिधीन्धि	63	गोमिन् पूज्ये	175
गाङ् ईस्ये च	232	गुलुगुधापीडायाम्	7	गोमूलादाच्छादने	179
गाङ् लिटि	219	गुव: कित्	60	गोरन्चि यत्	119
गाण्ड्यजगाभ्यां संज्ञायाम्	173	गुवृषीपचिर्वाचयमिमनि	68	गोरतद्धितलुकि	188
गालपुरुषयो: स्नाते:	82	गुहाराधा	270	गोरव्यूतौ	261
गाथिविदथि	215	गुहिलुलिवसिवपिक्षपि	78	गोहपसर्जनस्यान्त्यस्य	111
गादाभ्यामेष्णक्	59	गूथयूथप्रोथपृष्ठादय:	60	गोरो वा	197
गाघलवणयो:	278	यधिवञ्चिभ्या प्रलम्भने	89	गोलोमपुच्छाभ्याम्	183
गायतोऽनुपसर्गात्	30	यभृस्त्वभ्यो ग:	56	गोषदिषेत्वाकृष्णोऽस्य	176
गिर: पुग्नस्वश्च	46	यष्टिद्वष्टिहलिविथि	124	गोष्ठज	274
गिरिचक्रादिभ्य:	250	यहपति	285	गोष्ठान्द्रतपूर्वे	167
गिरिनीदीपौर्णमासी	189	यहपतिना संयुक्ते ज्य:	156	गोष्पदं सवित	198
गिरिभ्य: शास्त्रजीविपु छ:	146	यष्टदुर्वीधुर्वीभ्य: क्पू	51	गोस्त्रश्च	133
गिरो भन्	63	गैहार्था	271	गो: पदान्ते	256
गिरो लश्च	25	गेहे क:	26	गो: पुरीषे	150
गिरौ डित्	28	गेहेगोष्ठौ शूरक्ष्वेडिनर्दि	99	गो: महिताया:	285
गुगम्यदितुदिसुदिस्यश्छक्	57	गेहेमेहिपिण्डाशूरो	99	गौणमुख्ययो: मुख्ये	14
गुडापूपसक्तुमासौदन	157	गोघ्न: संपदाने च	30	गौरशबलकल्माप	114
गुडेरूचक्	57	गोचरसंचरवहव्रजव्यज	79	गौ: साद	280
गुणकात्स्न्यं	282	गोडारिष्ट	283	ग्रन्थान्ते च	205
गुणवचनेभ्योऽसमासकृत्	165	गोतन्तियव	281	ग्रसित	264
गुणष्टादौ पुंवद्वा	217	गोलचरणात्	166	ग्रहणे वा	170
गुणस्यनूङ्	201	गोलादङ्कवत्	130	ग्रहश्च	75
गुणोत्तरेण तरलोपश्च	103	गोलादङ्कवत्	146	ग्रह:	26
गुणो यङ्लुको:	236	गोलाददण्ड	149	ग्रहिगुहिभ्यां	221
गुणे वा	93	गोलाद्बहुल वृक्	147	ग्रहिव्यध्यो:	193
गुदस्य	271	गोलान्तात्तद्वदजिह्वाकात्य	139	ग्रहिस्थापराधीमन्त्रि	25
गुधेरूम:	64	गोलान्तेवासि	281	ग्रहिव्यपिग्रच्छां	193
गुपूधूपिविच्छिपणिपनिभ्य:	19	गोलाङ्क	128	ग्रहेरस्यालिटि	220
गुपेर्छेडि	253	गोलोक्षोष्टोरभ्रान्नान्य	132	ग्रसेरा च	63
गुपो गर्हायाम्	17	गोघाया ढक् च	124	ग्रसेर्दित्	70

INDEX OF SŪTRAS

ग्रामकौटाम्यां तक्ष्णः	188	घ इत्	227	चतुरं यच्छौ च	170
ग्रामजनपदैकदेशादञ्च	142	ऊमो ह्रस्वाद्वे	245	चतुरः	268
ग्रामजनबन्धुसहायेभ्यस्तद्	133	इयि च	270	चतुर्थी प्रकृतौ	280
ग्रामश्च शिल्पिनि	279	इसिइसोः	197	चतुर्थी यता	99
ग्रामात्कुमारषण्डाभ्यां च	166	इसेश्च	92	चतुर्थी संप्रदाने	93
ग्रामादीनां	272	इतिश्च	86	चतुर्मासाद्यजे	144
ग्रामाद्यखञौ	138	इत्	12	चतुष्पादो गर्भिण्या	100
ग्राम्यपशुर्मधेष्वतरुणानेक	109	इत्यमख्युः	233	चतुष्पाद्वयो ढञ्	124
ग्रीवातोऽण् च	144	इभ्योर्वा	213	चतेरन्	51
ग्रीवाभविद्यापवित्रापविन्दा	121	डेडस्योर्यानां	91	चत्वारिंशदादौ	203
ग्रीष्मधर्मकूर्मसूर्म	64	डेराभाडादिभ्यः	233	चदेरममिः	53
ग्रीष्मवसन्ताभ्यां वा	143	डे सुटोऽम्	91	चन चिदि	276
ग्रीष्मादच्छन्दसि	118	डेः मिन्	91	चन्द्रवृत्तेर्नक्षत्राद्युक्तः	130
ग्रीष्मावरममाभ्यां वुञ्	143	इणोः कुकडकौ	245	चोपेटच्	58
ग्रो णित्	58	इथा ईच्च	191	चमेरुचातः	46
ग्रो मुद् च वा	49	इथापः	262	चमेरुः	43
ग्रो यङि	240	इथापो दीर्घान्	195	चयश्शः	252
ग्लस्नावनवमश्च	10	इथापोः संज्ञायाम्	204	चरणाद्वाञ्	149
ग्लानुभ्या डौः	45	इथाबूङः	123	चरणे ब्रह्म	205
ग्लामास्याक्षिपचि	34	इथाश्छन्दसि	269	चरति	152
घञ्	73	इथाः	214	चरफलोः	237
घञि भाव	209	इयूङ्तः	191	चरिचलिपति	192
घटघटीधनुर्दण्डयष्टित्सर	27	चार्किरम्योरुचोपधायाः	66	चरेराङि चागुरौ	23
घटादयः	9	चक्रचक्रवाक	135	चरेरिटच्	58
घण्टाजटासटादयः	58	चक्रिसत्रिजज्ञिदधिनेमयः	36	चरेष्टः	28
घतनकालेषु	201	चक्षिङः ख्याञ्	219	चर्खरि	251
घरुकल्पचेलद्	202	चक्षेरसिक् च	51	चर्मणः कोशे	213
घसङ्कर	253	चङो वा	270	चर्मण्यञ्	158
घसिभसोः	263	चङ्युपधायाः	227	चर्मोदरयोः पूरेः	82
घासकर	202	चङोः कुघिण्यतोः	228	चलनशब्दार्थादकर्मकाद्युच्	35
घिनुण्	209	चटकादैरक्	124	चलनाहारार्थात्	90
घुपेरविशब्दने	222	चटिकठिभ्यामाकुः	40	चवाभ्यां	276
घृतादीनां	272	चण्डादिभ्यश्च	256	चवाहाहैवेषु च	276
घृत्तिरुसुदूचितिभ्यः क्तः	59	चण्डिभल्लिभ्यामातकः	56	चातुर्मास्येभ्यो यलोपश्च	163
घृत्सुघृष्टि	47	चतुरश्च	217	चातुर्वर्ण्यचातुराश्रम्य	165
घोषकट	282	चतुरस्रकृतलवणषडबुध	164	चादयः	274

INDEX OF SŪTRAS

चादिछोपः	276	चेरुपन्योर्ङित्	40	छे	150
चानुकुष्ठमुत्तरत्र नानुवर्तते	13	चेर्वा	229	छेदमेदद्रोहदोह	161
चान्द्रभागादनद्याम्	115	चेलार्थे क्रोपेः	82	जक्षादयश्चाशासः	4
चायः कि च	41	चोः कुः	241	जङ्घायाः प्रद्वतप्रहाराभ्याम्	153
चायः की	193	चौ	207	जटाघटाकालाभ्यः क्षेपे	173
चायः की	261	चौपयतचैकयतचैत्र्यत	117	जटाघटान्यां क्षेपे	172
चारुसाधु	285	च्छाशोर्वा	234	जठरपिठरकुररककरमकर	66
चारौ वा	30	च्यर्थे भृशोत्सुकशीघ्र	17	जडखडार्हग्रामवीक्ष	121
चार्ये	105	च्युतिः प्राक्समासान्तेभ्यः	9	जनपद	273
चावतद्धिते	271	च्यौ च	234	जनपदनाम्नः क्षत्रियादणः	128
चाहलोपः	276	छकारकयोः	205	जनपदवत्सर्वे	147
चिण्णमुलोर्दीर्घः	227	छगलिनो ढिनुक्	147	जनपदेभ्यः	140
चिण्णमुलोः	216	छन्मस्यानृतविशिखाभ्यः	155	जनपदेभ्यो नित्यम्	188
चितः	268	छदिबलिभ्यां ढञ्	158	जनपदे लुबविदिशादिभ्यः	136
चितेः कपि	207	छदिरहो नुद ह्रस्वश्च	52	जनसन	209
चितौ च	75	छन्दसः	258	जनसन	254
चित्यामिचित्ये च	24	छन्दसा निर्मिते	156	जनसन	269
चित्तरु आश्चर्ये	18	छन्दसि	271	जनाजल्पे	157
चिन्तीकरणे प्रापि	19	छन्दसि	273	जनकर्तुः प्रकृतिः	4
चिदित्युपमायें	243	छन्दसि	275	जनिजापुणिङ्कृतभ्यः क्यप्	65
चिम्योडोच्चच्	57	छन्दसि वा	277	जानता	262
चिस्फुरोर्णौ	194	छन्दसि वा	276	जनिमानयानिङ्गुन्धि	42
चिह्णचिह्ण	284	छन्दसो मानभाषा	145	जनिवध्योः	226
चीरमुपमानम्	274	छन्दसो यदणौ	145	जनीजृष्कनुञ्जोऽमन्ताश्च	9
चीवरादाजने परिधाने च	19	छन्दसादिश्च	276	जनीशांङ्भ्यः	223
चुडतुल	250	छन्दोगां कथकयाज्ञिक	148	जनेजनाभ्या वादात्	157
चुद्	11	छन्दोनाम्नि	248	जेनरुसिः	51
चुरादिभ्यो णिच्	18	छन्दो नाम्नि च	75	जनेर्धः	57
चुडकोल्मुकचिबुकचूचुक	55	छविस्थविकिकिदीवि	48	जनेर्बुक् च	43
चुडम्पादिश्च	1	छविस्तः	246	जनेस्त च	42
चूडाभ्रद्वादिभ्योऽण्	164	छश्च	124	जन्तुगङ्गुकिनिदाघ	127
चूर्णचौल	284	छात्रिपेलि	282	जपजभदहदश	236
चूर्णादिनिः	153	छादेर्धेऽद्वयाद्युपसर्गस्य	227	जपादीनां पो वः	240
चूर्णगिभ्यां निः	47	छाया	110	जपिवभ्याश्चसि	222
चेलचौर	284	छित्तरहत्तरधीवरपीवर	68	जम्बवा वा	150
चेरौ	31	छिदिभिदिभ्यां कुरच्	36	जयति दीव्यति खनति	152

INDEX OF SŪTRAS

जयतेश्च क्त्सुः	34	जान्तनशामनिटि	210	ज्येष्ठात्	259
जयतेः हलौ	23	जायाया जं दं च वा	107	ज्योतिरायुभ्यां	248
जयः करणे	270	जायां पिञः	44	ज्योत्स्नातमिवाकुण्डल	173
जराजटावनरसेध्विणः	39	जालमानायः	80	ज्योत्स्नातमिबोर्जस्विन्नूर्ज	174
जराया जरश्च	189	जासिनाटक्राथिपिषां	95	ज्वलह्वलनमोऽनुपसर्गा वा	10
जराया जरस् वा	218	जिह्वामूलाङ्गुलेऽश्वः	144	ज्वलादिनीभूभ्यो णः	25
जलेराषः	71	जिह्वोन्मथने लङिः	10	ज्ञपेरनन्त्यस्य	235
जल्पभिक्षकुट्टलुण्टवृङः	35	जीण्डक्षिविश्रिपरिभू	35	ज्ञमेर्ज्ञः	58
जशो हः	252	जीर्णाच्छालिपु	179	ज्ञाननोर्जा	230
जसश्शी	91	जीर्घतेरतृन्	32	ज्ञोऽविदर्थस्य करणे	95
जसि च	233	जीवनस्य मूते	206	ज्ञयः	189
जस्वा	239	जीवन्तपर्वताभ्यां वा	122	ज्ञयः	240
जस्सशोः शिः	91	जीविकाथं च	182	ज्ञरां ज्ञरि	252
जदातेः क्त्वि	235	जीविकोपनिपदावौपम्ये	8	ज्ञलां जशोऽन्ते	242
जागरूकः	37	जीवीतस्य च	160	ज्ञलां जश्	251
जागुरक्कस्काने	231	जीवे ग्रहः	83	ज्ञलि तिङ्यपिति	209
जागुः	78	जीवेरदानुक्	42	ज्ञलो ज्ञलि	241
जाग्रधो वा	20	जीवेरातुः	41	ज्ञल्युपोत्तमम्	269
जाण्डापाण्डादारक्	124	जीवेरातृकन् वृद्धिश्च	54	ज्ञष एकाचः	241
जातात्पुसि	121	जुकिजनपणिभ्यो दीर्घश्च	58	ज्ञषस्तथोर्धोऽधः	241
जातावपि	32	जुगुप्साविरामप्रमादार्थानाम्	3	ज्ञषां जशः	236
जातिकाल	286	जुचङ्कम्यदन्द्रम्य	35	ज्ञस्य रन्	86
जातिकालमुखादिभ्यश्च	109	जुषः क्त्वः	220	ज्ञस्य रुद्	255
जातिनाम्नः कन्	181	जुष्टार्पितः	270	ज्ञेर्जुस्	86
जातिरयच्	202	जुस्पुकोः	231	ज्ञोऽन्तः	85
जातिर्जात्या	100	जुहोतेद्वं च	37	ज्ञमन्ताङुः	59
जाते प्रोष्ठभद्राभ्या	225	जुहोत्यादिभ्यः श्लुः	21	ज्ञमि च च्छवोः शृठौ	208
जातेरतण्डुलादेः	174	जृवृभ्यामूथन्	60	ज्ञितः	89
जानौ प्रियचिल	184	जृकमिरमिभ्योऽठच्	58	ज्ञिदार्षण्येभ्योऽणिञोः	129
जानौ यत् पुक् च	126	जृपृकृमञ्जिपीयिहन्त्यङ्गि	71	ज्ञीतः क्तः प्राग्वत्	37
जात्यन्ताच्छः	185	जृवैशिवहिबसिभूजिरेवमाधि	59	ज्ञिगति	224
जात्याख्यायामेकस्मिन्	90	जृशृस्तृजागृकृनीधुषिभ्यः	48	ज्ञित्यादिर्नित्यं	270
जात्वपूर्वम्	275	ज्यादादीयसः	214	ज्यादीनां बहुषु	183
जानपदाङ्गत्तौ	115	ज्यायान् भ्रातृणाम्	108	टकितावाद्यन्तौ	12
जानुनीविभ्यां च	145	ज्यायश्चभ्रस्त्राम्	193	टग्लक्षणे जायापत्योः	30
जानुबिन्दू शिरसः	108	ज्येष्ठकनिष्ठ	272	टाङ्स्तोरिनस्यौ	91

INDEX OF SŪTRAS

दावादीनाम्	111	णः पन्थश्च नित्यम्	162	तत्पचति द्रोणादण् च	161
टिकेष्टुद् च	63	णिच्यनित्	13	तत्पुरुषः	98
टि च दीर्घापः	232	णिचर्थे च	89	तत्पुरुषः समानाधिकरणः	2
टिह्दाणञ्ठक्ठञ्च	113	णिनि	281	तत्पुरुषे शालं	284
टिदात्मनेपदानां टेरेत्	85	णियकोः	13	तत्प्रकृतमिति मयद्	184
टिन्मिक्तिदादिः	4	णिश्रिद्रुसुकमिभ्यः	20	तन्न	99
टेरिमेष्टेयस्सु	214	णिश्रिद्रुजात्मनेपद	21	तन्न कुशल इत्याकर्षात्	170
टेरन्यत्तापि	213	णेरणौ यत्कर्मणौ	89	तन्न गृहीत्वा तेन	105
टोऽस्त्रियां ना	233	णेरनिटि	210	तन्न घटते कर्मणोऽठच्	169
टौ सोरनः	219	णेरयि	262	तन्न जानः	143
ट्रितोऽधुच्	77	णेरिष्णुच्	254	तन्न तस्येव	164
ठक् च	139	णेर्वा	250	तन्न दीयते	163
ठस्येकः	216	णेर्वृत्तं ग्रन्थे	222	तन्न नियुक्तः	155
ठाजादावेकाच्	181	णेश्च	227	तन्न भवः	144
ठाटाजादौ वा	217	णेश्च	237	तन्नवशुणादेः	221
डडरेके कवकाश्च	80	णो नः	195	तन्न त्रिदिनः	160
डाजूलोहितजिह्वाभ्याम्	17	णौगमिरबोधे	219	तन्न माधुः	157
डतरडतमयोः	238	णौ मृगरमणे	209	तन्न माधौ	257
डश्च	29	णौ संश्रद्धोः	194	तन्नोद्धृत पानेभ्यः	130
डाच्यव्यक्तानु	238	णौ संश्रद्धोः	220	तत्स्थगुणवचनेभ्यः	180
डाप् चोभ्याम्	113	ण्य आवश्यके	229	तत्स्थैर्गुणैः	103
डिण्टन्	55	ण्यासश्रन्थघट्ट	78	तन्स्वममविषमपरम	165
डिण्डीरवानीराभीरगभीर	67	ण्युद् च	26	तथायुक्तं चानीप्सितम्	2
डिमेः कित्	64	ण्वुद्	79	तदन्वास्त्रै	160
डुकुटिकशिखालिभ्यः	70	ण्वुद् च	73	तदधीने तद्वेद	131
डुः शंविसेप्रेषु	37	तक्षशिलाछगलग्रामणी	146	तदधीने	186
ड्वितः क्रिः	77	तक्ष्णो नलोपश्च	136	तदन्ताश्च	157
डुम्भाष्टाचत्वारिंशतः	163	तडानास्त्वात्मनेपदानि	2	तदन्ताश्च	175
डुग्लोपश्च	124	तच्चरतीति चैतेभ्यो व्रत	163	तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ	158
दस्य च	226	तच्छीलितद्धर्म	34	तदर्हम्	164
दे अमायी	202	तश्चिवञ्च्योरकि	228	तदविषयभ्यश्च	140
दो हे लोपः	245	तडेरगच्	56	तदस्मिन्नधिकं	170
दूलोपे	207	तत आगतः	145	तदस्य पण्यम्	154
द्वजिनुणभ्यां नित्यम्	185	ततः शसो नः	197	तदस्य परिमाणम्	160
द्वमुल्यादिः	269	ततो विधीयमानः	1	तदस्य परिमाणम्	258
द्वमुत्तमे	226	तद्वान्वाख्याने च	33	तदस्य प्राप्तमुत्थितः	258

INDEX OF SŪTRAS

तदस्य ब्रह्मचर्यम्	163	तनेर्यक् च	41	तस्करबृहस्पती	198
तदस्य सञ्जाते	169	तनोतेर्यकि	209	तस्थस्थवस्मसां	85
तदस्य सोढम्	144	तनोर्वा	208	तस्मान्नुडचि	204
तदस्याल स्यादिति	158	तनोः सूत्रे	185	तस्मान्नुडनेक	236
तदस्यास्त्यस्मिन्निति	172	तन्वादचिरोद्धते	171	तस्मै कामति	18
तदस्सोलोपः	197	तन्मध्यपतितः	14	तस्मै प्रभवति	163
तदादेः	144	तपसः क्यच्	18	तस्मै भृतोऽधीष्टः	162
तदादौ च	33	तपस्तपःकर्मकात्	21	तस्मै हितम्	158
तदिहास्ति च	133	तपःकर्मकाच्च	87	तस्य तात्	256
तदुभयं विकरणविभक्ती	1	तपःश्रुतादिषु वा	108	तस्य दक्षिणा यज्ञेभ्यः	163
तदेकवचनं सम्बुद्धिः	4	तपःमहस्याभ्यामण्	173	तस्य धर्म्यम्	154
तदो दानीम्	177	तमवर्थ इष्टन्	180	तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ	160
तद्वच्छति पथिदूतयोः	146	तमिर्विडिमृणिकृणिकुलि	69	तस्य पाकः पीडुकर्कण्डु	168
तद्विद्वन्तस्तादिः प्राग्ध्वजः	9	तम्यम्यर्दिजीना दीर्घश्च	66	तस्य पूरणे डद्	170
तद्विद्वन्तस्य	268	तयमः	268	तस्य प्रयोजकोऽनुकूल	2
तद्विद्वत्तार्थादौ मञ्जुथा	2	तयेर्विन्मनोर्लुक्	180	तस्य भावस्त्वतलौ	164
तद्विद्वत्तार्थोत्तरपदममाहारे	100	तयोर्वाचि	241	तस्य महानाम्न्यादित्यत्र	163
तद्विद्वतोऽञ्जुद्धि	202	तयोर्वा	88	तस्य वापः	160
तद्युक्तात्कर्मणोऽण्	185	तयोः कृञः	32	तस्य विकारः	150
तद्वति धण्	178	तरति	152	तस्य व्याख्यान इतिकल्पे	145
तद्वदामन्वितम्	275	तर्गतरक्षुः	34	तस्य समूहः	132
तद्वदिति च	168	तरंतः मन्वत्तुक्चाभ्यामस्य	45	तस्य सः सौ	218
तद्वदिति	155	तरन्मपोः	249	तस्यादित उदात्तमर्धह्रस्वम्	4
तद्वानासामुपधानः	257	तरन्मपौ घः	1	तस्यापत्यम्	119
तद्विपर्याये च	94	तलिमलिशालिभ्यो णित्	67	तस्येदम्	148
तद्विशेषेभ्यो लुक्	172	तलो ई	264	त प्रत्यनुभ्यामीपलोमकूले	153
तद्विपर्यालुः	221	तवकममकावेकत्वे	112	त भूतो भावी	162
तनादिभ्य उः	22	तवममौ डसि	218	तं वर्तयति रोमन्थाद्वनुचलने	18
तनादिभ्यस्तथासोः	20	तवेर्णिद्वा	71	ताडैर्णिलुक् च	49
तनिमनिकणिभ्यो डुः	41	तवैचान्तः	280	तातत्कालः	11
तनिमलिबलिभ्योऽयन्	65	तव्यत्तव्यानीयरः	22	तातनातालातसुतपुतपित्त	59
तनिमूङ्भूहिभ्यः कित्	59	तव्यादयः प्राक्पिपः	1	तादर्थ्ये	93
तनूकरणे तक्षः	22	तसादिः	268	तादर्थ्ये प्रकृत्या	99
तनेरनश्च वः	48	तसिबतीनानाञ्शासि	9	तादियुष्मत्	266
तनेर्दिथिः	47	तसिश्च	148	तादेस्सहलुभेषु	220
तनेर्दुः	42	तसिश्च	179	तादौ च	280

INDEX OF SŪTRAS

तान्येकवचनद्विवचन	2	तिल्यशिक्ष्य	274	तूष्णीमि च	84
तापेर्द्विषत्परयोः णिलुक् च	29	तिष्ठद्रुवहृद्वायतीगवानि	98	तूस्ताद्विहने	19
तारका ज्योतिषि	228	तिष्यपुनर्वस्वोर्नक्षत्रद्वन्द्वे	90	तृणधान्यानां च	272
तालादण् धनुषि	150	तिष्यपुष्ययोः	214	तृणनडजनपर्णवर्णार्णव	135
तालैरीसच्	72	तिष्यपुष्यसिध्या नक्षत्रे	23	तृणह इम्	232
तासश्च कृपः	221	तिसृका सशायाम्	218	तृणे जातौ	206
तासमोर्ह ण्ति	235	तिसृचतस्वोर्नाम्नि वा	262	तृतीया कर्मणि	280
तास्वात्मनेपदे	269	तीयादविद्यायामीकक्	184	तृतीया तत्क्रियार्थेन	98
तिककितवसैन्धवशुभामिल	126	तीरान्तादञ्	139	तृतीयादावश्	219
तिककितवोऽञ्जककुम्भ	128	तीर्थधोपशष्पमिन्	140	तृतीयादीनि क्त्वा च वा	104
तिङश्च	180	तीर्थं ये	205	तृतीयायाः प्रकारे यमिच्च	178
तिङामकच् प्राक् टेः	180	तुक्स्तुशम्यमिभ्यः	264	तृतीयाल्पीयसः	95
तिङां लीणि लीणि	2	तुग्राडन्	257	तृतीयासप्तमीभ्यां चादि	177
तिङि हल्यपिति	210	तुजादीनां	261	तृतीयासप्तम्योर्वा	92
तिङो गोल	275	तुदादिभ्यः	21	तृतीयासप्तम्योर्वा	91
तिङ्ङुतिङः	275	तुन्दिबलिवटेभ्यः	176	तृन्	34
तिङ्थवक्षेपे	204	तुन्दोदरपिचण्ड	173	तृन्नन्तीष्णुशुचिनि वा	286
तिङ्युदानवति	277	तुपथ्य	275	तृयोर्वा	219
तिङ्युपो विभक्तिः	2	तुभ्यमह्यो ङयि	218	तृदोः दृश्च	43
ति च	237	तुमर्थाच्च भाववचनान्	93	तृफलमज	212
तिजः क्षमाया सन्	17	तुमर्थं च	255	तेन क्रीतं मूल्यात्	160
तिजियुजिह्वा कु च	63	तुमर्हादिच्छायाम्	17	तेन ग्रन्थं गृह्णातीति	170
तितिष्णुः	269	तुमश्च काममनसोः	204	तेन जित करणात्	152
तिनुवयस्ताः	176	तुमुनोऽप्रयुज्यमानस्य	93	तेन तुल्य क्रिया चेद्वृत्तिः	161
तिन्निरिवरतन्तु	147	तुम्येकसः	43	तेन निर्वृत्तम्	162
तिस्त्वरितम्	269	तुरादिषु खड्ग च	29	तेन निर्वृत्ते	133
तिनिशेतिगवान्तिशादयः	71	तुरिष्टन्नीयमुनोः	259	तेन पच्यन्ते पष्टिरालात्	162
तिषि	243	तुरिष्टेयनोः	263	तेन प्रोक्तम्	147
तिरसस्तिर्यति	205	तुन्यनामभ्यः	126	तेन योगः	94
तिरसो वा	246	तुन्यम्यानस्य प्रयत्नः सर्वणः	5	तेन रक्त रागात्	130
तिरोऽन्तर्धौ	7	तुन्यार्थरतुलोपमाभ्यां	96	तेन वित्तश्चुञ्चुप्चणपौ	168
तिर्यच्यपवर्गो	84	तुल्यलेखलपन्वलादयः	70	तेन हस्ताद्यत्	163
तिलमायोमाभङ्गाणुभ्यो वा	167	तुवः कित्	48	तेनातिक्रामति	19
तिल्यवान्यामसशायाम्	151	तुपिङ्कुठिभ्यां किञ्च	66	तेनैकदिक्	148
तिलादिभ्यः क्षेत्रे तैलच्	169	तूदीवर्मतीभ्यां ङक्	146	ते प्राग्धातोः	8
तिलान्निष्फलात्पिञ्जपेजौ	133	तूष्णीमः काम्	181	तेमयावेकवचनस्य	239

INDEX OF SŪTRAS

तेषामद्वन्द्वतत्पुरुष	110	लेस्तु च	170	दम्भ इच्च	235
तेषां मिथो यत्परम्	110	त्रेस्त्रयश्च	92	दम्भेस्ति सनि च	209
तेष्विणः षः	246	त्रेस्त्रयस्तद्वत्	203	दयायास्कास्थश्च	20
तेष्विदम् इश्	177	त्रो रश्च लः	39	दयिपतिग्रहिस्पृहिनिद्रा	35
तैतिलजाजलक्षैजयत	126	त्रो वा	75	दरिद्रः किति	212
तोदेयकौ	268	त्र्यचां प्राक्	273	दर्पज्वरदोषदुःखादिषु च	29
तोऽनकस्मात्	216	त्वतलोर्गुणः	202	दलित्वलित्वलित्वनि	9
तोर्लि	251	त्वतस्तस्यप्	248	दलेरीपः दिङ् च	62
तो वा	197	त्वत्त्वसम	274	दन्मकुलटकुटीगुचणक	120
तोमुनकसुनोः	256	त्वमावेकस्मिन्	218	दशस्यैकस्य	202
तोः पि	251	त्वामौ द्वितीयायाः	239	दशैकादशकुमीदाभ्यां	154
ब्रह्मनपृथानू च	186	त्वाहौ सौ	218	दस्मि	207
त्यजितनिमित्तमिथो ङतिः	49	त्येदेदेवतायामितोऽच्च	44	दस्यूहः	72
त्यत्तद्यदेतददसिदमेक	5	त्ये च	204	दहेन्येवाभ्या	228
त्यदः	262	दक्षिणकङ्कड्करस्थाली	161	दक्षिपञ्चिष्वङ्गा	209
त्यदादिभ्यः	139	दक्षिणः य	271	दंशरपित्	37
त्यदादिभ्यो वा	125	दक्षिणा पश्चात्पुग्मस्यक्	135	दंशस्तृतीयायाम्	83
त्यदादीनां	218	दक्षिणेमां लुब्धयोगे	190	दंशेस्तुः	254
त्यदादीनि सर्वैर्नित्यम्	109	दक्षिणोत्तराभ्याम्	179	दात्रः सप्रदाने च	79
त्यागराग	270	दगुकोसलकर्मारङ्गाग	126	दात्र धात्रो वा	25
वपुजनुनोः पुक् च	150	दण्डदानयोः	154	दाणः सा चैचतुर्थ्यर्थे	88
वयसदातिस्मृत्यः	268	दण्डमुसलमेधवध	161	दाणो ऽडमच्	64
वदत्तश्चरद्	201	दण्डिन्हस्तिन्चमसिन्	122	दाण्डनायन	215
वपेक्षच्	72	ददूभि सुत्रो ङित्	65	दादेर्धातोर्घः	241
वसिर्गधि	34	दधागातिपित्रतिस्था	20	दाधर्ति	264
वादिभ्य उक्तः	68	दधातेर्हिः	255	दाधेदसिदसदो वः	35
विककुत्	191	दधिसर्पिर्मधूनि	105	दाधो लोपो लेटि वा	264
विचक्रतिचग्धु	286	दध्वक्	131	दानात् कुत्सिते	154
विचतुरोः स्त्रियाम्	218	दन्तनासिका	261	दानीयादयः सप्रदाने	22
विचतुर्भ्यां	249	दन्तशिखाभ्यां संज्ञायाम्	174	दाभाभ्या नुः	42
विमालः प्रुतः	4	दन्तस्य	260	दामन्यौत्पिव	153
विरथवेदेषु	206	दन्तादुन्नतादुरच्	173	दात्रः सङ्ख्यादेः	112
विवेण्यास्त्रिविण च	123	दभश्चयप्रथाम्	213	दायो दायोदेः	278
विष्टुबनुष्टुपकुबुष्णिक्पङ्क्तिः	118	दमेरुनसिः	53	दारानाडोऽणन्यस्य च	30
विशब्दत्वारिंशद्भां	161	दमेदोः डुण्डुक् च	63	दाश्वान् साहान्	192
लेक्ष	112	दमेर्लोपश्च	41	दिक्छन्दा ग्राम	283

INDEX OF SŪTRAS

दिक्च्छब्दात्	206	दीर्घजिह्वी	257	हणातेर्ह्रस्वश्च	49
दिक्च्छब्दाददिक्	179	दीर्घस्य	195	हतिकुक्षिकलशिवस्यस्ति	144
दिक्पूर्वपदस्य च	179	दीर्घं च	5	हदलिभ्यां भः	63
दिक्पूर्वपदादसंज्ञायाम्	139	दीर्घात्तोमस्य	248	ह भये	9
दिक्सङ्ख्ये संज्ञायाम्	100	दीर्घादाणि	265	हशेरक्	253
दीक्सजौ कर्मणि	30	दीर्घादौश्च	261	हशे विख्ये	255
दिगादेष्टश्च	142	दीर्घांऽकृत्सार्व	234	हशेः कनिष्	31
दिग्बसहे च	28	दीर्घांऽनागमस्य	236	हर्षाभिवाद्योरात्मने पदे	3
दिग्वर्गपूगगणोस्त्रामुत्	144	दीर्घांऽपितीणः	236	हर्ष्यर्थायां च प्रवृत्तौ	19
दिङ्नामाम्यन्तराले	105	दीर्घा लघोः	237	हर्ष्यैरना	239
दित्यदित्यादित्ययमेभ्यः	118	दुग्धेर च	241	हृष्टं साम डिङ्गा	130
दिनण्मध्यं चस्य	145	दुभिचपोर्नुञ्च	44	ह्रस्वासनिर्जानिचटिचरि	39
दिवमिवदश्च	221	दुरस्यु	264	दज्भ्यां जितुक् च	74
दिव औत्	217	दुरि द्रोः दुर्च	58	दर्पभ्यां विन्	48
दिवस्तदर्थस्य	95	दुरीणो लोपश्च	66	दर्डा दिगि लिटि	227
दिवस्पृथिव्यां वा	201	दुःकुलाद्दृग्वा	124	देयमृणम्	143
दिवः करणम्	3	दुपो णौ	212	देये त्रा च	186
दिवः पण्य	256	दुःकाराजभ्यः पुरुषान्	165	देवताद्वन्द्वे	284
दिवादिभ्यः श्यन्	21	दुस्तरिपाद्	257	देवतानाम्	201
दिवेर्देविः	51	दुहश्च	21	देवतानां द्वन्द्वे	226
दिवेद्यौ च	68	दुर्हपच्योः सकर्मकक्रियश्च	2	देवतास्तात्तदर्थे यत्	186
दिवेः ऋन्	44	दुर्हरिद् किञ्च	14	देवब्रह्मणोः	277
दिवो झल्	269	दुहो ड्वः	51	देवमनुष्यमन्य	187
दिवोदास	201	दुःखात्प्रातिक्कृत्ये	187	देववातयोरपेः	28
दिवोदास	252	दुः निन्दाकृच्छार्थयोः	103	देवव्रततिलव्रतावान्तर	163
दिवो द्यावा	201	दृतादिभ्यः घ्यञ्च	166	देवमुद्गयोः	264
दिवोऽविजगीपा	242	दूरादेत्यः	138	देवहंसवारिज	182
दिव्योक एपा	206	दूराद्धने	243	देवात् तल्	186
दिशस्वान्नुर्ङाप्	267	दृगान्तिकार्थवर्हिभिः	94	देवाद्यञ् च	118
दिष्टवितस्त्योश्च	279	दृगान्तिकार्थेभ्योऽसस्ववचन	94	देवानां प्रियः	201
दीङ् एङ्क्षेत्तौ	194	दृश्रणकलेषु पञ्चः	26	देविकाशिशपा	224
दीङ्को लिटि युक्	211	दृक्प्रांरिपिप्रांमृपि	46	देविकुशोश्चोपसर्गे	35
दीपजनबुधपूरित	21	दृक्स्ववस्व	263	देशं लुबिलचौ च	173
दीपिकम्यजसिर्हिसिकमि	56	दृग्दृशदृक्षेपु	205	देहांशात्	144
दीयते नियुक्तम्	155	दृढः स्थूलबलि	222	दैवयज्ञिशौचिबृद्धि	117
दीर्घकाद्य	282	हणातेर्ह्रस्वश्च	37	दोटनाटनटपाटसुपाट	114

INDEX OF SŪTRAS

दो दत्	235	द्वयोः पर्यायेन चायोगे	33	द्विषः शतरि	96
दोऽपः	11	द्वारस्वरस्वस्ति	224	द्विषः शतौ	34
दो मः	218	द्विगुश्च	110	द्विषाभ्यो वा	86
दोहः	243	द्विगोरनपत्येऽजादेर्लुगद्वि	118	द्विस्ता वा त्रिस्ता वा वेदिः	188
दोसोमास्थामित्	234	द्विगोर्यण्	162	द्विस्त्रिरुक्तं	243
द्यश्चाहन्यश्च	178	द्विगोर्लुक्	169	द्वीपाजकाश्याकाश्याप	121
द्यावापृथिवीशुनासी	131	द्विगोर्लुगद्विः	159	द्वीपादनुसमुद्रं ज्यः	142
द्युगमिभ्यां डोः	45	द्विगोर्वा	162	द्वेश्च सङ्ख्यायाम्	203
द्युतिगमोश्च	37	द्विगोः	113	द्वैपवैयाघ्राभ्यां चर्मभ्यामब्	130
द्युतिस्वाप्योः	236	द्विगोः द्वश्च	161	द्यच्चः	123
द्युतेर्निदादेश्च जः	51	द्विगौ	278	द्यचेतस्तडः	262
द्युद्धयो लुङि	90	द्विगौ कृतौ	282	द्यचोऽणः	126
द्युद्भ्यां च	40	द्वितीया	278	द्यचो नद्याः	122
द्युद्भ्या मः	173	द्वितीयतृतीयचतुर्थतुर्य	102	द्यचोऽमङ्ख्यापरिमाण	160
द्यप्रागपागुदकूप्रतीचो यत्	138	द्वितीयातृतीया	233	द्यचोः	270
द्यप्रावृङ्गर्पा	200	द्वितीयात्यन्तमयोगे	93	द्यच् व्यच्	282
द्यते च	95	द्वितीयानुप	280	द्यनृग्राहणप्रथमाध्वर	145
द्रव्यवस्त्राभ्यां कण्ठनौ	161	द्वितीयायाम्	83	द्रयजूनौभ्यां ठन्	152
द्रघणद्रघनौ च	77	द्वितीयाश्रितातीतपतित	98	द्रय्मगधकलिङ्ग	126
द्रदक्षिभ्यामिनन्	62	द्रित्रिचतुर्भ्यः सुच्	184	द्रयन्तरनवर्ण	205
द्रोणवृसामन्दालिन्दकन्द	114	द्रित्रिब्रह्मादेः निष्क	159	द्राक्षत्र्याभसारस्य	133
द्रोणात्	122	द्रित्रिभ्यामञ्जलेः	185	द्राहावज्याहावाजकूलमद्र	140
द्रोर्भव्ये	182	द्रित्रिभ्यामयङ्गा	170	द्रोकयोः बहुषु लोपिनः	129
द्रोश्च	151	द्रिलिभ्यां	286	धनगणे लब्ध्वा	156
द्रन्दमनोऽग्निप्रियरूप	166	द्रित्रिभ्यां मूर्ध्नः	189	धनस्य तृष्णायाम्	234
द्रन्दं रहस्य	238	द्रित्र्यादेरण् च	160	धनद्विरण्याभ्यां कामे	171
द्रन्दः कलह	239	द्रित्वहेतौ	229	धनादुत्तमणं	174
द्रन्दः समाहार एकवच्च	110	द्रित्वे गोयुगच्	169	धनुषो नञ्	190
द्रन्दाच्चदषहन्तात्	189	द्रित्वेऽध्यादिभिः	82	धन्यधर्माजुन	121
द्रन्दाच्छः	130	द्रित्वे परसवर्णः	239	धर्मशीलवर्णान्तात्	175
द्रन्दाद्वैरे	148	द्रिद्रोणपञ्चकादिभ्यः	93	धर्मादनिष्केवलत्	190
द्रन्दे च	91	द्रिवहुसनातीय	180	धर्माधर्मं चरति	154
द्रन्दोपतापगर्भात्	174	द्रिमात्रो दीर्घः	4	धर्मार्थकामार्थशब्दार्थात्	108
द्रयमभ्यस्तम्	4	द्रिर्वचनेऽचि	13	धर्मेण प्राप्यम्	156
द्रयोभय	259	द्रिर्वा	261	धर्म्ये	281
द्रयोर्द्विरुक्त्य	250	द्रिवचनस्य	239	धः कर्मणि इन्	37

INDEX OF SŪTRAS

धातुस्तथोश्च	241	धेट इश्च	42	नगोऽप्राणिनि	205
धातुककेतकतर्कारशर्कार	114	धेट्श्विभ्यां वा	20	नगोश्च	269
धातुसंबन्धे	254	धेनोरनञः	132	न च बाह्यहैव	239
धातुसंबन्धे प्रत्ययाः	81	ध्मः पाणिकरवातेषु च	28	न चुञ्चुचणचरजाहटीटणक्क	11
धातुस्थोरुभ्यो हनः	266	ध्रुवमपायेऽपादानम्	3	न ज्वरिसस्ताप्योः	95
धातोरञः	267	ध्यपूर्व	271	नञस्तत्पुरुषे	187
धातोरिणः	249	ध्यः संप्रसारण च	36	नञः क्षेत्त्रेश्वरविदूरपिष्टुन	165
धातोरिर	11	ध्याप्योः संप्रसारणं च	50	नञः शुचीश्वर	226
धातोरुपदेशः	194	ध्वाङ्क्काकवायसवकादिभिः	99	नञः स्वार्थ	285
धातोरिवरनचीकः	243	न उपधायाः	208	नञादेस्तत्पुरुषात्	164
धातोर्हृल्लदेरेकाचः	18	न कपि	233	नञि ध्वरे	42
धातोर्हेतुर्व्यापारे	19	न कर्म्यमिन्चमः	10	नञि नन्देः	44
धातोस्तन्निमित्तस्यैव	195	न कर्मप्रवचनीयाः -	103	नञि भुवो डिट्	70
धातोस्तिङ्शित्सार्वधातुकं	10	न कर्मयोगे	21	नञि मृडः	37
धातोः स्वरूपग्रहणे तत्प्रत्यये	14	न कवतेर्याङि	236	नञि लम्बेर्नलोपश्च	43
धान्यानां	273	न क्रिमः क्षेपे	187	नञि व्यथेः	71
धान्ये नित्	39	न कुपूर्वाः	272	नञि सहेः पश्चादः	59
धान्येभ्यो भवने क्षेत्रे खक्	167	न कृपेः	264	नञो जर	283
धापूवस्यज्यतिसिबिभ्यो नः	61	न क्यचि	264	नञो नः	204
धारिपारिवेद्युदेजिचेति	25	न क्राड्खुरगुदशफत्राल	116	नञोऽर्थात्	191
धारेरुत्तमर्णः	3	न क्वाद्याजिप्रज्या	229	नञोऽस्यर्थम्	105
धारेर्धचं	29	नक्षत्रयोगे शि	19	नञ्	102
धि सङि	241	नक्षत्राच्च लुपि	95	नञ्दुःसुभ्यस्तक्ध्नो वा	189
धुञो नुद् च	42	नक्षत्राणां	272	नञ्यद्दुभ्या माणव	187
धुटिरचुत्वम्	239	नक्षत्रात्	258	नञ्यापेः	60
धुरो ढक् च	156	नक्षत्रादितो वा	248	नञ्युक्तस्य तत्तद्देशे	14
धुरोऽनक्षस्य	187	नक्षत्रान्नेतुः	189	नञ्मुभ्यां	286
धूक्पीओर्नुक्	226	न क्षुध्यशनस्य	234	नञ्मुव्युपत्तिभ्यः	189
धूक्मुह्माङ्शलिभ्यः	48	नखमुग्यात्मशायाम्	116	नटाञ्ज्यो नृत्ते	148
धूमपण्डशशदानार्जुन	140	नखमुचकाकगुहौ हेतुकर्मणोः	27	नडचरवकमुञ्जेतिकेतिश	121
धूमावटचमसनमसधनञ्जय	129	नगतिर्हिंसाशब्दार्थहसिभ्यः	86	नडप्रक्षबिल्ववेणुवेत्रवेतस	136
धूम्रजानु	274	नगरं काकादिभिः	99	नडशाढाभ्यां झलच्	136
धृषिशसिभ्यां	222	नगरात् कुत्सनप्रावीण्ययोः	140	न णचः	255
धृषेर्दिधिष च	44	नगरे चाहस्तिनि	30	न तस्मिन्	194
धृषेर्धिष च	59	न गुणाक्षर	286	न तिबनुबन्धगणैकाच्चां	14
धेनोर्भग्यायाम्	204	न गोपवनादिभ्योऽङ्भ्यः	128	न तौत्स्वलिङ्गारणिषादिषि	128

INDEX OF SŪTRAS

नदभषण्णुत्तुसिदिवि	24	नपुंसके चार्धर्चाष्टापद	110	नलादेशतृनुदस्ताव्यय	96
नदीदेशनगराणि	106	नपुंसके भावे क्तः	79	न लिङि	220
नदीबन्धुनि	283	नपुंसके भीवृष्यादिभ्यः	76	न लुट्	275
नदीभिस्समाहारे	98	नष्टमूर्च्छिमदि	242	नलुभता प्रकृतेः	13
नदीमहीसेतिकीभावास्ति	138	न प्रथमा	263	न लोपः पूर्वत्रासिद्धिः	288
न दुहः	21	न प्रधान	202	नलोपः सुपि	239
नद्यां मतुबसुवास्त्वादि	137	न प्रातिपदिकेन	12	न ल्यपि	211
नद्याः सस्य	248	न प्राप्तापन्नगत्यलपूर्वाणाम्	111	नवयज्ञादिभ्यः	174
न द्रव्यादिभ्यः	174	नब्विषय	272	न वरणपाटल	152
न द्वित्वे	196	नभश्च	265	न वर्णानिनास्मन्ग्रहणेषु	14
न द्विरद्रमयगोमयफलेभ्यः	152	न भाभूपृञ्	250	न वर्णाश्रयप्रत्यय	14
न ह्यचः प्राच्यात्	139	न भूताधि	282	नवात्	186
न धातूपपदसंसर्ग	89	नभेश्चित्	52	नविकामस्वास्त्यप्रसारणयोः	87
न नरनारायणादिषु	108	नभ्राण्नपात्	204	न वृक्षपर्वत	272
ननावन्नकाकशुकसृगालेभ्यः	94	न मत्वथं	100	न व्यामिश्रे	73
न नि भुः	239	न मनुष्ये	111	न शतृशाननृशानचः	269
न निर्धारणे	103	नममः पूजायाम्	18	नगसदद्	213
ननीरवाचार्दहाशब्दायक्रन्दां	3	नमस्पुरमोः	246	न शुभरुच्यगृणातिभ्यः	18
ननौ पृष्ठप्रतिवचने	33	नमस्तेष्टोवृद्धि	226	न शुद्रार्यावन्त्यश्मक	108
नान्दिवाशिर्मदिनर्दि	25	नमःस्वयंभूयःप्रायःप्रवाहुक	9	नशेर्वा	242
नन्दास्संयोगादयः	192	नमःस्वन्निस्वाहास्वधा	94	नशेः ष्कः	250
नन्वनृशा	275	नमिमनिजना नाकिधतश्च	39	नशोऽङि	213
नन्वोर्वा	33	नमेः पश्च	14	नशो ञलि	216
न पदातौ	141	नमेर्द्धिचच्	57	नश्च	245
न पदान्ताद्विर्वचन	13	न यत्तत्तत्कानाम्	225	नश्च विश्रवसः	122
न पदान्तात्	251	नयद्यनाकाङ्क्षे	82	नश्चाणः कुत्सायाम्	126
नपः फला	274	न यवोर्मिदल्मि	240	नश्चापदान्तस्य	245
न पाण्डुधृतराष्ट्रादिषु	108	न यान्तसूददीपदीक्षिभ्यः	35	नश्चव्यप्रशानः	245
न पादमायमायसपरि	90	न रपर	266	न श्रद्धातपसादिषु	108
न पुण्यपुनर्वस्वादिषु	108	न राजाचार्यवृषभ्राह्मणेभ्यः	158	न सख्य	257
न पुत्रन्यदि	251	नराध्यञ्ज्यापिदीपिचायि	78	न समानाधिकरणे	239
न पुंनलिपेधे	202	नरे सजायाम्	207	न संख्यायाः	259
नपुंसकमनपुंसकेनैकवत्	109	नर्कुटमकुटकुटादयः	58	न संप्रसारणङीद्वसु	196
नपुंसकल्योकोऽचि	217	नर्तः कप्	260	न संप्रसारणाव्यय	204
नपुंसकात्	91	नर्तुप्राणाख्यायाम्	273	न संबुद्धौ	217
नपुंसकाद्वा	189	न लस्यान्यागमटितः	113	न संबुद्धौ	240

INDEX OF SŪTRAS

न संयोगाद्वयः	213	नानोस्तपः	21	नित्यप्रवृत्ते	38
न संशये	169	नान्यच्च संशोपसर्जनात्	91	नित्यमन्यलोत्तरपदे च	34
नसः	249	नान्वाचीयामाननिवृत्तौ	15	नित्यमर्थेनेदमर्थे	99
न सात्पदाद्योः	249	नाभेर्नश्वादेहांशात्	157	नित्यमिन्द्रे	191
न सामिनेमार्धयोगे	185	नाभेः	189	नित्यमिसच् प्रजायाः	189
न सुदुर्म्या	216	नाभ्यस्तस्याचि	231	नित्यमृध्यर्थनदीसङ्ख्या	92
न सुब्रह्मण्यायां	277	नाभ्यस्ताच्छतुः	217	नित्यमेकाचः	150
न सुम्नादिभ्यः	191	नाभ्यासकुर	243	नित्यमेकाचि	250
नस्तद्धिते	213	नाभ्यामोप	196	नित्यवैराः	106
न स्त्रियामनुपलब्धादिभ्यः	93	नामगोलरूप	205	नित्यं करोतेः	212
नस्तसिकाः	203	नामरूपाभ्या धेयः	186	नित्यं क्राडाजीविकयोः	103
न स्वसुदुहितृननान्दयात्	113	नाम्नि नासिकायानसः	189	नित्यं डाचि	196
न स्वातिश्चित्रायाः	107	नाभ्ययक् च	76	नित्यं पणः परिमाणे	76
नह प्रत्यारम्भे	275	नाभ्यादिशिग्रहिभ्याम्	84	नित्यं बाहुल्ये	110
न हशश्वयत्सु	33	नाभ्यनिसृच	208	नित्यं मन्त्रे	270
न हस्तदण्ड	182	नाम्लिटः	253	नित्यं शालादिमासार्धमास	170
न हास्तिन	283	नावञ्चेः	10	नित्यं शित्यादयः	20
नहाहोर्धतौ	241	नाववर्णात्	269	नित्यं शेषे	109
नहिवृत्तिवृषि	207	नावो द्विगोः	188	नित्यं समामे	246
नहो भश्च	45	नाव्यय	277	नित्यं सजायाम्	112
नाक्रियैकाधिकरणे	246	नाव्ययदिक्	286	नित्यं मुनोत्यादीनां	217
नाख्यानात्	19	नाव्यर्याभावादतः	92	नित्यं म्रिया चित्रादिभ्यः	143
नाग्लोपि शास्त्र	226	नाव्ययेनानमा	103	नित्यं म्रियाः	92
नाचार्यराज	284	नाशिष्यगोवत्सहले	205	नित्यं हस्ते पाणावुपयमने	8
नाजानन्तये	14	नामत्वाश्लेषे	20	निद्रानन्द्राश्रद्धादया	176
नाङ्गल्यौ	5	नामानतौ टीटच् नाटच्	168	निन्दहिंसक्रिशखादिविनाशि	35
नाञ्चेः पूजायाम्	210	नासिकानाडीषटीम्बरीमुष्टिषु	28	निपन्योलोपः	263
नाडामाह	262	नासिकोदरोष्ठजङ्घादन्त	116	निपातस्य	262
नाडीतन्त्रयोस्वाङ्गे	191	नाविधौ	269	निपातः केवलाननाह	5
नातः	226	निकटदमशानवृक्षमूलेषु	155	निपाताः	274
नात्मनेपदेषु	220	निकुरिकुटिभ्यामुम्बक्	63	निपाते	278
नादस्य	265	निष्टह्यानुप	243	निपातैः	275
नानघतनवत्	80	निचुलवञ्जुलवकुल	69	निपातोऽव्ययम्	8
नानिष्टार्थां शास्त्रप्रवृत्तिः	16	निजविजिविषां	236	निपाने वृद्धिश्च	76
नानुबन्धकृताम्यसारूप्य	15	नितमिशमिभ्यां वः	63	निपुणेन चार्चायाम्	94
नानुपधालोपिनः	113	नितो वसुः	280	निप्रतिभ्यां	249

INDEX OF SŪTRAS

निप्राप्त्यां युजः	229	निष्ठोपसर्ग	283	नैतुरच्	259
निमाननिमेययोर्मयद्	170	निष्प्रवाणिः	191	नेदमदसोऽकात्	91
निमित्तात्कर्मसंयोगे	94	निसमुपविभ्यो ङः	87	नेन्द्रस्य परस्य	226
निमित्ताभावे नैमित्तिकस्य	14	निसश्च श्रेयसः	188	नेन्द्रादिभ्यः	109
निमूलसमूलयोः कषः	82	निसस्ति	249	नेन् वन्धिसिद्ध	201
निम्बबिम्बडिम्बहिडिम्ब	63	निसः शतो डच्	189	नेरनिधाने	287
निय ऊनक् च	56	निसो गते	138	नेर्गदनद	250
नियः	233	नीग्वञ्चुलम्बुध्वन्सु	236	नेर्ध्वे	138
नियः षुक् च	44	नीचायाः	262	नेर्विडच्बिरीमचौ नीरन्ध्रे	168
नियो डित्	44	नीचैरनुदात्तः	4	नेर्विशः	86
निरनुबन्धकग्रहणे	15	नीतौ च तद्युक्तायाम्	181	नेः समीपे	168
निरन्यनुभ्यश्च	247	नीदलिभ्यां मिः	47	नेः स्नातस्य च	248
निरभ्याः पूढभ्याम्	74	नीदाप्रासुयुजस्तुदसि	37	नैकाचः	214
निग्वकाशः सावकाशात्	15	नीरामकुपकापिभ्यः कथन्	60	नैकालि	232
निरः कुपः	220	नीलपीताभ्या मन्कनौ	130	नोद्घात्वोः	268
निरः पेषघोषाभ्याम्	163	नीलात्प्राण्योपध्योः	115	नोत्वद्बृद्ध	257
निरादयः क्रान्ताद्यर्थे	103	नुक्चान्तर्वतो गर्भिण्याम्	113	नो नयति	253
निरिण ऊहक्	72	नुगतो अमस्तस्य	236	नोभयप्राप्तौ	96
निर्दिश्यमानस्यादेशाः	12	नुदाशिभ्यां गुणश्च	50	नोमदपदकतिपयेभ्यस्त्वद्	170
निर्दुभ्यां कुलात्	165	नु प्रच्छः	57	नोत्स्वलमुसलतण्डुलकिण्व	108
निर्दुराविश्च	246	नुमिजादेः	250	नोमसनेपु	219
निर्विण्णः	250	नुर्वा	269	नौ गदनपठस्वनिभ्यः	76
निवामस्य चरणेऽण् च	141	नुं विमर्जनीय	247	नौ ण च	76
निवामे तन्नाम्नि	133	नुंसुपोः	250	नौतुलाविपैस्तार्यसंमित	156
निव्यभि	266	नृत्तनर्त	251	नौ निमित्ते	77
निच्युपेभ्यः सर्गात्	163	नृत्तिनन्दिनर्दि	195	नौ वृजः	75
निशाप्रदोषाभ्याम्	142	नृतिशृङ्गिभ्यः कूः	44	नौर्धिका	249
निष्कतुरुष्कोदकार्लकशुल्क	54	नृतेर्याङि	251	नौसभाकुमारिकाकरणयव	174
निष्कपणपादमापवाह	159	नृ नये	9	नौ सज्ञायाम्	25
निष्कादेः शतसहस्रात्	174	नृनरयोः वृद्धिश्च	117	नौ स्यतेरधक्	61
निष्कुलान्निष्कोपणे	187	नृनाम्नो वा	139	न्यक्षकात्स्न्यादिभ्यः	93
निष्ठक्य	254	नृहेतुभ्यो रूप्यः	146	न्यग्रोधस्य	225
निष्ठायामशीङ्	231	नूनः पेरो वा	245	न्यङ्गोश्च	225
निष्ठयां सेटि	210	नेच्छासनः	17	न्यङ्गस्वरौ	274
निष्ठयाः	220	नेटि	224	न्यञ्जिमस्तिज	228
निष्ठोपमानाद्वा	286	नेतरात्तः	256	न्यधी च	280

INDEX OF SŪTRAS

म्यबुदं	274	पतेः यश्च	50	पदेपदे	278
न्यवयोराक्रोशे	75	पत्काषिहिम	203	पदोत्तरपदात् ठन्	132
न्युभ्युपविषु हः	76	पत्यन्तपुरुहितवार्षिक	165	पद्भो	268
पक्षतुषचित्तकुण्डाण्ड	135	पत्यावैश्वर्ये	278	पद्भतेश्च	115
पक्षात्	116	पत्युत्तरपदाच्च	118	पनेर्दोर्षश्च	41
पक्षात्तिः	168	पत्युपपद	284	पन्यल्यवरग्धिरमिचमि	72
पक्षिमत्स्यमृगाख्याद्वन्ति	153	पत्युर्न ऊढायाम्	113	पयसो यत्	151
पङ्क्तिः	160	पत्युस्समास	233	परदारादीन् गच्छति	154
पङ्क्तोः	116	पत्रमूलाद्यस्ताच्च	179	परमपि	277
पचपतवदवशाप्रणरणक्षम	24	पलादेरञ्	148	परमे स्थः कित्	50
पचपतवपान्युदसैर्नैः	102	पत्राद्वाह्ये	148	परवलिङ्गं द्वन्द्वतत्पुरुषयोः	110
पचेरिञ्चोपधायाः	40	पथः पन्थं च	135	परश्चधाट्ठञ् च	155
पचेर्दूरादिभ्यः	228	पथः पन्थं च	143	परश्चातपरः	199
पचो वः	242	पथः पन्थं च	170	परस्त्रियाः परशुश्च	120
पञ्चदशतौ वर्गे वा	161	पथः घृन्	162	परस्मिन् वा	80
पञ्चमी भीतभीतिभीभयभी	99	पथा वा	187	परस्मैपदानां णलतुसुम्यलथु	85
पञ्चमी विभक्तात्	95	पथिकर्तृकात्	87	परस्यादेः	12
पञ्चम्यपाङ्म्याम्	92	पथिमयोः	270	परस्यामुष्यपरेभ्यः कुलात्	157
पञ्चम्या अत्	92	पथिमभ्युभु	217	परः शुन्	43
पञ्चम्या परस्य	12	पथोऽव्ययात्	110	पराङ्गोः शृङ्खनिभ्यां डित्	40
पञ्चम्यामजातौ	32	पथ्यतिथिवसतिस्वपतिभ्यः	157	पराञ्च वैयाकरण	200
पञ्चम्यां त्वरायाम्	83	पथ्यर्थन्यायाच्चानपेते	156	पराजेरसोढः	3
पञ्चम्याः	266	पदमस्मिन्स्थः	156	परान्	178
पञ्चम्याः स्लोक	200	पदरुजविशिभ्यः कर्तरि	74	परान्ययोः	238
पञ्चविंशाम्यां	158	पदस्तेचिण् तलुक् च	21	परापराधमोत्तमादेश्च	142
पटिकट्यसिक्सिखपि	39	पदस्य वीप्सायां द्वे	238	परावयुपात्यये	75
पटिवीभ्यां टिमाडिमचौ	72	पदादपदादौ	239	परावरयोगे च	82
पठेर्णित्	72	पदाधिकारेऽह्नादिभिः	12	परावराभ्यामतसुप्ता	179
पणपादमाधेभ्यो यत्	159	पदान्प्रतिक्रणार्थल्लामं	154	परिक्रियः करणे वा	93
पणेरिज्यादेश्च वः	49	पदान्तस्य	250	परिक्रिश्यमाने च	83
पण्यकम्बलः	280	पदान्तस्य	251	परिखाया ढञ्	158
पतिकटिकुटिकुविगविगुवि	67	पदान्तस्य वा	195	परिजय्यलभ्यकार्यसुकराणि	162
पतिचण्डिभ्यामालञ्	69	पदान्तस्यानिति	225	परिणा वर्जने	93
पतितमितृद्भ्योऽङ्गञ्	56	पदान्ताभ्याम	251	परिदेवने च	73
पतिभार्यायाः	107	पदास्ते दिव उत्	198	परिनिविभ्यः सय	247
पतिवतो भार्यायाम्	113	पदास्त्रैरिपक्ष्यवास्यासु ग्रहः	24	परिनिविभ्यः सेव	247

INDEX OF SŪTRAS

परिपथं तिष्ठति च	153	पर्यायाणां चाद्वितीयाः	93	पातेस्त्युद् च	52
परिप्रत्यु	280	पर्यायार्हणोत्पत्तिषु ण्युच्	79	पातेः	227
परिमाणात् तद्धित	113	पर्युपानुन्यः सीरात्	144	पातेः कृथिः	49
परीमाणार्थमितनखेषु पचः	28	पर्वतात्	141	पातौ वा	266
परिमुसिविवात्	221	पर्वतासन्नारूढ	168	पात्रपथयुगभुवनाद्यन्तः	110
परिरमितः	287	पर्वमरुद्भवां तप्	175	पात्रमवधारणे	99
परिवृतो रथः	130	पशुरक्षोऽसुर	183	पात्राचितादाढकैभ्यः	161
परिव्ययेभ्यः क्रियः	86	पषदो ण्यश्च	157	पात्रात् घ्नन्	160
परिव्योर्गुणश्च वा	25	पलदीपपरिपत्परिख	139	पात्राद्यश्च	161
परिव्योर्दहः	35	पललदूप	284	पात्रे समितादीनां च	282
परिपदो ण्यः	154	पलाशग्वदिरविकङ्कत	150	पादनिशामास	219
परिस्कन्दः	247	पलिरुद्दिश्चाद्भ्य इतन्	60	पादस्य पादहस्ति	190
परुपरारिचिरेभ्यस्तः	142	पलेराशच्	71	पादः	112
परेऽपि	253	पशुनामभ्यः स्थाने गोष्ठच्	169	पादः पत्	213
परेरनितेः	250	पशुपुरुषाभ्या णढञौ	132	पादात्राभ्या च	186
परैर्धाङ्क्योगेषु	240	पशुश्च पुत्रात्	107	पानस्य	249
परैर्मुखपार्श्वभ्याम्	153	पशौ दूनविधाताभ्याम्	184	पाप शिल्पिनि	281
परैर्मुखौष्ठहनुलूखलेभ्यः	144	पश्च पश्चा	259	पापाणकहतदग्धादीनि	100
परैर्मृपश्च	89	पाककर्णपुष्पफलमूलवाल	116	पापातिः	36
परैर्वा	194	पाघ्राभ्याधेद्दृशिभ्यः शः	25	पामवामहेमशामश्लेष्मोष्म	173
परैर्हस्तपादः	287	पाज्यतिभ्यो ङित्	41	पाय्यधाय्ये मानसामिधेभ्यः	24
परंश्वे च प्रयोक्तुः	32	पाटला	271	पारस्करो देशे	198
परोक्षे लिट्	33	पाटोर्गिलुग्दीर्घः	192	पारायणतुरायण	162
परोवरपरम्परपुत्रपौत्र	167	पाटर्थाङ्गभ्यामिलच्	48	पारावत	274
परौ ङित्	77	पाठेऽत्वतः	222	पारावरात् खः	138
परौ देवमृहिभ्याम्	35	पाठे विभाषितात्	89	पारावारं व्यस्तविपर्यस्तं च	167
परौ द्यते	74	पाणिगृहीत्यूढा	116	पाराशर्यशिलालिभ्यां	147
परौ भुवोऽवशाने	76	पाणिघाताडघौ शिल्पिनि	30	पारे मध्येऽमेऽन्तः षष्ठ्या	98
परौ यज्ञे	75	पाणौ मृजः	24	पारेराजः	49
परौ सूचरिभ्यां यः	78	पाण्डुकम्बलादिनिः	130	पार्श्वेनान्विच्छति	171
पर्यन्त्यवहलक्षणप्रवृत्तिः	16	पाण्डूदकृष्णेभ्यो भूमेः	85	पार्णिधमन्योर्दीर्घश्च	172
पर्यङ्ककोहङकहोङककुम्भ	122	पाण्डोडर्धण्	126	पावयां	253
पर्याश्वत्थरथजालव्याल	152	पातानां	273	पाशतृणधूमाङ्गारगलवात	133
पर्यनुभ्यां ग्रामात्	144	पातुतुदिचचिरिचि	60	पाशाकल्पप्	246
पर्यपाङ्गवाहिरञ्चवः	97	पातेर्हुसुन्	51	पाशाद्विमोचने संयमने च	19
पर्यादयो ग्लानाद्यर्थे	103	पातेस्तुजिञ्च	44	पाषाणपर्याणकल्याणादयः	59

INDEX OF SŪTRAS

पापिधूसीतात्याताली	7	पुत्रे वा	201	पुनान्नः पुयोगात्	115
पिच्छो ङिः	257	पुनर्भुपुत्रदुहितृननाम्	120	पुनर्त्कर्षधारय	202
पिच्छोरः पर्णोदकधुवका	173	पुनर्वस्वोः	256	पुसि संज्ञायां घः	79
पिञ्ज ऊलच्	69	पुनश्च	253	पुसोऽसुह्	217
पिटकपिटाकमृशक	122	पुनः प्रसङ्गविज्ञानात्सिद्धम्	16	पुस्यन्यत्रापि	79
पितरमातरा द्वन्द्वे	262	पुमनहुन्नौपयोलक्ष्मीभ्यः	191	पूगादग्रामणीग्रामाञ्ज्यः	183
पितरि डामहच्	133	पुमान् स्त्रिया	109	पूगेषु वा	279
पितरि शूरमातरि पुरुषौ	100	पुमोऽख्यामि	245	पूढो ह्रस्वश्च	68
पितृमातृभ्यां भ्रातरि	133	पुरगामि	249	पूङ्क्लिशिभ्यां	220
पितृमातादेशश्छङ्	124	पुरन्दरभगन्दरौ संज्ञायाम्	29	पूङ्पीडोर्ह्रस्वश्च	57
पितृश्वशुरौ मातृश्वश्रूभ्याम्	109	पुरप्पथिभ्योऽच्	187	पूङ्ग्यजिभ्यां शानन्	34
पितृथं वा	146	पुरस्तादपवादा अनन्तरान्	15	पूजनेभ्यः	276
पिनाकपिण्याकभ्यामामाक	54	पुरः किञ्च	71	पूजायां	275
पिपीलिकैतिककुशिक	55	पुरः सुद च	49	पूजास्वतिभ्यां प्राक्	187
पिप्पलहरीतककोशातक	114	पुरा च	275	पूजितं	276
पिबतेरिञ्च	51	पुराणपंः ब्राह्मणम्	147	पूजोत्सङ्गनाचार्यकरणज्ञान	88
पिबः पीप्यः	227	पुरि लङ् चास्मे	33	पूजो नाशे	241
पिशाचश्मशाने	206	पुरुषश्चान्वादिष्टः	287	पूतक्रतुवृषाकप्यमिकुसित	115
पिशिमिथिभ्यां कित्	62	पुरुषद्वयाभ्यामसमासे	166	पूरणगुणसुहितार्थमदव्यय	103
पिष्टात्	151	पुरुषाद्दृढञ्	148	पूरणाधादृढञ्	160
पीडो नसक्	72	पुरुषाद्दृढञ्	158	पूरणे	259
पीङ्गुणिर्कार्णभ्यष्ठक्	58	पुरुषाणां च	110	पूर्णमासोऽण्	174
पीतकाल्लुक्	130	पुरुषाद्धे च	151	पूर्णाद्वा	191
पीनाच्च	115	पुरुषाद्वा	113	पूर्वकालोऽपरकालेन	100
पीमृगमित्रदेवसुम्नास्सु युः	40	पुरुषे वा	206	पूर्वतरपरतराभ्यां	175
पीम्यशिभ्यो रुः	42	पुंरे प्राचां	283	पूर्वत्रासिद्धम्	239
पुच्छात्	116	पुरोभ्रतोऽग्रेषु सतैः	28	पूर्वत्वासिद्धे चासंयोगादि	15
पुच्छादुदसने व्यसने	19	पुरोधाः	265	पूर्वपदस्थेभ्यः	249
पुञ्जनुभ्याम्	200	पुरो नः	142	पूर्वपदस्य च	181
पुण्याह्रस्वस्तिशान्तिभ्यः	164	पुरोरेतःपयस्सु दधः कित्	52	पूर्वपदातिशय आतिशयि	107
पुत्रः पुंभ्यः	284	पुरोऽन्नमव्यये	7	पूर्वपदात्	266
पुत्राच्छ च	160	पुवः संज्ञायाम्	37	पूर्वपराभ्यां पक्षात्	141
पुत्रात्कुत्रिमे	184	पुवो नुक् ह्रस्वश्च	57	पूर्वपरावरदक्षिणोत्तर	5
पुत्रादिनोराक्त्रोशे	251	पुवो नुं ह्रस्वश्च	56	पूर्वप्रथमयोः	238
पुलान्ताद्वा	126	पुष्करपद्मोत्पलतमाल	175	पूर्ववदश्ववडवौ	111
पुत्रे	201	पुष्पमूलेषुमालती	152	पूर्ववलिङ्गं	256

INDEX OF SŪTRAS

पूर्वसवर्णः	261	पौलादिजीवद्वंश्यादिना	109	प्रतिपदपष्ठ्याः पूर्णो विधिः	96
पूर्व लिति	269	पौलादेरस्त्रियां गुर्वयत्ते	119	प्रतिपरस्मननुभ्योऽश्नः	189
पूर्वादिनिः	171	पौत्रादेः स्त्रियाः कुत्सिते	125	प्रतिबन्धि	278
पूर्वादिभ्यो नवभ्यः	91	पौरोडाशपुरोडाशात् छन्	145	प्रतिश्रुतौ	243
पूर्वादुच्च	178	प्यायः पीः	193	प्रतिष्कशः प्रष्ठ	198
पूर्वाधरयोः पुरधौ च	179	प्रकारवति जातीयः	178	प्रतिः प्रतिनिधिप्रतिदानयोः	8
पूर्वाभ्यान्वतरेतरपराधर	178	प्रकारादि	274	प्रतूर्तमातरिश्चन्	176
पूर्वापराधरोत्तराणि	102	प्रकारे गुण	238	प्रतरंशुजन	287
पूर्वापहानापरापहन	112	प्रकृतिग्रहणे यङ्लुगन्तस्यापि	14	प्रतेरुरस्सतमीस्थान्	188
पूर्वाह्वापराह्वाभ्यां वा	142	प्रकृतिप्रायगोबनामजाति	93	प्रतेः	193
पूर्वाह्वापराह्वाद्रभूलप्रदोष	143	प्रकृतिवदनुकरणम्	13	प्रतः गूढे	248
पूर्वं कर्तरि	28	प्रकृतिवृत्ते पुनर्दृत्तावविधिः	16	प्रत्यन्ववेभ्यः साम	187
पूर्वं भूत	279	प्रकृतेः	208	प्रत्यपिभ्या	254
पूर्वैः	258	प्रकृत्याधिकारे महदादिभिः	12	प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितः	12
पूर्वांतरमृगोभ्यश्च	188	प्रकृत्या भगाले	254	प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम्	13
पृच्छेरनङि	193	प्रकृष्टपृष्	164	प्रत्ययस्थात्कात्	227
पृथङ्नानाभ्याम्	94	प्रगादिमगादिकलिबर्वाडव	136	प्रत्ययस्य श्लुक्श्लुडपः	4
पृथिवीमध्यस्य मध्यमश्च	141	प्रगृह्यः प्रकृत्या	197	प्रत्ययन्यादिः	267
पृथिवीरुद्र	254	प्रधणः प्रधाणश्चागारैकदेशे	77	प्रत्ययः परः	16
पृथिवीमर्वभूमिभ्यामजणौ	160	प्रचेतसो राजान वा	242	प्रत्ययान्ते	277
पृथिव्या जः	118	प्रच्यादिजः	128	प्रत्यये	251
पृथुमुदुपडपाण्डुखण्ड	164	प्रजने वियः	194	प्रत्यये च तिङ्प्रकृतौ	34
पृथूभ्यां कित्	62	प्रजने मतं:	76	प्रत्ययोत्तर	218
पृथद उदर	206	प्रजापतिदत्तादीनां	151	प्रत्याङ्भ्या भ्रुवःपूर्वस्य कर्ता	3
प्रतिरञ्जितिक्रिभ्यः कित्	59	प्रजायाः	260	प्रत्यासत्तौ चेरस्तेये	75
प्रपेष्टृदिश्च	47	प्रज्ञाणिगुशिक्	185	प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः	16
पृष्ठप्रतिवचने	243	प्रज्ञाश्चार्चावृत्तिभ्यो णः	173	प्रथने वावशब्दे	75
पृष्ठस्य	271	प्रणवष्टेः	265	प्रथमचरमतयायात्पार्थ	91
पृष्ठाद्यः	132	प्रणाय्योऽसम्मत	24	प्रथमयोर्दोरौरसः	85
पृष्ठरेः	263	प्रतिकृतौ च	182	प्रथमोऽचिरोप	280
पेषं वास	203	प्रतिना पञ्चम्याः	177	प्रथिचरिकलिकर्दि	64
पैङ्गाक्षीपुलादिभ्यश्च	131	प्रतिना मात्रार्थे	97	प्रथेः पिवन् पृथ च	70
पैप्पलादेः	281	प्रतिनिधिप्रतिदानयोः	92	प्रदशार्ण	196
पैलसालङ्किसात्यकिसात्यङ्क	128	प्रतिपञ्चमहाजनावश्वेभ्यः	157	प्रानरम्तर	249
पांटायुवतिस्तोककतिपय	100	प्रतिपथमेति टश्च	151	प्रन्युपेभ्यो वासात्	157
पोरदुपधात्	22	प्रतिपदविधाना	103	प्रपरापसमन्ववनिर्दुर्व्याङ्	6

INDEX OF SŪTRAS

प्रभवति	146	प्रहरणादिष्वदण्डादिषु धृञः	27	प्राक्तुम्पतेर्गवि	199
प्रभृतादीनाह	154	प्रहरणेभ्यश्च	109	प्रात् पुराणे नश्च	186
प्रभृत्यन्यारादितरदिक्	94	प्रहस्यन्	257	प्राप्प्रकाशे	168
प्रभौ परिवृढः	222	प्रहासे च मन्योपपदान्मन्यते	90	प्रादयो गताद्यर्थे	103
प्रमाणे	83	प्रहतरामोदक्षान्तकुलकाश	121	प्रादस्वाङ्ग	287
प्रमाण्याः	189	प्राकारनगगम्यां मर्द्दिनः	119	प्रादादिकर्मणि	235
प्रया जानूयाज	229	प्राक्कीताच्छः	157	प्रादिभ्यो धातुजं	105
प्रयै रोहिध्वै	255	प्राक्परि	257	प्रादुराविपौ प्राकाभ्ये	7
प्रयोजनम्	161	प्रागणो विदादिभ्यः शेषे	119	प्रादुरूपसर्गे	248
प्रवचयजत्यजाम्	229	प्रागुताप्याभूते वा	80	प्रादुढोढयेपैष्येषु	196
प्रवचनीयोपस्थानीय	22	प्राग्घिताद्यत्	155	प्राद्धः	89
प्रवृत्ताविरते	33	प्राग्जितादण्	118	प्राद्वाहनस्य ढे	226
प्रवृत्तोपरते	33	प्राग्जितायाणादयः	1	प्राध्वं बन्धनानुकूल्ये	8
प्रवृद्धस्य	255	प्राग्जतीयेऽचि	128	प्रापयोः जनिवपिभ्याम्	34
प्रव्योः द्रुवः	55	प्राग्दजः कः	180	प्रापाभ्या वामान्	163
प्रशस्यस्य श्रः	180	प्राग्युयोरयुग	208	प्रातापन्नाभ्या प्रातापन्नौ च	28
प्रशंभावचनैः मर्ताल्लिका	100	प्राग्रीश्वराग्निपाताः	5	प्रायश्चित्ति	199
प्रशंसायां रूपम्	180	प्राग्वनेर्गमिकालिभ्या ढक्	119	प्रायेण पूर्वपदार्थप्रधानः	107
प्रश्नाख्यानयोरिच्च वा	79	प्राग्वनेष्टक्	152	प्रायेणोपादेशक्	145
प्रश्नाख्यानयोश्च	94	प्राग्वनेष्टक्	159	प्रायोऽन्नमसिन्	171
प्रश्नान्ताभि	188	प्राघ्राध्माभ्या	239	प्रावृषष्टप्	143
प्रष्टव्ये चासन्नकाले	33	प्राङ्पुलः कृत्याः	1	प्रियवशयोर्वदः	29
प्रष्टोऽग्रगामिनि	248	प्राचा कोरे	200	प्रियसुखाभ्यामानुकूल्ये	187
प्रममुपोदः	264	प्राचा क्रीडा	281	प्रियस्थिर	214
प्रसमो हर्षे	76	प्राचां ग्राम	225	प्रियामनोश	202
प्रसंभ्यां जानु	190	प्राचा नगर	226	प्रियो वा	109
प्रसारिणो ङः	25	प्राच्याच्छे	139	प्राकैपानीलिभ्यः कङ्कुच्	41
प्रसितोत्सुकाभ्यामधिकरणे	95	प्राशश्च	27	प्रातद्वर्थानां	272
प्रसिद्धे सहचरिते च	14	प्राणिजातिवयोऽथोद्गातृ	166	प्राती च	278
प्रस्कण्वहरिः	198	प्राणित्याङ्गानि	106	प्रदुस्तुबुधयुधेइन्शाजनः	90
प्रस्त्याप्रसंस्त्योः	193	प्राणिनां	272	प्रदुश्मभ्यः साधुकारिणि	26
प्रस्त्यो मः	242	प्राण्यङ्गादातो लज्वा	172	प्रेक्षाफलकाबन्धुकाध्रुवका	135
प्रस्थवहपुरान्तयोपध	140	प्रातिपदिकग्रहणे	14	प्रे जुम्भ्यामिनिः	35
प्रस्थोत्तरपदकोपधेभ्यश्च	139	प्रातिपदिकस्य	240	प्रे द्रुस्तुभ्याम्	74
प्रहरणम्	155	प्रातिपदिकस्य	271	प्रे लिप्सायाम्	75
प्रहरणादस्यां क्रीडायां णः	131	प्रातिपदिकान्	90	प्रे स्तुशासिभ्याम्	44

INDEX OF SŪTRAS

प्रेस्तोऽन्यत्र	75	बधेरे दीर्घश्च	17	बहुपूल्कमश्च	108
प्रे स्थश्च	50	बन्धने चर्षौ	156	बहोश्च भापः	165
प्रेहि स्वागतवाणिजाभ्याम्	101	बन्धुनि बहुव्रीहौ	192	बहोश्च मङ्गयायाः	177
प्रे ह्यः कूपे	45	बन्धे घञि	200	बहोरसि	260
प्रेषानुज्ञाप्राप्तकालेषु	81	बन्धेरधिकरणे	83	बहोरेभू चास्य	214
प्रोक्तात्	132	बभूथानतन्थ	264	बहोर्वाराविप्रकर्षं धा च	184
प्रोपाभ्यामारम्भे	88	बभ्राः कौशिके	121	बह्वर्दिपर्दिकापिगीम्यः	138
प्रोह कटकर्ममाभ्यां	101	बर्हिणचपचमरपीयुक्ष	150	बह्वचः कूपेषु	134
प्रोहरथमृगदक्षिणाभिः	98	बर्हिपः	257	बह्वचः प्राच्यादिजः	127
प्रोह्यपदिनिष्कुचि	190	बलकुलोन्माहोदामा	175	बह्वचोऽन्तोदानादृढञ्	145
प्रश्न्यप्रोधाश्चत्येङ्गदी	151	बलच्यनुन्माह	207	बह्वचो मनुष्य	181
प्रत उदात्तः	288	बलबुलमूलोल्कूलोरल	135	बह्वचपूर्वपदान् ठच्	155
प्रतविकारश्चे	239	बलबन्धिन्यमनित्यान्	15	बह्वङ्गुरू गन्तानार्प	117
प्रतावै च	244	बलवानाभ्या चूलः	176	बह्वभिन्नोपपन्न	185
प्रतोऽनितौ	197	बलान् बाहृर्पूर्वान्	174	बह्वर्थ	276
प्रुपशुपिकुपिम्यस्मिक्	48	बलिर्गभनधामसुराविधा	99	बह्वन्वार्थान् कारकान्	184
प्रुपञ्चोपधायाः	71	बलं जुद् च	52	बह्वार्हति	256
फक्कुकिञोर्वा	128	बलकयादममामे	118	बहूर्निबद्धञ्जि	217
फण गतौ	10	बर्हिरहिपमा दीर्घश्च	39	बर्हिरद्विलङ्घिन्लिङ्गिनां	40
फणम्यमस्वन	213	बर्हिपटीकक् च	118	वा बह्वना जानौ	182
फलपाकशोपिम्यश्च	151	बहुगणवतुडायश्च	2	वाभ्रव	281
फलवर्हमलाच्चेनच्	175	बहुजालकलेभ्यश्च फीटान्	139	बालनरुणमन्दमूकमूल	164
फलवति	89	बहुपृगगणमङ्गेभ्यस्मिथः	171	बालमानप्राप्त्यरूप्य	126
फलानि	107	बहुलम्	22	बालहोडराकवत्समन्द	112
फलेमलरजस्मु ग्रहेः	28	बहुल छन्दमि	253	बापयानिन्मोपशिल्य	62
फलैरनुपसर्गालिः	242	बहुवचने झन्येत्	232	बापांमफेनेभ्य उद्धमने	18
फलैर्गुक् च	62	बहु वा	279	बाहिकग्रामेभ्यः	140
फले लुक्	151	बहुविध्वरुस्मिलेषु तुद्	28	बाद्याकरोमकपटच्चर	139
फल्गुनीप्रोष्ठपदाविशाखा	90	बहु गीतविद	286	बाहीकेष्वब्राह्मण	183
फल्गुन्याष्ट च	143	बहु गीहिः मुजयं	105	बाहृपवाहूषविन्दलधेनु	119
फाण्टाद्वेर्णफिञौ	125	बहु गीहंवा	112	बाटोर्गुक्	190
फाल्गुनीश्रवणकार्तिकी	131	बहु गीहो	113	बाह्वन्तात्कटुकमण्डलुभ्यः	116
फेनात्	172	बहु गीहौ	278	बिदोवकभ्यपकुशिक	120
बकोटाक्षोटकण्डादयः	58	बहु गीहौ	283	बिम्बोप्रविम्बाधर	107
वडवाया वृषे	123	बहु गीहौ च	109	बिन्वकीयादीनां	214
वडवाया वृषे	138	बहुपु द्वयेकयोरलुक्	129	बिन्वतिथ्य	272

INDEX OF SŪTRAS

बित्त्वमक्षय	274	भक्षेरहिंसार्थस्य	3	भावकर्मणोर्दुरीषदुस्तुषु	80
बित्त्वब्रह्मिमुद्रमस्रगोधूम	150	भक्ष्यान्नपानपानैर्मिश्रीकरण	99	भावकर्मणोः	21
बुधेश्व	50	भगवित्तितार्णविन्दवाकशा	125	भावकर्मणोः क्तः	32
बृन्दारकनागकुञ्जरव्याघ्र	100	भञ्जेश्विणि	210	भावघञो जः	131
बृहत्या आच्छादने	185	भञ्जो वा	78	भावलक्षणे	255
बृहन्महत्यां	267	भञ्जेर्गश्च	69	भाववचनाश्च	73
बृहन्महत्तरश्चौरतापस	114	भञ्जोः कर्मकर्तरि	36	भावादिकर्मणोर्वा	222
बृहन्महद्द्रव्यन्तरमर्ध्यदिन	118	भण्डिलभण्डिलशण्डिल	69	भावादिमप्	153
बृह्मिहृष्टिपृथिव्योऽतिः	49	भतिः	86	भाविनि गत्युप	216
बृहेर्नलोपश्च	51	भद्रोष्णयोः	204	भाविनि भूतवदुपचारः	13
बैल्ववनवाभ्रव्यावृतात्म	133	भरतकुरुमस्त्वनेन्द्रावमान	118	भावे तुमुन्	73
बोधोपात्	121	भरतगोवाञ्च	128	भावेऽनुपसर्गस्य	76
ब्रधेरं च	61	भर्गात् वैगतं	121	भावे वा	96
ब्रह्मकृतशत्रुवृत्रादिपु च	30	भर्त्सनेऽङ्गयुक्तं	243	भावे वा	119
ब्रह्मज्यवपुर्व्यवाचवराह	32	भर्य प्रवयं	261	भावे स्यापागार्पाचिभ्यः	77
ब्रह्मणस्वः	166	भवतपुत्रः	268	भावे हनस्य च	23
ब्रह्मणि वदः	31	भवतो दश्च	139	भामनोपमान्वनज्ञान	88
ब्रह्मणो जातौ	215	भवद्दीर्घायुगयुष्मत्	177	भामिमिदिभ्या धुरच्	36
ब्रह्मदत्तोदुम्बरशण	122	भवव्याख्यानयोर्व्याख्येय	115	भिक्षाभेदकर्गपरिभिणी	132
ब्रह्मवर्चसात्	160	भविष्यति गम्यादयः	73	भिक्षासेनादायेषु च	28
ब्रह्महस्तिराज	188	भविष्यन्तिमर्यादावचने	80	भिन शकलम्	242
ब्राह्मणमाणववाडवधूर्त	165	भवेपाथोवदीभ्या	257	भिदिछिदिविदिदयिषजि	78
ब्राह्मणाच्छंसी	200	भव्यगेयजन्यगम्याः कर्तरि	22	भिव्योर्ध्या नदे	23
ब्राह्मणात् संशयाम्	121	भमेर्गद् च	46	भियः कृक्कृक्क् क्लुकनः	36
ब्रवन्तोऽस्याम्	206	भम्भाभग्टभरणशीर्षभार	153	भियः पुष्वा	64
ब्रुवः पञ्चानां पञ्चादितः	85	भन्त्रेपाज्जा	227	भियो द्वे च	56
ब्रुवः शित्	24	भागाद्यञ्च	160	भियो वा	212
ब्रुवोरनाहेः	232	भागाद्यञ्च	186	भियो हेतुभये	194
ब्रुवो वचिः	219	भागाशादिभिः	101	भियो हेतुभये	227
ब्रूहिमेप्य	256	भागोष्टमादञ्जा वा	170	भिल्लाच्छभल्ल	69
भक्ताख्याः	281	भाजगोणनाग	115	भियक्तितिक्षाभडित	120
भक्ताणः	157	भाण्डात्ममाचयने	19	भियंः किन्	49
भुक्तादण् च	155	भातेडवतुः	49	भिम ऐस्	256
भक्तिः	146	भातेश्च	78	भीन्नार्थानां भयहेतुः	3
भक्तौ च कर्म	202	भोग्म्यश्च वंशादिभ्यः	161	भीमसेनार्जुनादिषु वा	108
भक्षस्य	262	भावकर्मणोराण्यतः	22	भीस्मिभ्यां हेतोस्तादर्थे	89

INDEX OF SŪTRAS

मीहीभृ	269	भृजोषिः	30	मतत्करणे	157
मीहीभृदुवां श्लुश्च	20	भृतिवक्षांशाः	161	मता वा	271
भुजन्मुक्तौ	229	भृतौ कर्मशब्दौ	28	मतिबुद्धिपूजार्थेभ्यः	37
भुजः कित्	45	भृदशिवलियजादिभ्योऽतच्	95	मनुबुविमन्त्युदात्तत्वं	14
भुजेः कित्	42	भृमृतृचरित्सरितनिमिमस्त्रि	39	मनुवसुवनां	265
भुज्याच्छाद्यवस्तु	79	भृद्वजितृतपिदयिसहिभ्यः	29	मतो बह्वचूप्रकृतेः	134
भुनक्तेरनवने	89	भृदृस्तृसृभ्य ईमनिच्	50	मतौ च	258
भुवश्च	50	भृदृभ्यां किनुण् च	56	मतौ च वसोः	213
भुवश्च	265	भोगान्तात्मनः खः	158	मतौ बह्वचोनजिर	207
भुवः	34	भोगवद्गौरिमतोः संज्ञायाम्	117	मत्याद्याधिकरणक्तेन	103
भुवः	23	भोजस्य क्षतियायाम्	117	मत्वर्थीयार्थकर्मधारयात्	107
भुवः किद्वा	61	भोज्यमन्त्रे	229	मत्वर्थे	257
भुवः किमन्	47	भो राजन्यविशां	243	मत्स्यमनुष्यमुक्तयहयगवय	114
भुवः प्रभवः	4	भौरिकिभौलिकिचौपयत्	133	मत्स्यस्य यः	214
भुवः संज्ञायाम्	37	भौरिकिभौलिकिभौलिङ्गि	114	मत्स्ये वा	282
भुवोऽत्	236	भ्यसो भ्यम्	92	मदेः स्यन्	65
भुवो बुग्लुङ्लिटोः	211	भ्रमेर्ङः	44	मदोऽनुपसर्गात्	76
भृक्भ्यां कर्तृकर्मणेरच्यर्थे	80	भ्रमेः संप्रसारणं च	45	मद्रभद्राभ्यां वपने	187
भृतपूर्वकत्वात्तद्वदुपचारः	13	भ्रस्त्रिगामिनमिनशिहनि	68	मद्रेभ्योऽञ्	139
भृतपूर्वादयः	97	भ्रस्मस्तुह	221	मधुकमरिचयोरण्	162
भृतपूर्वं चरद्	180	भ्राजभासपृधूर्वि	36	मधुकर्कन्ध्विसस्याणु	137
भृते	31	भ्राजभासभाष	226	मधुकोल्कोरबुकुशम्बूक	55
भृते च	80	भ्राजेक्ष	44	मधोर्जं	258
भृते हनः	254	भ्रातुर्व्यत्	124	मधोर्ब्राह्मणे	120
भूमिभूरिमुनिसन्धि	122	भ्रातृपुत्रौ स्वसदुहितृभ्याम्	109	मधोः	258
भूरि दान्नः	265	भ्रातुश्च	166	मध्यमान्ताभ्याम्	200
भूवादः क्रियावचनः	1	भ्राशम्लाशभ्रमुक्तम्	21	मध्यविन्ध्यशिक्ष्यान्यपर्जन्य	65
भूपणेऽलम्	7	भ्राष्ट्रान्वोरिन्धे	204	मध्यस्य दिने	204
भूषिभीषिचिन्तिक्कृजिकथि	78	भ्रुवो बुक् च	124	मध्यादः सांप्रतिके	142
भूसुधियोः	263	भ्रुकरवट	273	मध्यान्मण्मीयौ च	145
भूसुवोरनम्यस्तयोः	232	मगधकलिङ्गशूरमसकुह	128	मध्वेऽपवादाः पूर्वान्	15
भूसृभ्यां कित्	47	मधोनः सौ च वा	213	मनसः संज्ञायाम्	200
भृज उच्च	49	मङ्गिमृदिमण्डिकुण्डि	69	मनस्तुद् च	56
भृजश्चित्	60	मङ्गैर्नलोपश्च	61	मनः	31
भृजो मुखं च	56	मङ्गदुकसर्शराभ्यामण् च	155	मनः	113
भृजोऽसंज्ञायाम्	23	मण्डूकात् ढक् च	123	मनिन्	50

INDEX OF SŪTRAS

मनिपचिमचां	213	महाराजादठक्	146	माषात्परिमाणे	179
मनुमनायीसनुलकर्षक	120	महिषीप्रजावतीयजमान	154	मासर्तुनक्षत्राण्यानुपूर्व्येण	108
मनुष्यतत्स्थयोर्बुध्	141	महिष्या	274	मा संयोगादेरस्थः	211
मनूक्तिन्याख्या	285	महेन्द्राङ्गा	131	मासाद्भ्रति	190
मनेश्च	45	महेश्चास्य वा	56	मासाद्वयसि यत्त्रयौ	162
मनोरण्	126	महेरेल्च्	69	मास्थासागापि	211
मनोरौ च वा	115	माङि तुलेश्चच्	57	माहकमाद्रकमापघोष	140
मनोऽहंभ्यां कारः	186	माङि छुङ्	73	मांसस्य पचि	204
मन्त्रकरणात्	87	माङ्थाक्रोशे	33	मिश्रः खलश्च	70
मन्त्रेऽग्निष्टोमादिभ्यः	145	माच्छासाशलिकलिवलि	65	मितां ह्रस्वः	227
मन्त्रे	262	माणवचरकाभ्यां खञ्	158	मित्रांऽनूपो	286
मन्त्रे वृषे	268	मातश्मातृकमातृषु वा	192	मिथिलपिभ्यां च	34
मन्त्रे श्वेत	254	मातरि पिञ्च	133	मिथ्योपपदात् कृजोऽभ्यामे	89
मन्त्रेषु	263	मातुस्त्वख्यासंभद्रपूर्वायाः	123	मिदचोऽन्यात्परः	12
मन्याः	50	मातुर्मातृचपुत्रे	233	मिदेरेत्	230
मन्यौदनसक्तु	203	मातुलोपाच्यायाम्बां वा	115	मिपोऽम्	86
मन्दात्पाभ्यां च मेघायाः	189	मातुः पितरि	201	मिमतात्	125
मन्मनगहनगृञ्जनादयः	61	मातुः पितृभ्याम्	248	मिम्योऽग्वलचि	194
मन्यतेः	94	मातृदभ	268	मिश्रमनुपमर्ग	285
मय उजो वोऽचि	245	मातृपितृभ्याम्	248	मिदहंभ्याचि	228
मयद् च	146	मात्रोपशोपक्रम	278	मीनातेः	264
मयडैतयोः	150	माथान्नपदव्यनुपद	153	मीमाग्भलभ	235
मयतेरूद् च	56	मादीनां	273	मुखनामिकावचनोऽनुनासिकः ऽ	5
मयूरच्छात्रौ व्यंस्क्रेन	101	माद्वर्मण एवापत्ये	215	मुखं स्वाङ्गं	286
मये च	258	मानान्मात्रद्	169	मुखलुपलिप	216
मरुतश्च	235	मानुष्याश्चावृद्धनाम्नः	123	मुखेर्दुन्दकुन्दौ	61
मरुद्बृद्ध	283	माने कश्च	170	मुखेः कर्मकर्तयांद्वा	235
मसेरुन्	67	मानेलोपश्च	44	मुख्यात्साम्बां फकः	117
मस्करमस्करिणौ	198	माने वयः	151	मुण्डमिश्रभ्रमणलवणलघु	18
मस्त्रिपोः शुक्	43	मानो विचारणायाम्	17	मुदिर्गडिछापूभ्यः कित्	56
मस्त्रोऽन्यात्	216	मान्तस्य युवावौ	218	मुदेर्गुक् च	66
महतश्च ठक्	158	मामकनरक	227	मुद्रवस्य	256
महति ह्रस्वश्च	40	मारणतोषणनिशमनेषु ङा	10	मुद्रादण्	153
महाकुलादभूत्सौ	124	मालायाः क्षेपे	174	मुरलोरलमुसलकुशलकोमल	69
महान् मीहि	279	मालाशाला	282	मुर्मुर्मुकुरदर्दुरचिकुर	67
महाराजप्रोष्ठपदाभ्यां ठक्	131	माशब्द इत्यादिभ्यः	154	मुर्वरजलोपच	58

INDEX OF SŪTRAS

मुषेर्दीर्घश्च	54	यक्षराक्षसपिशाच	110	यत्तदेतेभ्यो बतुप्	169
मुषेः किदुनद् च	46	यगाशीर्लिङोऽयं	234	यत्यवर्णे	203
मुसल्लोलूकजतुकर्ण	120	यङश्चाप्	117	यत्रोदात्त	267
मुहेः खर्मूर्च	55	यङि च	234	यथाकया च	6
मूत्रपुरीषद्रोहदोहशास्त्र	169	यङो बहुलम्	232	यथाकयाच्चाणः	163
मूर्तिनिरन्तरमेषेषु धनः	77	यङ्यक्क्यलोपे	231	यथातथयथापुरयोः	226
मूर्धानः	286	यङ्लुकः शङ्लुक च	90	यथातथयोरसुयाप्रतिवचने	82
मूलमस्या दृढम्	156	याच तद्धिते	202	यथा न सादृश्ये	97
मूलविभुजोर्वीरहकुमुद	27	याच स्वादावशि	213	यथामुखसंमुखाभ्यां	167
मूलाब्जः	112	यच्च कच्च न किमुत	6	यथाविध्यनुप्रयोगः पूर्वस्मिन्	82
मूलेनानाम्ये	156	यच्चयवयोर्गर्हायां च	81	यथासङ्ख्यमनुदेशः समानम्	13
मृकाणि जलिर्वालिबन्धि	55	यजधेनम्	255	यथास्वे यथा	238
मृकण्यवर्दाधिन्य ईचिः	46	यजादस्तत्कर्म च	161	यथेति	274
मृड इच्चच्	57	यजिजपिर्दाशवदिभ्यो यङः	36	यथोद्देशं संज्ञापरिभाषं	16
मृड उतिः	49	यजियतिर्प्रच्छिराक्ष्भ्यो नः	77	यद्वितुपरं	276
मृडो लुर्लिङोश्च	89	यजुर्वा वा	266	यद्यदियदाजातुषु लिङ्	81
मृजृगुणश्च	43	यजोर्नित्यम्	89	यद्गत्या	276
मृजोर्जालायर्	65	यजेच्च कर्मणः करणत्वे	3	यमलबिलहस्त	135
मृजोर्द्विः	224	यजोन्तिः	46	यमः सूचने	209
मृडमृदगुध	231	यजेः करणे	256	यमिदमिभ्यां ङोच्	51
मृदाम्मरुन्	186	यजेः कश्च	49	यमियुदुद्रवः	74
मृदाकार्तान्तिर्डीकवाह्नीक	55	यजेः श च	52	यमिरभिनमातां	223
मृपल्याः कनुगानुर्गो च	41	यजो यश्च	46	यमेरुन्दन्	61
मृपेरक्षमायाम्	231	यश्चकर्मणि	277	यमेरुर्दि च	37
मृषोद्यम्	23	यश्चचर्चाक्रमेतरक्ष्ण	145	यमेर्दुक्	41
मेघतिभयाभयेषु कृञः खः	29	यशेभ्यः	145	यमे समुपनिविषु च	76
मेङ् इद्वा	211	यज्ञे समि स्तुवः	75	यम्बपरिवेषणे	10
मेङ्	102	यज्जोरपुनर्भूषणपुत्र	127	यनगान्मः	221
मेघादीक्षाश्रुताध्ययनानि	106	यजश्चषावटात्	117	यलान्नः	221
मेघारथाभ्यामिरः	173	यजिञ्भ्याम्	122	यवनालिप्याम्	116
मेरानः	55	यजोऽषावटात्	113	यवयवकषष्टिकेभ्यो यत्	167
मैत्रावरुणाग्नीध्राच्छावाक	166	यणो मयः	251	यवाद्दोषे	115
मो नौ भ्वादश्च	242	यण् संयोगादेः	241	यवाद्दीहिषु	179
मो वा	209	यतावद्यके	99	यसियमिभ्यां प्रे च	34
भ्लाघटास्त्यर्थार्थकालसमय	84	यतो निर्धारणे	95	यसेर्ह च	70
यकि	210	यतोऽपतेर्वा	222	यसोऽनुसर्गात्	21

INDEX OF SUTRAS

यस्कलभ्यद्रुहायस्थूणतृण	127	युग्यं च पत्रे	23	योगाद्य	163
यस्कलभ्यद्रुहायःस्थूणतृण	122	युजमुजभजद्विषद्रुहद्रुह	34	योऽचि	218
यस्मिन्विधितदादावलप्रहणे	12	युजेरसमासे	217	योऽचि	235
यस्य च भावेन भावलक्षणम्	95	युजेः कालहलाङ्गयुग्मेषु	74	योजनाद्गच्छति	162
यस्य हलः	210	युजेः केवलात्	30	योद्धप्रयोजनेभ्यः संग्रामे	131
यस्यायुसि	214	युतान्यप्यन्तानाम्	273	योपधाद्रुरूपोत्तमात्	166
यं विधिं प्रत्युपदेशोऽनर्थकः	15	युधिष्ठिरार्जुनरामसङ्घर्षेण	119	योरगूच्	44
याचितात् कन्	153	युपाम्या िकत्	46	यौगपद्यानुपूर्वसंपत्ति	97
याचिर्तुपाम्या नुद च	78	युप्रधोः	262	यौधेयशौक्रेय	183
याचिर्वाजवादिवांस	25	युमाभ्या षः	71	य्वः पदान्तात्	224
याजकपूजकपरिचारक	102	युवात्ययोः कन्वा	180	र ऋतः	263
याज्यादानार्धि	24	युष्ठापताक्षराजधन्वि	49	रक्तःपृथु	214
याज्यान्तः	265	युषोपदेवेभ्यो राजात्	140	रक्ते	185
याज्याप्रवर्ग्यादस्त्रल	106	युवोरनाक	216	रक्षति	153
याडापः	233	युशुयुविधूजा दीर्घश्च	04	रक्षःपिशाचासुर	185
यातेर्दृक् च	52	युष्मदस्मदोर्वा खञ्	141	रङ्गाः प्रार्णानि वा	138
यातेर्यर्धः	36	युष्मदस्मदोः	218	रजतसीसकंसलोहोदुम्बर	150
यातेर्द्विश्च	54	युष्मदस्मदोः	239	रज्जिनृतिस्त्रिभ्यः	26
यातेः प्रतौ च	50	युष्मदस्मदोः	263	रज्ज्युन्	61
यान्तस्यान्त्यात्	274	युष्मदस्मदोः	270	रज्ज्युन्	209
यापो द्वे च	45	युष्मदस्मन्त्या	258	रथपत्नी गणकेन	102
याप्ये पाशपू	180	युष्मदस्मन्त्या ङसोऽद्य	91	रथस्या नद्याम्	198
यामुन्दायानसौयामायान	125	युष्मदः पूजायाम्	90	रथात् कठ्यब	133
यावति बिन्दजोविभ्याम्	82	युष्मासभ्या मादक्	49	रथाद्गोदरि यत्	145
यावत्पुर्णपातयोर्लद	73	उस्	176	रदाभ्या निष्ठातः	241
यावत्संभवस्तावद्विधः	16	यूनस्तः	117	रद्यौ वा	209
यावदियत्वे	97	यूपदर्भ	258	रघनशतृप	220
यावद्यथा	275	यूपदीपाश्वपत्न	158	रघनभोरचि	216
यावमप्यविपीडित	184	यूपसूपशूर्पसूर्ममहमठ	114	रघेरिति	216
योग्यतावीप्सा	97	यूयवयौ जसि	218	रमेरशान्छिदोः	216
याशीः	288	यूपशपार्कलषकारुष	71	रमेः समि च	37
याहनङ्गभृश्लां द्वे च	40	येन नाप्रते यो विधिरारभ्यते	15	रमिर्वाकृतिकुपि	25
यि तद्धिते	243	येन विधित्तदन्तस्य	12	रमेर्व्याहस्यां च	90
यि प्रत्ययेऽवावौ	195	ये यजामहे	265	रमेस्त च	261
यीवर्णयोदीची	235	ये यश्च	265	रमे मतौ	231
युकारोर्हव	282	वे वा	209		

INDEX OF SŪTRAS

रभ्मौ च	75	रिक्तगुर्व	280	रोण्याः सपूर्वायाश्च	134
रष्ट्रभ्यः	249	रिक्ते वा	270	रो रि	245
रसरूपवर्णगन्धस्पर्शशब्द	172	रिखिलिखिशमिसिधिमिध	78	रोः काम्यचि	246
रसोलोपः	235	रिद्धशे	234	रोः सुपि	246
रस्सोप्रद्विरुक्तपरयोः	266	रिभिप्रथ्योः प्रसारणं च	40	लक्षणकल्प	132
राजघः	30	रीगृत्वतः	237	लक्षणप्रतिपदोक्तयोः	14
राजदन्तलितवासितसिक्त	107	रीङ्तः	234	लक्षणवति च	30
राजन्य	280	रिप्रकौ च लुकि	237	लक्षणश्यामयोर्वसिष्ठे	123
राजन्यशैलूषदेवयान	133	रिचिभुजिभ्यामिक् च	65	लक्षणहेत्वोः क्रियायाः	33
राजन्वान्तौराज्ये	240	रिच्यर्थानां प्रीयमाणः	3	लक्षणेत्थंभूताख्यानभाग	8
राजपुरुष	225	रिच्यव्यर्थौ कर्तरि	23	लक्षणेनार्तिप्रती	97
राजविशेषस्य	272	रिच्यर्थानां भावकर्तृकाणाम्	95	लक्षेर्मुद् च	48
राजमयमूर्त्यो यज्ञदेवतयोः	23	रिदविदमुप	231	लक्ष्म्या अच्	173
राजा च	279	रिदस्वपिश्चसि	232	लङिग्रोरुडच्	59
राजा च प्रशसायाम्	279	रिदस्वपिश्चसि	223	लघावन्ते	273
राजानोऽच्छन्दसि	255	रिधश्च	2	लघोरुपधायाः	231
राजसमां मः	245	रिधादिभ्यः शः	22	लघ्वक्षरम्	108
राज्ञो यत्	124	रिधूभ्या कृन्	42	लङ्ङिकभ्योः	209
राज्ञं युधो हेतो	32	रिधो वा	60	लङ्ङेर्दार्धश्च	69
राज्ञोऽज्ञियाम्	188	रिधामत्वर	222	लङ्ङेरटिन्लोपश्च	49
रातेर्दे	45	रिदिजीविभ्यां पित्	60	लङ्गादिविषये चाबीज	174
रात्राह्वाकाः पुंसि	110	रिदेर्विन्यभ्या	229	लङ्गादितृशानचावप्रथमा	33
रात्रेरजसा	256	रिदेर्द्विद्विश्च	71	लङ् सं	33
रात्रेः कृत्यास्विति	204	रिदेः पो वा	227	लभेश्च	216
रात्र्यहःसंवत्सराच्च	162	रिदेः प्राङ्भ्या च	164	ललाटारूपणे कन्	145
रात्सः	241	रूपदाहत्प्रशंसयोर्यपू	175	ललाटे तपः	29
रादिफः	186	रूपान्निभ्याने	19	लवणाद्ठञ्	154
राधीक्ष्योर्यस्य विप्रश्च	3	रूप्यान्तादजः	139	लवणाल्लुक्	153
राधो हिंसायाम्	212	रेपलेक्णसूधस्विहायस्	52	लशकतद्धिते	11
राधो हिंसायाम्	235	रेवर्ताकुक्कुटाक्ष	125	लपपतपदस्थामृष	35
रायो हल	218	रेवदोद्दिगाभ्या नक्षत्रे	115	लषेरुचन् कश्च	57
रात्पाकाभ्यः कित्	55	रैवतिकक्षापिसिक्षैमद्दि	149	लषेः श च	62
रात्लोपः	208	रोगाख्याया च	79	लस्तिपूतस्त्रिसिपूयस्	85
रात्प्रादः	138	रोगातपयोर्वा	142	लः कर्मण च	84
रासदिशककस्त्रिभ्यस्त्रिपू	48	रोगात् प्रतीकारे	177	लक्षाद्राक्षामिक्षादयः	72
रासासनासुप्तयुज	61	रोगे रुन्दः	251	लक्षापेचनाभ्यां ठक्	130

INDEX OF SŪTRAS

लालाटिककौकुटिकौ	154	लुक् चिन्ताम्	242	लोः कृञश्च	20
लिङ्ये	254	लुगकारे	124	लोऽथत्	276
लिङाशिपि	10	लुगस्तरेभ्यः	258	लोडर्थलक्षणे च	73
लिङिरेच् तस्यैश्	85	लुगबहुलम्	15	लोपस्त आत्मनेपदेषु	255
लिङीणः	234	लुगबहुलम्	18	लोपादनादेशः	15
लिङो यासुद् डिञ्च	86	लुगवादुहदिह	229	लोपे वा	275
लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके	73	लुङादिषु	271	लोपोऽचि क्किति	211
लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके	81	लुङि च	219	लोपोऽतः	210
लिङ्निमित्ते लृङ्	80	लुङि वा	212	लोपो यि	212
लिङ्यङोः	193	लुङि सिच्	20	लोमरोमपपुत्रम्	173
लिङ्याशिपि	253	लुङ्	32	लोम्रोऽनुमार्जने	19
लिङ्येत्	211	लुङ्लङोर्वा	219	लोम्रोऽपत्येषु	118
लिङ्लोटावाशिपि	38	लुङ्लस्वरयोरव्ययीभावः	9	लो लृक्	226
लिङ्सिचोरुप	232	लुङ्लङ्लङ्	211	लोहितादिभ्यः	113
लिङ्सिचोः	220	लुङ्सनच्धव्	219	लोहितान्मणौ	155
लिटः कानच्	254	लुङि च कृपः	90	ल्यपः क्त्वा	263
लिटः कसुः	32	लुपसदचरनपनभदह	18	ल्यपि च	194
लिटि वयो यः	194	लुपि प्रकृतिवह्निङ्गवचने	111	ल्यपि ज्यः	194
लिटि वा	219	लुप् च	151	ल्यपि लघुपूर्वात्	211
लित्थनामि	192	लुप्तदविशेषे	130	ल्यपि क्त्यदो जग्धिः	219
लित्थनादेशादेः	212	लुबन्तस्य	272	ल्यब्लोपे कर्माधिकरणयोः	94
लित्थश्चिना	193	लुभाख्यायिकासु बहुलम्	146	ल्युद् च	79
लिपश्च	25	लुभो विमोहने	220	ल्युडमुक्त्विष्ट च	209
लिपिर्लिङ्येत्तुभ्यः	20	लुभन्तुप्ये	182	वचिप्रच्छयोरसंप्रसारणे च	36
लिप्स्यमानासर्द्धा च	73	लुभो नो णश्च	25	वचिस्वपियनादीना	192
लियल्लेहद्रवी	226	लुपेष्टः	58	वचैरक्तः	42
लियः पूनाप्रलम्भन	194	लृजो हः	72	वचैरध्यक् तश्च	65
लियः पूनाभिभवयोश्च	89	लृजन्त्यमान	98	वचैर्गश्च	42
लियो वा	194	लृजोर्धाश्चिङ्गिभ्य आनकः	55	वचोऽशब्दसंज्ञायाम्	229
लिविमृद	221	लृटो लोटौ	255	वक्षेर्गतौ	229
लिङ्गिल्लपाद्यधश्च	26	लोकसर्वलोकाभ्या ठक्	160	वटकादिनिः	171
लिङ्गिर्निह च	70	लोकस्य पृष्णे	204	वतण्डात्	121
लृक् च वा	147	लोकान्तात्	144	वतण्डारालचण्डालेभ्यः	117
लृक् चास्य वा	169	लोट एवः	85	वतेः सलक्	70
लृकद्धितलृक्यगोर्णासूयः	111	लोटो ध्वमो ध्वात्	255	वतोर्लिङ् च वा	159
लृक्यध्रुवः	86	लोटो	81	वतोर्लिङ्	170

INDEX OF SŪTRAS

वतोः स्वार्थे मातृद्वयसदौ	170	वर्णो बुक्	138	वसोः	258
वतौ चेदङ्कि	205	वर्तका शकुनौ	228	वसोः सः	243
वत्सरास्तात्	258	वर्तनि	267	वस्तेर्दङ्	182
वत्सशाला	143	वर्तमानवर्धमान	285	वस्त्रात् समाच्छादने	19
वत्सासंभ्यां स्निग्धवलिनोः	172	वर्तमानसामीप्ये वर्तमानाद्वा	80	वस्त्रसादयः	239
वत्सोक्षर्षभाश्चेभ्यः	182	वर्तमाने लट्	33	वस्त्रसादयः	275
वदस्सुपि क्यप् च	23	वर्धेरङ्किः	46	वस्त्रात्	152
वधव्यध	267	वर्षक्षरक्षर	200	वस्यार्तिभ्यामातिः	46
वध्योगप्रयोग	225	वर्षप्रमाण ऊलोपश्चास्य वा	~2	वस्यार्तिभ्यां णित्	52
वनति तनोति	209	वर्षस्याभावविनि	225	वस्यवस्वचस्	259
वनस्पति	284	वर्षाहृक्पुनः	211	वहश्च	254
वनस्पतिश्च	195	वर्षाप्रवृद्ध्यां ठगोण्याँ	142	वहान्नयोः लिङ्	28
वन समामे	287	वर्षाहृक् च	162	वहिवमिग्न्यार्तिभ्यश्चित्	46
वन्वेः कृटन्	58	वर्षावमन्ताभ्यां	257	वहिश्रुश्रियुधुभ्यां नित्	47
वमाथीना टाप्	85	वर्षाकापरिमन्वल्कङ्कृप	127	वह्नीनरस्येत्	224
वमार्या	250	वल्कादेर्गिट्	220	वह्निनियन्तृकर्तृकस्य	3
वसमा च तुल्ये	156	वलिफलाङ्गुक् च	39	वह्नेस्तुरिद् च	149
वसमि ढम्नन्य दन्तु	190	वल्गेश्चन्	72	वह्नेः संप्रसारणं	228
वसमि पूरणान्	174	वह्नेः कलच्	69	वह्नेः मुद् च	52
वस्यस्यचरमे	113	वल्गुवल्गमीमधुराचम्पा	136	वहो ध च	43
वस्यस्यासु	257	वल्ग्यार्तिकृतिभ्यो रिः	48	वह्य करणम्	23
वसर्गकृत्कर्त्रोपधात्वेपु	13	वशंगतः	156	वा काङ्क्षायाम्	33
वसर्गाशर्गपशाल्मलिकडुक	136	वशधमिकुरिकुलिभ्यः कित्	67	वाकिनगोरधकार्कश्य	126
वसहपलागशर्गपनिवद्ध	136	वशेङ्कर्त्यर्पति	193	वाक्येष्टेः श्रुतः	243
वसधमः परिचर्यायाम्	18	वजेः कर्नासिः	53	वाक्यपः	90
वसान्तात्	144	वशेः कित्	49	वाक्यस्यापि	239
वसार्थ्येभ्यः स्वरूपे	186	वपट् वौपट् श्रौषट् स्वाहा	7	वाक्यादेरा	238
वस्यार्थ्यश्च	284	वसनरक्षि	254	वा गोमये	140
वज्जे परेः	238	वसन्त	265	वाग्दिकृपश्यञ्चः	201
वर्णका तान्त्ये	228	वसन्तप्रीष्मादिपु वा	158	वाग्वादस्येऽञि	206
वर्णददपरिवृद्धकृशभृश	164	वसन्तवर्षाशरद्धेमन्त	132	वा घोषनिष्क	203
वर्णात्	176	वसिष्ठादिभ्योऽनुवाकादिपु	148	वाङ्मति	257
वर्णात् ब्रह्मचारिणि	175	वसुमन्तुपञ्जीवन्तुबर्हवन्तु	176	वाचयमो व्रते	29
वर्णाना	272	वसेर्जागरणसन्ततौ रातिशेषे	32	वाचः सन्देशे	185
वर्णानां च	108	वसेर्णिद्वा	41	वा चास्य म्वोः	212
वर्णो वर्णेन	101	वसेश्च	68	वा चित्ते	212

INDEX OF SŪTRAS

वाचो ग्मिनिः	175	वार्यदशै	268	विटः कित्	60
वाजाते	286	वालावायाद्ध्यो विदूरं	146	विदिन्धि	269
वाजादसमासे	120	वा लिटि	219	विदेरलुकः	221
वाङ्मसुलसाम्	213	वा लिप्सायाम्	87	विदेश्च	36
वातदन्तबलगलललाटानां	172	वावत्वावत्त्वैतुवैन्वैतुवैश्रौषङ्ग	5	विदेः किञ्च	20
वातपित्तश्लेष्मसन्निपातेभ्यः	160	वावादीनां	274	विदेः किद्रद् च	47
वातशर्षयोरजजहातिभ्याम्	28	वाविन्धेः	66	विद्यान्तादनङ्गक्षलधर्म	132
वातातिसारपिशाचानां	174	वा विरामे	251	विद्यायोनिर्बन्धेभ्यो बुब्	147
वातादूलश्च	133	वा वृक्षमृगतृणधान्य	107	विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्ट	81
वाते प्रमः कित्	48	वा शरि	246	विध्यत्यकरणेन	156
वातेर्ङित्	45	वाश्वेः	193	विध्वनोः	262
वा दान्तशान्त	222	वा संज्ञायाम्	115	विनञ्भ्यां नानाञौ न सह	168
वा द्रुहसुह	241	वा संज्ञायाम्	190	विनयसमयाकस्मात्	185
वाध्यक्षे	281	वासुदेवार्जुनाभ्यां डुन्	147	विना तृतीया च	94
वा नाम	271	वा सुपो बहुच्	180	विपराम्भ्यां जेः	86
वा नाम्नः	277	वा सुःल्युति च	196	विपरिप्रेषु सत्तेः	35
वा निर्वनिक्ष	250	वास्तव्यः कर्तरि	22	विपाशगङ्गाभ्याम्	122
वान्ताद्भ्राभ्यां वृक्षात्	125	वास्ताति	179	विपाशेश्च	51
वान्यत्र	250	वाहः	257	विपिनेरिणतुहिन	62
वा प्रे वणिजाम्	75	वाहो वग्रथचि	263	विप्रतिषेधे परं कार्यम्	16
वा भाव	250	वांशसोः	211	विभक्ति	267
वा भावाक्रोश	242	विकर्णकुपीतकात्	124	विभक्त्यन्तं पदम्	2
वा भाषायाम्	269	विकारसदृशं	285	विभज्योपपदे तरप्	180
वा भाषायाम्	271	विकारावयवे	257	विभाषायां च	258
वा भुवनम्	278	विकुशमिपरि	248	विमतौ	88
वाभ्यवाभ्याम्	193	विक्रियः कुत्सायामिनिः	31	विमुक्तदेवासुर	176
वामदेवात् ङ्यद्ध्यौ	130	विघनायोधनौ करणे	77	वियस्तुद् च	65
वामरथवच्छकलादियञ्चत्	125	विचारे	243	वियो जक्	57
वाय्वृत्तुपि नृपसो यत्	131	विच्छेर्नङ्	77	विरागाद्विरङ्गश्च	161
वारणार्थानामीप्सितः	3	विज इटि	231	विराजकादिभः	125
वारसङ्ख्यायाः कृत्वसुच्	184	विटपविष्टपोलपकुणपकुतप	62	विरामे विसर्जनीयः	245
वारेवो वाहके	206	विङ्करसिन्दूरपल्त्र	67	विरूपाणामप्येकार्थानाम्	109
वार्णात् प्राकृतम्	15	वितसिवसिसपिपदिभ्यस्तिप्	46	विरोधीन्यद्रव्याणि	107
वार्ये च	105	वितुदुत्विद्विधि	221	विवक्षातः कारकाणि	13
वार्दालीसेवाली	7	वित्तो धनप्रतीतयोः	242	विवधवीवधाद्वा	153
वार्दारी	51	विदनिटः	269	विवाहे	148

INDEX OF SŪTRAS

विविधपूर्वायाश्च	157	वुतद्वितकोपध	202	वृज्यो वा	220
विशयीविषयी च देशे	25	वृकलाकृकलाचूडावलाका	119	वैजः	194
विशसित्ताविभाजयितोरिण्	154	वृकाट्टेण्यण्	183	वेओ डित्	46
विशः क्तिप्	51	वृक्षासनयोः	248	वेओ वयिः	219
विशाखयोः	256	वृङ् एन्यः	65	वेणुकवेन्नकप्रस्थकमध्यमक	141
विशाखाषाढाभ्यां	164	वृजिमद्राभ्यां कन्	140	वेण्विन्धा	270
विशिपतिपदिस्कन्दिभ्यः	83	वृजिनाजिनकठिनादयः	62	वेतनवाहार्धवाहपादप्रेषण	152
विशिपूरिपदिरुहि	164	वृजश्चित्	68	वेतसतामरससारसादयः	72
विशेरिपक्	62	वृजो व्रत च	46	वेतेर्णिः	46
विशेषणम्	109	वृणोतेराच्छादने	76	वेतेर्वा	85
विशेषणं विशेष्येण	100	वृणोतेरुट्च्	58	वेत्तीच्छत्योर्नुञ्छौ च	36
विशेषणानां चानातेः	111	वृतिवृधि	220	वेतेर्लटो वा	85
विशेषातिदिष्टः प्रकृतं न	14	वृतिवृधिसहिचरि	34	वेत्तेः कसुश्च	34
विशो जातौ	186	वृत्तुसुकुभ्यो नुं च	60	वेदवेग	267
विश्रमंवा	226	वृत्तिकाल	259	वेदं वेत्यधीते	147
विश्वजनादीनां	231	वृत्तिसग्रहगणगुणायुर्वेद	157	वेरनचः	195
विश्वस्य वसु	207	वृत्तिमंग्रहायुर्वेदगुणगण	131	वेर्यातलगतशारदेभ्यः	164
विषयो देशः	133	वृहवशिनिश्चरणिगमिग्रहः	76	वेविस्तृते शालच्छङ्कटचौ	168
विष्णुकृष्णकुणि	190	वृद्धस्य च ज्यः	180	वेशोयश	258
विष्वगन्वगानुपक्ताजगद्राक्	9	वृद्धाच्छः	139	वेश्व स्वनो	247
विष्वग्देवयोश्च	205	वृद्धात् कोसलाजादाञ्	126	वेष्टिचेष्टयोर्वा	237
विष्वचोऽकृतसन्धेरुत्तरपद	173	वृद्धादगोलात्	126	वेः खुखप्राः	190
विमारिणो मत्स्ये	186	वृद्धिरादैच	4	वेः पादविहरणे	88
विमारे पटच्	168	वृद्धिर्यस्याचामादिः	4	वेः शब्दकर्मणः	88
विस्पष्ट	279	वृद्धिरेवाद्यटः	196	वेः शायशस्तिभ्याम्	165
विस्पष्टादीनि	97	वृद्धेवृधुष्	154	वेः स्कन्देः	247
विस्मितप्रति	222	वृज्यः स्यसनोः	90	वेः स्कन्तोतेः	247
विहायसो विह च	29	वृधिरुधिवपीन्दि	66	वैकाचः	202
विंशतिकात् खः	159	वृन्दादारकन्	175	वैतोऽन्यत्र	255
विंशतिविंशज्याम्	159	वृष्टसाभ्यो नुद् च	48	वैपवाभ्यां	276
विंशतिविंशच्चत्वारिंशत्	161	वृभृवम्यमिकुभ्यः शक्	70	वैश्वादिभ्यो देवधेनव	133
विंशतेर्द्वितितेः	213	वृषगणप्राणनरसायक	121	वोद्वाहे	210
विंशत्यादिभ्यस्तमङ्गा	170	वृषजन	270	वोपसर्गात्	95
वीणास्थूणाहूणभ्रण	59	वृषाभ्योः	234	वोर्णोः	224
वीपतिभ्यो तनन्	62	वृषिपटिदेविकेविवपि	69	वोर्णोः	232
वीरवीर्यौ	283			वो विधूनने जुक्	226

INDEX OF SŪTRAS

शुभविष्टपुरजज्ञकृतशरद्वत	123	शेषे प्रथमः	90	भियः	74
शुभाभदभसुरपुरकिशोर	125	शेषेभ्यो नित्यम्	21	श्रीग्राम	256
शुषः कः	242	शेषे लोपः	218	श्रुद्धाधवा श्रुद्धि च	22
शुष्कचूर्णरूपेषु पिषः	82	शेषे वा	275	श्रुदक्षिस्थुहिभ्य आग्यः	65
शुष्कधृष्टौ	270	शेषो बहुव्रीहिः	105	श्रुयुक्त्वृज्यासरसिर्वाच	61
शुसिचिमिभ्यो दीर्घश्च	66	शोकापनुदतुन्द	27	श्रवोऽनाङ् प्रतेः	89
शुद्रा चामहत्पूर्वाजातिः	112	शोणचण्डारालकमलकृपण	115	श्रशाविशिवसिबपि	25
शून्यादिके	184	शोभते	163	श्रशृणु	263
शुपाञ्च नायात्	125	शोभिहिताहमर्थालमर्थ	102	श्रसादिवासिभ्यो लिङ्गा	32
शुर्पादञ्	159	शौण्डधूर्तकितवब्बाड	99	श्रलद्रप्रभृच्यु	236
शुलात्पाके	157	शौनकसाङ्ग सापेय	147	श्रलपादसादिबिदिक्षमि	77
शूलोत्थाभ्या यत्	130	शौ ना	211	श्रान्यूकपूगकुन्दमराश	101
शृङ्गलाद्वन्धनं करमे	171	श्रमसोलोपः	212	श्रोत्रियंश्चन्दोऽघाते	172
शृङ्गमवस्थाया	283	श्रान्न	205	श्रोत्रियाद्यलोपश्च	166
शृङ्गाट	58	श्रान्यस्तयोः	212	श्रो नुं ह्रस्वश्च	70
शृङ्गात्	175	श्रा तश्चादिभ्यः	22	श्राघङ्ङुत्याशपा	3
शृङ्गारशृङ्गारकल्हार	66	श्रान्न शाङो ङित्	43	श्रिपशाङ्स्यासवसजन	32
शृणोतेरावः	70	श्रमश्रु केशात्	105	श्रिपः	20
शृणोतेर्वायुवर्णनिवृतावरणेषु	74	श्रयतेरिच्चास्य वा	56	श्रिपिपुर्पासिधि	221
शृपीङ्गभ्या ह्रस्वश्च	56	श्रयावात् पुत्ररथाम्याम्	125	श्रिपः कश्च	40
शृवन्दिभ्यामारुः	36	श्र्येतैतर्हरितरोहिताद्वातश्च	114	श्रु चङि	192
शृसृहृभिभ्यो वः	70	श्र्येर्नातिलयोः	204	श्र्येष्मातकाम्नातकामिलातक	56
शृष्ट्वां ह्रस्वश्च	233	श्र्योऽस्पशे	242	श्रगणादृठञ् च	152
शृष्ट्वांसिभ्योऽदिः	49	श्रज्यावक	219	श्रज्जश्मन्सुनामन्सुदामन्	123
शृष्ट्वाकिभ्यः करन्	67	श्रद्धधातौ	6	श्रन्नुक्षन्पूप्नृप्ताहन्ल्लेदन्	50
शैते महिषः	206	श्रद्धा मेधया	106	श्रयतेरत्	233
शै प्रथमम्	253	श्रन्थिग्रान्थिष्वङ्गी	209	श्रयुवमघोना	213
शैलोपः	261	श्रपेक्षैकत्र	193	श्रश्रुस्यादेन्तलोपश्च	116
शैवलसुपरि	181	श्रयुगूर्णभ्यः	221	श्रश्रुत्	124
शेष उदात्तः	277	श्रविष्ठापादाभ्या छण् च	143	श्रसस्तुद् च	142
शेषमुभयोः	107	श्राणमासमासौदनोदनेभ्यः	155	श्रसो वर्सायसः	188
शेष सर्वमनुदात्तम्	275	श्रातेः श्रुतं	193	श्रादेरिति	225
शेषात्परस्मैपदानि	90	श्राद्धमनेनाथ भुक्तं ठेश्च	171	श्रिडाङ्गीदिभ्यः	221
शेषाद्वा	191	श्रा पाके	10	श्रैताश्चतरगालोङित	19
शेषे	138	श्रिजो ङिः	46	श्रैक्षित्	46
शेषे लृङ्पदौ	81	श्रिज्द्रुश्रज्वायतस्तुकट	36	श्रदत्ते षङ्गवच्	169

INDEX OF SŪTRAS

षठनीर्निष्ठा	239	ष्णत्सङ्ख्याया लुक्	91	सङ्ख्याविषयादेः	206
षडङ्गुलिदत्त	181	ष्यङः प्रधानस्य	192	सङ्ख्याविशल्यादिभिः	106
षट्म्यश्चोपकादिभ्यः	128	ष्यन् शोकरोग	203	सङ्ख्याकार्याद्वीप्सायाम्	184
षटोः कस्ति	241	ष्वादीना ह्रस्वः	230	सङ्ख्याद्वयोपलक्षणेपु	149
षण्मासाण्यञ्च वा	162	स उत्तमस्य	255	सङ्खे चानौत्तराधये	75
षत्वतुकोः	196	सकृद्रतो विप्रतिषेधे यत्	16	सङ्गुपाशपौ	51
षपूर्वहन्	213	सक्तुमासौदनमासौदनेभ्यः	163	सङ्गः सहायं	7
षष्ठात्	170	सकथमकान्तात्	286	सङ्गेर्धश्च	65
षष्ठी	102	सकथ्यक्षणः स्वाङ्गात्पच्	189	सङ्गस्तोऽश्	245
षष्ठोचतुर्थ्यौ	256	साखदूतवर्णगभ्यो यः	165	सन्तरमूलैरमुदेरादयः	67
षष्ठी चानादरे	95	साखपातभ्यामौत्	233	सत्प्राक्काण्डप्रान्तशतैकेभ्यः	112
षष्ठी प्रत्येनसि	279	सख्यभिदत्तदत्तवायुदत्त	130	सत्यं प्रश्ने	275
षष्ठो शेषे	95	सख्यांशश्चा	116	सत्यागतास्तूना	204
षष्ठो सभे	283	सख्यहोभ्या टच्	158	सत्यादशपथे	187
षष्ठी हेतोः प्रयोगे	93	सख्युरतः	217	सत्यार्थवेदानामाप्सु	19
षष्ठ्यतसर्थः	94	सगातकारकेणापि क्षेपे	99	सत्सूद्विपद्रुहदुहयुजविदः	31
षष्ठ्या आक्रोशे	201	सगतेश्चाभा	235	नदामत्तकम्वलभारकर्णाट	127
षष्ठ्यादेरसङ्ख्यादेः	170	सगर्भ	257	सदिध्वञ्ज्योः	249
षष्ठ्यान्तस्य	12	सङ्कलपुष्कलतूलास	134	सदृशप्रति	278
षष्ठ्या रूप्य च	180	सङ्काशकश्मरकम्पिल	135	सदेरप्रतेः	247
षष्ठ्या व्याश्रये तस्	177	सङ्ख्यनुप्रेषु वदः	30	सधर्मानुकूलपरिमण्डल	165
षष्ठ्याः	266	सङ्ख्याकनः भूतवचनात्	132	सनः	88
षष्ठ्याः कन्थोशीनरेषु	110	सङ्ख्याक्षशलाकाः परिणा	97	सनः ईर्काच	209
षसर्व	262	सङ्ख्यातात्पारमाण्यायाम्	14	सनाददिस्फुक् पूर्वोऽभ्यासः	4
षः प्रत्ययस्य	11	सङ्ख्यादेर्गुणात्	181	सनाद्यन्ताश्चाण्डः	1
षात् पदे	250	सङ्ख्यादेर्गुनि	203	सनादिसर्गभिश्चभ्य उः	36
षिञ्जेः शिगू च	43	सङ्ख्यादेर्भाङुकः	159	सान	209
षितो ङिभू	114	सङ्ख्यादेः	190	सान	219
षितोऽङ्ग	78	सङ्ख्याधकाभ्या	220	सान दीङः	194
षुञ्शीङ्मनिविदिचरिभ्यः	77	सङ्ख्यानदीगोदावरीभ्या	158	सनिंस	264
षोडाद्विदङ्गुहत्	185	सङ्ख्यानानामर्थायः	108	सनेर्डीखः	46
षो ङन्	190	सङ्ख्यापूर्वभ्यः पाद	184	सनेर्डित्	63
षोढा वा	178	सङ्ख्याया अतिशतः कन्	159	सनोरेनः	266
ष्टन्	68	सङ्ख्याया अनतः	92	सन्ध्यासन्धिवेलात्रयोदशी	142
ष्ठिबुक्कम्वाचमा	229	सङ्ख्यायाः	160	सन्निपातलक्षणः	14
ष्ठिबुसिबोर्दीर्घश्च	79	सङ्ख्या बन्धनेन	98	सन्नियोगशिष्टानामेकापाथे	15

INDEX OF SŪTRAS

सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्ट	100	समयानिकषान्तरावहिः	9	समावर्तनीयादयोऽपादाने	22
सन्महोराद्य	192	समयानिकषाहा	92	समास उत्तरपदस्य	111
सन्म्यतः	236	समर्थः पदविधिः	14	समासस्य	278
सन्म्यनिटि	232	समवपूर्वाच्च	24	समासाच्च तत्	182
सन्वल्लघुनि णौ	237	समवप्रविम्यश्च	87	समासानुकरणनिपाताश्च	1
सपत्रनिष्पत्राभ्यां	187	समवायान् समवैति	154	समासान्तः	187
सपूर्वस्य वा	113	समविषमादिभ्योऽधिकरणे	93	समासास्तागमसंज्ञाज्ञापक	15
सपूर्वाच्च	148	समश्च	30	समासे	268
सपूर्वाच्चित्	68	समश्च मतिमनोभ्याम्	164	समासेऽङ्गलि	247
सपूर्वात्	142	समस्ततद्विधयोः	204	समासे प्रथमा	2
सपूर्वात्	171	समस्तृतीयायुक्तात्	88	समाहारः स्वरितः	4
सपूर्वात्प्रथमा	239	समं भूमिपदातिभ्या	98	समाहारे	214
सप्तनोऽब्	258	समः क्षुब्धः	89	समां समा समायां समायां	167
सप्तपदात्तेनावाप्यं सख्ये	167	समः ख्यः	27	समिकसेरुक्न्	55
सप्तमी	109	समः प्रतिज्ञायाम्	88	समिकन्दिक्काप	25
सप्तमी	281	समः सङ्कीर्णं	168	समि च द्यते	76
सप्तमी चाधिकेन भूयसः	95	समः सभिः	205	समि ज्वरिपृणाचिभ्याम्	34
सप्तमीपूर्वसमानाधिकरणम्	105	समः सुटि सः	245	समिदंसमपरेभ्यो युगात्	157
सप्तमीसिद्धशुष्कपक्ष	99	समाङ्गे विशिर्भभ्याम्	164	समिध आधाने षेण्यन्	149
सप्तम्यर्थे	259	समाङ्गे सुबो वा	26	समि मुष्टौ	75
सप्तम्याधिक्यस्वाम्ययोः	92	समादिपु पदिसदिविदि	78	समीणः	77
सप्तम्या निर्दिष्टे पूर्वस्य	12	समादौ	259	समीपसमुद्भवोश्च	97
सप्तम्याम्	174	समानकर्तृकेषु कर्मणो लिङ्	81	समीपे वा	106
सप्तम्यास्तत्पुरुषे	200	समानतीर्थाद्यः	155	समीरणान्यादित्यचन्द्र	108
सप्तम्यास्त्रय	177	समानधातौ कर्मणा	2	समुच्चये वा	82
सप्तम्यां चोपपीडरुधाकर्षः	83	समानस्य	262	समुच्चये सामान्यवचनस्य	82
सप्तम्यां जनेर्दः	32	समानस्य द्यः सश्च	178	समुदाहृत्यो यमेरग्रन्थे	89
सप्तम्यां वासा च	206	समानस्य पक्ष	205	समुदायविकारषष्ठी	105
सप्तम्याः पुण्यम्	285	समानाच्च ग्रामात्	141	समुदाये वाक्यपरिसमाप्तिः	16
सप्तम्याश्च तुद् च	50	समानात्	144	समुदो रजः पशुषु	76
सभाया ढः	257	समानाधिकरणे च	277	समुदोर्गणप्रशंसयोः	77
सभाया यः	157	समानाधिकरणे युष्मदि	90	समुद्भ्यां च	242
सम इक्	256	समानान्यत्यदादिषूपमानेषु	30	समुद्रात्	257
समत्यपाभिव्यभिषु चरः	35	समानैकवीरपिण्डभ्रातृ	114	समुद्राजौमनुष्ययोः	140
समनुव्यवेषु रुधः	35	समानोदरे शायते यत्	157	समूले हनः	83
समस्याद्यापनायाम्	187	समायाः खः	162	समूहवच्च बहुषु	184

INDEX OF SŪTRAS

समोऽकूजने	87	सर्वसादेर्लृक्	132	सहःश्रवणकुतुककुतूहल	166
समो गत्यूह	185	सर्वस्यानर्कः	270	सहायात् ष्यञ्च	166
समोगमृच्छिष्टृच्छिष्टृश्च	87	सर्वाणो वा	158	सहार्थयोगे	93
समो वदिविशिष्यां णिनः	165	सर्वात्	158	सहायं	8
समो वाहिधातकक्रामेभ्यः	157	सर्वात्म चास्य वा	177	सहचलिवहिभ्यः किकिनौ	36
सम्बोधनप्रथमान्तं	4	सर्वादिपथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं	167	सहिवहोः	207
सम्बोधने च	33	सर्वादर्धनवीजकेशात्	174	सहे क्त्वा	262
सम्भवत्यवहरति च	161	सर्वाद्भूमि	225	सहे च	32
सम्राजः	165	सर्वाद्भूमि	167	सहेरोद्धतः	249
सम्राजः क्षत्रिये	125	सर्वाभिपर्युभयेभ्यस्तसा	92	सहेः	266
सरस्सनि	267	सर्वेभ्यो लोपः	15	सहेः षप् च	51
सरूपपिशाचपिचण्डनिचय	170	सर्वेभ्यो हेतुसंपत्तौ वा	38	सहो ध च	51
सरूपाणामेकशेषः	109	सर्वे मितः	9	सहोश्चिः	254
सर्तंरघञ्च	57	सर्वे सहः	29	संख्या	280
सर्तंरडिः	49	सर्वैकजरत्पुगणनवकेवल	100	संख्यायास्त्वनः	286
सर्तंरपपुक् च	62	सर्वैकदेशसंख्यान	188	सञ्ज्ञश्च	93
सर्तंरयूः	42	सर्वाभयान्येतरापर	178	संज्ञायामजिनम्	286
सर्तंरुच्च	57	सर्वाभयाथं पर्यभिभ्याम्	177	संज्ञायामण् लृक् च	144
सर्तंरुक् च	69	सर्वाचरदक्षिणादेः खः	156	संज्ञायामनाचित	285
सर्तंरिणित्	60	सलानुराच्छण्	146	संज्ञायाम्	79
सर्तंधावो वेगि	230	सत्वाभ्यां वामौ	85	संज्ञायाम्	83
सर्तः स्थिरव्याधिवलमल्पेपु	74	सविधमनीड	279	संज्ञायाम्	99
सर्पिर्मधुदीर्घलघुगुण	108	सव्येषुपर	248	संज्ञायाम्	116
सर्पिष्कुण्डिका	247	सव्ये स्थः	44	संज्ञायाम्	191
सर्वचर्मणः कृतः स्वश्च	167	समजुपोरः	242	संज्ञायाम्	205
सर्वचर्मद्यश्चोदशैकादशमा	97	ससूत्रस्त्रावभ्यासस्येत्	264	संज्ञायाम्	240
सर्वतः ष्फो वा	113	सस्त्रौ प्रशंसायाम्	186	संज्ञायां कन्	151
सर्वदेवाभ्यां च	259	सस्यादिराशानचः	1	संज्ञायां कन्	181
सर्वनाम च सर्वतः	109	सस्येन पारिजातः	171	संज्ञायां कन्	183
सर्वनामानि	202	सह तृतीयया तुल्यार्थयोगे	105	संज्ञायां गिरि	282
सर्वनाम्नः स्मैस्सातौ	91	सह नञ् विद्यमानादेः	116	संज्ञायां च	160
सर्वनाम्नः स्याडञ्च	233	सहस्य भग्निः	205	संज्ञायां च	281
सर्वनाम्नामसौ	181	सहस्य सो बहुव्रीहौ	205	संज्ञायां जन्याः	156
सर्वपश्चात्प्रभृतीनि	103	सहस्रवसनविंशतिकशत	159	संज्ञायां धेतुभ्या	156
सर्वविश्वाहुभोभयौ	5	सहस्रायुतनियुतप्रयुतार्बुद	161	संज्ञायां मक्षिकासरघा	148
सर्वसर्वत्वात्यन्तानन्तपुर	29	सहस्रेण	258	संज्ञायां शरदो बुञ्	143

INDEX OF SŪTRAS

संज्ञायां श्रवणाश्रयत्वाभ्याम्	130	संश्वत्पद्रेहद्वेहद्वर्चसोजसां	17	सिक्ताशर्कराभ्याम्	173
संज्ञौपम्योः	283	संश्वत्कुविदाविःप्रादुरादयश्च	9	सिच आदिः	269
संनीन्युद्रोष्विणार्ति	60	संश्वत्तुपद्रेहदित्यादयः	49	सिचः	86
संपरिपूर्वात् ख च	258	संसनि	264	सिचि च	209
संपरिम्यां कृञः	198	संसुष्टम्	153	सिचि दाधास्यां	232
संप्रतिभ्यामनाध्याने	88	संस्कृतम्	152	सिचि परस्मैपदे	220
संप्रत्यसंप्रत्यप्रदक्षिणानि	98	संस्कृतं भक्ष्यम्	130	सिचो यङि	249
संप्रयोर्वसः	35	संहतपुच्छयेकपद्य	190	सिजभ्यस्ताभ्यां लङ्	86
संप्रविभ्यः	256	संहितायाम्	262	सिज्जलोप एकादेशे	239
संप्रसारणस्य	207	संहितायां छे	195	सितनिगमिमसिच्यवि	41
संप्रसारणं संप्रसारणाश्रयं च	15	सः स्यार्धधातुके	235	सितया समिते	156
संप्रसारणात्	197	साक्षाद्दृष्टरि संज्ञायाम्	171	सिद्धगत्युद्ग्रीवा	182
संबुद्धाविता वा	5	साक्षान्मिथ्यानिन्ता भद्रा	7	सिद्धः संयोग	265
संबुद्धौ च	232	साङ्गाभ्य	274	सिद्धिः क्रियादेः	1
संबुद्धौ शृद	264	सादिपतिभ्यां जौ	78	सिद्धे सत्यारम्भो नियमार्थः	14
संबुध्यादिषु	264	सादेरसिचः	220	सिध्मगडुमणिकर्णपर्णपासु	172
संबोधने च	95	माधकतमं करणम्	3	सिध्यनेरपार	194
संभस्त्राजिनशणपिण्डेभ्यः	112	साधुना च	94	सिन्धुगान्धारिकश्मीर	146
संभावनायामनिप्पन्ने	80	माधौ	31	सिन्ध्वकराभ्यां वा	143
संभावनेऽलमयं	81	सान्नाय्यनिकाय्यौ	24	मिपि वा	243
संभूयाभ्यामितौजःशलङ्कृतां	119	सामि वा	23	सिमम्याथर्वणे	274
संमत्यमूया	243	साम्बनाप	267	मिल्लिटि	253
संयसश्च	21	मार्यचिरप्राह्मेप्रगेऽव्यये	142	सिवेष्टेरू च	57
संयोगस्य	241	मायलोहतरयोः	204	सिद्धक्रोष्टृभ्यां कर्णकात्	146
संयोगादिनः	215	सायाह्ममध्याह्ममध्यदिन	102	सिंहव्याघ्रवासव	99
संयोगादेर्लिटि	233	मारावकशु	221	सीमन्तः केशेषु	196
संयोगे गुरु	4	मारेरथिन्	47	सीयुडात्मनेपदानाम्	86
सैल्लिटोर्जेः	229	सार्वधातुकस्य	264	सीरमूकरात्येषु पुवः	37
सैल्लिटौ च	10	सार्वधातुकार्धधातुकयोः	231	सुखदुःखतृप्रकृच्छ	174
संवत्सरपरिमाणस्य	225	सार्वधातुकार्धधातुके	253	सुखदुःखतृप्रकृच्छोभ्रालीक	18
संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठञ्च	143	सार्वधातुके यक्	21	सुखदुःखादिभ्यो वा	93
संवत्सरात् फलपर्वणोः	142	साल्वाद्दोयवाग्वोश्च	141	सुखधूमाजिनाभिजन	134
संवाहाच्युतशकुलादारि	139	साल्वेयगान्धारिभ्यां च	126	सुखप्रिययोः	278
संव्योः सृजः	35	सावनहुहः	217	सुखहिताभ्याम्	99
संज्ञयादापनः	162	सास्मिन् पौर्णमासी	131	सुगन्धि	273
संज्ञितो व्रते	234	सास्य देवता	131	सुचो वा	246

INDEX OF SŪTRAS

सुबुबोः	254	सुविनिर्दुम्यः	248	सेटि	210
सुजः	266	सुविम्यवानुम्यः	235	सेधतेः	249
सुओ यजमाने	34	सुवो दीर्घश्च	61	सेनाङ्गानि बहुल्ये	107
सुञ्चयेः ऋन्	44	सुव्येका	268	सेनान्तकारुलक्षणेभ्य इण्	126
सुदतथोः	86	सुसर्वाधदिक्शब्देभ्यः	12	सेनाया वा	154
सुट्यधातोः	216	सुसर्वाधेभ्यः	225	सेनावीणावर्मचूर्णतूल	19
सुतङ्गमसुनिचितविप्रचित्त	136	सुसूधाद्यधिम्यः कन्	66	सेना सुरा शाला निशा वा	110
सुतमितजनपूर्वहृदयतुरमुज	29	सुस्नातादीन् पृच्छति	154	सेरिभजद् च	63
सुदुनिर्म्यः	249	सुहरिततृण	190	सेर्ग्रासे कर्म	241
सुदुरोराधिकरणे	29	सुहृद्दुहृदौ	191	सेर्हिङ्	85
सुदुर्म्यो हृदः	166	सुः पूजायाम्	8	सेसेन	255
सुधावत्पुष्पकरस	119	सूक्तमाप्नोश्चः	176	सोदरात्	270
सुधासिन्धुदासेभ्यो मित्रात्	140	सूच्यावक्षेपणसेवासाहस	87	सोपसर्गमनुत्तमं वा	276
सुधतव	264	सूतकापुनकान्	228	सोपसर्गमपि तिङ्	276
सुनोतेः	249	सूतम्य युवत्याम्	117	सोमम्	258
सुन्दिकन्दिमन्दिमन्थि	66	सूतोग्रराज	204	सोमात् ड्यण्	131
सुपः कर्मणः काम्यच्	17	सूत्रे च धार्यथं	27	सोमे सुजः	31
सुपां प्रथमाद्वितीया	2	सूत्रे लिङ्गवचनाद्यप्रामाण्यं	13	सोमे हरितः	263
सुपां सुलुक्	256	सूपुपिभ्यां कित्	67	सोरविक्षेपणे	288
सुपि च	232	सूयत्यादिभ्यः	241	सोर्मनमी	283
सुपि तृदोः	255	सूरमर्तक्षेम	186	सोलोपोऽनन्त्यस्यानाशिपि	86
सुपि बलि	254	सूर्यागस्य	214	सोऽस्य ग्रामणीः	171
सुपि बलि तद्वत्	241	सूर्या देवतायाम्	115	सोऽस्य निवासः	146
सुपिस्थापान्नात्राम्यः	27	सूविपिकृञ्भ्यः कित्	42	सोऽस्य ग्रामः समयात्	163
सुपो धात्वर्थं बहुलमिष्टवच्च	18	सृजश्श्रद्धावति	21	सोः	195
सुपो लुगैकार्थ्ये	92	सृजः श्रद्धावपि	88	स्कन्दिपतिश्च्योति	79
सुप्यनातौ ताच्छील्ये	31	सृजः श्राद्धे	21	स्कन्द्यमिभ्यां धः	61
सुप्रातसुधसुदिव	189	सृजिह्विशिभ्याम्	222	स्कोस्तयोगाद्योः	241
सुप्सुपा सहैकार्थीभावे	97	सृजिह्वशोर्ल्यं	230	स्वदिरवपरिभ्यां च	10
सुवामन्त्रिते	277	सृजेरसुक् च	40	स्तनिह्वपिपुपिगदिमदिषुपि	42
सुव्धातूनां ययेष्टम्	192	सृजेः कश्च	50	स्तम्भुस्तुम्भुस्कम्भु	22
सुमङ्गलात् संज्ञायाम्	115	सृधस्यदः क्मरच्	36	स्तम्भकर्णयोरामेनपिभ्यां	27
सुराया अहौ	179	सुपिसृजि	195	स्तम्भशक्तोरिन्	28
सुराशीध्वोः पिबः	30	सुप्रभ्यां दाकुक्	41	स्तम्भप्रशिक्षापतृणशकट	121
सुवास्तुवर्णुतण्डुभण्डुलण्डु	134	सुभृष्टुस्तुद्र	222	स्तम्भे क च	77
सुविनिदुरपरायती	98	सुवृष्टुभ्यो णित्	56	स्तम्भेः	247

INDEX OF SŪTRAS

स्तुतस्तोमा	266	स्थागागमि	253	स्फायो वः	227
स्तुतौ भ्रातुः	191	स्थादीनामभ्यास	247	स्फिगपूत	287
स्तुयुद्रवः	267	स्थानान्तगोशाल	143	स्फुरस्फुरोर्ध्वमि	194
स्तुमुधूज्यः	223	स्थानान्तात्पूर्व	185	स्फुरस्फुरोर्निनिविभ्यः	247
स्तुस्वञ्जिसिवा	247	स्थानिवदादेशोऽनन्विधौ	12	स्मपरे लङ् च	73
स्तोनाद्यन्नलोपश्च	166	स्थानीयादयोऽधिकरणे	22	स्महतोर्नुमि	208
स्तोकाल्पकृच्छकतिपयेभ्यः	94	स्थानेऽन्तरतमः	12	स्मृ आध्याने	9
स्तोकाल्पान्तिकाभ्याशदूरार्थ	99	स्थामाजिनान्तेभ्यो लुक्	145	स्मृत्यर्थददेशां कर्मणि	95
स्तोमे इद्	161	स्थालचात्वालकीलाल	69	स्मृदृत्वरप्रथ	237
स्तोभुचुष्ट्यां तौ	251	स्थासेनिसेध	247	स्मृदृशिभ्याम्	89
स्तौतिणीनां	247	स्थास्त्राप्रार्व्याधहनि	76	स्मे लोट्	81
स्त्यायोर्ङित्	68	स्थिरस्फिराजिरशिशिर	67	स्मेः स्मये नित्यम्	194
स्त्रियाम्	112	स्थूलदरयुव	214	स्मै च तृतीयात्	91
स्त्रियां कुरुकुन्त्यवन्तिभ्यः	127	स्थूलादीनामाचष्टे च	19	स्यतासी लृडुदोः	20
स्त्रियां किन्	77	स्थूलेषुमणिमधुधान्यतिल	178	स्यदो जवे	209
स्त्रियां क्यपः	268	स्थेयोऽधिकरणे	22	स्यन्देर्धश्च	40
स्त्रियां लुक्	121	स्थेशभासपिसकसो वरच्	36	स्यमेर्यण इक् च	54
स्त्रियां वा	233	स्थो गुः	41	स्यविचिविशुपिशुभ्यः कित्	63
स्त्रियां संशायाम्	191	स्तव्यादयः	263	स्याशक्यमिभ्यो लः	68
स्त्रियाः	211	स्ताताद्वेदसमातौ	184	स्तन्मुध्वस्वनडुहां दः	243
स्त्रियाः	232	स्तात्वाकालकपीत्वास्थिरक्	102	स्त्रिव्यविमवि	208
स्त्रीपुंवच्च	109	स्तानीयादयः करणे	22	स्त्र्यजिभ्यां झनिप्	32
स्त्रीपुंसधेन्वनडुह	187	स्तामदि	50	स्त्ररीभ्यां तुद् च	52
स्त्रीपुंसाभ्यां नञ्ज्ञौ	119	स्तुमूभ्यां कित्	71	स्त्रवश्चिक्	48
स्त्रीबहुषु फक्	121	स्तेहने पिपः	83	स्त्रवोऽनुपसर्गाच्च	74
स्त्रीयूभ्याम्	92	स्तोरात्मनेपदे	221	स्तोतसो ङ्यङ्यौ वा	257
स्त्रीयूभ्यां चाद्	233	स्पर्धायामाङः	87	स्वतन्त्रः कर्ता	2
स्त्रीविषय	273	स्पर्शद्रवमूर्त्यां	193	स्वतवान्	265
स्त्रीषु सौवीरसाल्वप्राक्षु	134	स्पशिभ्रस्जोः मलोपश्च	40	स्वती पूजायाम्	103
स्त्री संज्ञा	271	स्पृशमृशकृश	230	स्वधिस्वर्जनमहद्युवभ्यः	165
स्त्र्याख्येदूतो	232	स्पृशिमृशिकृपि	20	स्वनिहसिभ्यां वा	76
स्पण्डिलात् शेते त्रती	130	स्पृशेरुपतापे	74	स्वपरजनदेवराज्ञां कुक् च	141
स्पलादेः	162	स्पृशोऽनुदके किन्	30	स्वपश्च	269
स्पश्च	66	स्पृशेरीप्सितो वा	3	स्वपितृपिपृथिभ्यो नजिङ्	36
स्पः	227	स्फायः स्फी	193	स्वपिस्यमिव्येङां	193
स्पः प्रतिशानिर्णयप्रकाशनेषु	87	स्फायितश्चिबश्चिशकिरिपि	65	स्वपेरपः	248

INDEX OF SŪTRAS

स्वपो नन्	77	स्वार्थे चाभिन्न	180	हलात्कर्षे	157
स्वमशतिधनाख्यायाम्	5	स्वार्थेषु पुषः	83	हलादावुत्तर	181
स्वमोर्नपुंसकात्	91	ह्रस्वस्तोऽचिण्	226	हलादेरन्त्यस्य	208
स्वयं स्वामी केन	98	हनः प्रनिभ्याम्	95	हलादेरभ्यस्त	224
स्वरतिप्लुति	220	हनो ग्री हिंमायाम्	234	हलादेः	250
स्वरदीर्घयलोपेषु लोपः	13	हनो जघ च	61	हलिकलिकलिकटिवटि	45
स्वरन्तःसनुतःपुनःप्रातः	8	हनो जः	210	हलिकल्योरश्च	19
स्वरभिन्नानां यस्योत्तरस्वर	109	हनो नित्यम्	209	हलि मः	245
स्वरविधौ	267	हनो वध लिङि	219	हलिशक्त्योश्च	189
स्वरितस्यैकश्रुतौ	288	हनो वा वध च	76	हलो षञ्	79
स्वरितात्	277	हन्त्यस्वसप्रच्छः	221	हलोऽचः	224
स्वर्गधनार्युर्थशःकामेभ्यः	164	हन्त च	276	हलोऽनिदितः	208
स्ववनव	264	हन्तेर्धेण	251	हलोऽनादेः	235
स्वसुः	124	हन्तेर्णिगति	229	हलो मियः क्लिष्टाः संयोगः	4
स्तसृपत्योर्वा	201	हन्तेर्हश्च वः	192	हलो यमां	252
स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा	11	हन्तेः	250	हलोहौ शानच्	22
स्वं स्वामिनि	275	हयादीनां	273	हल्यनकोऽश्	219
स्वागतस्वध्वर	225	हरतिवहत्यावहतिवंशकुटज	161	हल्यनुंश्नोः	232
स्वाङ्गतस्नाधार्थे भुवश्च	84	हरतेः दृतिनाथयोः पशोः	28	हविभ्यो वा	158
स्वाङ्गशिदां	272	हरतिकिन्दासवह्यस्कार्कद्रूप	120	हव्येऽनन्तः	254
स्वाङ्गाख्यायां	271	हरितादिभ्योऽञ्	122	हश्चश्चोर्लङ् च	33
स्वाङ्गात् हीनात्	175	हरिद्रामहारजनाभ्यामञ्	130	हशिश्चातो रोः	197
स्वाङ्गादीदमानिनि	202	हरिद्रुतुम्बुरु	147	हसिबमोण्जगृम्	59
स्वाङ्गादुपसर्जनात्	116	हरिब्रह्मशिवस्कन्द	106	हस्तकरदन्तेभ्यो जातौ	175
स्वाङ्गादेरकृतमितजात	116	हरिमितशतकसु द्रवः	40	हस्तप्रत्यम	30
स्वाङ्गानां	273	हरियुक्ते च	281	हस्तार्थे वर्तिग्रहिभ्याम्	83
स्वाङ्गेभ्यः सक्ते	171	हरीतकीपथ्याम्लिका	151	हस्तिनोऽपत्याणि	203
स्वाङ्गेभ्यो वृद्धौ	173	हरीतक्यादिषु व्यक्तिः	111	हस्तिपुरुषाभ्यामण् च	169
स्वादिभ्यः श्नुः	22	हर्षग्लपनयोर्मदिः	10	हस्तिबाहुकवाटेषु शक्तौ	30
स्वादीरेरिणोः	196	हलदस्तात्	200	हस्त्याचिन्तेभ्यश्च	132
स्वाद्यर्थेषु चादीर्घेषु	82	हलन्त्यम्	11	हाकः	212
स्वापेक्षकिं	193	हलभा	253	हाकोर्हि	264
स्वामिन्नीशे	175	हलसीरादृठक्	148	हायनाद्वयसि	113
स्वामीश्वराधिपतिदायाद	95	हलसीरादृठक्	156	हायनास्तयुवस्यविरभ्रात्	166
स्वार्थे	221	हलस्तद्धितस्य	214	हाहाङ्भ्यां मोहिकालयोः	26
स्वार्थे	259	हलस्तिप्तिपः	195	हि कर्मणा बहुलमाभीक्ष्ण्ये	102

INDEX OF SŪTRAS

हि च	275	हजविम्यामिनच्	61	होः कर्मणि	256
हितनाम्नो वा	215	हजो गतं ताच्छीत्ये	87	हौ वा	212
हितसुखाभ्यां चतुर्थी च	96	हजोऽज्वयोन्यमनयोः	27	ह्योगोदेहात्त्वब्	151
हितं भक्ष्यं तदस्मै	155	हजो दुक् किञ्च	65	ह्रस्वमवृत्तात्	272
हिदुषोर्मुकृषुकौ च	60	हृदयस्य प्रियः	156	ह्रस्वश्चोपधायाः	264
हिनुमीनानां	250	हृदयस्य हृद्य	203	ह्रस्वस्य पिति	195
हिमात् सहते चेलुः	176	हृदर्याः	261	ह्रस्वं लघु	4
हिमादिभ्यः	175	हृद्गसिन्धोः	225	ह्रस्वः	236
हिमारण्याभ्यां महत्वे	115	हृपिशिरुहिष्टतिविदिकीर्ति	45	ह्रस्वात्	262
हियासामः	267	हृप्रस्थोः प्रतौ	44	ह्रस्वाद्वातोः	241
हिरण्यपरिमाणं धने	280	ह्ररुहिपिण्डभ्य ईतकः	56	ह्रस्वान्तस्य	272
हिष्ठवत्	271	हृपिष्टतिचटितण्डिशकि	69	ह्रस्वान्तस्य स्त्रीविषयस्य	272
हिंसादेककर्मकात्	83	हृपेर्लामकेश	222	ह्रस्वान्ते	286
हिंसायां प्रतेश्च	198	हृस्रुहियुपिभ्य इतिः	49	ह्रस्वापो नुद	92
हिंसेः कित् सिं च	72	हेतिक्षियायाम्	276	ह्रस्वादिपतां	204
हीने	8	हेतुफलयोः	81	ह्रस्वे	182
हीयमानपापयुक्तात्	177	हेतुभावयोः मृडस्त्युक्	42	ह्रस्वेरनु	269
हुक्त्वोऽनितः	212	हेतौ	93	ह्रस्वो नपुंसके	111
हुपूभ्यामृत्विजि वृत्तनिद् च	44	हेमनयवल	245	ह्रियः किद्रो लश्च वा	40
हुयामाश्रुपिवसिभ्यस्त्रन्	68	हेमन्ताद्वा तलोपश्च	142	हीघ्रात्तोन्दनुद	242
हुच्छेर्मुद् च	59	हेमार्थात्परिमाणे	150	हिर्भाल्लभूकण्ड्वयीकृञ्भिदि	79
हुभ्नुवोरलिटि	211	हेरचङि	229	हादेः ह्रत् क्तिन्	227
ह्रकोर्वा	3	हेः किन्नुद् च	41	ह्रस्वप्रमारणम्	261
ह्रप्रहोः	265	हैहेप्रयोगे	243	ह्रः द्वित्वे	194
ह्रजनिभ्यामिमनिच्	50	होडवत्सपाकाकिञ्चनर्जु	164	ह्रावामश्च	27
ह्रज इच्च	65	हो ढः	241		
ह्रज ईतन्	60	होर्द्वे लोपश्च	42		

NOTE ON APPENDIX I.

In the following pages an attempt is made to present in a tabular form the extent to which Bhoja has drawn upon Pāṇini, Kātyāyana, Patañjali and others. The first column refers to the order of the sūtras in the text of the *Sarasvatikanṭhābharaṇa*. The second column refers to the sūtra of Pāṇini in the *Aṣṭādhyāyī* order. The extent of agreement between the sūtras of Bhoja and Pāṇini can be found out from the remarks column. In cases where no remark is seen, it may be taken that the sūtras are the same in both the works. The *Phit* sūtras referred to in pages 501—503 of this Appendix are those of Śāntanava. They are printed along with the *Siddhāntakaumudī*. Regarding the *Vārtikas* cited in this column, it has to be noted that most, if not all, of these *Vārtikas* could be traced in the *Kāśikā*. In giving the references to the *Vārtikas*, the following principle has been kept in view. If a *Vārtika* could be traced in the *Mahābhāṣya*, the sūtra under which it is found therein is referred to. Otherwise the numbers refer to the number of the sūtras in the *Kāśikā*. It may be pointed out here that there is a good deal of uncertainty regarding the text of the *Vārtikas*. Several sentences in the *Bhāṣya* of Patañjali read like *Vārtikas* and they have been so treated in the *Kāśikā*. Similarly several *Vārtikas* have been read into the *Bhāṣya* and they are not easily distinguished from the *Bhāṣya*. Several *Bhāṣya-īṣṭis* too have been mistook for *Vārtikas* by several writers. To add to

this confusion, manuscripts of the text of the Vārtikas widely differ from each other. Apart from all these, there have been more than one Vārtikakāra. An attempt at determining the text of the Vārtikas is well worth making. References to the Uṇādi sūtras, on pages 371—391 of this Appendix could be easily traced in the editions of the Uṇādis, published under the auspices of this University.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 1		
I, i, 2	I, iii, 1	Compare.
I, i, 3		See Bopadeva; also Vārtika on III, i, 35 in the Kāsikā.
I, i, 4	III, i, 32	Compare.
I, i, 5	I, ii, 45	
I, i, 6,7	I, ii, 46	
I, i, 8		
I, i, 9		
I, i, 10		
I, i, 11		
I, i, 12		
I, i, 13		
I, i, 14	I, i, 26	
I, i, 15		
I, i, 16	I, i, 22	
I, i, 17	I, i, 23	
I, i, 18		
I, i, 19	I, iv, 103 and 104	Bhoja combines.
I, i, 20		
I, i, 21		
I, i, 22	I, iv, 102	
I, i, 23	I, iv, 99	Compare.
I, i, 24	I, iv, 100	
I, i, 25	I, iv, 14	Compare.
I, i, 26	III, i, 92	Compare.
I, i, 27	I, ii, 43	
I, i, 28	I, ii, 44	
I, i, 29	I, ii, 42	
I, i, 30	II, i, 52	
I, i, 31		
I, i, 32	I, iv, 23	See the Mahābhāṣya.
I, i, 33	I, iv, 54	
I, i, 34	I, iv, 55	
I, i, 35	III, i, 87	
I, i, 36	I, iv, 51	See the Bhāṣya.
I, i, 37		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 38	I, iv, 49	
I, i, 39	I, iv, 50	
I, i, 40	I, iv, 51	
I, i, 41	II, iii, 5	Compare.
I, i, 42	I, iv, 52	Compare.
I, i, 43	I, iv, 53	
I, i, 44	I, iv, 53	Compare Vārtika 1.
I, i, 45	I, iv, 52	Compare Vārtika 5.
I, i, 46	I, iv, 52	Compare Vārtika 6.
I, i, 47	I, iv, 52	Compare Vārtika 7.
I, i, 48	I, iv, 46	
I, i, 49	I, iv, 48	
I, i, 50	I, iv, 24	Vārtika 1.
I, i, 51	I, iv, 47	
I, i, 52	I, iv, 43	
I, i, 53	I, iv, 38	Compare.
I, i, 54		
I, i, 55	I, iv, 42	
I, i, 56	I, iv, 32	Bhoja adds.
I, i, 57	I, iv, 33	
I, i, 58	I, iv, 34	
I, i, 59	I, iv, 35	
I, i, 60	I, iv, 36	Compare.
I, i, 61	I, iv, 37	
I, i, 62	I, iv, 39	
I, i, 63	I, iv, 40	
I, i, 64	I, iv, 41	
I, i, 65	I, iv, 24	
I, i, 66	I, iv, 24	Vārtika.
I, i, 67	I, iv, 25	
I, i, 68	I, iv, 26	
I, i, 69	I, iv, 27	
I, i, 70	I, iv, 28	
I, i, 71	I, iv, 29	
I, i, 72	I, iv, 30	
I, i, 73	I, iv, 31	
I, i, 74	I, iv, 45	Compare.
I, i, 75	II, iii, 48	Compare.
I, i, 76	II, iii, 49	Compare.
I, i, 77	VI, i, 4	Bhoja adds.
I, i, 78	VI, i, 5	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 79	VI, i, 6	Compare.
I, i, 80	I, i, 45	
I, i, 81	I, i, 2	
I, i, 82	I, i, 1	
I, i, 83	I, i, 73	
I, i, 84	I, i, 7	Compare.
I, i, 85	I, i, 65	
I, i, 86	I, i, 64	Compare.
I, i, 87	I, i, 46	Compare.
I, i, 88	I, i, 60	
I, i, 89	I, i, 61	
I, i, 90 }		
I, i, 91 }	I, ii, 27	Compare.
I, i, 92 }		
I, i, 93	I, ii, 29	
I, i, 94	I, ii, 30	
I, i, 95	I, ii, 31	
I, i, 96	I, ii, 32	
I, i, 97	I, iv, 10	
I, i, 98	I, iv, 11	
I, i, 99	I, iv, 12	
I, i, 100	I, i, 8	
I, i, 101	I, i, 9	Compare.
I, i, 102	I, i, 10	
I, i, 103		
I, i, 104		
I, i, 105	I, i, 11	
I, i, 106	I, i, 12	Compare.
I, i, 107	I, i, 14	Compare.
I, i, 108	I, i, 15	
I, i, 109	I, i, 16	Compare.
I, i, 110	I, i, 17	
I, i, 111	I, i, 18	Compare.
I, i, 112 }		
I, i, 113 }	I, i, 27	See the Gaṇasūtras.
I, i, 114	I, i, 34	Compare.
I, i, 115	I, i, 35	
I, i, 116	I, i, 36	See also the first Vārtika under this Sūtra.
I, i, 117	I, iv, 56 ✓	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 118 } I, i, 119 } I, i, 120 } I, i, 121 } I, i, 122 } I, i, 123 } I, i, 124 } I, i, 125 }	I, iv, 57 .	Pāṇini's is an ākṛtigāṇa and Bhoja has made many additions.
I, i, 126	I, iv, 57	See the Gaṇasūtra,
I, i, 127	I, iv, 58	See the Gaṇasūtra.
I, i, 128	I, iv, 59	
I, i, 129	I, iv, 59	Vārtika.
I, i, 130		
I, i, 131	I, iv, 60	
I, i, 132	I, iv, 60 } I, iv, 61 }	Vārtika.
I, i, 133 } I, i, 134 } I, i, 135 } I, i, 136 } I, i, 137 } I, i, 138 } I, i, 139 } I, i, 140 }	I, iv, 61	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
I, i, 141	I, iv, 62	
I, i, 142	I, iv, 63	
I, i, 143	I, iv, 64	
I, i, 144	I, iv, 65	
I, i, 145	I, iv, 66	
I, i, 146	I, iv, 67 } I, iv, 68 }	Bhoja combines the two Sūtras of Pāṇini.
I, i, 147	I, iv, 69	
I, i, 148	I, iv, 70	
I, i, 149	I, iv, 71	
I, i, 150	I, iv, 72	Compare.
I, i, 151	I, iv, 73	Bhoja adds the meaning.
I, i, 152 } I, i, 153 }	I, iv, 74	Pāṇini's is an ākṛtigāṇa. The Vārtika on the above has been included in the Sūtra by Bhoja.
I, i, 154	I, iv, 75 } I, iv, 76 }	Bhoja combines the two.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 155	I, iv, 77 ✓	
I, i, 156	I, iv, 78	
I, i, 157	I, iv, 79	
I, i, 158	I, iv, 80	
I, i, 159	I, iv, 83	
I, i, 160	I, iv, 84	
I, i, 161	I, iv, 85	Compare.
I, i, 162	I, iv, 86	
I, i, 163	I, iv, 87	
I, i, 164	I, iv, 88	
I, i, 165	I, iv, 89	Vārtika.
I, i, 166	I, iv, 90	
I, i, 167	I, iv, 91	
I, i, 168	I, iv, 92	
I, i, 169	I, iv, 93	
I, i, 170	I, iv, 94	
I, i, 171	I, iv, 95	
I, i, 172	I, iv, 96	
I, i, 173	I, iv, 97	
I, i, 174	I, iv, 98	Compare.
I, i, 175	I, i, 37	Bhoja has 6 sūtras corresponding to the ākṛtigāṇa of Pāṇini.
I, i, 176		
I, i, 177		
I, i, 178		
I, i, 179		
I, i, 180		
I, i, 181	I, i, 39	
I, i, 182	I, i, 40	
I, i, 183		
I, i, 184		
I, i, 185		
I, i, 186		
I, i, 187		
I, i, 188		
I, i, 189		See Dhātupāṭha after I, 799 and compare VI, iv, 92 of Pāṇini.
I, i, 190		
I, i, 191		Dhātupāṭha I, 862—66
I, i, 192		Dhātupāṭha I, 854—860
I, i, 193		Dhātupāṭha I, 845
I, i, 194		Dhātupāṭha I, 846
I, i, 195		Dhātupāṭha I, 847

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 196		Dhātupāṭha I, 848
I, i, 197		Dhātupāṭha I, 849
I, i, 198		Dhātupāṭha I, 850
I, i, 199		Dhātupāṭha I, 851
I, i, 200		Dhātupāṭha I, 852
I, i, 201		Dhātupāṭha I, 853
I, i, 202		Dhātupāṭha I, 867
I, i, 203		Dhātupāṭha I, 868
I, i, 204		Dhātupāṭha I, 869
I, i, 205		Dhātupāṭha I, 870
I, i, 206		Dhātupāṭha I, 871
I, i, 207		Dhātupāṭha I, 872
I, i, 208		Dhātupāṭha I, 873
I, i, 209	III, iv, 113	Compare.
I, i, 210	III, iv, 114	
I, i, 211	III, iv, 115	Compare.
I, i, 212	III, iv, 116	
I, ii, 1	I, i, 71	Compare.
I, ii, 2		
I, ii, 3	I, i, 70	Compare.
I, ii, 4	I, i, 69	Compare.
I, ii, 5		
I, ii, 6		
I, ii, 7	I, iii, 2	Compare.
I, ii, 8	I, iii, 3	
I, ii, 9		
I, ii, 10	I, iii, 4	Compare.
I, ii, 11	I, iii, 7	Vārtika 4.
I, ii, 12	I, iii, 5	
I, ii, 13	I, iii, 6	
I, ii, 14	I, iii, 7	
I, ii, 15	I, iii, 8	
I, ii, 16	I, iii, 8	Compare Vārtika 1.
I, ii, 17		
I, ii, 18	I, i, 68	
I, ii, 19	I, i, 72	
I, ii, 20	I, i, 72	Vārtika 17.
I, ii, 21	I, i, 72	Vārtika 18.
I, ii, 22	I, i, 72	Compare Vārtika 23.
I, ii, 23	I, i, 72	Compare Vārtika 21.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, ii, 24	I, i, 72	Compare Vārtika 28.
I, ii, 25		Paribhāṣā 28.
I, ii, 26		
I, ii, 27	I, i, 72	Vārtika 29.
I, ii, 28	I, i, 66	
I, ii, 29	I, i, 67	
I, ii, 30	I, i, 52	
I, ii, 31	I, i, 53	
I, ii, 32		
I, ii, 33	I, i, 54	
I, ii, 34	I, i, 55	
I, ii, 35	I, i, 46	
I, ii, 36	I, i, 47	
I, ii, 37	I, i, 51	Compare.
I, ii, 38	I, i, 49	Compare.
I, ii, 39	I, i, 50	
I, ii, 40	I, i, 48	
I, ii, 41	I, i, 3	
I, ii, 42	I, i, 27	
I, ii, 43	I, i, 56	
I, ii, 44	I, i, 57	
I, ii, 45	I, i, 58	
I, ii, 46	I, i, 58	Compare Vārtika 1.
I, ii, 47	I, i, 58	Compare Vārtika 2.
I, ii, 48	I, i, 58	Compare Vārtika 3.
I, ii, 49		
I, ii, 50	I, i, 59	
I, ii, 51		
I, ii, 52	I, i, 21	
I, ii, 53		Paribhāṣā 36.
I, ii, 54		Paribhāṣā 37.
I, ii, 55		
I, ii, 56		
I, ii, 57		
I, ii, 58	I, i, 62	
I, ii, 59	I, i, 63	Compare.
I, ii, 60		
I, ii, 61	I, i, 63	See Vārtika 6.
I, ii, 62	I, iii, 10	
I, ii, 63		
I, ii, 64		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, ii, 65		
I, ii, 66		Paribhāṣā 17.
I, ii, 67		See Bhāṣya on IV, i, 27.
I, ii, 68		
I, ii, 69		
I, ii, 70		Paribhāṣā 62.
I, ii, 71		
I, ii, 72		
I, ii, 73	II, i, 1	
I, ii, 74		Paribhāṣā 15.
I, ii, 75		
I, ii, 76		Paribhāṣā 114.
I, ii, 77		Paribhāṣā 72.
I, ii, 78		Paribhāṣā 101.
I, ii, 79		
I, ii, 80	I, i, 20	Vārtika 5.
I, ii, 81		
I, ii, 82		Paribhāṣā 86.
I, ii, 83	I, i, 39	Compare Vārtikas 10 and the following.
I, ii, 84	I, i, 39	Compare Vārtika 15.
I, ii, 85		Paribhāṣā 51.
I, ii, 86		
I, ii, 87	I, i, 15	See the Bhāṣya.
I, ii, 88		
I, ii, 89	I, i, 23	See the Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 90	I, i, 23	See the Bhāṣya on Vārtika 4.
I, ii, 91	I, i, 49	Compare Bhāṣya on Vārtika 1.
I, ii, 92	VII, ii, 114	Compare Bhāṣya on Vārtika 2.
I, ii, 93	III, i, 12	Compare Bhāṣyā on Vārtika 4.
I, ii, 94	I, ii, 51	Compare Bhāṣya.
I, ii, 95	I, i, 62	Compare Bhāṣya on Vārtika 13.
I, ii, 96	IV, i, 36	Compare Bhāṣya on Vārtika 4.
I, ii, 97		
I, ii, 98	I, i, 14	Compare Bhāṣya.
I, ii, 99		
I, ii, 100	I, i, 20	Compare Bhāṣya on Vārtika 9.
I, ii, 101		
I, ii, 102	I, i, 3	Compare Bhāṣya on Vārtika 6.
I, ii, 103	II, iii, 46	Compare Bhāṣya on Vārtika 8.
I, ii, 104	VII, ii, 100	Compare Bhāṣya on Vārtika 2.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, ii, 105	VI, iv, 148	Compare Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 106	III, i, 94	
I, ii, 107	I, i, 3	See Bhāṣya on Vārtika 1.
I, ii, 108	I, i, 6	Compare Bhāṣya on Vārtika 1.
I, ii, 109		
I, ii, 110	I, i, 5	Compare Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 111		
I, ii, 112	III, ii, 3	Compare Bhāṣya.
I, ii, 113	VI, i, 17	Compare Bhāṣya on Vārtika 2.
I, ii, 114	I, iv, 96	Compare Bhāṣya.
I, ii, 115		
I, ii, 116		
I, ii, 117		
I, ii, 118		
I, ii, 119		
I, ii, 120	I, iv, 2	
I, ii, 121	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 122	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 123	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 124	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 125	VII, i, 30	See Bhāṣya.
I, ii, 126		
I, ii, 127 } I, ii, 128 }	I, ii, 9	See Bhāṣya on Ślōkavārtika 2.
I, ii, 129	I, i, 5	See Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 130	I, i, 11	See Bhāṣya.
I, ii, 131	I, i, 1	Compare Vārtika 2.
I, ii, 132	I, i, 1	See Bhāṣya.
I, ii, 134	III, vi, 19	See Bhāṣya on Vārtika 3.
I, iii, 1 } I, iii, 2 } I, iii, 3 }	III, i, 5	Bhoja gives the meanings of the roots in addition.
I, iii, 4 } I, iii, 5 } I, iii, 6 }	III, i, 6	Bhoja gives the meaning in addition.
I, iii, 7 } I, iii, 8 } I, iii, 9 }	III, i, 7	See also the Vārtikas on this sūtra.
I, iii, 10	III, i, 8	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 11	III, i, 8	Compare Vārtika 1.
I, iii, 12	III, i, 10	The Vārtika is incorporated into the sūtra by Bhoja.
I, iii, 13	III, i, 11	Compare.
I, iii, 14	III, i, 11	Compare Vārtika 3.
I, iii, 15	III, i, 11	Compare in part.
I, iii, 16 } I, iii, 17 } I, iii, 18 }	III, i, 12	47 Vārtikas 1 and 2. Bhoja omits several words found in the Gaṇa and has some new words found in the Lohitādigaṇa.
I, iii, 19	III, i, 13	C This is an ākṛtigāṇa according to Pāṇini.
I, iii, 20	III, i, 14	Bhoja combines the Vārtikas also.
I, iii, 21	III, i, 15	Compare the Bhāṣya on this sūtra.
I, iii, 22	III, i, 16	Compare the Bhāṣya on this sūtra.
I, iii, 23	III, i, 18	
I, iii, 24	III, i, 17	B V The additions in Bhoja are based on the Bhāṣya on this sūtra.
I, iii, 25	III, i, 15	See the Vārtika.
I, iii, 26 } I, iii, 27 } I, iii, 28 }	III, i, 19	See the Bhāṣya on the third Vārtika. Three other sentences in the Bhāṣya here appear as the 54th, 55th and 56th sūtras in this pāda in Bhoja.
I, iii, 29 } I, iii, 30 }	III, i, 27	m This is an ākṛtigāṇa in Pāṇini.
I, iii, 31	III, i, 22	
I, iii, 32		
I, iii, 33	III, i, 22	See the Bhāṣya on the third Vārtika.
I, iii, 34	III, i, 23	Compare.
I, iii, 35	III, i, 24	
I, iii, 36		
I, iii, 37	III, i, 25	Compare.
I, iii, 38		A Gaṇasūtra under the curādi in the Dhātupāṭha.
I, iii, 39	III, i, 22	Compare.
I, iii, 40		
I, iii, 41	III, i, 25	Vārtika 2.
I, iii, 42		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 43	III, i, 25	Compare the Kāśikā.
I, iii, 44		
I, iii, 45	III, i, 21	Kaiyaṭa gives this as a Vārtika, though it is not found in the Bhāṣya. See the Kāśikā also.
I, iii, 46	III, i, 25	See the Kāśikā.
I, iii, 47	III, i, 25	See the Kāśikā.
I, iii, 48	III, i, 21	See the Kāśikā.
I, iii, 49	III, i, 25	See the Kāśikā.
I, iii, 50	III, i, 21	Kaiyaṭa gives this as a separate Vārtika, though it is not found in the Bhāṣya.
I, iii, 51	III, i, 25	Neither in the Vārtikas, nor in the Bhāṣya do we find anything corresponding to this sūtra of Bhoja ; but it is given as a gaṇa sūtra in the Kaumudī at the end of the curādī. Probably there was a Vārtika, which is not traceable now.
I, iii, 52	III, i, 25	Compare.
I, iii, 53		
I, iii, 54		
I, iii, 55		See remarks under Bhoja I, iii, 26—28 above.
I, iii, 56		
I, iii, 57		
I, iii, 58	III, i, 26	Vārtika 6.
I, iii, 59		
I, iii, 60	III, i, 26	Vārtika 7.
I, iii, 61	III, i, 26	Vārtika 8.
I, iii, 62	III, i, 26	Vārtika 9.
I, iii, 63	III, i, 26	Vārtika 10.
I, iii, 64	III, i, 26	Vārtika 11.
I, iii, 65	III, i, 28	Compare.
I, iii, 66	III, i, 29	
I, iii, 67	III, i, 30	
I, iii, 68		
I, iii, 69	III, i, 40	Compare.
I, iii, 70	III, i, 36	Bhoja combines the Vārtika.
I, iii, 71	III, i, 35 and 37	Bhoja combines the two sūtras.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 72	III, i, 38	
I, iii, 73	III, i, 39	
I, iii, 74	III, i, 41	Compare.
I, iii, 75		
I, iii, 76	III, i, 33	
I, iii, 77	III, i, 43 and 44	Compare both the sūtras.
I, iii, 78	III, i, 44	Vārtika.
I, iii, 79		
I, iii, 80		
I, iii, 81		
I, iii, 82	III, i, 45	
I, iii, 83	III, i, 46	Compare.
I, iii, 84		
I, iii, 85	III, i, 48	Bhoja combines the sūtra and the Vārtika.
I, iii, 86	III, i, 49	
I, iii, 87	III, i, 52	Compare.
I, iii, 88	III, i, 56	Compare.
I, iii, 89	III, i, 53	
I, iii, 90	III, i, 54	
I, iii, 91	III, i, 55	Compare.
I, iii, 92	III, i, 57 and 58	Bhoja combines the two sūtras.
I, iii, 93	III, i, 60	
I, iii, 94		
I, iii, 95	III, i, 61	
I, iii, 96	III, i, 62	
I, iii, 97	III, i, 63	
I, iii, 98		
I, iii, 99 }	III, i, 64	Compare.
I, iii, 100 }		
I, iii, 101	III, i, 66	Compare.
I, iii, 102	III, i, 65	Compare.
I, iii, 103	III, i, 67	
I, iii, 104	III, i, 67	Compare Vārtika 1 and the Bhāṣya thereon.
I, iii, 105	III, i, 63	Compare.
I, iii, 106	III, i, 63	Compare the Vārtika.
I, iii, 107	III, i, 88	Compare.
I, iii, 108	III, i, 68	See also Vārtika 13 in III, i, 87.
I, iii, 109	II, iv, 72	Compare.
I, iii, 110	II, iv, 75	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 111	III, i, 69	
I, iii, 112	III, i, 63	Compare the Vārtika.
I, iii, 113	III, i, 70	
I, iii, 114	III, i, 71	
I, iii, 115	III, i, 72	
I, iii, 116		
I, iii, 117	III, i, 77	Compare.
I, iii, 118	III, i, 78	
I, iii, 119	III, i, 79	Compare.
I, iii, 120	III, i, 73	
I, iii, 121	III, i, 74	Compare.
I, iii, 122	III, i, 75	
I, iii, 123	III, i, 76	
I, iii, 124	III, i, 82	
I, iii, 125		
I, iii, 126	III, i, 83	Compare.
I, iii, 127	III, i, 85	Compare.
I, iii, 128		
I, iii, 129	III, i, 96	
I, iii, 130	III, i, 96	Compare Vārtika 2.
I, iii, 131	III, iv, 68	Compare.
I, iii, 132		
I, iii, 133		
I, iii, 134		
I, iii, 135		
I, iii, 136	III, i, 96	Compare Vārtika 1.
I, iii, 137	III, i, 97	
I, iii, 138	III, iv, 68	Compare.
I, iii, 139		
I, iii, 140	III, i, 98	
I, iii, 141	III, i, 97	Compare the Bhāṣya on the first Vārtika.
I, iii, 142	III, i, 100	Compare.
I, iii, 143	III, i, 100	Vārtika 1.
I, iii, 144	III, i, 101	Compare.
I, iii, 145	III, i, 102	
I, iii, 146	III, i, 103	
I, iii, 147	III, i, 104	
I, iii, 148	III, i, 105	Bhoja combines the Vārtika also. ✓
I, iii, 149	III, i, 106	
I, iii, 150	III, i, 114	Compare in part.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 151	III, i, 107	
I, iii, 152	III, i, 108	
I, iii, 153	III, i, 109	
I, iii, 154	III, i, 110	
I, iii, 155	III, i, 111	Compare.
I, iii, 156	III, i, 112	
I, iii, 157	III, i, 112	Compare Vārtika 4.
I, iii, 158	III, i, 109 and 120	This is composed of parts of the Vārtika on III, i, 109 and parts of III, i, 120. The Vārtika under reference is not found in the Bhāṣya, but in the Kāśikā.
I, iii, 159	III, i, 114	Compare in part. See also Vārtika 3.
I, iii, 160	III, i, 114	Compare in part. See also Vārtika 1.
I, iii, 161	III, i, 114	Compare in part.
I, iii, 162	III, i, 115	
I, iii, 163	III, i, 116	Compare.
I, iii, 164	III, i, 121	
I, iii, 165		
I, iii, 166	III, i, 114	Part of this sūtra with the addition of the meaning.
I, iii, 167	III, i, 117	Bhoja divides.
I, iii, 168		
I, iii, 169	I/I, i, 119	Compare.
I, iii, 170	III, i, 124	
I, iii, 171	III, i, 124	Vārtika 1.
I, iii, 172	III, i, 124	Vārtika 2.
I, iii, 173	III, i, 125	
I, iii, 174	III, i, 126	Compare.
I, iii, 175	III, i, 122	Compare.
I, iii, 176		
I, iii, 177	III, i, 128	See Kāśikā.
I, iii, 178	III, i, 129	Compare in part.
I, iii, 179		
I, iii, 180	III, i, 129	Compare in part.
I, iii, 181	III, i, 130	
I, iii, 182	III, i, 131	Bhoja adds part of Pāṇini III, i, 127.
I, iii, 183	III, i, 132	
I, iii, 184	III, iii, 163	
I, iii, 185	III, iii, 164	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 186	III, iii, 169 and 170	Bhoja combines. Compare.
I, ii, 187	III, i, 133	Compare.
I, iii, 188		
I, iii, 189		
I, iii, 190	III, i, 134	See the pacādigāṇa.
I, iii, 191		
I, in, 192		
I, iii, 193	III, i, 134	Compare the nandyādigaṇa.
I, iii, 194	III, i, 134	
I, iii, 195	III, i, 134	
I, iii, 196	III, i, 134	
I, iii, 197	III, i, 134	
I, iii, 198	III, i, 134	Compare the grahādigaṇa.
I, iii, 199	III, i, 134	
I, iii, 200	III, i, 134	
I, iii, 201	III, i, 134	
I, iii, 202	III, i, 134	
I, iii, 203	III, i, 134	Compare.
I, iii, 204	III, i, 134	
I, iii, 205	III, i, 134	
I, iii, 206	III, i, 134	
I, iii, 207	III, i, 135	
I, iii, 208		
I, iii, 209	III, i, 136	
I, iii, 210		
I, iii, 211	III, i, 137	Compare the Vārtika.
I, iii, 212	III, i, 137	
I, iii, 213	III, i, 138	Parts of Pāṇini.
I, iii, 214	III, i, 138	Parts of Pāṇini.
I, iii, 215	III, i, 138	Compare the first Vārtika.
I, iii, 216	III, i, 138	See the second Vārtika.
I, iii, 217	III, i, 139	Compare.
I, iii, 218	III, i, 140	Compare.
I, iii, 219	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 220	III, i, 142	Compare.
I, iii, 221	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 222	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 223	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 224	III, i, 143	Compare.
I, iii, 225	III, i, 144	
I, iii, 226	III, i, 146	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 227	III, i, 147	
I, iii, 228	III, i, 148	Compare.
I, iii, 229	III, i, 145	Bhoja combines the Vārtika.
I, iii, 230	III, i, 149	Bhoja combines the Vārtika.
I, iii, 231	III, i, 150	
I, iv, 1	III, ii, 1	
I, iv, 2	III, ii, 2	
I, iv, 3	III, ii, 1	See the Vārtika.
I, iv, 4	III, ii, 3	
I, iv, 5	III, ii, 7	
I, iv, 6		
I, iv, 7		
I, iv, 8	III, ii, 4	Compare the Kāśikā.
I, iv, 9	III, ii, 5	Compare the Bhāṣya.
I, iv, 10	III, ii, 5	Compare the Bhāṣya.
I, iv, 11	III, ii, 5	Compare.
I, iv, 12	III, ii, 9 and 10	Bhoja combines.
I, iv, 13	III, ii, 11	Compare.
I, iv, 14	III, ii, 12	
I, iv, 15	III, ii, 13	See Vārtika.
I, iv, 16	III, ii, 9	Compare Vārtika 1.
I, iv, 17	III, ii, 9	Vārtika 2.
I, iv, 18		
I, iv, 19	III, i, 14	
I, iv, 20	III, ii, 21	Vārtika 1.
I, iv, 21	III, ii, 15	Compare the Sūtra and the 1st Vārtika.
I, iv, 22	III, ii, 15	Vārtika 3.
I, iv, 23	III, ii, 15	Vārtika 2.
I, iv, 24	III, ii, 15	Compare in part.
I, iv, 25	III, ii, 15	Compare Vārtika 4.
I, iv, 26	III, ii, 16	
I, iv, 27	III, ii, 17	
I, iv, 28	III, ii, 18	
I, iv, 29	III, ii, 19	
I, iv, 30	III, ii, 20 and 23	Bhoja combines the two Sūtras of Pāṇini.
I, iv, 31	III, ii, 21	Compare. Bhoja has got several words in addition.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 32	III, ii, 22	Compare.
I, iv, 33	III, ii, 24	Bhoja combines the Vārtika.
I, iv, 34	III, ii, 25	
I, iv, 35	III, ii, 26	Compare.
I, iv, 36		
I, iv, 37	III, ii, 26	Compare.
I, iv, 38	III, ii, 28	
I, iv, 39	III, ii, 29	Compare. Vārtika 1 is tagged on to the Sūtra.
I, iv, 40	III, ii, 30	Part of III, ii, 29 and the second Vārtika on that Sūtra and III, ii, 30 are combined by Bhoja. See also Bhāṣya on Vārtika 2.
I, iv, 41		
I, iv, 42	III, ii, 31	Compare.
I, iv, 43	III, ii, 32	Compare.
I, iv, 44	III, ii, 33 and 34	Both are combined by Bhoja.
I, iv, 45	III, ii, 35	Compare.
I, iv, 46	III, ii, 28	Compare Vārtika 1.
I, iv, 47	III, ii, 36	The three Sūtras of Pāṇini are grouped in the three Sūtras of Bhoja.
I, iv, 48	III, ii, 37	
I, iv, 49	III, ii, 38	
I, iv, 50	III, ii, 39	Compare.
I, iv, 51		
I, iv, 52	III, ii, 37	Bhoja's is part of this Sūtra of Pāṇini.
I, iv, 53	III, ii, 40	Compare.
I, iv, 54	III, ii, 42	Bhoja combines both.
I, iv, 55		
I, iv, 56	III, ii, 43	Compare. Bhoja adds.
I, iv, 57	III, ii, 44	Compare. Bhoja adds.
I, iv, 58	III, ii, 45	
I, iv, 59	III, ii, 46	Compare.
I, iv, 60		
I, iv, 61	III, ii, 47	Compare. See also Vārtika 1 on III, ii, 38.
I, iv, 62	III, ii, 38	Vārtika 2.
I, iv, 63		
I, iv, 64	III, ii, 48	Compare. The rest in Pāṇini under this Sūtra is found in the next sūtra of Bhoja.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 65	III, ii, 48	Bhoja combines the first Vārtika. A considerable portion of Pāṇini is tagged on to the next sūtra of Bhoja.
I, iv, 66	III, ii, 48	See note above.
I, iv, 67		
I, iv, 68	III, ii, 48	Vārtika 3.
I, iv, 69	III, ii, 49	
I, iv, 70	III, ii, 50	Compare.
I, iv, 71		
I, iv, 72	III, ii, 49	Vārtika 1.
I, iv, 73	III, ii, 49	Vārtika 2.
I, iv, 74	III, ii, 49	Compare. Vārtika 3
I, iv, 75	III, ii, 51	
I, iv, 76	III, ii, 52	
I, iv, 77		
I, iv, 78		
I, iv, 79		
I, iv, 80		
I, iv, 81		
I, iv, 82	III, ii, 54	Compare.
I, iv, 83		
I, iv, 84	III, ii, 55	
I, iv, 85	III, ii, 55	Vārtika 1.
I, iv, 86		
I, iv, 87		
I, iv, 88 } I, iv, 89 }	III, ii, 56, 57	Bhoja divides the Sūtra of Pāṇini and groups them differently.
I, iv, 90	III, ii, 58	
I, iv, 91 } I, iv, 92 } I, iv, 93 } I, iv, 94 }	III, ii, 59	One Sūtra of Pāṇini is divided into four by Bhoja.
I, iv, 95	III, ii, 60	Compare sūtra and Vārtika 1.
I, iv, 96	III, ii, 62	
I, iv, 97	III, ii, 74	Compare.
I, iv, 98	III, ii, 75	
I, iv, 99	III, ii, 76	
I, iv, 100	III, ii, 61	
I, iv, 101	III, ii, 68	
I, iv, 102	III, ii, 69	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 103	III, ii, 70	
I, iv, 104	III, iii, 170	
I, iv, 105	III, ii, 78	Compare.
I, iv, 106	III, ii, 78	See Vārtika in the Kāśikā.
I, iv, 107	III, ii, 78	Compare Vārtika 1.
I, iv, 108	III, ii, 78	Compare Vārtika 2.
I, iv, 109	III, ii, 79	
I, iv, 110	III, ii, 80 and 81	Bhoja combines the two Sūtras of Pāṇini.
I, iv, 111	III, ii, 82	
I, iv, 112	III, ii, 83	Compare.
I, iv, 113	III, ii, 84	
I, iv, 114	III, ii, 85	
I, iv, 115	III, ii, 86	Bhoja combines the Sūtra and the Vārtika thereon found in the Kāśikā.
I, iv, 116	III, ii, 87	
I, iv, 117	III, ii, 89	
I, iv, 118	III, ii, 90	
I, iv, 119	III, ii, 91	Compare.
I, iv, 120	III, ii, 92	
I, iv, 121	III, ii, 101	Compare.
I, iv, 122	III, ii, 93	Bhoja adds the Vārtika.
I, iv, 123	III, ii, 94	
I, iv, 124	III, ii, 95	Compare.
I, iv, 125	III, ii, 96	
I, iv, 126	III, ii, 95	Compare in part.
I, iv, 127	III, ii, 97	
I, iv, 128	III, ii, 98	
I, iv, 129		
I, iv, 130	III, ii, 99	
I, iv, 131		
I, iv, 132	III, ii, 100	
I, iv, 133		
I, iv, 134	III, ii, 102	Compare. See Vārtika 2.
I, iv, 135		
I, iv, 136		
I, iv, 137		
I, iv, 138		
I, iv, 139		
I, iv, 140	III, ii, 103	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 141	III, ii, 104	
I, iv, 142	III, ii, 108	Compare.
I, iv, 143	III, ii, 107	Compare.
I, iv, 144	III, ii, 109	Compare.
I, iv, 145	III, ii, 110	
I, iv, 146	III, ii, 110	See the Bhāṣya on Vārtikas 1 and 2.
I, iv, 147		
I, iv, 148	III, ii, 110	See Vārtikas 2 and 3.
I, iv, 149	III, ii, 111	
I, iv, 150	III, ii, 111	See Vārtika 2.
I, iv, 151	III, ii, 112	
I, iv, 152	III, ii, 113	Compare. Bhoja has some additions.
I, iv, 153	III, ii, 114	Compare.
I, iv, 154	III, ii, 115	
I, iv, 155		
I, iv, 156	III, ii, 115	See Vārtika.
I, iv, 157	III, ii, 116	
I, iv, 158	III, ii, 117	Compare.
I, iv, 159	III, ii, 118	
I, iv, 160	III, ii, 119	
I, iv, 161	III, ii, 120	
I, iv, 162	III, ii, 121	
I, iv, 163	III, ii, 122	
I, iv, 164		
I, iv, 165	III, ii, 123	
I, iv, 166		
I, iv, 167	III, ii, 123	Compare Vārtika 1.
I, iv, 168	III, ii, 123	Compare Vārtika 2.
I, iv, 169		
I, iv, 170	III, ii, 124	
I, iv, 171	III, ii, 125	
I, iv, 172	III, ii, 126	
I, iv, 173 } I, iv, 174 }	III, ii, 126	Compare Vārtika 2.
I, iv, 175	III, ii, 126	Vārtika 3.
I, iv, 176	III, ii, 126	Vārtika 6.
I, iv, 177	III, ii, 126	Compare Vārtikas 4 and 5.
I, iv, 178		
I, iv, 179		
I, iv, 180		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 181	III, ii, 130	Compare.
I, iv, 182	III, ii, 131	
I, iv, 183	III, ii, 132	
I, iv, 184	III, ii, 133	
I, iv, 185	III, ii, 128	
I, iv, 186	III, ii, 129	Compare.
I, iv, 187	III, ii, 134	Compare.
I, iv, 188	III, ii, 135	
I, iv, 189 }		
I, iv, 190 }	III, ii, 136	Compare. One sūtra of Pāṇini is
I, iv, 191 }		divided into four.
I, iv, 192 }		
I, iv, 193	III, ii, 138	
I, iv, 194 }	III, ii, 139	Bhoja divides Pāṇini's into two and
I, iv, 195 }		has certain additions.
I, iv, 196	III, ii, 140	
I, iv, 197	III, ii, 141	
I, iv, 198 }		
I, iv, 199 }		
I, iv, 200 }	III, ii, 142	Compare.
I, iv, 201 }		
I, iv, 202 }		
I, iv, 203	III, ii, 143	Compare.
I, iv, 204	III, ii, 144	
I, iv, 205 }		
I, iv, 206 }		
I, iv, 207 }	III, ii, 142	Compare.
I, iv, 208 }		
I, iv, 209 }		
I, iv, 210 }		
I, iv, 211	III, ii, 145	Compare.
I, iv, 212 }		
I, iv, 213 }	III, ii, 146	Compare.
I, iv, 214 }		
I, iv, 215 }		
I, iv, 216	III, ii, 146	Compare.
I, iv, 217	III, ii, 147	
I, iv, 218	III, ii, 148	
I, iv, 219	III, ii, 149	Compare.
I, iv, 220	III, ii, 150	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 221	III, ii, 151	Compare.
I, iv, 222	III, ii, 152 and 153	Bhoja combines.
I, iv, 223	III, ii, 154	
I, iv, 224	III, ii, 155	
I, iv, 225	III, ii, 156	Compare.
I, iv, 226	III, ii, 157	Compare.
I, iv, 227	III, ii, 158	Compare.
I, iv, 228	III, ii, 159	
I, iv, 229	III, ii, 160	
I, iv, 230 } I, iv, 231 }	III, ii, 161	One sūtra of Pāṇini is divided into two. Compare both.
I, iv, 232 } I, iv, 233 }	III, ii, 162	One sūtra of Pāṇini is divided into two.
I, iv, 234	III, ii, 163	
I, iv, 235	III, ii, 164	Compare.
I, iv, 236	III, ii, 165	
I, iv, 237	III, ii, 166	Compare.
I, iv, 238 } I, iv, 239 }	III, ii, 171	Compare Vārtika 4.
I, iv, 240		
I, iv, 241	III, ii, 167	Compare.
I, iv, 242	III, ii, 168	Compare.
I, iv, 243	III, ii, 169	Compare.
I, iv, 244	III, ii, 172	Bhoja combines the Sūtra and Vārtika.
I, iv, 245	III, ii, 173	Compare.
I, iv, 246	III, ii, 174	Compare.
I, iv, 247	III, ii, 175	
I, iv, 248	III, ii, 176	Compare.
I, iv, 249	III, ii, 177	Compare.
I, iv, 250	III, ii, 178	Compare.
I, iv, 251 } I, iv, 252 }	III, ii, 178	Compare Vārtika 2.
I, iv, 253 } I, iv, 254 }	III, ii, 178	Compare Vārtika 4.
I, iv, 255	III, ii, 178	Compare Vārtika 3.
I, iv, 256	III, ii, 178	See Bhāṣya on Vārtika 3.
I, iv, 257	III, ii, 179	Compare.
I, iv, 258	III, ii, 180	Compare.
I, iv, 259	III, ii, 181	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 260 } I, iv, 261 }	III, ii, 182	Compare.
I, iv, 262	III, ii, 183	Compare.
I, iv, 263	III, ii, 184	Compare.
I, iv, 264	III, ii, 185	
I, iv, 265	III, ii, 186	
I, iv, 266	III, ii, 187	Compare.
I, iv, 267	III, ii, 188	
I, iv, 268		
I, iv, 269	III, ii, 188	Compare the verse in the Bhāṣya.
I, iv, 270		
I, iv, 271		
I, iv, 272		
I, iv, 273		
I, iv, 274	III, ii, 173	Compare.
II, i, 1*	I, 1	
II, i, 2	I, 3	Compare.
II, i, 3 } II, i, 4 }	I, 4	Compare. [Bhoja divides and has some additions.
II, i, 5	I, 5	
II, i, 6	I, 6	
II, i, 7	I, 7	Compare. Bhoja has additions.
II, i, 8	I, 8	
II, i, 9	I, 9	
II, i, 10	I, 10	Compare. Bhoja has additions.
II, i, 11	I, 12	
II, i, 12	I, 27	Compare.
II, i, 13		
II, i, 14	I, 18	Compare.
II, i, 15	I, 19	Compare. Bhoja has additions.
II, i, 16	I, 27	Compare.
II, i, 17	I, 16	Compare.
II, i, 18	I, 17	
II, i, 19	I, 23	Compare. Bhoja adds.
II, i, 20	I, 21	Compare. Bhoja adds.
II, i, 21	I, 20	Compare.
II, i, 22		

* This and the next two pādas correspond to the Uṇādisūtras of the Pāṇinian Recension. References are to them.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 23	I, 24	
II, i, 24	I, 30	Compare.
II, i, 25	I, 31	
II, i, 26		
II, i, 27	I, 32	
II, i, 28	I, 28	Compare.
II, i, 29	I, 11	Compare.
II, i, 30	I, 27, 28	Bhoja combines portions of the two sūtras.
II, i, 31	I, 15	Compare.
II, i, 32	I, 29	Compare.
II, i, 33	I, 33	Compare.
II, i, 34		
II, i, 35	I, 34 and 35	Bhoja combines the two.
II, i, 36	I, 25	Bhoja adds.
II, i, 37	I, 37	Compare. Also a part of I, 36.
II, i, 38		
II, i, 39	III, 86	Compare.
II, i, 40	III, 80	
II, i, 41	III, 79	Compare. Bhoja adds.
II, i, 42		
II, i, 43		
II, i, 44	III, 81 and 82	Bhoja combines.
II, i, 45		
II, i, 46		
II, i, 47 }	I, 36	Compare.
II, i, 48 }	I, 36	
II, i, 49		
II, i, 50		
II, i, 51		
II, i, 52		
II, i, 53		
II, i, 54		
II, i, 55	III, 37	
II, i, 56	III, 38	
II, i, 57	II, 1	
II, i, 58	I, 68	Compare.
II, i, 59	I, 69	Compare.
II, i, 60	I, 70	Compare.
II, i, 61	I, 64	Compare. Bhoja adds.
II, i, 62	I, 71 and 72	Bhoja combines.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 63		
II, i, 64	I, 73	
II, i, 65	I, 74	Compare.
II, i, 66		
II, i, 67	I, 75	
II, i, 68		
II, i, 69	IV, 40	Compare a reading of this sūtra.
II, i, 70		
II, i, 71	III, 32	
II, i, 72	III, 33	
II, i, 73	III, 34	
II, i, 74	III, 35, 39, 30	Portions of these sūtras are grouped together by Bhoja.
II, i, 75	III, 31	
II, i, 76		
II, i, 77	V, 77	Compare.
II, i, 78	IV, 2	Compare in part.
II, i, 79	III, 50, 51	Compare. Bhoja adds.
II, i, 80	IV, 2	Compare part of this sūtra
II, i, 81		
II, i, 82	III, 83	Compare a part.
II, i, 83	III, 29	Bhoja adds.
II, i, 84	I, 26	Compare in part.
II, i, 85	I, 27	Compare in part.
II, i, 86		
II, i, 87	III, 20	Compare.
II, i, 88	I, 37	Compare the gaṇa.
II, i, 89	III, 21	Compare in part.
II, i, 90	III, 22	
II, i, 91	III, 21	Compare in part.
II, i, 92	IV, 111	Compare in part.
II, i, 93	IV, 112, 113	Compare parts.
II, i, 94	I, 36	Compare in part.
II, i, 95	IV, 112	Compare.
II, i, 96	IV, 113	Compare in part.
II, i, 97	IV, 112	Compare the gaṇa.
II, i, 98	V, 36	Compare.
II, i, 99	IV, 85, 84	Bhoja combines both.
II, i, 100		
II, i, 101		
II, i, 102		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 103		
II, i, 104		
II, i, 105		
II, i, 106		
II, i, 107	I, 33	Compare part.
II, i, 108		
II, i, 109		
II, i, 110	I, 77	Compare. Bhoja adds.
II, i, 111	I, 79	Bhoja adds.
II, i, 112	I, 81	
II, i, 113	I, 86	Compare.
II, i, 114	I, 78	
II, i, 115	I, 80	
II, i, 116	I, 82	Compare.
II, i, 117	I, 83	Compare.
II, i, 118	I, 84	
II, i, 119	I, 85	Compare.
II, i, 120 }		
II, i, 121 }		
II, i, 122 }	I, 90	Compare. Bhoja adds.
II, i, 123 }		
II, i, 124 }		
II, i, 125	I, 88	Compare. Bhoja adds.
II, i, 126	I, 89	
II, i, 127	II, 65	
II, i, 128	III, 83	Compare in part.
II, i, 129	III, 133	Compare in part.
II, i, 130	II, 99	Compare.
II, i, 131	II, 100	Compare.
II, i, 132	II, 95	
II, i, 133	II, 96	
II, i, 134	II, 97	Compare.
II, i, 135 }		
II, i, 136 }		
II, i, 137 }		
II, i, 138 }		
II, i, 139 }	II, 94	Compare in part.
II, i, 140 }		
II, i, 141 }		
II, i, 142 }		
II, i, 143 }		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 144	II, 93	See commentary.
II, i, 145 } II, i, 146 }	II, 93	See commentary.
II, i, 147	II, 94	Compare part.
II, i, 148	II, 92	Compare part.
II, i, 149	II, 63	
II, i, 150	II, 64	Compare. Bhoja adds.
II, i, 151	II, 61	
II, i, 152	IV, 150	
II, i, 153	IV, 151	Compare. Bhoja adds.
II, i, 154	IV, 152	Compare.
II, i, 155	IV, 154	Compare.
II, i, 156	IV, 155	Compare.
II, i, 157	IV, 156 } IV, 149 }	Compare parts of these.
II, i, 158		
II, i, 159 } II, i, 160 }	IV, 131	See also commentary.
II, i, 161	IV, 133	
II, i, 162	IV, 134	
II, i, 163	IV, 128	Compare the commentary.
II, i, 164	IV, 130	
II, i, 165	IV, 132	
II, i, 166	IV, 136	Compare. Bhoja adds.
II, i, 167	IV, 137	Compare.
II, i, 168	IV, 141	Compare. Bhoja has many additions.
II, i, 169	IV, 142, 143	Compare. Bhoja combines.
II, i, 170	IV, 144	Compare part.
II, i, 171	IV, 145	Compare.
II, i, 172	IV, 146	Compare.
II, i, 173		
II, i, 174		
II, i, 175	IV, 148	Compare.
II, i, 176		
II, i, 177	IV, 72	Compare. Bhoja adds.
II, i, 178	IV, 74	Compare.
II, i, 179	IV, 73	Compare.
II, i, 180		
II, i, 181		
II, i, 182		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 183	IV, 50	Compare part.
II, i, 184	IV, 189	Compare. Bhoja adds.
II, i, 185		
II, i, 186		
II, i, 187		
II, i, 188		
II, i, 189		
II, i, 190		
II, i, 191	IV, 61	
II, i, 192	IV, 59	Compare.
II, i, 193	IV, 62	Compare. Bhoja adds.
II, i, 194		
II, i, 195		
II, i, 196		
II, i, 197		
II, i, 198	III, 49	Compare. Bhoja adds.
II, i, 199	III, 48	Compare.
II, i, 200	III, 154	Compare.
II, i, 201	IV, 95	Compare.
II, i, 202		
II, i, 203	IV, 2	Compare in part.
II, i, 204		
II, i, 205		
II, i, 206	IV, 54, 52	Parts of these are tagged on by Bhoja.
II, i, 207	IV, 53	Compare.
II, i, 208		
II, i, 209	IV, 54 and 53	Compare parts of the two sūtras.
II, i, 210	IV, 54	Compare in part.
II, i, 211	II, 101	Compare. Bhoja adds.
II, i, 212	II, 104	
II, i, 213	II, 103	Compare.
II, i, 214	II, 102	Compare.
II, i, 215	II, 106	Compare.
II, i, 216	IV, 2	Compare in part.
II, i, 217	III, 48	Compare.
II, i, 218	IV, 45 and 49	Bhoja combines both.
II, i, 219	IV, 46	Compare.
II, i, 220	IV, 47	
II, i, 221	IV, 48	Compare.
II, i, 222		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 223	IV, 68	Compare commentary.
II, i, 224		
II, i, 225	IV, 69	Compare. Bhoja adds.
II, i, 226	IV, 70	Compare.
II, i, 227		
II, i, 228		
II, i, 229		
II, i, 230	II, 70	Compare. Bhoja adds.
II, i, 231		
II, i, 232		
II, i, 233	IV, 55	Compare.
II, i, 234	IV, 56	Compare. Bhoja adds.
II, i, 235	IV, 58	Compare. Bhoja adds.
II, i, 236	III, 155	Compare.
II, i, 237	III, 156	
II, i, 238		
II, i, 239		
II, i, 240		
II, i, 241	III, 158	
II, i, 242	IV, 1	Compare.
II, i, 243	III, 159	Compare.
II, i, 244	III, 160	
II, i, 245		
II, i, 246	II, 59	Compare.
II, i, 247	II, 60	Compare.
II, i, 248	I, 128	
II, i, 249		
II, i, 250	II, 67	
II, i, 251	II, 68	Compare.
II, i, 252	II, 69	
II, i, 253	I, 127	Compare.
II, i, 254	I, 126	Compare.
II, i, 255		
II, i, 256	I, 68	Compare a part.
II, i, 257	II, 81	Compare.
II, i, 258	II, 80	Compare.
II, i, 259	II, 82	Compare.
II, i, 260	I, 91	
II, i, 261	I, 95	Compare.
II, i, 262		
II, i, 263	I, 91	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 264	I, 91, 92.	Compare.
II, i, 265	IV, 60	Compare.
II, i, 266		
II, i, 267		
II, i, 268	I, 129	
II, i, 269	I, 125	Compare.
II, i, 270	I, 123	Compare.
II, i, 271	I, 121	
II, i, 272		
II, i, 273	I, 122	Compare.
II, i, 274	I, 145	Compare.
II, i, 275	I, 148	
II, i, 276	I, 149	Compare.
II, i, 277	I, 150	Compare. Bhoja adds.
II, i, 278	IV, 123	Compare.
II, i, 279	IV, 124	Compare. Bhoja adds.
II, i, 280		
II, i, 281	IV, 125	
II, i, 282	IV, 126	
II, i, 283	IV, 157	
II, i, 284	IV, 164	Compare. Bhoja adds.
II, i, 285	IV, 6	
II, i, 286	IV, 7	Compare.
II, i, 287	IV, 8	
II, i, 288	IV, 9	Compare.
II, i, 289		
II, i, 290		
II, i, 291	IV, 10	Compare.
II, i, 292	IV, 11	Compare.
II, i, 293	IV, 12	Compare.
II, i, 294	V, 81	
II, i, 295	IV, 162	Compare.
II, i, 296	IV, 161	Compare.
II, i, 297	V, 70	Compare.
II, i, 298		
II, i, 299		
II, i, 300		
II, i, 301	I, 131	Compare.
II, i, 302		
II, i, 303		
II, i, 304	V, 66	

ĀHOJĀ—PĀṆINI CONCORDANCE.

ĀHOJĀ	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 305		
II, i, 306		
II, i, 307		
II, i, 308		
II, i, 309		
II, i, 310	II, 107	Compare.
II, i, 311	II, 108	
II, i, 312	II, 109	Compare.
II, i, 313	II, 112	Compare.
II, i, 314	II, 114	
II, i, 315	II, 116	Compare.
II, i, 316	II, 118	Compare.
II, i, 317	II, 119	Compare.
II, i, 318	IV, 185	
II, i, 319		
II, i, 320	IV, 196	
II, i, 321	IV, 197	Compare.
II, i, 322	IV, 198	Compare.
II, i, 323		
II, i, 324		
II, i, 325		
II, i, 326		
II, i, 327	IV, 209	
II, i, 328	IV, 205	Compare.
II, i, 329	IV, 208	Compare part.
II, i, 330		
II, i, 331	IV, 217	Compare.
II, i, 332	IV, 202	
II, i, 333	IV, 203	
II, i, 334		
II, i, 335	IV, 211	Compare.
II, i, 336	IV, 210	Compare.
II, i, 337		
II, i, 338	IV, 218	Compare.
II, i, 339		
II, i, 340	IV, 215	Compare.
II, i, 341	IV, 213	Compare.
II, i, 342	IV, 232	Compare part.
II, i, 343	IV, 238, 237.	Compare both. Bhoja adds.
II, i, 344	IV, 243, 244.	Compare both. Bhoja adds more.
II, i, 345	IV, 246	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 346	IV, 242	Compare.
II, i, 347	IV, 235	Compare.
II, i, 348		
II, ii, 1	I, 76	Compare.
II, ii, 2	III, 43	
II, ii, 3	III, 46	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 4 } II, ii, 5 }	III, 40	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 6	III, 42	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 7	V, 44	See the Gaṇa.
II, ii, 8		
II, ii, 9		
II, ii, 10	II, 38	Compare partly.
II, ii, 11		
II, ii, 12	IV, 13, 14	Compare.
II, ii, 13	IV, 15	
II, ii, 14	IV, 16	See the Gaṇa.
II, ii, 15	II, 39	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 16	II, 41	
II, ii, 17	II, 42	Compare.
II, ii, 18		
II, ii, 19	IV, 23, 22, 27	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 20	IV, 20	See the Gaṇa.
II, ii, 21	II, 29	Compare.
II, ii, 22		
II, ii, 23		
II, ii, 24		
II, ii, 25		
II, ii, 26		
II, ii, 27	IV, 41, 42	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 28	IV, 44	Compare.
II, ii, 29	IV, 43	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 30		
II, ii, 31		
II, ii, 32		
II, ii, 33		
II, ii, 34	III, 84	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 35		
II, ii, 36		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 37	III, 147	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 38	III, 148	Compare.
II, ii, 39		
II, ii, 40		
II, ii, 41		
II, ii, 42		
II, ii, 43		
II, ii, 44	IV, 115, and V, 29	Compare in part.
II, ii, 45	V, 27	Compare.
II, ii, 46	V, 32	Compare.
II, ii, 47	V, 29	Compare in part.
II, ii, 48	V, 30	Compare.
II, ii, 49		
II, ii, 50		
II, ii, 51		
II, ii, 52		
II, ii, 53	I, 119	Compare in part.
II, ii, 54	I, 119 and V, 74	Compare.
II, ii, 55	I, 115	Compare.
II, ii, 56	I, 116	Compare.
II, ii, 57		
II, ii, 58		
II, ii, 59	I, 111, 112	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 60	I, 114	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 61		
II, ii, 62		
II, ii, 63		
II, ii, 64		
II, ii, 65		
II, ii, 66		
II, ii, 67		
II, ii, 68	V, 39	Compare.
II, ii, 69		
II, ii, 70		
II, ii, 71	IV, 99	
II, ii, 72	IV, 101	
II, ii, 73		
II, ii, 74		
II, ii, 75		
II, ii, 76		
II, ii, 77		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 78		
II, ii, 79		
II, ii, 80		
II, ii, 81		
II, ii, 82		
II, ii, 83		
II, ii, 84		
II, ii, 85		
II, ii, 86		
II, ii, 87		
II, ii, 88		
II, ii, 89		
II, ii, 90		
II, ii, 91		
II, ii, 92		
II, ii, 93		
II, ii, 94		
II, ii, 95		
II, ii, 96		
II, ii, 97	IV, 86	Compare in part.
II, ii, 98		
II, ii, 99		
II, ii, 100		
II, ii, 101		
II, ii, 102		
II, ii, 103	IV, 192	
II, ii, 104		
II, ii, 105		
II, ii, 106		
II, ii, 107		
II, ii, 108		
II, ii, 109		
II, ii, 110		
II, ii, 111		
II, ii, 112		
II, ii, 113	I, 106	Compare in part.
II, ii, 114	I, 97	Compare in part.
II, ii, 115	I, 111	
II, ii, 116	I, 120	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 117		
II, ii, 118		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 119		
II, ii, 120	I, 96	Compare in part.
II, ii, 121		
II, ii, 122		
II, ii, 123	III, 15	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 124		
II, ii, 125	II, 78	Compare.
II, ii, 126		
II, ii, 127	III, 16	Compare.
II, ii, 128		
II, ii, 129		
II, ii, 130	III, 87	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 131	III, 89	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 132		
II, ii, 133	III, 90	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 134		
II, ii, 135	III, 109	Compare.
II, ii, 136	III, 110	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 137		
II, ii, 138 ~	III, 126, 127, 128.	Bhoja combines these and adds. Compare.
II, ii, 139		
II, ii, 140		
II, ii, 141		
II, ii, 142	III, 88	Compare.
II, ii, 143		
II, ii, 144		
II, ii, 145	V, 1	
II, ii, 146	III, 48	Compare.
II, ii, 147		
II, ii, 148		
II, ii, 149		
II, ii, 150		
II, ii, 151	II, 2	Compare.
II, ii, 152	II, 3	
II, ii, 153	II, 4	
II, ii, 154	II, 5	
II, ii, 155	II, 7	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 156		
II, ii, 157	II, 12	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 158	III, 112, 113.	Compare. Bhoja combines both and adds.
II, ii, 159	III, 114	
II, ii, 160 } II, ii, 161 }	III, 115	Compare.
II, ii, 162	II, 6	Compare.
II, ii, 163	IV, 107	Compare in part.
II, ii, 164	IV, 108	Compare.
II, ii, 165		
II, ii, 166		
II, ii, 167		
II, ii, 168	IV, 91	Compare.
II, ii, 169		
II, ii, 170		
II, ii, 171		
II, ii, 172		
II, ii, 173	IV, 214, 213.	Compare.
II, ii, 174		
II, ii, 175		
II, ii, 176	V, 88	Compare.
II, ii, 177		
II, ii, 178	III, 6	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 179	III, 12	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 180	III, 5	Compare in part.
II, ii, 181	III, 13	Compare.
II, ii, 182	III, 10	Compare.
II, ii, 183	III, 14	
II, ii, 184	III, 15	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 185	II, 71	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 186	II, 72	
II, ii, 187	II, 73	
II, ii, 188	II, 75	Compare.
II, ii, 189	II, 76	Compare in part.
II, ii, 190	II, 77	Compare.
II, ii, 191	V, 25	Compare.
II, ii, 192		
II, ii, 193	IV, 162	Compare in part.
II, ii, 194	II, 46, 47, 48.	Bhoja combines.
II, ii, 195	II, 49	
II, ii, 196	II, 51, 52, 53.	Bhoja combines.
II, ii, 197		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 198		
II, ii, 199	III, 52	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 200	III, 55	Compare.
II, ii, 201	III, 54	Compare.
II, ii, 202		
II, ii, 203	III, 56	Compare.
II, ii, 204	III, 48	Compare in part.
II, ii, 205	III, 150	
II, ii, 206		
II, ii, 207	III, 23	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 208	III, 25, 26, 27.	Bhoja combines and adds.
II, ii, 209	III, 28	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 210	III, 142	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 211	III, 141	
II, ii, 212 }	III, 145	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 213 }		
II, ii, 214		
II, ii, 215		
II, ii, 216		
II, ii, 217	V, 34	Compare.
II, ii, 218		
II, ii, 219	IV, 102	Compare in part.
II, ii, 220		
II, ii, 221	IV, 103	Compare in part.
II, ii, 222		
II, ii, 223	IV, 88	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 224	IV, 89	
II, ii, 225		
II, ii, 226	III, 151	
II, ii, 227	III, 152	Compare in part.
II, ii, 228	III, 153	
II, ii, 229	III, 121, 124	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 230		
II, ii, 231	III, 122	
II, ii, 232		
II, ii, 233		
II, ii, 234		
II, ii, 235		
II, ii, 236		
II, ii, 237		
II, ii, 238		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 239		
II, ii, 240	I, 130, 131	Compare. Bhoja combines.
II, ii, 241	I, 132	Compare.
II, ii, 242	I, 133	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 243	I, 134	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 244	I, 135	Compare.
II, ii, 245		
II, ii, 246	I, 137	
II, ii, 247	I, 138	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 248	V, 78, 79, 80, } and IV, 90 }	Bhoja combines.
II, ii, 249	V, 65	Compare in part.
II, ii, 250		
II, ii, 251		
II, ii, 252		
II, ii, 253	IV, 114	Compare in part.
II, ii, 254		
II, ii, 255	V, 2	
II, iii, 1	IV, 119	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 2		
II, iii, 3		
II, iii, 4		
II, iii, 5	IV, 109	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 6	IV, 110	Compare in part.
II, iii, 7		
II, iii, 8		
II, iii, 9	III, 96	
II, iii, 10	III, 97	Compare.
II, iii, 11		
II, iii, 12		
II, iii, 13	I, 109	Compare in part.
II, iii, 14		
II, iii, 15	IV, 2	Compare part.
II, iii, 16	IV, 186	Compare.
II, iii, 17		
II, iii, 18	III, 98	Compare.
II, iii, 19	III, 101	Compare.
II, iii, 20	V, 55	Compare.
II, iii, 21	II, 13	Compare. Bhoja adds

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 22	II, 16	
II, iii, 23	II, 17	
II, iii, 24		
II, iii, 25	V, 4	Compare.
II, iii, 26	II, 18	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 27	II, 19	
II, iii, 28	II, 20	
II, iii, 29	II, 27	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 30	II, 28	Compare for some words.
II, iii, 31	II, 24	
II, iii, 32	II, 25	Compare.
II, iii, 33	II, 26	
II, iii, 34	III, 132	
II, iii, 35		
II, iii, 36		
II, iii, 37		
II, iii, 38	III, 133	Compare for some words.
II, iii, 39		
II, iii, 40	III, 135, 136	Compare.
II, iii, 41	III, 138	
II, iii, 42		
II, iii, 43	III, 140	See the Gaṇa.
II, iii, 44	III, 139	Compare.
II, iii, 45	III, 137	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 46	I, 50	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 47	I, 51	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 48	IV, 31	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 49	IV, 32	Compare in part.
II, iii, 50	IV, 36	Compare. See the Gaṇa.
II, iii, 51	I, 38	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 52	I, 40	Compare in part.
II, iii, 53	I, 41	
II, iii, 54	I, 43	
II, iii, 55	V, 3	
II, iii, 56		
II, iii, 57	IV, 96	Compare in part.
II, iii, 58		
II, iii, 59		
II, iii, 60		
II, iii, 61	I, 60	Compare. See the Gaṇa.
II, iii, 62	I, 61	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 63	I, 62	Compare.
II, iii, 64	IV, 3	Compare in part.
II, iii, 65	IV, 4	Compare in part
II, iii, 66		
II, iii, 67		
II, iii, 68	III, 70	Compare in part.
II, iii, 69	III, 71	
II, iii, 70	III, 72	
II, iii, 71		
II, iii, 72	III, 73	Compare.
II, iii, 73	II, 122	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 74	III, 1	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 75		
II, iii, 76	IV, 167	
II, iii, 77	IV, 168	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 78	IV, 169	Compare.
II, iii, 79	IV, 170	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 80	IV, 176	Compare.
II, iii, 81	IV, 172	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 82	IV, 173	
II, iii, 83	IV, 174	
II, iii, 84	IV, 175	Compare.
II, iii, 85	IV, 177	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 86	III, 104	Compare.
II, iii, 87	III, 106	
I, iii, 88 } II, iii, 89 }	IV, 181	Compare. See the Gaṇa.
II, iii, 90	IV, 117	Compare.
II, iii, 91	IV, 40	Compare in part.
II, iii, 92		
II, iii, 93	V, 88	Compare in part.
II, iii, 94		
II, iii, 95		
II, iii, 96		
II, iii, 97	I, 100	See Gaṇa. Compare.
II, iii, 98		
II, iii, 99		
II, iii, 100	IV, 118	Compare in part.
II, iii, 101	III, 76	Compare in part.
II, iii, 102		
II, iii, 103		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 104		
II, iii, 105	I, 109	Compare in part.
II, iii, 106	I, 110	
II, iii, 107		
II, iii, 108	I, 53	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 109	I, 93	Compare in part.
II, iii, 110		
II, iii, 111	IV, 96	Compare in part.
II, iii, 112		
II, iii, 113		
II, iii, 114	I, 63	Compare.
II, iii, 115		
II, iii, 116		
II, iii, 117		
II, iii, 118		
II, iii, 119	I, 105	See Gana.
II, iii, 120	IV, 194	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 121	III, 74	Compare
II, iii, 122	IV, 40	Compare in part.
II, iii, 123	IV, 118	Compare in part.
II, iii, 124	I, 144	Compare.
II, iii, 125		
II, iii, 126	V, 84	Compare.
II, iii, 127	I, 141	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 128	I, 142	Compare.
II, iii, 129	I, 140	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 130		
II, iii, 131	I, 143	Compare. Bhoja divides.
II, iii, 132		
II, iii, 133		
II, iii, 134		
II, iii, 135		
II, iii, 136		
II, iii, 137	I, 139	Compare.
II, iii, 138	I, 143	Compare in part.
II, iii, 139		
II, iii, 140		
II, iii, 141		
II, iii, 142		
II, iii, 143	III, 149	Compare in part.
II, iii, 144		

APPENDIX I

BHOJĀ	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 145	V, 68	Compare.
II, iii, 146		
II, iii, 147		
II, iii, 148	IV, 2	Compare in part.
II, iii, 149	IV, 118	Compare in part.
II, iii, 150	III, 61	Compare in part.
II, iii, 151	III, 66	Compare in part.
II, iii, 152		
II, iii, 153		
II, iii, 154		
II, iii, 155	I, 44	
II, iii, 156	I, 46	
II, iii, 157	I, 47	
II, iii, 158	I, 48	
II, iii, 159	I, 49	Compare.
II, iii, 160	IV, 27	
II, iii, 161	IV, 28, 29.	Bhoja combines.
II, iii, 162		
II, iii, 163	IV, 30	Compare.
II, iii, 164	IV, 75, 78, 79.	Compare. Bhoja combines.
II, iii, 165	IV, 76	Compare.
II, iii, 166	IV, 80, 83.	Compare. Bhoja combines these and adds.
II, iii, 167		
II, iii, 168	III, 61	Compare in part. Bhoja adds.
II, iii, 169	III, 62	
II, iii, 170	III, 66, 67.	Bhoja combines and adds. Compare.
II, iii, 171		
II, iii, 172	III, 69	
II, iii, 173	III, 116	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 174	III, 117	Compare in part.
II, iii, 175		
II, iii, 176	V, 56	Compare in part.
II, iii, 177		
II, iii, 178		
II, iii, 179		
II, iii, 180		
II, iii, 181		
II, iii, 182		
II, iii, 183		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 184	V, 72	Compare.
II, iii, 185		
II, iii, 186		
II, iii, 187		
II, iii, 188		
II, iii, 189		
II, iii, 190		
II, iii, 191		
II, iv, 1	III, iii, 1, 2.	Compare.
II, iv, 2	III, iii, 3	
II, iv, 3	III, iii, 4	
II, iv, 4	III, iii, 5	Compare.
II, iv, 5	III, iii, 6	
II, iv, 6	III, iii, 7	
II, iv, 7	III, iii, 8	
II, iv, 8	III, iii, 9	
II, iv, 9	III, iii, 175	
II, iv, 10	III, iii, 176	Compare.
II, iv, 11	III, iii, 15	
II, iv, 12	III, iii, 15	Vārtika 1.
II, iv, 13	III, iii, 15	See Kāśikā.
II, iv, 14	III, iii, 13	Compare.
II, iv, 15		
II, iv, 16	III, iii, 10	Compare.
II, iv, 17	III, iii, 10	Compare.
II, iv, 18	III, iii, 12	Compare.
II, iv, 19	III, iii, 10	Compare.
II, iv, 20	III, iii, 11	
II, iv, 21	III, iii, 16	Compare.
II, iv, 22	III, iii, 16	Compare.
II, iv, 23	III, iii, 16	Compare Vārtika.
II, iv, 24	III, iii, 20	Compare Vārtika 4.
II, iv, 25	III, iii, 17	Compare.
II, iv, 26	III, iii, 19	
II, iv, 27	III, iii, 20	Compare.
II, iv, 28	III, iii, 21	
II, iv, 29	III, iii, 21	Compare Vārtika 1.
II, iv, 30	III, iii, 21	Compare Vārtika 2.
II, iv, 31		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 32	III, iii, 22	
II, iv, 33	III, iii, 25	
II, iv, 34	III, iii, 23	
II, iv, 35	III, iii, 24	Compare.
II, iv, 36		
II, iv, 37 } II, iv, 38 }	III, iii, 26	Compare. Bhoja combines.
II, iv, 39	III, iii, 37	Compare.
II, iv, 40	III, ii, 27	Compare.
II, iv, 41		
II, iv, 42		
II, iv, 43		
II, iv, 44	III, iii, 28	Compare.
II, iv, 45	III, iii, 29	
II, iv, 46	III, iii, 30	Compare.
II, iv, 47	III, iii, 48	Compare.
II, iv, 48	III, iii, 31	
II, iv, 49	III, iii, 32	Compare.
II, iv, 50	III, iii, 33	
II, iv, 51	III, iii, 34	
II, iv, 52		
II, iv, 53		
II, iv, 54 } II, iv, 55 }	III, iii, 37, 38.	Compare both.
II, iv, 56	III, iii, 39	Compare.
II, iv, 57	III, iii, 40	Compare.
II, iv, 58 } II, iv, 59 }	III, iii, 41	Compare both.
II, iv, 60	III, iii, 42	
II, iv, 61	III, iii, 49	Compare.
II, iv, 62	III, iii, 35	Compare.
II, iv, 63	III, iii, 45	Compare.
II, iv, 64	III, iii, 36	
II, iv, 65	III, iii, 47	
II, iv, 66	III, iii, 46	
II, iv, 67	III, iii, 52	Compare.
II, iv, 68	III, iii, 53	
II, iv, 69	III, iii, 51	Compare.
II, iv, 70	III, iii, 50	Compare.
II, iv, 71	III, iii, 55	
II, iv, 72	III, iii, 54	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 73		
II, iv, 74		
II, iv, 75	III, iii, 56	
II, iv, 76	III, iii, 56	Compare Vārtika 1.
II, iv, 77	III, iii, 57	
II, iv, 78	III, iii, 58	Compare Sūtra and Vārtika 1.
II, iv, 79	III, iii, 70	
II, iv, 80	III, iii, 59	Compare.
II, iv, 81	III, iii, 60	
II, iv, 82	III, iii, 61	Compare.
II, iv, 83	III, iii, 62	Compare.
II, iv, 84	III, iii, 63	Compare.
II, iv, 85	III, iii, 64	Compare.
II, iv, 86		
II, iv, 87	III, iii, 65	Compare both the Sūtras.
II, iv, 88	III, iii, 66	
II, iv, 89	III, iii, 67	Compare.
II, iv, 90	III, iii, 68	Compare.
II, iv, 91	III, iii, 69	
II, iv, 92	III, iii, 71	
II, iv, 93	III, iii, 72	Compare.
II, iv, 94	III, iii, 73	
II, iv, 95	III, iii, 74	Compare.
II, iv, 96		
II, iv, 97		
II, iv, 98	III, iii, 75	
II, iv, 99	III, iii, 76	Compare.
II, iv, 100	III, iii, 77	Compare.
II, iv, 101	III, iii, 78	Compare.
II, iv, 102	III, iii, 79	Compare.
II, iv, 103	III, iii, 80, 81.	Compare. Bhoja combines.
II, iv, 104	III, iii, 82	Compare.
II, iv, 105		
II, iv, 106	III, iii, 83	
II, iv, 107	III, iii, 85	
II, iv, 108	III, iii, 84	Compare.
II, iv, 109	III, iii, 86	Compare.
II, iv, 110	III, iii, 87	Compare.
II, iv, 111	III, iii, 88	
II, iv, 112	III, iii, 89	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 113 }	III, iii, 90	Compare.
II, iv, 114 }		
II, iv, 115	III, iii, 91	
II, iv, 116 }	III, iii, 92	Compare. Bhoja divides.
II, iv, 117 }		
II, iv, 118	III, iii, 93	Compare.
II, iv, 119		
II, iv, 120	III, iii, 94	
II, iv, 121		
II, iv, 122		
II, iv, 123		
II, iv, 124	III, iii, 97	Compare.
II, iv, 125	III, iii, 95	Compare.
II, iv, 126	III, iii, 98	Compare.
II, iv, 127 }		
II, iv, 128 }	III, iii, 99	Compare. Bhoja divides.
II, iv, 129 }		
II, iv, 130		
II, iv, 131	III, iii, 100	
II, iv, 132	III, iii, 101	Compare.
II, iv, 133 }		
II, iv, 134 }	III, iii, 101	See Bhāṣya.
II, iv, 135 }		
II, iv, 136	III, iii, 102	Compare.
II, iv, 137	III, iii, 103	Compare.
II, iv, 138		
II, iv, 139	III, iii, 104	Compare.
II, iv, 140	III, iii, 104	See the Vārtika in the Kāśikā.
II, iv, 141		
II, iv, 142	III, iii, 104	See the instances in the Kāśikā. Compare the gaṇa also.
II, iv, 143		
II, iv, 144		
II, iv, 145		
II, iv, 146	III, iii, 105	Compare.
II, iv, 147	III, iii, 106	
II, iv, 148		
II, iv, 149	III, iii, 107	Compare.
II, iv, 150	III, iii, 107	Compare Vārtika 2.
II, iv, 151	III, iii, 107	Compare Vārtika 3.
II, iv, 152	III, iii, 108	Compare Vārtika 9.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 153		
II, iv, 154		
II, iv, 155		
II, iv, 156	III, iii, 112	
II, iv, 157	III, iii, 108	Compare.
II, iv, 158	III, iii, 109	
II, iv, 159	III, iii, 108	Compare.
II, iv, 160		
II, iv, 161	III, iii, 110	Compare.
II, iv, 162	III, iii, 111	
II, iv, 163	III, iii, 114	
II, iv, 164	III, iii, 115	
II, iv, 165	III, iii, 116	
II, iv, 166	III, iii, 117	
II, iv, 167		
II, iv, 168		
II, iv, 169		
II, iv, 170		
II, iv, 171		
II, iv, 172		
II, iv, 173	III, iii, 118	Compare.
II, iv, 174	III, iii, 119	Compare Sūtra and Vārtika.
II, iv, 175	III, iii, 121	Compare.
II, iv, 176	III, iii, 122	Compare.
II, iv, 177	III, iii, 123	
II, iv, 178	III, iii, 124	
II, iv, 179	III, iii, 125	
II, iv, 180	III, iii, 125	Compare the Vārtikas in the Kāśikā. Bhoja combines all the Vārtikas.
II, iv, 181	III, iii, 108	Compare Vārtika 2.
II, iv, 182	III, iii, 108	Compare Vārtika 1.
II, iv, 183	III, iii, 126	Compare.
II, iv, 184	III, iii, 127	Bhoja combines the Sūtra and the first Vārtika.
II, iv, 185	III, iii, 128	
II, iv, 186	III, iii, 130	Compare Vārtika.
II, iv, 187	III, iii, 131	
II, iv, 188	III, iii, 132	
II, iv, 189	III, iii, 133	
II, iv, 190	III, iii, 134	
II, iv, 191		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 192	III, iii, 135	
II, iv, 193	III, iii, 136	Compare.
II, iv, 194	III, iii, 137	Compare.
II, iv, 195	III, iii, 138	Compare.
II, iv, 196	III, iii, 139	
II, iv, 197	III, iii, 140	
II, iv, 198	III, iii, 141	Bhoja combines the Sūtra and the Vārtika thereon.
II, iv, 199	III, iii, 142	
II, iv, 200	III, iii, 143	Compare.
II, iv, 201	III, iii, 144	
II, iv, 202	III, iii, 145	
II, iv, 203	III, iii, 146	
II, iv, 204	III, iii, 147	Compare.
II, iv, 205	III, iii, 148, 149.	Bhoja combines both.
II, iv, 206	III, iii, 150	Compare. See also the Kāśikā.
II, iv, 207	III, iii, 151	
II, iv, 208	III, iii, 152	Compare.
II, iv, 209	III, iii, 153	
II, iv, 210	III, iii, 154	Compare.
II, iv, 211	III, iii, 155	Compare.
II, iv, 212	III, iii, 156	Compare.
II, iv, 213	III, iii, 157	Bhoja combines the Sūtra and the Vārtika.
II, iv, 214	III, iii, 158, 159.	Compare both.
II, iv, 215	III, iii, 161	
II, iv, 216	III, iii, 162	Compare.
II, iv, 217	III, iii, 163	Compare.
II, iv, 218	III, iii, 164	
II, iv, 219	III, iii, 165	
II, iv, 220	III, iii, 166	Compare.
II, iv, 221	III, iii, 167, 168.	Compare. Bhoja combines.
II, iv, 222	III, iii, 169	Compare.
II, iv, 223	III, iv, 1	
II, iv, 224	III, iv, 2	Compare.
II, iv, 225	III, iv, 3	Compare.
II, iv, 226	III, iv, 4	
II, iv, 227	III, iv, 5	
II, iv, 228	III, iv, 18	Compare.
II, iv, 229	III, iv, 19	Compare.
II, iv, 230	III, iv, 20	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 231	III, iv, 21	Compare.
II, iv, 232	III, iv, 21	Compare Vārtika 5.
II, iv, 233	III, iv, 22	
II, iv, 234	III, iv, 23	
II, iv, 235	III, iv, 24	Compare.
II, iv, 236	III, iv, 25	
II, iv, 237	III, iv, 26	Compare.
II, iv, 238	III, iv, 27	Compare.
II, iv, 239	III, iv, 28	
II, iv, 240	III, iv, 29	Compare.
II, iv, 241	III, iv, 30	Compare.
II, iv, 242	III, iv, 31	
II, iv, 243	III, iv, 32	Compare.
II, iv, 244	III, iv, 33	Compare.
II, iv, 245		
II, iv, 246	III, iv, 34	
II, iv, 247	III, iv, 35	
II, iv, 248	III, iv, 36	Bhoja divides.
II, iv, 249		
II, iv, 250		
II, iv, 251	III, iv, 37	Compare.
II, iv, 252	III, iv, 38	
II, iv, 253	III, iv, 39	Compare.
II, iv, 254	III, iv, 40	Compare.
II, iv, 255	III, iv, 41	Compare.
II, iv, 256	III, iv, 42	
II, iv, 257	III, iv, 43	Compare.
II, iv, 258	III, iv, 44	Compare.
II, iv, 259	III, iv, 45	Compare.
II, iv, 260	III, iv, 46	
II, iv, 261		
II, iv, 262	III, iv, 47	Compare.
II, iv, 263	III, iv, 48	Compare.
II, iv, 264	III, iv, 49	
II, iv, 265	III, iv, 50	Compare.
II, iv, 266	III, iv, 51	Compare.
II, iv, 267	III, iv, 52	Compare.
II, iv, 278	III, iv, 53	Compare.
II, iv, 269	III, iv, 54	Compare.
II, iv, 270	III, iv, 55	
II, iv, 271	III, iv, 56	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 272	III, iv, 57	Compare.
II, iv, 273	III, iv, 58	Compare.
II, iv, 274	III, iv, 59	Compare.
II, iv, 275	III, iv, 60	
II, iv, 276	III, iv, 61	Compare.
II, iv, 277	III, iv, 63	Compare.
II, iv, 278	III, iv, 64	
II, iv, 279	III, iv, 65	Compare.
II, iv, 280		
II, iv, 281	III, iv, 68	Compare.
II, iv, 282	III, iii, 174	Compare.
II, iv, 283	III, iii, 173	Compare.
III, i, 1	III, iv, 78	Compare.
III, i, 2		
III, i, 3	VII, i, 3	
III, i, 4	VII, i, 4	
III, i, 5	VII, i, 5	Compare.
III, i, 6	VII, i, 6	Compare.
III, i, 7	VII, i, 7	Compare.
III, i, 8	III, iv, 81	Compare.
III, i, 9	III, iv, 82	
III, i, 10	III, iv, 83	Compare.
III, i, 11	III, iv, 84	Compare.
III, i, 12		
III, i, 13	III, iv, 79	Compare.
III, i, 14	III, iv, 80	
III, i, 15	II, iv, 85	Compare.
III, i, 16	III, iv, 86	Compare.
III, i, 17	III, iv, 87	Compare.
III, i, 18	VII, i, 35	Compare.
III, i, 19	III, iv, 89	
III, i, 20	III, iv, 90	
III, i, 21	III, iv, 91	
III, i, 22		
III, i, 23		
III, i, 24	III, iv, 101	Compare.
III, i, 25	III, iv, 99	Compare.
III, i, 26	III, iv, 97	Compare.
III, i, 27		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 28	III, iv, 103	Compare.
III, i, 29	III, iv, 104	
III, i, 30	III, iv, 102	Compare.
III, i, 31	III, iv, 105	
III, i, 32	III, iv, 106	
III, i, 33	III, iv, 107	
III, i, 34		
III, i, 35		
III, i, 36	III, iv, 108	
III, i, 37		
III, i, 38		
III, i, 39	III, iv, 109	Compare.
III, i, 40	III, iv, 112	Compare.
III, i, 41	I, iii, 13	Compare.
III, i, 42		
III, i, 43	I, iii, 12	Compare Vārtika 7.
III, i, 44		
III, i, 45	I, iii, 14	Compare.
III, i, 46	I, iii, 15	Bhoja combines Vārtika too. Compare.
III, i, 47	I, iii, 16	Bhoja combines Vārtika also.
III, i, 48	I, iii, 17	
III, i, 49	I, iii, 18	Compare.
III, i, 50	I, iii, 19	
III, i, 51	I, iii, 20	Compare.
III, i, 52		
III, i, 53		
III, i, 54	I, iii, 21	Compare Vārtika 6.
III, i, 55	I, iii, 21	Compare.
III, i, 56	I, iii, 21	Vārtika 1.
III, i, 57	I, iii, 21	Compare Vārtika 3.
III, i, 58	I, iii, 21	Compare Vārtika 4.
III, i, 59	I, iii, 21	Compare Vārtika 5.
III, i, 60	I, iii, 21	Vārtika 7.
III, i, 61	I, iii, 21	Compare Vārtika 8.
III, i, 62	I, iii, 22	Compare Vārtika.
III, i, 63	I, iii, 22, 23.	Compare.
III, i, 64	I, iii, 24	Compare.
III, i, 65	I, iii, 25	Bhoja combines the Sūtra and Vārtika 1. His reading of the Vārtika seems to have been

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
		उपादेवपूजासंगतमित्रकरणपयिष्विति वक्तव्यम्. See also Kāśikā.
III, i, 66	I, iii, 25	See note above.
III, i, 67	I, iii, 25	Compare.
III, i, 68	I, iii, 25	See the last Vārtika in the Kāśikā.
III, i, 69	I, iii, 26	Compare.
III, i, 70	I, iii, 27	Compare the reading of the Sūtra in the Kāśikā. Bhoja combines Vārtikas 1 and 2 in the Bhāṣya reading of the sūtra.
III, i, 71	I, iii, 29	Compare Vārtika 3.
III, i, 72	I, iii, 28	Bhoja combines this Sūtra and the Vārtika. See Kāśikā.
III, i, 73	I, iii, 27	
III, i, 74	I, iii, 27	Compare Vārtika.
III, i, 75	I, iii, 30	
III, i, 76	I, iii, 31	
III, i, 77	I, iii, 32	Compare. Bhoja adds.
III, i, 78	I, iii, 33	
III, i, 79	I, iii, 34	
III, i, 80	I, iii, 35	Compare.
III, i, 81	I, iii, 36	Compare.
III, i, 82	I, iii, 37	Compare.
III, i, 83	I, iii, 38	Compare.
III, i, 84	I, iii, 39	
III, i, 85	I, iii, 40	Bhoja combines the Vārtika.
III, i, 86	I, iii, 41	
III, i, 87	I, iii, 42	Compare.
III, i, 88	I, iii, 43	
III, i, 89	I, iii, 44	
III, i, 90	I, iii, 45	
III, i, 91	I, iii, 46	
III, i, 92	I, iii, 47	Compare.
III, i, 93	I, iii, 49	Compare.
III, i, 94	I, iii, 50	Compare.
III, i, 95	I, iii, 48	Compare.
III, i, 96		
III, i, 97	I, iii, 51	Compare.
III, i, 98	I, iii, 52	Compare.
III, i, 99		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 100	I, iii, 53	
III, i, 101	I, iii, 54	
III, i, 102	I, iii, 55	Compare.
III, i, 103	I, iii, 56	Compare.
III, i, 104		
III, i, 105 } III, i, 106 }	I, iii, 57	Compare.
III, i, 107	I, iii, 58	Compare.
III, i, 108	I, iii, 59	Compare.
III, i, 109	I, iii, 60	Compare.
III, i, 110	I, iii, 61	Compare.
III, i, 111	I, iii, 64	Compare.
III, i, 112	I, iii, 65	
III, i, 113	I, iii, 66	Compare.
III, i, 114	I, iii, 67	
III, i, 115	I, iii, 68	Compare.
III, i, 116	I, iii, 69	Compare.
III, i, 117	I, iii, 70	Compare.
III, i, 118	I, iii, 71	
III, i, 119		
III, i, 120		
III, i, 121	I, iii, 72	Compare in part.
III, i, 122	I, iii, 73	Compare.
III, i, 123	I, iii, 75	Compare.
III, i, 124	I, iii, 77	See Kāśikā.
III, i, 125	I, iii, 74	Compare.
III, i, 126	I, iii, 72	See Bhāṣya
III, i, 127		
III, i, 128	I, iii, 79	
III, i, 129	I, iii, 80	
III, i, 130	I, iii, 81	
III, i, 131	I, iii, 82	Compare.
III, i, 132	I, iii, 83	Compare.
III, i, 133	I, iii, 84	Compare.
III, i, 134	I, iii, 85	Compare.
III, i, 135	I, iii, 88	Compare.
III, i, 136	I, iii, 87	Compare.
III, i, 137	I, iii, 86	Compare.
III, i, 138	I, iii, 89	Compare.
III, i, 139	I, iii, 90	
III, i, 140	I, iii, 91	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 141	I, iii, 92	
III, i, 142	I, iii, 93	
III, i, 143	I, iii, 78	Compare.
III, i, 144		
III, i, 145	I, iii, 105	Compare.
III, i, 146	I, iii, 106	Compare.
III, i, 147	I, iii, 107	
III, i, 148	I, iv, 108	
III, i, 149	I, iv, 21, 22	Bhoja combines.
III, i, 150	I, ii, 58	Compare.
III, i, 151	I, ii, 59	Compare.
III, i, 152	I, ii, 59	See Kāśikā.
III, i, 153		
III, i, 154	I, ii, 60	Compare.
III, i, 155	I, ii, 63	
III, i, 156	IV, i, 1, 2.	Bhoja combines.
III, i, 157	VII, i, 9	
III, i, 158	VII, i, 11	Compare.
III, i, 159	VII, i, 12	Compare.
III, i, 160	VII, i, 13	Compare.
III, i, 161	VII, i, 14	Compare.
III, i, 162	VII, i, 15	Compare.
III, i, 163	VII, i, 17	
III, i, 164		
III, i, 165		
III, i, 166		
III, i, 167		
III, i, 168		
III, i, 169		
III, i, 170	VII, i, 16	Compare.
III, i, 171		
III, i, 172	VII, i, 18	Compare.
III, i, 173	VII, i, 19	Compare.
III, i, 174	VII, i, 20	
III, i, 175	VII, i, 21	
III, i, 176	VII, i, 22	Compare.
III, i, 177		
III, i, 178	VII, i, 23	
III, i, 179	VII, i, 24	
III, i, 180	VII, i, 25	Compare.
III, i, 181	VII, i, 27	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 182	VII, i, 28	Compare.
III, i, 183	VII, i, 29	Compare. Bhoja adopts the reading found in Mugdhabodha and other works.
III, i, 184	VII, i, 30	
III, i, 185	VII, i, 31	
III, i, 186	VII, i, 32	Compare.
III, i, 187	VII, i, 33	Compare.
III, i, 188	VII, i, 54	Compare.
III, i, 189		
III, i, 190		
III, i, 191		
III, i, 192		
III, i, 193	VII, i, 53	Compare.
III, i, 194		
III, i, 195		
III, i, 196	II, iv, 83	Compare.
III, i, 197	II, iv, 84	Compare.
III, i, 198	II, iv, 84	See Vārtika 1.
III, i, 199	II, iii, 2	
III, i, 200	II, iii, 2 and 4	Bhoja combines the Vārtika on this Sūtra and the fourth Sūtra.
III, i, 201		
III, i, 202		
III, i, 203	II, iii, 31	Compare.
III, i, 204	II, iii, 8	Compare.
III, i, 205		
III, i, 206	II, iii, 10	Compare.
III, i, 207	I, iv, 88	Compare.
III, i, 208	I, iv, 92	Compare.
III, i, 209 }	II, iii, 5	Compare.
III, i, 210 }		
III, i, 211	II, iii, 6	
III, i, 212	II, iii, 18	Compare.
III, i, 213	II, iii, 18	Compare Vārtika 1. This is the prakṛtyādi in Bhoja.
III, i, 214		
III, i, 215		
III, i, 216		
III, i, 217		
III, i, 218		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 219		
III, i, 220	II, iii, 19	Compare.
III, i, 221		
III, i, 222	II, iii, 21	Compare.
III, i, 223	II, iii, 20	Bhoja combines Sūtra and Vārtika.
III, i, 224	II, iii, 23	
III, i, 225	II, iii, 24	Compare.
III, i, 226 } III, i, 227 }	II, iii, 25	Compare.
III, i, 228	II, iii, 26	Compare.
III, i, 229		
III, i, 230	II, iii, 13	
III, i, 231		
III, i, 232		
III, i, 233		
III, i, 234	II, iii, 13	See Vārtika 1.
III, i, 235	II, iii, 15	
III, i, 236		
III, i, 237	II, iii, 12	Compare.
III, i, 238	II, iii, 17	Compare.
III, i, 239		
III, i, 240	II, iii, 16	Compare.
III, i, 241	II, iii, 28	
III, i, 242	II, iii, 28	See Vārtikas 1 and 2. Bhoja combines the two Vārtikas.
III, i, 243	II, iii, 28	Vārtika 3.
III, i, 244 } III, i, 245 }	II, iii, 29	Compare.
III, i, 246 } III, i, 247 }	II, iii, 32	Compare.
III, i, 248	II, iii, 33	Compare.
III, i, 249		
III, i, 250		
III, i, 251		
III, i, 252	II, iii, 30	Compare.
III, i, 253	II, iii, 34	Compare.
III, i, 254	II, iii, 35	Compare.
III, i, 255	II, iii, 36	Compare.
III, i, 256	II, iii, 36	Compare Vārtika 1.
III, i, 257	II, iii, 36	Vārtika 6.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 258 } III, i, 259 } III, i, 260 }	II, iii, 43	Compare. See also Vārtika in Kāśikā.
III, i, 261	II, iii, 36	Compare Vārtika 3.
III, i, 262	II, iii, 36	Compare Vārtika 4.
III, i, 263	II, iii, 36	Vārtika 5.
III, i, 264	II, iii, 37	
III, i, 265	II, iii, 38	
III, i, 266	II, iii, 39	
III, i, 267	II, iii, 40	Compare.
III, i, 268	II, iii, 41	Compare.
III, i, 269	II, iii, 42	Compare.
III, i, 270	II, iii, 43	Compare.
III, i, 271		
III, i, 272	II, iii, 44	Compare.
III, i, 273	II, iii, 45	Compare.
III, i, 274	II, iii, 46	Compare.
III, i, 275	II, iii, 47	
III, i, 276	II, iii, 50	
III, i, 277	II, iii, 52	Compare.
III, i, 278	II, iii, 53	
III, i, 279	II, iii, 54	Compare.
III, i, 280	II, iii, 54	See Vārtika in Kāśikā.
III, i, 281	II, iii, 55	
III, i, 282 } III, i, 283 }	II, iii, 56	Compare. Bhoja divides.
III, i, 284	II, iii, 57	Compare.
III, i, 285		
III, i, 286	II, iii, 58	
III, i, 287	II, iii, 59	Compare.
III, i, 288	II, iii, 51	
III, i, 289	II, iii, 64	Compare.
III, i, 290		
III, i, 291	II, iii, 65	
III, i, 292	II, iii, 66	Compare Vārtika 1 in Kāśikā.
III, i, 293	II, iii, 69	Compare Vārtika 6.
III, i, 294	II, iii, 69	Compare.
III, i, 295	II, iii, 69	Compare Vārtika 3.
III, i, 296	II, iii, 69	Compare.
III, i, 297		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 298 } III, i, 299 }	II, iii, 70	Compare. Bhoja divides.
III, i, 300	II, iii, 71	Compare.
III, i, 301	II, iii, 66	Compare Vārtika 1.
III, i, 302	II, iii, 72	
III, i, 303 } III, i, 304 }	II, iii, 73	Compare. Bhoja divides.
III, ii, 1	II, i, 4	Compare.
III, ii, 2	VI, ii, 24	Compare.
III, ii, 3	VIII, i, 67	See the gaṇa.
III, ii, 4		
III, ii, 5		
III, ii, 6	II, i, 4	Compare Vārtika 2. Also Bhāṣya under II, ii, 18.
III, ii, 7		
III, ii, 8	II, i, 5	
III, ii, 9 } III, ii, 10 } III, ii, 11 } III, ii, 12 } III, ii, 13 } III, ii, 14 }	II, i, 6	Compare. Bhoja divides one of Pāṇini into six.
III, ii, 15	II, i, 7	Compare.
III, ii, 16	II, i, 8	Compare.
III, ii, 17	II, i, 9	Compare.
III, ii, 18	II, i, 10	Compare.
III, ii, 19	II, i, 11	Compare.
III, ii, 20	II, i, 14	
III, ii, 21	II, i, 15, 16	Compare. Bhoja combines.
III, ii, 22	II, i, 17	Compare. Bhoja combines Vārtika 1.
III, ii, 23 } III, ii, 24 }	II, i, 17	Compare Vārtika 2. Bhoja divides.
III, ii, 25		
III, ii, 26		
III, ii, 27		
III, ii, 28		
III, ii, 29	II, i, 18	Compare.
III, ii, 30	II, i, 19	
III, ii, 31	II, i, 20	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 32	II, i, 21	Compare.
III, ii, 33	II, i, 22	
III, ii, 34	II, i, 24	Compare. Bhoja combines Vārtika 1 with Sūtra.
III, ii, 35		
III, ii, 36	II, i, 25, 27	Bhoja combines the two.
III, ii, 37	II, i, 26	
III, ii, 38	II, i, 28	
III, ii, 39	II, i, 29	Compare.
III, ii, 40	II, i, 30	
III, ii, 41	II, i, 31	Compare.
III, ii, 42		
III, ii, 43		
III, ii, 44	II, i, 32	
III, ii, 45	II, i, 33	
III, ii, 46	II, i, 34, 35	Compare. Bhoja combines the two Sūtras and the 1st Vārtika on II, i, 35.
III, ii, 47 } III, ii, 48 }	II, i, 36 }	Compare.
III, ii, 49	II, i, 36	Compare Vārtika 3.
III, ii, 50	II, i, 36	Compare Vārtika 2.
III, ii, 51	II, i, 36	Compare Vārtika 1.
III, ii, 52	II, i, 37	Compare.
III, ii, 53	II, i, 38	Compare.
III, ii, 54	II, i, 39	Compare.
III, ii, 55	II, i, 39	See the Vārtika in the Kāśikā.
III, ii, 56	II, i, 41	Compare.
III, ii, 57	II, i, 40	Compare.
III, ii, 58	II, i, 42	Compare.
III, ii, 59		
III, ii, 60		
III, ii, 61	II, i, 44	
III, ii, 62		
III, ii, 63	II, i, 45	
III, ii, 64	II, i, 46	
III, ii, 65	II, i, 47	Bhoja combines Vārtika.
III, ii, 66 } III, ii, 67 } III, ii, 68 } III, ii, 69 }	II, i, 48 }	Compare. This is an ākṛtiḡaṇa in Pāṇini. See Kāśikā.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 70 } III, ii, 71 } III, ii, 72 } III, ii, 73 } III, ii, 74 }	II, i, 48	Compare. This is an ākṛtigāṇa in Pāṇini. See Kāśikā.
III, ii, 75 } III, ii, 76 } III, ii, 77 }	II, i, 57 II, i, 49	Compare. Compare. Bhoja divides.
III, ii, 78 III, ii, 79 III, ii, 80 III, ii, 81 III, ii, 82 III, ii, 83 III, ii, 84 III, ii, 85 III, ii, 86 III, ii, 87 III, ii, 88 III, ii, 89 III, ii, 90 III, ii, 91 III, ii, 92 III, ii, 93 III, ii, 94 III, ii, 95 III, ii, 96 III, ii, 97 III, ii, 98 III, ii, 99 III, ii, 100 III, ii, 101 III, ii, 102 III, ii, 103 } III, ii, 104 } III, ii, 105 } III, ii, 106 } III, ii, 107 } III, ii, 108 } III, ii, 109 } III, ii, 110 }	II, i, 50 II, i, 51 II, i, 51 II, i, 55 II, i, 56 II, i, 53 II, i, 54 II, i, 61 II, i, 62 II, i, 65 II, i, 66 II, i, 71 II, i, 68 II, i, 69 II, i, 70 II, i, 60 II, i, 60 II, i, 63 II, i, 64 II, i, 69 II, i, 72	Compare Vārtika 11. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare. Compare Vārtika 3. See Vārtika 8. See the gaṇa under this Sūtra. Bhoja has a number of Sūtras in this gaṇa. He adds much more than what is found in the Gaṇa-pāṭha.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 111		Bhoja has a number of Sūtras in this gaṇa. He adds much more than what is found in the Gaṇa-pāṭha.
III, ii, 112		
III, ii, 113		
III, ii, 114		
III, ii, 115		
III, ii, 116		
III, ii, 117		
III, ii, 118		
III, ii, 119	II, ii, 1	
III, ii, 120	II, ii, 1	Compare Kāśikā.
III, ii, 121	II, ii, 2	Compare.
III, ii, 122		
III, ii, 123	II, ii, 3	Compare.
III, ii, 124	II, ii, 5	
III, ii, 125	II, ii, 6	
III, ii, 126		
III, ii, 127		
III, ii, 128	II, ii, 7	Compare.
III, ii, 129	II, ii, 8	
III, ii, 130	II, ii, 8	See Vārtika 1.
III, ii, 131	II, ii, 9	Compare gaṇa.
III, ii, 132		
III, ii, 133	II, ii, 9	See the Vārtika in the Kāśikā.
III, ii, 134		
III, ii, 135	II, ii, 9	See Vārtika 2.
III, ii, 136	II, ii, 10	
III, ii, 137	II, ii, 10	Vārtika.
III, ii, 138	II, ii, 11	
III, ii, 139	II, ii, 12, 13	Compare both.
III, ii, 140		
III, ii, 141	II, ii, 14	Compare.
III, ii, 142	II, ii, 15	Compare.
III, ii, 143	II, ii, 17	
III, ii, 144	II, ii, 18	Compare.
III, ii, 145	II, ii, 18	This and the following are Vārtikas of the Saunāga school. See Bhāṣya on II, ii, 18. For some there are differences in the readings. See Bhāṣya.
III, ii, 146		
III, ii, 147		
III, ii, 148		
III, ii, 149		
III, ii, 150		
III, ii, 151		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 152 } III, ii, 153 } III, ii, 154 } III, ii, 155 }	II, ii, 18	See note above.
III, ii, 156 III, ii, 157 III, ii, 158 III, ii, 159 III, ii, 160 III, ii, 161	II, ii, 18 II, ii, 19 II, ii, 20 II, ii, 21 II, ii, 18	See Vārtika in Kāśikā. Compare. Compare. See Bhāṣya. This too may be a Vārtika of the Saunūgas.
III, iii, 1 III, iii, 2 III, iii, 3 III, iii, 4 III, iii, 5 III, iii, 6 III, iii, 7 III, iii, 8 III, iii, 9 III, iii, 10 III, iii, 11 III, iii, 12 III, iii, 13 III, iii, 14	II, ii, 23 II, ii, 25 II, ii, 21 II, ii, 24 II, ii, 24 II, ii, 24 II, ii, 24 II, ii, 24 II, ii, 24 II, ii, 24 II, ii, 24	Compare. See Vārtika 9 in the Bhāṣya. See Vārtika 21. See Vārtika 12. See Vārtika 13. See Vārtika 14. See Vārtika 15. See Vārtika 17. See Vārtikas 19 and 20. Bhoja combines.
III, iii, 15 III, iii, 16 III, iii, 17 III, iii, 18 III, iii, 19 III, iii, 20 III, iii, 21 III, iii, 22 III, iii, 23 III, iii, 24 III, iii, 25 III, iii, 26 III, iii, 27	II, ii, 26 II, ii, 27 II, ii, 28 II, ii, 29 II, iv, 14	Compare. Compare. Compare. These constitute one gaṇa in Pāṇini. They are divided by Bhoja.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iii, 28	II, iv, 15	
III, iii, 29	II, iv, 16	Compare.
III, iii, 30		
III, iii, 31	II, iv, 3	Compare.
III, iii, 32	II, iv, 4	Compare.
III, iii, 33	II, iv, 5	Compare.
III, iii, 34	II, iv, 6	Compare.
III, iii, 35	II, iv, 7	Compare.
III, iii, 36	II, iv, 9	Compare.
III, iii, 37	II, iv, 10	Compare.
III, iii, 38	II, iv, 11	This is all one gaṇa in Pāṇini. Bhoja divides.
III, iii, 39		
III, iii, 40		
III, iii, 41	II, iv, 2	Compare. Bhoja divides.
III, iii, 42		
III, iii, 43	II, iv, 8	
III, iii, 44	II, iv, 12	Compare Vārtika 1.
III, iii, 45	II, iv, 12	Compare in part.
III, iii, 46	II, iv, 12	Compare in part.
III, iii, 47	II, iv, 12	Compare Vārtika 2.
III, iii, 48		
III, iii, 49		
III, iii, 50		
III, iii, 51		
III, iii, 52		
III, iii, 53		
III, iii, 54		
III, iii, 55		
III, iii, 56		
III, iii, 57		
III, iii, 58	II, ii, 30	
III, iii, 59	II, ii, 31	This is the rājadantādigāṇa in Pāṇini. Bhoja makes several additions in these Sūtras.
III, iii, 60		
III, iii, 61		
III, iii, 62		
III, iii, 63		
III, iii, 64		
III, iii, 65		
III, iii, 66		
III, iii, 67		
III, iii, 68		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iii, 69	II, ii, 33	
III, iii, 70 } III, iii, 71 }	II, ii, 31	See note above.
III, iii, 72	II, ii, 34	
III, iii, 73	II, ii, 31	See note above.
III, iii, 74		
III, iii, 75	II, ii, 34	Vārtika 5.
III, iii, 76		
III, iii, 77		
III, iii, 78	II, ii, 34	Vārtika 4.
III, iii, 79		
III, iii, 80		
III, iii, 81	II, ii, 34	Compare Vārtika 3.
III, iii, 82		
III, iii, 83		
III, iii, 84	II, ii, 31	Compare Vārtika 7.
III, iii, 85		
III, iii, 86		
III, iii, 87	II, ii, 31	Compare Vārtika 6.
III, iii, 88		
III, iii, 89	II, ii, 34	Compare Vārtika 8.
III, iii, 90	II, ii, 35	Compare.
III, iii, 91	II, ii, 35	Compare Vārtika 1.
III, iii, 92		
III, iii, 93	II, ii, 35	Compare Vārtika 2.
III, iii, 94 } III, iii, 95 }	II, ii, 35	Compare Vārtika 3. Bhoja divides.
III, iii, 96		
III, iii, 97	II, ii, 36	Compare Vārtika 4.
III, iii, 98	II, ii, 36	Compare.
III, iii, 99		
III, iii, 100 } III, iii, 101 }	II, ii, 37	Compare. Bhoja has two Sūtras for this Gaṇa.
III, iii, 102	II, ii, 38	Compare. This is also a Gaṇa.
III, iii, 103	I, ii, 64	
III, iii, 104	I, ii, 64	Vārtika 24.
III, iii, 105	I, ii, 64	Compare Vārtika 23.
III, iii, 106	I, ii, 65	Compare.
III, iii, 107	I, ii, 66	
III, iii, 108	I, ii, 67	
III, iii, 109	I, ii, 73	Bhoja combines Vārtika.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iii, 110	I, ii, 69	Compare.
III, iii, 111	I, ii, 70, 71.	Bhoja combines these.
III, iii, 112	I, ii, 68	
III, iii, 113	I, ii, 72	
III, iii, 114	I, ii, 72	Bhoja combines Vārtikas 1 and 2.
III, iii, 115	I, ii, 72	See the Vārtika in Kāśikā.
III, iii, 116		
III, iii, 117		
III, iii, 118	II, iv, 17, 18.	Bhoja combines both.
III, iii, 119		
III, iii, 120	II, iv, 30	Vārtika 2.
III, iii, 121	II, iv, 30	Compare Vārtika 3.
III, iii, 122	II, iv, 30	Compare Vārtika 1.
III, iii, 123	II, iv, 20	Compare.
III, iii, 124	II, iv, 21	Compare.
III, iii, 125	II, iv, 23	Compare.
III, iii, 126	II, iv, 23	See Kāśikā.
III, iii, 127	II, iv, 21	Compare.
III, iii, 128	II, iv, 25	Compare part.
III, iii, 129	II, iv, 25	Compare.
III, iii, 130		
III, iii, 131	II, iv, 30	Compare.
III, iii, 132	II, iv, 29	Compare. Bhoja combines the Vārtika.
III, iii, 133	II, iv, 30	See Bhāṣya.
III, iii, 134	II, iv, 31	Compare.
III, iii, 135	II, iv, 26	
III, iii, 136		
III, iii, 137	II, iv, 26	Compare Vārtika 1.
III, iii, 138	II, iv, 27	
III, iii, 139	I, ii, 47	
III, iii, 140	I, ii, 48	Compare.
III, iii, 141		
III, iii, 142	I, ii, 49	Compare.
III, iii, 143	I, ii, 51	Compare.
III, iii, 144	I, ii, 52	
III, iii, 145	I, ii, 52	Compare Vārtika 5.
III, iii, 146	I, ii, 51	See Vārtika 5.
III, iii, 147	I, ii, 51	See Vārtika 3.
III, iii, 148	I, ii, 51	See Vārtika 4.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 1	IV, i, 3	
III, iv, 2	IV, i, 4	Compare.
III, iv, 3		
III, iv, 4		
III, iv, 5		
III, iv, 6		
III, iv, 7		
III, iv, 8		
III, iv, 9	IV, i, 4	See the ajādigāṇa and the Gaṇa Sūtras therein. Bhoja has a few additions.
III, iv, 10		
III, iv, 11		
III, iv, 12		
III, iv, 13		
III, iv, 14		
III, iv, 15	IV, i, 5	Compare.
III, iv, 16	IV, i, 6	Compare. Bhoja combines Vārtika 1.
III, iv, 17	IV, i, 6	Compare Vārtika 2.
III, iv, 18	IV, i, 7	Bhoja combines Sūtra and Vārtika 1.
III, iv, 19	IV, i, 7	Compare Vārtika 2.
III, iv, 20	IV, i, 8	Compare.
III, iv, 21	IV, i, 12	Compare.
III, iv, 22	IV, i, 29	Compare.
III, iv, 23	IV, i, 25	Compare Vārtika 1.
III, iv, 24	IV, i, 27	Bhoja combines Vārtika 1.
III, iv, 25	IV, i, 27	Compare Vārtika in Kāśikā.
III, iv, 26	IV, i, 28	Compare.
III, iv, 27	IV, i, 11	
III, iv, 28	IV, i, 13	Compare.
III, iv, 29	IV, i, 10	Compare svasrādigāṇa.
III, iv, 30	IV, i, 14	Compare.
III, iv, 31	IV, i, 15	Compare.
III, iv, 32		
III, iv, 33	IV, i, 16	Compare.
III, iv, 34		
III, iv, 35	IV, i, 17, 18.	Bhoja divides in a different manner.
III, iv, 36	IV, i, 19	Compare.
III, iv, 37	IV, i, 20	Compare. See also Vārtika.
III, iv, 38		
III, iv, 39	IV, i, 21.	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 40	IV, i, 22	Compare.
III, iv, 41	IV, i, 23	Compare.
III, iv, 42	IV, i, 24	Compare.
III, iv, 43	IV, i, 30	Compare.
III, iv, 44	IV, i, 32	Compare.
III, iv, 45	IV, i, 33	Compare.
III, iv, 46		
III, iv, 47	IV, i, 34	Compare.
III, iv, 48		
III, iv, 49	IV, i, 35	See the Gaṇa. Bhoja omits some.
III, iv, 50		
III, iv, 51	IV, i, 39	See Vārtikas 1 and 2.
III, iv, 52	IV, i, 41	Compare in part.
III, iv, 53	IV, i, 41	Compare the Gaṇa in the Paṇini. The words in the Gaṇa and the Gaṇasūtras are distributed in these Sūtras with some additions and omissions.
III, iv, 54		
III, iv, 55		
III, iv, 56		
III, iv, 57		
III, iv, 58		
III, iv, 59		
III, iv, 60		
III, iv, 61		
III, iv, 62		
III, iv, 63		
III, iv, 64		
III, iv, 65		
III, iv, 66		
III, iv, 67		
III, iv, 68		
III, iv, 69		
III, iv, 70	IV, i, 42	Compare in part.
III, iv, 71	IV, i, 42	Compare in part.
III, iv, 72	IV, i, 42	Compare Vārtika 1.
III, iv, 73	IV, i, 42	Compare Vārtika 3.
III, iv, 74	IV, i, 43	Compare. Bhoja adds.
III, iv, 75	IV, i, 45	Compare the Gaṇasūtra.
III, iv, 76	IV, i, 45	See the Gaṇasūtra.
III, iv, 77	IV, i, 45	Compare Gaṇa.
III, iv, 78		
III, iv, 79	IV, i, 44	Compare Sūtra and Vārtika 2.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 80	IV, i, 48	Compare the Sūtra and the Vārtika in Kāśikā(?)
III, iv, 81	IV, i, 36, 37	Bhoja combines.
III, iv, 82	IV, i, 38	Compare.
III, iv, 83		
III, iv, 84	IV, i, 49	Compare.
III, iv, 85	IV, i, 49	Compare Vārtika 4.
III, iv, 86	IV, i, 49	Compare Vārtika 7.
III, iv, 87	IV, i, 49	Compare Vārtika 1.
III, iv, 88	IV, i, 49	Compare Vārtika 2.
III, iv, 89	IV, i, 49	Compare Vārtika 3.
III, iv, 90	IV, i, 50	Compare.
III, iv, 91	IV, i, 51	Compare.
III, iv, 92	IV, i, 52, 53	Compare. Bhoja combines.
III, iv, 93	IV, i, 52	Compare Vārtika 2.
III, iv, 94	IV, i, 52	Compare Vārtika 6.
III, iv, 95		
III, iv, 96	IV, i, 54	Compare.
III, iv, 97	IV, i, 55	Compare.
III, iv, 98	IV, i, 55	Compare Vārtika 1.
III, iv, 99	IV, i, 55	Compare Vārtika 2.
III, iv, 100 } III, iv, 101 }	IV, i, 55	Compare Vārtika 3. Bhoja combines both.
III, iv, 102	IV, i, 56	Compare.
III, iv, 103	IV, i, 57	Compare.
III, iv, 104	IV, i, 58	
III, iv, 105	IV, i, 62	Compare.
III, iv, 106	IV, i, 63	Compare.
III, iv, 107	IV, i, 64	Compare.
III, iv, 108	IV, i, 65	
III, iv, 109	IV, i, 65	Compare Vārtika.
III, iv, 110	IV, i, 66	
III, iv, 111	IV, i, 67	Compare.
III, iv, 112	IV, i, 68	Compare.
III, iv, 113		
III, iv, 114	IV, i, 69	Compare.
III, iv, 115		
III, iv, 116		
III, iv, 117 } III, iv, 118 } III, iv, 119 }	IV, i, 73	See Gaṇa and the Gaṇasūtras.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 120 } III, iv, 121 } III, iv, 122 } III, iv, 123 } III, iv, 124 } III, iv, 125 }	IV, i, 73	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
III, iv, 126	IV, i, 74	
III, iv, 127		
III, iv, 128	IV, i, 77	
III, iv, 129	IV, i, 78	Compare.
III, iv, 130	IV, i, 79	Compare.
III, iv, 131 } III, iv, 132 } III, iv, 133 } III, iv, 134 }	IV, i, 80	See Gaṇa.
III, iv, 135	IV, i, 81	Compare.
IV, i, 1		
IV, i, 2 } IV, i, 3 }	IV, i, 85	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 4	IV, i, 84	See Gaṇa.
IV, i, 5	IV, i, 84	See Vārtika 7.
IV, i, 6	IV, i, 84	See Vārtika 8.
IV, i, 7	IV, i, 84	See Vārtika 2.
IV, i, 8	IV, i, 86	Compare.
IV, i, 9 } IV, i, 10 } IV, i, 11 } IV, i, 12 } IV, i, 13 } IV, i, 14 }	IV, i, 86	These comprise the utsādigāṇa in Pāṇini with certain additions.
IV, i, 15	IV, i, 86	Compare Vārtika.
IV, i, 16	IV, i, 85	See Vārtika 3.
IV, i, 17	IV, i, 85	See Vārtikas 4 and 5. Bhoja combines both.
IV, i, 18	IV, i, 88	Compare.
IV, i, 19	IV, ii, 33, 34	Compare. Bhoja combines both.
IV, i, 20 } IV, i, 21 }	IV, i, 87	Bhoja divides.
IV, i, 22		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 23	IV, i, 92	
IV, i, 24	IV, i, 93	Compare.
IV, i, 25	IV, i, 94	Compare.
IV, i, 26	IV, i, 95	
IV, i, 27	IV, i, 104	See the Gaṇa.
IV, i, 28 } IV, i, 29 }	IV, i, 96	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
IV, i, 30		
IV, i, 31		
IV, i, 32 } IV, i, 33 } IV, i, 34 }		
IV, i, 35 } IV, i, 36 } IV, i, 37 } IV, i, 38 }	IV, i, 96	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
IV, i, 39	IV, i, 97	Bhoja combines Vārtika.
IV, i, 40 } IV, i, 41 }	IV, i, 100	See the Gaṇa.
IV, i, 42 } IV, i, 43 } IV, i, 44 }	IV, i, 104	Compare the Gaṇa.
IV, i, 45 } IV, i, 46 } IV, i, 47 } IV, i, 48 }		
IV, i, 49 } IV, i, 50 } IV, i, 51 }	IV, i, 105	Compare the Gaṇa.
IV, i, 52 } IV, i, 53 }		
IV, i, 54 } IV, i, 55 }	IV, i, 106	Bhoja divides.
IV, i, 56 } IV, i, 57 }	IV, i, 107	Bhoja divides.
IV, i, 58	IV, i, 108	Compare.
IV, i, 59	IV, i, 109	Compare.
IV, i, 60 } IV, i, 61 } IV, i, 62 }	IV, i, 110	Compare the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
IV, i, 63 }		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 64 }	IV, i, 110	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 65 }		
IV, i, 66 }		
IV, i, 67 }		
IV, i, 68	IV, i, 111	
IV, i, 69	IV, i, 98	Compare the Gaṇa.
IV, i, 70 }	IV, i, 99	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 71 }		
IV, i, 72 }		
IV, i, 73 }		
IV, i, 74 }		
IV, i, 75 }		
IV, i, 76 }		
IV, i, 77 }		
IV, i, 78 }		
IV, i, 79	IV, i, 100	
IV, i, 80	IV, i, 101	Compare.
IV, i, 81	IV, i, 102	Compare.
IV, i, 82 }	IV, i, 103	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 83 }		
IV, i, 84 }	IV, i, 112	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 85 }		
IV, i, 86 }		
IV, i, 87 }		
IV, i, 88 }		
IV, i, 89 }		
IV, i, 90 }		
IV, i, 91 }		
IV, i, 92 }		
IV, i, 93 }		
IV, i, 94	IV, i, 113	Compare.
IV, i, 95	IV, i, 114	In some manuscripts of the Vārtika there is a Vārtika similar to Bhoja's in this Sūtra of Pāṇini. It reads अण् कुञ्जकोकिलात् स्मृतः In the Kāśikā this is found under IV, i, 120.
IV, i, 96	IV, i, 114	Compare.
IV, i, 97	IV, i, 115	
IV, i, 98	IV, i, 116	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 99	IV, i, 117	Compare.
IV, i, 100	IV, i, 118	Compare.
IV, i, 101	IV, i, 119	Compare.
IV, i, 102		
IV, i, 103	IV, i, 121	
IV, i, 104	IV, i, 122	Compare.
IV, i, 105	IV, i, 123	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 106		
IV, i, 107		
IV, i, 108		
IV, i, 109		
IV, i, 110		
IV, i, 111	IV, i, 120	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, i, 112	IV, i, 124	
IV, i, 113	IV, i, 125	
IV, i, 114	IV, i, 126	Compare the Gaṇa.
IV, i, 115	IV, i, 127	
IV, i, 116	IV, i, 128	Compare.
IV, i, 117	IV, i, 128	Compare Vārtika 2.
IV, i, 118	IV, i, 130	See the illustrations in the Kāśikā.
IV, i, 119	IV, i, 129	Compare.
IV, i, 120	IV, i, 131	Compare.
IV, i, 121	IV, i, 144	Compare.
IV, i, 122	IV, i, 145	
IV, i, 123	IV, i, 143	Compare.
IV, i, 124		
IV, i, 125	IV, i, 132	Compare.
IV, i, 126	IV, i, 133	Compare.
IV, i, 127	IV, i, 138	Compare.
IV, i, 128	IV, i, 137	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 129		
IV, i, 130	IV, i, 139	Compare both the Sūtras.
IV, i, 131		
IV, i, 132	IV, i, 142	Compare.
IV, i, 133	IV, i, 141	
IV, i, 134	IV, i, 135	
IV, i, 135	IV, i, 136	See the Gaṇa.
IV, i, 136	IV, i, 146	See the Gaṇa.
IV, i, 137		
IV, i, 138		
IV, i, 139	IV, i, 147	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 140	IV, i, 148	Compare. See also Kāśikā.
IV, i, 141	IV, i, 149	See Kāśikā.
IV, i, 142 }	IV, i, 150	Compare. See also Kāśikā.
IV, i, 143 }		
IV, i, 144 }	IV, i, 151	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Bhoja has many additions.
IV, i, 145 }		
IV, i, 146 }		
IV, i, 147 }		
IV, i, 148 }		
IV, i, 149 }		
IV, i, 150 }		
IV, i, 151 }		
IV, i, 152 }	IV, i, 152	Compare.
IV, i, 153 }		
IV, i, 154 }	IV, i, 154	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 155 }		
IV, i, 156 }		
IV, i, 157 }		
IV, i, 158 }	IV, i, 155	Compare.
IV, i, 159 }		
IV, i, 160	IV, i, 156	Compare.
IV, i, 161	IV, i, 156	See Vārtika in Kāśikā.
IV, i, 162	IV, i, 157	Compare.
IV, i, 163	IV, i, 158	See Gaṇa.
IV, i, 164	IV, i, 159	Compare.
IV, i, 165	IV, i, 160	Compare.
IV, i, 166 }	IV, i, 161	See Kāśikā. Bhoja divides.
IV, i, 167 }		
IV, i, 168 }		
IV, i, 169 }	IV, i, 166	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 170 }		
IV, i, 171	IV, i, 167	
IV, i, 172	IV, i, 169	
IV, i, 173	IV, i, 168	Compare.
IV, i, 174	IV, i, 170	
IV, i, 175	IV, i, 169	See the Vārtika in the Kāśikā. (The Sūtra is numbered 171 in Kāśikā.)
IV, i, 176	IV, i, 171	Compare.
IV, i, 177	IV, i, 173	Compare.
IV, i, 178	IV, i, 174	Compare.
IV, i, 179	IV, i, 176	Compare in part.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 180	II, iv, 62	Compare.
IV, i, 181	II, iv, 64	Compare.
IV, i, 182	II, iv, 64	See Vārtika.
IV, i, 183	II, iv, 70	Compare in part.
IV, i, 184	II, iv, 63	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 185		
IV, i, 186		
IV, i, 187		
IV, i, 188		
IV, i, 189	II, iv, 65	Compare.
IV, i, 190	II, iv, 70	Compare in part.
IV, i, 191	II, iv, 60	Compare.
IV, i, 192	II, iv, 69	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 193		
IV, i, 194		
IV, i, 195	II, iv, 68	See the Gaṇa.
IV, i, 196	II, iv, 69	Compare.
IV, i, 197	II, iv, 67	Compare.
IV, i, 198		
IV, i, 199	IV, i, 89	Compare.
IV, i, 200	IV, i, 91	Compare.
IV, i, 201	II, iv, 58	See the Vārtika in the Kaśikā.
IV, i, 202	II, iv, 59	See Gaṇa.
IV, i, 203	IV, i, 166	Compare.
IV, i, 204	IV, i, 168	Compare.
IV, i, 205	II, iv, 61	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 206		
IV, i, 207		
IV, i, 208		
IV, i, 209		
IV, i, 210		
IV, i, 211		

IV, ii, 1	IV, ii, 1	
IV, ii, 2	IV, ii, 2	Compare.
IV, ii, 3	IV, ii, 2	Compare Vārtika 1.
IV, ii, 4	IV, ii, 2	Bhoja combines Vārtikas 2 and 3.
IV, ii, 5		
IV, ii, 6	IV, ii, 2	Compare. See Vārtika 4.
IV, ii, 7	IV, ii, 3	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 8	IV, ii, 4	Compare.
IV, ii, 9	IV, ii, 5	
IV, ii, 10	IV, ii, 6	
IV, ii, 11	IV, ii, 7	Compare.
IV, ii, 12	IV, ii, 9	
IV, ii, 13	IV, ii, 8	See Vārtika in the Kāśikā.
IV, ii, 14	IV, ii, 10	
IV, ii, 15	IV, ii, 11	
IV, ii, 16	IV, ii, 12	Compare.
IV, ii, 17	IV, ii, 13	Compare.
IV, ii, 18	IV, ii, 14	Compare.
IV, ii, 19	IV, ii, 15	Compare.
IV, ii, 20	IV, ii, 16	Compare.
IV, ii, 21	IV, ii, 17	Compare.
IV, ii, 22	IV, ii, 18	
IV, ii, 23	IV, ii, 19	Compare.
IV, ii, 24	IV, ii, 20	
IV, ii, 25	IV, ii, 21	Compare.
IV, ii, 26	IV, ii, 22	Compare.
IV, ii, 27	IV, ii, 23	Compare.
IV, ii, 28	IV, ii, 24	
IV, ii, 29	IV, ii, 25	Compare.
IV, ii, 30	IV, ii, 26	
IV, ii, 31	IV, ii, 28	Compare Vārtika 1.
IV, ii, 32	IV, ii, 28	Compare Vārtika 2.
IV, ii, 33	IV, ii, 27	Compare.
IV, ii, 34	IV, ii, 29	Compare.
IV, ii, 35	IV, ii, 30	Compare.
IV, ii, 36	IV, ii, 31	
IV, ii, 37	IV, ii, 32	Compare.
IV, ii, 38	IV, ii, 34	
IV, ii, 39	IV, ii, 35	
IV, ii, 40	IV, ii, 55	Compare in part.
IV, ii, 41	IV, ii, 56	Compare.
IV, ii, 42	IV, ii, 57	Compare.
IV, ii, 43	IV, ii, 58	Compare.
IV, ii, 44	IV, ii, 59	
IV, ii, 45	IV, ii, 60	Compare.
IV, ii, 46	IV, ii, 60	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, ii, 47	IV, ii, 63	See the Gaṇa?

APPENDIX 1

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 48 } IV, ii, 49 } IV, ii, 50 } IV, ii, 51 } IV, ii, 52 }	IV, ii, 60	See Vārtikas in Kāśikā.
IV, ii, 53	IV, ii, 62	
IV, ii, 54	IV, ii, 61	See Gaṇa.
IV, ii, 55	IV, ii, 65	In one of the manuscripts of the Vārtika there is a Vārtika सर्वसादेर्दिगोश्च लः under this Sūtra. Compare.
IV, ii, 56	IV, ii, 64	Compare.
IV, ii, 57	IV, ii, 65	Compare.
IV, ii, 58	IV, ii, 37	
IV, ii, 59	IV, ii, 38	See Gaṇa.
IV, ii, 60	IV, ii, 44, 45.	See Gaṇa under 45.
IV, ii, 61	IV, ii, 45	Compare Vārtika.
IV, ii, 62	IV, ii, 39	Bhoja adds the Vārtika also.
IV, ii, 63	IV, ii, 40	
IV, ii, 64	IV, ii, 41	Compare.
IV, ii, 65	IV, ii, 47	Compare.
IV, ii, 66	IV, ii, 47	See Vārtika.
IV, ii, 67	IV, ii, 42	Compare.
IV, ii, 68 } IV, ii, 69 }	IV, ii, 48	Compare. Bhoja divides.
IV, ii, 70		This is probably one of the Sūtras of Āpiśali.
IV, ii, 71	IV, ii, 43	See Vārtikas 2 and 3. Bhoja combines.
IV, ii, 72	IV, ii, 42	See Vārtika.
IV, ii, 73	IV, ii, 49	Compare.
IV, ii, 74	IV, ii, 42	Compare Vārtika.
IV, ii, 75	IV, ii, 50	Compare.
IV, ii, 76	IV, ii, 50, 51.	Parts of the two Sūtras are combined.
IV, ii, 77	IV, ii, 50	Compare in part.
IV, ii, 78		
IV, ii, 79	IV, ii, 43	Compare.
IV, ii, 80	IV, ii, 36	See Vārtika 1.
IV, ii, 81	IV, ii, 36	See Vārtika 2.
IV, ii, 82	IV, ii, 36	See Vārtika 3.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 83	IV, ii, 36	See Vārtika 5.
IV, ii, 84	IV, ii, 36	See Vārtika 6.
IV, ii, 85	IV, ii, 52	Compare.
IV, ii, 86 } IV, ii, 87 }	IV, ii, 53	See the Gaṇa.
IV, ii, 88 } IV, ii, 89 } IV, ii, 90 } IV, ii, 91 }	IV, ii, 54	See both the Gaṇas. Bhoja has additions.
IV, ii, 92	IV, ii, 67	Compare.
IV, ii, 93	IV, ii, 70	Compare.
IV, ii, 94	IV, ii, 68	Compare.
IV, ii, 95		
IV, ii, 96	IV, ii, 71	
IV, ii, 97	IV, ii, 72	Compare.
IV, ii, 98	IV, ii, 73	
IV, ii, 99	IV, ii, 74	
IV, ii, 100 } IV, ii, 101 } IV, ii, 102 } IV, ii, 103 } IV, ii, 104 }	IV, ii, 75	See the Gaṇa. Bhoja adds.
IV, ii, 105	IV, ii, 76	
IV, ii, 106 } IV, ii, 107 }	IV, ii, 77	See the Gaṇa.
IV, ii, 108	IV, ii, 78	Compare.
IV, ii, 109	IV, ii, 79	
IV, ii, 110 } IV, ii, 111 } IV, ii, 112 } IV, ii, 113 } IV, ii, 114 } IV, ii, 115 } IV, ii, 116 } IV, ii, 117 } IV, ii, 118 } IV, ii, 119 } IV, ii, 120 } IV, ii, 121 } IV, ii, 122 } IV, ii, 123 }	IV, ii, 80	There are several Gaṇas under this Sūtra in Pāṇini, each with Gaṇa Sūtras. Compare them with these Sūtras of Bhoja. The latter has many additions.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 124 }		
IV, ii, 125 }		
IV, ii, 126 }		
IV, ii, 127 }		
IV, ii, 128 }		
IV, ii, 129 }	IV, ii, 80	See note above
IV, ii, 130 }		
IV, ii, 131 }		
IV, ii, 132 }		
IV, ii, 133 }		
IV, ii, 134 }		
IV, ii, 135 }		
IV, ii, 136 }		See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, ii, 137 }	IV, ii, 90	Bhoja has additions.
IV, ii, 138 }		
IV, ii, 139 }		
IV, ii, 140 }	IV, ii, 87	Compare. Bhoja adds.
IV, ii, 141 }	IV, ii, 88	Compare.
IV, ii, 142 }	IV, ii, 89	
IV, ii, 143 }	IV, ii, 81	Compare.
IV, ii, 144 }		
IV, ii, 145 }	IV, ii, 82	Compare Gaṇa.
IV, ii, 146 }	IV, ii, 83	
IV, ii, 147 }	IV, ii, 85	Compare.
IV, ii, 148 }		
IV, ii, 149 }	IV, ii, 86	See the Gaṇa.
IV, iii, 1	IV, ii, 92	
IV, iii, 2 }		
IV, iii, 3 }	IV, ii, 93	Bhoja divides.
IV, iii, 4		
IV, iii, 5	IV, ii, 94	
IV, iii, 6 }		
IV, iii, 7 }	IV, ii, 95	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtra.
IV, iii, 8	IV, ii, 96	
IV, iii, 9 }		
IV, iii, 10 }	IV, ii, 97	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtra.
IV, iii, 11	IV, ii, 98	
IV, iii, 12	IV, ii, 99	Compare.
IV, iii, 13	IV, ii, 100	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 14	IV, ii, 101	
IV, iii, 15	IV, ii, 102	
IV, iii, 16	IV, ii, 103	
IV, iii, 17	IV, ii, 104	Compare.
IV, iii, 18		
IV, iii, 19		
IV, iii, 20	IV, ii, 105	Compare.
IV, iii, 21 } IV, iii, 22 }	IV, ii, 106	Bhoja divides.
IV, iii, 23	IV, ii, 104	Vārtika.
IV, iii, 24 } IV, iii, 25 }	IV, ii, 106	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 26	IV, ii, 107	Compare.
IV, iii, 27	IV, ii, 108	
IV, iii, 28	IV, ii, 109	Compare.
IV, iii, 29		
IV, iii, 30 } IV, iii, 31 } IV, iii, 32 }	IV, ii, 110	Compare. See the Gaṇa also. Bhoja adds.
IV, iii, 33 }		
IV, iii, 34	IV, ii, 111	Compare.
IV, iii, 35	IV, ii, 112	
IV, iii, 36	IV, ii, 113	Compare.
IV, iii, 37	IV, ii, 114	
IV, iii, 38	I, i, 75	Compare.
IV, iii, 39	I, i, 73	Compare Vārtika 5.
IV, iii, 40	I, i, 73	Compare Vārtikas 7 and 8. Bhoja combines them.
IV, iii, 41	I, i, 74	Compare.
IV, iii, 42	IV, ii, 115	Compare.
IV, iii, 43 } IV, iii, 44 }	IV, ii, 119	Bhoja divides.
IV, iii, 45		
IV, iii, 46 } IV, iii, 47 }		
IV, iii, 48 } IV, iii, 49 }	IV, ii, 116	See the Gaṇa. Bhoja adds.
IV, iii, 50 }		
IV, iii, 51	IV, ii, 117	Compare.
IV, iii, 52	IV, ii, 118	Compare.
IV, iii, 53	IV, ii, 121, 122	Bhoja combines.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 54	IV, ii, 123	Compare.
IV, iii, 55 } IV, iii, 56 }	IV, ii, 124	Bhoja divides.
IV, iii, 57	IV, ii, 125	Compare.
IV, iii, 58	IV, ii, 126	Compare.
IV, iii, 59 } IV, iii, 60 } IV, iii, 61 } IV, iii, 62 } IV, iii, 63 } IV, iii, 64 }	IV, ii, 127	Compare Gaṇa. Bhoja adds.
IV, iii, 65	IV, ii, 128	
IV, iii, 66	IV, ii, 129	Compare. See also the Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 67	IV, ii, 129	See Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 68	IV, ii, 130	Compare.
IV, iii, 69	IV, ii, 131	Compare.
IV, iii, 70	IV, ii, 132	
IV, iii, 71	IV, ii, 133	Compare Gaṇa.
IV, iii, 72	IV, ii, 134	
IV, iii, 73	IV, ii, 135, 136	
IV, iii, 74	IV, ii, 135	Compare in part.
IV, iii, 75	IV, ii, 137	Compare.
IV, iii, 76	IV, ii, 139	
IV, iii, 77	IV, ii, 141, 142	Compare both the Sūtras.
IV, iii, 78	IV, ii, 143	Compare.
IV, iii, 79	IV, ii, 144	Compare.
IV, iii, 80	IV, ii, 145	Compare.
IV, iii, 81 } IV, iii, 82 } IV, iii, 83 } IV, iii, 84 } IV, iii, 85 } IV, iii, 86 } IV, iii, 87 } IV, iii, 88 } IV, iii, 89 } IV, iii, 90 } IV, iii, 91 } IV, iii, 92 } IV, iii, 93 }	IV, ii, 138	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 94	IV, iii, 1, 2	
IV, iii, 95	IV, iii, 2	Compare in part.
IV, iii, 96	IV, iii, 3	Compare.
IV, iii, 97	IV, iii, 10	Compare.
IV, iii, 98	IV, iii, 4	
IV, iii, 99	IV, iii, 5	Compare.
IV, iii, 100	IV, iii, 6	Compare.
IV, iii, 101	IV, iii, 7	Compare.
IV, iii, 102	IV, iii, 4	Compare Vārtika 1.
IV, iii, 103	IV, iii, 11	Compare.
IV, iii, 104		
IV, iii, 105	IV, iii, 12	
IV, iii, 106	IV, iii, 13	Compare.
IV, iii, 107	IV, iii, 14	Compare.
IV, iii, 108	IV, iii, 15	
IV, iii, 109	IV, iii, 23	Compare.
IV, iii, 110	IV, iii, 24	Compare.
IV, iii, 111		
IV, iii, 112	IV, iii, 23	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 113	IV, iii, 16	Compare the Gaṇa and Gaṇa Sūtra. .
IV, iii, 114		
IV, iii, 115		
IV, iii, 116	IV, iii, 21	Compare.
IV, iii, 117	IV, iii, 17	Compare.
IV, iii, 118	IV, iii, 8, 9	Compare.
IV, iii, 119		
IV, iii, 120	IV, iii, 8	See Vārtika 2.
IV, iii, 121	IV, iii, 23	Compare the last Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 122	IV, iii, 25	
IV, iii, 123	IV, iii, 26	Compare.
IV, iii, 124	IV, iii, 27	
IV, iii, 125	IV, iii, 28	Compare.
IV, iii, 126	IV, iii, 29	
IV, iii, 127	IV, iii, 32	Compare.
IV, iii, 128	IV, iii, 30	Compare.
IV, iii, 129	IV, iii, 35	Compare.
IV, iii, 130	IV, iii, 34, 35	Compare in part.
IV, iii, 131	IV, iii, 36	Compare. See also Vārtika under IV, iii, 34.
IV, iii, 132	IV, iii, 34	Compare Vārtika 1

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 133	IV, iii, 36	Compare in part.
IV, iii, 134	IV, iii, 34	Compare Vārtika 3.
IV, iii, 135	IV, iii, 34	Compare Vārtika 2.
IV, iii, 136	IV, iii, 37	Compare.
IV, iii, 137	IV, iii, 38, 39 and 41.	Compare the three Sūtras. Bhoja combines.
IV, iii, 138	IV, iii, 43	
IV, iii, 139	IV, iii, 44	
IV, iii, 140	IV, iii, 45	
IV, iii, 141	IV, iii, 46	Compare.
IV, iii, 142	IV, iii, 47	
IV, iii, 143	IV, iii, 48	Compare.
IV, iii, 144	IV, iii, 49	Compare.
IV, iii, 145	IV, iii, 50	
IV, iii, 146	IV, iii, 51	
IV, iii, 147	IV, iii, 52	
IV, iii, 148	IV, iii, 53	
IV, iii, 149	IV, iii, 54	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, iii, 150		
IV, iii, 151		
IV, iii, 152	IV, iii, 55	
IV, iii, 153	IV, iii, 56	Compare.
IV, iii, 154	IV, iii, 57	Compare.
IV, iii, 155	IV, iii, 58	Compare. Bhoja combines the Vārtika found in the Kāśikā.
IV, iii, 156	IV, iii, 58	Compare the Vārtika under this Sūtra found in the footnote to this Sūtra in Pandit Sen's edition of the Kāśikā.
IV, iii, 157	IV, iii, 59	See the Gaṇa in the Kāśikā.
IV, iii, 158		
IV, iii, 159		
IV, iii, 160		
IV, iii, 161		
IV, iii, 162	IV, iii, 60	
IV, iii, 163	IV, iii, 61	Compare.
IV, iii, 164	IV, iii, 60	See the Vārtikas in the Kāśikā.
IV, iii, 165		
IV, iii, 166		
IV, iii, 167		
IV, iii, 168	IV, iii, 62	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 169	IV, iii, 63	
IV, iii, 170	IV, iii, 64	Compare.
IV, iii, 171 } IV, iii, 172 }	IV, iii, 60	See the Vārtikas in the Kāśikā.
IV, iii, 173 } IV, iii, 174 }	IV, iii, 65	Compare.
IV, iii, 175	IV, iii, 40, 41	Compare.
IV, iii, 176	IV, iii, 41	Compare.
IV, iii, 177	IV, iii, 60	See the Vārtikas in the Kāśikā.
IV, iii, 178		
IV, iii, 179	IV, iii, 66	Compare.
IV, iii, 180	IV, iii, 66	Compare Vārtika 1.
IV, iii, 181	IV, iii, 67	
IV, iii, 182	IV, iii, 68	Compare.
IV, iii, 183	IV, iii, 69	Compare.
IV, iii, 184	IV, iii, 70	
IV, iii, 185	IV, iii, 71	
IV, iii, 186	IV, iii, 72	Compare.
IV, iii, 187 } IV, iii, 188 } IV, iii, 189 } IV, iii, 190 }	IV, iii, 73	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, iii, 191	IV, iii, 74	
IV, iii, 192	IV, iii, 75	Compare.
IV, iii, 193	IV, iii, 76	Compare Gaṇa.
IV, iii, 194	IV, iii, 77	
IV, iii, 195	IV, iii, 78	
IV, iii, 196	IV, iii, 79	Compare.
IV, iii, 197	IV, iii, 81	Compare.
IV, iii, 198	IV, iii, 82	
IV, iii, 199	IV, iii, 80	
IV, iii, 200	IV, iii, 83	
IV, iii, 201	IV, iii, 84	Compare. See the Kāśikā for additions.
IV, iii, 202	IV, iii, 85	
IV, iii, 203	IV, iii, 86	
IV, iii, 204	IV, iii, 87	
IV, iii, 205	IV, iii, 88	
IV, iii, 206	IV, iii, 87	Compare Vārtika 1.
IV, iii, 207	IV, iii, 89	
IV, iii, 208	IV, iii, 90	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 209	IV, iii, 91	Compare.
IV, iii, 210	IV, iii, 94	Compare in part.
IV, iii, 211	IV, iii, 92	Compare Gaṇa.
IV, iii, 212 }		
IV, iii, 213 }	IV, iii, 93	Compare both the Gaṇas.
IV, iii, 214 }		
IV, iii, 215	IV, iii, 94	Compare.
IV, iii, 216	IV, iii, 95	
IV, iii, 217	IV, iii, 97	Compare.
IV, iii, 218	IV, iii, 96	Compare.
IV, iii, 219	IV, iii, 98	
IV, iii, 220 }		
IV, iii, 221 }	IV, iii, 99	Bhoja divides.
IV, iii, 222	IV, iii, 100	Compare.
IV, iii, 223	IV, iii, 101	
IV, iii, 224		
IV, iii, 225	IV, iii, 102	
IV, iii, 226	IV, iii, 103	Compare.
IV, iii, 227 }		
IV, iii, 228 }	IV, iii, 106	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtra.
IV, iii, 229	IV, iii, 107	
IV, iii, 230	IV, iii, 108	
IV, iii, 231	IV, iii, 109	
IV, iii, 232	IV, iii, 111	See also previous Sūtra.
IV, iii, 233	IV, iii, 110	Compare.
IV, iii, 234 }		
IV, iii, 235 }	IV, iii, 105	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 236 }		
IV, iii, 237 }	IV, iii, 133	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 238		
IV, iii, 239	IV, iii, 112	
IV, iii, 240	IV, iii, 113	
IV, iii, 241	IV, iii, 114	
IV, iii, 242	IV, iii, 115	
IV, iii, 243	IV, iii, 116	
IV, iii, 244	IV, iii, 117	Compare.
IV, iii, 245	IV, iii, 119	
IV, iii, 246	V, i, 10	Compare.
IV, iii, 247	IV, iii, 118	Compare Gaṇa.
IV, iii, 248	IV, iii, 120	
IV, iii, 249	IV, iii, 121	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 250		
IV, iii, 251		
IV, iii, 252	IV, iii, 122	Compare.
IV, iii, 253 } IV, iii, 254 }	IV, iii, 123	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 255	IV, iii, 124	
IV, iii, 256 } IV, iii, 257 }	IV, iii, 125	See also Vārtika.
IV, iii, 258 } IV, iii, 259 }	IV, iii, 129	Compare.
IV, iii, 260	IV, iii, 133	Compare.
IV, iii, 261 } IV, iii, 262 }	IV, iii, 126	Compare both.
IV, iii, 263	IV, iii, 131	Compare Gaṇa.
IV, iii, 264	IV, iii, 132	
IV, iii, 265	IV, iii, 127	Compare.
IV, iii, 266	IV, iii, 128	
IV, iii, 267	IV, iii, 120	See Vārtika 8.
IV, iii, 268	IV, iii, 120	See Vārtika 9.
IV, iii, 269	IV, iii, 120	See Vārtika 10.
IV, iv, 1	IV, iii, 134	
IV, iv, 2	IV, iii, 135	Compare.
IV, iv, 3	IV, iii, 136	Compare Gaṇa.
IV, iv, 4	IV, iii, 141	Compare Gaṇa
IV, iv, 5	IV, iii, 137	Compare.
IV, iv, 6	IV, iii, 139, 140	Bhoja combines.
IV, iv, 7	IV, iii, 154	See Gaṇa.
IV, iv, 8 } IV, iv, 9 } IV, iv, 10 }	IV, iii, 152	Compare. Bhoja divides. See Gaṇa.
IV, iv, 11	IV, iii, 153	Compare.
IV, iv, 12	IV, iii, 138	Compare.
IV, iv, 13	IV, iii, 143	Compare.
IV, iv, 14	IV, iii, 143	See Kāśikā.
IV, iv, 15	IV, iii, 145	Compare.
IV, iv, 16		
IV, iv, 17	IV, iii, 144	Compare Gaṇa.
IV, iv, 18	IV, iii, 148	
IV, iv, 19	IV, iii, 149	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 20	IV, iii, 146	Compare.
IV, iv, 21	IV, iii, 147	
IV, iv, 22	IV, iii, 156	
IV, iv, 23	IV, iii, 142	
IV, iv, 24	IV, iii, 157	
IV, iv, 25	IV, iii, 158	Compare.
IV, iv, 26	IV, iii, 159	Compare.
IV, iv, 27	V, i, 10	See Vārtika 2.
IV, iv, 28		
IV, iv, 29		
IV, iv, 30	IV, iii, 160	Compare.
IV, iv, 31	IV, iii, 161	
IV, iv, 32	IV, iii, 162	
IV, iv, 33	IV, iii, 163	
IV, iv, 34	IV, iii, 164	See Gaṇa.
IV, iv, 35	IV, iii, 165	
IV, iv, 36	IV, iii, 166	
IV, iv, 37	IV, iii, 167	See Gaṇa.
IV, iv, 38	IV, iii, 166	See the Kāśikā and the Vārtika therein.
IV, iv, 39		
IV, iv, 40		
IV, iv, 41		
IV, iv, 42		
IV, iv, 43	IV, iii, 168	
IV, iv, 44		
IV, iv, 45	IV, iv, 1	
IV, iv, 46	IV, iv, 2	Compare. Bhoja combines.
IV, iv, 47	IV, iv, 3	
IV, iv, 48		
IV, iv, 49	IV, iv, 4	
IV, iv, 50	IV, iv, 5	
IV, iv, 51	IV, iv, 6	
IV, iv, 52	IV, iv, 7	Compare.
IV, iv, 53	IV, iv, 8	
IV, iv, 54	IV, iv, 9	
IV, iv, 55	IV, iv, 10	See Gaṇa.
IV, iv, 56	IV, iv, 11	
IV, iv, 57	IV, iv, 12	See Gaṇa.
IV, iv, 58		
IV, iv, 59		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 60 } IV, iv, 61 }	IV, iv, 13	Bhoja divides.
IV, iv, 62	IV, iv, 14	
IV, iv, 63	V, ii, 21	Compare.
IV, iv, 64	IV, iv, 15	See Gaṇa.
IV, iv, 65	IV, iv, 16	See Gaṇa.
IV, iv, 66	IV, iv, 17	Compare.
IV, iv, 67	IV, iv, 18	
IV, iv, 68 } IV, iv, 69 }	IV, iv, 19	See Gaṇa.
IV, iv, 70 } IV, iv, 71 }	IV, iv, 20	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 72 } IV, iv, 73 }	IV, iv, 21	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 74	IV, iv, 22	Compare.
IV, iv, 75	IV, iv, 23	
IV, iv, 76	IV, iv, 24	
IV, iv, 77	IV, iv, 25	
IV, iv, 78	IV, iv, 26	Compare.
IV, iv, 79	IV, iv, 27	
IV, iv, 80	IV, iv, 28	Compare.
IV, iv, 81	IV, iv, 29	Compare.
IV, iv, 82	IV, iv, 32	
IV, iv, 83	IV, iv, 33	
IV, iv, 84	IV, iv, 34	
IV, iv, 85	IV, iv, 35	
IV, iv, 86	IV, iv, 36	Compare.
IV, iv, 87	IV, iv, 37	Compare.
IV, iv, 88	IV, iv, 39, 40	Compare both.
IV, iv, 89	IV, iv, 30	Compare.
IV, iv, 90	IV, iv, 30	See Vārtika 3.
IV, iv, 91	IV, iv, 31	Compare.
IV, iv, 92	IV, iv, 41	Bhoja combines the Vārtika also.
IV, iv, 93	IV, iv, 42	
IV, iv, 94	IV, iv, 43	
IV, iv, 95	IV, iv, 44	
IV, iv, 96	IV, iv, 45	
IV, iv, 97	IV, iv, 46	Compare.
IV, iv, 98	IV, iv, 1	See Vārtika 4.
IV, iv, 99	IV, iv, 1	See Vārtika 3.
IV, iv, 100	IV, iv, 1	See Vārtika 2.

APPENDIX 1

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 101	IV, iv, 1	See Vārtika 1.
IV, iv, 102	IV, iv, 47	
IV, iv, 103	IV, iv, 49	
IV, iv, 104	IV, iv, 49	Bhoja combines Vārtikas 2 and 3.
IV, iv, 105 } IV, iv, 106 }	IV, iv, 48	See Gaṇa.
IV, iv, 107	IV, iv, 50	
IV, iv, 108	IV, iv, 51	
IV, iv, 109	IV, iv, 52	
IV, iv, 110	IV, iv, 53	See Gaṇa.
IV, iv, 111	IV, iv, 54	Compare.
IV, iv, 112	IV, iv, 55	See Kāśikā.
IV, iv, 113	IV, iii, 56	Compare.
IV, iv, 114	IV, iii, 57	
IV, iv, 115	IV, iii, 58	
IV, iv, 116	IV, iii, 59	Compare.
IV, iv, 117	IV, iii, 60	
IV, iv, 118	IV, iii, 61	Compare. See Kāśikā.
IV, iv, 119 } IV, iv, 120 } IV, iv, 121 }	IV, iii, 62	See Gaṇa.
IV, iv, 122	IV, iii, 63	
IV, iv, 123	IV, iii, 64	
IV, iv, 124	IV, iii, 65	Compare.
IV, iv, 125	IV, iii, 66	Compare.
IV, iv, 126	IV, iii, 67	Compare.
IV, iv, 127	IV, iii, 68	Compare.
IV, iv, 128	IV, iii, 69	
IV, iv, 129	IV, iii, 70	
IV, iv, 130	IV, iii, 71	Compare.
IV, iv, 131	IV, iii, 72	Compare.
IV, iv, 132	IV, iii, 73	Compare.
IV, iv, 133	IV, iii, 74	
IV, iv, 134		
IV, iv, 135	IV, iii, 75	
IV, iv, 136	IV, iii, 76	Compare.
IV, iv, 137	IV, iii, 77	Compare.
IV, iv, 138	IV, iii, 78	Compare.
IV, iv, 139	IV, iii, 79	Compare.
IV, iv, 140	IV, iii, 80	
IV, iv, 141	IV, iii, 81	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 142	IV, iii, 82	
IV, iv, 143	IV, iii, 83	Compare.
IV, iv, 144	IV, iii, 84	
IV, iv, 145	IV, iii, 85	
IV, iv, 146	IV, iii, 86	
IV, iv, 147	IV, iii, 87	Compare.
IV, iv, 148	IV, iii, 88	Compare.
IV, iv, 149	IV, iii, 89	
IV, iv, 150	IV, iv, 90	
IV, iv, 151 } IV, iv, 152 } IV, iv, 153 } IV, iv, 154 }	IV, iv, 91	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 155 } IV, iv, 156 }	IV, iv, 92	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 157	IV, iv, 93	
IV, iv, 158	IV, iv, 94	
IV, iv, 159	IV, iv, 95	
IV, iv, 160	IV, iv, 96	
IV, iv, 161 } IV, iv, 162 } IV, iv, 163 } IV, iv, 164 }	IV, iv, 97	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 165	IV, iv, 98	
IV, iv, 166	IV, iv, 105	
IV, iv, 167 } IV, iv, 168 } IV, iv, 169 }	IV, iv, 99	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, iv, 170	IV, iv, 100	
IV, iv, 171	IV, iv, 101	Compare.
IV, iv, 172 } IV, iv, 173 } IV, iv, 174 } IV, iv, 175 }	IV, iv, 102	Compare the Gaṇa and Gaṇa Sūtras.
IV, iv, 176 } IV, iv, 177 } IV, iv, 178 }	IV, iv, 103	See the Gaṇa and Gaṇa Sūtras.
IV, iv, 179	IV, iv, 104	Compare.
IV, iv, 180	IV, iv, 108	Compare.
IV, iv, 181	V, i, 1	
IV, iv, 182	V, i, 2	See Gaṇā.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 183	V, i, 2	See Vārtika 5.
IV, iv, 184	V, i, 2	For this as Vārtika, see the Kāśikā.
IV, iv, 185	V, i, 2	For a Vārtika corresponding to this, see the Kāśikā.
IV, iv, 186	V, i, 3	Compare.
IV, iv, 187 } IV, iv, 188 }	V, i, 4	Compare the Gaṇa.
IV, iv, 189	V, i, 5	
IV, iv, 190	V, i, 9	Compare Vārtika 3.
IV, iv, 191	V, i, 6	
IV, iv, 192	V, i, 7	Compare.
IV, iv, 193	V, i, 8	
IV, iv, 194	V, i, 9	Compare.
IV, iv, 195	V, i, 9	See Vārtika in the Kāśikā.
IV, iv, 196	V, i, 9	Compare Vārtika 5.
IV, iv, 197	V, i, 9	Compare Vārtika 6.
IV, iv, 198 } IV, iv, 199 }	V, i, 10	Compare. Bhoja divides. See also Vārtika 1.
IV, iv, 200	V, i, 11	
IV, iv, 201	V, i, 12	
IV, iv, 202	V, i, 14	Compare.
IV, iv, 203	V, i, 15	Compare.
IV, iv, 204 } IV, iv, 205 }	V, i, 13	Compare.
IV, iv, 206	V, i, 16	Compare.
IV, iv, 207	V, i, 17	
V, i, 1	V, i, 18	
V, i, 2	V, i, 20	See Bhāṣya on Vārtika 2.
V, i, 3	V, i, 19	
V, i, 4	V, i, 20	See Gaṇa.
V, i, 5	V, i, 25	Compare. Bhoja combines the Vārtika.
V, i, 6	V, i, 25	See Vārtika 2.
V, i, 7	V, i, 26	Compare.
V, i, 8	V, i, 27	Compare.
V, i, 9	V, i, 21	Compare.
V, i, 10	V, i, 22	Compare.
V, i, 11		
V, i, 12	V, i, 23	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 13 }	V, i, 24	Bhoja divides.
V, i, 14 }		
V, i, 15	V, i, 28	See Bhāṣya.
V, i, 16	V, i, 29	Compare.
V, i, 17	V, i, 30	Compare.
V, i, 18	V, i, 32	
V, i, 19	V, i, 33	Compare.
V, i, 20	V, i, 34	Compare.
V, i, 21	V, i, 35	Compare Vārtika 1.
V, i, 22	V, i, 35	Compare.
V, i, 23	V, i, 36	Compare.
V, i, 24	V, i, 37	Compare.
V, i, 25	V, i, 45	
V, i, 26	V, i, 46	
V, i, 27	V, i, 38	See Vārtika 2.
V, i, 28	V, i, 38	
V, i, 29	V, i, 39	Compare.
V, i, 30	V, i, 39	See Vārtika 1.
V, i, 31	V, i, 40	
V, i, 32	V, i, 41	Compare.
V, i, 33	V, i, 42	Compare.
V, i, 34	V, i, 43	Compare.
V, i, 35	V, i, 44	Compare.
V, i, 36	V, i, 47	Compare.
V, i, 37	V, i, 48	
V, i, 38	V, i, 49	
V, i, 39	V, i, 57	
V, i, 40	V, i, 58	See Vārtika 3.
V, i, 41 }	V, i, 58	Compare. Bhoja divides.
V, i, 42 }		
V, i, 43 }	V, i, 59	
V, i, 44 }		
V, i, 45		
V, i, 46	V, i, 60	
V, i, 47	V, i, 58	See Vārtika 8.
V, i, 48	V, i, 62	Compare.
V, i, 49		
V, i, 50	V, i, 52	Compare Vārtika.
V, i, 51	V, i, 52	Compare.
V, i, 52	V, i, 53	Compare.
V, i, 53	V, i, 54	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 54	V, i, 55	Compare.
V, i, 55 } V, i, 56 }	V, i, 50	Compare. Bhoja divides.
V, i, 57	V, i, 51	Compare.
V, i, 58	V, i, 63	Compare.
V, i, 59 } V, i, 60 }	V, i, 64	Compare. See the Gaṇa.
V, i, 61	V, i, 65	Compare.
V, i, 62	V, i, 67	Compare.
V, i, 63	V, i, 68	Compare.
V, i, 64	V, i, 66	See Gaṇa.
V, i, 65	V, i, 69, 70	Compare both.
V, i, 66	V, i, 71	Compare.
V, i, 67	V, ii, 20	Compare.
V, i, 68	V, ii, 72	
V, i, 69	V, ii, 73	Compare.
V, i, 70	V, ii, 74	Compare.
V, i, 71	V, ii, 74	See Vārtika 1.
V, i, 72	V, ii, 75	Compare.
V, i, 73	V, ii, 76	Compare.
V, i, 74	V, i, 77	See Vārtika 2.
V, i, 75 } V, i, 76 }	V, i, 77	See Vārtika 3.
V, i, 77	V, i, 78	
V, i, 78	V, i, 79	
V, i, 79 } V, i, 80 }	V, i, 80	Compare. Bhoja divides.
V, i, 81	V, i, 81	
V, i, 82	V, i, 82	Compare.
V, i, 83	V, i, 83	Compare.
V, i, 84	V, i, 84	Compare.
V, i, 85	V, i, 85	
V, i, 86	V, i, 86	
V, i, 87	V, i, 87	
V, i, 88	V, i, 88	
V, i, 88 A	V, i, 89	
V, i, 89	V, i, 90	Compare. Bhoja combines the Vārtika.
V, i, 90	V, i, 93	
V, i, 91	V, i, 94	
V, i, 92	V, i, 94	See Vārtika 1.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 93	V, i, 94	See Vārtika 2.
V, i, 94	V, i, 94	See the Gaṇa under Vārtika 3.
V, i, 95	V, i, 94	See Vārtika 4.
V, i, 96	V, i, 94	See Vārtika 5.
V, i, 97	V, i, 95	Compare.
V, i, 98 } V, i, 99 }	V, i, 96	Compare. Bhoja divides.
V, i, 100	V, i, 97	Compare Gaṇa.
V, i, 101 } V, i, 102 }	V, i, 98	Compare. Bhoja divides.
V, i, 103	V, i, 99	Compare Kāśikā.
V, i, 104	V, i, 100	Compare.
V, i, 105 } V, i, 106 } V, i, 107 } V, i, 108 } V, i, 109 }	V, i, 101	Compare. See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, i, 110	V, i, 102	
V, i, 111	V, i, 103	
V, i, 112	V, i, 104	Compare.
V, i, 113	V, i, 105	Compare. See also Vārtika.
V, i, 114	V, i, 107	
V, i, 115	V, i, 108	Compare.
V, i, 116	V, i, 109	
V, i, 117	V, i, 113	Compare.
V, i, 118	V, i, 114	See also Vārtika 2.
V, i, 119	V, i, 110	See Vārtika in Kāśikā.
V, i, 120	V, i, 110	Compare.
V, i, 121 } V, i, 122 } V, i, 123 } V, i, 124 }	V, i, 111	Compare Kāśikā.
V, i, 125	V, i, 111	See Vārtika 1.
V, i, 126	V, i, 111	See Vārtika 2 and the Gaṇa in the Kāśikā.
V, i, 127	V, i, 111	See Vārtika 3 and the Gaṇa in the Kāśikā.
V, i, 128	V, i, 115	
V, i, 129	V, i, 116	
V, i, 130	V, i, 117	
V, i, 131	V, i, 119	

APPENDIX I

BHOJA	PĀNINI	REMARKS
V, i, 132	V, i, 121	Compare.
V, i, 133		
V, i, 134 } V, i, 135 }	V, i, 122	See Gaṇa.
V, i, 136 } V, i, 137 }		
V, i, 138 } V, i, 139 } V, i, 140 }	V, i, 123	See Gaṇa and Gaṇa Sūtras.
V, i, 141 } V, i, 142 } V, i, 143 }	V, i, 124	
V, i, 144 } V, i, 145 }		
V, i, 146 } V, i, 147 }		
V, i, 148 } V, i, 149 }		
V, i, 150 } V, i, 151 }		
V, i, 152 } V, i, 153 }	V, i, 124	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Bhoja has many additions.
V, i, 154 } V, i, 155 }		
V, i, 156 } V, i, 157 }		
V, i, 158 }		See also Vārtika 1.
V, i, 159	V, i, 128	
V, i, 160	V, i, 126	See also Vārtika.
V, i, 161	V, i, 125	
V, i, 162		
V, i, 163	V, i, 127	Compare.
V, i, 164	V, i, 129	Compare.
V, i, 165 } V, i, 166 }		
V, i, 167 } V, i, 168 }	V, i, 130	Compare the Gaṇa.
V, i, 169 } V, i, 170 }		
V, i, 171 }		See also Vārtika.
V, i, 172	V, i, 131	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 173	V, i, 132	Compare.
V, i, 174	V, i, 132	See the Vārtika in the Kāśikā.
V, i, 175 } V, i, 176 } V, i, 177 }	V, i, 133	Compare. See the Gaṇa.
V, i, 178	V, i, 134	Compare.
V, i, 179	V, i, 135	Compare Gaṇa.
V, i, 180	V, i, 136	
V, ii, 1	V, ii, 1	Compare.
V, ii, 2	V, ii, 2	Compare.
V, ii, 3	V, ii, 3	Compare.
V, ii, 4	V, ii, 4	Compare.
V, ii, 5	V, ii, 4	See Vārtika 1 and the Gaṇa.
V, ii, 6		
V, ii, 7		
V, ii, 8	V, ii, 5	
V, ii, 9	V, ii, 6	Compare.
V, ii, 10	V, ii, 7	Compare.
V, ii, 11	V, ii, 8	
V, ii, 12 } V, ii, 13 } V, ii, 14 }	V, ii, 9	Bhoja divides.
V, ii, 15	V, ii, 10	
V, ii, 16	V, ii, 11	Compare.
V, ii, 17		
V, ii, 18	V, ii, 15	Compare.
V, ii, 19	V, ii, 16	Compare.
V, ii, 20	V, ii, 17	
V, ii, 21	V, ii, 12	Bhoja combines Vārtika 1.
V, ii, 22	V, ii, 13	Compare.
V, ii, 23	V, ii, 14	Compare. See also Vārtika.
V, ii, 24		
V, ii, 25		
V, ii, 26 } V, ii, 27 }	V, ii, 24	Compare. See Gaṇa.
V, ii, 28	V, ii, 25	
V, ii, 29	V, ii, 26	
V, ii, 30	V, ii, 27	
V, ii, 31	V, ii, 28	Compare.
V, ii, 32	V, ii, 29	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 33		
V, ii, 34		
V, ii, 35		
V, ii, 36		
V, ii, 37		
V, ii, 38		
V, ii, 39		
V, ii, 40		
V, ii, 41		
V, ii, 42		
V, ii, 43		
V, ii, 44	V, ii, 29	See Vārtika 1.
V, ii, 45	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 46	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 47	V, ii, 29	See Vārtika 3.
V, ii, 48	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 49	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 50	V, ii, 29	Compare Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 51	V, ii, 29	Compare Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 52	V, ii, 35	Compare.
V, ii, 53		
V, ii, 54		
V, ii, 55		
V, ii, 56		
V, ii, 57	V, ii, 36	Compare the Gaṇa and the Gaṇa
V, ii, 58		sūtras. Pāṇini's Gaṇa is an ākṛti-
V, ii, 59		gaṇa and Bhoja has additions.
V, ii, 60		
V, ii, 61		
V, ii, 62	V, ii, 37	Compare.
V, ii, 63	V, ii, 38	Compare.
V, ii, 64	V, ii, 38	See Kāśikā.
V, ii, 65	V, ii, 37	See the Vārtika in the Kāśikā.
V, ii, 66	V, ii, 39	Compare.
V, ii, 67	V, ii, 40	
V, ii, 68		
V, ii, 69	V, ii, 41	Compare.
V, ii, 70	V, ii, 42	Compare.
V, ii, 71	V, ii, 43	Compare.
V, ii, 72	V, ii, 44	Compare.
V, ii, 73	V, ii, 47	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 74	V, ii, 45	Compare the Kāśikā.
V, ii, 75	V, ii, 48	
V, ii, 76	V, ii, 56	Compare.
V, ii, 77	V, ii, 57	Compare.
V, ii, 78	V, ii, 58	Compare.
V, ii, 79		
V, ii, 80		
V, ii, 81	V, ii, 55	Compare.
V, ii, 82	V, ii, 52	Compare.
V, ii, 83	V, ii, 53	Compare.
V, ii, 84		
V, ii, 85		
V, ii, 86		
V, ii, 87		
V, ii, 88		
V, ii, 89		
V, ii, 90 } V, ii, 91 }	V, n, 63. 61	Compare. See the Gaṇa.
V, ii, 92		
V, ii, 93	V, n, 65	Compare.
V, ii, 94	V, n, 66	Compare.
V, n, 95	V, n, 67	
V, ii, 96	V, n, 68	
V, n, 97	V, n, 69	Compare.
V, n, 98	V, n, 70	Compare.
V, n, 99 } V, n, 100 }	V, n, 71	Bhoja divides.
V, ii, 101	V, n, 72	Compare.
V, ii, 102	V, n, 73	Compare.
V, ii, 103 } V, ii, 104 }	V, ii, 74	Compare. Bhoja divides.
V, ii, 105	V, ii, 75	
V, ii, 106	V, n, 76	Compare.
V, ii, 107	V, ii, 78	Compare.
V, n, 108	V, n, 79	Compare.
V, ii, 109	V, n, 80	
V, ii, 110	V, n, 81	Compare.
V, ii, 111	V, n, 82	Compare.
V, ii, 112	V, ii, 83	
V, ii, 113	V, ii, 82	See the Vārtika.
V, ii, 114	V, ii, 91	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 115	V, ii, 85	Compare.
V, ii, 116	V, ii, 86	
V, ii, 117	V, ii, 87	Compare.
V, ii, 118 } V, ii, 119 }	V, ii, 88	See the Gaṇa.
V, ii, 120	V, ii, 90	
V, ii, 121	V, ii, 92	
V, ii, 122	V, ii, 84	
V, ii, 123	V, ii, 93	
V, ii, 124	V, ii, 94	
V, ii, 125	V, ii, 95	See Gaṇa.
V, ii, 126		
V, ii, 127	V, ii, 76	Compare.
V, ii, 128 } V, ii, 129 }		
V, ii, 130 } V, ii, 131 }	V, ii, 97	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 132 } V, ii, 133 }		
V, ii, 134	V, ii, 98	Compare.
V, ii, 135	V, ii, 99	Compare.
V, ii, 136 } V, ii, 137 }		
V, ii, 138 } V, ii, 139 }	V, ii, 100	Compare the three Gaṇas in Pāṇini and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 140 } V, ii, 141 }		
V, ii, 142 } V, ii, 143 }		
V, ii, 144 } V, ii, 145 }		
V, ii, 146	V, ii, 101	Compare.
V, ii, 147	V, ii, 102, 103	Compare. Bhoja combines.
V, ii, 148	V, ii, 103	See the Gaṇa under Vārtika 2.
V, ii, 149	V, ii, 104	
V, ii, 150	V, ii, 105	
V, ii, 151	V, ii, 106	Compare.
V, ii, 152	V, ii, 107	Compare.
V, ii, 153	V, ii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 154	V, ii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 155	V, ii, 108	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 156	V, ii, 109	See also Vārtika 1.
V, ii, 157	V, ii, 109	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 158	V, ii, 110	Compare.
V, ii, 159	V, ii, 109	See Vārtika 3.
V, ii, 160	V, ii, 111	Compare.
V, ii, 161	V, ii, 112	Compare.
V, ii, 162	V, ii, 113	
V, ii, 163	V, ii, 114	Compare.
V, ii, 164		
V, ii, 165	V, ii, 116	See Gaṇa.
V, ii, 166		
V, ii, 167		
V, ii, 168		
V, ii, 169		
V, ii, 170		
V, ii, 171		
V, ii, 172		
V, ii, 173		
V, ii, 174	V, ii, 118	
V, ii, 175	V, ii, 119	
V, ii, 176		
V, ii, 177		
V, ii, 178	V, ii, 128	Compare.
V, ii, 179		
V, ii, 180	V, ii, 130	
V, ii, 181 } V, ii, 182 }	V, ii, 131	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 183	V, ii, 135	See Vārtika 1.
V, ii, 184	V, ii, 135	See Vārtika 2.
V, ii, 185	V, ii, 135	See Vārtika 3.
V, ii, 186	V, ii, 135	See Vārtika 4.
V, ii, 187	V, ii, 132	
V, ii, 188	V, ii, 133	
V, ii, 189	V, ii, 134	
V, ii, 190 } V, ii, 191 } V, ii, 192 }	V, ii, 135	See the Gaṇa.
V, ii, 193	V, ii, 136	
V, ii, 194		
V, ii, 195	V, ii, 120	
V, ii, 196		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 197	V, ii, 121	
V, ii, 198	V, ii, 122	See Vārtika 2.
V, ii, 199 } V, ii, 200 }	V, ii, 122	See Vārtika 3.
V, ii, 201	V, ii, 122	See Vārtika 4.
V, ii, 202		
V, ii, 203	V, ii, 126	Compare.
V, ii, 204		
V, ii, 205	V, ii, 124	
V, ii, 206	V, ii, 125	Compare.
V, ii, 207 } V, ii, 208 }	V, ii, 127	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 209		
V, ii, 210	V, ii, 139	Compare.
V, ii, 211 } V, ii, 212 }	V, ii, 138	Compare. Bhoja divides.
V, ii, 213 } V, ii, 214 }	V, ii, 123, 140	Compare both the Sūtras.
V, ii, 215	V, ii, 59	Compare.
V, ii, 216	V, ii, 69	Compare.
V, ii, 217 } V, ii, 218 }	V, ii, 61	See Gaṇa.
V, ii, 219 } V, ii, 220 }	V, ii, 62	See Gaṇa.
V, ii, 221		
V, ii, 222	V, ii, 122	See Vārtika 6.
V, ii, 223	V, ii, 122	See Vārtika 7.
V, ii, 224	V, ii, 122	See Vārtikas 8 and 9.

V, iii, 1	V, iv, 48	Compare.
V, iii, 2	V, iv, 49	Compare.
V, iii, 3	V, iv, 46	
V, iii, 4	V, iv, 47	Compare.
V, iii, 5	V, iv, 44	Compare.
V, iii, 6	V, iv, 45	Compare.
V, iii, 7		
V, iii, 8	V, iv, 44	See the Gaṇa in the Vārtika.
V, iii, 9	V, iii, 2	Compare.
V, iii, 10	V, iii, 2	Compare Vārtika 1.
V, iii, 11	V, iii, 10	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 12	V, iii, 11	
V, iii, 13	V, iii, 13	
V, iii, 14		
V, iii, 15	V, iii, 3	Compare.
V, iii, 16	V, iii, 5	Compare.
V, iii, 17	V, iii, 12	Compare.
V, iii, 18		
V, iii, 19	V, iii, 15	Compare.
V, iii, 20	V, iii, 6	Compare.
V, iii, 21	V, iii, 18	Compare.
V, iii, 22	V, iii, 3	Compare.
V, iii, 23	V, iii, 17	Compare.
V, iii, 24	V, iii, 21	Compare.
V, iii, 25		
V, iii, 26 }		
V, iii, 27 }		
V, iii, 28 }	V, iii, 22	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 29 }		
V, iii, 30 }		
V, iii, 31		
V, iii, 32		
V, iii, 33		
V, iii, 34 }	V, iii, 21	Compare.
V, iii, 35 }		
V, iii, 36	V, iii, 25	Compare.
V, iii, 37	V, iii, 23	Compare.
V, iii, 38	V, iii, 42	Compare.
V, iii, 39	V, iii, 43	
V, iii, 40		
V, iii, 41	V, iii, 41	Compare.
V, iii, 42	V, iii, 46	
V, iii, 43		
V, iii, 44	V, iii, 69	Compare.
V, iii, 45 }		
V, iii, 46 }		
V, iii, 47 }		
V, iii, 48 }	V, iv, 3	Compare the Gāṇa and the Gāṇa
V, iii, 49 }		Sūtras.
V, iii, 50 }		
V, iii, 51 }		
V, iii, 52 }		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 53 } V, iii, 54 } V, iii, 55 }	V, iv, 3	See note above.
V, iii, 56	V, iv, 27	Compare.
V, iii, 57	V, iv, 30	Compare.
V, iii, 58 } V, iii, 59 }	V, iv, 39	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 60	V, iv, 41	Compare.
V, iii, 61	V, iv, 40	Compare.
V, iii, 62	V, iv, 32	See Vārtika 1.
V, iii, 63	V, iv, 32	See Vārtika 2.
V, iii, 64	V, iv, 32	See Vārtika 1.
V, iii, 65	V, iv, 31	See Vārtika 1.
V, iii, 66	V, iv, 29	Compare.
V, iii, 67 } V, iii, 68 }	V, iv, 34	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 69		
V, iii, 70	V, iv, 35	Compare Vārtika.
V, iii, 71	V, iii, 37	
V, iii, 72	V, iii, 35	
V, iii, 73	V, iii, 47	
V, iii, 74	V, iii, 53	
V, iii, 75	V, iii, 54	
V, iii, 76	V, iii, 55	Compare.
V, iii, 77		
V, iii, 78	V, iv, 11	Compare.
V, iii, 79	V, iii, 57	Compare.
V, iii, 80		
V, iii, 81		
V, iii, 82		
V, iii, 83	V, iii, 55	Compare.
V, iii, 84	V, iii, 65	Compare.
V, iii, 85	V, iii, 60	
V, iii, 86	V, iii, 61, 62	Bhoja combines.
V, iii, 87	V, iii, 63	
V, iii, 88	V, iii, 64	Compare.
V, iii, 89	V, iii, 66	
V, iii, 90		
V, iii, 91	V, iii, 67	
V, iii, 92	V, iii, 68	Compare.
V, iii, 93	V, iii, 70	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 94 }	V, iii, 71	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 95 }		
V, iii, 96	V, iii, 72	Compare.
V, iii, 97		
V, iii, 98		
V, iii, 99	V, iii, 73	
V, iii, 100	V, iii, 74	
V, iii, 101	V, iii, 75	
V, iii, 102		
V, iii, 103	V, iii, 76	
V, iii, 104	V, iii, 77	Compare.
V, iii, 105	V, iii, 78	Compare.
V, iii, 106	V, iii, 80	Compare.
V, iii, 107	V, iii, 81	
V, iii, 108	V, iii, 82	Compare.
V, iii, 109	V, iii, 83	Compare.
V, iii, 110	V, iii, 83	See the Kāśikā.
V, iii, 111	V, iii, 83	Compare Vārtika 3.
V, iii, 112	V, iii, 84	
V, iii, 113		
V, iii, 114		
V, iii, 115		
V, iii, 116		
V, iii, 117		
V, iii, 118	V, iii, 85	
V, iii, 119	V, iii, 86	
V, iii, 120	V, iii, 87	
V, iii, 121	V, iii, 88	
V, iii, 122	V, iii, 89	
V, iii, 123	V, iii, 90	Compare.
V, iii, 124	V, iii, 91	Compare.
V, iii, 125	V, iii, 92	Compare.
V, iii, 126	V, iii, 93	Compare.
V, iii, 127	V, iii, 93	See Vārtika.
V, iii, 128 }	V, iii, 96, 97	Bhoja distributes in a different manner.
V, iii, 129 }		
V, iii, 130	V, iii, 98	
V, iii, 131	V, iii, 99	Compare.
V, iii, 132 }		
V, iii, 133 }	V, iii, 100	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iii, 134 }		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 135	V, iii, 101	Compare.
V, iii, 136	V, iii, 102	Compare the Gaṇa.
V, iii, 137	V, iii, 103	Compare.
V, iii, 138	V, iii, 104	Compare.
V, iii, 139	V, iii, 105	Compare.
V, iii, 140	V, iii, 106	Compare.
V, iii, 141 } V, iii, 142 }	V, iii, 107	See the Gaṇa.
V, iii, 143		
V, iii, 144	V, iii, 108	See the Gaṇa.
V, iii, 145	V, iii, 109	Compare.
V, iii, 146	V, iii, 110	Compare.
V, iii, 147	V, iii, 112	Compare.
V, iii, 148	V, iii, 113	Compare.
V, iii, 149	V, iii, 114	Compare.
V, iii, 150	V, iii, 115	
V, iii, 151 } V, iii, 152 }	V, iii, 116	See the Gaṇa.
V, iii, 153 } V, iii, 154 }	V, iii, 117	See the various Gaṇas.
V, iii, 155		
V, iii, 156	V, iii, 118	Compare.
V, iv, 1	V, iv, 42	
V, iv, 2	V, iv, 43	
V, iv, 3	V, iv, 1	Compare.
V, iv, 4	V, iv, 2	Compare.
V, iv, 5	V, iv, 17	Compare.
V, iv, 6	V, iv, 20	Compare.
V, iv, 7	V, iv, 18	
V, iv, 8	V, iv, 19	
V, iv, 9	V, iv, 21	Compare.
V, iv, 10		
V, iv, 11	V, iv, 22	
V, iv, 12	V, iv, 23	
V, iv, 13	IV, ii, 7	See Bhāṣya.
V, iv, 14 } V, iv, 15 } V, iv, 16 } V, iv, 17 }	V, iv, 29	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 18		
V, iv, 19		
V, iv, 20		
V, iv, 21		
V, iv, 22		
V, iv, 23	V, iv, 29	See note above.
V, iv, 24		
V, iv, 25		
V, iv, 26		
V, iv, 27		
V, iv, 28	V, iv, 30	
V, iv, 29	V, iv, 32	
V, iv, 30	V, iv, 31	Compare.
V, iv, 31	V, iv, 33	Compare.
V, iv, 32		
V, iv, 33		
V, iv, 34		
V, iv, 35		
V, iv, 36		
V, iv, 37	V, iv, 31	See the Gaṇa.
V, iv, 38	V, iv, 34	See the Vārtika in Kāśikā.
V, iv, 39	V, iv, 35	Compare.
V, iv, 40	V, iv, 36	
V, iv, 41	V, iv, 37	
V, iv, 42		
V, iv, 43		
V, iv, 44		
V, iv, 45	V, iv, 38	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 46		
V, iv, 47		
V, iv, 48	V, iv, 39	
V, iv, 49	V, iv, 40	
V, iv, 50		
V, iv, 51	IV, iii, 108	Compare Vārtika 3.
V, iv, 52	IV, iii, 108	Compare Vārtika 4.
V, iv, 53	V, iv, 36	See Vārtika 2.
V, iv, 54		
V, iv, 55		
V, iv, 56	V, iv, 36	See Vārtika 7. Bhoja divides.
V, iv, 57		
V, iv, 58		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 59	V, iv, 27	
V, iv, 60	V, iv, 24	Compare.
V, iv, 61	V, iv, 25	
V, iv, 62	V, iv, 26	
V, iv, 63		
V, iv, 64	V, iv, 50	Compare.
V, iv, 65	V, iv, 51	Compare.
V, iv, 66	V, iv, 52, 53	Compare both.
V, iv, 67	V, iv, 54	Compare.
V, iv, 68	V, iv, 55	
V, iv, 69	V, iv, 56	Compare.
V, iv, 70	V, iv, 57	Compare.
V, iv, 71	V, iv, 58	
V, iv, 72	V, iv, 59	Compare.
V, iv, 73	V, iv, 60	Compare.
V, iv, 74	V, iv, 61	Compare.
V, iv, 75	V, iv, 62	
V, iv, 76	V, iv, 63	Compare.
V, iv, 77	V, iv, 64	Compare.
V, iv, 78	V, iv, 65	
V, iv, 79	V, iv, 66	
V, iv, 80	V, iv, 67	Bhoja combines Vārtika.
V, iv, 81	V, iv, 68	Compare.
V, iv, 82	V, iv, 70	Compare.
V, iv, 83	V, iv, 69	Compare Vārtika also.
V, iv, 84	V, iv, 71	Compare.
V, iv, 85	V, iv, 72	Compare.
V, iv, 86 }		
V, iv, 87 }	V, iv, 74	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 88 }		
V, iv, 89	V, iv, 74	See Kāśikā.
V, iv, 90	V, iv, 75	Compare.
V, iv, 91	V, iv, 76	Compare.
V, iv, 92	V, iv, 77	Compare.
V, iv, 93	V, iv, 78	Compare.
V, iv, 94	V, iv, 79	Compare.
V, iv, 95 }		
V, iv, 96 }	V, iv, 80	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 97	V, iv, 81	Compare.
V, iv, 98	V, iv, 82	
V, iv, 99	V, iv, 83	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 100	V, iv, 84	
V, iv, 101	V, iv, 85	
V, iv, 102		
V, iv, 103		
V, iv, 104	V, iv, 86	Compare.
V, iv, 105	V, iv, 87	Compare.
V, iv, 106	V, iv, 91	Compare.
V, iv, 107		
V, iv, 108	V, iv, 92	
V, iv, 109	V, iv, 93	Compare.
V, iv, 110	V, iv, 94	Compare.
V, iv, 111	V, iv, 95	Compare.
V, iv, 112	V, iv, 96	
V, iv, 113	V, iv, 97	Compare.
V, iv, 114	V, iv, 98	Compare.
V, iv, 115	V, iv, 99	
V, iv, 116	V, iv, 100	
V, iv, 117	V, iv, 101	Compare.
V, iv, 118	V, iv, 102	
V, iv, 119 } V, iv, 120 }	V, iv, 104, 105	Bhoja divides in a different manner.
V, iv, 121	V, iv, 106	
V, iv, 122 } V, iv, 123 } V, iv, 124 }	V, iv, 107	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 125	V, iv, 108	Compare.
V, iv, 126	V, iv, 109	Compare.
V, iv, 127	V, iv, 110	Compare.
V, iv, 128	V, iv, 111	
V, iv, 129		
V, iv, 130 } V, iv, 131 }	V, iv, 113	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 132	V, iv, 114	
V, iv, 133	V, iv, 115	Compare.
V, iv, 134 } V, iv, 135 }	V, iv, 116	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 136	V, iv, 117	Compare.
V, iv, 137	V, iv, 116	See Vārtika 2.
V, iv, 138		
V, iv, 139		
V, iv, 140	V, iv, 120	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 141	V, iv, 121	Compare.
V, iv, 142	V, iv, 121	See Kāśikā.
V, iv, 143 } V, iv, 144 }	V, iv, 122	Compare both.
V, iv, 145	V, iv, 118	Compare.
V, iv, 146	V, iv, 119	
V, iv, 147 } V, iv, 148 }	V, iv, 119	See Vārtika in Kāśikā.
V, iv, 149	V, iv, 124	
V, iv, 150	V, iv, 125	Compare.
V, iv, 151	V, iv, 126	
V, iv, 152	V, iv, 127	
V, iv, 153 } V, iv, 154 } V, iv, 155 } V, iv, 156 } V, iv, 157 }	V, iv, 128	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 158		
V, iv, 159	V, iv, 129	
V, iv, 160	V, iv, 130	Compare.
V, iv, 161	V, iv, 132	Compare.
V, iv, 162	V, iv, 133	
V, iv, 163	V, iv, 137	Compare.
V, iv, 164	V, iv, 138	See the Gaṇa.
V, iv, 165 } V, iv, 166 }	V, iv, 139	See the Gaṇa.
V, iv, 167	V, iv, 140	Compare.
V, iv, 168	V, iv, 141	
V, iv, 169		
V, iv, 170	V, iv, 143	
V, iv, 171	V, iv, 144, 145	Bhoja combines.
V, iv, 172	V, iv, 146	Compare.
V, iv, 173	V, iv, 147	
V, iv, 174	V, iv, 148	Compare.
V, iv, 175	V, iv, 149	Compare.
V, iv, 176	V, iv, 150	
V, iv, 177 } V, iv, 178 } V, iv, 179 }	V, iv, 151	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 180	V, iv, 152	
V, iv, 181	V, iv, 153	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 182	V, iv, 154	Compare.
V, iv, 183 }	V, iv, 155	Compare.
V, iv, 184 }	V, iv, 156	Compare.
V, iv, 185	V, iv, 157	Compare.
V, iv, 186	V, iv, 159	Compare.
V, iv, 187	V, iv, 160	Compare.
V, iv, 188		
V, iv, 189		
VI, i, 1	VI, i, 1, 9.	Bhoja combines.
VI, i, 2	VI, i, 10, 11	Bhoja combines.
VI, i, 3	VI, i, 8	Compare.
VI, i, 4	VI, i, 2	Compare.
VI, i, 5	VI, i, 3	
VI, i, 6	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 7	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 8	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 9	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 10	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 11	VI, i, 12	
VI, i, 12	VI, i, 12	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 13		
VI, i, 14	VI, i, 12	See Vārtika 6
VI, i, 15	VI, i, 12	See Vārtika 7.
VI, i, 16	VI, i, 12	See Vārtika 8.
VI, i, 17	VI, i, 13	Compare
VI, i, 18	VI, i, 14	
VI, i, 19	VI, i, 14	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 20	VI, i, 15	Compare.
VI, i, 21 }		
VI, i, 22 }		
VI, i, 23 }	VI, i, 16	Compare. Bhoja divides.
VI, i, 24 }		Kāśikā.
VI, i, 25 }		Compare also VI, i, 20.
VI, i, 26 }		
VI, i, 27	VI, i, 18	See Kāśikā.
VI, i, 28	VI, i, 17	Compare.
VI, i, 29		
VI, i, 30	VI, i, 18	
VI, i, 31	VI, i, 19	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 32	VI, i, 21	
VI, i, 33	VI, i, 23	Compare.
VI, i, 34	VI, i, 24	Compare.
VI, i, 35	VI, i, 25	Compare.
VI, i, 36	VI, i, 26	Compare.
VI, i, 37	VI, i, 22	Compare.
VI, i, 38	VI, i, 27	Compare.
VI, i, 39		
VI, i, 40	VI, i, 28	See also Kāśikā.
VI, i, 41	VI, i, 28	See Vārtika I.
VI, i, 42	VI, i, 29	Compare.
VI, i, 43	VI, i, 30	Compare.
VI, i, 44	VI, i, 31	Compare.
VI, i, 45	VI, i, 32, 33	Compare.
VI, i, 46		
VI, i, 47	VI, i, 38	
VI, i, 48	VI, i, 40	
VI, i, 49		
VI, i, 50	VI, i, 41, 42	Compare.
VI, i, 51	VI, i, 43	Compare.
VI, i, 52	VI, i, 44	Compare.
VI, i, 53	VI, i, 45	Compare.
VI, i, 54	VI, i, 46	Compare.
VI, i, 55	VI, i, 47	Compare.
VI, i, 56	VI, i, 50	Compare. Bhoja divides
VI, i, 57		
VI, i, 58		
VI, i, 59	VI, i, 51	Compare.
VI, i, 60		
VI, i, 61	VI, i, 53	
VI, i, 62	VI, i, 54	
VI, i, 63	VI, i, 55	Compare.
VI, i, 64	VI, i, 56	Compare.
VI, i, 65	VI, i, 57	Compare.
VI, i, 66		
VI, i, 67	VI, i, 48	Compare.
VI, i, 68	VI, i, 49	
VI, i, 69	VI, i, 64	Compare.
VI, i, 70	VI, i, 64	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 71	VI, i, 65	
VI, i, 72	VI, i, 65*	See Kāśikā.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 73	VI, i, 66	Compare.
VI, i, 74	VI, i, 67	Compare.
VI, i, 75 } VI, i, 76 } VI, i, 77 }	VI, i, 68	Compare. Bhoja divides.
VI, i, 78	VI, i, 69	Compare.
VI, i, 79	VI, i, 71	
VI, i, 80	VI, i, 72, 73	Compare. Bhoja combines.
VI, i, 81	VI, i, 74	Compare.
VI, i, 82	VI, i, 75	Compare.
VI, i, 83	VI, i, 76	Compare.
VI, i, 84	VI, i, 77	
VI, i, 85	VI, i, 78	
VI, i, 86	VI, i, 79	Compare.
VI, i, 87	VI, i, 80	
VI, i, 88	VI, i, 79	See Kāśikā.
VI, i, 89	VI, i, 81	Compare.
VI, i, 90	VI, i, 82	Compare.
VI, i, 91	VI, i, 84	
VI, i, 92	VI, i, 85	
VI, i, 93		
VI, i, 94	VI, i, 86	
VI, i, 95	VI, i, 87	
VI, i, 96 } VI, i, 97 } VI, i, 98 }	VI, i, 88, 89	Compare both.
VI, i, 99 } VI, i, 100 }	VI, i, 89	Compare.
VI, i, 101	VI, i, 89	See Vārtika 3.
VI, i, 102	VI, i, 89	See Vārtika 5.
VI, i, 103	VI, i, 89	See Vārtika 4.
VI, i, 104	VI, i, 89	See Vārtika 6.
VI, i, 105	VI, i, 89	See Vārtika 7.
VI, i, 106	VI, i, 91	
VI, i, 107	VI, i, 92	Compare.
VI, i, 108	VI, i, 94	
VI, i, 109	VI, i, 94	See Vārtika 3.
VI, i, 110	VI, i, 94	See Vārtika 5.
VI, i, 111		
VI, i, 112	VI, i, 94	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, i, 113	VI, i, 95	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 114	VI, i, 96	Compare.
VI, i, 115	VI, i, 97	
VI, i, 116	VI, i, 98	Compare. See also Vārtika.
VI, i, 117	VI, i, 99	Compare.
VI, i, 118		
VI, i, 119	VI, i, 100	Compare.
VI, i, 120	VI, i, 93	Compare.
VI, i, 121	VI, i, 101	
VI, i, 122 } VI, i, 123 }	VI, i, 101	See Vārtika.
VI, i, 124 } VI, i, 125 }	VI, i, 103	Compare.
VI, i, 126	VI, i, 105	Compare.
VI, i, 127		
VI, i, 128	VI, i, 107	Compare.
VI, i, 129	VI, i, 108	Compare.
VI, i, 130	VI, i, 109	Compare.
VI, i, 131	VI, i, 110	Compare.
VI, i, 132	VI, i, 111	
VI, i, 133	VI, i, 112	
VI, i, 134	VI, i, 113, 114	Compare.
VI, i, 135	VI, i, 122	Compare.
VI, i, 136	VI, i, 123	Compare.
VI, i, 137	VI, i, 124	See the reading in the Kāśikā.
VI, i, 138		
VI, i, 139	VI, i, 125	Compare.
VI, i, 140 } VI, i, 141 }	VI, i, 126	Compare both.
VI, i, 142	VI, i, 126	See Kāśikā.
VI, i, 143	VI, i, 127	Compare.
VI, i, 144	VI, i, 128	Compare.
VI, i, 145	VI, i, 134	Compare.
VI, i, 146	VI, i, 132	Compare.
VI, i, 147	VI, i, 131	Compare.
VI, i, 148	VI, i, 135, 137	Compare both.
VI, i, 149	VI, i, 137, 139	Compare both.
VI, i, 150	VI, i, 140	Compare.
VI, i, 151	VI, i, 141	
VI, i, 152	VI, i, 142	Compare. See also Vārtika.
VI, i, 153	VI, i, 144	
VI, i, 154	VI, i, 157	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 155	VI, i, 156	Compare.
VI, i, 156 }		
VI, i, 157 }	VI, i, 157	See the Gaṇa.
VI, i, 158 }		
VI, i, 159 }		
VI, i, 160	VI, i, 145	
VI, i, 161	VI, i, 146	
VI, i, 162	VI, i, 147	Compare.
VI, i, 163	VI, i, 148	Compare.
VI, i, 164	VI, i, 149	Compare.
VI, i, 165	VI, i, 154	
VI, i, 166	VI, i, 153	
VI, i, 167	VI, i, 155	
VI, i, 168	VI, i, 143	Compare.
VI, i, 169		
VI, i, 170	VI, i, 150	Compare.
VI, i, 171	VI, i, 152	Compare.
VI, i, 172 }		
VI, i, 173 }	VI, i, 157	See the Vārtikas in the Kāśikā.
VI, i, 174 }		
VI, i, 175		
VI, ii, 1	VI, iii, 1	
VI, ii, 2	VI, iii, 2	Compare. See also Gaṇa.
VI, ii, 3	VI, iii, 2	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 4		
VI, ii, 5	VI, iii, 3	Compare also Kāśikā.
VI, ii, 6	VI, iii, 4	
VI, ii, 7	VI, iii, 5	
VI, ii, 8	VI, iii, 3	See Vārtika 2.
VI, ii, 9	VI, iii, 6	Compare.
VI, ii, 10	VI, iii, 7, 8	Bhoja combines.
VI, ii, 11	VI, iii, 14	Compare.
VI, ii, 12	VI, iii, 9	Compare.
VI, ii, 13	VI, iii, 10	Compare.
VI, ii, 14	VI, iii, 11	Bhoja combines Vārtika also.
VI, ii, 15	VI, iii, 12	
VI, ii, 16		
VI, ii, 17 }	VI, iii, 15, 16	The two Sūtras are differently
VI, ii, 18 }		grouped in two Sūtras.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 19	VI, iii, 13	Compare.
VI, ii, 20	VI, iii, 17	
VI, ii, 21	VI, iii, 18	
VI, ii, 22	VI, iii, 19, 20	Compare both.
VI, ii, 23	VI, iii, 21	
VI, ii, 24	VI, iii, 22	Compare.
VI, ii, 25	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 26	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 27	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 28	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 29	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 30	VI, iii, 23	Compare.
VI, ii, 31	VI, iii, 24	Compare.
VI, ii, 32	VI, iii, 25	
VI, ii, 33	VI, iii, 25	See Kāśikā.
VI, ii, 34	VI, iii, 25	See Kāśikā.
VI, ii, 35	VI, iii, 26	See the Kāśikā and the Vārtika therein.
VI, ii, 36	VI, iii, 27	Compare.
VI, ii, 37	VI, iii, 28	See also Vārtika.
VI, ii, 38	VI, iii, 29	
VI, ii, 39	VI, iii, 30	Compare.
VI, ii, 40	VI, iii, 31	
VI, ii, 41	VI, iii, 34	Compare.
VI, ii, 42	VI, iii, 35	See also Vārtika.
VI, ii, 43		
VI, ii, 44		
VI, ii, 45	VI, iii, 35	See also Vārtika.
VI, ii, 46	VI, iii, 34	See also Vārtika.
VI, ii, 47	VI, iii, 31	See Gaṇa.
VI, ii, 48	VI, iii, 37, 38	Bhoja combines.
VI, ii, 49	VI, iii, 39	Compare.
VI, ii, 50	VI, iii, 40	Compare.
VI, ii, 51	VI, iii, 41	Compare.
VI, ii, 52	VI, iii, 42	
VI, ii, 53		
VI, ii, 54		
VI, ii, 55	VI, iii, 42	See Vārtika 2.
VI, ii, 56 } VI, ii, 57 }	VI, iii, 43	Compare.
VI, ii, 58	VI, iii, 45	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 59		
VI, ii, 60	VI, iii, 46	Compare Kāśikā.
VI, ii, 61 } VI, ii, 62 }	VI, iii, 46	See Vārtika 1.
VI, ii, 63		
VI, ii, 64		
VI, ii, 65	VI, iii, 46	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 66	VI, iii, 46	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 67	VI, iii, 46	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 68	VI, iii, 47	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 69	VI, iii, 49	Compare.
VI, ii, 70	VI, iii, 48	Compare.
VI, ii, 71	VI, iii, 50	Compare.
VI, ii, 72	VI, iii, 51	Compare. See also Kāśikā.
VI, ii, 73		
VI, ii, 74	VI, iii, 52, 54	Compare both.
VI, ii, 75	VI, iii, 53	Compare.
VI, ii, 76	VI, iii, 55	Compare.
VI, ii, 77	VI, iii, 56	Bhoja combines the Vārtika.
VI, ii, 78		
VI, ii, 79		
VI, ii, 80		
VI, ii, 81		
VI, ii, 82	VI, iii, 57	
VI, ii, 83	VI, iii, 58	See Vārtika.
VI, ii, 84	VI, iii, 58	Compare.
VI, ii, 85	VI, iii, 59	Compare.
VI, ii, 86	VI, iii, 60	Compare.
VI, ii, 87	VI, iii, 61	Compare.
VI, ii, 88	VI, iii, 61	See the Kāśikā and the Vārtika therein.
VI, ii, 89	VI, iii, 63	Compare.
VI, ii, 90	VI, iii, 64	
VI, ii, 91	VI, iii, 65	
VI, ii, 92	VI, iii, 66	
VI, ii, 93	VI, iii, 67	Compare.
VI, ii, 94	VI, iii, 70	Compare.
VI, ii, 95	VI, iii, 70	See Vārtika 4.
VI, ii, 96	VI, iii, 70	See Vārtika 5.
VI, ii, 97	VI, iii, 70	See Vārtika 6.
VI, ii, 98	VI, iii, 70	See Vārtika 7.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 99	VI, iii, 70	See Vārtika 8.
VI, ii, 100		
VI, ii, 101	VI, iii, 71	Compare.
VI, ii, 102	VI, iii, 72	Compare. See Kāśikā.
VI, ii, 103	VI, iii, 70	See Vārtika 3.
VI, ii, 104	VI, iii, 70	See Vārtika 9.
VI, ii, 105		
VI, ii, 106		
VI, ii, 107		
VI, ii, 108		
VI, ii, 109	VI, iii, 73	Compare.
VI, ii, 110	VI, iii, 73	See Vārtika.
VI, ii, 111	VI, iii, 74	
VI, ii, 112	VI, iii, 75	Compare.
VI, ii, 113	VI, iii, 76	Compare.
VI, ii, 114	VI, iii, 77	Compare.
VI, ii, 115 } VI, ii, 116 }	VI, iii, 78	Compare. Bhoja divides
VI, ii, 117	VI, iii, 79, 80	Compare both.
VI, ii, 118	VI, iii, 81	
VI, ii, 119	VI, iii, 79	Compare.
VI, ii, 120	VI, iii, 83	Compare.
VI, ii, 121	VI, iii, 84, 85	Compare both.
VI, ii, 122	VI, iii, 86	
VI, ii, 123	VI, iii, 87	
VI, ii, 124	VI, iii, 88	Compare.
VI, ii, 125		
VI, ii, 126	VI, iii, 89	Compare.
VI, ii, 127	VI, iii, 90	Compare.
VI, ii, 128	VI, iii, 91	
VI, ii, 129	VI, iii, 92	Compare.
VI, ii, 130	VI, iii, 93	Compare.
VI, ii, 131	VI, iii, 95	
VI, ii, 132	VI, iii, 94	Compare.
VI, ii, 133	VI, iii, 97	Compare.
VI, ii, 134	VI, iii, 98	
VI, ii, 135	VI, iii, 109	See the Gaṇa.
VI, ii, 136 } VI, ii, 137 }	VI, iii, 99	Bhoja divides.
VI, ii, 138	VI, iii, 100	Compare.
VI, ii, 139	VI, iii, 101	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 140	VI, iii, 102	Compare.
VI, ii, 141	VI, iii, 103	Compare.
VI, ii, 142	VI, iii, 104	
VI, ii, 143	VI, iii, 105	
VI, ii, 144	VI, iii, 106	Compare.
VI, ii, 145	VI, iii, 107	
VI, ii, 146		
VI, ii, 147	VI, iii, 109	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
VI, ii, 148		
VI, ii, 149		
VI, ii, 150		
VI, ii, 151		
VI, ii, 152		
VI, ii, 153		
VI, ii, 154		
VI, ii, 155		
VI, ii, 156		
VI, ii, 157		
VI, ii, 158		
VI, ii, 159		
VI, ii, 160		
VI, ii, 161		
VI, ii, 162	VI, iii, 128	Compare.
VI, ii, 163	VI, iii, 129	
VI, ii, 164	VI, iii, 130	Compare.
VI, ii, 165	VI, iii, 117	See the Gaṇa.
VI, ii, 166		
VI, ii, 167	VI, iii, 119	See the Gaṇa.
VI, ii, 168	VI, iii, 118	Compare.
VI, ii, 169	VI, iii, 127	
VI, ii, 170	VI, iii, 111	Compare.
VI, ii, 171	VI, iii, 112	
VI, ii, 172	VI, iii, 115	Compare.
VI, ii, 173	VI, iii, 116	
VI, ii, 174	VI, iii, 122	Compare.
VI, ii, 175	VI, iii, 123	
VI, ii, 176	VI, iii, 124	
VI, ii, 177	VI, iii, 121	See also Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 178	VI, iii, 137	
VI, ii, 179	VI, iii, 138	
VI, ii, 180	VI, iii, 139	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 1		
VI, iii, 2	VI, iv, 2	Compare.
VI, iii, 3	VI, iv, 3, 4	Compare.
VI, iii, 4	VI, iv, 7	
VI, iii, 5	VI, iv, 8	Compare.
VI, iii, 6	VI, iv, 10	Compare.
VI, iii, 7	VI, iv, 11	Compare.
VI, iii, 8	VI, iv, 13, 14	Compare both.
VI, iii, 9	VI, iv, 12	Compare.
VI, iii, 10	VI, iv, 16	Compare.
VI, iii, 11	VI, iv, 16	See Vārtika 1.
VI, iii, 12	VI, iv, 17	Compare.
VI, iii, 13	VI, iv, 18	Compare.
VI, iii, 14 } VI, iii, 15 }	VI, iv, 19	Compare for both.
VI, iii, 16	VI, iv, 20	Compare.
VI, iii, 17	VI, iv, 21	
VI, iii, 18	VI, iv, 22	Compare.
VI, iii, 19	VI, iv, 23	Compare.
VI, iii, 20	VI, iv, 24	Compare.
VI, iii, 21		
VI, iii, 22		
VI, iii, 23		
VI, iii, 24	VI, iv, 25	Compare.
VI, iii, 25	VI, iv, 26	Compare.
VI, iii, 26	VI, iv, 24	See Vārtika.
VI, iii, 27		
VI, iii, 28	VI, iv, 24	See Vārtika 3.
VI, iii, 29	VI, iv, 27	Compare.
VI, iii, 30	VI, iv, 28	
VI, iii, 31	VI, iv, 29	
VI, iii, 32	VI, iv, 24	Compare Vārtika 1.
VI, iii, 33		
VI, iii, 34		
VI, iii, 35 } VI, iii, 36 }	VI, iv, 37	Compare for both.
VI, iii, 37 } VI, iii, 38 }	VI, iv, 42	
VI, iii, 39	VI, iv, 43	Compare.
VI, iii, 40	VI, iv, 44	
VI, iii, 41	VI, iv, 45	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS *
VI, iii, 42	VI, iv, 40	Compare.
VI, iii, 43		
VI, iii, 44		
VI, iii, 45		
VI, iii, 46		
VI, iii, 47 } VI, iii, 48 }	VI, iv, 40	Bhoja combines Vārtika too. Compare both.
VI, iii, 49	VI, iv, 30	
VI, iii, 50	VI, iv, 39	Compare.
VI, iii, 51	VI, iv, 31	Compare.
VI, iii, 52	VI, iv, 31	See Kāśikā.
VI, iii, 53		
VI, iii, 54	VI, iv, 32	Compare.
VI, iii, 55	VI, iv, 33	
VI, iii, 56	VI, iv, 34	Compare. See also Kāśikā.
VI, iii, 57	VI, iv, 34	
VI, iii, 58		
VI, iii, 59	VI, iv, 35	
VI, iii, 60	VI, iv, 36	Compare.
VI, iii, 61	VI, iv, 46	
VI, iii, 62	VI, iv, 47	Compare.
VI, iii, 63	VI, iv, 48	Compare.
VI, iii, 64		
VI, iii, 65	VI, iv, 49	
VI, iii, 66	VI, iv, 50	Compare.
VI, iii, 67	VI, iv, 51	
VI, iii, 68	VI, iv, 52	
VI, iii, 69	VI, iv, 55	Compare.
VI, iii, 70	VI, iv, 56	Compare.
VI, iii, 71	VI, iv, 57	Compare.
VI, iii, 72	VI, iv, 59	Compare.
VI, iii, 73	VI, iv, 62	Compare.
VI, iii, 74	VI, iv, 63	Compare.
VI, iii, 75	VI, iv, 64	Compare.
VI, iii, 76	VI, iv, 65	
VI, iii, 77	VI, iv, 66	Compare.
VI, iii, 78	VI, iv, 67	Compare.
VI, iii, 79	VI, iv, 68	Compare. See also Kāśikā.
VI, iii, 80	VI, iv, 69	
VI, iii, 81	VI, iv, 70	Compare.
VI, iii, 82	VI, iv, 71	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 83	VI, iv, 77	Compare.
VI, iii, 84	VI, iv, 78	
VI, iii, 85	VI, iv, 79	
VI, iii, 86	VI, iv, 80	
VI, iii, 87	VI, iv, 81	
VI, iii, 88	VI, iv, 82	Compare.
VI, iii, 89	VI, iv, 83	Compare. See Kāśikā.
VI, iii, 90	VI, iv, 84	See also Vārtika.
VI, iii, 91	VI, iv, 87	Compare.
VI, iii, 92	VI, iv, 88	
VI, iii, 93	VI, iv, 89	See also Vārtika.
VI, iii, 94	VI, iv, 90	Compare.
VI, iii, 95	VI, iv, 91	Compare.
VI, iii, 96 } VI, iii, 97 }	VI, iv, 98	Compare. Bhoja divides.
VI, iii, 98	VI, iv, 101	Compare.
VI, iii, 99	VI, iv, 105	Compare.
VI, iii, 100	VI, iv, 106	Compare.
VI, iii, 101	VI, iv, 107	
VI, iii, 102	VI, iv, 108, 109	Bhoja combines.
VI, iii, 103	VI, iv, 110	Compare.
VI, iii, 104 } VI, iii, 105 }	VI, iv, 111, 112	The two Sūtras are differently distributed.
VI, iii, 106	VI, iv, 113	Compare.
VI, iii, 107	VI, iv, 114	Compare.
VI, iii, 108	VI, iv, 115	Compare.
VI, iii, 109	VI, iv, 116	Compare.
VI, iii, 110	VI, iv, 117	Compare.
VI, iii, 111	VI, iv, 118	Compare.
VI, iii, 112		
VI, iii, 113		
VI, iii, 114		
VI, iii, 115		
VI, iii, 116	VI, iv, 120	Compare.
VI, iii, 117	VI, iv, 121	
VI, iii, 118	VI, iv, 122	Compare.
VI, iii, 119	VI, iv, 123	
VI, iii, 120	VI, iv, 124	
VI, iii, 121	VI, iv, 125	Compare. See also Gaṇa.
VI, iii, 122	VI, iv, 120	Compare. See Vārtika in Kāśikā.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 123 } VI, iii, 124 }	VI, iv, 120	See Vārtikas in Kāśikā.
VI, iii, 125	VI, iv, 126	
VI, iii, 126	VI, iv, 127	
VI, iii, 127	VI, iv, 128	Compare.
VI, iii, 128		
VI, iii, 129	VI, iv, 130	Compare.
VI, iii, 130	VI, iv, 131	
VI, iii, 131	VI, iv, 133	
VI, iii, 132	VI, iv, 134	
VI, iii, 133	VI, iv, 135	
VI, iii, 134	VI, iv, 136	Compare.
VI, iii, 135	VI, iv, 137	Compare.
VI, iii, 136	VI, iv, 138	Compare.
VI, iii, 137	VI, iv, 139	Compare.
VI, iii, 138	VI, iv, 140	See Kāśikā.
VI, iii, 139	VI, iv, 142	Compare.
VI, iii, 140	VI, iv, 143	Compare.
VI, iii, 141	VI, iv, 144	
VI, iii, 142	VI, iv, 144	See Vārtika 1.
VI, iii, 143	VI, iv, 144	See Vārtika 3.
VI, iii, 144	VI, iv, 144	See Vārtika 2.
VI, iii, 145	VI, iv, 144	See Vārtika 4.
VI, iii, 146	VI, iv, 144	See Vārtika 5.
VI, iii, 147 } VI, iii, 148 }	VI, iv, 145	Compare for both.
VI, iii, 149		
VI, iii, 150		
VI, iii, 151	VI, iv, 149	See Vārtikas 8 and 9.
VI, iii, 152	VI, iv, 149	See Vārtika in Kāśikā.
VI, iii, 153	VI, iv, 146	See Kāśikā.
VI, iii, 154	VI, iv, 147	Compare.
VI, iii, 155	VI, iv, 149	Compare.
VI, iii, 156 } VI, iii, 157 }	VI, iv, 149	See Vārtikas in Kāśikā.
VI, iii, 158	VI, iv, 150	
VI, iii, 159	VI, iv, 149	See Vārtika 6.
VI, iii, 160	VI, iv, 149	See Vārtika 7.
VI, iii, 161	VI, iv, 151	Compare.
VI, iii, 162	VI, iv, 152	Compare.
VI, iii, 163	VI, iv, 153	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 164	VI, iv, 154, 155	Bhoja combines.
VI, iii, 165	VI, iv, 156	Compare.
VI, iii, 166	VI, iv, 158	Compare.
VI, iii, 167	VI, iv, 159	Compare.
VI, iii, 168	VI, iv, 160	
VI, iii, 169	VI, iv, 157	Compare.
VI, iii, 170	VI, iv, 161	See the Gaṇa.
VI, iii, 171	VI, iv, 163	Compare.
VI, iii, 172	VI, iv, 163	See Vārtika 3.
VI, iii, 173	VI, iv, 169	Compare.
VI, iii, 174	VI, iv, 168	Compare.
VI, iii, 175	VI, iv, 164	Compare.
VI, iii, 176	VI, iv, 164, 170	Compare both.
VI, iii, 177	VI, iv, 170	See also Vārtika.
VI, iii, 178	VI, iv, 171	
VI, iii, 179	VI, iv, 173	Compare.
VI, iii, 180	VI, iv, 166	Compare.
VI, iii, 181	VI, iv, 165	Compare.
VI, iii, 182	VI, iv, 173	Compare.
VI, iii, 183	VI, iv, 174	Compare.
VI, iv, 1	VII, i, 1	Compare.
VI, iv, 2	VII, i, 2	
VI, iv, 3	VII, iii, 50	Compare.
VI, iv, 4	VII, iii, 51	Compare.
VI, iv, 5		
VI, iv, 6		
VI, iv, 7	VII, i, 100	
VI, iv, 8	VII, i, 101	
VI, iv, 9	VII, i, 102	
VI, iv, 10	VII, i, 58	
VI, iv, 11	VII, i, 59	See the Gaṇa.
VI, iv, 12 } VI, iv, 13 }	VII, i, 60	Compare for both. See Kāśikā.
VI, iv, 14	VII, i, 61	
VI, iv, 15	VII, i, 62	Compare.
VI, iv, 16	VII, i, 63	
VI, iv, 17	VII, i, 64	
VI, iv, 18	VII, i, 65	
VI, iv, 19	VII, i, 66	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 20	VII, i, 67	
VI, iv, 21	VII, i, 68	
VI, iv, 22	VII, i, 69	Bhoja combines Vārtika.
VI, iv, 23 }	VII, i, 70	Compare both. See Kāśikā also.
VI, iv, 24 }		
VI, iv, 25	VII, i, 71	
VI, iv, 26	VII, i, 72	Compare.
VI, iv, 27	VII, i, 72	See Vārtika 4. See also Kāśikā.
VI, iv, 28	VII, i, 73	Compare.
VI, iv, 29	VII, i, 74	Compare.
VI, iv, 30	VII, i, 75	Compare.
VI, iv, 31	VII, i, 78	
VI, iv, 32	VII, i, 79	Compare.
VI, iv, 33	VII, i, 80	Compare.
VI, iv, 34	VII, i, 81	
VI, iv, 35	VII, i, 82	
VI, iv, 36	VII, i, 84	
VI, iv, 37	VII, i, 85	
VI, iv, 38	VII, i, 86	Compare.
VI, iv, 39	VII, i, 87	
VI, iv, 40	VII, i, 88	Compare.
VI, iv, 41	VII, i, 89	
VI, iv, 42	VII, i, 90	Compare.
VI, iv, 43		
VI, iv, 44	VII, i, 93, 94	Compare both.
VI, iv, 45	VII, i, 92	Compare.
VI, iv, 46	VII, i, 94	Compare. See also Kāśikā.
VI, iv, 47	VII, i, 95	Compare.
VI, iv, 48	VII, i, 96	See Kāśikā.
VI, iv, 49 }	VII, i, 98	Compare both.
VI, iv, 50 }		
VI, iv, 51		
VI, iv, 52	VII, i, 99	
VI, iv, 53	VII, ii, 84	Compare.
VI, iv, 54	VII, ii, 85	
VI, iv, 55	VII, ii, 86	
VI, iv, 56	VII, ii, 87, 88	Compare both.
VI, iv, 57	VII, ii, 89	
VI, iv, 58	VII, ii, 90	
VI, iv, 59	VII, ii, 91, 92	Compare both.
VI, iv, 60	VII, ii, 93	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 143	VII, ii, 10	See note above.
VI, iv, 144		
VI, iv, 145		
VI, iv, 146		
VI, iv, 147		
VI, iv, 148		
VI, iv, 149		
VI, iv, 150	VII, ii, 11	See also the Vārtika in the Kāśikā.
VI, iv, 151		
VI, iv, 152	VII, ii, 12	Compare.
VI, iv, 153	VII, ii, 14	See also Vārtika.
VI, iv, 154		
VI, iv, 155	VII, ii, 15	Compare.
VI, iv, 156	VII, ii, 16	Compare.
VI, iv, 157	VII, ii, 17	Compare.
VI, iv, 158	VII, ii, 17	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, iv, 159	VII, ii, 18	Compare.
VI, iv, 160		
VI, iv, 161	VII, ii, 19	Compare.
VI, iv, 162	VII, ii, 20	Compare.
VI, iv, 163	VII, ii, 21	
VI, iv, 164	VII, ii, 22	
VI, iv, 165	VII, ii, 23	
VI, iv, 166	VII, ii, 24	
VI, iv, 167	VII, ii, 25	Compare.
VI, iv, 168	VII, ii, 26	Compare.
VI, iv, 169	VII, ii, 27	
VI, iv, 170	VII, ii, 28	Compare.
VI, iv, 171	VII, ii, 29	Compare. See also Kāśikā.
VI, iv, 172	VII, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
VI, iv, 173	VII, ii, 30	See Vārtika. Bhoja combines.
VI, iv, 174	VII, ii, 13	Compare.
VI, iv, 175		
VI, iv, 176	VII, ii, 13	See Vārtika.
VI, iv, 177	VII, ii, 61, 63	Compare both.
VI, iv, 178	VII, ii, 61	Compare in part.
VI, iv, 179	VII, ii, 62	Compare.
VI, iv, 180	VII, ii, 65	Compare.
VI, iv, 181	VII, ii, 66	Compare.
VI, iv, 182	VII, ii, 67	Compare.
VI, iv, 183	VII, ii, 68	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 184	VII, ii, 70	Compare.
VI, iv, 185	VII, ii, 71	Compare.
VI, iv, 186	VII, ii, 72	
VI, iv, 187	VII, ii, 73	Compare.
VI, iv, 188	VII, ii, 74, 75	Compare both.
VI, iv, 189	VII, ii, 76	Compare.
VI, iv, 190	VII, ii, 77, 78	Compare both.
VI, iv, 191	VII, ii, 82	Compare.
VI, iv, 192	VII, ii, 83	Compare.
VII, i, 1	VII, ii, 114	
VII, i, 2	VII, ii, 2	Compare.
VII, i, 3	VII, ii, 1	Compare.
VII, i, 4	VII, ii, 3	Compare.
VII, i, 5	VII, ii, 4	
VII, i, 6	VII, ii, 6	Compare.
VII, i, 7	VII, ii, 5	Compare.
VII, i, 8	VII, ii, 3	Compare.
VII, i, 9 }	VII, ii, 115	Bhoja divides.
VII, i, 10 }		
VII, i, 11	VII, ii, 117, 118	Bhoja combines.
VII, i, 12	VII, iii, 2	Compare.
VII, i, 13	VII, iii, 1	Compare.
VII, i, 14	VII, iii, 1	Compare Vārtika 6.
VII, i, 15	VII, iii, 3	Compare.
VII, i, 16	VII, iii, 4	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
VII, i, 17	VII, iii, 5	Compare.
VII, i, 18	VII, iii, 6	See Kāśikā.
VII, i, 19	VII, iii, 7	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
VII, i, 20 }	VII, iii, 8	Compare Sūtra and Vārtika.
VII, i, 21 }		
VII, i, 22	VII, iii, 9	Compare.
VII, i, 23		
VII, i, 24	VII, iii, 10	Compare.
VII, i, 25	VII, iii, 11	
VII, i, 26	VII, iii, 12	Compare.
VII, i, 27	VII, iii, 13	Compare.
VII, i, 28	VII, iii, 14	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, i, 29 } VII, i, 30 }	VII, iii, 15, 17	The two Sūtras are differently distributed.
VII, i, 31	VII, iii, 16	Compare.
VII, i, 32	VII, iii, 18	Compare.
VII, i, 33	VII, iii, 19	Compare.
VII, i, 34 } VII, i, 35 } VII, i, 36 } VII, i, 37 } VII, i, 38 } VII, i, 39 } VII, i, 40 } VII, i, 41 }	VII, iii, 20	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Bhoja adds.
VII, i, 42	VII, iii, 24	Compare.
VII, i, 43	VII, iii, 21	Compare. See Kāśikā
VII, i, 44	VII, iii, 22	
VII, i, 45	VII, iii, 26	
VII, i, 46	VII, iii, 27	Compare.
VII, i, 47	VII, iii, 28	Compare.
VII, i, 48	VII, iii, 29	Compare.
VII, i, 49	VII, iii, 30	
VII, i, 50	VII, iii, 31	
VII, i, 51	VII, iii, 32	
VII, i, 52	VII, iii, 33	
VII, i, 53	VII, iii, 34	Compare.
VII, i, 54	VII, iii, 34	See Kāśikā.
VII, i, 55	VII, iii, 35	Compare.
VII, i, 56		
VII, i, 57	VII, i, 91	Compare.
VII, i, 58	VII, iii, 36	Compare.
VII, i, 59	VII, iii, 37	
VII, i, 60	VII, iii, 38	
VII, i, 61	VII, iii, 37	Compare Vārtika 1.
VII, i, 62 } VII, i, 63 } VII, i, 64 }	VII, iii, 39	Bhoja divides. Compare.
VII, i, 65	VII, iii, 40	
VII, i, 66	VII, iii, 41	
VII, i, 67	VII, iii, 42	
VII, i, 68	VII, iii, 43	Compare.
VII, i, 69	VI, iv, 92 ^a	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS *
VII, i, 70	VI, iv, 93	Compare.
VII, i, 71	VI, iv, 96	See also Vārtika in Kāśikā.
VII, i, 72	VI, iv, 97	Compare.
VII, i, 73 } VII, i, 74 }	VII, iv, 1	Compare. Bhoja divides.
VII, i, 75	VII, iv, 2	
VII, i, 76	VII, iv, 3	Compare.
VII, i, 77	VII, iv, 3	Compare the Vārtika and the Gaṇa in Kāśikā.
VII, i, 78	VII, iv, 7	
VII, i, 79	VII, iv, 6	Compare.
VII, i, 80	VII, iv, 5	Compare.
VII, i, 81	VII, iv, 4	Compare.
VII, i, 82	VII, iv, 9	Compare.
VII, i, 83	VI, iv, 95	Compare. See Kāśikā.
VII, i, 84	VII, iii, 44	
VII, i, 85	VII, iii, 44	Compare Vārtika 4.
VII, i, 86	VII, iii, 44	Compare Vārtika 5.
VII, i, 87	VII, iii, 47	Compare.
VII, i, 88	VII, iii, 48, 49	Compare both.
VII, i, 89	VII, iii, 45	See Vārtika 8.
VII, i, 90	VII, iii, 45	See Vārtika 10.
VII, i, 91	VII, iii, 45	See Vārtika 1
VII, i, 92	VII, iii, 45	See Vārtika 5.
VII, i, 93	VII, iii, 45	See Vārtika 4.
VII, i, 94	VII, iii, 45	See Vārtika 5. See also Gaṇa.
VII, i, 95	VII, iii, 45	See Vārtika 6.
VII, i, 96	VII, iii, 45	See Vārtika 7.
VII, i, 97	VII, iii, 45	See Vārtika 9.
VII, i, 98	VII, iii, 52	
VII, i, 99	VII, iii, 53	Compare Gaṇa.
VII, i, 100	VII, iii, 53	See also VII, iii, 63 and Kāśikā.
VII, i, 101 } VII, i, 102 } VII, i, 103 } VII, i, 104 }	VII, iii, 53	See Kāśikā.
VII, i, 105	VII, iii, 64	Compare.
VII, i, 106		
VII, i, 107		
VII, i, 108		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, i, 109 } VII, i, 110 }	VII, iii, 53	See Kāśikā.
VII, i, 111	VII, iii, 54	Compare.
VII, i, 112		
VII, i, 113	VII, iii, 55	Compare.
VII, i, 114	VII, iii, 56	
VII, i, 115	VII, iii, 57	
VII, i, 116	VII, iii, 58	Compare.
VII, i, 117	VII, iii, 59, 60	Compare both.
VII, i, 118	VII, iii, 61	Compare.
VII, i, 119	VII, iii, 63	
VII, i, 120	VII, iii, 62	See also Kāśikā.
VII, i, 121	VII, iii, 65	
VII, i, 122	VII, iii, 66	See also Vārtika 3.
VII, i, 123	VII, iii, 67	
VII, i, 124	VII, iii, 68	Compare.
VII, i, 125	VII, iii, 69	Compare.
VII, i, 126		
VII, i, 127	VII, iii, 71	Compare.
VII, i, 128	VII, iii, 72	
VII, i, 129	VII, iii, 73	Compare.
VII, i, 130	VII, iii, 74	Compare.
VII, i, 131	VII, iii, 75	Compare.
VII, i, 132	VII, iii, 76	
VII, i, 133	VII, iii, 77	
VII, i, 134	VII, iii, 78	
VII, i, 135	VII, iii, 78	See Kāśikā.
VII, i, 136	VII, iii, 79	
VII, i, 137	VII, iii, 80	
VII, i, 138	VII, iii, 82	Compare.
VII, i, 139	VI, i, 58	Compare.
VII, ii, 1	VII, iii, 84	Compare.
VII, ii, 2	VII, iii, 85	Compare.
VII, ii, 3 } VII, ii, 4 } VII, ii, 5 }	VII, iii, 85, 86	Compare. The two are differently distributed by Bhoja.
VII, ii, 6	VII, iii, 87	Compare.
VII, ii, 7	I, ii, 4	Compare.
VII, ii, 8	I, ii, 5	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS.
VII, ii, 9	I, i, 5	
VII, ii, 10		
VII, ii, 11	I, ii, 1	Compare.
VII, ii, 12	I, ii, 2	Compare.
VII, ii, 13	I, ii, 3	Compare.
VII, ii, 14	I, ii, 19	Compare.
VII, ii, 15	I, ii, 20	Compare.
VII, ii, 16	I, ii, 21	Compare.
VII, ii, 17	I, ii, 7	Compare.
VII, ii, 18	I, ii, 24, 25	Compare both in part.
VII, ii, 19	I, ii, 26	Compare.
VII, ii, 20 } VII, ii, 21 }	I, ii, 8	Compare both.
VII, ii, 22	I, ii, 11	Compare.
VII, ii, 23	I, ii, 12	
VII, ii, 24	I, ii, 17	Compare.
VII, ii, 25		
VII, ii, 26	VII, iii, 88	Compare.
VII, ii, 27	VII, iii, 89	Compare.
VII, ii, 28	VII, iii, 90	Compare.
VII, ii, 29	VII, iii, 91	Compare.
VII, ii, 30	VII, iii, 92	
VII, ii, 31	VII, iii, 93	Compare.
VII, ii, 32	VII, iii, 94	Compare.
VII, ii, 33	VII, iii, 96	Compare. See Kāśikā.
VII, ii, 34	VII, iii, 98	Compare.
VII, ii, 35	VII, iii, 100	Compare.
VII, ii, 36	VII, iii, 101	Compare.
VII, ii, 37	VII, iii, 102	
VII, ii, 38	VII, iii, 103	
VII, ii, 39	VII, iii, 104	
VII, ii, 40	VII, iii, 105	Compare.
VII, ii, 41	VII, iii, 106	
VII, ii, 42	VII, iii, 107	See Vārtika.
VII, ii, 43	VII, iii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 44	VII, iii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 45	VII, iii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 46	VII, iii, 108	Compare.
VII, ii, 47	VII, iii, 109	
VII, ii, 48	VII, iii, 111	Compare.
VII, ii, 49		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 50		
VII, ii, 51 }	VII, iii, 112	Compare. See also Kāśikā.
VII, ii, 52 }		
VII, ii, 53	VII, iii, 113	
VII, ii, 54	VII, iii, 114	Compare.
VII, ii, 55	VII, iii, 115	Compare.
VII, ii, 56 }	VII, iii, 116	Compare both.
VII, ii, 57 }		
VII, ii, 58	VII, iii, 118	See Kāśikā.
VII, ii, 59	VII, iii, 117	Compare.
VII, ii, 60	VII, iii, 120	Compare.
VII, ii, 61	VII, iv, 10	
VII, ii, 62	VII, iv, 10	See Kāśikā and Vārtika.
VII, ii, 63	VII, iv, 11	Compare.
VII, ii, 64	VII, iv, 12	Compare.
VII, ii, 65	VII, iv, 16	Compare.
VII, ii, 66	VII, iv, 18	Compare.
VII, ii, 67	VII, iv, 17, 19, 20	Compare these three Sūtras.
VII, ii, 68	VII, iv, 13	Compare.
VII, ii, 69	VII, iv, 14	
VII, ii, 70	VII, iv, 15	Compare.
VII, ii, 71	VII, iv, 21	Compare.
VII, ii, 72	VII, iv, 22	
VII, ii, 73	VII, iv, 23	Compare.
VII, ii, 74	VII, iv, 24	Compare.
VII, ii, 75	VII, iv, 25	Compare.
VII, ii, 76	VII, iv, 26	
VII, ii, 77	VII, iv, 27	
VII, ii, 78 }	VII, iv, 28	Compare. Bhoja divides.
VII, ii, 79 }		
VII, ii, 80	VII, iv, 29	Compare. See Kāśikā.
VII, ii, 81	VII, iv, 30	
VII, ii, 82	VII, iv, 30	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 83	VII, iv, 31	
VII, ii, 84	VII, iv, 32	Compare.
VII, ii, 85	VII, iv, 33	
VII, ii, 86 }		
VII, ii, 87 }	VII, iv, 34	Compare. Bhoja divides.
VII, ii, 88 }		
VII, ii, 89 }	VII, i, 51	Compare Sūtra and Vārtika.
VII, ii, 90 }		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 91	VII, iv, 40	Compare.
VII, ii, 92	VII, iv, 41	Compare.
VII, ii, 93	VII, iv, 41	See Vārtika in Kāśikā
VII, ii, 94	VII, iv, 42	
VII, ii, 95	VII, iv, 43	Compare.
VII, ii, 96	VII, iv, 46	Compare.
VII, ii, 97	VII, iv, 47	Compare.
VII, ii, 98		
VII, ii, 99		
VII, ii, 100		
VII, ii, 101	VII, iv, 48	
VII, ii, 102	VII, iv, 49	
VII, ii, 103	VII, iv, 50, 52	Compare both.
VII, ii, 104	VII, iv, 51	Compare.
VII, ii, 105	III, i, 11	Compare.
VII, ii, 106	III, i, 11	See Vārtika 2.
VII, ii, 107	VII, iv, 53	
VII, ii, 108		
VII, ii, 109	VII, iv, 54	Compare.
VII, ii, 110	VII, iv, 54	See Vārtika.
VII, ii, 111	VII, iv, 55	Compare.
VII, ii, 112	VII, iv, 55	Compare.
VII, ii, 113	VII, iv, 56	
VII, ii, 114	VII, iv, 57	Compare.
VII, ii, 115	VII, iv, 58	Compare.
VII, ii, 116	VII, iv, 60	Compare.
VII, ii, 117	VII, iv, 61	See Vārtika 2
VII, ii, 118		
VII, ii, 119		
VII, ii, 120	VII, iv, 62	
VII, ii, 121	VII, iv, 63	
VII, ii, 122	VII, iv, 66	
VII, ii, 123	VII, iv, 59	
VII, ii, 124	VII, iv, 67	Compare. See Kāśikā.
VII, ii, 125	VII, iv, 68	
VII, ii, 126	VII, iv, 69	Compare.
VII, ii, 127	VII, iv, 70	
VII, ii, 128	VII, iv, 71	Compare.
VII, ii, 129	VII, iv, 72	Compare.
VII, ii, 130	VII, iv, 73	Compare.
VII, ii, 131	VII, iv, 75	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 132	VII, iv, 76, 77	Compare both.
VII, ii, 133	VII, iv, 79	
VII, ii, 134	VII, iv, 80	
VII, ii, 135	VII, iv, 81	Compare.
VII, ii, 136	VII, iv, 82	
VII, ii, 137	VII, iv, 83	Compare.
VII, ii, 138	VII, iv, 84	
VII, ii, 139	VII, iv, 85	Compare.
VII, ii, 140	VII, iv, 86	Compare.
VII, ii, 141	VII, iv, 87	Compare.
VII, ii, 142	VII, iv, 88	
VII, ii, 143	VII, iv, 89	
VII, ii, 144	VII, iv, 90	Compare.
VII, ii, 145	VII, iv, 91	
VII, ii, 146	VII, iv, 93	Compare.
VII, ii, 147	VII, iv, 93	See Vārtika 1.
VII, ii, 148	VII, iv, 94	
VII, ii, 149	VII, iv, 95	Compare.
VII, ii, 150	VII, iv, 96	Compare.
VII, ii, 151	VII, iv, 97	
VII, iii, 1	VIII, i, 1	Compare.
VII, iii, 2	VIII, i, 12	See Vārtika 7.
VII, iii, 3		
VII, iii, 4	VIII, i, 12	See Vārtika 6.
VII, iii, 5	VIII, i, 12	See Vārtika 3.
VII, iii, 6	VIII, i, 12	See Vārtika 4.
VII, iii, 7	VIII, i, 12	See Vārtika 8.
VII, iii, 8	VIII, i, 12	See Vārtika 10.
VII, iii, 9	VIII, i, 12	See Vārtika 9.
VII, iii, 10	VIII, i, 5	Compare. See also Vārtika.
VII, iii, 11	VIII, i, 7	Compare.
VII, iii, 12	VIII, i, 8	Compare.
VII, iii, 13	VIII, i, 9	Compare Vārtika 3.
VII, iii, 14	VIII, i, 10	Compare.
VII, iii, 15	VIII, i, 12	Compare.
VII, iii, 16	VIII, i, 13	Compare.
VII, iii, 17		
VII, iii, 18		
VII, iii, 19		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 20		
VII, iii, 21	VIII, i, 14	
VII, iii, 22	VIII, i, 15	Compare.
VII, iii, 23	VIII, i, 15	Compare Vārtika 1.
VII, iii, 24		
VII, iii, 25		
VII, iii, 26	VIII, i, 17, 18	Compare both.
VII, iii, 27 } VII, iii, 28 }	VIII, i, 20, 21	The two Sūtras are differently distributed.
VII, iii, 29	VIII, i, 22	
VII, iii, 30	VIII, i, 23	
VII, iii, 31		
VII, iii, 32	VIII, i, 26	Compare.
VII, iii, 33	VIII, i, 24	Compare.
VII, iii, 34	VIII, i, 25	Compare.
VII, iii, 35	VIII, i, 72	Compare.
VII, iii, 36	VIII, i, 73	Compare.
VII, iii, 37		
VII, iii, 38	VIII, ii, 1	
VII, iii, 39	VIII, ii, 2	Compare.
VII, iii, 40	VIII, ii, 3	Compare.
VII, iii, 41	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 5.
VII, iii, 42	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 7.
VII, iii, 43	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 11.
VII, iii, 44	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 12.
VII, iii, 45	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 14.
VII, iii, 46	VIII, ii, 9	Compare.
VII, iii, 47	VIII, ii, 10	
VII, iii, 48	VIII, ii, 11	
VII, iii, 49	VIII, ii, 12	Compare.
VII, iii, 50	VIII, ii, 13	
VII, iii, 51	VIII, ii, 14	
VII, iii, 52 } VII, iii, 53 }	VIII, ii, 9	See the Gaṇa. The ayāvādī is an ākṛtigāṇa. Bhoja adds.
VII, iii, 54	VIII, ii, 18	
VII, iii, 55	VIII, ii, 19	
VII, iii, 56	VIII, ii, 20	
VII, iii, 57	VIII, ii, 21	Compare.
VII, iii, 58	VIII, ii, 22	Compare. See also Vārtika.
VII, iii, 59		
VII, iii, 60		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 61		
VII, iii, 62		
VII, iii, 63		
VII, iii, 64		
VII, iii, 65		
VII, iii, 66		
VII, iii, 67	VIII, ii, 23	Compare.
VII, iii, 68	VIII, ii, 24	Compare.
VII, iii, 69	VIII, ii, 25	Compare.
VII, iii, 70	VIII, ii, 28	
VII, iii, 71	VIII, ii, 26	
VII, iii, 72	VIII, ii, 27	Compare.
VII, iii, 73	VIII, ii, 29	
VII, iii, 74	VIII, ii, 30	
VII, iii, 75	VIII, ii, 31	
VII, iii, 76	VIII, ii, 32	
VII, iii, 77	VIII, ii, 33	
VII, iii, 78	VIII, ii, 34	Compare.
VII, iii, 79	VIII, ii, 36	Compare.
VII, iii, 80	VIII, ii, 37	Compare.
VII, iii, 81	VIII, ii, 38	Compare.
VII, iii, 82	VIII, ii, 40	
VII, iii, 83	VIII, ii, 41	
VII, iii, 84	VIII, ii, 42	Compare.
VII, iii, 85	VIII, ii, 43	Compare.
VII, iii, 86	VIII, ii, 44	See Vārtika 1.
VII, iii, 87	VIII, ii, 44	See Vārtika 3.
VII, iii, 88	VIII, ii, 44	See Vārtika 2.
VII, iii, 89	VIII, ii, 44	See Vārtika 4.
VII, iii, 90	VIII, ii, 45	Compare.
VII, iii, 91	VIII, ii, 45	See Kāśikā.
VII, iii, 92	VIII, ii, 46	Compare.
VII, iii, 93	VIII, ii, 46	See Kāśikā.
VII, iii, 94	VIII, ii, 47	
VII, iii, 95	VIII, ii, 48	
VII, iii, 96	VIII, ii, 49	
VII, iii, 97	VIII, ii, 50	Compare.
VII, iii, 98	VIII, ii, 60	
VII, iii, 99	VIII, ii, 56	Compare in part.
VII, iii, 100	VIII, ii, 54	Compare.
VII, iii, 101	VIII, ii, 55	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 102	VIII, ii, 51	
VII, iii, 103	VIII, ii, 52	
VII, iii, 104	VIII, ii, 55	Compare. Bhoja divides.
VII, iii, 105		
VII, iii, 106		
VII, iii, 107		
VII, iii, 108	VIII, ii, 56, 57	Compare both.
VII, iii, 109	VIII, ii, 58	Compare.
VII, iii, 110	VIII, ii, 59	
VII, iii, 111	VIII, ii, 62	Compare.
VII, iii, 112	VIII, ii, 63	
VII, iii, 113	VIII, ii, 64, 65	Compare both.
VII, iii, 114	VIII, ii, 66	
VII, iii, 115	VIII, ii, 68	Compare.
VII, iii, 116	VIII, ii, 69	Compare.
VII, iii, 117	VIII, ii, 70	See Vārtika 1.
VII, iii, 118	VIII, ii, 70	See Vārtika in Kāśikā.
VII, iii, 119		
VII, iii, 120	VIII, ii, 72	Compare.
VII, iii, 121	VIII, ii, 72	See Kāśikā.
VII, iii, 122	VIII, ii, 73	Compare.
VII, iii, 123	VIII, ii, 74	Compare.
VII, iii, 124	VIII, ii, 75	Compare.
VII, iii, 125	VIII, ii, 76	Compare.
VII, iii, 126	VIII, ii, 76	See Kāśikā and also VIII, i 79.
VII, iii, 127		
VII, iii, 128	VIII, ii, 80	Compare.
VII, iii, 129	VIII, ii, 80	See Kāśikā.
VII, iii, 130	VIII, ii, 81	
VII, iii, 131	VIII, ii, 82	Compare.
VII, iii, 132	VIII, ii, 84	Compare.
VII, iii, 133	VIII, ii, 85	
VII, iii, 134	VIII, ii, 86	
VII, iii, 135	VIII, ii, 83	Compare also Vārtika 1.
VII, iii, 136	VIII, ii, 83	See Vārtika 2.
VII, iii, 137	VIII, ii, 93	Compare.
VII, iii, 138	VIII, ii, 94	Compare.
VII, iii, 139	VIII, ii, 95, 96	See both.
VII, iii, 140	VIII, ii, 95	See also Vārtika.
VII, iii, 141	VIII, ii, 103	Compare in part.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 142	VIII, ii, 98	See Kāśikā.
VII, iii, 143	VIII, ii, 99	Compare.
VII, iii, 144	VIII, ii, 100	Compare.
VII, iii, 145	VIII, ii, 101	Compare.
VII, iii, 146	VIII, ii, 104	
VII, iii, 147	VIII, ii, 105	
VII, iii, 148	VIII, ii, 106	
VII, iii, 149	VIII, ii, 107	Compare. See also Vārtika.
VII, iii, 150	VIII, ii, 108	
VII, iv, 1	VIII, iii, 5	Compare.
VII, iv, 2	VIII, iii, 6	Compare.
VII, iv, 3	VIII, iii, 7	Compare.
VII, iv, 4	VIII, iii, 12	Compare.
VII, iv, 5	VIII, iii, 10	Compare.
VII, iv, 6	VIII, iii, 2	Compare.
VII, iv, 7	VIII, iii, 4	Compare.
VII, iv, 8	VIII, iii, 22, 23	Compare both.
VII, iv, 9	VIII, iii, 24	
VII, iv, 10	VIII, iii, 25	Compare.
VII, iv, 11	VIII, iii, 26	Compare. See also the Vārtika on VIII, iii, 27.
VII, iv, 12	VIII, iii, 28	Compare.
VII, iv, 13	VIII, iii, 29	Compare.
VII, iv, 14	VIII, iii, 30	
VII, iv, 15	VIII, iii, 31	
VII, iv, 16	VIII, iii, 33	Compare.
VII, iv, 17	VIII, iii, 32	Compare.
VII, iv, 18	VIII, iii, 13	Compare.
VII, iv, 19	VIII, iii, 14	
VII, iv, 20	VIII, iii, 15	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 21		
VII, iv, 22		
VII, iv, 23		
VII, iv, 24	VIII, iii, 16	
VII, iv, 25	VIII, iii, 17	See also Kāśikā.
VII, iv, 26	VIII, iii, 21	Compare.
VII, iv, 27		
VII, iv, 28		
VII, iv, 29		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 30		
VII, iv, 31	VIII, iii, 36	
VII, iv, 32	VIII, iii, 36	See Vārtika 1.
VII, iv, 33	VIII, iii, 37	See Kāśikā.
VII, iv, 34	VIII, iii, 38	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 35	VIII, iii, 38	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 36	VIII, iii, 39	Compare.
VII, iv, 37	VIII, iii, 43	Compare.
VII, iv, 38	VIII, iii, 43	See Kāśikā.
VII, iv, 39	VIII, iii, 44	Compare. See also Kāśikā.
VII, iv, 40		
VII, iv, 41	VIII, iii, 45	
VII, iv, 42	VIII, iii, 46	
VII, iv, 43	VIII, iii, 47	Compare.
VII, iv, 44	VIII, iii, 40	
VII, iv, 45	VIII, iii, 42	Compare.
VII, iv, 46 }	VIII, iii, 48	See the Gaṇa.
VII, iv, 47 }		See also Kāśikā.
VII, iv, 48	VIII, iii, 57	
VII, iv, 49	VIII, iii, 58	
VII, iv, 50	VIII, iii, 60	
VII, iv, 51	VIII, iii, 61	Compare.
VII, iv, 52 }	VIII, iii, 65	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 53 }		Compare.
VII, iv, 54	VIII, iii, 66	
VII, iv, 55	VIII, iii, 67	
VII, iv, 56	VIII, iii, 68	Compare.
VII, iv, 57	VIII, iii, 69	
VII, iv, 58 }	VIII, iii, 70	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 59 }		
VII, iv, 60		
VII, iv, 61	VIII, iii, 64	Compare.
VII, iv, 62 }	VIII, iii, 72	See also Sūtra 70.
VII, iv, 63 }		
VII, iv, 64	VIII, iii, 73	
VII, iv, 65	VIII, iii, 75	Compare.
VII, iv, 66	VIII, iii, 76	Compare.
VII, iv, 67	VIII, iii, 77	Compare.
VII, iv, 68	VIII, iii, 80, 81	Compare both.
VII, iv, 69	VIII, iii, 82	Compare.
VII, iv, 70	VIII, iii, 82	See the Kāśikā.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 71	VIII, iii, 83	Compare.
VII, iv, 72	VIII, iii, 84	Compare.
VII, iv, 73	VIII, iii, 85	Compare.
VII, iv, 74	VIII, iii, 86	Compare.
VII, iv, 75	VIII, iii, 87	Compare.
VII, iv, 76	VIII, iii, 88	Compare.
VII, iv, 77	VIII, iii, 88	See Kāśikā.
VII, iv, 78 }	VIII, iii, 89	Bhoja divides.
VII, iv, 79 }		
VII, iv, 80	VIII, iii, 90	Compare.
VII, iv, 81	VIII, iii, 92	
VII, iv, 82	VIII, iii, 93	
VII, iv, 83	VIII, iii, 94	Compare.
VII, iv, 84	VIII, iii, 95	Compare.
VII, iv, 85	VIII, iii, 91	Compare.
VII, iv, 86	VIII, iii, 96	Compare.
VII, iv, 87 }	VIII, iii, 97	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 88 }		
VII, iv, 89	VIII, iii, 97	See Kāśikā.
VII, iv, 90	VIII, iii, 99	Compare.
VII, iv, 91	VIII, iii, 100	Compare.
VII, iv, 92	VIII, iii, 101	Compare.
VII, iv, 93	VIII, iii, 101	See Kāśikā.
VII, iv, 94	VIII, iii, 102	Compare.
VII, iv, 95		
VII, iv, 96		
VII, iv, 97	VIII, iii, 111	Compare.
VII, iv, 98	VIII, iii, 112	
VII, iv, 99	VIII, iii, 113	
VII, iv, 100	VIII, iii, 114	Compare.
VII, iv, 101	VIII, iii, 115	Compare.
VII, iv, 102	VIII, iii, 116	Compare.
VII, iv, 103	VIII, iii, 117	
VII, iv, 104	VIII, iii, 118	
VII, iv, 105	VIII, iii, 78	Compare.
VII, iv, 106	VIII, iii, 79	Compare.
VII, iv, 107	VIII, iv, 1, 2	Compare both.
VII, iv, 108	VIII, iv, 3	Compare.
VII, iv, 109		
VII, iv, 110 }	VIII, iv, 4.	Bhoja divides and adds.
VII, iv, 111 }		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 112	VIII, iv, 5	
VII, iv, 113	VIII, iv, 6	See Kāśikā.
VII, iv, 114	VIII, iv, 7	Compare.
VII, iv, 115		
VII, iv, 116	VIII, iv, 8	Compare.
VII, iv, 117	VIII, iv, 9	Compare.
VII, iv, 118	VIII, iv, 10	Compare.
VII, iv, 119	VIII, iv, 10	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 120	VIII, iv, 11	Compare.
VII, iv, 121	VIII, iv, 11	Compare.
VII, iv, 122	VIII, iv, 12	Compare.
VII, iv, 123	VIII, iv, 13	
VII, iv, 124	VIII, iv, 14	Compare.
VII, iv, 125	VIII, iv, 15	Compare.
VII, iv, 126	VIII, iv, 17	Compare.
VII, iv, 127	VIII, iv, 18	Compare.
VII, iv, 128	VIII, iv, 19	Compare.
VII, iv, 129	VIII, iv, 20	Compare.
VII, iv, 130	VIII, iv, 21	Compare.
VII, iv, 131	VIII, iv, 22	Compare.
VII, iv, 132	VIII, iv, 23	
VII, iv, 133	VIII, iv, 24, 25	Compare both. Bhoja combines.
VII, iv, 134	VIII, iv, 29	
VII, iv, 135	VIII, iv, 29	See the Vārtika.
VII, iv, 136	VIII, iv, 29	See Kāśikā.
VII, iv, 137	VIII, iv, 30	Compare.
VII, iv, 138	VIII, iv, 31	Compare.
VII, iv, 139	VIII, iv, 32	Compare.
VII, iv, 140	VIII, iv, 33	Compare.
VII, iv, 141	VIII, iv, 34	Compare.
VII, iv, 142	VIII, iv, 35	Compare.
VII, iv, 143	VIII, iv, 36	Compare.
VII, iv, 144	VIII, iv, 37	
VII, iv, 145	VIII, iv, 38	Compare.
VII, iv, 146	VIII, iv, 38	See Kāśikā.
VII, iv, 147		
VII, iv, 148	VIII, iv, 39	See the Gaṇa.
VII, iv, 149 }	VIII, iv, 39	See the Gaṇa. Bhoja divides.
VII, iv, 150 }		
VII, iv, 151	VIII, iv, 40, 41	Compare both.
VII, iv, 152	VIII, iv, 42	Bhoja combines the Vārtika also.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 153	VIII, iv, 43	
VII, iv, 154	VIII, iv, 44	
VII, iv, 155 } VII, iv, 156 }	VIII, iv, 45	Compare both.
VII, iv, 157	VIII, iv, 46	
VII, iv, 158	VIII, iv, 47	Compare.
VII, iv, 159	VIII, iv, 47	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 160	VIII, iv, 47	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 161	VIII, iv, 48	Compare.
VII, iv, 162	VIII, iv, 48	Compare.
VII, iv, 163	VIII, iv, 49	Compare.
VII, iv, 164	VIII, iv, 53	
VII, iv, 165	VIII, iv, 54, 55	Compare both.
VII, iv, 166	VIII, iv, 56	Compare.
VII, iv, 167	VIII, iv, 57	
VII, iv, 168	VIII, iv, 58	Compare.
VII, iv, 169	VIII, iv, 59	Compare.
VII, iv, 170	VIII, iv, 60	
VII, iv, 171	VIII, iv, 61	Compare.
VII, iv, 172	VIII, iv, 61	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 173	VIII, iv, 64	Compare.
VII, iv, 174	VIII, iv, 65	Compare.
VII, iv, 175	VIII, iv, 62	Compare.
VII, iv, 176	VIII, iv, 63	Compare.
VII, iv, 177	VIII, iii, 28	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 178		

VIII, i, 1		
VIII, i, 2	I, i, 11 and 13.	Bhoja combines.
VIII, i, 3	I, i, 19	Compare.
VIII, i, 4		
VIII, i, 5	I, iv, 81	
VIII, i, 6	I, iv, 82	
VIII, i, 7	I, iv, 60	See Vārtika 2.
VIII, i, 8		
VIII, i, 9	III, i, 8	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 10	III, i, 34	Compare.
VIII, i, 11 } VIII, i, 12 } VIII, i, 13 }	III, i, 42	Compare. Bhoja divides.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 14	II, iv, 80	Compare.
VIII, i, 15	III, i, 50	Compare.
VIII, i, 16	III, i, 51	
VIII, i, 17	III, i, 59	Compare.
VIII, i, 18	III, i, 86	Compare.
VIII, i, 19	III, i, 86	Compare Vārtika 1.
VIII, i, 20	III, i, 86	Compare Vārtika 2.
VIII, i, 21		
VIII, i, 22	III, i, 83	Compare.
VIII, i, 23	III, i, 113	Compare.
VIII, i, 24	III, i, 123	Compare.
VIII, i, 25		
VIII, i, 26	III, i, 27	Compare.
VIII, i, 27	III, i, 63	Compare.
VIII, i, 28	III, i, 64	
VIII, i, 29	III, i, 65	
VIII, i, 30	III, i, 66	
VIII, i, 31	III, i, 67	
VIII, i, 32	III, i, 71	Compare.
VIII, i, 33		
VIII, i, 34	III, i, 72 and 73	Compare.
VIII, i, 35	III, i, 86	Compare.
VIII, i, 36	III, i, 106	
VIII, i, 37	III, i, 107	
VIII, i, 38	III, i, 137	Compare.
VIII, i, 39	III, i, 139	Compare Vārtika 4.
VIII, i, 40	III, i, 170	Compare.
VIII, i, 41 } VIII, i, 42 }	III, i, 171	Compare. Bhoja divides.
VIII, i, 43	III, iii, 35	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 44		
VIII, i, 45	III, iii, 129	Compare.
VIII, i, 46	III, iv, 6	Compare.
VIII, i, 47	III, iv, 7	
VIII, i, 48	III, iv, 8	
VIII, i, 49	III, iv, 14	
VIII, i, 50	III, iv, 15	Compare.
VIII, i, 51 } VIII, i, 52 }	III, iv, 9	Compare. Bhoja divides.
VIII, i, 53	III, iv, 11	Compare.
VIII, i, 54		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 55	III, iv, 10	
VIII, i, 56	III, iv, 12	
VIII, i, 57	III, iv, 13	
VIII, i, 58	III, iv, 16	
VIII, i, 59	III, iv, 17	
VIII, i, 60	III, iv, 94	Compare.
VIII, i, 61	III, iv, 95	
VIII, i, 62	III, iv, 96	
VIII, i, 63	III, iv, 97	
VIII, i, 64	III, iv, 98	
VIII, i, 65	VII, i, 40	
VIII, i, 66	VII, i, 41	
VIII, i, 67	VII, i, 6	Compare.
VIII, i, 68	VII, i, 42	Compare.
VIII, i, 69	VII, i, 43	Compare.
VIII, i, 70	VII, i, 44, 45	Bhoja combines.
VIII, i, 71	VII, i, 45	See the Kāśikā.
VIII, i, 72	VII, i, 46	See the Kāśikā.
VIII, i, 73	VII, i, 39	
VIII, i, 74	VII, i, 39	See the Vārtika.
VIII, i, 75	VII, i, 10	Compare.
VIII, i, 76	VII, i, 56	Compare.
VIII, i, 77	VII, i, 57	
VIII, i, 78	VII, i, 50	
VIII, i, 79		
VIII, i, 80		
VIII, i, 81	II, iii, 58, 60	Compare. Bhoja combines.
VIII, i, 82	II, iii, 61	Compare.
VIII, i, 83	II, iii, 63	Compare.
VIII, i, 84	III, iv, 13	Compare.
VIII, i, 85		
VIII, i, 86	III, iv, 62	Compare.
VIII, i, 87		
VIII, i, 88	I, ii, 61	Compare.
VIII, i, 89	I, ii, 62	
VIII, i, 90	I, ii, 28	Compare.
VIII, i, 91	IV, i, 30	See the Gaṇa.
VIII, i, 92	IV, i, 31	Compare. See also the Vārtika in Kāśikā.
VIII, i, 93	IV, i, 32	Compare.
VIII, i, 94	IV, i, 49	See Vārtika 5.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 95	IV, i, 45	See the Gaṇa.
VIII, i, 96	IV, i, 45	See the Kāśikā.
VIII, i, 97	IV, i, 47	Compare. See the Kāśikā.
VIII, i, 98	IV, i, 59	Compare.
VIII, i, 99	IV, i, 61	
VIII, i, 100	IV, i, 62	Compare.
VIII, i, 101	IV, i, 71	Compare. See also the Vārtika.
VIII, i, 102		
VIII, i, 103		
VIII, i, 104		
VIII, i, 105		
VIII, i, 106	IV, iii, 18, 20	Compare both.
VIII, i, 107		
VIII, i, 108	IV, iii, 134	Compare. See the Kāśikā.
VIII, i, 109	IV, iii, 136	Compare. See the Kāśikā.
VIII, i, 110	IV, iv, 98	Compare.
VIII, i, 111	IV, iv, 105, 106	Compare both.
VIII, i, 112		
VIII, i, 113	IV, iv, 111	Compare.
VIII, i, 114	IV, iv, 113	Compare.
VIII, i, 115	IV, iv, 114	
VIII, i, 116	IV, iv, 115	
VIII, i, 117	IV, iv, 116, 117	Compare both.
VIII, i, 118	IV, iv, 118	
VIII, i, 119	IV, iv, 125	
VIII, i, 120	IV, iv, 126	
VIII, i, 121	IV, iv, 127	Compare.
VIII, i, 122	IV, iv, 128	
VIII, i, 123	IV, iv, 128	See Vārtika 2.
VIII, i, 124	IV, iv, 129	
VIII, i, 125		
VIII, i, 126	IV, iv, 130	
VIII, i, 127	IV, iv, 131	
VIII, i, 128	IV, iv, 132	
VIII, i, 129	IV, iv, 133	
VIII, i, 130	IV, iv, 134	
VIII, i, 131	IV, iv, 135	
VIII, i, 132	IV, iv, 136	
VIII, i, 133 }	IV, iv, 137	Compare. Bhoja adds.
VIII, i, 134 }		
VIII, i, 135	IV, iv, 138	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 136	IV, iv, 139	
VIII, i, 137	IV, iv, 140	
VIII, i, 138	IV, iv, 140	See Vārtika 1.
VIII, i, 139	IV, iv, 141	
VIII, i, 140	IV, iv, 143	Compare.
VIII, i, 141	V, i, 57	
VIII, i, 142	V, i, 60, 61	Compare both.
VIII, i, 143	V, i, 91	Compare.
VIII, i, 144	V, i, 92	
VIII, i, 145	V, i, 104, 106	Bhoja combines both.
VIII, i, 146	V, i, 118	Compare.
VIII, i, 147	V, ii, 39	Compare Vārtika 1.
VIII, i, 148	V, ii, 49	Compare.
VIII, i, 149	V, ii, 50	Compare.
VIII, i, 150	V, ii, 109	Compare Vārtika 2.
VIII, i, 151	V, ii, 122	Compare Vārtika 1.
VIII, i, 152	V, ii, 122	See Kāśikā.
VIII, i, 153		
VIII, i, 154		
VIII, i, 155		
VIII, i, 156		
VIII, i, 157		
VIII, i, 158		
VIII, i, 159	V, iv, 30	Compare Bhāṣya on Vārtika 6.
VIII, i, 160	V, iv, 25	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 161	IV, iii, 118	See the Gaṇa.
VIII, i, 162	V, iv, 25	See the last Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 163	V, iv, 30	See Bhāṣya on Vārtika 5.
VIII, i, 164		
VIII, i, 165		
VIII, i, 166		
VIII, i, 167		
VIII, i, 168	V, iv, 103	Compare.
VIII, i, 169	V, iv, 118	Compare.
VIII, i, 170	V, iv, 116	Compare Vārtikas 2 and 3.
VIII, i, 171 }	V, iv, 122, 123	Compare both.
VIII, i, 172 }		
VIII, i, 173	V, iv, 141	Compare.
VIII, i, 174	V, iv, 153	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 1	VI, i, 1	Compare.
VIII, ii, 2	VI, i, 7	
VIII, ii, 3	VI, i, 32	
VIII, ii, 4		
VIII, ii, 5		
VIII, ii, 6	VI, i, 35	
VIII, ii, 7	VI, i, 36	
VIII, ii, 8	VI, i, 52	Compare.
VIII, ii, 9	VI, i, 60, 62.	Compare both.
VIII, ii, 10	VI, i, 63	See also the Vārtika.
VIII, ii, 11	VI, i, 70	Compare.
VIII, ii, 12	VI, i, 73	Compare.
VIII, ii, 13	VI, i, 79	See also the Vārtika.
VIII, ii, 14	VI, i, 83	See also the Vārtika.
VIII, ii, 15	VI, i, 83	Compare.
VIII, ii, 16	VI, i, 84, 85.	Compare both.
VIII, ii, 17	VI, i, 85	See the Kāśikā.
VIII, ii, 18	VI, i, 85	See the Kāśikā.
VIII, ii, 19	VI, i, 115	Compare.
VIII, ii, 20	VI, i, 116	Compare.
VIII, ii, 21	VI, i, 117	Compare.
VIII, ii, 22 }	VI, i, 118	Bhoja divides.
VIII, ii, 23 }		
VIII, ii, 24	VI, i, 119	
VIII, ii, 25	VI, i, 120	
VIII, ii, 26	VI, i, 121	
VIII, ii, 27	VI, i, 127	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, ii, 28	VI, i, 126	Compare.
VIII, ii, 29	VI, i, 132, 33.	Compare both.
VIII, ii, 30		
VIII, ii, 31	VI, iii, 33	Compare.
VIII, ii, 32	VI, iii, 63	Compare.
VIII, ii, 33	VI, iii, 70	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, ii, 34	VI, iii, 76	Compare.
VIII, ii, 35	VI, iii, 84	Compare.
VIII, ii, 36	VI, iii, 113	Compare.
VIII, ii, 37	VI, iii, 126	Compare.
VIII, ii, 38	VI, iii, 131	
VIII, ii, 39	VI, iii, 132	Compare.
VIII, ii, 40		
VIII, ii, 41	VI, iii, 133	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 42	VI, iii, 134	
VIII, ii, 43	VI, iii, 135	
VIII, ii, 44	VI, iii, 136	
VIII, ii, 45	VI, iv, 3, 4	Compare both.
VIII, ii, 46	VI, iv, 9	Compare.
VIII, ii, 47		
VIII, ii, 48	VI, iv, 53	
VIII, ii, 49	VI, iv, 54	
VIII, ii, 50	VI, iv, 55	Compare.
VIII, ii, 51	VI, iv, 58	Compare.
VIII, ii, 52	VI, iv, 75	Compare.
VIII, ii, 53	VI, iv, 72, 73.	Compare both.
VIII, ii, 54	VI, iv, 73, 77.	See also Vārtika on 77.
VIII, ii, 55	VI, iv, 86	Compare.
VIII, ii, 56	VI, iv, 99	Compare.
VIII, ii, 57	VI, iv, 100	
VIII, ii, 58	VI, iv, 102	Compare.
VIII, ii, 59	VI, iv, 103	
VIII, ii, 60	VI, iv, 106	Compare.
VIII, ii, 61	VI, iv, 120	See the Kāśikā.
VIII, ii, 62		
VIII, ii, 63	VI, iv, 154	Compare.
VIII, ii, 64	VI, iv, 141	
VIII, ii, 65	VI, iv, 162	Compare.
VIII, ii, 66	VI, iv, 175	Compare.
VIII, ii, 67	VII, i, 38	Compare.
VIII, ii, 68	VII, i, 47	
VIII, ii, 69	VII, i, 48	Compare.
VIII, ii, 70	VII, i, 49	Compare.
VIII, ii, 71	VII, i, 76	Compare.
VIII, ii, 72	VII, i, 77	
VIII, ii, 73	VII, i, 83	Compare.
VIII, ii, 74	VII, i, 100	
VIII, ii, 75		
VIII, ii, 76		
VIII, ii, 77	VII, ii, 31	Compare.
VIII, ii, 78	VII, ii, 32	Compare.
VIII, ii, 79	VII, ii, 33	
VIII, ii, 80	VII, ii, 34	Compare.
VIII, ii, 81	VII, ii, 64	Compare.
VIII, ii, 82	VII, ii, 69	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 83	VII, iii, 70	Compare.
VIII, ii, 84	VII, iii, 81	Compare.
VIII, ii, 85 } VIII, ii, 86 }	VII, iii, 95	Compare for both.
VIII, ii, 87	VII, iii, 97	Compare.
VIII, ii, 88		
VIII, ii, 89	VII, iv, 10	See the Kāśikā.
VIII, ii, 90		
VIII, ii, 91		
VIII, ii, 92		
VIII, ii, 93	VII, iv, 35	Compare.
VIII, ii, 94	VII, iv, 36	Compare.
VIII, ii, 95	VII, iv, 37	
VIII, ii, 96	VII, iv, 38	
VIII, ii, 97	VII, iv, 39	Compare.
VIII, ii, 98	VII, iv, 44	Compare.
VIII, ii, 99	VII, iv, 45	Compare.
VIII, ii, 100		
VIII, ii, 101	VII, iv, 64	Compare.
VIII, ii, 102 } VIII, ii, 103 }	VII, iv, 65	Bhoja divides.
VIII, ii, 104	VII, iv, 74	Compare.
VIII, ii, 105	VIII, i, 6	Compare.
VIII, ii, 106	VIII, ii, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, ii, 107	VIII, ii, 15	Compare.
VIII, ii, 108	VIII, ii, 16	
VIII, ii, 109	VIII, ii, 17	
VIII, ii, 110	VIII, ii, 17	See the Vārtika.
VIII, ii, 111	VIII, ii, 32	Compare Vārtika 1.
VIII, ii, 112	VIII, ii, 61	Compare.
VIII, ii, 113 } VIII, ii, 114 }	VIII, ii, 67	Compare for both.
VIII, ii, 115	VIII, ii, 70	Compare.
VIII, ii, 116	VIII, ii, 71	
VIII, ii, 117		
VIII, ii, 118	VIII, ii, 102	See also the Kāśikā.
VIII, ii, 119	VIII, ii, 87	
VIII, ii, 120	VIII, ii, 88	
VIII, ii, 121	VIII, ii, 90	
VIII, ii, 122		
VIII, ii, 123	VIII, ii, 89	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 124	VIII, ii, 91	Compare.
VIII, ii, 125	VIII, ii, 92	Compare Vārtika 2.
VIII, ii, 126	VIII, iii, 1	Compare.
VIII, ii, 127	VIII, iii, 7, 8	Compare both.
VIII, ii, 128	VIII, iii, 9	Compare.
VIII, ii, 129	VIII, iii, 11	
VIII, ii, 130	VIII, iii, 49	Compare.
VIII, ii, 131	VIII, iii, 50	Compare.
VIII, ii, 132	VIII, iii, 51	
VIII, ii, 133	VIII, iii, 52	Compare.
VIII, ii, 134	VIII, iii, 53	
VIII, ii, 135	VIII, iii, 54	
VIII, ii, 136	VIII, iii, 56	Compare.
VIII, ii, 137	VIII, iii, 101	Compare.
VIII, ii, 138	VIII, iii, 102	Compare.
VIII, ii, 139	VIII, iii, 104	
VIII, ii, 140	VIII, iii, 103	Compare.
VIII, ii, 141	VIII, iii, 105	
VIII, ii, 142	VIII, iii, 106	
VIII, ii, 143	VIII, iii, 107	Compare.
VIII, ii, 144	VIII, iii, 108	Compare.
VIII, ii, 145		
VIII, ii, 146	VIII, iii, 117	Compare.
VIII, ii, 147		
VIII, ii, 148	VIII, iv, 26	Compare.
VIII, ii, 149	VIII, iv, 27	Compare.
VIII, iii, 1	VI, i, 158	See Vārtika.
VIII, iii, 2	VI, i, 158	See Vārtika.
VIII, iii, 3	VI, i, 158	See Vārtika.
VIII, iii, 4		
VIII, iii, 5	VI, i, 158	
VIII, iii, 6		
VIII, iii, 7	VI, i, 158	See Kāśikā.
VIII, iii, 8		
VIII, iii, 9	VI, iv, 146	Compare.
VIII, iii, 10		
VIII, iii, 11		
VIII, iii, 12		
VIII, iii, 13		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 14		
VIII, iii, 15	VI, i, 159	
VIII, iii, 16	VI, i, 160	
VIII, iii, 17		
VIII, iii, 18	VI, i, 160	See Kāśikā.
VIII, iii, 19		
VIII, iii, 20	VI, i, 160	See Kāśikā.
VIII, iii, 21		
VIII, iii, 22		
VIII, iii, 23		
VIII, iii, 24		
VIII, iii, 25		
VIII, iii, 26		
VIII, iii, 27		
VIII, iii, 28		
VIII, iii, 29	VI, i, 163	
VIII, iii, 30	VI, i, 164	
VIII, iii, 31	VI, i, 165	
VIII, iii, 32		
VIII, iii, 33		
VIII, iii, 34		
VIII, iii, 35	VI, i, 166	
VIII, iii, 36		
VIII, iii, 37	VI, i, 167	
VIII, iii, 38	VI, i, 168	Compare.
VIII, iii, 39	VI, i, 169	Compare.
VIII, iii, 40	VI, i, 170	Compare.
VIII, iii, 41	VI, i, 171	See Kāśikā.
VIII, iii, 42	VI, i, 171	Compare.
VIII, iii, 43	VI, i, 172	Compare.
VIII, iii, 44		
VIII, iii, 45	VI, i, 173	Compare.
VIII, iii, 46	VI, i, 173	See Vārtika.
VIII, iii, 47	VI, i, 174	
VIII, iii, 48	VI, i, 175	
VIII, iii, 49	VI, i, 176	Compare.
VIII, iii, 50	VI, i, 174	See Kāśikā.
VIII, iii, 51	VI, i, 177	Compare.
VIII, iii, 52	VI, i, 178	
VIII, iii, 53	VI, i, 179	Compare.
VIII, iii, 54	VI, i, 180	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 55	VI, i, 181	Compare.
VIII, iii, 56	VI, i, 182	Compare.
VIII, iii, 57	VI, i, 183	
VIII, iii, 58	VI, i, 184	Compare.
VIII, iii, 59	VI, i, 185	
VIII, iii, 60	VI, i, 186	Compare.
VIII, iii, 61		
VIII, iii, 62		
VIII, iii, 63	VI, i, 187	Compare.
VIII, iii, 64	VI, i, 187	See Vārtika.
VIII, iii, 65	VI, i, 188	
VIII, iii, 66	VI, i, 189	Compare.
VIII, iii, 67	VI, i, 190	
VIII, iii, 68	VI, i, 192	Compare.
VIII, iii, 69	VI, i, 192, 193.	Compare both.
VIII, iii, 70		
VIII, iii, 71		
VIII, iii, 72	VI, i, 194	Compare.
VIII, iii, 73	VI, i, 195	Compare.
VIII, iii, 74	VI, i, 195	See Kāśikā.
VIII, iii, 75	VI, i, 196	Compare.
VIII, iii, 76	VI, i, 197	Compare.
VIII, iii, 77	VI, i, 198	
VIII, iii, 78	VI, i, 199	
VIII, iii, 79	VI, i, 191	See Vārtika.
VIII, iii, 80	VI, i, 200	
VIII, iii, 81	VI, i, 201	
VIII, iii, 82	VI, i, 202	Compare.
VIII, iii, 83 }	VI, i, 203	See the Gaṇa.
VIII, iii, 84 }		
VIII, iii, 85	VI, i, 203	See Kāśikā.
VIII, iii, 86	VI, i, 205	Compare.
VIII, iii, 87	VI, i, 206	
VIII, iii, 88	VI, i, 207	
VIII, iii, 89	VI, i, 208	Compare.
VIII, iii, 90	VI, i, 209	Compare.
VIII, iii, 91	VI, i, 210	
VIII, iii, 92	VI, i, 211	
VIII, iii, 93	VI, i, 212	
VIII, iii, 94	VI, i, 213.	See also Kāśikā.
VIII, iii, 95	VI, i, 214	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 96	VI, i, 215	Compare.
VIII, iii, 97	VI, i, 216	Compare.
VIII, iii, 98	VI, i, 217	Compare.
VIII, iii, 99	VI, i, 218	Compare.
VIII, iii, 100	IV, iv, 108	Compare.
VIII, iii, 101	IV, iv, 109	Compare.
VIII, iii, 102		
VIII, iii, 103		
VIII, iii, 104		
VIII, iii, 105 } VIII, iii, 106 }	VI, i, 219	Compare for both.
VIII, iii, 107	VI, i, 220, 221	Compare both.
VIII, iii, 108	VI, i, 222	Compare.
VIII, iii, 109		
VIII, iii, 110	{ Phit Sūtra I, 2	
VIII, iii, 111	I, 3	
VIII, iii, 112	I, 4	
VIII, iii, 113	I, 5	
VIII, iii, 114	I, 6	
VIII, iii, 115	I, 7	
VIII, iii, 116	I, 8	
VIII, iii, 117	I, 9	
VIII, iii, 118	I, 10	
VIII, iii, 119	I, 11	
VIII, iii, 120	I, 12	
VIII, iii, 121	I, 13	
VIII, iii, 122	I, 14	
VIII, iii, 123	I, 15	
VIII, iii, 124		
VIII, iii, 125	I, 16	
VIII, iii, 126	I, 17	
VIII, iii, 127	I, 18	
VIII, iii, 128	I, 19	
VIII, iii, 129	I, 20	Compare.
VIII, iii, 130	I, 21	Compare.
VIII, iii, 131	I, 22	
VIII, iii, 132	I, 23	
VIII, iii, 133	II, 1	
VIII, iii, 134	II, 2	
VIII, iii, 135	II, 3	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 136	II, 4	
VIII, iii, 137	II, 5	
VIII, iii, 138	II, 7	Compare.
VIII, iii, 139	II, 8	Compare.
VIII, iii, 140	II, 9	
VIII, iii, 141	II, 10	
VIII, iii, 142 } VIII, iii, 143 }	II, 11	
VIII, iii, 144	II, 12	
VIII, iii, 145	II, 13	
VIII, iii, 146	II, 14	
VIII, iii, 147	II, 15	
VIII, iii, 148	II, 16	
VIII, iii, 149	II, 17	
VIII, iii, 150	II, 18	
VIII, iii, 151	II, 19	
VIII, iii, 152	II, 20	
VIII, iii, 153	II, 21	
VIII, iii, 154	II, 22	
VIII, iii, 155	II, 23	
VIII, iii, 156	II, 24	Compare.
VIII, iii, 157	II, 25	
VIII, iii, 158	II, 26	
VIII, iii, 159	III, 1	
VIII, iii, 160	III, 2	
VIII, iii, 161	III, 3	
VIII, iii, 162	III, 4	Compare.
VIII, iii, 163	III, 5	
VIII, iii, 164	III, 6	
VIII, iii, 165	III, 7	
VIII, iii, 166	III, 8	Compare.
VIII, iii, 167	III, 9	
VIII, iii, 168	III, 10	
VIII, iii, 169	III, 11	
VIII, iii, 170	III, 12	
VIII, iii, 171	III, 13	
VIII, iii, 172	III, 14	
VIII, iii, 173	III, 15	
VIII, iii, 174	III, 16	Compare.
VIII, iii, 175	III, 17	Compare.
VIII, iii, 176	III, 18	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 177	III, 19	
VIII, iii, 178	IV, 1	
VIII, iii, 179	IV, 2	Compare.
VIII, iii, 180	IV, 3	
VIII, iii, 181	IV, 4	
VIII, iii, 182	IV, 5	
VIII, iii, 183	IV, 6	
VIII, iii, 184	IV, 7	
VIII, iii, 185	IV, 8	
VIII, iii, 186	IV, 9	
VIII, iii, 187	IV, 10	
VIII, iii, 188	IV, 11	
VIII, iii, 189	IV, 12	
VIII, iii, 190	IV, 13	
VIII, iii, 191	IV, 14	
VIII, iii, 192	IV, 15	
VIII, iii, 193	IV, 16	
VIII, iii, 194	IV, 17	
VIII, iii, 195	IV, 18	Compare.
VIII, iii, 196	IV, 19	
VIII, iii, 197	VIII, i, 21	Compare.
VIII, iii, 198	VIII, i, 19	Compare.
VIII, iii, 199 } VIII, iii, 200 }	VIII, i, 27	Compare. See also Gaṇa.
VIII, iii, 201	VIII, i, 28	
VIII, iii, 202	VIII, i, 29	
VIII, iii, 203	VIII, i, 30	
VIII, iii, 204	VIII, i, 31	
VIII, iii, 205	VIII, i, 32	
VIII, iii, 206	VIII, i, 33	
VIII, iii, 207	VIII, i, 34	
VIII, iii, 208	VIII, i, 35	
VIII, iii, 209	VIII, i, 42	Compare.
VIII, iii, 210	VIII, i, 40	
VIII, iii, 211	VIII, i, 37	Compare.
VIII, iii, 212	VIII, i, 39	
VIII, iii, 213	VIII, i, 36	
VIII, iii, 214	VIII, i, 38	
VIII, iii, 215	VIII, i, 41	Compare.
VIII, iii, 216	VIII, i, 43	Compare.
VIII, iii, 217	VIII, i, 47	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 218	VIII, i, 49	Compare.
VIII, iii, 219	VIII, i, 48	
VIII, iii, 220	VIII, i, 44	
VIII, iii, 221	VIII, i, 45	Compare.
VIII, iii, 222		
VIII, iii, 223		
VIII, iii, 224	VIII, i, 46	
VIII, iii, 225	VIII, i, 51	
VIII, iii, 226	VIII, i, 52	Compare.
VIII, iii, 227	VIII, i, 53	Compare.
VIII, iii, 228	VIII, i, 54	
VIII, iii, 229	VIII, i, 55	
VIII, iii, 230	VIII, i, 56	
VIII, iii, 231	VIII, i, 57	Compare.
VIII, iii, 232	VIII, i, 58	See Gaṇa.
VIII, iii, 233	VIII, i, 59	Compare.
VIII, iii, 234	VIII, i, 60	
VIII, iii, 235	VIII, i, 61	
VIII, iii, 236	VIII, i, 62	Compare.
VIII, iii, 237	VIII, i, 63	Compare.
VIII, iii, 238	VIII, i, 64	Compare.
VIII, iii, 239	VIII, i, 65	Compare.
VIII, iii, 240 } VIII, iii, 241 }	VIII, i, 67	Compare. See also the Gaṇa.
VIII, iii, 242		
VIII, iii, 243	VIII, i, 68	Compare.
VIII, iii, 244	VIII, i, 69	Compare.
VIII, iii, 245		
VIII, iii, 246	VIII, i, 70	
VIII, iii, 247	VIII, i, 71	Compare.
VIII, iii, 248		
VIII, iii, 249	II, i, 2	Compare.
VIII, iii, 250		
VIII, iii, 251		
VIII, iii, 252		
VIII, iii, 253	I, ii, 33	
VIII, iii, 254	I, ii, 34	
VIII, iii, 255	I, ii, 35	Compare.
VIII, iii, 256	I, ii, 36	Compare.
VIII, iii, 257	I, ii, 39	
VIII, iii, 258	I, ii, 40	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS*
VIII, iii, 259	I, ii, 37	Compare.
VIII, iii, 260	I, ii, 38	Compare.
VIII, iii, 261		
VIII, iii, 262		
VIII, iii, 263		
VIII, iv, 1	V, iv, 68	Compare.
VIII, iv, 2	VI, ii, 1	
VIII, iv, 3	VI, ii, 2	Compare. See also Vārtika.
VIII, iv, 4	VI, n, 2	See Kāśikā.
VIII, iv, 5	VI, ii, 3	Compare.
VIII, iv, 6	VI, ii, 4	
VIII, iv, 7	VI, ii, 12	Compare.
VIII, iv, 8	VI, ii, 5	Compare.
VIII, iv, 9	VI, ii, 6	
VIII, iv, 10	VI, n, 7	Compare.
VIII, iv, 11	VI, ii, 8	
VIII, iv, 12	VI, n, 9	
VIII, iv, 13	VI, n, 10	
VIII, iv, 14	VI, n, 11	
VIII, iv, 15	VI, ii, 13	
VIII, iv, 16	VI, n, 14	
VIII, iv, 17	VI, n, 15	
VIII, iv, 18	VI, n, 16	
VIII, iv, 19	VI, n, 17	
VIII, iv, 20	VI, n, 19	Compare.
VIII, iv, 21	VI, ii, 18	
VIII, iv, 22	VI, ii, 20	
VIII, iv, 23	VI, ii, 21	
VIII, iv, 24	VI, ii, 22	
VIII, iv, 25	VI, n, 23	
VIII, iv, 26	VI, ii, 24	See the Gāṇa.
VIII, iv, 27	VI, n, 29	
VIII, iv, 28	VI, n, 30	Compare.
VIII, iv, 29	VI, ii, 31	
VIII, iv, 30	VI, ii, 25	
VIII, iv, 31	VI, ii, 26	Compare.
VIII, iv, 32	VI, ii, 27	
VIII, iv, 33	VI, ii, 28	
VIII, iv, 34	VI, ii, 38	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 35	VI, ii, 39	
VIII, iv, 36	VI, ii, 57	Compare.
VIII, iv, 37	VI, ii, 58	
VIII, iv, 38	VI, ii, 59	
VIII, iv, 39	VI, ii, 60	
VIII, iv, 40	VI, ii, 62	Compare.
VIII, iv, 41	VI, ii, 63	
VIII, iv, 42	VI, ii, 61	
VIII, iv, 43	VI, ii, 46	Compare.
VIII, iv, 44	VI, ii, 47	See Vārtika.
VIII, iv, 45	VI, ii, 48	
VIII, iv, 46	VI, ii, 49	
VIII, iv, 47	VI, ii, 50	
VIII, iv, 48	VI, ii, 51	Compare.
VIII, iv, 49	VI, ii, 52	
VIII, iv, 50	VI, ii, 53	
VIII, iv, 51	VI, ii, 54	Compare.
VIII, iv, 52	VI, ii, 55	
VIII, iv, 53	VI, ii, 56	
VIII, iv, 54	VI, ii, 40	
VIII, iv, 55	VI, ii, 41	
VIII, iv, 56	VI, ii, 42	Bhoja divides.
VIII, iv, 57		
VIII, iv, 58		
VIII, iv, 59	VI, ii, 42	See Vārtika.
VIII, iv, 60	VI, ii, 43	Compare.
VIII, iv, 61	VI, ii, 44	
VIII, iv, 62	VI, ii, 45	
VIII, iv, 63	VI, ii, 33	
VIII, iv, 64	VI, ii, 34	
VIII, iv, 65	VI, ii, 35	
VIII, iv, 66	VI, ii, 37	Bhoja divides ; he has many additions also
VIII, iv, 67		
VIII, iv, 68		
VIII, iv, 69	VI, ii, 36	
VIII, iv, 70	VI, ii, 37	See Kāśikā.
VIII, iv, 71	VI, ii, 32	
VIII, iv, 72	VI, ii, 64	Compare.
VIII, iv, 73	VI, ii, 65	Compare.
VIII, iv, 74	VI, ii, 66	Compare.
VIII, iv, 75	VI, ii, 67	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 76	VI, ii, 68	Compare.
VIII, iv, 77	VI, ii, 69	
VIII, iv, 78	VI, ii, 70	
VIII, iv, 79	VI, ii, 71	
VIII, iv, 80	VI, ii, 72	Compare.
VIII, iv, 81	VI, ii, 73	
VIII, iv, 82	VI, ii, 74	
VIII, iv, 83	VI, ii, 75	
VIII, iv, 84	VI, ii, 76	Compare.
VIII, iv, 85	VI, ii, 77	
VIII, iv, 86	VI, ii, 78	
VIII, iv, 87	VI, ii, 79	
VIII, iv, 88	VI, ii, 80	Compare.
VIII, iv, 89	VI, ii, 81	Compare.
VIII, iv, 90	VI, ii, 81	See Kāśikā.
VIII, iv, 91		
VIII, iv, 92		
VIII, iv, 93		
VIII, iv, 94		
VIII, iv, 95	VI, ii, 82	
VIII, iv, 96	VI, ii, 83	
VIII, iv, 97	VI, ii, 84	Compare.
VIII, iv, 98	VI, ii, 85	See Gaṇa.
VIII, iv, 99	VI, ii, 86	See Gaṇa.
VIII, iv, 100	VI, ii, 87	See Gaṇa.
VIII, iv, 101	VI, ii, 88	See Gaṇa.
VIII, iv, 102	VI, ii, 89	
VIII, iv, 103	VI, ii, 90	Compare.
VIII, iv, 104	VI, ii, 91	Compare.
VIII, iv, 105	VI, ii, 91	See Vārtika.
VIII, iv, 106	VI, ii, 93	Compare.
VIII, iv, 107	VI, ii, 94	
VIII, iv, 108	VI, ii, 95	
VIII, iv, 109	VI, ii, 96	Compare.
VIII, iv, 110	VI, ii, 97	
VIII, iv, 111	VI, ii, 98	Compare.
VIII, iv, 112	VI, ii, 99	
VIII, iv, 113	VI, ii, 100	Compare.
VIII, iv, 114	VI, ii, 101	
VIII, iv, 115	VI, ii, 102	
VIII, iv, 116	VI, ii, 103	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 117	VI, ii, 104	Compare.
VIII, iv, 118	VI, ii, 105	
VIII, iv, 119	VI, ii, 106	
VIII, iv, 120	VI, ii, 107, 108	Compare both. Bhoja combines.
VIII, iv, 121	VI, ii, 109	
VIII, iv, 122	VI, ii, 110	Compare.
VIII, iv, 123		
VIII, iv, 124	VI, ii, 111	
VIII, iv, 125	VI, ii, 112	
VIII, iv, 126	VI, ii, 113	Compare.
VIII, iv, 127	VI, ii, 114	Compare.
VIII, iv, 128	VI, n, 115	
VIII, iv, 129	VI, n, 116	
VIII, iv, 130	VI, ii, 117	
VIII, iv, 131	VI, n, 118	See the Gaṇa.
VIII, iv, 132	VI, ii, 119	
VIII, iv, 133	VI, n, 120	
VIII, iv, 134	VI, ii, 121	Compare.
VIII, iv, 135	VI, n, 122	Compare.
VIII, iv, 136	VI, n, 123	Compare.
VIII, iv, 137	VI, n, 124	Compare.
VIII, iv, 138	VI, n, 125	See the Gaṇa.
VIII, iv, 139	VI, ii, 126	Compare.
VIII, iv, 140	VI, n, 127	
VIII, iv, 141	VI, n, 128	Compare.
VIII, iv, 142	VI, n, 129	
VIII, iv, 143	VI, n, 130	
VIII, iv, 144	VI, n, 131	
VIII, iv, 145	VI, n, 132	
VIII, iv, 146	VI, n, 133	
VIII, iv, 147	VI, n, 134	See the Gaṇa.
VIII, iv, 148	VI, n, 135	See the Gaṇa.
VIII, iv, 149	VI, n, 136	
VIII, iv, 150	VI, n, 137	
VIII, iv, 151	VI, n, 138	
VIII, iv, 152	VI, n, 140	Compare.
VIII, iv, 153	VI, n, 141	
VIII, iv, 154	VI, n, 142	Compare.
VIII, iv, 155		
VIII, iv, 156		
VIII, iv, 157	VI, ii, 144	

BHOJA—PAṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 158	VI, ii, 145	Compare.
VIII, iv, 159	VI, ii, 146	See the Gaṇa.
VIII, iv, 160	VI, ii, 146	See the Vārtika.
VIII, iv, 161	VI, ii, 148	
VIII, iv, 162	VI, ii, 147	Compare.
VIII, iv, 163	VI, ii, 147	See Kāśikā.
VIII, iv, 164		
VIII, iv, 165	VI, ii, 149	Compare.
VIII, iv, 166	VI, ii, 150	Compare.
VIII, iv, 167	VI, ii, 151	
VIII, iv, 168	VI, ii, 152	
VIII, iv, 169	VI, ii, 153	Compare.
VIII, iv, 170	VI, ii, 154	Compare.
VIII, iv, 171	VI, ii, 155	Compare.
VIII, iv, 172 }		
VIII, iv, 173 }		
VIII, iv, 174 }		
VIII, iv, 175 }	VI, ii, 156	See the Kāśikā and the Vārtikas
VIII, iv, 176 }		therein.
VIII, iv, 177 }		
VIII, iv, 178 }		
VIII, iv, 179	VI, ii, 161	Compare.
VIII, iv, 180	VI, ii, 162	Compare.
VIII, iv, 181	VI, ii, 163	
VIII, iv, 182	VI, ii, 164	Compare.
VIII, iv, 183	VI, ii, 165	Compare.
VIII, iv, 184	VI, ii, 165	See Vārtika
VIII, iv, 185	VI, ii, 166	
VIII, iv, 186	VI, ii, 167	
VIII, iv, 187	VI, ii, 169	Compare.
VIII, iv, 188	VI, ii, 168	
VIII, iv, 189	VI, ii, 170	
VIII, iv, 190	VI, ii, 171	
VIII, iv, 191 }		
VIII, iv, 192 }	VI, ii, 197	Compare for both.
VIII, iv, 193	VI, ii, 198	Compare.
VIII, iv, 194	VI, ii, 199	Compare.
VIII, iv, 195	VI, ii, 199	See Vārtika.
VIII, iv, 196	VI, ii, 172	
VIII, iv, 197	VI, ii, 173	Compare.
VIII, iv, 198	VI, ii, 174	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 199	VI, ii, 175	Compare.
VIII, iv, 200	VI, ii, 176	Compare.
VIII, iv, 201	VI, ii, 177	
VIII, iv, 202	VI, ii, 178	
VIII, iv, 203	VI, ii, 179	Compare.
VIII, iv, 204	VI, ii, 180, 181	Bhoja combined.
VIII, iv, 205	VI, ii, 182	Compare.
VIII, iv, 206	VI, ii, 183	
VIII, iv, 207	VI, ii, 184	Compare.
VIII, iv, 208	VI, ii, 184	See Kāśikā.
VIII, iv, 209		
VIII, iv, 210		
VIII, iv, 211	VI, ii, 185	
VIII, iv, 212	VI, ii, 186	
VIII, iv, 213	VI, ii, 187	Compare.
VIII, iv, 214	VI, ii, 188	
VIII, iv, 215	VI, ii, 189	
VIII, iv, 216	VI, ii, 190	
VIII, iv, 217	VI, ii, 191	
VIII, iv, 218	VI, ii, 192	
VIII, iv, 219	VI, ii, 193	Compare. See also Gaṇa.
VIII, iv, 220		
VIII, iv, 221	VI, ii, 194	See the Gaṇa.
VIII, iv, 222	VI, ii, 195	
VIII, iv, 223	VI, ii, 196	Compare.
VIII, iv, 224	VIII, ii, 2	Compare.
VIII, iv, 225		
VIII, iv, 226	VIII, ii, 100	Compare.
VIII, iv, 227	VIII, ii, 103	Compare.
VIII, iv, 228	VIII, ii, 104	Compare.
VIII, iv, 229	VIII, ii, 6	Compare.
VIII, iv, 230	VIII, ii, 4	Compare.
VIII, iv, 231	VIII, ii, 6	Compare.
VIII, iv, 232		

APPENDIX II

CORRECTIONS AND EMENDATIONS.

The corrections and emendations given below consists of corrections of misprints and suggestions, based upon the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini, the Mahābhāṣya and the Kāśikā.

१. १. ८३ Read वृद्धिर्यस्याचा- १. १. ११० इम् [उक्] १. १. ११५ foot-note ३ thus:— A. मख्याति १. १. ११८ चवाहाई १. १. १२६ Prefer the B reading in the foot-note. १. १. १८४ Read प्राक् पाशपः १. १. २०५ शमोऽदर्शने १. २. १२ Prefer the reading in the foot-note. १. ३. ४२ Read श्वेताश्वनर १. ३. ५२ नोपगान १. ३. ७३ इलुवश्च १. ३. ११६ नुपमर्गान् १. ३. १४६ यानिगोषेषु १. ३. १५६ कपि १. ३. १८२ चाय्यमनू १. ३. २२६ Read गत्यकन् १. ४. ३४ Prefer the reading in the foot-note १. ४. ४० Read खरी खारी १. ४. १८४ अईः १. ४. २१६ मूर्य मूर्य १. ४. २२० जुचकूप्य १. ४. २३९ पापतिः २. १. १११ हुंग्रुको २. १. १२४ इभिचपोः २. २. ४६ उषेः २. २. १८४ राकाताका २. २. २०३ अनेस्तुणे	२. ३. ५४ Read शानशेरातौ २. ४. ३२ and ३४ Prefer the reading in the foot-notes. २. ४. १६१ Read रिञ्च वा २. ४. १७६ Prefer the reading in the foot-note. २. ४. १९४ Read चानहोरात्राणाम् २. ४. २०३ Prefer the reading in the foot-note. २. ४. २११ Read अयदि २. ४. २३५ वाग्रे २. ४. २६४ रुधा [रुध] ३. १. ७६ ततःकर्मकाच्च ३. १. १४० शुद्धयो ३. १. २८४ व्यवहृपणोः ३. १. २९५ अकमे ३. १. ३०२ च [वा] ३. २. १०९ विचक्षण ३. २. ११६ जहि कर्मणा ३. ३. १०९ तरुणा ३. ३. १३२ राजाहानुवाकाः ३. ४. ५२ डीप् ३. ४. ७० नागस्थूलकुण्ड ४. १. ५५ बभ्रोः ४. १. ७९ Prefer the reading in the foot-note. ४. १. ८७ Read यस्कलभ्य ४. १. १०६ इतोऽनिजः ४. १. ११९ दक् च ४. १. १६४ पुत्रास्ताद्वा ४. १. १७२ Prefer the reading in the foot-note.

CORRECTIONS AND EMENDATIONS.

On page 129 read the numbers	६. ३. ७९	Read मा [वा]
thus:—२०९, २१०, २११	६. ३. १०३	उत्तरवापिति
४. २. ४ Read पीताम्ब्यामम्कनौ	६. ४. ५२	असंबुद्धौ
४. २. ११० अरीहण.	६. ४. १५४	श्विदीडी
On page 137 read the numbers	७. १. ३३	हृद्रगसिन्धोः
thus:—१४६, १४७, १४८, १४९	७. २. ३८	बहुवचने
४. ३. ९९ Read परावरा-	७. २. ६२	देर्लिटि
४. ३. १११ परो	७. ४. १७६	छोऽटि
४. ३. १२० अवोध	८. १. ४२	किंकनौ
४. ३. १३७ क्रीत	८. १. ५४	This number is omitted by mistake.
४. ३. १८३ अध्या	८. २. ९६	Read कारके [काठके]
४. ३. २०९ शस्त्र	८. २. १२९	पायौ
४. ४. ८८ कन्धार्थ	८. ३. १	this sūtra thus:— स्वरः सान्निशिष्ठो बली- यानविकरणस्य
४. ४. १०७ Prefer the reading in the foot-note.	८. ३. ११.	वायौ [पायौ]
४. ४. १८४ Read नङ् च	८. ३. १७६	कपाला [कपालपला]
४. ४. १९३ ध्यन्	८. ४. ११	निवाते
५. १. १२ बतोरिद्ध	८. ४. १७	सुखप्रिययोः
५. १. ४१ Prefer the foot-note reading	८. ४. ९५	अ प्रवटं
५. १. ८८ After this sūtra, add the following sūtra—चिन- वति नित्यम्	८. ४. १०५	वध्नयश्वादीना
५. १. १७१ Read ओत्रियादलोपश्च	८. ४. २२८	क्षिप्यादीः
५. ४. २ मंश्यैका	Page 316. All as the second line in column three, the follow- ing:—दृणातेः किन् 57	
५. ४. ४१ रजाता	364 Read I, iv, 19 III, ii, 14	
५. ४. १६१ चनुषोऽनञ्	392 II, ii, 10 III, iii, 27	
६. १. ५ नम्रास्ते	397 II, iv, 268	
६. १. १०९ एव	398 III, i, 15 III, iv, 85	
६. ४. १३९ प्रगृह्यः	402 III, i, 148 I, iii, 105	
६. २. ७ Prefer the reading in the foot-note.	436--437 Change iii in the second column into iv	
६. ३. ९ Prefer the reading in the foot-note.	491 Change i in column 2 (Pāṇini) in lines 11--25 into ii	
६. ३. ६९ Read अयामन्ता		

